& vbi dicit/q mulieri datę sunt alę due aquilę magnę /vt vola/ret in desertū locū: vbi alit p tps et tpa/z dimidiū tpis a facie serpentis. Sicut aur in igne nō deficit/sed ꝓficit: qz depurat et purgatur. a ¶Et/ostendit.j.xxj.et.xxij. b ¶Pro his scz tribulationib⁹ modicis: c ¶Brauiū ęternū recipere: ecclesiā.s.qñ introducta in thalamū sponsi dotabit dote bona dicēs cum lia/Genē. xxx.c. Dotauit me dñs dote bona: etiaz hac vice mecum erit marit⁹ me⁹. d ¶Scribit aūt. Ultima ps in qua ostendit ea q̄ i libroz̄ initijs solent quęri/dicēs: Scribit aūt iohannes septem ecclesijs asię z earū septez epīs de ꝓdictis: hęreticoz̄.s.fallacijs. e ¶Instruēs/eos ad cauēdū. f ¶Et i eis ꝓ eā.i.ecclīā asianā: g ¶Totā ecclesiā generalē docēs. Et sic tāgit materia duplex hui⁹ libri: literalis z spūalis. Vl generalis et spālis. Añ z sequit: h ¶Est itaq; materia iohānis in hoc ope/stat⁹ spāliter asianę ecclię: necnō et tot⁹.s.ecclesię generaliter. i ¶Videlicet quę in ꝑsenti/seculo/patiāt k ¶Et q̄ in futuro receptura sit: qz ꝓ modica z leui tēptatione gaudia ęterna. l ¶Intentio vero eius est monere ad patientiam/quę.s.patiētia. m ¶Seruanda est/propter duo.s. n ¶Tū quia breuis labor. Esa.xxvj.d. Abscōdere modicum ad momētū: donec pertranseat indignatio mea. o ¶Tū qz ꝓmiū magnū. Esa. lviij.b. In momēto indignatiōis abscondi faciē meā parump a te: et in misericordia sempiterna miserē⁹ tui. Propter hoc dicit Ecc⁹.j.d. Usq; ad tempus sustinebit patiens: z postea redditio iocunditatis. p ¶Modus tractādi talis est: primo ꝓmittit/iohes.s. q ¶Prologū z salutationē. Prologū cū dic: Apocalypsis ꝛc. Salutationē cū dicit: Johānes septē ecclesijs r ¶Ubi.s.i.plogo/reddit auditoz̄ es ꝛc. s ¶Quo ꝓmisso accedit ad narrationē: ibi: Ego iohes frat⁹ vr.j.j.c. t ¶Añ narrationē xo ꝛc. inducēs ipsū loquētē.j.j.b Ego sū alpha z o.i. ꝓncipiū z finis. v ¶Postea accedēs ad narrationē/distinguit septē visiones: q̄bus terminat ista liber cōsūmat. Premittit aūt plogum dicēs: Apocalypsis iesu christi: subaudis hęc est: sicūt i ālijs: visiō esaię hęc est: z parabolę salomonis hę sūt. ¶Explicit Prolo. Gilberti ¶Item alius plogus in apocalypsim.

IOhānes aplus z euāgelista a christo electus atq; dilectus: in tanto amore dilectiōis vberioz habitus est: vt in cęna super pectus ei⁹ recūberet: z ad crucē astāti soli matrē ꝑpriā cōmendasset: vt quē nubere volentē ad amplexū virginitatis asciuerat: ipsi ad custodiendam virginē tradidisset. Hic itaq; cū ꝑpter verbū dei et testimoniū iesu christi in pathmos insulā soztiret exiliū: illic ab eodē apocalypsis ꝓstensa descripsit: vt sicut in pncipio canonis.i.libri geneseos/incoz ruptibile pncipium ꝓnotat: ita etiā icoz ruptibilis finis p virginē in apocalysi redderetur dicētis: Ego sum alpha z o: inituū et finis. Hic est iohānes q̄ sciēs supuenisse sibi diē egressionis de coz̄pe: cōuocatis i epheso discipulis/descēdit in defossum sepulturę suę locū: oz̄ōneq; cōpleta reddidit spīm: tā a doloze mortis factus extraneus: q̄m a coz ruptione carnis noscit alien⁹. Cui⁹ tñ scripturę dispositio vel libri ordinatio ideo a nobis p singula nō exponit: vt nescię tibus inquirēdi desideriū collocet: z quęrēti b⁹ laboris fructus et deo magisterij doctrina seruet. ¶Explicit plog⁹.

¶Incipit argumentū in Apocalypsim beati Johānis aplī

APocalypsis iohānis tot habet sacramenta quot verba. Parū dixi z ꝑ merito volumis laus oīs inferioz est. In verbis singulis mltiplices latēt itelligētię.

¶Explicit argumentū.

¶Incipit liber apocalypsis beati Johannis aplī. Ca. I

APocalypsis iesu christi. Liber iste i duas ptes diuidit. In ꝓma q̄dā cōia toti opi z generalia ꝓmittit: z in ꝫ ꝓmo capitlo. In scda spāliter ad visiones et reuelatiōes accedit. Et hęc ps incipit.j.ij.caplo: ibi: et āgelo ephesi ecclię: z durat vsq; in finē libri. Pria ps siue ꝓmū caplm: diuidit in tres ptes. In ꝓma op⁹ suū cōmēdat. In secūda salutationē ponit/determinās q̄s salutat: et quā salutē eis optat: et a q̄. Ubi etiā christū cōmēdat: Pscio ab his q̄ fecit i ꝓmo aduentu. Scdo ab his q̄ faciet in scdo. Et hęc ps incipit: ibi: Johānes septez ecclijs ꝛc. In tertia ponit q̄s subiectū cōe tot⁹ libri.s.tribulationem ecclesiarū quā significat septē cādelabra: z eaz cōsolationē quā significat ꝙ inter candelabra vidit simile filio hois: ibi: Ego A iohes frat⁹ vester ꝛc. Op⁹ igit suū cōmēdat ꝓmo a ꝓfundit⁹/cū dicit: Apocalypsis. Secūdo ab auctate q̄druplici. Primo mittēt⁹/cū dicit: Jesu christi. Secūdo dātis.s. dei ꝑfis/cū dicit: Quā dedit ꝛc. Tertio deferētis/qz angeli: vñ dicit: Per angelū. Quarto recipientis/qz iohis aplī. vñ dicit: Seruo suo iohanni. Quito cōmendat op⁹ a necessitate cum dicit: Oportet fieri. Sexto ab utilitate/cū dicit: Beat⁹ q̄ legit ꝛc. Dicit g̃: b ¶Apocalypsis.i. reuelatio: c ¶Jesu christi. qua.s.a trinitate reuelāt iesu christo ꝙ homini. Vel quā ¶Apocalypsis/interꝑtat reuelatio: hęc ē sacrę scꝑturę itelligētia et cognitio

Allegorice

ꝯ boi. Uel quã ihe christꝰ reuelauit iohãni supple/hec est. Et in ꝟ verbo reddit auditores beniuolos ⁊ attentos. Apocalypsis dico: a Quã deꝰ/pr̃: dic Glo. b Dedit illi/christo. Ergo ꝟ habuit christꝰ a pre ⁊ nõ a filio nec a spũsancto. Cõtraria videt alia Glo. dicẽs: Scõm hoiez accepit a pre ⁊ a ẏbo sibi counito et a spũsctõ. Sol. Et si pat dedit: sic dicit ꝑma Glo. tñ nõ excludit nec filꝰ/nec spi/rituſſctus: ꝟ ꝯo dr vt notet residere auctoritas penes patrẽ. Sz quẽrit cui facta est reuelatio/siue fm quã naturã facta ẽ christo: qr nõ fm naturã dei: qr reuelationez ꝓcedit ignorantia/ ꝙ nulla fuit in christo deo. Si fm naturã hoĩs: adhuc nõ videt: qr christꝰ incẽtũ hõ scit oĩa ꝙ pat ꝙ deꝰ: ⁊ a ꝑmo instãti suę creatiõis/aĩa sua sciuit oĩa: ꝙ in ipsa nũc fuit obscuritas: ꝙ nec reuelatio/qr nec velamẽ. Sol. Christo hoi facta ẽ: ⁊ verũ ẽ: qr oĩa sciuit ꝙ pat: ꝟ nõ ita limpide. Uñ fuit i christo hoie ignorãtia fm naturã/ nulla tñ fm graz. Dedit dico. Et ad qd: c Palã facere. i. vt palã faceret. Cõtra. Hec reuelatio adhuc occulta ẽ latẽs sub figuris. Sol. Palã fecit deꝰ/etsi nõ oibꝰ/tñ ꝟuis suis: qr dic Eccꝰ. xlj. c. Scia inuisa ⁊ thesaurꝰ abscõditus: ꝙ vtilitas in vtrisqꝫ: Illa. Qõ patet ꝙ ꝟuũ pigrũ: q talẽtũ abscõdit: Matth. xxv. c. d Seruis suis. In seruo duo notant: opus. s. ⁊ hũilitas. Seruis ꝙ oparijs. i. humillibꝰ. Matth. xj. d. Confiteor tibi pat dñe cęli ⁊ terrę qr abscõdisti hec a sapiẽtibꝰ ⁊ reuelasti ea puulis. Glo. nõ iudeis/nõ philosophis. Sz ꝛ Matth. xv. c. Non sũ missus nisi ad oues ꝙ perierũt domꝰ isrl. Sol. Oibus ꝑdicauit: sed nõ oibus palã fecit. Uel vt fiat vis in lra: vt notent oues illi oẽs q ex ignorãtia vel infirmitate peccauerũt: ⁊ nõ illi q ex malicia. e Que oportet fieri. Hoc cõmendat opꝰ a necessitate. Glo. Quasi ineuitabile ꝯn fiat: qr Act. xiiij. d. Per multas tribulatiões oportet nos intrare in regnũ cęlorꝫ. Hoc ẽ verũ: qr nõ est purgatio nisi ꝑ ignẽ tribulatiõis: et nos oẽs nascimur filij irę: Eph. ij. a. et iõ omẽs indigemus purgatione. Eccl. xxvij. a. Uasa figuli ꝓbat fornax/ ⁊ hoies iustos tẽptatio tribulationis. f Cito: Quia breue ẽ quicqd fine claudit: vt dicit Greg. Deut. xxxij. e. Juxta est dies pditiõis ⁊ adesse festinãt tpa. Et ꝟ dicit ne sit graue pati: Cito em finiẽdi sunt labores ⁊ ꝑmia danda. j. Petri. j. b. In quo exultabitis: modicũ nũc si oportet cõtristari in varijs tẽptationibus. g Et significauit. i. ꝙ signa ꝓcepit ostẽdi. Uel significauit/deꝰ pater filio: ⁊ filꝰ iohãni sub sigillo. i. sub scripto: vt dicit Glo. Sz videt ꝛriũ ei qõ dixit: Palam facere ꝛc. Sol. Sub signis posuit: vt malis clauderet: ⁊ vt fideles ꝙ exercitiũ cõsequãt. Sic dicit ⁊ soluit eadẽ Glo. h Mittẽs ꝙ angelũ suũ. i. christũ: q ẽ magni cõsilij angelꝰ: Esa. ix. b. fm Septuagin. Ul Per angelũ suũ. i. christũ: q aliqñ i ꝓsona christi/aliqñ i ꝓsona sua loqt. Uñ/ꝙ angelũ/ꝙ naturã: suũ/qr sui assumit ꝓsonã. i Seruo suo iohãni/hũili. s. et ꝛoso. Quia Luc. xviij. c. Qui se humiliat exaltabit. k Qui testimoniũ phibuit verbo dei. i. filio/ testãs de eiꝰ diuinitate et humanitate. Joh. j. a. In ꝓncipio erat verbũ ꝛc. Et in eodẽ. b. Et verbũ caro factũ ẽ. Et Joh. xxj. g. Hic ẽ discipulꝰ q testimoniũ phibet de his ꝛc. Et ꝟ patet ꝙ iohãnes apls libꝝ hũc scripsit. Sz hoc qõ dicit hic videt esse falsum: qr ꝟ opus prꝰ scriptũ est ꝗ euãgeliũ. Sol. Uerbo dei phibuit testimoniũ ꝑdicãdo: ⁊ sicut ꝑdicauerat/ita scripsit. l Uerbo dei. Ecce diuinitas filij: q dicit verbũ: qr pat ꝙ eũ manifestatꝰ est nobis. Joh. j. b. Unigenitꝰ q ẽ in sinu pris: ipe nobis enarrauit illũ. m Et testimoniũ iesu christi. Ecce hũanitas. q. d. non solũ testificatꝰ est de diuinitate filij sed testimoniũ phibuit de humanitate iesu christi. j. Joh. v. b. Tres sũt qui testimoniũ dãt i cęlo. i. de diuinitate christi celata i carne: Et tres sũt q testimoniũ dant in terra. i. de christi hũanitate/cuiꝰ corpꝰ formatũ ẽ de terra. i. de virgine ⁊ in virgine maria: De ꝙ terra Ps. 84. Ps. dicit: Et ira nra dedit fructũ suũ. i. beata maria christũ. Perhibuit dico testimoniũ i his/ n Quecũqꝫ vidit: vel oculis corpis: vt passũ/⁊ hmõi; vel oculis mẽtis/vt deũ ꝑnũ.

ꝟ Beatus qui legit

ꝑ gẽtia ⁊ cognitio: ꝙ a deo pre debet peti fidelit ⁊ in noie Allegorice
ihu christi: nõ cõfidẽdo i ꝓpꝛijs merit/vel i subtilitate ingenij: ꝟ in gratuita bonitate dei. Hec quattuor tãgunt breuiter cum dicit: Apocalypsis iesu christi: Ecce duo/q fideliter/et in noie iesu christi. De primo/Jaco. j. a. Si qs indiget sapiẽtia postulet in fide nihil hesitãs. De secũdo/Joh. xvj. e. Si qd petieritis prem in noie meo dabit vobis. a Quã dedit illi deꝰ/pater: a q oĩe datũ optimũ ⁊ oẽ donũ pfectũ descẽdẽs a pre luminũ: Jaco. j. c. b Dedit/gratis nõ ꝑ meritis: non ꝑ subtilitatẽ ingenij sine deo accepit. Matth. x. a. Gratis accepistis grat/date. j. Cor. j. b. Quid habes qõ nõ accepisti: Si aũt accepisti quid gloriaris quasi nõ acceperis: Item notat ad quid datur: quia vt alijs apiatur per doctrinã. Uñ dicit: c Palã facere seruis suis: non vt abscõdat ꝑ inuidiã. Sap. vij. b. Sine fictione didici et sine iuidia cõico. Itẽ vt nõ abscõdat ꝑ intẽtionẽ terrenã: sicut fecit seruꝰ piger: q talẽtũ receptũ abscõdit i ẽra: Matth. xxv. c. Item notat qd debeat ꝙdicari: qr ꝓnia bonorꝫ/⁊ supplicia malorꝫ. Prima vt appetant: secũda vt fugiãt. Unde dicit: e Que oportet fieri cito. Sz ꝑ quẽ: Per ministrũ/ꝑ ꝙdicatorẽ ⁊ expositorẽ scripturę vel magistrũ: q dr ãgelꝰ/Malach. ij. b Angelꝰ eñ oĩũ exercituũ est. Itẽ notat cui dat: qr i Johãni: ei. s. i. q ẽ gra: q ꝑ pẽnitẽtiã iã mũdꝰ ẽ a culpa: ⁊ seruꝰ ẽ dei: seruãdo ei mãdata: q etiã testioniũ phibet ẏbo dei. i. filio cor de credẽdo i eũ: ⁊ ore ꝓfitẽdo/qr dr Roma. x. b. Corde creditur ad iusticiã: ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Itẽ q testioniũ phibet iesu christi opa imitando. Hec apocalypsis ẽ multi ignota: q tñ lrati estimãt: ⁊ putãt scire multa. Uñ Hieronymꝰ in ꝓlogo biblię ꝯnto capło. Quãti putãt bodie se scire lras/tenent libzũ signatũ nec apire possũt: nisi ille reseraverit q habet clauẽ dauid: q claudit ⁊ nemo apit: apit ⁊ nemo claudit. Jsti sunt q habẽt clausos ⁊ excęcatos oculos mẽtis: ꝓpter qõ nõ fit eis reuelatio vel apocalypsis. Uñ necesse haberẽt dicere cũ Ps. Ps. 118. Reuela oculos meos ⁊ ꝓsiderabo mirabilia ẏ lege tua. Notãdũ ẽ aũt q mlta sũt ꝙ oculos mẽtis excecãt: vel claudũt/ne intelligat lex diuina. Unũ est puersa expositio scripturarꝫ. Uñ i Genẽ. iiij. d. Qm occidi virũ i vuln meũ ⁊ adolescẽtẽ i liuorẽ meũ: septuplũ vltio dabit de cain: de lamech vero/septuagies septies. Lamech interꝑtat percutiens: ⁊ significat hereticos scripturã prauę exponentes: q dũ alios occidũt ⁊ percutiũt: seipsos excęcãt. Uñ dicũt iudei/q lamech tũc erat cęcus. Item carnalis affectio. Uñ Judic. xvj. e. Philistei apphendentes sanſonẽ deceptũ a dalila: ei oculos eruerũt. Sanſon interꝑtat sol eorũ vel oculꝰ eorꝫ: ⁊ significat illũ q debet alios illuminare. Dalila interꝑtat situla: ⁊ significat carnẽ vel affectionẽ carnalẽ: ꝙ semp ẽ in siti cõtinua. Philistei interꝑtant accipientes et recentes: et significant nepotes ⁊ cognatos: q totum prędatum accipiendo exhauriunt: et ad accipiendũ semper sunt recentes/vnde cęcum reddunt: quia oculos mentis ei eruerunt. Tertium est superbia. j. Regl. iij. a. Heli erat octuaginta annorum: et oculi eius caligauerant et videre non poterat. Heli interꝑtatur ascendens: hic est superbus qui super se et super alios vult ascẽdere. Contra illud Ps. Neqꝫ ambulaui in magnis: neqꝫ in mirabilibus super me. Ruine exceptionis causa fuit: quia deum abiecit. j. Regl. ij. f. Quare calce abiecistis victimã meã et munera mea: Item quartũ est multiplex cura ⁊ sollicitudo temporaliũ. Unde sedechias excęcatus est in reblatha: quę interpretatur multa: hic et significat diuitias. Item quintum est torpor et ignauia. j. iij. c. Neqꝫ frigidus es neqꝫ calidus. Postea sequitur: Tu dicis quia diues sum et nullius egeo: ⁊ nescis quia tu miser es per naturę fragilitatẽ: et miserabilis per eiusdem naturę vulnerationem: et pauper per operum carentiam: et cęcus per ignorantiam: et nudus ꝙ virtutũ absentiã. Item sextum est accepti numerꝫ. Gen. xv. d. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo: hoc erit tibi in velamen oculorum tuorum. Item septimum est carnalis sensus.

a Beatus qui legit. Hic commendat opus ab vtilitate: quia qđ dicit hic/vtile est et audientibus ⁊ legentibus/si tamē seruent. Cōtinuatio. Hec est reuelatio iesu christi. i. quā christus dedit: beatus ĝ/qui eā acceperit. Uel sic: q⁹ hoc oportet fieri cito: Beatus qui legit: alijs narrādo eosq⁹ docendo: vt sapientes. Ūñ

j.22.b. Eccl. xxiij. c. Qui elucidant me vitam eternam habebunt.

a b c Beātus qui legit ⁊ audit verba prophetie huius: et seruat ea que in ea scripta sunt. Tē

j.22.c. b Et q̄ audit/addiscendo: vt simplices. Eccl. v. c. Esto mansuetus ad audiendū verbū dei vt intelligas: ⁊ cū sapientia p/feres responsum verum. Et ibidē. vj. d. Si inclinaueris aurē tuā/excipies doctrinā: ⁊ si dilexeris audire sapiens eris: in multitudine p̄sbyteroꝝ prudētiū sta: ⁊ sapientię eoꝝ ex corde cōiungere: vt oēm narrationem dei possis audire: et puerbia laudis nō effugiant a te. c Verba pphetię hui⁹. Uere beat⁹ dicit Glo. quia nec lōga laboris moza ⁊ p̄mia vicina. ij. Cor. iij. d. Id qđ momētaneū ē et leue tribulatiōis nr̄e: supmodū in sublimitate eternū gl̄ię pond⁹ opat in nobis: nō cōtēplantib⁹ nobis que vident: sed que non vident. Et non solū beatus est qui legit vel audit: immo/ d Et seruat ea que in ea scripta sunt: q⁹ Roma. ij. c. Non auditores verbi: sz factores iusti sunt apud deum. Jacobi. j. d. Estote factores verbi/⁊ non auditores tm̄/fallentes vosmetipsos. Unde Glo. Beati illi qui audiunt vt mente recondant vt opere cōpleant: vt vitam eternam possideant. Luce. xj. d. Beati qui audiunt verbum dei et custodiūt illud. Quare autem hec seruanda sūt subdit causam: e Tempus eñ ppe est. Retributionis bonoꝝ hoc obseruantiū. Luce. xxj. f. Scitote quoniam ppe est regnum dei. Item tempus punitionis malorū negligentium et contemnentiū. Unde Eccl. xxx. a. Appropinquat dies domini/dies nubis/tempus gentium erit. Hiere. xlviij. c. Prope est interitus moab vt veniat/et malum eius velociter accurret nimis. Jobel. iij. a. Cito velocit reddā vicissitudinē vob̄ sup caput vestrū. Ūñ Phil. iij. a. Dñs ppe ē.

Allegorice ✠ j. Corinth. ij. d. Animalis homo nō p̄cipit ea que spiritus dei sunt. Job. xv. c. Operuit faciem eius crassitudo. i. carnalis sensus eum excęcauit: sicut equus habens caput pingue excęcatur. Signum autem est vehementissimum: q⁹ non habet reuelationem diuinam: vel sacrę scripturę verā scientiam: qui seipsum nō circumcidit: ⁊ in corde a cogitationibus supfluis ⁊ noxijs: ⁊ in ore a locutionibus inutilibus ⁊ ociosis: ⁊ in manu ab operib⁹ puersis. Legitur eñ q⁹ iosue generalem circūcisionem fecit in galgalie: qđ int̄pretatur reuelatio. Qui eñ diuinam reuelationem haberet: seipsum generaliter ex omni parte circumcideret. Hoc maxime exigit a clericis: In cuius signum ipsi sūt in capillis ex oñi parte circūcisi et superi⁹ rasi.

Quare debeāt verba dei in corde abscondi

c Verba pphetię hui⁹: ⁊ seruat ea: i corde abscōdēdo. Nota q⁹ vbū dei debet i corde abscōdi. Primo vt hō nō peccet. Pš. In corde meo abscōdi eloqa tua ⁊c. Quia dic̄ Glo. super illud verbum Pš. Lex dei ei⁹ in corde ipsius: Lex dei

Pš.118.

custodit a laqueis. Secundo vt diabolus a corde moueat/et

Pš.13.

excludat. Joh. iij. c. Qui male agit odit lucem. Unde diabolus nō accedit libenter ad cor/vbi est verbum dñi quod ē lux.

Pš.118.

Pš. Lucerna pedibus meis verbum tuū. Et samaritani recepta lege moysi. s. pentateucho: liberati sunt a morsibus leonum: qui eos prius deuorabant. iiij. Reg. xvij. e. Item tertio vt fructum faciat: sicut frumentum non fructificat nisi prius absconsum sit in terra. Job. xij. d. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit/ipsum solum manet. Quarto vt postea effundatur: sicut frumentum primo abscondit in horreis: vt tandem indigentibus effundatur: sicut fecit ioseph Gen. xlj. g. Aperuitq⁹ ioseph vniuersa horrea vendebatq⁹ egyptijs.

Ad litterā f Johannes septem ecclesijs. Secunda pars huius capitulj: que diuiditur i duas partes. Primo eñ ponit salutationem: et determinat quibus scribit. Secundo commendat christū: ibi: Qui est testis ⁊c. Dicit ergo: Johannes septē ecclesijs ⁊c. Sed hic quęritur: quare nomē suū ponit in p̄ncipio huius libri/et nō euāgelię: Solutio. Propt̄ tria. Primo: vt daret auctoritatē huic opi: q̄ non indigebat euangelium: quia et iam p̄dicatum erat: ⁊ a domino auctoritatem habebat: et propter hoc in euangelio nō apponit nomen suum. Secūdo: quia huius operis ⁊ auctor fuit ⁊ scriptor: euangelij vero solūmodo scriptor. Hac rōne etiā alij euāgelistę sua nomina nō apposuerūt suis libris. Tertio/me alteri⁹ op⁹ eē credere

29.dis.c. necesse B

f pūs enim propē est. Johannes septem ecclesijs que sunt g in asia. Grātia vobis et pax

tur: quia hūc libr̄ scripsit in exilio: et ꝓpter hoc defacili potest credi fuisse alterius. Euāgelium aūt scripsit inter fratres iam ab exilio reuocat⁹. Dicit ergo: Johannes/apostol⁹ t Septē ecclesijs que sunt in asia: specialiter. Uel generalit̄ septē ecclesijs q̄ sunt i asia. i. vniuersis q̄ sūt in toto mūdo/q̄ p asiā designat. Hui⁹ asię metropolis est ephesus: cui iohānes p̄sedit scripsit scilz: et qđ: g Gra vobis sit i p̄fri patiēdi tribulatiōes. h Et pax: ętna in futuro. Esa. xxvj. c. Dñe dabis pacē. Ut Gra/remissio pcōꝝ. Pax/reconciliatio ad deū. Uel gra: in multiplicādo bona: Pax: in declinādo (ꝛ mala. Ab eo qui est

f Johānes septē ecclesijs ⁊c. Horalit. Quilibet iust⁹ eccl̄ia pōt dici. j. Cor. iij. d. Templū dei sct̄m ē qđ est⁹ vos. Nō vna tm̄/sz septē: ꝓpt̄ septē virtutes/qb⁹ dz pollere: tribus theologicis et q̄ttuor cardinalibus. Hęc sūt septē lucernę: q̄s vidit ẓacharias sup cadelabrū aureū. Zach. iij. a. Ubi etiam erant septem infusoria. i. septē dona spūsancti. Hęc ecclesia debet esse in asia: quę interpretat gradiens: Sic iustus debet semp ꝓcedere/nūq̄ stare vel repere: vt eat de virtute in virtutē. Amos. vij. c. Qui vides gdere: fuge in terrā iuda. Hoc est contra tepidos et ociosos. Prouer. xxiij. d. Per agrū bois pigri ⁊ p vineā viri stulti trāsiui/⁊ ecce totū repleuerāt vrtice. Item interpretat eleuans: ⁊ significat iustum qui debet se erigere ad superna: et obliuisci infima. Phil. iij. c. Quę quidem retro sunt obliuiscens/ad anteriora me extendo. Cōtra mūdi amatores: qui non eleuant/sed deorsum descēdunt. Job. xxj. b. In puncto ad inferna descendunt. Et quare: Quia posuerunt oculos suos declinare in terrā. Item interpretat aufers: in quo significat seruoꝝ iustorum: qui p instantiam ardentium orationū debent quasi vi auferre regnū cęloꝝ. Matth. xj. b. Regnum cęlorum vim patitur/⁊ violenti rapiunt illud. Hoc est contra tepescentes ⁊ accidiosos: quibus dicitur. j. iij. d. Suadeo tibi emere aurum ignituz/vt locuplex fias. Item interpretat sustollens dominū: Sic iustus debet magnificare dominū/⁊ laudādo ore/⁊ imitando opere/ et ad idem alios exemplo ꝓuocare: vt dicat cū Pš. Magnificate dominum Pš.33. mecum: et exaltem⁹ nomē eius in idipsum. Hoc est cōtra eos qui dñm sunt obliti. Hiere. ij. g. Populus autem meus oblitus est mei diebꝰ inumeris. Quibus dicit: Esa. xlvj. c. Redite p̄uaricatores ad cor. Debet igit iust⁹ ꝑ esse in asia: vt semp gradiat et ꝓcedat per profectum virtutum. Item vt magis ac magis cleuet per desiderium supnorum. Item vt se mūdo auferat et diabolo ⁊ carni: et sic regnum cęlorū rapiat per feruorem ⁊ instantiā orationum. Item vt sustollat dominū seruorem ⁊ instantiā orationum. Item vt sustollat dominū per ꝑ gratiarum actionem. Et his septem ecclesijs scribit iohannes. i. gratia dei: quę perficit et multiplicat et consummat virtutes. Multi tamē econuerso faciūt: ⁊ relictis quatuor p̄dictis interp̄rationibus hui⁹ nois/asia: q̄ vnā sibi assumunt: quę interpretatur/elatio. Elati enim sunt et cupidi/voluptatum magis amatores q̄m dei. ij. Timoth. iij. a. Job. xj. c. Virvanus in superbiam erigitur: et quasi pullum onagri se liberū natum putat. Unde et pereunt tales in afflictione maxima: quia Esa. ij. c. Dies domini super omnem superbum arrogantem et humiliabitur. Dicit ergo f Johānes septem ecclesijs que sunt in asia: gratia vobis: quam non habent ingrati. Sap. xvj. d. Ingrati spes tanq̄ hibernalis glacies tabescet: ⁊ disperiet tāq̄ aqua supuacua. b Et pax/quā non habent litigatores: scismatici et discordes et inuidi.

* Non eñ est pax

mala. a Ab eo qui est/eternaliter: cuius natus est temporaliter de maria. Heb. xiij. b. Jesus christus heri & hodie: ipse est et in secula. Uel qui est/vere & ex se. Exo. iij. d. Qui est misit me ad vos. b Et q̄ erat/olim mutabilis fm humanitatē: modo tā imutabilis. Infra. ij. c. Qui fuit mortuus & viuit. Uel: Et q̄ erat/ab eterno. Prouer. viij. c. Ab eterno ordinata sum. c Et qui venturus est/ad iudiciū: et si mō nō apparet. Abacuk. ij. a. Si morā fecerit expecta eū: q̄ veniens veniet. Alik. a Qui est/contra iudeos q̄ dicūt eū mortuum: b Qui erat: cōtra arrianos: q̄ dicūt ipsū fuisse purā creaturā. c Qui venturus est: cōtra eos qui dicūt iudiciū tā factū. De quib⁹. ij. Petri. iij. a. Ubi est pmissio aut aduētus ei⁹? Ex quo patres dormierunt: omnia sic pseuerāt ab initio creaturę. d Et a septē spiritibus. i. angelis: de q̄bus Tobię. xij. c. Ego sū raphael angel⁹ vnus de septē q̄ astam⁹ añ deū. Cōtra Dañ. vij. c. Et decies cētena milia assistebant ei: non igit̄ septem. Sol. A septem. i. ab vniuersis angelis. e Qui in cōspectu throni ei⁹ sunt. i. q̄ astāt ante sedē dei. Sic Lucę. j. b. Ego sum gabriel qui asto ante deū. Uel/ d A septē spiritibus. i. a spiritusancto vnico in natura: multiplici in effectibus. Sap. vij. c. Spiritus intelligentię multiplex: vnicus: Qui sunt in cōspectu throni ei⁹. i. in christo: cui⁹ humanitas diuinitatis est quasi sedes et thron⁹. Heb. j. c. Thron⁹ tuus deus in seculū seculi. Zach. iij. d. Sup lapidē vnū. i. christū/septē oculi sūt. i. dona septem spūssancti. Uel thronus ei⁹ dicit ecclesia: vel viri sancti in q̄bus sedet dñs/eos iudicādo in pręsenti: ne iudicet in futuro. In cōspectu throni eius sunt septē spūs: q̄ septē donorū diuisionē ecclesia recipit in suis diuersis fidelibus. Unde Infra. v. b. Agnū tanq̄ occisum habētē cornua septē/et oculos septē: quę sunt septē spūs dei missi in oēm terrā. Glo. Persona patris p̄termittit: q̄ nemo hęreticor⁹ de deo creatore male intellexit. Ponit psonā spiritus et filij: de quibus omnes hęreses nascunt in ecclesijs. Sz hoc videt falsum: quia quidam dicunt patrem passum: et arrius dixit patrem maiorem filio. Solutio. Sic dicit Glo. De deo creatore nullus male intellexit fm illam notionem q̄ est inascibilitas: vnde nullus negauit ipsū esse creatorem: etsi de eo multi aliter male intellexerūt: et sic itelligit Glo. f Et a iesu christo. Quia multa dicturus est de christo fm humanitatem: ppterea repetit hic. g Qui est testis fide/
Ps. 88. lis. i. martyr. Pā. Et testis in cęlo fidelis. Uel testis: sui ipsius et patris & nostrorum operum in die iudicij. Hiere. xxix. f. Ego sum iudex et testis. h Primogenit⁹ mortuor⁹: Cōtra illos qui desperabāt de resurrectione. j. Corinth. xv. b. Si christ⁹ resurrexit et nos resurgem⁹. Eccl. xxiiij. a. Primogenita añ oēm creaturā. i Et pnceps regū terrę: Cōtra illos qui dicunt q̄ iferiora nō curat. Job. xxij. b. Circa cardines cęli pambulat: nubes latibulū ei⁹ nec nostra cōsiderat. Infra. xvij. d. et. xix. c. Rex regū et dñs dominantiū. k Qui dilexit nos. Hic cōmēdat christū ab his quę fecit nobis in primo aduentu/dicēs: Qui dilexit nos. Eph. v. e. Christus dilexit ecclesiā et semetipm tradidit p ea. Hiere. xxxj. a. Charitate ppetua dilexi te. l Et lauit nos a peccatis nostris. i. sola dilectione nos lauit a peccatis originalibus et actualibus: et hoc m In sanguine suo: quē pro nobis effudit: vt nos lauaret crimine manauit vnda sanguis: Scōm q̄ fuerat p̄dictū a Iacob/Gen. xlix. b. Lauabit in vino stolā suā: et pallū suū in sanguine vuę. Sed quomodo in sanguine nos lauit? Solutio. In sanguine. i. fide sanguinis ei⁹ et passionis. Unde Infra. vij. d. Lauerūt stolas suas in sāguine agni. i. in fide passiōis christi. n Et fecit nos regnū & sacerdotes. i. regale sacerdotiū. j. Petri. ij. b. Vos est genus electum/regale sacerdotiū. Ibi satis dictū est de hoc. Uñ Lucę xvij. c. Regnū dei intra vos est. De sacerdotibus Esa. lxj. b. Vos aūt sacerdotes dñi vocabimini: ministri dei nostri dicetur vobis. Et ppter hoc sequit hic: o Deo/nō idolo: non mundo/nō denario: sed deo/excelso qui est colēdus timēdus & honorād⁹. p Et patri. Qui est diligendus: et ideo/ q Ipsi gloria: vt a nobis laudet/glorioſus ānūciet/& magnificet. r Et imperium: vt ei obediamus et ei obtēperem⁹: vt sic cum eo in

a ab eo qui est/& q̄ erat/& qui
b c venturus est: & a septē spiritib⁹
e qui in cōspectu throni eius
f g sunt: & a iesu christo qui est te
b stis fidelis primogenit⁹ mor
i tuorū et princeps regū terrę:
k l Qui dilexit nos & lauit nos a
m peccatis nr̄is in sanguie suo:
n & fecit nos regnū et sacerdo
o p q r s t tes deo & patri suo: Ipsi glo
r ria et imperiū in secula secu
l orū amē. Ecce venit cū nubi
v bus: et videbit eum omnis
x oculus/ et q̄i eum pupuge
y rūt. Et plāgent se super eum
z a omnes trib⁹ terrę/etiā Amē.

D. 8. 9. d. 1. Joh. 1. d.

ęternū viuam⁹. Heb. xij. c. Quāto magis obtēperabim⁹ p̄i spirituū et viuem⁹ i sęcla sęculor. i. i ętnū amē.

* Non enī est pax impijs dicit dñs: Esa. xlviij. d. et. lvij. d. Moraliter

a Ab eo qui erat/ante omnia/omnium tam visibilium q̄ inuisibilium creator. b Qui est: omnium tam secretorum q̄ publicorum limpidissimus pspector. c Qui venturus est/omnium hominum et districtissimus & iustissim⁹ iudicator. Quia ergo creator est: ipsi debemus totis viribus adhęrere. Item q̄ videt omnia/ debemus peccata erubescere: et ab eis declinare. Item quia iudicabit/debem⁹ hic opera nostra examinare. Job. ix. d. Uerebar oīa opera mea sciens q̄ nō parceres delinquenti. Et nosipsos dīudicare ne ab ipso iudicemur. j. Corinth. xj. g. Si nosmetipsos dīudicaremus: nō vtiq̄ iudicaremur. s Ecce venit. Hic commēdat christum ab his quę faciet in secundo aduētu dicens: Ecce venit: quia iam paratus est venire. Esa. lij. c. Stat ad iudicandum dominus et stat ad iudicandos populos. t Cū nubibus: ad litteram: quia Act. j. b. Quemadmodum vidistis eum ascendentem in cęlum: ita veniet. q. d. glorioſus apparebit in iudicio/qui in cruce fuit ignominioſus. Et sumptus est de Daniele. vij. d. Aspiciebam in visu noctis: & ecce cū nubibus cęli q̄si filius hois veniebat. Matth. xxvj. f. Ammodo videbitis filiū hois sedentē a dextris virtutis dei et venientē in nubib⁹ cęli. Uel: Cū nubib⁹: id est cū sanctis In Canonica Judę: Ecce venit domin⁹ in sanctis milibus suis. Deut. xxxiij. a. Apparuit de monte pharan et cum eo sanctorum milia. v Et videbit eum omnis oculus: et bonorum et malorum. De bonis patet Esa. xxxiij. c. Regē in decore suo videbunt. Sed de malis non videtur: quia Esa. xxvj. b. Tollatur impius ne videat gloriam dei. Job. xiij. c. Non veniet in conspectu eius omnis hypocrita. Solutio. Omēs videbūt eum in humanitate: sed boni benignum et mitē: mali vero ferū & terribilē. Greg⁹. Idem terribilis apparebit malis: blandus iustis. Pręterea/ boni videbūt eum in diuinitate: & gaudebit cor eorum: et gaudium eorum nemo tollet ab eis. Joh. xvj. c. x Et qui eū pupugerunt. Joh. xix. g. Uidebūt in quem trāsfixerunt. Et sumptum est ō Zach. xij. c. Et aspicient ad me quē confixerunt: Et hoc erit eis magna pęna. Unde dicit Glo. Ut magis crucientur. Unde Prouerb. xxij. d. Configet eos qui cōfixerūt animā ei⁹. y Et plangent se sup eū. Mō dicit eū ſz sup eū. i. ppē eū. i. q̄ eū crucifixerunt. z Omnes trib⁹ terrę. Matth. xxiiij. c. Tūc apparebit signū filij hois in cęlo: & tūc plāgēt oēs trib⁹ trę. Et sumptū est de Zach. xij. d. Et plangēt trę familię/& familię seorsū. Quis aūt erit hic plāct⁹: dicit liber Sap. v. a. Nos insensati vitā illorū ęstimabam⁹ insaniā &c. Uel plangent se sup eū: vt dicit Glo. i. dolebūt respiciendo eos qui fundati sunt sup eū: q̄ non tam dolebunt de ipso tormento: cū q̄ repellent a tali consortio. a Etiam amen: id est q̄ō amen amen. q. d. vere ita fiet. Hanc confirmationem prędictorum format in duplici lingua: Latina et hebręa: vt ad iudicium omnes venire ostendat. ij. Corinth. v. b. Omnes stabimus ante tribunal chri/

Ad litteram

sti. Ego sum

sti. a Ego sum. Hic iohannes christum loquentem introducit: vt firmiorem auctoritatem habeant ea quę prędicit. Unde dicit: Ego sum alpha et o. Simile. j. xxij. c. b Principiū et finis. Esa. xlj. b. Ego primus et nouissim⁹. Ur vero dicit: Alpha et o: tangit cognitionem. q. d. omnia cognosco: omnium scientiam habeo. Ur j. 22. c. dicit: Principiū et finis: tangit esse. Esa. 41. b. et. Sed q̄rit q̄re se cōparat ihs: et q̄re illis. 44. a. et. 48. b. Itē: Et tūc q̄rit q̄re tm̄ vocalib⁹ q̄re grecis t nō hebręis: Solutio. Litteris se cōparat: quia ipse est sapientia quę litteratos facit. j. Corinth. j. c. Dei virtus et sapientia. Item alpha / interpretat petere. Unde et huic se litterę comparat: vt sic doceat q̄ ab ipso est petēda sapiētia. L Jacobi. j. a. Qui indiget sapientia postulet in fide nihil hęsitans. Itē vocalibus: q̄ ipse venit vocare nos ad regnum. Itē j. 4. a. quia ipse est verbū in cui⁹ libro non decet ee mutas vel liquidas litteras. Per duo autē maxime nos vocat. scilicet per considerationem principij vitę nostrę: et p memoriā finis: et ꝓpter hoc etiā cōparat se illis duabus litteris: q̄ sūt extremę et finales fm̄ grecos. Itē grecis et nō hebręis: quia ad litteram / sapientia incępit in grecis et a grecis. Item vt sciremus quia non solum scientia diuinarum scripturarum est a deo: sed etiam scientia philosophorū. Eccl. j. a. Omnis sapientia a domino deo est. c Dicit dominus de⁹ omnipotens: cui nihil resistere potest. d Qui est: et qui erat: et qui venturus est. vt prius. e Ego iohānes. Tertia pars capli in qua ponit q̄si commune subiectū totius libri. s. tribulationē ecclesiarū et earundem consolationem. Et diuidit in tres partes. Primo em̄ pręcipitur ei / vt scribat quę vidit: ibi: Quod tu vides ꝛc. Secundo ostenduntur ei septē candelabra: inter quę erat quasi filius hominis: consolans ecclesias t ꝓtegens: quarum tribulatio p candelabra designat: et hoc subiectum est totius visionis sequentis: ibi: Et conuersus sum. Et quātum ad hoc est illud quasi cōmune subiectum totius q̄ sequit. Tertio ostendit quomodo se habuit in hac visione: quia cum vidit / cecidit ad pedes ostēdētis: ibi: Et cum vidissem eum. Sed ante hęc omnia commendat se vt opus suum auctoritatem habeat: et primo a persona et nomine. Ego iohannes. quod interptat in quo ē gratia q. d. ego a spiritu sancto loquor: cuius gratia sū repletus. Simile dixit paulus. j. Cor. vij. g. Puto aūt q̄ t ego spiritū dei habeam. Sed ne videretur hoc facere ad laudem humanam: subdit q̄ est humilitatis dicens: f Frater vester: fm̄ illud Matth. xxiij. a. Oēs em̄ vos frēs estis. Frater / in fidei vnitate: ꝓpt quā etiā tribulat⁹. Un̄ sequit: g Et pticeps vel socius in tribulatione. Unde commendat se a patientia: quę est negociatio bonorum ꝓpter quā inuenit thesaur⁹ in agro absconditus: Matth. xiij. f. Unde sequit: h Et regno. Et hoc iustū est: vt qui est particeps in negociatione: participet i lucro. Hęc negociatio est tolerātia tribulationū. De qua dominus Lucę. xix. b. Negociamini dū venio. Lucrū vero est regnum cęlorū. Unde. ij. Corinth. j. b. Sicut socij estis tribulationū: sic eritis et ꝓsolationū. Et. ij. Timoth. ij. b. Si cōpatimur et cōregnabimus. Et. s. particeps in patiētia: quę opus pfectum habet / vt dicit Jaco. j. a. Et sic cōmendatur a perfectione. Prouerb. xix. b. Doctrina viri p patientiā cognoscit. Patientia dico quā habui: non sicut fur patiēs pro peccatis: sed i In christo iesu. i. ad eius honorem. j. Petri. iiij. d. Memo vestrum patiat tanquam homicida / aut fur aut maledicus / aut alienorum appetitor: sed vt christian⁹ non erubescat: glorificet autem deum in isto nomine. Ego inquam iohannes / k Fui in insula quę appellatur pathmos: ad litteram / in exilium deportatus. l Propter verbum dei: q̄ prędicaueram. m Et testimonium iesu christi. quod de humanitate et diuinitate eius ꝑ bibueram. Ego inquā n Fui in spiritu. i. in mentis excessu. o In dominica die. ij. Cor. v. c. Siue em̄ mente excedimus deo: siue sobrij sumus vobis. In dominica die: Hoc dicit iō: q̄r tūc est temp⁹ cōtēplatioi cōgruū: q̄n̄. s. fit memoria dominicę resurrectiōis: q̄ credita firmiter speram⁹ nos resurrecturos. Quattuor tāgit hic: sicut dic Glo. Personā cū dicit: Ego iohānes. Locū cū dic: In pathmos. Causā cū dicit: Propter verbum dei. Tēp⁹ cū dic. In dominica die. Quę omnia valent ad confirmationem ipsius reuelationis. Et notandum q̄ dicit hic Glo. Solet rerum qualitas ex tempore notari: vt abrāā in feruore fidei: angelum in meridie vidit: Gen. xviij. a. Per hoc signabatur feruor suę fidei et charitatis. Loth in subuersione sodomę in vesperę: Gen. xix. e. Adam post meridiem audiuit vocem domini: Gen. iij. b. id est post verum meridiem relinquerat per peccatum: Salomon non seruaturus sapiētiam nocte suscepit. iij. Regl. iij. b. p Et audiui. i. cognoui post me. Simile Esa. xxx. e. Aures tuę audiēt verbum post tergum monentis. Sed contra. Zach. ij. a. dicitur q̄ angelus egrediebatur: et alius angelus egrediebatur in occursum ei⁹. Unde ergo hęc diuersitas: Solutio ꝓpter duo. q dicit hoc: tum q̄r

a Egō sum alpha et o: principiū t finis / dicit dominus de
b us qui est et qui erat / t qui vē
c turus est omnipotens. Egō
d iohannes frāter vester t pār
e ticeps in tribulatiōe et regno
f et patientia in christo iesu: fui
g i insula q̄ appellat pathmos
h ꝓpter verbū dei et testimoni
i um iesu. Fui in spū in dōmi
k nica die: Et audiui post me

Allegorice: k Fui in insula ꝛc. Ecclesia dicit insula. Allego: Undus mare. Esa. xlij. b. Laudem eius in insulis nuncia- būt. i. in ꝑticularib⁹

Moraliter. k Fui in insula. Alia iusti dī insula: q̄ posita est in hac vita in salo amaritudinū: in conflictu tēptationū. Unde Job. xxxix. a. Tabernaculum eius in terra salsuginis: quia iustus in amaritudine positus / dulcem aquā fontis vitę desiderat et sitit. Ps̄. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum ꝛc. Item hęc insula dicit pathmos / ꝓpter fremitū t feruorem exteriorum persecutionum t angustiarum: per q̄s i iustis terrenitas absorbetur. Job. xxix. d. dicit de equo. i. iusto in insidijs et persecutionibus malorum posito. Fremēs et feruens sorbet terram. Et hoc in pathmos: quod interpretat fretū. Item debet iust⁹ esse separatus a societate aduersantium. Unde et pathmos fm̄ Remigiū interpretat separatio palpantiū de onagro: Et hoc ē q̄ dr̄ Job. xxxix. a. Cui dedi in solitudine domū ꝛc. Et post: Cōtemnit multitudinē ciuitatis. i. malorū cōsortia. Qui sūt mlti. Eccs. j. d. Stultor infinitus est numer⁹: t in solitudine cordis se recipit: vt familiariter ibi cū deo loquat. Osee. ij. c. Ducā eū in solitudinē: t loquar ad cor ei⁹. Eccl. xxxviij. c. Sapiētiā scribe in tpe vacuitatis: t q̄ minorat actu inueniet sapientiā. Itē debet esse separat⁹ a tumore hostiū / ne eos timeat q̄ occidūt corp⁹: Matth. x. c. Un̄ et pathmos / fm̄ eūdē Remigiū interptat separatio hostiū. Et talis est iustus. Un̄ Job. xxxix. c. Cōtemnit pauorē: nec cedit gladio. Qui ergo positus ē in amaritudine et cōflictu tēptationū interior: t in feruore t fremitu pśecutionū exterior: et est sepat⁹ a cōsortio malor / non timet minas vel terrores aduersantiū. Et hęc oia l Propter verbū dei. i. ꝓpter filiū dei: vt ei testimoniū perhibeat doctrinę et opis / vacans in seipso ab operibus terrenis. Et hoc est esse in spiritu in dominica die. Hic merer audire: vocē magnam. i. inopinatā et inenarrabilē dulcedinē diuinę cōsolatiōis. Et hoc est quod dr̄ Lucę. vj. d. Beati erit: cū vos oderint hoies ꝛc. Et hoc p̄ tereundum non est: q̄ vox ista magna dici non prępitur / sed scribi: et hoc ideo: q̄r affectio diuinę dulcedinis et ꝓsolationis sentiri potest in mente et quodammodo retineri / quę nullatenus pōt effari. ij. Corinth. xij. a. Audiuit arcana verba q̄ nō licet hoi loq̄. Pōt etiā exponi alik t moralik: vt p verbū itelligat nō verbū increatū / scilicet fili⁹ dei: sed verbū creatū. s. scra scptura. Et ꝓpt h: Uerbū intelligēdū et cognscendū / mlti hodie scholares sūt in fremitu et labore t studij sollicitudine: q̄ tm̄ sine fructu laborāt: q̄r deficiūt ab eo q̄ seq̄t: Et ꝓpter testimoniū iesu christi. Hęc em̄ addiscūt / vt testimoniū

Aliter ti

*phibeant christo

¶ dicitur hoc:tum quia ab arce contemplationis ad curam subditorum reuocatur: vt dicit Glo. et sic quasi retrahitur: tum quia ea quę dicturus est hic/a lege et a prophetis p̄dicta esse intelligit. Hęc eadem a domino prędicta audiuit/ Matth. xviij.a. Necesse est vt veniant scandala. a ¶Vocem magnā: qz de futuris et de magnis rebus et occultis nobis: et si ei manifestat/ et revelatis. b ¶Tanq̄ tubę. Hoc dicit: qz sic tuba iuitabat antiquitus ad bella: sic vox ista inuitat ad sustinenda tribulationū certamina. Tube dico: c ¶Dicētis: quod vides ꝛc. vel visurus es/ dicit Glo. sub dubio relinquens. d ¶Scribe in libro: cordis recōde/ Prouerb. iij.a. Describe in tabulis cordis tui. Vel ad litterā: Scribe: ꝛ hoc dicit: qz voce trāseū te scriptū manet: In q̄ intelligit retinēdū et nō solū dicendū. e ¶Et mitte septē ecclesijs/ ad litterā: q̄ sūt i asia epheso/ ꝛ smyrnę/ ꝛ pgamo/ ꝛ thyathyre ꝛ sardis/ ꝛ philadelphię/ ꝛ laodicię. Quidā libri habēt hęc oia noia ecclesiarū in accusatiuo casu sic: Ephesū ꝛ smyrnā ꝛc.

a vocē magnā tāq̄ tubę dicētis:
b Q̄ vides scribe i libro: ꝛ mitte septē ecclesijs quę sunt in asia: epheso et smyrnę et pergamo et thyatyrę et sardis et philadelpbię et laodicię.

Allegorice/ ¶Mitte septem ecclesijs ꝛc. id est vniuersali ecclesię: quę per septenarium designat: propter septez dona spiritussancti quę in ea dantur. Item propter septē virtutes: tres theologicas et quatuor cardinales: quę in ea habētur. Item propter septem opera misericordię: quę in ea exhibentur. Item propter septem sacramēta: quę in ea conferuntur. Item propter membra ei⁹/ ad quę pertinet septenarius: quatuor ad corpus/ propter quatuor elementa: ꝛ quatuor humores: ternarius ad rationalem creaturam: id est ad animam propter tres vires: rationabilem/ cōcupiscibilem et irascibilem. Item propter septem status ecclesię vniuersalis vel p̄uatiuę. s. vel etiā succedētis q̄s habitura est vsq̄ in finē sęculi: qui per septē nomina ecclesiarū asię designantur. Per ephesū q̄ interp̄tat consiliū meum: aut voluntas mea in ea: significat status ecclesię primitiuę ante passionem quando omnes ei obediebant. Sed in passione fuit lapsus profūdus. Hęc est alia interpretatio: quā do omnes eum deliquerunt. Sed post resurrectionem fuit cōsilium meum: quando in vnum collecti sunt propter metū iudeorum. Item per smyrnā: quę interpretatur canticum/ status ecclesię post spiritussancti receptionem: quando cantabāt cantica domini/ p̄ponentes cum lętitia et audacia verbū dei: Act. iij.b. Non possumus quę vidimus et audiuimus non loqui. Et p̄ hac lętitia quā habebāt reputabant ebrij: Act. ij.b. Alij deridebant eos dicētes: quia musto pleni sunt. Per pergamum: quę interpretatur diuisio cornuum/ status ecclesię: quando per vniuersum orbem ad p̄dicandū verbū dei apli missi sunt et diuisi. Per thyatyrā: stat⁹ ecclię significat postq̄ tā fuerunt inter gentes recepti/ ꝛ p gratiā dei et p̄dicationem eorum fuerunt gētiles illuminati. Thyatyra em̄ interp̄tat illuminata. Per sardis: status ille quo cępit dilatari amplius fides dei et gratia. Tunc enim apparuit ecclesię pulchritudo: quia sardis interpretatur princeps vel principatus pulchritudinis. Per philadelphiā: status ille quo etsi ad omnes non erāt p̄sentes apostoli: tamē per epistolas ecclesiam conseruabant. Philadelphia enim interpretatur seruans adhęsionē domini: et ipsi apostoli per epistolas ꝛ monita sancta seruabant illos qui per fidem domino adhęrebant/ ne per hęreticos corrumperent. Sed tandem fuit/ Laodicia: quę interpretatur tribus amata domino/ vel tribus amabilis domini. Hoc fuit in illo statu: quando iam receptis cęteris apostolis in cęlo euangelio per vniuersum orbem prędicato: solus adhuc iohānes viuebat in mundo. Possunt et vniuersaliter septē status ecclesię: quos habitura est vsq̄ in finem mūdi/ per has septem ecclesias designari. Per ephesum/ stat⁹ primitiue ecclesię in tempore apostolorum. Per smyrnam/ status ipsius tempore martyrū: qui in passionibus cantabant cantica lętitię: quando lęti et gaudentes ad martyrium veniebant. Per pergamū/ status ipsius tempore hęreticorū: vbi fuerunt diuisa cornua timore hęreticorū. i. p̄lati et p̄dicatores latentes p̄ hęreticis: vel etiā in erroze eorū seducti: et sic a deo diuisi. Per thyatyrā/ status ipsi⁹ tpe confessorū et expositorū sacrę scripturę: qui eam illuminauerūt ꝛ meritis et exemplis et documentis veritatis. Per sardis/ status ipsius tempore simplicium sanctorum: qui post illos venerunt: et tunc dignitates et temporales diuitię in appetitu fuerunt. Unde interpretatur principatus pulchritudinis: et tunc fuerunt exceptiones ecclesiarum impetrate. Per philadelphiam. status modernorum: qui seipsos diligūt carnaliter magis q̄ spiritualiter deum: Unde iam sunt tempora periculosa. Per laodiciam/ status ipsius tempore antichristi: vbi illi qui stabunt erunt vere tribus amabilis domini. Ipsi enim erunt viri robustissimi et perfectissimi: forsitan tantū quātū martyres fuerunt vel apostoli. Dicit ergo iohānes: ¶Mitte septem ecclesijs quę sunt in asia ꝛc. Omnem enim ecclesiam et in omni statu suo: in hoc opusculo iohannes instruxit et docuit.

Allegorice ✱ Pś. 103. bunt. i. in particularib⁹ ecclesijs. De mundo. Pś. Hoc mare magnū et spaciosū manib⁹ ꝛc. Sicut q̄ insula fluctib⁹ mar' tūdit: sic ecclesia mundanorū p̄secutionibus lacessit. Sed i his omnibus stabilis ꝛ firma p̄manens: vtpote/ qz supra firmam petrā. i. christum fundata: Matth. vij.d. In hac insula. s. ecclesia/ fidelis in q̄ est gratia/ tribulat/ erudit per sanctā apocalypsim. i. multas dei cōsolationes/ et dulcedines occultas ꝛ internas recipere merek. Unde Hiere. vj.b. scōm aliam litterā: Per omne flagellū erudieris hierim. Et Esa. xxviij.c. Sola vexatio tm̄modo dabit intellectum.

Secundo ✱ phibeant christo in paupertate/ ꝛ vilitate: sed potius vt diteꝛ tur/ honorent et exaltent: ꝛ cornua assumāt in fortitudine sua. Et de talibus dicit Job. xxxix.c. Frustra laborauit: nullo timore/ dei. s. cogente: sed potius cupiditate vel vanitate. Et q̄d sequit: Priuauit eum dñs sapiētia: ꝛ nō dedit ei intelligētiā. Et quare: Quia cum fuerit temp⁹ in altū alas erigit: Tales ergo vocē magnā nō audiūt: sed q̄ p̄pter deū sacrā scripturā legeret/ ille audiret magnā vocē: et nō solū ibi audiret: ſz post se cū magno impetu venientem videret mēte cōuersus. Hęc vox magna est moꝛs: quę de p̄pe post tergū nos insequit. Unde Hiere. vj. f. Vox ei⁹ q̄si mare sonabit. Et Esa. xvij.d. Sonabūt p̄ū sic sonit⁹ aquarū iundantiū: et increpabit eū: et p̄cul fugiet. i. fugere appetet homo mortē. Sed quid sequit: Et rapiet sicut puluis montiū a facie venti: ꝛ sicut turbo corā tēpestate in tempore vesperi. i. in die mortis. Et forte multo p̄ius quior est nobis moꝛs q̄z credamus. Unde. j. Regl. xx.g. Clamauit ionathas post tergum pueri: ecce ibi nō est sagitta/ porro vltra te est. q. d. tua moꝛs quę est sicut sagitta vulnerans/ propinquior est q̄z tu ęstimes. Unde et sequitur: Clamauitq̄ iterū ionathas post tergū pueri dicens: festina velociter ne steteris. Ad litterā: moꝛs post nos festinat velociter: nec nos cessat p̄sequi. Unde Seneca. Quidq̄d vitę nostrę transactū est moꝛs tenet. Unde Sap̄. v.c. Nos nati continuo desinimus esse. Quid enim aliud est viuere: q̄z de vita transire/ vt dicit Greg⁹. Multū surdus est qui hāc vocē nō vult audire. Unde talis esset exorcizādus: sicut puer paruulus nōdū baptizatus vt ei diceret: Effēta q̄ ē adaperire: sicut cuidam surdo/ dixit dñs: Marci. vij.d. Sz scitis q̄ sūt isti surdi: Illi maxie q̄ hāc vocē deberent alijs clamare. Unde Eccs. xij.b. Obsurdescent oēs filię carminis. Et talibus dicit dominus Esa. xlij.c. Surdi audite. Et post pauca. Qui aptas habes aures: ad audiendū scilicet vana: nō audies ne vtilia: scilicet cogitabis de moꝛte tua. Hęc vox scribenda est: non solum dicenda: vt semper habeatur in memoria: Eccī. vij.d. Fili memoꝛare nouissima tua et in ęternū non peccabis: Et quare non peccabis: Quia terrenis quę separāt a deo nō adhęrebis. Unde Hieronym⁹. Facile cōtemnit omnia qui se semper cogitat esse moꝛituꝛum. Et q̄ amoꝛ terrenorū separet a deo dicit: Hiere. xvij.b. Recedētes a te in terra scribent.

¶ Et conuersus

a Et cõuersus sum ꝛc. Secũda pars tertię ptis capituli vbi ostendunt ei septẽ cãdelabra: ꝛ in medio filiꝰ hois. Uñ dicit: Et cuersus sũ ꝛc. voce. ſ. audita ad curę pastoralis memoriã. i. ad cogitandũ de subditis me cõuerti. b At videre vocẽ. i. intelligere. Sic Exo. xx. c. alia lra: Cũctus populus videbat voces.

Sed quõ videt cum vox audiat ꝓprie et nõ videat: Quia cũ oculus habet in cogscẽdo principatum: ꝓpter ẽ visus ꝓ omni sensu ponit.

a Et cõuersus sum vt videre
b vocẽ q̃ lõqbat mecũ. Et con
c uersus vidi septẽ cãdelabra

Moraliter Moraliter. Uox ꝓdicatoris talis debet eẽ quę videat: qõ fit qñ qõ dicit ore/oñdit ope: Et tũc talis vox multũ ẽ efficax/nec vacua reuertet. Seneca. Longũ iter est ꝑ verba: breue ꝛ efficax ꝑ exẽpla. Vocẽ dico. c Quę loquebat mecũ. Uñ dicit mecũ: Uox eñ dei loqt corai: et si hõ loquat auri. d Et cõuersus ꝛc. Et. i. qꝛ: e Cõuersus vidi ꝛc. Bene dicit/cõuersus: auersus eñ videre nõ põt. Uñ Job. xx. d. Maria nõ videbat dñm: nisi quãdo vocauit eã dicens: maria. Sequit statim. Cõuersa illa dicit ei rabboni qõ dicit magister. Unde Exo. xliij. e. cõquerit dñs de quibusdã dicẽs: Colũna ꝓza dimittẽs post tergũ stetit. Soph. j. b. Auertunt de post tergũ dñi. Uñ ꝛ talibꝰ dñs dic: Joel. ij. c. Cõuertimini ad me: in ieiunio et fletu ꝛc. Esa. xlvj. c. Redite ꝓuaricatores ad coꝛ. f Vidi septẽ candelabra aurea. Ergo visto eiꝰ fuit imaginaria: Sol. Nõ: sed alit vidit ad sciẽdũ: aliter ad scribẽdũ. Uñ. j. Corꝛ. iij. a. Et ego frẽs nõ potui loq vob q̃si spũalibꝰ sz q̃si carnalibꝰ. Per cãdelabra aurea significat statꝰ ecclię q̃ illuminat et accendit. In cãdelabro igit lux: in auro feruoꝛ charitatis ꝛ sapientię designat: Et ẽ ponit q̃si subiectũ totius libri. Unde ꝛ hoc est de antecedentibꝰ ad libũ. g Et in medio septẽ cãdelabroꝝ aureoꝝ: similẽ filio hois: angelum. ſ. Et ꝓpter hoc dicit: Similem filio/et nõ filiũ hois: Reuera eñ erat angelus. Uel si dicat: similem filio hois. i. christum: tũc dicit similis filio hominis: qꝛ post resurrectionẽ iã erat imoꝛtalis: ante vero moꝛtalis: quo cognoscit ab hoie/cuiꝰ filiꝰ erat. h In medio: qꝛ omnibus se offert: oibus ꝓsto est. Ecce quãtũ dñs diligit medĩũ. Ipse eñ q̃ erat ab ęterno media ꝑsona in trinitate: in medio tẽpoꝛũ incarnatus est. Sap. xviij. c. Dũ mediũ silentium tenerent omnia: vbi nos habemꝰ quietem: et nox in suo cursu/mediũ iter haberet: oipotens sermo tuus dñe exiliens de cęlo a regalibꝰ sedibꝰ venit. Itẽ media nocte natꝰ est: et hoc ei bene cõpetit: qꝛ venerat vt noctẽ peccati illuminaret. Uñ in etꝰ natiuitate legit ꝓphetia Esa. ix. a. Populus gentiũ qui ambulabat in tenebris/vidit lucẽ magnã. Itẽ in medio mũdi pas sus est. ſ. in hierlm/ostendens q ꝓ omibus moꝛeret ꝛ q etiam de omnibus mũdi ptibus sanctos ad se vocaret Matth. viij. b. Dico autẽ vobis q multi ab oriente ꝛ occidente venient et recũbent cũ abꝛaã/et isaac/ꝛ iacob in regno cęloꝝ. Itẽ in medio duoꝝ latronũ suspensus/significans q oibus ꝛ bonis et malis sua bona largit: Matth. v. g. Qui solem suũ facit oꝛiri sup bonos et malos: ꝛ pluit sup iustos ꝛ iiustos. Itẽ in medio elemento passus. ſ. in aere inter cęlum et terrã: in hoc significans q et hoies saluare venerat q̃ viuunt in terra: et angelicã ruinã restaurare q̃ sunt in cęlo. Itẽ in medio discipuloꝝ stetit post resurrectionẽ: vt sic oẽs discipulos et singulos in fide cõfirmaret. Joh. xx. e. Stetit iesus ī medio discipuloꝝ suoꝝ et dixit eis/paꝛ vob. Itẽ ī medio cãdelabroꝝ aureoꝝ pꝰascẽsionẽ visus ẽ a iohãne: ī hoc significãs se paratũ esse oibꝰ in suis tribulationibus subuenire. Pš. Cũ ipso sum in tribulatione. Pš.90. Propter hoc dicit Matth. xviij. c. Ubi duo vel tres cõgregati fuerint in noie meo: in medio eoꝝ sum. i Uestitum podere. i. veste vel tunica hiacynthina: ꝺ qua Exo. xxxix. d. Fecerũt ąqꝫ tunicã suphumeralis totã hiacynthinã. A decẽ autẽ describit eũ. Primo a vestimẽto dicẽs: Uestitũ podere ꝛc. quę his versibus continent. Uestis çona caput pilus ex oculis pede voce: Stella manus gladiꝰ oꝛis facieſqꝫ velut sol. Et hęc plana sũt fm litterã: quia huiusmodi staturę ꝛ dispositionis videbat esse angelꝰ: q̃ ei apparuit in ꝑsona filij dei.

Allegorice. i Uestitũ podere. i. carne quã ꝓ nobis ob tulit in cruce. Hęc fuit vestis hiacynthina ex triplici filo cõtexta: paupertatis habuit oẽs virtutes. In hac fuit descriptus totꝰ oꝛbis: quia ipse vilitatis ꝛ bũilitatꝭ: ad cuiꝰ exemplar viuunt oẽs iusti Job. j. b. De plenitudine eius nos oẽs accepimus. Sap. xviij. d. In veste eñ podeꝛis quã habebat aaron / descriptus erat totus oꝛbis terrarum. Et sicut legitur Exo. xxviij. f. in illa tunica deoꝛsum dependebant malapunica parum a terra et tintinnabula: Per malapunica exemplũ bonę cõuersationis: per tintinnabula sonꝰ ꝓdicatiõis exꝑmit. k Et pręcinctũ ad mamillas çona aurea. Hęc est castitas mentis/quã necesse

g aurea ẽt ī mẽdiq septem candelabroꝝ aureoꝝ similẽ filio
i k hois vẽstitũ podere: ꝛ ꝑcinctũ

Allegoza

Pš.57.

Moraliter Moraliter. f Septem candelabra: sunt septẽ opera quibꝰ debet pollere ꝓlatꝰ amplꝰ ꝓz cęteris ouibꝰ gregis sui. Lumen fidei: vt sp sit paratꝰ satisfacere omni poscẽti rationẽ de ea quę in eo est fide et spe. j. Petri. iij. c. Hoc est lumen quod debet habere respectu dei. Sed tria alia debet habere respectu ꝓximi: lumen verbi et doctrinę in lingua/vt lucide doceat et aperte: qꝛ. j. Corinth. xiij. b. Si incertã vocẽ det tuba: qꝭ parabit se ad bellũ. ſ. cõtra vitia: sic et vos ꝑ linguã nisi manifestum sermonẽ dederitis quomodo scietur id quod dicitur: Item lumen boni operis debet habere in vita/ vt in quo alios docet: ipse irreꝓhensibilis appareat: quia turpe est doctoꝛi cum culpa redarguit ipsum: Ne dicatur ei illud: Roma. ij. c. Qui ꝓdicas non furandum furaris. Item lumen exterioꝛis oꝛnatus sensuum: vt non tangat quod non decet: non respiciat qõ nõ licet: Quia vt dicit Greg: Non licet intueri qõ non licet concupisci. Non audiat vana/non loquatur peruersa: ꝛ sic de alijs sensibus: vt sic verum sit in eo illud Augustini in regula: In omnibus motibus vestris nihil fiat qõ cuiuscq offendat aspectũ. Item debet hẽ triplex lumẽ. Primum est quotidianę circumspectionis in conscientia/ ne in ea aliquod reptile immundũ subꝛepat. Item lumen beneficioꝝ dei: qõ debet poꝛtare in memoria: vt semper deo gratias referat. Item lumẽ cęlestis patrię: qõ debet habere in desiderio/ ne per ocium toꝛpescat: vt dicat cum Pš. Dñe ante te omne desideriũ meũ. Et post. Coꝛ meũ conturbatũ est/derelict me virt⁹ mea: et lumen oculoꝝ meoꝝ/et ipsum non est mecũ. Hęc candelabra debent esse aurea: vt ex radice charitatis ꝓcedant: quę comparatur auro ꝓpter fulgoꝛem ꝛ preciositatem. In medio candelabroꝝ debet esse ꝓlatus: qui debet esse similis filio hominis. i. christo: vt sicut in potestate est culminis: sic sit in ministerio humilitatis: Joh. xiij. b. Uos vocatis me magister ꝛ domine. Sic eñ debet pręesse vel dominari vitijs: vt fratribꝰ sit ęqualis. Eccl. xxxij. a. Rectoꝛem te posuerunt noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex illis: Quia vt dicit Gregꝰ: Summus locus tũc bene regitur/ cum is qui pręest non personis sed vitijs dominat. Uel quilibet bonus debet esse similis filio hominis: in amoꝛe paupertatis: in sustinentia tribulationis: in extollentia suę crucis: vt sit tandẽ similis in gloꝛia imꝛoꝛtalitatis: Roma. vj. a. Si complantati fuerimus similitudini moꝛtis eius: simul et resurrectionis erimꝰ. Et. j. Joh. ij. a. Charissimi nunc filij dei sumus: sed nõdum apparet quid erimus: scimus autem quia cum apparuerit similes ei erimus. Hic debet esse in medio septem candelabroꝝ aureoꝝ. i. septem virtutum: quibus beatitudo pꝛomittitur: Matth. v. a. Beati paupes: beati mites: beati qui lugẽt: beati misericoꝛdes: beati mundo coꝛde: beati qui esuriunt et sitiunt: beati pacifici. i Uestitum podere. In hoc perseuerantia designatur: quę sola coꝛonabitur: vt dicit beatus Bern. Poderis autem est vestis vsq ad pedes descendens. Unde sic dicit a pos qõ est pes. Matth. x. c. et xxiij. b. Qui perseuerauerit vsq in finẽ hic saluus erit. Finis enim/non pugna coꝛonat. k Pꝛecinctum ad mamillas çona aurea. Hęc est castitas mentis/quã necesse

* Boraliter

& mamillas çona aurea. Hęc fuit iusticia qua ipse christus indut⁹ est sicut lozica. Esa. lix. d. Job. xxix. c. et Esa. xj. a. Et erit iusticia cingulū lūboꝝ eiꝰ. Eccl. xlv. a. Circūdedit eū çona iusticię. a Caput aūt eiꝰ. i. ipse christꝰ qui est caput eccle/się. Eph. j. d. Ut sit cōstructio itrāsitiua. b Et capilli. i. sancti firmiē adhęrētes ei. c Erāt cādi divelut lana alba: q̄ ē ad calefaciēdū. d Et tāq̄ nix: q̄ ē ad refrigerū. Cōuersatio em christi et sctōrū a nob⁹ aufert frigus desperatiōis: t ēstū refrigerat p̄sumptiōis. Unde et dns septē verba dixit in cruce: quoꝝ tria sunt contra desperationem. Hęc. s. Pat dimitte illis: qz nesciūt q̄d faciūt: Lucę. xxiij. e. Itē Hodie mecū eris i paradiso: Ibidē. f. Itē Mulier ecce filꝰ tuus: t ecce mater tua. Joh. xix. e. Alia tria sunt contra p̄sumptionē. Hęc. s. Eli lāma açabtani. Matth. xxvij. f. Itē Sitio: Joh. xix. f. Itē In manꝰ tuas cōmendo spm̄ meū: Lucę. xxiij. f. Septimū verbū secutū est oia. s. Cōsūmatū est. Joh. xix. f. Et hoc fuit signū q̄ quicūq̄ a p̄dictis duobus pctis cauēt et abstinēt: p/fecte iā p̄sūmati sunt in gratia t virtute: sed tandē cōsūmabūt in gloria duplicis stolę. Et tūc dns reddidit spiritū: Matth. xxvij. f. et Lucę. xxiij. g. Quia q̄ talis est p obedientiā offert se totū dño: vt dicat illud Matth. xxvj. d. Nō sicut ego volo: sed sicut tu vis. Uel per lanam significatur charitas christi quam habuit in vita p̄senti. Per niuem candoꝝ vitę im/mortalis: q̄ iā fulget in patria cęlesti. e Et oculi eiꝰ velut flāma ignis. i. dona spiritussancti: quibus ipse christus re/pletus nō ad mēsurā flāma charitatis ardebat: t q̄bus eccles/iam t accēdit t illuminauit. Zach. iij. d. Sup lapidē vnū septē oculi sunt. i. vniuersitas donoꝝ t virtutū sup christū. f Et
Ps. 109. pedes eiꝰ. i. humanitas christi: de qua Ps. Donec ponam inimicos tuos scabellū pedē tuoꝝ. g Simules aurichalco Chalcon grecę: es latine. q. d. ipse Iesus fuit aureꝰ p patientiā: qz nō murmurauit in flagellis: sicut aurū nō crepat sub malle/is. Itē fuit ęneus p clarū sonitū p̄dicatiōis apte. h Sicut in camino ardēti: quia totū fecit dns iesus ex ardenti fer/uore charitatis. Ex sicut dicit Glo. per pedes fideles mino/res significantur: sicut per capillos maiores. j. ij. e. Et pedes eius similes aurichalco. Illi q̄. Dicuntur similes aurichalco: quia ipm̄ pfecte imitari non possūt: sicut maiores q̄ iam sunt pfecti/et significank p aurū. Proficientes vero significank p aurichalcū. Et isti q̄ sūt incipientes/dicunk silꝫ illis. Et dicū tur esse in camino ardenti: qz etsi minores tribulationes qua/si pficientes vel pfecti ferre non possunt: magis tū grauank: qz minorē vel minꝰ radicatā habent charitatem. Uel p capil/los sancti designank q̄ in primitiua ecclesia christo firmiter ad hęserūt: per pedes fideles q̄ erūt tempe antichristi: qui cōpa/rank cri: ꝓpter abiectionē: t tū erunt similes auro: qz fortes i patiētia et tribulationibꝰ erūt/similes primis p̄ribus t equa/les. Uel aurichalco cōparank apli: qz fuerūt lucidi p miracu/la/ecce aurū: sed sonori p p̄dicationis verba/ecce es. Isti ve/ro erūt similes aurichalco: quia licet nō faciēt mirabilia: nec eorum p̄dicatio erit audita/maxime tpe antichristi: tū similes erūt primis in virtute: t patientia. i Et vox illius. i. chri/sti. k Tanq̄ vox aquaꝝ multarū. In h̄ notak duplex effectus p̄dicationis christi. Primꝰ: qz ad eiꝰ p̄dicatiōis vo/cem multi populi cōuersi sunt/vel p se vel p apl̄os: qui cōpa/rantur aquis. j. xvij. d. Secundus: quia in eius p̄dicatione

Vocaliter * flumina tis: quā necesse est ab omnibꝰ: tā p̄latis q̄ subditis obseruari. j. Petri. j. c. Propter q̄ succincti lūbos mentis vestrę spera te in eā q̄ vobis offerk gratiā. Et in eadē. d. Castificātes ani/mas vestras. Et Esa. xxxij. c. Accingite lūbos vestros super vbera. Et quare: Quia fortitudo eiꝰ in lumbis eiꝰ: sicut dicik de behemoth: Job. xl. b. Dan. x. a. vidit p̄cinctum ad renes: Et hoc est: qz sicut indicik castitas mētis: sic t castitas corpis aut oīmoda/aut saltē cōiugalis. Sz hūc cingulū ꝓiecerūt ho die multi: De qbꝰ cōquerik dns Iere. ij. f. Nūq̄d obliuiscet

a ad mamillas çona aurea. Cā
b put aūt eiꝰ t capilli erāt cādi
d divelut lana alba/t tāq̄ nix.
e Et ocli eiꝰ velut flāma ignis:
f g h i t pedes eiꝰ siles aurichalco si/cūt in camino ardēti. Et vox
k illiꝰ tāq̄ vox aquarū multaꝝ:

virgo ornamēti sui: aut sponsa fascię pectoralis sueꝫ ppls aūt meꝰ oblitꝰ ē mei. Uel Precinctū dic mō/ad mamillas: vt sic excludak mltitudo inutiliū cogitationū. Daniel: Ad re/nes dixit: q̄ lex ꝓhibet manū/t nō animū. a Caput eiꝰ. Hęc est intētio pura: q̄ debet esse p̄ncipiū in oibꝰ opibꝰ nr̄is. Intētio em̄ nomen imponit opi: vt dicit Hieronymꝰ. Et de talibꝰ dicit Cant. v. c. Caput eiꝰ aurū optimū. Sed ecōuerso dicit de malis: qui bona etiā faciūt mala intentione. Esa. xix. c. Nō erit opus ęgyp/to q̄d faciat caput. b Capilli: sunt i. 2. c. et. 19. c.
cogitationes q̄ adhęrent mēti. i. bonę in/tentioni: qui. i. quę cogitationes tūc sunt candidę tanq̄ lana: quando homo se B
p̄parat ad oīs tribulationis patientiam. Lana em̄ alba apta ē ad suscipiēdos om/nes colores: vt dicat cū apostolo Phil. iij. c. Ubiq̄ et in oībus instructus sum: scio etiā abundare t fa ctiari et esurire: oīa possū in eo q̄ me cōfortat. Et hęc oīa facit: vt fugiāt algores gehēnę: q̄ p niuem significak. Un̄ Job. vj. c. Qui timet pruinā: irruet sup eū nix. Uel capilli/sūt sancti ad/herētes christo: q̄ ē caput ecclię. Cant. iij. a. Capilli tui sicut grex caprarū q̄ ascēderūt de mōte galaad. Hi sūt martyres: qz galaad interꝑtak testes: q̄ sicut lana alba sunt: qz lauerunt sto/las suas t dealbauerūt eas in sanguine agni. j. vj. d. Uenerūt em̄ ex magna tribulatione vsq̄ ad niuem. s. eternę glorię: q̄ se/quik tribulatiōes p̄sentis vitę. Ps. Et sup niuem dealbabor. Ps. 50.
Uerū est p tribulatiōes. Esa. j. e. Si fuerint peccata vestra vt coccinū/quasi nix dealbabunk: t si fuerint rubea quasi vermi/culus/velut lana alba erūt. De hac niue. s. glia eterna dr̄ Job. xxxvij. c. Nūq̄d ingressus es thesauros niuis: e Et ocu/li eiꝰ velut flāma ignis. Octi ecclię sūt ꝓlati t clerici. De q̄bus Cant. vij. b. Oculi tui sicut piscinę in esebon: q̄ sunt in Oculi ecclie sū
porta filię multitudinis. Quattuor dicit q̄ exigunk in p̄latis: ꝓlati ꝑt q̄. tu
vt. s. sint oculi p discretionē: piscinę p cōpassionē: in esebon per charitatis feruorē: quia esebon interꝑtak ignis in eis: t hoc est q̄d dicik hic: Oculi eiꝰ velut flāma ignis. Itē debēt esse in porta filię multitudinis: vt oibus sint cōes: t ad oēs parati. Sz bodie isti oculi aut excęcati sunt puluere terrenoꝝ: aut de fluunt sanie delitiarum: sicut ō lia legik Gen. xxix. d. Lia lip/pis erat oculis. Unde per Ps. cōquerik dominus dicens: Et Ps. 37.
lumen oculoꝝ meoꝝ t ipsū nō est mecū. Adhuc em̄ heli cęcꝰ est: de quo legik. j. Regꝫ. iij. a. Oculi eiꝰ caligauerāt et videre nō poterat lucernā dei anteq̄ extingueret. f Pedes eiꝰ si/mules aurichalco. i. cri. Pedes sūt moderni doctores ec/clesię: q̄ sūt cri silꝫ: sz apl̄i ꝑmi rectores ecclię/q̄ q̄si caput fue/rūt auro cōparabank. Es minus ponderosū est q̄s aurum/mi/nus valēs/minus fulgens/minus ꝑciosū/minus ductile: Sed econuerso magis sonorum/magis rigidum/magis durū/ ma/gis corrosiuū/magis copiosum: Et plura vasa facta sunt in tē/plo de ęre q̄s de auro. iij. Regꝫ. vij. Horum multi sunt non in camino ardenti. Et bene dicit/Sicut: quia videntur esse in/flammati et accensi charitate: qui tū sūt frigidi. De quibus. j. Corinth. xiij. a. Si linguis hominū loquar t angelorum: cha ritatem autē nō habeam: factus sum velut es sonans/aut cym balum tinniens. Multi tamen adhuc p dei gratiaz sunt in ca/mino ardenti: vt legatur: sicut/expressiuū veritatis/vnde pu/riores exibunt: sicut tres pueri de camino ignis. Dan. iij. g. Hi sunt de quibus dicit Esa. xlviij. b. imo per eū dns: Elegi te in camino pauptatꝫ. i Et vox illiꝰ. i. christi. i. p̄dicatoris k Tāq̄ vox aquaꝝ multarū. i. talis. Hęc vox fuit Iohā nis baptistę. Joh. j. c. Ego vox clamantis in deserto. Qui ad litteram baptizauit in aqua. Joh. iij. c. Erat autem Iohānes baptizans in ennon/iuxta salim: qz aquę multę erāt illic Ps. Ps. 28.
Uox dñi sup aq̄s. Itē vox ecclesię est orō: quę i xris vnanimi/ter facta ad deū ascēdit. Un̄ Dan. x. b. Vox ꝑmonū illiꝰ sicut sonꝰ mltitudinis. Et hoc dicit: q̄ h̄ sonitu t dęmones terrenk: et boni animank. De ꝑmo. j. Regꝫ. iiij. b. Audierunt philistei vocē clamoris/dixeruntq̄: Quę nā est hęc vox clamoris ma/gni in castris hebręoꝝ: Et post pauca: Timueruntq̄ phili/

 listei dicentes

¶ flumina gratiarum effudit: quę similiter aquis comparantur. Esa. xlj. c. Aperiā in supmis collib⁹ flumina: ꝛ in medio cāporū fontes. Hoc dicit illa Glo. Quā vocē recipiunt ꝛc. a ¶Et habebat in dextera sua septē stellas. i. septē ecclesias: quas etiā tribulationibus exponit in p̄senti: tñ ꝓtegit eas ꝛ custodit: vt eas collocet in dextera sua in die iudicij: qñ statuet oues quidē a dextris: hędos autem a sinistris: vt dicit ipse Matth. xxv. c. Et in hoc significat ꝓtectio ecclesiarū. b ¶Et de ore ei⁹ gladi⁹ ex vtraq; parte acutus exibat. Hic gladi⁹ est sententia iudicij contra malos/qui ecclesiā hic oppꝛimūt: q̄ scindet eos in corpore ꝛ in aīa. Et in hoc nihilomin⁹ exꝛimit infrenatio persecutoꝝ: vt tantū nō possint nocere ī ecclesijs q̄tū velint. c ¶Et facies eius. i. christi/ d ¶Sicut sol lucet in virtute sua. i. in meridie/ vbi non obtenebrat nubilū caligine. Et in hoc significat q̄ in tribulatione purgat ecclesia/ita q̄ inde exibit lucens ꝛ clara. Et sic per faciem christi significant electi: q̄ tunc lucebunt sicut sol: quādo erūt in virtute. i. in ęterna beatitudine. Et p̄ hoc significant q̄ttuoꝝ ordines. Tunc em̄ sol est ī virtute/quādo est in meridie: vbi habet ꝛ plenitudinē lucis et flammā caloris: p̄ quę designāt agilitas et claritas. Item tūc est in virtute: qñ nubes penetrat ꝛ dissoluit: ꝛ in hoc subtilitas designat: per hoc q̄ dicit Glo. q̄ fixus erit in ęternū/significat impassibilitas. Vel aliter. Sol/fuit christus in natiuitate: qñ sine peccato natus est/quādo illuminauit pastores: Lucę. ij. b. Et claritas dei circumfulsit illos. Quando etiam stella pręuia adduxit magos: Matth. ij. b. Sed lucens fuit in progressu vitę quando miracula fecit. Sed in virtute sua fuit in passione: vbi ꝛ diabolum vicit: ꝛ iudęos excęcari permisit. Unde Ecci. xlij. a. Tripliciter sol exurens montes radios igneos exufflans/in sua natiuitate: vt dictū est: ꝛ refulgens radijs suis/in miraculoꝝ operatione excęcat oculos iudęorum. s. in sua passione: vel etiam apostolorum/qui tunc eum reliquerunt. Sic ergo patet quomodo cōmendauit christum ꝛ descripsit. Primo a vestimentis/cū dixit: Vestitū ꝛc. Secūdo a forma et specie corporis/cū dixit: Caput aūt ei⁹ ꝛc. Tertio a potestate/cū dixit: Et vox illi⁹ ꝛc. Et i b posita est cōsolatio ecclesiaꝝ. Quę potestas christi in q̄ttuoꝝ cōsistit: In efficaci p̄dicatiōe: ꝛ larga donoꝝ spūssancti effusione: Unde dixit. Et vox illius ꝛc. Secundo in suoꝝ fideliū ꝓsolatione. Unde dixit: Et habebat in dextera ꝛc. Tertio in aduersarioꝝ depssione: Unde dixit: Et gladi⁹ ꝛc. Quarto in suoꝝ electoꝝ glorificatione: Ūñ dixit: Et facies ei⁹ ꝛc.

Moraliter ¶ Stęt dicentes: Uę vobis. Infra vltī. Qui audit dicat veni. a ¶Et habebat ī dextera sua septē stellas ꝛc. Stellę sūt episcopi ꝛ alij p̄lati: q̄ debēt eē minimi oīm/hūilitate/et sui reputatiōe vt stellę q̄ntitate. Eccī. xlij. c. Quāto magn⁹es hūilia te: Et maxie ptāte ī vitioꝝ eradicatiōe. Hiere. j. b. Cōstitui te sup gētes et regna: vt euellas ꝛ destruas/ꝛ dispdas/ꝛ dissipes pcā. s. nō res: nō possessiōes. Itē debēt eē stella/vt sint ignei p charitatis feruoꝛē: in alto positi p contēplatiōis suspensionem: coruscantes ꝛ rutilantes per excellentis vitę cōuersationem: fixi per boni operis continuationem: effectum habentes vel aspectum in terra per pauperum supportationem. Hi debent esse/in dextera domini: vt omnia faciant p̄ bonis dextrę/non sinistrę. i. pro ęternis/non p̄ terrenis diuitijs. Prouerb. iij. b. Longitudo dierum in dextera eius: et sinistra illius diuitię et gloria. Item religiosi sunt stellę propter continuum motum stellarum. Ipsi enim debent moueri de virtute in virtutem/de opere in opus/de lecto in ecclesiam/de ecclesia ad capitulum/ de capitulo ad lectionem vel ad studium: et tandem ad orationem/et ad sui circumspectionem/ ad confessionem/ad contemplationis ocium: et tandem ad refectoꝛium. Charitas em̄ aut proficit aut deficit: vt dicit Augustinus. Et Bern̄. In via dei non progredi est retrogredi. Item propter modicam apparitionē/magnam tamen existētiā fm ve-

a ꝛ habebat in dextera sua stel-
b c las septē. Et de ore ei⁹ gladi⁹
d ex vtraq; pte acut⁹ exibat: et
f facies ei⁹ sicut sol lucet in vtu
g te sua. Et cum vidissem eum
h cecidi ad pedes ei⁹ tanq; mor-

J. 19. c. Matth. 17. a. Al. nō bene ex

ritatem. Unde Job. xj. b. Quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam: ꝛ cum te cōsumptum putaueris/orieris vt lucifer. Item propter ordinis dispositionem. Judic. v. c. Stellę manentes in ordine suo aduersus sisaram pugnauerunt. Item propter obedientię promptitudinē. Baruch. iij. d. Stellę dederunt lumen in custodijs suis et lętatę sunt: vocate sunt/et dixerūt: assumus: ꝛ luxerunt ei cum iocunditate q̄ fecit illas. Iste tamē stellę licet sint in dextera dei: debent tamen timere: quia sicut dicit: Pś. Cadent a latere tuo mille/ et decem milia ꝛc. Pś. 90.

b ¶Et de ore eius. i. predicatoris. c ¶Gladius exibat: id est verbum dei. d ¶Ex vtraq; parte acutus: vt ꝛ carnalia ꝛ spūalia vitia cōprehēdat et abscidat: quia Eph. vj. b. Nō ē nob colluctatio aduersus carnē ꝛ sanguinē tm̄. s. sed aduersus principes ꝛ potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum: contra spiritualia nequitię in cęlestibus. Et bene dicit: Exibat: quia predicatoꝛ semper debet esse in motu. ij. Thessal. iij. a. De cętero fratres orate pro nobis vt sermo dei currat. Vel dicit/exibat. i. vsq; ad manū nō remanebat in ore. Multi enim multa p̄dicant et pauca faciunt. Unde et dicit Pś. Et gladius in labijs eorū: quoniam quis audiuit. Econuerso legitur: q̄ abraam vadens ad immolandum filiū: portabat in manibus ignem et gladiū. Gen̄. xxij. b. Vel Gladius/dicit sententia iudicij. Acutus ex vtraq; parte: quia modo scindit bonos/qui se hic puniunt timore iudicij/ne ibi puniant: scōm consilium. Eccī. xviij. c. Ante iudicium para iusticiam. Et paulo post. Ante languoꝛem adhibe medicinam: ꝛ ante iudicium interroga teipsum: et in cōspectu dei inuenies ꝓpitiationem. Sed ex altera parte scindet malos in futuro a bonis transiens/sed permanens in malis. Esa. xxx. g. Et erit trāsitus virgę fundatus: quā requiescere faciet dominus super eum. Transiet enī a bonis ꝛ requiescet in malis. Unde Esa. xxviij. c. Flagellum inundās cum transierit/bonos. s. eritis ei in conculcationem vos mali: quādocūq; pertrāsierit/a bonis tollet vos. e ¶Et tunc/facies eius: id est boni qui hic fuerunt in męroꝛe/erunt. f ¶Sicut sol lucens in virtute sua. Matth. xiij. f. Fulgebunt iusti sicut sol. Et tunc erit sol in sua virtute: quando redibit ad primū statū creatiōis suę Esa. xxx. f. Erit lux lunę sicut lux solis: ꝛ lux solis erit septempliciter: sicut lux septem dierū. Et hoc erit in die qua alligauerit dominus vulnus populi sui/ꝛ percussuram plagę eius sanauerit: sicut ibidem sequit: Quando auferet dns deus omnem lachrymam ab omni facie: sicut dicit Esa. xxv. c. Et. j. xxj. a. Absterget deus omnem lachrymā ab oculis sanctoꝝ: sicut mater facit filio. De quo verbo dicit beat⁹ Bern̄. Fęlices lachrymę quas man⁹ conditoꝛis absterget. Propter hoc dicebat Hiere. ix. a. Quis dabit capiti meo aquā: et oculis meis fontem lachrymarum: vt. s. a manu domini mei absterganꝫ. g ¶Et cum vidissem eū. Tertia ps tertię ptis capituli/in qua ostendit quomo se habuit iohānes in hac visione: quia. s. cum vidit/cecidit ad pedes ostendentis sibi. Dicit ergo: Et cum vidissē eū. i. similē filio hois: vel potius filio dei. h Cecidi ad pedes ei⁹. Quid g̃ si filiū dei vidisset: imo q̄d si deū ipsū: Per hoc q̄ dꝛ cecidit: intelligit magna humanę naturę declinatio: quia iste qui tantus erat: immo qui etiā virgo/stare non potuit. In hoc etiam intelligit humilitas iohannis et certitudo reuelationis: vt in qua spiritussanctus loquerek: quia iste humiliatus non superbit: et ita ieſum non soluit: quia. j. Joh. iij. a. Omis spiritus qui soluit ieſum/ex deo non est. i ¶Tanq; mortuus. Simile Dañ. x. b. Uidi visionem grandem hanc: et non remansit in me fortitudo: sed et species mea immutata est in me ꝛ emarcui/ nec habui quicq; virium. Vel ¶Moraliter. Mortuus/mundo omnia temporalia abijciendo/ viuens deo ipsi firmiter adhęrendo nudū nudus sequendo. Job. xxiij. b. Non habentes velamen/tem-

Hiere. j. b.

poralium. s. amplexant lapides/christū. s. ꝛ alios sanctos imi-

¶ tant. Vel tanq;

¶ tank. Vel Tanq̃ mortuus: saltē abñciendo quę supfluita/
tis sunt: ⁊ retinendo quę necessitatis. Talem oportet esse illuz
qui vult habere visionē dei. a ¶Et posuit dexteram suā
super me: Ecce consolatio. Per ꝟ patet q̄ bon⁹ fuit spirit⁹:
quia mal⁹ nō cōsolat sed ꝛret. Sile Dañ. x. b. Jacobā cōster/
nat⁹ sup faciē meā: et
vultus me⁹ hęrebat
ſtrę: et ecce man⁹ teti/
git me et erexit me.
Posuit dico. b ¶Di/
Isa.44.a. j.22.c. cens: noli timere/
Glo. Pati ꝓ me tri/
bulationes. Duo itaq̄
Isa.22.f. rńdent duob⁹. Quia
eñ ceciderat posuit
dexteram: et q̄ ꝑ ti
more tāq̄ mortu⁹ fa/
ct⁹ fuerat: ꝓpt̄ hoc ei dixit: noli timere. Duas autē causas
assignat/ q̄re non debet timere pro christo pati. Una est: q̄ si
christ⁹ q̄ tantus est/ cū non indiguerit mortu⁹ est ⁊ viuit: q̄ ip/
se qui respectu eius minimus est/ non debet timere pro christo
pati. Secunda causa est: quia potens est ⁊ benignus: nec pati/
1.Cor.10.c. etur vltra vires temptari: ibi: Et habeo claues. Dicit er/
go: c ¶Ego sum prim⁹: per naturam/ a quo omnia. d ¶Et
nouissimus: ad quē omnia. Vel Primus/ omniū excellē/
tissimus: Et tamē nouissimus. i. omniū despectissim⁹. Unde
Esa. liij. a. Desideravimus eum despectum ⁊ nouissimum vi/
rorū. e ¶Et viuus. s. essentialiter ex me qui sū vita ⁊ alios
viuifico. f ¶Et fui mortu⁹: ꝓpt̄ vos ꝑm carnē vt meo san/
guine pctā vestra lauarē. g ¶Et ecce sū viuēs. q. d. resur/
rexi nō vltra moriturus. Roma. vj. b. Christus resurgens ex
mortuis iam non moritk. Hoc est quod ibidem. iiij. d. dicitur:
Mortuus est ꝓpter peccata nostra: et resurrexit ꝓpter iusti/
ficationem nostram. Et cum supra dixerat: Sum viuus: ⁊
modo dicit: Ecce sum viuens/ non supfluit: quia supra lo/
quik de vita quā habuit et habet ab ętherno inquātū de⁹: mo/
do de vita corporali per quā assumpsit mortem ex tempore:
sed iam habet immortalitatem ex resurrectiōe. Et quia adhuc
aliquis posset dicere: Si fuisti mortuus/ ⁊ similiter laçar⁹ fuit
mortuus qui postea vixit: Uex est: sed ille resuscitatus ē mori
turus: ego aūt vltra non moritur⁹. Unde dicit: b ¶Sū vi/
uens in sęcula sęculoꝝ: qui vitam habeo immortalem/
et talē dabo patientibus ꝓ me. i ¶Et habeo. Secunda ra/
tio quare nō debet homo timere pati pro domino: quia non
patiek temptari vltra id quod possit. Unde quia posset aliqs
dicere: fragiles sumus/ ⁊ ideo te sequi non possumus. Respon
der: verū est ex vobis: sed me auxiliante potestis seq̄: q̄ ha/
beo claues mortis: id est diaboli a q̄ occasionaliter mors.
Sap. ij. d. Jnuidia diaboli: mors intrauit i orbem terrarum:
q. d. potestatem habeo refrenandi diabolum ne sęuiat quan/
tum velit. k ¶Et inferni. q. d. si me non vis sequi: possum
te punire in pęnis inferni. Phil. ij. b. In nomine iesu omne
genu flectak: cęlestium/ terrestrium et infernorum. Nec solum
claues mortis ⁊ inferni: habet dominus: sed claues regni cęlo
rum. j. iij. b. Qui habet clauē dauid: qui claudit ⁊ nemo ape/
rit: aperit ⁊ nemo claudit. l ¶Scribe ergo. q. d. quia ingra
tis infernum aperio/ bonis cęlum: Ergo scribe quę vidi/
sti/ passionem scz meam ⁊ resurrectionem: ⁊ cętera ecclesię my
steria/ quę iam sūt in me completa. m ¶Et quę sunt tribu/
lationes/ scz p̄sentes et consolationes: quas modo do ecclesię.
n ¶Et quę oportet fieri cito: in nouissimo tpe antichristo
regnante. Vel cito/ post hoc tempus in bonorum et malorum
retributione. Per hęc verba notak diuisio hui⁹ libri a secun/
do capitulo vsq̄ ad finem. q. d. propter hoc volo te scribere
ista: vt visa persecutione fidelium: qui erunt tempore anti/
christi/ et eorum patientia animenk ipsi ad tribulationes p̄sen
tes sustinendas. Et quia posset dicere Iohānes: quid scribam:
Propter hoc rñdet ostendens q̄d scriptur⁹ sit: quia o ¶Sa/
cramentū: vel mysterium: qō est vbi aliud dicitur: et ali/

a us. Et posuit dexteram suam
b super me dicēs: Noli time/
c re: Egō sum primus ⁊ nōuis/
d simus ⁊ viuus et fui mortu⁹:
e f g ⁊ ecce sum viuēs in sęcula sę/
h culorum: ⁊ habeo claues mor/
i tis et inferni. Scribe ergo q̄

m vidisti ⁊ quę sunt: ⁊ quę opor
o tet fieri ꝛcito. ꝛSacramentū
septem stellarum quas vidi/
p sti in dextera mea/ et septem
q candelabra aurea: septē stellę
r angeli sūt septē ecclię: ⁊ cā/
delabra septē/ septē ecclię sūt.

ud itelligitur. Hoc inquam scribe sacramentum septem
stellarum quas vidisti in dextera mea. q. d. sensum la
tentem sub his figuris expone. p ¶Et septem candela/
bra aurea: scribe vel expone/ vel quid significent vide. Et q̄
posset ipse dicere: quomodo possum quę non intelligo expo/
nere/ vel scribere: pro
pterea exponit my/
sterium hoc dicens: Ar. ꝛpost hec
q ¶Septez stellę: Ar. ꝛ Mysteriū
septē/ angeli sūt. i.
episcopi. r ¶Septē
ecclesiarum/ asię
vel vniuersi prelati
totius ecclesię. Et
candelabra septē:
septē ecclię sūt:
Per hoc ergo quod
hic exponit mystice ipse angelus/ innuit q̄ omia quę sequun/
tur non ad litteram debent exponi: sz mystice. Unde Glo. Al
legoriā i parte aperit: vt doceat vbiq̄ debere requiri. ¶Mo/ Moraliter
raliter. c ¶Prim⁹ ⁊ nouissim⁹/ debet esse ꝑlatus: Pri/
mus/ ad capitulum: nouissimus/ ad refectorium: id est pri/
m⁹/ ad laborē: nouissim⁹/ ad refectionē. In capitulo eñ est la
bor et disciplina. e ¶Et viu⁹ sū ꝛc. Hoc pōt esse ꝟbū alicu/
ius pęnitentis: Uiu⁹ sum: mō ꝑ gratiā q̄ ꝓus fui mortu⁹/
ꝑ culpā. g ¶Et ecce sū viuens/ ꝑ istā vitā gr̄ę: vel ꝑ firmā
spem q̄ obtinebo ętnā: in sęcula sęculoꝝ/ gloriā. Et hocē
quod dicebat apostolus. j. Timoth. j. c. Qui prius fui blas/
phemus et persecutor ⁊ cōtumeliosus: sed misericordiam dei
cōsecutus sum: Ecce duo prima. De tertio. ij. Corinth. v. a.
Scimus eñ quoniam si terrestris domus nostra huius habi/
tationis dissoluak/ q̄ ędificationem ex deo habeamus domū
nō manufactā/ sed ęternā i cęlis. t ¶Et habeo claues mor
tis et inferni. Hoc similiter est verbum pęnitentis: qui non
solum habet clauem qua claudit infernus: sed etiam habet il/
lam qua aperit paradisus. Hęc est pęnitentia. Matth. iij. a.
Agite pęnitētiam: appropinquauit eñ regnum cęlorū. Pro/
pter hoc dicit dominus de pęnitente Esa. xxij. Dabo clauem
dauid super humerū eius. Vel hoc verbū est cuiuslibet homi
nis et boni ⁊ mali: qui habet clauem mortis et inferi: quę ea/
dem est clauis mortis ⁊ paradisi. s. liberū arbitriū: siue liber/
tas peccandi/ vel bene agendi. Unde Eccl. xv. d. Ante homi/
nem vita ⁊ mors: bonum ⁊ malū: quod placuerit ei dabit illi.
l ¶Scribe q̄ q̄ vidisti: vel q̄ videre potuisti. s. p̄cedētiū ex/
empla vt ęmuleris bonos. Heb. xiij. b. Memētote p̄posito/
rum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei: quorum in
tuentes exitū conuersationis/ imitamini fidem: Et fugias ma
los: Quia fęlix quem faciunt aliena pericula cautum. Pro/
uerb. xix. d. Vulcrato pestilēte sapiētior erit paruulus. Quę
sunt p̄sentia. s. aduersantia simul ⁊ blandientia: quę omnia ti/
menda sunt. Seneca. Et si omnis fortuna timenda est/ magis
tamen prospera q̄z aduersa: quia illa bladiendo seducit/ hęc sę/
uiēdo erudit. n ¶Et quę oportet fieri cito. s. tui corporis
dissolutionē: ⁊ ꝑm merita retributionū/ siue i gl̄ia/ siue i pęna.
Vel Quę oportet fieri cito. i. q̄ cito erūt. l ¶Scribe. i.
diligenter recogita et in mēte reuolue: scilicet mortis iminen/
tis acerbitatem/ iudicij seueritatem/ iudicantis ęquitatem/ iu/
stam meritorum retributionem. Propter hoc dicit petrus. j.
Petri. iiij. b. Estote prudentes. Est enim prudentia: vt dicit
philosophus: ad rationis normā quę cogitat/ quęq̄ agit ho/
mo/ omnia dirigere: et nihil pręter rectum velle vel facere: hu/
manisq̄ actibus tanq̄ diuinis arbitrijs prouidere. Habet au/
tem sex species: quarum duę respiciūt pręterita/ scz ratio quę
bona pręterita discutit et ad imitandum eligit: et intellectus
qui mala pręterita intelligit ⁊ videt ad fugiendum. Item duę
ad pręsentia: docilitas ad faciendum bona: et circumspectio
ad declinandum mala. Item duę ad futura: prouidentia i bo/
nis: et cautela in malis. Hęc sunt quę hic dicuntur. Que vidi/
sti scribe.

Angelo ephesi ⁊c. Positis ⁊ ostensis quibusdã ꝓcedentib⁹ ⁊ quasi cõibus ad librũ totũ: Hic incipit agere de reuelationib⁹ ⁊ visionib⁹ sibi factis: quę sũt in vniuerso septẽ. Quarũ ꝑma ꝓtinet correctionẽ ecclesiarũ: q̃ habet duo capitula: secundũ .s. ⁊ tertium. Secũda est de reuelatione mysteriorũ ecclesię: quę ꝓtinet quattuor capl'a. s. quartũ ⁊ quintũ ⁊ sextũ ⁊ septimũ. Tertia est de ꝓdicatione septẽ angelor̃ tubis clãgentiũ: ⁊ in quolibet statu ecclesiã cõsolatiũ: ⁊ hęc sibi cõtinet quattuor capitula: octauũ / nonũ / decimũ ⁊ vndecimũ. Quarta est de ꝓsecutu ecclesię. s. de muliere ꝓtra draconẽ armata: id est ecclesia cõtra diabolũ: ⁊ hęc cõtinet tria capl'a. s. duodecimũ tertiũdecimũ ⁊ quartũdecimũ. Quinta est de septẽ angelis tenẽtibus phialas: in q̃bus cõtinent septem plagę. i. destructiones malorũ existentiũ in p̃senti / vel tpe antichristi: ⁊ hęc cõtinet tria capitula. s. quintũdecimũ: sextũdecimũ ⁊ septimũdecimũ. Sexta est de pęnis malor̃ in inferno: ⁊ destructione babylonis: et de vãnatiõe diaboli: ⁊ hęc ꝓtinet tria capitula. s. decimũoctauum ⁊ decimũnonũ ⁊ vicesimũ. Septima est de innouatione electorũ ⁊ glorificatione eor̃ ⁊ beatitudine: ⁊ hęc cõtinet duo capitula vltima: vicesimũꝑimũ et vicesimũsecũdũ. Vel potest diuidi ⁊ forte melio⁹ in tres ptes / ꝑm illa tria q̃ ꝓcepit iohãni scribere: Quę vidisti: ⁊ quę sunt ⁊ quę oportet fieri cito. ℣. ꝓmo in fine: vt in ꝓma parte agatur de his quę iam acciderãt tpe apl'i / q̃ tñ nõdũ erant manifesta / vel reuelata. s. de mysteriis ecclesię / q̃ christus impleuerat in sua natiuitate / passione / resurrectione ⁊ ascensione: q̃ tñ necdum erãt cognita. Et de hoc dicit in ꝓma visione: q̃ cõtinet hoc secũdũ. s. ⁊ tertiũ capitula. In secũda pte de his quę sunt p̃sentia ecclesię a tpe iohãnis vsq; ad finẽ mundi: q̃ tñ erant tpe apostoli futura / ⁊ ei sunt reuelata: et dico tam bonorum q̃ malor̃: et hęc pars incipit quarto capitulo: ibi: Post hęc vidi ⁊ ecce ostiũ apertum in cęlo: ⁊ durat vsq; ad ꝓncipium decimi octaui capituli: ibi: Et post hęc audiui aliũ angelũ ⁊c. Ibidem incipit alia pars: in qua agit de his quę cito oportet fieri. i. de his q̃ post finem mundi in iudicio: ⁊ post die iudicij tã bonis q̃ malis sunt futura: ⁊ hoc a ꝓncipio decimioctaui capituli vsq; ad finẽ libri. Hęc autẽ ꝓma visio diuidit in septẽ partes / ꝑm qõ scribit septẽ episcopis ecclesiarũ: quattuor in hoc capl'o: ⁊ trib⁹ in tertio / et ꝑm ℣ patet iã / q̃ hoc capitulũ secũdũ q̃ttuor habet ptes. Primo igit scribit episcopo ephesi. Et hęc pars in qua scribit ei diuidit sic. Primo insinuat specialem intentionem. Secũdo generalẽ: ibi: Qui habet aures ⁊c. Item in prima parte / in qua ponit specialem intẽtionem sic ꝓcedit: Quia primo cõmendat illum episcopum: ibi: Scio opera tua. Secũdo increpat: ibi: Sed habeo aduersum te pauca ⁊c. Tertio admonet vt redeat ad prima opera: ibi: Memor esto ⁊c. Quarto cõminatur: ibi: Sin aũt venio tibi ⁊c. Quinto ne ille desperet / ostẽdit q̃ de facili redire põt ⁊ ꝙerenti: ⁊ q̃ de⁹ cito erit placabilis illi: ibi: Sed hoc habes bonũ. Dicit g̃. a ¶ Et angelo ephesi ecclesię scribe. i. ꝓlato qui debet esse angelus / q̃ innocentiã sanctimonię cordis ⁊ castitatis corporis / sicut sunt angeli: de quibus Matth̃. xxij. c. Qui nec nubunt neq; nubuntur: et in hoc erũt eis similes electi q̃ cũ eis glorificabunt. Unde sacerdos magnus in lege baltheo cingebat supra pectus: q̃ qõ designat sanctimonia vel castitas cordis quã facit vera fides. Itẽ femoralib⁹ vtebat quę turpitudinẽ carnis eius velabant a renibus vsq; ad femora: per qõ significat castitas corporis. De vtroq; .s. et de baltheo et de femoralibus Exo. xxviij. g. Sic ⁊ sacerdos euãgelicus duob⁹ cingulis cingit: Uno quidẽ qui ab amictu descendens ꝑ collũ in pectore cancellat: et ante reducit vt ibi liget: q̃ qõ significat q̃ ipse habet sanctimoniaz cordis: quę est sincera fides crucis christi. Per amictũ enim significat fides / quę videt in velamine: sicut amict⁹ velat caput. Per lingulas descendẽtes quibus cingit / designat sinceritas ⁊ integritas: quę est de duobus. s. de hũanitate christi / ⁊ diuinitate / sic sũt ibi duę lingulę. Quasi dicat sacerdos qñ induit se amictu: Ego habeo sincerã fidem: ⁊ de humanitate christi: ⁊ de diuinitate quã p̃dico ore / ⁊ hoc est q̃ lingulę descendunt collum sub mento: ⁊ quã firmiter teneo illibatã in corde / ⁊ hoc est q̃ supra pectus cancellat. Item quã facio opere / ⁊ hoc est q̃ ducunt lingulę ille supra dorsum retro. Itẽ quã alijs ostendo ꝑ exemplũ ꝙersationis bonę / ⁊ hoc ẽ q̃ reducunt lingulę ante sup vmbilicũ et ibi ligant: q̃ anteriora magis vident ab hoĩe / q̃ posteriora. Itẽ alio cingulo cingit sup renes quo colligit alba / ⁊ restringit ⁊ succingit ne defluat: ꝑ hoc significatur castitas corpis q̃ debet restringi cingulo pęnitẽtię / ne defluat per delitias ⁊ ineptas voluptates. Item debet esse angelus / per suspendium ⁊ eleuationem contemplatiois: vt legat in hierusalem cęlesti / ⁊ inspiciat quod docturus est in militanti ecclesia: sicut illi ꝓlato ꝓmo ecclesię moysi scilicet dictum est Exo. xxv. d. Inspice ⁊ fac ꝑm exemplar quod tibi monstratum est in monte. Unde ⁊ sacerdos legalis induebat tunica hiacynthina: quę colorem cęli repręsentat. Hiacynthus enim vt dicit Isidorus flos quidam est ceruleus. Et ob hoc sacerdos euãgelicus induit casula / quę modicum habens foramen in medio per quod caput egredit cuz amictu: ex omni tamen parte est rotunda: ⁊ significat eterno / rum contemplationem ꝓpter rotunditatem / vbi ingreditur mens contemplantis per foramen spei fidem illuc dirigentis. Unde et amictus per illud foramen casulę replicatur super collum ⁊ super casulam vt aliquantulum videatur. Et q̃ spes sit foramẽ per qõ erigimur in supna cõtemplanda: dicit apl's Heb. vj. d. Fortissimũ habeam⁹ solatiũ q̃ cõfugim⁹ ad tenẽdã ꝓpositã spem: quã sicut ancboz̃ habemus aię tutã ac firmã: ⁊ incedentẽ vsq; ad interioza velaminis. Itẽ tertio cõpat angelo ꝓpter sedulã et sollicitã custodiã gregis. Uñ de angelis legit in Ps̃. Angelis suis mãdauit de te ⁊c. Uñ ⁊ epo dat baculus pastoralis q̃ debet negligẽtes pũgere ꝑ exhortationẽ vel increpationez: pctores attrahere ꝑ blandã ꝓdicationẽ: sed oes retinere ꝑ boni exempli in oibus q̃ agit exhibitionez. Inde ẽ etiã q̃ sacerdos q̃libet induit alba q̃ est vestis alba vsq; ad pedes descẽdẽs: ⁊ significat cãdorẽ vitę innocẽtis: q̃ a sacerdote vel ꝓlato debet incipe: sicut alba induit ꝓius a pte capitis: ⁊ vsq; ad subditos deriuare: sicut alba vsq; ad pedes descẽdit: ⁊ subditi sũt q̃si pedes ecclię: vt exhibeat sibi gloriosaz ecclesiã / nõ habẽtẽ maculã aut rugã: aut aliq̃d hmõi: vt dicat de oibus suis subditis / cũ apl'o. ij. Cor. xj. a. Despondi vos vni viro virginẽ castã exhibere christo. Propter hoc etiã dat ei manipulus: ad significãdũ q̃ ipse ⁊ a se ⁊ ab alijs debet abstergere sordes peccatorum. Sed et si ipse immũdus est: quomodo alios mũdare potest? Greg⁹. Manus sordes diluere non valent quę lutum tenent. Eccli. xxxiij. a. Ab immundo quid mundabitur? Item quarto comparatur angelo: quia sicut angeli nuncij sunt dei: sic isti debent populo nunciare futura gaudia. Unde sacerdoti dat stola quę a collo descendit ad dexteram ⁊ ad lęuã / tamẽ in pectore cãcellat: in qua significat q̃ sacerdos debet ꝓdicare crucem pęnitentię: per quã venit ad vtrãq; stolã vitę imortalis i ęternũ durantẽ. Propter hoc dicit Malach. ij. b. Labia sacerdotis custodiunt scientiã: ⁊ legẽ requirunt ex ore eius: quia angelus domini exercituum est.

a ¶ Et angelo ephesi ecclesię scribe. Hęc dicit q̃ tenet septẽ stellas

b ¶ Hęc dicit qui tenet septem stellas. Iterũ laudatur in aliquibus episcopum: et in quibusdam increpaturus et cõminaturus: vt ille libentius ⁊ patientius hęc recipiat: ostendit ꝓmo qua intentione dominus hoc faciat dicẽs: Hęc dicit dominus qui tenet septem stellas. i. septem episcopos: qui debent illuminari esse a sole iusticię / ⁊ alios illumina / re. De hoc satis supra ꝓmo.

c ¶ Qui tenet / ne cadant: vel si ceciderint / ne in peius ruant. Unde Glo. Licet peccauerint: adhuc non dimittit eos: vel si boni sunt vt eos ꝓmoueat: et ipsi in melius ꝓficiant. Vel Septem stellas: id est septem dona spiritussancti quę christus tenet. Immobiliter enim in eo quieuerunt. Unde Esa. xj. a. Et requiescet super eum spiritus domini. Et ideo dicit in ꝑsenti / tenet / non tenuit: nec tenebit: vt per hoc notetur perpetuitas tentionis.

¶ Semper enim verum

Ps̃. 90.

Epł. 5. d.

Prelat⁹ debet esse angelus

Semp eñ vez est dicere: Tenet a In dextera sua: posi/tos vel ponēdos. Argumētū est ḃ/q̄ ꝑlati debēt eē boni q̄ po/
Ps.117. nūt i dextera dei: Ps. Dextera dñi fecit xtutē ⁊c. b Qui ambulat. q.d. nō solū tenet: sed de oibus curā habet sine p/sonarū acceptione. Unde dicit: Qui ambulat in medio

septē cādelabro/rū aureoꝝ. Ipse q̄tum in se existens/ in medio ambulat/ q̄tum ad nos: quia quātū nos speram⁹: tantaz gratiā nobis dat. Unde Joh. j. d

a ḃ i dextera sua /qui ambulat in medio septē cādelabroꝝ aure
c d orū. Sciō opera tua ⁊ labōrē
e f tuū ⁊ patientiā tuā: ⁊ quiā non
g h potes sustinere malos: ⁊ tēm/

Medius aūt vestrū stetit/quē vos nescitis. Sic ꝑlatus/mora liter debet esse in medio fratrū: sicut lignū vitę in medio para/disi: Gen. ij. b. Multi tñ sunt potius sicut lignū mortis: i me/dio fratrū: qui dant eis exempla pditionis: nec eos corrigunt ab excessibus suis. Itē in medio/sicut firmamētum in medio aquarū. Gen. j. a. Hoc est qō debet cōsolari infirmos qui val lati sunt turbine temptationū. Unde Aug⁹. Cōsolet pusillani mes/suscipiat infirmos. j. Thessal. v. c. Roma. xv. a. Debe/mus aūt nos firmiores imbecillitates infirmoꝝ sustinere: ⁊ nō nobis placere. Itē sicut centrū in circulo. Sic eñ linea ꝓce/dens vel ducta ad circūferentiā nō deserit punctū illi⁹ centri: Sic ꝑlatus etsi exeat ad aliox subleuationē ⁊ subsidiū: nō de/bet suūꝑsius deserere circūspectionē. Unde Bern. ad Euge/niū papā in lib. de cōsideratiōe. A te tua cōsideratio incboet:
Marci. 8. d. ne frustra extēdaris in alia te neglecto. Quid tibi ꝑdest si vni/uersū mūdū lucreris/te vnū pdēs: Et si sapiens sis deest tibi ad sapientiā si tibi non fueris. Quātū vero: Ut q̄dē ego sense rim/totū. Noueris licet mysteria oīa: noueris lata terrę / alta cęli/, pfunda maris: si te nescieris/eris similis ędificanti sine fū damento: Matth. vij. d. ruinā nō structurā faciens. Et post pauca. Cōsideratio tua sic ꝓcedat/nō recedat: sic igrediat vt nō egrediat: sic exeat vt nō deserat. Jn acquisitiōe salutis/ne mo tibi germanior vnico matris tuę. c Scio opa tua. Hic cōmendat ēpm ab octo: quoꝝ tria ptinent ad amorē bo/ni: tria ad odiū mali: duo cętera sūt cōmunia. Dicit g̃: Scio .i. approbo/ d Opera tua/spūalia. e Et laborē tuū: corpalē. s. tribulationē. f Et patientiā tuā. i. longanimitatē qua dilatū p̄mtū sine murmuratione expectās. Ecce tria q̄ p/tinent ad bonum. g Et qz nō potes sustinere malos. Exo. xxij. c. Maleficos nō patiet' viuere. Cōtra Aug⁹. Bo/nus nō fuit q̄ malos sustinere nō nouit. Item Matth. xiij. d. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messē. Solutio. Sustinere ma los inquātū malos/ḃ nūq; est bonū: qz sustineret malicia: sed sustinere malos. i. iniurias a malis illatas/ḃ est bonū: ⁊ sic loq/tur Aug⁹. Item sunt quidam mali qui intendunt et laborant alios facere quales ipsi sunt: sicut hęretici: ⁊ de his loquitur Exo. Sunt et alij mali qui non intendūt suā maliciā multipli/care: et de illis loquitur Matth. xiij. h Et temptasti eos qui se dicūt apl'os esse ⁊ nō sunt. i. p spiritū discretiōis quem habebas cognouisti q̄ sunt veri ⁊ qui nō veri apostoli: ꝑm illud. j. Joh. iiij. a. Nolite credere omni spiritui: sed pro/bate si spūs ex deo sint. i Et inuenisti eos mēdaces: in p̄dicatiōe ⁊ in vita: qz dicūt se bonos: ꝑm illud. j. Joh. j. d. Si dixerim⁹ qm̄ nō peccauim⁹/mendacem facimus eū: ⁊ ver bum eius nō est in nobis. k Et patientiā habes. i. mala tibi ab eis illata sustines patienter. Et sic differt hoc verbū a p̄/missō: quia p̄us dicit patientia longanimitas i expectādo p̄mi/um: modo dicit patientia ipsa voluntaria sustentatio tribula/tionis. Ecce tria quę pertinēt ad odium mali. Sed quia parū esset si non ꝓpter dominū sustineret: Hęc est eñ salsa cū qua comedit cibus tribulationis vel temptationis: ⁊ tunc mirabili
Ps. 4. ter impinguat animā ⁊ dilatat. Ps. Jn tribulatione dilatasti mihi. Uñ sequit hic: l Et sustinuisti ꝓpter nomē meū: vt inuocaret sup te. Hiere. xiij. b. Et nomē tuū inuocatū est sup nos. Item vt in te cōfirmaret. Matth. vj. b. Sanctificet nomen tuum. Luc'. vj. d. Beati eritis cū vos oderint homi/nes: ⁊ cum separauerunt vos ⁊ exprobrauerint ⁊ eiecerint no/

men vestrum tanq̄ malū ꝓpter filiū hominis. Ecce finis bo/nus operis ⁊ laboris. m Et non defecisti: fractus in tri/bulationibus: s. d vsq; ad finē pseuerasti: sicut ille in cui⁹ pso/na loquit Hiere. xx. c. Defeci ferre non sustinens: Ecce perse/uerantia: et hęc duo sūt cōmunia. n Sed habeo. Postq̄ ⁊ cōmēdauit

t k l m n ptasti eos qui se dicūt aposto/los esse ⁊ nō sūt/ ⁊ inuēnisti eos/ mēdaces. Et pātiētiā habes/ et sustinuisti ꝓpter nomen meū ⁊ nō defecisti. Sz hābeo

Moraliter Moraliter: c Scio opa tua. i. approbo opera tua laboriosa. De bonis ḃ dr q̄ scit/ tes illō Job. v. b. Hō nascit ad laborē: vo/lūt cōtinue opari: Et

est ꝫ ociosos. Uñ Eccl. vij. b. Nō oderis laboriosa opa: ⁊ ru/sticationē creatā ab altissimo: qz. ij. Thessal. iij. c. Qui nō la/borat nō māducet. ij. Timoth. ij. a. Laborātē agricolā opor/tet primū pcipere de fructibus. Uel scio. i. video: Et est ꝓtra male opantes: q̄z opa videt ⁊ nō approbat: etsi ipsi deū latere credāt multa. Uñ Eccl. xxiij. c. Omnis hō q̄ trāsgredit lectū suū/cōtemnēs i aiaz suā: ⁊ dicēs q̄s me videt/tenebrę circūdāt me ⁊ parietes cooperiūt me: ⁊ nemo circūspicit me quē vere/or: delictoꝝ meoꝝ nō memorabit altissimus: et nō intelligit qm̄ omnia videt oculus illius. f Et patientiā: Cōtra mul tos qui si statim q̄ petunt nō impetrāt/murmurant ⁊ impati entes sunt. Jn q̄z pśona loquēs beat⁹ Bern. dicit: Quotidie oro ⁊ nullū fructū orationis meę pcipio: sed sicut accedo ad il/lum/sic recedo. Nemo mihi respōdet/nemo mihi loquit/ ne/mo quippiā donat: ⁊ sic incassum laborare videor. Sic loquit humana stultitia/nō attēdēs quid veritas dicit Joh. xiij. b. Marcj. 11. c. Amen amen dico vobis: quicquid orantes petitis credite: qz accipietis ⁊ fiet vobis. Unde Eccl. ij. a. Jn doloze sustine: ⁊ i humilitate tua patiētiā habe. Et in eodem. Uę bis qui ꝑdide Eccl. 2. c. runt sustinentiā. g Et qz nō potes sustinere malos. Hic commendat celus: qz sicut dicit Beda/lupus inter oues nō bene ꝙuersat. Eccl. xiij. c. Sic cōmunicabit lup⁹ agno ali/q̄n: sic pctōr iusto. Et hoc ē ꝓtra multos q̄ subditos malos nō corrigūt/sed dissimulando p̄tereūt/ne eos offendāt: nō atten/dentes q̄ heli bon⁹ sacerdos fuit/ ⁊ tñ damnat⁹ ꝓpter filios su os quos corripere noluit/sicut dicit Glo. sup illud. j. eodem: Sed hoc habes bonū ⁊c. Hoc est etiā ꝓtra multos: qui mala q̄ videt ⁊ sciūt i socijs suis vel famulis/ p̄tereunt ⁊ dissi/mulāt: vt eoꝝ fauorē acquirāt: vel qz ꝓximi sūt ⁊ eos diligūt carnaliter/nō attendētes q̄ angelus voluit moysen interficere: qz sephorā vxorē suā cū filijs circūcisis ducebat secū missus a dño i diuersorio. Exo. iiij. f. Itē ḃ ē ꝫ illos q̄ p̄ verecūdia nō audēt se ab excōicatis segregare vel nno audent dimittere/q̄n salutēt eos. Uñ Eccl. xx. c. Est q̄ pdet animā suā p̄ cōfusione: ⁊ ab imprudenti pśona pdet eā. h Et tēptasti eos qui se dicūt apl'os esse ⁊ nō sunt. i. boni nūciatores cū adulan/do p exq̄sitos rumores bonos decipiūt. Hoc ē ꝓtra multos: q̄ statim q̄cquid eis dicit/sine examine ⁊ discussione rōnis cre dūt: De q̄bus Eccl. xix. a. Qui cito credit leuis ē corde. Ta/les q̄ de absentib⁹ retrorsum loquunt/tēptādi sunt. i. ꝓbandi: si vera sūt q̄ dicūt: ⁊ maxime hoc debet facere p̄latus. Cito eñ nō debet credere mala de subditis. Unde Hiere. vj. g. Probatorem dedi te in pplo meo. Hoc est cōtra illos q̄ in sa/cra scriptura adducūt sophismata: ⁊ ꝑm ea ꝓcedunt nescientes textū. Hi sunt tēptādi. i. p veritatē textus retundendi: sicut p lapidem tēptat aurum si sit bonū. Unde Eccl. vj. c. Et qua/si lapidis virtus probatio erit in illis l Et sustinuisti ꝓ/pter nomē meum. Hoc est contra martyres mundi: q̄ mul ta et infinita supplicia sustinent ꝓpter mundū. Unde Sap. v. b. Ambulauim⁹ vias difficiles. Et Eccl. xxj. b. Uia peccā/tium cōplantata est lapidib⁹. n Et non defecisti: qz Lu/cę. ix. g. Nemo mittens manū ad aratrum et respiciens retro: aptus est regno dei: Et hoc fecisti. s. pseuerasti: ne tibi diceret illud Lucę. xiij. f. Hic homo cępit ędificare et non potuit cō sūmare. o Sed habeo aduersum te pauca ⁊c. Hoc dicit contra illos qui in principio cōuersionis suę feruentes fu erunt: sed tandem successu temporis tepuerunt ⁊ frigidi facti

℣ cõmẽdault ī eo bona/quertit se ad icrepādū mala ℊ ī eo nouit/dicẽs: Sz habeo/ꝙ̄ sī ita vt dixi es cõmẽdabilis: Sz/tū/habeo aduersū te pauca. Et ℊ: a ℣ charitatẽ tuā pri mā dereliq̄sti. Charitatẽ dico tuā. i. ī tui reliq̄sti. q. d. qz tui ſbditi nō ſt ita feruẽtes ⁊ charitatiui ſic pr⁹ fuerī. Nec ſine cā pctā vel negligentia ip̄ſi imputanť p̄lato: qz eos debet anima/re ⁊ viuificare in bo/no/ſicut gallina pul/los. Uel charitatẽ tuā p̄mā: quā pr⁹ in p̄dicando habui/ſti: b ℣ dereliq̄sti/vidẽs ꝙ nō ꝓficeres.

B 50. dist. c. qz san/ctitat tua. c. dño De pe. dist. 1. c. q̄ arbitrank. c. mi/ror.

j. 3. a.

a aduersū te pauca/ꝙ charita/
b tẽ tuā primā dereliq̄sti. ℳ dẽ/
d mor esto itaq; vnde excideri: /
e ⁊ age pẽitentiā: ⁊ prima ope/
g fac. Sin aũt venio tibi ⁊ mo/
b uebo cãdelabrũ tuũ de loco

c ℳemor esto. Tertia pars in qua monet illũ: vt p pẽ/tẽtiã reuertať. Et qz bona vita ꝓterita a qua declinauit homo aliq̄n causa ẽ cõpunctiõis: ꝓp̄ hoc recordak ei bona quę pr⁹ fecit dicẽs: ℳemor esto itaq;. Quia sic feci ſti vt dixi m⁹: iõ memor esto/ d ℣ aũ excideri. Unde Ecci. xj. c. Ja die malor ne immemor ſis bonorũ. i. in ſtatu peccati memor ſis gratię ⁊ miſericordię dei/ne deſperes: ſed ſpem habeas reuer tendi. Simile. Eſa. lj. a. Attẽdite ad petram vnde excisi eſtis: ⁊ ad cauernã laci de qua p̄cisi eſtis. e ℣ Et age pẽitẽtiã. de negligẽtia. De Matth. iij. a. ſumptum eſt. f ℣ Et prima opera fac. Unde Ecci. xj. c. Confide in deo ⁊ mane in loco tuo. Et eſt hic argumentũ ꝙ pẽitẽtia reſtituit ablata: ⁊ in tã/ta gratia reſurgit homo. g ℣ Sin aũt. Quarta pars vbi cõ minak/miſi redierit dicẽs: Sin aũt. i. ſi nõ redierī. b ℣ Do uebo cãdelabrũ tuũ de loco ſuo. i. eccleſiã tuã a te au/ferã: qui es loco eccl̄ie in quo ipſa debet conſeruari: ⁊ ſic intel/ligik de motu locali. i. de vno in alterum. Uel mouebo can delabrũ. i. gratiã a te auferam: ⁊ tũc intelligik de motu alte/rativo. i. de bono ī malũ. Et hoc faciã/ i ℣ Niſi pẽitẽtiam ℊeris. Ecce ſpes. Nullus eñ deſperare debet qui voluerit pẽnitere. k ℣ Sed hoc habes. Quinta ps vbi oſtendit/ꝙ defacili poteſt ſi vult cõuerti. Unde dicit: Niſi pẽnitẽtiã ℊeris: mouebo cãdelabrum: ſed ad facile pẽnitendum l ℣ Hoc habes/bonum/qz odiſti facta nicolaitaꝝ: quę ⁊ ego odi. Iſte fuit vn⁹ d̄ ſeptẽ primis diaconib⁹: ſicut legik Act. vj. b. qui redibat ad vxorem ab apoſtolis reprobatus: quia cõmunitatem mulierũ et comeſtionẽ idolothitaꝝ p̄dicauit: et multa alia mala/ſicut dicit hic Glo.

Doraliter ✱ ſũt. Iſti ſũt q̄ poſſũt dicere illud Job. xxix. a. Quis mihi tri/buat vt ſim iuxta mẽſes p̄ſtinos ſm dies q̄b⁹ de⁹ cuſtodiebat me: qñ ſplẽdebat lucerna ei⁹ ſup caput meũ: ⁊ ad lumẽ ei⁹ am bulabã in tenebris. Hos reuocat dñs ad ſtatũ p̄orẽ p bonorũ operũ ℊ pr⁹ fecerũt recordationẽ: vt ſic q̄ ab illis receſſerunt erubeſcebãt. Uñ dicit: ℳemor esto ⁊c. Itẽ p cõminatio/nẽ: vt ſic ſaltẽ pẽnã timeãt. Uñ dic̃ Sin aũt veniã. Sz ne ipſi deſperẽt de reditu/p̄ſolak eos dñs reducẽdo ad memoriã bona opa ℊ ipſi adhuc habẽt. Uñ dic̃: k ℣ Sz hoc habes ⁊c. Hęc altercatio eſt ī corde hoīs: qñ dñs facit illd qd̄ dicit/

Pſ. 49. Pſ. Arguã te ⁊ ſtatuã ℥ faciem tuã. m ℣ Facta nicolaitarũ. Multi clerico⁹ hodie adhuc ſũt de ſecta nicolaitarũ: qui turpiter in luxurijs ſe effundunt: omnes fęminas cõmunican/tes ⁊ corrũpentes: etſi actu nõ poſſunt: tamẽ volũtate ⁊ deſi/derio. Unde Hiere. ij. e. Onager aſſuetus in ſolitudine: in de ſiderio animę ſuę attraxit ventũ amoris ſui: null⁹ auertet eã. Et Hiere. v. c. Equi amatores in fęminas: ⁊ qd̄ plus eſt/emiſ/ſarij facti ſunt. Sicut eñ equus vn⁹ magnus aliq̄n eſt in vna villa: ⁊ ſeruak ad impregnãdas multas equas/et dicitur emiſ/ſarius: Sic aliquãdo contingit ꝙ vnus clericus qui eſt in vna villa vult nõ impregnare/ſed abuti omnib⁹ mulieribus ℊ ſunt in illa parochia. Quid eſt aliud iſte/ℊ emiſſarius. Et bene cõ petit eis interp̄tatio noīs nicolai: qd̄ interp̄tak p̄lus ſtultus ⁊ talis fatuiſſimus eſt: ⁊ ſi modo nõ aduertat/ſed tunc aduer/tet ⁊ dolebit q̄ñ ven/et illud tp̄s/ō quo dicit Eſa. xxxij. a. Nõ vocabik vltra is qui iſipiẽs eſt/princeps: neq; fraudulent⁹ ap pellabak maior. Modo forſitan eſt aliquis talis princeps et maior in aliqua eccleſia/quia p̄lat⁹ vel curatus: ſed aliquãdo cũ doloze auferet. Et ex h̄ accidit ꝙ nolũt vt ſuorũ ſubditorũ cõfeſſiones ab alijs q̄ poſſent eis cõſulere vel retrahere a ma/lis audiank: ne eorũ opera ſceleratiſſima aliquaten⁹ cognoſcã tur. De talib⁹ dr Ecci. i. d. Stult⁹ pp̄s q̄ habitat ī ſichimis.

i k l m n o p q r s t v

ſuo/niſi pẽnitẽtiam ℊeris. Sed hoc habes quia odiſti factam nicolaitarum quę et ego odi. Qui habet aures audiẽ/di audiat qd̄ ſpūs dicat eccle ſijs. Uincẽti dabo edere d̄ li/

Et bene cõuenit tali bus alia interpreta/tio quę eſt/effluẽs vl̄ effluxio: Ipſi eñ ſic effluunt in omne fla/gitiũ et pctñ. Et de his dic̃ Bern. Erat eis ꝑculdubio melꝰ in humili gradu fide lis ꝓp̄ſi ſaluari: ℊ in

Luc. 13. a. 24. q. 3. c. d

tali ſublimitate ⁊ deteri⁹ viuere: ⁊ diſtricti⁹ iudicari. Nũc au/tẽ libertatẽ in qua vocati ſunt: in occaſionẽ videnť deciſſe car/nis: abſtinẽtes quidẽ a remedio nuptiali: ī omne deinceps fla gitium confluentes. Unde Geñ. xlix. a. Ruben effuſus es ſi/cut aqua/ne creſcas. n ℣ Qui habet aures ⁊c. Secunda pars hui⁹ ptis: vbi poſita intentione ſpāli in qua ſpecialiter locutus eſt illi epiſcopo epheſiorũ/ponit generalẽ intentionẽ in qua ad oẽs eccleſias loquik/dicẽſ: Qui habes aures/ex teriores o ℣ Audiẽdi/interius. p ℣ Audiat/ per effectum et obedientiam. Et notank hic tria: quia auris exterior debet accõmodari verbo: ex cui⁹ ſono paſcik/⁊ ſi nõ ſatiak. Ecce. j. b. Non ſatiak ocul⁹ viſu: nec auris auditu. Item auris interior debet dari verbo: vt ex x̄o ī tellectu illuſtreť. Uñ Job. xij. b. Mõne auris interior. ſ. ītellect⁹ verba dijudicat. Et tertio dic̃ audiat: qz debet vterq; audir ī op⁹ trāſformari. q ℣ Quid ſpiritus. i. tota trinitas. Joh. iij. d. Spiritus eſt deus. r ℣ Dicat eccleſijs. Per hoc q̄ dic̃ pluralik eccleſijs: patet q̄ non ſolũ illi epiſcopo loquik: ſed oīb⁹ eccleſiarũ p̄latis: ſm illud Darci. xlij. d. Oō vni dico/oīb⁹ dico. Hęc ps diuidik ī duas ptes. In p̄ma generalik inuitat oēs eccleſias: ibi: Qui habet aures ⁊c. In ſecũda p̄mittit generalẽ remuneratio/nẽ et ꝑtīā refectionẽ: ibi: Uincenti. Notandũ eſt/qz qui vin/cit/pugnat/pugnãs vero eſurit/⁊ ſitit victoriam: quę eſt iuſti/cia. Unde bene p̄mittitur tali ſaturitas/cum dicitur: Dabo edere ⁊c. Matth. v. a. Beati qui eſuriunt et ſitiunt iuſtici/am: qm̃ ipſi ſatiabunk. s ℣ Uincenti/vniuerſaliter/quo ad tempus/⁊ numerũ vincendorũ. Quo ad tẽpus vt ſemp vincat ⁊ pſeuerank. Itẽ quo ad numerũ vincendorũ/vt vincat oīa q̄ ſũt vincenda: mundũ. ſ. carnẽ ⁊ diabolũ. Hęc ſunt regna q̄ per fidẽ vicerunt ſancti. Heb. xj. f. t ℣ Dabo gratis: Et hoc dici tur habito reſpectu ad radicem meriti ⁊ nõ ad merita. Radix eñ meriti ℊ eſt gratia/gratꝰ eſt nobis a deo collata. Uñ Pſ. Miſericordia eius p̄ueniet me. Uel dabo/in hoc notak q̄ ſu p̄a merita remunerabit. Luc. vj. f. Mẽſurã bonã ⁊ p̄ſſertã et cogitatã ⁊ ſupereffluentẽ dabunt in ſinũ veſtrũ. De hoc habes ſatis in ſecũda Canonica Iohãnis ſup illũ x̄bũ: Sed vt merce dẽ plenã recipiatꝰ. Uincenti/ergo dabo/Et qd̄: v ℣ Edere de ligno vitę. i. ſatiabor de iocũda dei ⁊ hominis chriſti viſione: qui ſe fecit lignũ vt eſſet materia illius ignis: de quo legik Luc. xij. f. Ignẽ veni mittere in terrã: ⁊ qd̄ volo niſi vt accendak? Hoc eſt lignũ quod p̄cisum fuit ⁊ cõbuſtum ī morte ei⁹: vt citi⁹ in nobis accẽderet ignẽ charitatis. Pſ. Jn ſole po ſuit tabernaculũ ſuum. Sed itę fronduit in reſurrectiõe. Un de Job. xiiij. b. Lignũ habet ſpem/ ſi p̄cisum fuerit: rurſũ vi reſcit ⁊ rami eius pullulãt: ſi ſenuerit in terra radix ei⁹/⁊ in pul uere emortuus fuerit trunc⁹ illius/ad odorem aquę germina/bit: et faciet comã velut cum primum plantatũ eſt. Hoc eſt li gnum de quo hieruſalem. i. eccleſia ędificak vt ciuitas: quia ẽ fundamentum eccleſię ꝓut nobis datus eſt in exemplum pau pertatis/abiectionis ⁊ vilitatis. Item eſt paries p collationes donorum. Pſ. Dedit dona hominibus. Item eſt tectum in/ quantum conſeruat nos in bono et perfic. j. Petri. vlt. c. Ipſe perficiet confirmabit ſolidabitq;. Hoc maxime faciet dominus in futuro. Uel in p̄ſenti: quando iam fideles ſuos paſcit ⁊ potat corpore et ſanguine ſuo in ſacramento altaris.

Pſ. 18.

Pſ. 67.

℣ Qui eſt in paradiſo

est in paradiso dei mei. i. in ecclesia militante: q̄ per p̄sentiam corporalem est in consecratione altaris/et per p̄sentiam spiritualem qua deus vbiq̄ est: et per conseruationem: Unde Matth. vlt. d. Ecce vobiscum sum vsq̄ ad consūmationem seculi. Et hec dicit paradisus: quia ē hortus deliciarum. Unde Prou. viij. d. Delicie mee esse cū filijs hominū. Vel in paradiso dei mei: b̄ est in ecclesia triumphāti: vbi ipse est per manifestationem et apertam visionē: et reuelatam faciem. Et notādum est hic/vt cōiter sciatur/q̄ in omnibus partibus in quibus loquit ad episcopos: semper p̄mittit titulum eius qui loquit: q̄ conuenit et rūdet admonitioni sequēti. Ūñ hoc q̄ dixit: Qui tenet septē stellas: p q̄nq̄ q̄ ibi posita fuerūt: rūdet q̄nq̄ q̄ dicta sūt illi episcopo. Qui tenet/vt p̄moueat: hoc ptinet ad cōmēdationē de q̄ dixit: ibi: Scio opa tua q̄ dic̄: Septē stellas: hoc rūdet increpatiōi/de qua ibi: Sed habeo. Itē q̄ dicit: In dextera sua: b̄ rūdet admonitiōi: de qua ibi: Memor esto. Itē q̄ dicit: Qui ambulat: b̄ rūdet comminatiōi: de qua dixit: ibi: Sin aūt/Et q̄ dicit: In medio septē: b̄ rūdet facilitati cōuersiōis: ibi: Sz hoc habes bonū ⁊c̄. Et sic q̄ū īcipiet loq̄ ad quēlibet episcopū/poterit p̄pēdi in titulo loquētis q̄cq̄d ep̄o est dictur⁹. Seq̄t: b

Et angelo smyrne. Hec secūda ps capituli/sic̄ p̄ma diuidit in duas: q̄ primo insinuat specialem intentionem: secūdo generalem: ibi: Qui habet aures ⁊c̄. In p̄ima parte in qua loquit specialiter ad angelum hui⁹ ecclesie: sic procedit: Quia p̄mo ponit titulū loquētis: Secūdo subdit correctionē illius episcopi: in qua quattuor cōtinent. Primo em̄ commēdat ipsum: ibi: Scio tribulationē tuam. Secundo p̄nunciat ei tribulationes futuras: ibi: Nihil horum ⁊c̄. Tertio ad perseuerantiam ⁊ patientiam eum inuitat: ibi: Esto fidelis. Quarto p̄mittit coronā si sic fecerit: ibi: Et dabo tibi ⁊c̄. Dis autem omnibus p̄mittit titulū loquentis: in quo ponit quattuor correspondentia illis quattuor que sunt in correctione. Unde: Hec dicit primus. Hoc dicit/ne hic episcopus cōmendatus ab ipso supbiret/q̄ ita eum cōmendat: q̄ in nullo arguit. Unde dicit se primū: vt ipso cōsiderato/non superbiat iste de bonis suis. Unde hoc respondet cōmendationi que hic ponitur: Scio tribulationem. Item dicit secundo/Nouissimus: ne ille de tribulationib⁹ suis miret: q̄ maiores sustinuit dominus. Unde hoc respondet ei parti in qua tribulationes futuras p̄nunciat: ibi: Nihil horum ⁊c̄. Tertio dicit: Qui fuit mortu⁹: vbi patientissimus fuit tāq̄ ouis ad occisionē ductus. Et hoc respōdet ei parti: in qua ad patientiam ⁊ perseuerantiam inuitat/ ibi: Esto fidelis. Quarto dicit in titulo. Et viuit: vnde potest retribuere p̄m opera. Et hoc respondet illi parti: in qua p̄mittit coronam: ibi: Et dabo. Dicit ergo: Et angelo smyrne ecclesie scribe. Scut per p̄cedentem status ecclesie in tempore apostolorum designat/vt supra dictum est: sic per hunc angelum status ipsius ecclesie in tēpore martyrum: vbi multas tribulationes passi fuerūt sancti. Ūñ smyrna interp̄tat quasi myrrha vel canticum. Hoc aūt bene fuit in martyribus: qui in cordibus suis cantabant dño canticū leticie spiritualis: et tñ erāt in myrrha. i. in amaritudine pene corporalis. Et bñ smyrna quasi myrrha vel cāticū: q̄ p leticiā mētis supabant afflictionē corporis. Et ad litteram in ciuitate illa smyrna/facta fuit strages magna discipulorum Iohannis. Fuit ergo hoc canticum confessio fidei inter tormenta. Esa. xxvij. a. Vinea meri cātabit ei: ego dominus qui seruo eam. Et Esa. v. a. Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineę suę. c Scribe: dixi/et quid: Hoc. s. Hec dicit primus: a quo. s. oia: et nouissim⁹ ad quem et in quē omia. Per hoc excludit hęresis arriana: q̄ christū dicebat puram esse creaturā: et ex tempore in mundo habitasse. d Qui fuit mortu⁹ et viuit. q. d. ne deficiatis vos in tribulationibus: q̄ ego qui tantus sum: mortuus sum pro vobis/⁊ resurrexi: q̄ō et vos sperare debetis/vt dicit Glo. Et hic excluditur hęresis manichei: qui dicebat christum nec vere fuisse natū: nec vere fuisse mortuum: nec vere resurrexisse. Tria dixit: p quę ostēdit tria quę in martyrio exigūt: Causa vt ꝓpter deum patiat: pena ⁊ conscientia. Idcirco ponens causam dicit: Primus: Ecce causa efficiens. Nouissimus. Ecce causa finalis. q̄ Eccl. xlij. d Consūmatio sermonum ipse est. Itē pena/cum dicit: Qui fuit mortuus. Non miremini ergo si adhuc mortales cum sitis oportet vos proximo mori. Item conscientia: Unde dicit: Et viuit: sic et vos vita gratie viuere oportet in mente ad hoc q̄ vobis proficiat tribulatio corporalis. Vel cum dicit: Qui fuit mortuus: Ecce causa formalis vel exemplaris. j. Petri. ij. d. Christus passus est pro nobis: vobis relinquens exemplum/vt sequamini vestigia eius. Et viuit: Ecce consolatio. Iob. xliij. c. Quia ego viuo et vos viuetis. Iob. vj. f. Sicut misit me viuēs pater/et ego viuo ꝓpter patrem: et qui manducat me ipse viuet ꝓpter me. e Scio. Hic cōmēdat eum a tribulatione. Primo exteriori. Secūdo interiori. s. a spirituali p̄uptate: ibi: Et paupertatem. Tertio a spiritualib⁹ diuitiis: ibi: Sed dives es. s. a virtutibus. Quarto a patientia opprobriorū: q̄ō est maius q̄ pati tribulationes: ibi: Et blasphemaris. Dicit ergo. Scio: et si nescire videar: Scio tamen: quia sentio quasi pondus subleuando. Aliter em̄ tu non posses sustinere. Ps. Cum ipso sum in tribulatione. Esa. xliij. a. Cum transieris per aquas tecū ero: et flumina nō operient te: cum ambulaueris in igne nō cōbureris: et flamma nō ardebit in te: quia ego dñs deꝰ tuꝰ sanctꝰ israel. f Tribulationē/occisionē. s. meorū martyrū: q̄ fūt in tua ecclesia. g Tuā/p cōpassionē. Vl' Tuā/q̄ tibi cōpetit ex natura corrupta. Iob. xliij. a. Homo natꝰ de muliere/breui viuēs tempore/repletꝰ multis miserijs. Vel tuā/que tibi cōpetit ex gra: q̄ quē diligit dñs corripit: et q̄s pī filio cōplacet sibi. Prouer. iij. b. De hac martyre tribulatiōe fuit ꝓphetatū Hiere. xxv. g. Et erūt interfecti dñi in die illa a sūmo terre vsq̄ ad summū eius: non plangent/neq̄ colligent neq̄ sepelient/in sterquilinio sup facie terre iacebūt. h Et pauptatē tuā/spiritualē q̄ assimilaris deo. Strictq̄ aūt et qui hic tribulat corporaliter ꝓpt iusticiā: et q̄ paup est spiritu ꝓpter christū. i. nō amāti diuitias/ p̄mittit regnū cęlorū. Matth. v. a. Beati pauperes spū: q̄m ipsorū est regnū cęlorū. Et ibidē. Beati q̄ psecutionē patiūt ꝓpt iusticiā ⁊c̄. Vl' tribulationē dicit quo ad iniurias corporis: In corpore cm̄ tribulant iusti et nō i aīa. Unde Iob. q̄. b. Verūtamē animā eius serua. Unde Hiere. xxx. a. Tempus tribulationis iacob/ et ex ipso saluabit. Et pauptatē: quo ad iniurias possessionū vel reꝝ. Heb. x. g. Et rapinā bonorū vestrorū cū gaudio suscepistis.

Blasphemaris

b Angelo smyrne. Moraliter: Angelꝰ smyrne debet eē q̄libet iustus positꝰ in tribulatiōe: vt inter p̄ssuras amaritudinū cantet cātica lęticię ꝓ spe remunerationis eternę. Iaco. j. a. Omne gaudiū existimate fratres cū in varias tēptationes incideritis. Ego sum primus ⁊ nouissimus: q̄ fui mortuꝰ. Verba sunt domini ad ingratos et lasciuos et voluptuosos. q. d. dominus: Ego ꝓ te mortuꝰ fui: et tu lasciuus et ingratꝰ es: et voluptates sequeris et amplecteris. Propter q̄ō dicit aplꝰ Col'. iij. a. Mortificate membra vestra q̄ sunt sup terrā: fornicationē/immūdiciā/libidinē/ cōcupiscentiā malā: et auariciā q̄ est simulacroꝝ seruitus. c Scio tribulationē tuā. Sed miltis potest dicere dñs/nō scio: q̄ nullam pateris: Sicut illi de quibus dicit Iob. xxj. a. Semen eorū ꝑmanet coram eis: propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum: domꝰ eorū secure/sunt et pacate/et nō est virga dei super eos: Bos eorum concepit et non abortiuit: vacca peperit et non est priuata fętu suo. Unde q̄ hi nullā tribulationē sustinēt: in futuro audient: Lucę. vj. d. Ve vobis diuitib⁹ qui habetis hic cō

Moraliter

b Blasphemaris: quo ad iniurias aiẽ. ij. Petri. ij. c. His quẽ ignorant blasphemãtes in corruptione sua peribũt. Sed dicet aliquis: Si hoc scis: quare ergo non succurris nobis? Abacuc. j. d. Quare respicis contemptores et taces conculcante impio iustiorem se? Respondet dñs: quia inde tibi puenit magna vtilitas: plenitudo. s. diuitiarum spiritualiũ. Vnde dicit: a Sed diues es. q. d. dixit tribulari et hominem pauperem: sed diues es: spiritualibus diuitijs: et si non habeas stercora temporalium. j. Cor. j. a. In oibus diuites facti estis in illo in omni verbo et in omni sciẽtia. j. Corinth. ij. d. Omnia vestra sunt. j. Corinth. vj. b. Tanq̃ nihil habentes et omnia possidẽtes. Pñs. Simul in vnum diues et pauper. Talis est religio christiana: et tamen si sis tantus/cum his omnibus opprobrijs patientiam habes. Vnde sequit: Et blasphemaris. Non dicit blasphemas: qz. j. Corinth. iij. c. Blasphemamur/et obsecramus. c Ab his qui se dicũt esse iudeos. i. filios abrae ad lram. Isti incitabãt gentes ad psecutionem christianorum: Sicut patet Act. xvij. c. q̃ iudei concitauerunt ciuitatem thessalonicam scz contra paulũ: et in beroa similiter fecerunt idem: sicut legit in eodem. Et in epheso/sicut legit Act. xix. d. Facta est autẽ in die illa turbatio nõ minima de via domini. d Dicũt/inquã/sed nõ sunt: quia opera abrae non faciũt. Joh. viij. e. Si filij abrae estis/opa abrae facite. Roma. ij. d. Nõ enĩ q̃ in manifesto iudeꝰ ẽ: neq̃ i carne est circũcisio: sed q̃ in abscõdito iudeus est: et circumcisio cordis/nõ littera sed spiritu. e Sz sunt synagoga sathane. i. bzutorum et irrationabiliũ congregatio. j. ij. b. De synagoga sathanę qui se dicũt iudeos et nõ sũt/sed mentiunt. f Nihil horũ timeas tẽ. Secũda pars: vbi ei tribulationes futuras pnũciat. Dicit ergo: Nihil horũ timeas q̃ passurꝰ es. Ecce tribulationũ pdictio: et refert ad illud quod dixit: nouissimus. q. d. ad me totũ refer et cõpara: et leuiter sustinebis: nec eos timebis. Esa. lj. d. Quis tu vt timeas ab homine mortali et a filio hominis: qui quasi fẽnũ ita aresset. j. Wachab. ij. g. Et a vbis viri pctõris ne timueritis: quia gloria eius stercus et vermis ẽ: Hodie extollit et cras nõ inuenietꝰ. Act. xx. c. Nihil horum vereor: nõ enĩ facio animam meam pciosiorem q̃ me. Quęrere posset ille: nũquid ergo patiar? Huic autẽ ppositioni respõdet dominꝰ/dicens: g Ecce/quasi in bzeui erit hoc/q̃ h Diabolus pmissurus est/per membra sua. i Aliquos ex vobis in carcerem. i. quamcũq̃ tribulationem. Et quia posset dicere: Deus tu scis hoc: quare ergo permittis? Respondet dñs: hoc facio k Vt tẽptemini. i. purgemini: vt ablata a vobis rubigine/purissimi exeatis de fornace tribulatiõis. Unde Prouerb. xxv. a. Auser rubiginem de argẽto: et egredietꝰ vas purissimum. Vel aliter. Posset aliquis dicere: Si diabolus ĩ carcerem nos potest mittere: ergo potest cõterere nos. Propter hoc respondet dominꝰ q̃ nõ potest: nisi quantũ illi pmittitur. Hoc autem permittit dominus/vt illi probenꝰ et pbati accipiant coronam vitę quã repromisit deus diligentibus se: Jaco. j. b. Unde dicit: l Dissurus est: permissiue: et hoc nõ vt ipse ignoaleat: sed vt vos temptemini. Unde Deut. xiij. a. Temptat vos dñs deus vester: vt palã fiat vtrum diligatis eum an nõ in toto corde et in tota anima vestra. l Et habebitis tribulationẽ. Pñs. Tribulationẽ et dolorẽ inueni: Ps. 114.

℣ Jugis enim hęre/

Moraliter ✱ solationẽ viam. a Sz diues es ꝛc. etsi nõ habeas aggerẽ stercoꝝ sicut ille ỗ q̃ dicit Luce. xij. c. Sic ẽ oĩs q̃ thesaurizat sibi: et nõ est in deo diues. Sed quõ est diues/qui est in frigore et nuditate et fame et siti: sic apostolus. ij. Corinth. xj. f. Solutio. Quia non est in patria: sed peregrinus est: vnde suas diuitias ĥ nõ habet. Scõm Aug. ibi diuitias colloca vbi patriã habes. Sicut aliqs mercator: etsi in terra hostili vadat vt pauper/nihilominus diues est in terra ppria. Roma. viij. e.

Spe diuites facti sumꝰ i illo. b Blasphemaris ab his qui se dicũt iudeos esse. Isti sũt decretiste: q̃ dicũt se esse confitentes deo: quia dicũt se legem et euangelium et euangelicas et ecclesiasticas institutiones docere. Verum quidem dicunt: sed nolũt eas tenere. Uñ supra eodẽ. a. dictũ est: Qui tenet opere septem stellas in dextera. i. diuersas institutiones sanctoruz patrum: q̃ sunt illuminatio ecclesię: et hoc in dextera. i. pro spe retributionis supernę. Unde bene sequit: d Et non sunt: iudei. i. vere cõfitentes: sz sunt sparciate qui se dicunt fratres iudeoꝝ. j. Wachab. xij. a. Sparciate interpretant expedite illumiati: et significãt decretistas qui ad hoc illuminati sunt sciẽtia litteraꝝ dñi papę et constitutionũ ecclię/vt alios expediant: et ipsi aliq̃n magis impediũt p dilationes falsas et exceptiones/et falsas allegationes. Et notandũ quidẽ q̃d legit in epla quã misit ionathas summus sacerdos et ceteri iudei sparciatis fratribꝰ suis/post multas cõuentiones eoꝝ et pactiones ad inuicem/ dixit: Nos autem cũ nullo horũ indigeremus/habentes solatio libros sanctos: q̃ sunt in manibꝰ nostris/maluimus mittere ad vos renouare fraternitatẽ et amicitiã: ne forte alieni efficeremur a vobis. Theologi eñ si bene libros sanctos tenerent in manibus .i. in operibꝰ/et eos bene intelligerent/ pculdubio decretistis nõ indigerẽt in vllo horũ q̃ pertinent ad cõsilia animaꝝ. Uñ et decreta ex sacris libris theologię sunt extracta. Sed hodie fit ecõuersio: qm̃ nõ solũ decretistę/sed etiã legistę/q̃d est abominabilꝰ dicũt se nõ indigere cõsilio theologoꝝ: imo q̃d deteriꝰ est/pferũt se illis in cõsilijs aiaꝝ: et nõ attendẽtes: immo negligẽtes interioza q̃ magis curat deꝰ/ẽm sua statuta exteriora volũt iudicare de occultis: et sic totũ puertũt: qz ancillã dominari faciẽtes dñam eiciũt: cũ ecõuersio abrae de mãdato dñi/Gen. xxj. b. Gal. iiij. d. Eijce ancillã et filiũ eiꝰ. Et pculdubio euidẽs signũ ẽ ĥ: qz q̃ ipsi mõ ancillã nõ eiciũt: et oportet impleri pceptũ dñi ỗ ea eiciẽda: q̃ saltẽ i futuro eiciet ancilla cũ filio suo. Quare autẽ nõ sũt ipi iudei/subiũgit causã: e Sed sũt synagoga: qz congregant vt bruchꝰ vel locusta in lignis et caulis ecclesiarum. Et ad quid? Ut ibi sint aduersarij. Et ꝓpter hoc bene sequit: g Sathanę: q̃ interpretat aduersarius: Et si sathan tollat: nũq̃ vnum denariũ lucrabunt. Et de quibusdã eorum valde mirabile est: quia etsi sibi inuicẽ aduersent in publico: tamen consentiũt in occulto: vt perficiant simulationẽ: et extraq̃ pte litigãtiũ aliq̃d habeãt. Sũt enĩ in lucro socij aliq̃n: q̃ in causa sunt oppositi: et sic sępissime declinãt a vero: male interpretates illo Matth. v. d. Esto cõsentiẽs aduersario tuo. Et de talibꝰ dic Job. xxiiij. c. Perfodiũt i tenebris domos. s. pauperꝝ. i. in occulto sibi inuicẽ cõsentiũt/declinãdo a vo: et sic ad litẽ pauperes q̃s ipi debuerũt tueri: amittũt domos suas sicut in die cõdixerãt sibi faciẽdũ: qz cõdicũt sibi añq̃ ad diẽ veniãt: q̃ sic faciẽt i die. Et de illis dicit apls j. Corꝝ. vj. b. Quare nõ magꝝ iniuriã accipitꝝ: quare nõ magꝝ fraudẽ patimini? Sed vos iniuriã facitis et fraudatis. g Ecce missurus est de vobis in carcerẽ. Hoc fuit pdictũ de quibusdã monachoꝝ ecclesijs: qõ tã p magna pte impletũ est: quę sunt in carcere obligationis debitoꝝ. Lucę. xij. d. Hãc autẽ filiã abrae quã allegauit sathanas decẽ et octo ãnis: nonne oportuit absolui a vinculo isto? iiij. Regꝝ. xxv. b. Rex babylonis locutꝰ iudicia cũ sedechia/exoculauit eũ: et vinxit catenis. Sedechias interpretat iustificans dñm: et significat monachos: q̃ iustificationes dñi semp debẽt seruare et requirere. Uñ autẽ rex babylõis. i. cupiditas mũdi loquit iudicia cũ istis .i. ꝓpter cupiditatẽ mũdi: trahũt et trahũt ad causas et iudicia: vt multa habeãt. Uñ dicit: q̃ ĥ factũ fuit in reblatha: q̃ interpretat multa hęc: qz tũc eruunt eis interiores oculi: q̃bus debeant spũalia videre: Et vinciũt catenis argenteis: qz cũ alios volũt depdari: frequẽter et ipi ab alijs depdant. Et q̃d sequit ex hoc/ostẽdit dicẽs: k Et temptemini. i. despectui habe

✱ amini: vt dicit Glo.

Jugis enī hereditas ecclie ē tribulatio. Job. xvij. g. In mūdo pressuram habebitis: in me autem pacem. a Diebus decem. i. sub decem principibus romanis: qui significantur per bestiam habentem cornua decem: Dañ. vij. b. Item tempore decem paparum post clementem. Vel decem. i. multis. Simile Gen. xxxj. a. Decem vicibus. Et Job. xix. a. En decies confundistis me. Vel decem diebus. i. propter decem dies. i. pter completionem decem mandatorum: et sic ablatiuus est causalis. Vel decem dieb⁹. i. q̄diu erit impletio decem dierū. i. decem mandatorum: et hoc erit usq in finem sęculi: et sic ablatiuus notat concomitantiam. Vel decem dieb⁹. i. pter decem tribulationes ecclesię: una sub iudęis: secunda sub gentibus: tertia sub apertis hereticis: quarta sub occultis et latentibus: quinta sub falsis christianis / apparentibus tamen bonis: sexta sub apte malis christianis: septima sub antichristo: tres alię sūt sub mundo / carne et diabolo. Vel decem dieb⁹. i. toto tempore huius vitę: in quo p̄ septem dies ecclesia pugnat cōtra tria vitia: auariciā. s. diuitiarū: vanam gloriā / dignitatē / cupiditatem / voluptatē. Ultimo mō exponit Glo. b Esto fidelis. Tertia pars in qua ad patientiam inuitat ecclesiā dicens: Esto fidelis: in fide / vt eam nō deseras. Vel fidelis / a fidelitate quā deo p̄misisti: quādo fedus iniisti cū eo in baptismo vt p̄ eo pugnes fideliter. c Usq ad mortē. Eccl. iij. d. Usq ad mortē certa p̄ iustitia. Unde Leuit. xij. c. Dominus p̄cepit tibi caudam offerri. j. Cor. xvj. c. State i fide: viriliter agite et cōfortamini: oia vra in charitate fiant. d Et dabo. Quarta pars in qua agit de p̄mio et remuneratione. Et si recte te habueris: Dabo tibi coronā vitę. i. vitā interminabilem / vel vitā regalem: quia modo nō habemus nisi vitam seruilem: quia ipse dominus erit nobis corona: quia ipsum videre est vita eterna. Esa. xxviij. b. In die illa erit dominus corona glorię: et sertū exultationis residuo populi sui. e Qui habet. Hic ponit generalē intentionem: in qua monet ecclesias / dicens: Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesijs. Hoc expositum est supra eodē. Simile Ezech. xij. g. Qui audit audiat: et q̄ quiescit quiescat. f Qui vicerit. Hic sicut prius / post exhortationem generalem subiungit p̄mium generale / dicens: Qui vicerit / mundum et eius pressuram / et tribulationū instantiā / et psecutor⁹ impetū. j. Joh. v. a. Quis est aūt qui vincit mūdū: nisi q̄ credit / qm̄ iesus ē fili⁹ dei: g Nō lędet a morte secūda. i. a morte gehēnę: q̄ secūda dr: qz eā p̄cedit mors culpe: et ad neutrā illa⁹ ordinat de necessitate mors naturę. Vel ē tāq̄ cā sz tāq̄ effect⁹ ad culpā. Vl' nō lędet a morte secūda. i. nō ponet inē diathanatos: sicē legit in legēda bti andree. In Canon. Judę. d. Arbores autūnales bis mortuę: q̄ē duplex mors. Cōtra Heb. ix. g. Statutū est hoib⁹ semel mori. Sol. Apls loq̄t de vita et morte naturę: p̄ter hāc ē duplex vita vel mors: corpis et aię: vt dicit hic Glo. Uñ. j. xx. b. Beat⁹ q̄ habet p̄tē in resurrectiōe p̄ma ꝛc.

a diēb⁹ decē. b Esto fidelis vsq c ad mortē: et dabo tibi coronā d e vitę. Qui hz aures audiendi audiat q̄d spūs dicat ecclijs.

Moraliter * amini: vt dicit Glo. Et sic li vt / est cōsecutiuum et nō causale. Unde ꝟ deplorat hieremias / Thren. iij. a. Filij sion inclyti et amicti auro p̄mo antiq⁹. s. ab omnib⁹ honorati monachi: et p̄cipua charitate et patientia pleni: quomodo reputati sunt in vasa testea: opus manuū figuli. i. quomodo sic sunt modo despecti. Causa subiungitur hic: l Et habebitis tribulationem diebus decē. i. p̄ decem mandatis. q. d. hoc de vobis accidit: quia non solum cōsilia neglexistis: non solum regulares obseruantias abiecistis: sed etiam mandata ad quę oēs tenentur nō obseruatis. Unde iā non solū redarguunt de abiectione regulariū obseruationū / vel de neglectu cōsiliorū: sed de contēptu mandatorum: sine quib⁹ nulli vetulę vel quātūcunq̄ simplici est salus. Quādo enī monachus incipit esse malus: nullus peior: quādo bonus nullus melior. Uñ Hiere. xxiij. b. Dixit dns: qd tu vides hieremia? Et dixi: Fic⁹ / fic⁹ bonas: bonas valde: et malas: malas valde: q̄ comedi nō possūt: eo q̄ sint malę. Et i eodē. xxix. d. Et ponā eos q̄si fic⁹ malas q̄ comedi nō possūt / eo q̄ pessimę sint. Sz de bonis q̄d dicat audiam⁹. b Esto fidelis vsq ad mortē: vt pserues pactū: q̄d mecū iniisti i tua psuersiōe / p̄mittēs te viuere i obedientia vsq ad mortē: sm regulā bti būdicti vl' augustini. d Et dabo tibi coronā vitę. Hoc est q̄d dicit Hiere. xxiij. b. Sicē fic⁹ hę bonę: sic cōgscā trāsimigrationē iuda. i. bonos religiosos a mūdo trāsimigrātes: et i p̄tinua cōfessiōe tā pctōr⁹ q̄ laudis dei pdurātes. Et seq̄t p⁹ pauca: Et ponā oc'los meos sup eos ad placādū et reducā eos i trā hāc / de q̄ mō / p̄ debita sūt eiecti et dispsi. Et regedificabo eos et nō destruā: et plātabo eos et nō euellā: et dabo eis cor vt sciāt me. Hęc ad lr̄am facit dns aliq̄ bonis: sed sp facit spūaliē illis q̄ sūt digni: qz et hic coronat eos xp̄rutib⁹ et donis spūssti: et in futuro vita ppetua et immortali. Ps. Gloria et honore coronasti eū. Sed qm̄ multi in hac vita accipiunt coronā indignationis diuine: qui. s. pontificant iniuste: vel qui iuste vt superbiant inde. Osee. viij. a. Ipsi regnauerunt et non ex me. Et de talib⁹ dicē vę. Esa. xxviij. a. Uę corone superbię ebrūs ephraim: Et p̄pter hoc in futuro recipiēt coronā mortis. Unde Esa. xxij. c. Coronās coronabit te tribulatione. Hoc dicit: quia in anima et corpore pleni erunt tribulatione. Roma. ij. b. Tribulatio et angustia in omnem animā operantis malum. b Et angelo pergami ecclesię scribe. Per hūc episcopum et p̄ hāc ecclesiam designat status ecclesię in tempore hereticorum. Pergamus / em̄ interp̄tatur diuisio cornuum: et ipsi heretici in diuisione sunt per amorem cornuū. i. sęculi dignitatum. Multi em̄ manent in hęresi p̄ter honorem a suis subditis sibi exhibitum. Huic etiā competit illud q̄d ponit in principio huius partis. s. rhompheā: quasi locuturus de diuisiōe / ponit instrumentum diuidendi. Diuidit autem pars ista sicut alię in duas: quia Primo ponit specialem intentionem. Secūdo generalem: ibi: Qui habet aures. Prius autem q̄ ponat specialem intētionem / in qua loquit specialiter ad episcopum illius ecclesię / p̄mittit sicut in alijs titulū loquēris: qui respondet fere ad omnia q̄ illi episcopo est dicturus / dicens: i Hęc dicit qui habet rhompheā. i. i potestate sui iudicij sentētiam. Et hic loquit de rhompheā: qz in hac ecclesia q̄dā erāt mali et quidā boni. Unde inter eos erat pugna: p̄ter quod in bonorū electione: et malorū reprobatione et repressione necessarius erat gladius: vt dicit Glo. Et p̄ter hoc etiā sequitur: k Ex vtraq̄ parte acutā: p̄ter bonos. s. et malos: q̄s ab iuicē necesse erat diuidi: saltē vita et psuersatiōe: etsi nō habitatiōe. Vel Ex vtraq̄ pte / tpis. s. añ gr̄az et p⁹. s. i tpe gr̄ę. Puniet em̄ et illi⁹ tpis pctōres et isti⁹. Heb. x. e. Irritā q̄s faciēs legē moysi: sine vlla miseratione duob⁹ aut trib⁹ testib⁹ morit: q̄nto magis credit⁹ deteriora mereri sup̄plicia: q̄ filiū dei cōculcauerit / et sanguinē testamēti pollutū duxerit. Vl' ex vtraq̄ pte: pcti. s. p̄ter peccatū cōmissionis et omissionis: de quib⁹ Hiere. ij. c. Duo mala fecit p̄plus me⁹: me dereliq̄rūt fontē aq̄ viuę / ecce comissio: et foderūt sibi cisternas dissipatas: ecce omissio. Eccl. xxj. a. Rhōphęa q̄si bis acuta oīs iniq̄tas. Vl' ex vtraq̄ pte / hūani gener⁹: qz bonis dicet: Uenite bñdicti ꝛc. q̄ malis dicet: Ite maledicti i ignē ęternū: Mat. xxv. Vel ex vtraq̄ pte / hois. s. qz hō dānat⁹ i corpe et i aia puniet. Esa. xl. a. Recepit de manu dñi duplicia. i. recipiet. Ps. Jnduant sicē diploide cōfusiōe sua. Ps. j. d. Et de ore ei⁹ gladius ex vtraq̄ pte acut⁹ exibat. Hic gladi⁹ mō limat⁹ ē vt splēdeat: et sic trorē incutiat: sz tūc erit acut⁹ vt pcutiat et cedat. Ezech. xxj. c. Gladi⁹ exacut⁹ ē: vt splēdeat limat⁹ ē ꝛc. Jn eodē. j. Cōturbationē (Ps gladij acuti et

Moraliter. b Et angelo pergami ꝛc. Pergamus interp̄retatur diuidens cornua: et significat illam ecclesiam

Ps. 8.

Ad litteram

Ps. 108. Ps. 118.

Moraliter

¶ gladꝰ acuti ⁊ limati ad fulgendū/amicti ad ęde. a ¶Scio vbi habitas ⁊c. Posito titulo loquentis qui epo cōuenit: qz i eiꝰ dioceſi erāt et boni ⁊ mali: ponit cōſequēter intentionē ſpecialem: in qua ſpecialiter epiſcopum hunc alloquit dicēs: Scio vbi habitas: et ita diuiſę ſcię cōuenit ſcire ea ꝙ dicē/da ſūt. Et diuidit hęc ps in quattuor. Pri/mo eꝝ commendat epm. Secundo argu it: ibi: Sed habeo aduerſum te. Ter tio monet vt pęniten tiaz agat: ibi: Simi liter pęnitentiam agę. Quarto cōmi/nat: ibi: Si quo minus veniam tibi. Dicit ergo. Scio per approbationem. b ¶Vbi habitas: adhuc manens ibi tanꝯ luminare in medio nationis prauę et peruerſę. Phil. ij.c. Et in hoc commendat illum epiſcopum: quia fidem non negauit: licet antiphas fidelis eſſet in illa ciuitate occiſus. Et exponit qđ dixerat: Vbi habitas: ibi. ſ. c ¶Vbi ſedes ē ſathane. i. māſio nō tranſitus. In illis enim manſionem fa/cit diabolus: quia peccata nolunt cōfiteri: ſed celant ea in gut/ture ſuo. Job. xl.c. Sub vmbra dormit in ſecreto thalami ⁊ in locis humētibus. Sed in illis trāſit: qui etſi peccant aliquā/do ex fragilitate/tñ ſtatim cōfitentur: ſm cōſilium ſalomonis Eccl. xxj.a. Fili peccaſti/ nō adiūcias iterum: ſed ⁊ de p̄teritis dep̄recare vt tibi dimittant. Vel in illis ſedet ſathanas: q̄ ad antiquā conſuetudinem ſuam malā quā aliquādo dimiſerunt iterū peccando reuerrunt. Judicl. ix.d. Reuerſi ſunt in ſedes ſuas. d ¶Et tenes nomē meū: diſputātibꝰ hęreticis: Et tenes nomē meū/blaſphemātibꝰ reſiſtēdo. e ¶Et nō ne/gaſti fidem meam. etiā tribulationibꝰ oppreſſus ⁊ inſidijs. Hiere. v.c. Negauerunt dominum: et dixerunt: non eſt ipſe.

Pſ. 52. Pſ. Dixit inſip/ens in corde ſuo non eſt deus. f ¶Et hoc fe ciſti/in diebus illis/quibꝰ. ſ. fuit antiphas/ qui eſt/ teſtis meus fidelis. i. martyr effectus p̄o fide mea: quā firmiter tenuit ⁊ ſeruauit. Unde ſequitur: b ¶Qui: quia. ſ. fidelis: oc ciſus eſt apud vos: cuius exemplo debetis: et vos labo/rare: Apud vos dico/ vbi ſathanas habitat. q.d. quia illic occiſus eſt ſeruus meus teſtis ⁊ p̄dicator: patet ꝙ ſathanas habitat inter vos. Act. j.a. Et eritis mihi teſtes in hie/ruſalem et in omni iudea et ſamaria et vſqꝫ ad vltimum terre. Eſa. xliij.b. Vos teſtes mei dicit dominus. Huic competit illud quod dixit: Qui tenet rhomphęam. q. d. etſi multi ſunt mali inter quos habitas/ noli timere: quia ego habeo rhomphęā ℨ malos vt puniam. i ¶Sed habeo. Secūda pars in qua arguit poſt cōmendationē. Licet ita cōſtans ſis: ſed/tñ habeo aduerſum te pauca: in q̄bus volo te corri gi. Et notādū ꝙ dicit/pauca/et nō parua vel nulla: Erat eꝝ aliquid corrigendū nō modicū/ſicut iam videbit. k ¶Quia habes illic tenentes doctrinam balaā: qui interp̄tat̄ p̄opulus vanus. Sed quomodo iſte redarguit de hoc ꝙ ſint in ſuo epiſcopatu aliqui mali: cum dominꝰ hoc videat permi/ſiſſe: Matth. xiij.d. Dic imus ⁊ colligimus ea. Et reſpondet: non: ne forte eradicetis ⁊ triticum: ſinite vtraqꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſem. Soluitur. Dū adhuc nō poteſt haberi recta diſcre tio bonorum a malis: tunc nō debēt eradicari: ne ſimul triticū eradicet cum ziçanijs: ſed quādo iam apparet et poteſt diſcer/ni ꝙ eſt loliū iam habens folliculos: tunc eſt meſſis et debet eradicari. Dñs Exo. ix.g. Linū ğ et hordeū læſū eſt/eo ꝙ hor/de ū eēt virēs ⁊ linū tā folliculos germinaret. Doctrina balaā fuit ꝙ p̄ſs fornicatꝰ eſt cū filiabꝰ moab: ſic legit Nūeri. xxv. a. Fornicatꝰ eſt p̄ſs cū filiabꝰ moab. Tñ exp̄ſſe nō legit qñ: Sed vt in duabꝰ auctib⁹ ꝑpendit: Quarū vna eſt Numeri. xxiij.c. Verumtamē pergens ad populum meum dabo tibi conſilium quid populus tuus huic populo faciat. Alia Nu/meri. xxxj.b. Cur fęminas reſeruaſtis: nonne iſtę ſūt quę decę perunt filios iſrael ad ſuggeſtionem balaam: et p̄uaricari fece runt vos in domino ſuper peccato phagor? Balaam dico: qui docebat balach mittere ſcandalum coꝝ filijs iſrael. Et hoc quid eſt. ſ. l ¶Edere/de ſacrificijs idolorū: id eſt de his quę ſunt idolis immolata. Et hic arguit peccatū gulę. m ¶Et fornicari: cum filiabꝰ moab. Et hic ſuggillat peccatū luxurię: vel corporalis vel ſpiri/tualis: vt dicit Glo. Ru. 24.i

i nas habitat. Sed habeo ad/
k uerſum te pauca: qz habes il/
lic tenentes doctrinam bala/
am/q̄ docebat balach mitte/
l re ſcādalum coꝝ filijs iſrł/
m n ędere ⁊ fornicari. Jtā habes

n ¶Jta: id eſt ſimilit.

¶ Et tu habes
* cuius angelus. i. p̄latus/aliqs eccleſijs diuidit cornua. Jſti angelo dominꝰ loquitur: ſed non ſi/ Bozalii

ne gladio. b ¶Scio vbi habitas/vbi ſedes ē ſathanę: id eſt fortitan in multis ſuam ſedē ſathanas poſuit. Sedet eīm diabolꝰ in auaris: ſedet i ſupbis. Uñ Eſa. x.g. Trāſierūt cur/ſim/gabaa ſedes nr̄a. Gabaa interp̄tat vallis eiꝰ. Cuius niſi auari: q̄ eſt vallis ſiluestris/plena ſpinis et tribulis: ğ cū aqua pecunię non poteſt impleri. Eccs. v.b. Auarus non implebit pecunia. Jtem interp̄tatur p̄cliuum eius. Cuius niſi ſupbi: qui ęſto plus ſe erigit ⁊ plus credit aſcendere: tanto plus de/ſcendit. Job. xx.a. Si aſcenderit vſqꝫ ad cęlum ſuperbia eius ⁊ caput eius nubes tetigerit: quaſi ſterquilinium in fine perde tur. Verū eſt hoc: qz ibi eſt ſedes ſathanę: vel quātum ad ex/iſtentes/quorum aliqui mali ſunt: vel quātū ad aduenientes. Ibi eīm confluunt fere omnes mali: ſicut dicit beatus Bern. ad Eugenīū papam: in libro de conſideratione. Vel ſalt̄ ſm interp̄retationem. Sathan eīm interp̄tatur aduerſarius: ⁊ ibi non ceſſant homines p̄ cauſas et lites ⁊ per appellationum aſ/ſiduas impo:tunitates ſibi iuicē aduerſari. d ¶Et tenes no men meum. Hoc eſt magnum ſi inter ſtrepitus cauſarum ⁊ tumultus appellationum ⁊ fremitus negociorum exteriorum nomen domini/qđ eſt ieſus firm: ter tenet. i. ſi a ſalute nō deū atur. Unde Job. xxx.d. Frater fui draconū ⁊ ſocius ſtruthio num: ⁊ in hoc cōmendat. Sed multi nomen magnum domi/ni. ſ. adonai: qđ idem eſt qđ dominus/ libentiſſime volunt te/nere/deſerētes nomen magiſtri. Suum eīm magiſterīū fuit in hūilitate/et ipſi volūt dominari i ſupbia ⁊ virtute. Uñ Joh. xiij.b. Vos vocat̄ me mgr̄. i. dicit̄ ꝙ ego ſū magiſter/⁊ vos non eſtis: ⁊ domine. Et ſtatim ſequit̄: Sum eteīm. q.d. magi/ſtrum me vocatis: ſed de dño dicitis: Sū eteīm. Contra illud. j. Petri. v.a. Necꝫ dominātes i clero ⁊c. Et hoc eſt mirū: qz necꝫ hoc nomen fuit indicatum antiquis patribus ante legem etiam ſanctis. Exo. vj.a. Et nomen meū adonai nō indicaui eis. Unde iſti meliores ſe reputāt abrāā ſctō patre meo: de q̄ dicit: Geñ. xviij.c. Non potero quicꝫ celare abraam: et ta/men hoc celauit ei. Jtem hoc nomen domini bene tenent mul ti: de quo Eſa. viij.a. Voca nomen eius accelera: feſtina vele citer: ſpolia detrahe: cito p̄dare. g ¶Antiphas teſtis me/us fidelis qui occiſus eſt. Antiphas interp̄tat donans tranſitum: ⁊ ſignificat martyres qui mortem ſuam ſuis occiſo ribus cōdonauerūt. Vel moraliter: Illi qui in dādo ⁊ mini ſtrando alīs tranſitum hui⁹ vitę/deberent omnes alios tran/ſcendere. ſ. epiſcopi et cęteri p̄lati: hodie in diuiſione coꝝnū: id eſt in acceptione dignitatum: vel collatione earum occidun tur in aia: quia talia amplectantes/nec ipſi intrant in regnū cęlorum: nec alios intrare permittunt/opponentes mali exem pli ſui obicē. Matth. xxiij.b. et Numeri. xx.c. Nō trāſibitis per me. Et mors iſtorū deſignata ē Leuit. x.a. Ubi duo filij aaron: nadab ⁊ abiu ipſa die promotionis ſuę occiſi ſunt. i Moralit

¶Sed habeo aduerſum te pauca: quia habes illic doctrinā tenentes balaā. Balaā h interp̄tat̄ effluēs: ⁊ ſi gnificat multos clericoꝝ qui viliter effluūt in gula et luxuria: et ꝓpter hoc malo exemplo ponūt ſcandalum: in quo ſimpli/ces offenduntur. Unde Hiere. l.b. Exultatis et magna loqui mini diripiētes hęreditatē meā: ecce ſcandalū/qm̄ effuſi eſtis ſicut vituli ſuper herbam: ⁊ mugiſtis vt tauri. Et quoniam ſi/

* ne magnis expenſis

a Et tu/habes/tenentes doctrinā nicolaitarū. qui.s. docebāt vulgatā venerē: Scōm illō: Jupiť eē piū statuit qō cūcq; iuuaret. Sed q; hęc sentētia sit falsa: patet p b qō. s. eodē b. ponit: Quę. s. facta nicolaitarū: et ego odi: qui oē bonū dilligo t detestor malū. Et p hoc q; dicit/tenētes: notat ptinacia eorum. Tenent em̄ ad resistendū impugnātib⁹. Per hoc qō dicit hic/arguēs de fornicatione quā illi docēt: patet q; prius cū dixit: Fornicari: intellexit de fornicatione corporali: de qua dicit Origenes sup Numeri. xxv. Execrabilis corpalis fornicatio: quę violat tēplū christi t facit mēbra meretricis. j. Lor̄. vj. c. Tollēs g̃ mēbra christi faciā mēbra meretricis: absit. Et huic parti cōpetit illud: qō dixit in titulo loquēt̄/Ex vtraq; pte: ꝓpter duplicē malā doctrinā quę erat de cōmuni vsu mulierū: t de comestiōe idolothitꝝ. Sz quare pcm̄ gulę t luxurię dicuntur scandalum magis q; alia peccata: Sol̄. Quia hęc duo inter alia maxime sūt nota: vñ et ad malū exēplū maxime efficacia. c Similiter. Tertia ps in q̄ monet ad pēnitētiā dicēs: Silr/dico tibi sic̄ ad p̄cedētē epm̄ epheſi dixi: Et tu pœnitentiam age. Vel similiter. i. a simili p̄trariū sicut peccasti: pœnitentiā age. Simile Luc̄. xvj. f. Et laçarus similiť mala. Vel silr. i. simul cū illis. Vel similiter/vt pœna sit similis culpę. Vel similiter: vt tu de negligentia agas pœnitētiā: sic̄ illi de culpa sua: Et huic pti cōpetit etiā illud qō dictū est in titulo: Ex vtraq; pte acutā. s. q̄/tū ad te p negligētia: et q̄tū ad illos p peccato. e Si quo minus. Quarta ps in qua cōmināt dicēs: Si quo. i. in aliquo: minus/feceris. s. Simile Joh̄. xiij. a. Si quo minus dixissem vobis. i. si in aliquo deberem facere minus: vel esset minus q̄ dixi vobis: dixissē vobis in q̄ esset min⁹. f Veniam cito. Jobel̄. iij. a. Cito velociter reddā vicissitudinē vobis. Et Esa. xvj. b. Velociter reddens qō iustū est. Eccl̄i. v. b. Altissimus enim patiens est redditor. Vel Cito/dicit ꝓpter brevitatē hui⁹ vitę. g Et pugnabo cū illis. i. puniā eos si tu nō punis: t parcā si tu nō parcis. Vñ Nūeri. xxv. f. Phinees fili⁹ eleaçari filij aaron sacerdotis auertit irā meā a filijs israel: q; çelo meo cōmotus est cōtra eos. Sed quare loquendo de episcopo/locutus est acquisitiue dicēs: Veniā tibi non tecum: et loquens de subditis associatiue dicens: cum illis: Sol̄. Per hoc notať q; maior est pœna p̄latorum malorum q̄ subditorū: sicut ecōtrario bonorū p̄latorum maior gloria. h In gladio. i. in sententia. i Oris mei: nō manus. Modo em̄ gladius est in ore ad cōminādū: sed in die iudicij erit in manu ad ferendū. Unde mō possumus euadere hūc gladiū si volum⁹/tūc nō poterim⁹. Propter hoc dicit Job. xix. d. Fugite a facie gladij: q̄m̄ vltor iniquitatū est gladi⁹. Huic etiam cōpetit illud: Ex vtraq; pte acutā. Ibi em̄. s. in p̄senti pcutit quosdam/t hoc ad purgandum: in futuro pcutiet quosdam sed ad condemnandum.

Moraliter * ne magnis expensis çulam et luxuriā sequi non possunt: ꝓpterea raptores fiunt. Esa. iij. b. Populum meum exactores sui spoliauerūt. Vel si hoc publice nō facīūt: tñ in occulto munera accipiūt. Vñ: Vę illis qui errore balaā mercede effusi sūt: sic̄ dicit in epla Jude. Et quare vę: Quia Job. xv. d. Ignis devorabit tabernacula eorum qui libenter munera accipiunt.

b Doctrinā vero nicolaitarū: adhuc tenent in ecclesia dei: quotquot dicūt vel credūt licitū esse plures p̄bendas sine peccato posse haberi ab vno: sicut illi qui vulgatam venerē p̄dicabant. Omnibus istis adhuc dicit dñs: c Similiter tu/qui dicis licitum esse habere plures: sicut illi qui cōparant balaā: gulosi. s. et luxuriosi t munerū acceptores: d Pœnitentiā age. q. d. dominus: et tu sicut illi pœnitentiam debes agere. Videāt ergo quibus pctis istud cōiūgit: q; similiť agi pœnitētia iubeť. Sz dicet aliquis: pba q; nō licet habere. Respōdeo: nō oportet: q; dominus hoc ꝓbat dicens: e Si q̄ minus. i. alioquin. i. si pœnitentiā nō egeris: dimittendo quę male tenuisti: aliter nō valet pœnitentia/nisi restituant ablata.

a Et tu tenentes doctrinā nicolaitarū. Silr pœnitentiā age. Si q̄ minꝰ: veniaz tibi cito et pugnabo cū illis i gladio oris mei. Qui habet aures audiat qd spūs dicat ecclesijs. Vincenti dabo mānā absconditum:

b c d e f g b i k l m n o

E

f Veniam tibi cito: ad mortē. s. te vocabo. q. d. dominus saltem quādo visitabo p mortē/coactus eris dimittere q̄ male t cōtra cōscientiā percipies te tenuisse. Hoc est em̄ signum verissimum/q; peccatū est: quia nullus quātūcūq; fuerit contrarię opinionis: sapiens dico in articulo mortis audet plures retinere/sed omnes dimittit. g Et pugnabo cum illis. i. per illas te affligam et puniam. q. d. dominus: disputabo tecum p illas/non verbis sed flagris. Hāc disputationem timebat Job dicēs. xxiij. b. Nolo multa fortitudine ꝓtendat mecum: nec magnitudinis suę mole me p̄mat. k Qui habet aures. Secūda pars: vbi ponit generalē intētionē dicēs: Qui habet aures audiēdi audiat. Auris ptinet ad naturā: audire ad vsum. Esa. xlij. d. Qui aptas habes aures nonne audies: Hoc impleuerat/Job. xlij. a. dicēs: Auditu auris audiui te. l Quid spirit⁹. i. tota trinitas/m Dicat ecclesijs. Aliquādo em̄ spirit⁹ accipiť p tota trinitate: vt hic. Et cū dicit Joh̄. iij. d. Spirit⁹ est deus: Et. j. Timoth̄. iij. a. Spiritus quidem manifeste dicit. Et Act̄. xx. e. Nisi q; spiritussanct⁹ p oēs ciuitates testať mihi dicēs: qm̄ vincula et carceres hierosolymis me manent: Et tunc spūssanct⁹ accipiť orationaliter: aliquando accipitur p̄o tertia persona in trinitate: et tunc accipiť dictionaliter: vt Matth̄. x. c. Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri. n Vincenti: has tribulationes/et non tm̄ pugnanti: quia. ij. Timoth̄. ij. a. Non coronabitur: nisi qui legitime certauerit. Legaliter certat qui bene facere inchoat: legalius/qui proficit in virtutibus: sed legitime/qui perseverat vsq; in finem: vt dicat cum Pš. Omnis cōsūmationis vidi finem. o Dabo/gratis. p Manna. i. suauitatem dulcedinis internę et ęternę. Manhu interpretatur quid est hoc: t sancti in ęterna beatitudine recepti pię dulcedine domus dei inebriati q̄ plurimum mirabuntur: Pš. Inebriabunť ab vbertate domus tuę t̄e. ita q; quasi stupefacti non remanebit in eis spiritus. Quod fuit significatum. iij. Regl̄. x. a. per reginam saba: quę visa sapientia salomonis quasi sine spiritu pię admiratione remansit: q Absconditū. Esa. xlv. c. Vere tu es deus absconditus. De hoc manna Exo. xvj. et de eius absconsione. Sed vbi erat absconditum: In arca: ita q; nec sacerdos ingrediens in sancta poterat videre illud. In quo significatur q; etsi homo per contemplationem erigat se ad superna: non videt tamen deum sicut est in sua gloria. Vel hoc manna absconditum/est dulcedo spiritussancti: quā super alios apostolos t fideles suos/centum viginti scilicet viros qui erant in cęnaculo sion in die pentecostes: abundanter effudit dominus: sicut per Jobel̄. ij. g. prędixerat: Effundaz de spiritu meo super omnem carnem. Et ipse domin⁹ promiserat Joh̄. xiij. et. xv. et. xvj. Hoc enī ē mānā/quod parault in dulcedine sua pauperi deus/vt dicit Pš. Et alibi Ma- gna multitudo dulcedinis tuę domine: quā absconditi rimē/tibus te: sicut mater abscondit filio pomū/qō aliter ei daret: Absconditi. i. reseruasti. Hęc est illa dulcedo: cui⁹ fructus sūt suauissimi: quā ficus nō potest dimittere vt promoueatur inter ligna. Judicū. ix. b. Ficus ē religiosus: qui gustata dulcedine spiritussancti/nullatenus vult eam dimittere p̄o p̄lationibus vel officijs/vel dignitatibus terrenis. Hanc sentiebat dominus qui ne fieret rex/fugit in montem: Joh̄. vj. b. Hāc p̄gustauerat marc⁹ q̄ pollicē sibi amputauit/ne fieret epūs: sicut dicit Hieronym⁹. Quid ergo fiet de illis q̄ volūt: imo qō deteri⁹ est/ꝓcurāt vel p se vel per alios q; ipsi habeāt administrationes. Silres sūt rbāno: qui nō recusauit hūc honorē. Et bñ rbāno: quia cū ipsi q̄uis sint hūiles. i. de humili plebe venerint ad p̄lationes vel officiū: tñ nō ꝓmittūt se tangi increpationibus: p̄tendentes aculeos excusationū/acute pungentes p duriciā sermonū. Rhān⁹ em̄ arbor pua est et aculeis plena valde acut̄: t quos fruct⁹/tñ acerbos facit. Sic isti etsi aliqua opa pauca faciāt: videť sibi magna valde. Vñ t alios oēs vo-

Pš. 118.

Pš. 35.

Pš. 67.

Pš. 30.

* lūt corde etsi nō

Sūt corde etsi nō dicant oze sibi subuēci: q̄si nō posset alicꝰ aliꝰ ad illud qō ipsi faciūt/ita vtilis ⁊ idoneus iueniri. Vñ credūt se ꝓtegere oēs alios sub vmbza sua. Etsi aliquādo subtrahū tur ab officio: tūc egredit ignis de rhāmo. Ignis dico idignationis/inuidię/odij/vel saltē rācoris/suspitiōis/quo vult omnes cedros deuozare: imponēs maculā ī electis/Ecci.xlj.d. dicēs: Iste fecit ⁊c. hic vel ille fecit me deponi de mea admistratione ⁊ similib⁹ et multis imponit quātum fecerint: qui nunc̄ inde locuti sunt: nec forte cogitauerint. Hoc totum dicitur Judi.ix.b. Dixit rhamnus: si me regem cōstituitis vobis: venite et sub vmbza mea requiescite. q.d. alius non posset facere tam bene sicut ego: qui ꝓuisione vos omnes ꝓtego. Si aūt nō vultis. i. si me deponitis: egrediat ignis de rhamno et deuozet cedros libani. Quod fit q̄n depositus multa mala de alijs et cogitat ⁊ dicit/q̄ p eos sit ablatus. Item hāc dulcedinē p̄gustauerat petrus: ⁊ intantū inebziat⁹ inde erat ⁊ factus temulent⁹/q̄ de loco vbi eam sensezat/nec etiā remouere se volebat dicens/Matth.xvij.a. Bñe bonum est nos hic esse: faciam⁹ hic tria tabernacula. Sic qui post sex dies. i. post perfectionē boni operis: Per senariū enī significat pfectio: ipse em̄ est numerus pfectus: p diē vero bonū opus ascēderet cū dño in montē cōtēplationis: vnde venit illuminatio mentis. Unde ⁊ mons iste fuit thabor/qui interp/
Ps.35. tat veniet lux: segregatus a secularib⁹ p desideriū collū ęternozum: ⁊ receptus in cubiculo cozdis p deuotionē purę intentionis ⁊ ozationis: ꝓculdubio potaret iste frequēter vino dulci ⁊ optimo digno dilecto. Cant̄. vij.c. et inebziaret ab vbertate domus dei. i. dulcedine spiritussancti: ⁊ inebziat⁹ libenter resideret in eccl̄ia vel in cella/donec induerek virtute ex alto: Luce vlt̄. g. Nō quęreret curiose medias plateas vel domos alienas circūire: nec collocutiones inutiles facere: sicut illi de q̄bus dicit apostolus. j. Timoth. v.b. Ociose discūt circūire domos. Et signanter dicit/discūt: q̄ etsi hoc semp cauendū est a religiosis: tñ magis a nouis cōuersis: q̄ debēt nō malos vsus ⁊ cōsuetudines/sed bonos addiscere. Et sequit: Non solū aūt ociose/sed ⁊ verbose ⁊ curiose loquētes. Propter h̄ noluit vitis vinū suum q̄ lętificat ⁊ inebziat deserere: sicut legitur Judic̄. ix.b. Hic ē ille fau⁹ q̄ de comedēte exiuit. i. a christo ꝓcessit: qui dicit comedens Matth.xj.c. Uenit filꝰ hominis manducās ⁊ bibēs. Hęc est etiā illa dulcedo q̄ de fozti
Judic̄.14.c. egressa est. i. de patre: de quo Job. ix.b. Si fortitudo quęrit robustissim⁹ est. Spūs em̄ sctūs ab vtroq̄ ꝓcedit. s. a patre ⁊ filio. Bene autē dicit fauus: quādo a filio dicit exire: q̄ cērā dilectionis carnalis quā apostoli habebāt ad filiū/spiritussanctus in suo aduentu liquefecit. Unde in igne missus est ⁊ infudit dulcedinem: q̄ in spirituali dilectione eos accedit ⁊ cōsūmauit. ij. Corinth. v.c. Et si cognouimus christum sm carnē: sed nūc iā nō nouim⁹. Et paulo añ. Itaq̄ ex hoc neminē noui mus sm carnē. Dulcedo aūt dicit: cū est sermo de patre fozti: q̄ spiritussanctus eos ad sustinenda oīa fortes ⁊ robustos fecit. Unde vn⁹ ex illis dicebat Phil̄. iij.c. Ego em̄ didici in quibus sum sufficiēs esse: scio ⁊ humiliari: scio ⁊ abūdare: vbiq̄ ⁊ in omnibus instructus sum ⁊ satiari ⁊ esurire: ⁊ abundare ⁊ penuriam pati: omnia possum: in eo qui me cōfozrtat. Quis nos separabit a charitate christi? Tribulatio/an angustia/an fames/an nuditas/an persecutio/an periculum/an gladi⁹? Et post pauca. Certus sum enim quia neq̄ mozs neq̄ vita/neq̄ angeli/neq̄ principatus/neq̄ virtutes/neq̄ instantia/neq̄ futura/neq̄ fortitudo/neq̄ ꝓfundum/neq̄ creatura alia poterit nos separare a charitate christi. Surgamus igitur fratres cum labijs exultationis: quę sunt duo. s. contemptus gaudiorum p̄sentium: ⁊ certa spes futurozū: ⁊ cū lingua sancti desiderij mel de petra: et fauum mellis de leonis cadauere sumētes in manib⁹ comedam⁹ in via. Sicut legit. Judic̄. xiij.b. Quā cum sumpsisset in manibus comedebat in via: vt amota dilectione carnali spiritualiter nos inuicē diligam⁹. Non em̄ carnalis: sed spiritualis debet esse inter nos dilectio: sicut docet Aug⁹. Item spiritussanctus non solum vinum dicitur/vel dulcedo mellis: immo pinguedo: qua impinguati et increa/

a Et dabo ei calculū candidū:

sati fuerunt omnes sancti virtutibus: immo bonis operibus et donis. Hac impinguatus erat ille vitulus saginatus: qui p filio reuertente est occisus: Luc̄. xv.e. Hac lardati fuerunt apostoli ī die pentecostes: vt assati igne tribulatiōis nō arderent: sed cum suauitate ⁊ sanitate spiritus decocti/cibum delectabilē deo seipsos offerrēt ī odozē suauitat⁹: quo cibo libenē vescēbat isaac. Hāc impinguationē p̄dixerat Hiere. xxxj.c. Inebziabo aīas sacerdotū. i. aplōz pinguedine. Qō Ps. diu ante poposcerat dicēs: Sicut adipe ⁊ pinguedine repleat anima mea. Et ad implēdū nō ī se: sed ī apostolis p̄dixit dicens: Qui posuit fines tuos. i. apostolos/pacē. i. vt reformarent pacē. Et quare? Quia ex adipe frumenti saciat te. Unde nō vnus eozum: imo q̄libet poterit dicere: Impinguasti in oleo caput meū. Propter hoc dñs tā frequenter legit venisse capharnaū: q̄ interpztat ager pinguedinis: ⁊ tam frequenk suos discipulos duxisse in vallē gethsemani: vbi erat hozt⁹: quę interpztat villa pinguis: vel villa pinguedinū. Hāc nō pōt deserere oliua. Judic̄. ix.b. Et q̄re? Quia Hiere. xj.c. Oliuā vberem pulchzam fructiferā speciosam vocauit dominus nomē tuū. Scit em̄ q̄ si fructū non faceret eam succidi opozteret. Jō em̄ securk ad radicē arborē posita ē: Mat. iij.c et Luce. iij.b. Omnis arbor q̄ nō facit fructum bonū excidetur ⁊ in ignē mittet. Oliua est q̄libet iust⁹: qui etsi sit in amurca amaritudinis pęnę tēpalis: habet tñ intus dulcedinē diuinę ꝓsolationis. Prouerb. xiij.b. Cor q̄ nouit amaritudinē animę sue: in gaudio eius non miscebitur extraneus. Hāc pinguedinē deserit: qui in tempozalibus impinguari quęrit: Sicut ille de quo Deut. xxxij.b. cōquęrit dominus: Impinguatus est dilectus ⁊ recalcitrauit ⁊c. Et ille cui⁹ faciem operuit crassitudo. i. supbia: et de laterib⁹ eius aruina depēdet: Job. xv.d. Si igit nos volumus habere ⁊ sentire saporē dulcedinis spiritussancti/fugiam⁹ †obiecta mūdanę dignitat⁹ vel ad- At.†obla
ministrationis tpalis: sicut iacob fugiens laban: Gen. xxxj.c. menta
ab angelo meruit consolari: Gen. xxxij.g. Propter hoc dicit Hieremias: Fugite de medio babylonis. Item si volum⁹ in/Hiere.50.
ebziari vino diuinę suauitatis: fugiamus vinum in quo est luxuria. Eph. v.d.i. blanditias carnis: sic̄ ioseph male suadētis domine nefariū fugiens ꝓfortiū: postmodum visitatus a domino factus est interpzes somniozum: ⁊ ppheta futurozum: Gen. xl. et. xlj. Item si volumus impinguari pinguedine bonozum operum ⁊ donozum: fugiamus aruinam malozum sociozum: ⁊ suspicios arum societatum. j. Corinth. v.c. Scripsi vobis in epistola: ne cōmisceamini fornicarijs/et sic verificabitur quod dicit hic. Vincenti/ergo tria peccata fugiendo.

Dabo manna absconditum: id est spiritum sanctum: qui et dulcedine diuinę consolationis suę nos implebit/⁊ vino iocunditatis inebziabit/⁊ pinguedine bonoꝝ operum nos impinguabit. Talis est enim potestas huius mannę: q̄ vnicuiq̄ diuersa offert oblectamenta conuenientia sibi: sicut māna vnicuiq̄ de populo israel sapiebat quicquid ipse desiderabat. Sap̄. xvj.c. Paratum de cęlo panem p̄stitisti eis/omne delectamentum in se habentem: et omnem saporem suauitatis. a Et dabo ei calculum candidum: id est ętern
Et in calculo nomen

Et in calculo

a Et in calculo nomen nouum scriptum. Hec est plena obedientia corporis ad animam: quę modo nō est: Adhuc enim caro cōcupiscit aduersus spiritum: Gal. v.c. Et corpus quod corrumpitur aggrauat animam: Sap. ix. d. Et in hoc notantur duę dotes: quia ad voluntatē animę corpus mouebitur: Ecce agilitas. Item vbi volet anima ibi corpus ducetur: Ecce subtilitas. Et dicit Scriptum: quia per cō parationē animę ad corpus erit hec gloria in corpore. Uel Nomen nouum erit omnib⁹ fidelibus in illa gloria imutatum: quia q̄ modo in peregrinatione vocant christiani. Act. xi. d. Antiochię primo vocati sunt discipuli christiani: Nec enī est aliud nomen datum sub cęlo hoibus ī quo oporteat nos saluos fieri: Act. iiij. b. Sed ī patria a iesu vocabūt iesuani. i. saluati. Uñ Esa. lxij. a. Et vocabitur tibi nomen nouum: quod os domini nominauit: quia seruos suos vocabit dominus nomīe alio. Qđ aūt erit illō hoc vult dicere Esa. lxij. b. Et vocaberis volūtas mea in ea. b Quod nemo scit nisi qui accipit. i. Petri. ij. a. Si tamē gustastis quoniam dulcis est dominus. Aliter enim sciri non potest. Uel Nemo scit ꝛc. quia nemo est qui ipsum alīs exprimere possit ad modum alterius scientię. ij. Cor. xij. a. Audiuit arcana verba quę non licet hoī loqui. Hoc est nomē istud. Sap. xliij. c. Incōmunicabile nomē homines lapidibus et liguis imposuerunt. Uel per manna: intelligit eterna gloria: quę dabit in futuro: et tñ modo nobis est abscondita. Per calculum corpus quod in sacramento altaris datur in presenti in viaticum peregrinationis ne deficiamus in via. Et dicit diminutiue: quia sub illa formula non extensa continetur totus christus tantus quantus est in cęlo: formaz tamen modicam non excedens. Uel dicit diminutiue: quia a multis paruum ꝛ modicum estimat hoc sacramentum. Uel p calculum baptismus intelligitur: qui purgat vniuersaliter a culpa et pęna: et si homo statim euolaret: Sed dicit diminutiue qui comitem omnino nō aufert. c Et angelo thyatyre. Hęc est quarta pars capituli: in qua scribit ad quartum episcopum: ꝛ per hāc ecclesiam designatur status ecclesię vniuersalis tempore confessorum ꝛ expositorū scripturę: qui eam illuminauerunt meritis ꝛ exemplis et doctrinis. Unde thyatyra interpt̄at illuminata. Hec pars sicut alię diuidit in duas partes. Primo enī ponit specialis intentio. Secundo generalis: ibi: Et qui vicerit. Item prima pars diuiditur in quattuor. Primo enim commendat episcopum: ibi: Noui opera tua. Secundo arguit: ibi: Sed habeo. Tertio increpat ꝛ cōminatur iezabel ꝛ sequacibus ei⁹: ibi: Ecce mitto. Quarto promittit remunerationē nō sequētib⁹ eā: ibi: Vobis autem ꝛc. Premittit autem his omnibus titulū loquentis: qui et episcopo congruit ꝛ materię dicens: d Hec dicit filius dei. Episcopo congruit: qui erat viuens hostia per charitatem: sed illuminatus per fidem: et ipse filius dei est: qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mūdum: Joh. j. a. Unde ꝛ sequitur: e Qui habet oculos tanq̄ flāmam ignis. Hoc dicit: quia ipse oculos interiores illuminat quo ad intellectum. Ecce flāma. Et accendit quo ad affectū: Ecce ignis. Itē materię cōpetit: in hoc q̄ omnis ꝓphetia de filio dei est: ꝛ ipse p̄mittebat ibi falsam ꝓphetissā ꝓphetare falsa. s. iezabel. Tanq̄ flammā ignis. q. d. tu deberes esse flamma comburens peccatores: ꝛ tu permittis iezabel docere. Abdie in fine. Erit domus iacob flamma: et domus esau stipula. Per iacob ꝓlati: per esau peccatores. Itē ignis dicit lux in propria natura: flamma in aerea: carbo in terrena: ꝛ cōmuniter ignis. Per hoc ergo innuit q̄ oculi ecclesię. i. prelati vel expositores debent inbiare ad cęlestia: et bene disponere terrena. Unde sm hanc expositionez: Qui habet oculos id est prelatos: vel specialiter expositores: Augustinū. s. bironymū ꝛ alios qui fuerūt in illo statu ecclesię: qui designant ꝓ hāc ecclesiā. s. per thyatyrā. Zach. xij. b. Ponam duces iuda sicut caminum ignis in lignis: et sicut facem ignis in fęno: et deuorabunt ad dexteram ꝛ ad sinistrā omnes populos. s. hereticos in circuitu. f Et pedes eius: id est monachi qui fuerunt tunc per humilitatem terram tangentes: ꝛ per rectitudinem operandi proficientes vel egredientes. Ecech. j. b. Pedes eorū pedes recti. g Similes aurichalco. i. lucidi per famam: ꝛ fortes per resistentiam cōtra hereticos. Deut. viij. a. Pes tuus non est subtritus. Uel pedes/vltimi sancti. ī. j. c. Et pedes eius similes aurichalco. Moraliter. Isti pedes sunt moderni religiosi: qui non iam similes sunt aurichalco: sed iam sūt de luto aut de ferro. Dan. ij. e. Pars pedū ferrea/ps fictilis. Et ħ patet q̄ supra. j. c. dicti sunt pedes esse in camino ardēti: mō nō loq̄t de camino. Et Matth. xxiiij. b. Refrigescet charitas multoꝝ. Ecech. xxiij. d. Oēs isti ęs et ferrū ꝛ stānū ꝛ plūbū. h Noui opa tua. Hic incipit cōmēdare istū episcopū. Et ī sex cōmēdat eū/ī sex tribulatiōes: ō q̄b⁹ Job. v. c. In sex tribulatiōib⁹ liberabit te. Noui. i. recepi/ i Opa tua. Glo. Primo fides: ex fide charitas: ex charitate bona opera: Text⁹ aūt ꝓcedit ecōtrario. Sol. Duplex ē ordo. Un⁹ ē ordo nature: sm quem ꝓcedit Glo. Alī⁹ cognitionis: sm quē ꝓcedit textus. Unde quia opera prius sunt in cognitione: propter hoc prius agit de operibus. Matth. vij. b. A fructibus eorum cognoscetis eos. Sepe etiam per opera venit ad fidē: sicut patet de cornelio: Act. x. a. Itemq̄ liberum arbitrium oportet nos ꝓparari: ꝛ post de⁹ infundit gratiā/fidē ꝛ cęteras virtutes: quę sunt dei opera/ nō nostra: ꝛ ex quibus meritorie nos operamur. Sed q̄ null⁹ operat ī nocte sine beneficio lucis: ꝓpter hoc necessaria est fides/quę est lux. Unde sequitur: k Et fidem: q̄ sine operib⁹ mortua est. Jaco. ij. d. Itē quia operari nō pōt qui frigidus est: ꝛ membra mouere nō potest: ꝓpter hoc necessaria est charitas: quę accēdit/ꝛ mobilem reddit: Unde sequit: l Et charitatē. j. Corinth. xiij. d. Nunc autem manent/fides/spes/charitas. m Et ministerium: p̄dicationis. ij. Timoth. iiij. b. Ministeriū tuum imple. Uel in libris faciēdis: q̄d est op⁹ pietatis: vt in illis doceant posteri: sicut fecit aug⁹/hieronym⁹. et cęteri. Uñ in ꝑsona eorū pōt dici illud apli Eph. iij. a. Potest legētes intelligere prudētiā meā in mistero christi. Uel misteriū/in elemosynis faciēdis. n Et patientiā/in aduersis. Lucę. xxj. d. In patiētia vra possidebitis alas vras. Et est ordo bon⁹: q̄ ex fide ꝛ charitate elicit opus: ꝓ misteriū ꝓbat hō in ꝓsperis: ꝓ patiētiā in aduersis. o Et opa tua nouissima plura prioꝝb⁹. Ecce ꝓfect⁹: quasi nō tepescis. Phil. iij. c. Ad anteriora me extēdo. Et dicit: Plura: tñ nō melioza: q̄ p̄mittebat ibi ieçabel docere. b Noui opa tua: Moralit̄: Cōtra ociosos. Moraliter Eccl. xxxiij. d. Multā malicię docuit ociositas. k Et fidē cōtra ꝓditores. s. fidelitatē Hiere. v. a. Circūite vias hierlim ꝛ aspicite: ꝛ ꝓsiderate ꝛ q̄rite ī platęis ei⁹/an inueneritis virū faciētē iudiciū ꝛ q̄rētē fidē. l Et charitatē: Cōtra auaros. j. Joh. iij. c. Qui habuerit substātiā hui⁹ mūdi ꝛ viderit fratrē suū necitatē patiētē: ꝛ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet ī eo: m Et misteriū: Cōtra vñantes ī clero. Mat. xx. d. Filī⁹ hoīs nō venit mistrari/sz mistrare. n Et patiētiā tuā: Cōtra iracūdos. Prouer. xiij. b. Qui ipatiēs ē opabit stulticiā: ꝛ vir versut⁹ odiosus erit. Et ī eodē. d. Qui patiēs ē/multa gubernat sapiētia: q̄ aūt ipatiēs ē: exaltat stulticiā suā. o Et opa tua nouissia plura ꝓrib⁹: Cōtra pigrescētes. Prouer. xix. c. Pigredo imittit soporē ꝛ aīa dissoluta esuriet. Heb. x. e. Cōsiderem⁹ inicē in ꝓuocationē charitat⁹ ꝛ bonoꝝ opez: nō deserētes collectionē nrāz: sic ē ꝓsuetudis q̄busdā: sz ꝓsolātes/ꝛ tāto mag⁹: q̄nto videritis approping̃re diē. s. mortis

Sed habeo.

a Sed habeo. Secūda pars in qua arguit. q. d. ira es cō
mendabilis: Sed habeo aduersum te pauca: hęc scili/
cet: b Quia pmittis/non excōmunicans/dicit Glo. Ar/
gumentum q excōmunicandi sunt mali: t maxime hęretici: et
publice fornicantes. c Mulierem iezabel quę se dicit
pphetā: et reuera
nō ē. d Docere:
ꝓtra illū. j. Timoth.
ij. d. Docere autem
Ar. t. pphetem mulieri non permit/
to: Sed quia do/
cere/ propter hoc
e Et seducere. i.
Job. 24. d. seorsum a via fidei t
morum ducere. f
Seruos meos.
Hęc ieçabel vt dicūt
quidā/ erat vxor isti⁹
episcopi/ sic nominata ꝓprio noīe. Vel sic dicta: quia similis
erat illi ieçabel quę fuit vxor achab. iij. Regl. xvj. g. Et hęc di
cebat se eīse prophetam: quia erat vxor episcopi. Per hāc in/
troducta est secta machometi/ vel inceꝑta vel significata: sicut
ieçabel vxor achab introduxit cultū baal in israel. Et sicut illa
p̄ceꝑit interfici ꝓphetas dñi: sic lex machometi habet hoc q
interficiat qui prędicat ꝓtra eam. Et sicut illa fecit interfici na
both qui interꝑtatur ꝓphetia: sic illi ꝓpter hunc librum ha/
bent nos odio: t vocant omnes christianos iohannes. Sup
Numeri. xxv. dicit Origenes. Qui ꝓphetas interficit t per/
sequit sicut ieçabel/ tenet doctrinā illius. Et quid docet:
g Fornicari cum mulieribus: vel cū dęmonibus spiritualiter
per idolatriam: t cętera peccata mortalia. b Et māducare de idolothitis. Et hoc intelligendū est cum veneratio/
ne idoli: vel cum scandalo fratris infirmi. Aliter eī non ꝓbi/
beretur peritis: qui sciunt q idolum nihil est. j. Cozinth. viij.
a. Per hanc/ sm Glo. designantur hęretici: qui se fingunt
bonos: sed ad molliciem et luxuriam inducunt imitatores su/
os. Per hanc/ moraliter significantur praui t dissoluti clerici:
quibus hodie datur officium p̄dicandi: quando cura anima/
rum eis dat. Unde Naum. iij. c. Ecce populus tuus vt mu/
lieres: quia iam fere omnes clerici facti sunt vt mulieres: quia
volunt t balneari t mollibus uti: t qui tales docere permittit
remissus est. Prouerb. xviij. b. Qui mollis est t dissolutus in
opere suo: frater est sua opera dissipantis. Et hoc est cōtra p̄/
ceptum apostoli. j. Cozinth. xiij. g. Mulieres in ecclesia tace
ant: Sed hoc est pessimū q sūt ieçabel. Sustineri eni aliquā/
tulum posset/ si solum cultū fęmineū/ t nō ieçabel. i. opera sibi
assumerēt: sed sūt ieçabel. i. fluxus sanguinis per luxuriā. Un/
de de talibus cōqueritur ecclesia/ Exo. iij. f. Uir sanguinum
tu mihi es. Item sūt fluxus sterquilinij/ per temporalem glo/
riam: quę hodie multos interficit: sicut ieçabel interficit pro/
phetas domini. j. Machab. ij. g. Gloria eius stercus t ver/
mis est. Eccī. ix. b. Qis mulier adultera quasi stercus i via ab
omnibus p̄tereuntibus cōculcabit. Sed qui vult credere con
silio Abdie: abscondat se in antro: vt fugiat dominiū ieçabel:
3. Regl. 18. a. Qui abdias centum ꝓphetas pauit in spelūcis. Et hoc est qđ
seruus dei consulit: vt hoīes absc̄dant se sub obseruantijs re
gularib⁹: vbi non regnat ieçabel. f. in claustris. Unde t helias
fugit eam t latuit in antro. iij. Regl. xix. a. i Et dedi illi tempus vt pęnitentiā ageret. Argumentum q tēpus
dat nobis ad pęnitendum. Tempus enim est mora motus: et
nos semper debem⁹ esse in motu pęnitentię. k Et nō vult pęnitere a fornicatione sua. Job. xxiiij. d. Dedit ei de/
us locum pęnitentię et ipse abutitur eo in superbia. Eccī.
xv. d. Nemini dedit deus spatium peccandi. l Ecce ego
mitto. Tertia pars vbi increpat et cōminat ieçabel t eius se
quacibus dicens: Ecce ego mitto eam in lectū/ infirmi/
tatis. Job. xxxiij. c. Increpat quoq; per dolorem in lectulo
et oia ossa eius marcescere facit. Vel in lectū/ inferni: de quo
Job. xvij. d. In tenebris strauī lectulum meum. Vel in le/
ctū/ impudicitię: t hoc permissiuę: de quo Roma. xiij. d. Nō
in cubilibus t impudicitijs. Et Amos. vj. b. Qui dormitis in
lectis eburneis t lasciuitis in stratis vestris. j. vlt. c. Qui in
sordibus est/ sordescat adhuc. Vel in lectū. i. in consuetudinē
et securitatem peccandi. j. Regl. xix. c. Afferte eum ad me in
lecto. Amos. iij. c. Quomō si eruat pastor de ore leonis duo
crura aut extremum
auriculę: sic eruent fi
lij israel qui habitāt
in samaria i plaga le
ctuli/ et in damasci
grabato. m Et q̄
męchātur cū ea:
id est cōformes sunt
ei ꝓ opera. n In/
tribulatiōe maxi/ Hiere. 17. H
ma erūt. Magna
est tribulatio in disso
lutione corporis et

a Sed habeo aduersus te pau
b c ca: quia permittis mulierē ie/
d çabel quę se dicit pphetā dō
e f cere t sedūcere seruos meos
f g b fornicari t mādūcare de ido/
i lothitis. Et dedi illi tēpus vt
k pęnitentiam ageret t nō vult
pęnitere a fornicatione sua.

l Ecce ego mitto eam in lectu
m n et qui męchant cū ea in tribu
latiōe maxima erūt: nisi pęni/
o tētiā egerint ab operib⁹ suis: t
p q r filios ei⁹ interficiā i morte: t sci
s ent oēs ecclię/ qz ego sū scru/
t tās renes t corda: t dabo vni
v cuiq; vꝝ sm opa sua. Uob

animę: maior i anima in inferno posita: sed maxima erit quā/
do punient reprobi in vtroq;/ corpore. s. t anima. Unde Ro/
ma. ij. b. Tribulatio t angustia in omnem animam operantis
malum. o Misi pęnitentiā egerint ab operibus/ ma
lis/ suis: recedētes ab eis. Eccī. ij. d. Si pęnitentiā non ege/
rimus: incidem⁹ in manus dei/ et non i man⁹ hominū. p Et
filios eius. i. imitatores. q Interficiam in morte. i.
quādo morientur/ t hoc dicit: quia sancti in morte incipiunt vi
uere. Unde Ps. Preciosa in conspectu domini mors sancto Ps. 115.
rum ei⁹. Et de malis. Mors peccatorū pessima. Vel mor/ Ps. 33.
te ęterna: ad quā modo ducunt p sua opa mala. Osee. ix. c.
Ephraim deducit ad interfectionē filios suos. r Et scient
oēs ecclesię. i. oēs sancti p pęnā inflictā malis: s Quia
ego sū scrutās renes t corda. i. opationes t cogitationes:
scrutās sū. i. subtilit examinās t aspiciēs: vel subtilit remu/
nerans: Un̄ p̄dixit se hīe oculos tāq; flāmā ignis. t Et da/
bo vnicuiq; sm opera sua: t bonis t malis. Roma. ij. a.
Qui reddet vnicuiq; sm opera sua: Uis quidem qui sm pa/
tientiā boni operis gloriam t honorem, t incorruptionem q̄/
rentibus vitam ęternam: Uis autē qui sunt ex contentione et
qui non acquiescunt veritati/ credunt autem iniquitati/ ira et
indignatio/ tribulatio/ et angustia. Hiere. xvij. b. Ego domi/
nus scrutans corda t probans renes: qui do vnicuiq; sm vi/
as suas. j. Paral. xxviij. d. Scio de⁹ me⁹ q probes corda. Vel
dabo/ in die iudicij: vnicuiq; vꝝ sm opa sua/ mēsurā
in genere/ vt si multum multum: vel in similitudine/ vt si bene
bene. Sopho. j. c. Scrutaboz hierusalem in lucernis. v Uo
bis autem tē. Quarta pars: vbi promittit remunerationē
dimittentibus doctrinam ieçabel. q. d. sic faciam malis: sed
bonis dabo remunerationem magnam. Sic construe ſam:
ſ q. d. sic faciam
v Uobis autem tē. Moraliter hoc dicitur theolo/ Moralis
gis multis qui sunt thyatyre: id est in illuminatione sacrę
scripturę: quia tota die audent suos radios per expositiones
spargere: t tamen nondum tenent doctrinam eius: similes re/
nūculo: qui sedet in loco pinguedinis nūq; tamen pinguescit.
Nō mittam super vos aliud pond⁹. Utinā sic diceret
oēs episcopi habentib⁹ plures p̄bēdas. Pondus eī est vna
p̄benda si bene attenderent: sed aliud pondus est alia p̄bē
da. Sed dicūt multi: Non curetis domine/ dare mihi multa:
pondera/ fortę sū: bene possū portare illa. Uerū dicis: fort⁹ es
vt asin⁹ in posteriozib⁹. i. in frenis: ſ in anteriozib⁹. i. spūalib⁹
debilis. Matth. xxiij. a. Alligant onera grauia: digito autem
suo nolunt ea mouere. Un̄ asini sunt. i. sine sensu. Non sic facit
apostolus. Phil. iij. c. Posteriozum oblitus/ ad anteriora
me extendo. Tales etiam peiozes sunt lupo: de quo dicitur q
in posteriozibus sit debilis: sed fort⁹ in anteriozibus. Vel fo/
te ideo te fortem dicis: quia gigas es: id est gea/ gea. i. terra
terra: t ꝯto plus simul est de terra: plus de onere: t plus de/
scendit ad infima. Job. xxj. b. Et in puncto ad inferna descen
dunt. Et quid mirum? Quia nimis se onerauerunt. Unde
Numeri. xiij. d. dicitur, Uidimus ibi: id est in ecclesia/ mon/
* stra quedam gi/

ꝯ quasi sic faciam malis. a Aūt.i.sed/vobis cęteris. a malis dico qui estis thyatyre. Et quid? Dico hic.s.q̄ e Nō mittam super vos aliud pondus: q̄ tribulationes q̄s hic sustinetis: sz p illas vos purgabo. Dico q̄ nō mittā: Quē admodū.i.sicut: Dicūt illi: b Quicunq; nō habent doctrinaz hanc: quā vos habetis: c

B Et qui cognouerūt/approbādo/Altitudinez.i.superbiā sathanę. Vel alio modo: vt totū legat de bonis/sic: Vobis aūt cęteris.bonis.s.qui est thyatyre/dico q̄ nō mittā super vos aliud pondus: q̄ qđ sustinetis.q.d.nō punia vos in futuro. Et nō dico hoc omib⁹/sed illis: Quicūq; nō habent doctrinā hanc/quā tenēt pseudo ꝓphetę. Unde expositio est huⁱ⁹ qđ dixit: cęteris. Et ē metaplasm⁹.i.mutatio psonarū. Et illis.s.qui nō cognouerūt/per approbationē. d Altitudinē.i.superbiā/sathanę.i.qui superbis opib⁹ sathanę nō ꝓsentūt: e Quēadmodū dicūt q̄dā heretici.s.q̄ dicūt christianos z hic z in futuro debere absolui. Vel qui coguerūt/quo ad bonos vel qui nō sic. Vobis autē dico qui estis thyatyre z cęteris: nō tm̄ qui thyatyrę: sed vbicunq; sint. Et hoc omnibus: Quicūq; non habent doctrinā hanc: quam.s.ieçabel p̄decat: Qui cognouerunt/illuminati per donum gratię. Altitudinem.i.astutias sathane: qui legalia cum euangelicis p suos ministros seruare docebat: Quemadmodum dicunt/esse faciendum.s.quidam egressi de iudęa et mentiunt. f Super vos: inquam z super omnes illos qui tales sunt: Nō mittā aliud pondus/q̄ euangelium. Act'.xv.e. Visum est spiritui sācto et nobis: nihil imponere vobis vltra oneris: q̄ hęc vob necessaria: vt abstineat' vos ab imolatis simulacrorum et sanguine et suffocato et fornicatione. Heb.xij.a. Deponētes omne pōdus. Quia pondus euāgelij pondus q̄/dem non est/sed leue est habentibus charitatem: sicut pluuia non est pondus auibus. Iere.xxiij.g. Wisi ad vos dicens: Nolite dicere onus dñi. Itē Qui cognouerūt altitudinem.i.astutias sathane. Sed quis reuelabit faciē indumēti eius: Job.xli.a. Solutio. Paulus z alij sancti. ij. Corinth. ij.c. Nō em̄ ignorамus cogitationes ei⁹. Quicūq; nō habent doctrinā hāc. Simile: Si q̄s venit ad vos z hanc doctrinam nō habet: nolite eum recipere in domo: nec aue dixeritis ei. Dico: nō ponā aliud pond⁹: g Tm̄ id qđ habetis tenete. q.d. hoc faciam vobis si perseueraueritis/aliter non: q̄ Ecci.xxvij.a. Si non in timore domini tenueris te instanter: cito subuertet domus tua. Vel alit construit sic: Quis illi dicant sic: Tamē tenete/vos/id quod habetis.i.doctrinam traditā vobis.j.tij.c. Tene qđ habes. Et hoc facite. b Donec veniam: vos remuneraturus in iudicio z illos puniturus.

Job.c.

a autem dico cęteris qui thya-
b tyrę estis: qūicunq; non ha-
c bent doctrinā hanc: qūi non
d cognouerūt altitudinē satha-
e nę/quēadmodū dicunt: nōn
f mittā sup vōs aliud pōdus:
g tamen id quod habetis tēne-
h te dōnec veniam. Et qūi vi-
k cerit z cūstodierit vsq; in finē
l opera mea: dābo illi potesta-
m tē sup gentes/z rēget illas in
n vga ferrea: z tāq; vas figuli
o frangent.

Oraliter * stra quedam filiozum enach de genere giganteo. Sunt enim isti qui plurima retinent diuersozum cozpozum membra. vnde aut monstra sunt: aut dilacerati sunt et isti sunt c Qui non cognouerunt. i. cognoscere noluerunt: vel se cognoscere nō ostēderunt. d Altitudinem sathane: id ē q̄ volūt hic exaltari sicut sathanas. Esa.xliij.d. Ascendā. Sz statim dicit ei. Uerūtn ad infernū detraberis ad pfundū laci: vbi eris q̄si cadauer putridū/nō habens solatiū: Prouerb.xxj.c. Uir qui errauerit a via doctrinę: i cętu gigātiū cōmorabit. Ubi ē cęt⁹ iste: In iferno. Ezech.xxxj.g. O inclyte atq; sublimis iter ligna voluptatis: ecce deduct⁹ es cū lignis voluptat' ad ītā vltimā: i medio icircūcisoz dormies/cū eis q̄ iterfecti sūt gladio. g Tm̄ id qđ habet' tenete. Quicqđ dicāt vob/ꝺba sūt ꝓfectū sibi iuicē de habēdo plures ꝓbēdas. Nesciūt qđē isti dicere q̄ sit pctm̄. Tenete qđ habet': certū nō dimittat' ꝑ iceria. Uel tenete. Hoc est ꝑ absentes: q̄ volunt ꝓcipere fruct⁹ et nō deseruiūt. Sed dicūt ipsi: bñ possum⁹ tenere: q̄ lōgas habem⁹ man⁹: sum⁹ em̄ filij nobiliū: illā doctrinā Ouidij addu-

cētes i eccliā dei. An nescis regib⁹ lōgas eē man⁹. Sz aliqñ dicēt ipsi illō Cant.j.b. Posuerūt me custodē i vineis: vineā meā nō custodiui. l Et q̄ vicerit. Secūda ps vbi ponit generalē itērtionē. Sed notādū q̄ ibi mutat ordo aliaꝝ ptiū. Jn alijs caplis ꝑmo ponebat generalē admonitionē: z p⁹ ꝑmiū generale: b aūt facē ecōuerso: z b ē ꝓpt gnālē instructionē quā facē oī b⁹: q̄ ꝓfessores ad q̄s ptinet ps ista/erāt hostia viuēdo: sic martyres moriēdo: et tota eccliа fuit ꝑ istos illuminata. Sz quō dz b: Quia ꝑmittit/mulierē

Ouidi⁹ i epl̄is

Ad litterā

Pō.2. j.19.c.

ieçabel/cū ipi hęretic' repugnarēt/ꝫ eos disputādo: Sol'. Hoc dz: q̄ tūc hęretici nō cōburebant: sup q̄ arguūt scti illi⁹ tpis. Uñ ex b ē argumētū: q̄ hęretici st cōburēdi: sic fit hodie: Dz pt b igit q̄ iā erat illuminata z istructa eccliа/ꝑponit generale ꝑmiū/z sequit admonitio generalis. Jn ꝑmittiua aūt eccliа erat plātatio fidei: z ꝓpt b p⁹ erat admonitio: deide seqbat ꝑmiū: Nō vo supponit fides vt argumētū. Uñ nō oportet ꝑdicare nisi vt seruet. Seruat aūt ꝑ cōsiderationē ꝑmij: vñ ꝑmittit ꝑmiū instructiōi vel admonitioni generali. Dicit g: Et q̄ vicerit. Et quē: Diabolū. j. Reg'. xvj. c. Uix q̄ pcusserit eū diabit rex diuitijs magnis. k Et custodierit vsq; i finē: vię sue l Opa mea.s.mandata. Dabo illi ptātem sup gentes. Ad lītaz vez fuit: q̄ tpe ꝓfessoz creuit eccliа i possessiōb⁹ z diuitijs/i castris z villis. Et b ē qđ dicē Jnterlin. Jn b sęc'lo. Et ē b argumētū q̄ nō debet eligi i dignitatē eccliasticā vel sęc'arē vl' canonicū vl' plebanū nisi q̄ mādata custodierit. Glo. vsq; ad pfectionē. Si g recipit regimen aliqs: q̄ nō vicit: nec mādata fuauit: patet q̄ nō eligit a dño: sz magis fozsitā a dęmonio. Ul' Mystice. m Dabo ei ptātē sup gētes. i. sup mot⁹ carnales. Sic em̄ facit dñs: vt post lōga carnis tempramēta subijciat eā spūi. Thren.j.a. Dña gētiū caro. s. z ꝑn ceps ꝓuinciarū facta ē sub tributo. Uñ Prouer.xvj.a. Cum placuerint dño vię hoīs: inimicos q̄z ei⁹ ꝓuertet ad pacē. n Et reget illas i vga ferrea. Ad lītaz bñ tenēt b hodie ꝑlati eccliaꝝ: quoꝝ multi duri⁹ vexāt sbditos suos q̄s laici: Uirga ferrea: iustitia.s. inflexibili: cū aliqñ opozteat iustitiā permiscēdam flecti. Jaco.ij.c. Judiciū sine misericordia fiet ei q̄ nō fecerit misericordiā. Et ibidē. Miscēdia superexaltat iudiciū. o Et tanq; vas figuli cōfringent. Hoc ad lītam fuit ad disputatiōes cōfessozū ꝓtra hęreticos: vbi q̄dā ꝓfracti sunt sicut vas figuli: ita q̄ in lutū infidelitatis sūt redacti: nec ex eis formatū est vlteri⁹ vas in honorē dei: sed magis ad op⁹ diaboli. Unde Esa.liij.d. Ecce ego creans fabꝝ sufflantē in igne ꝓtunas: et ꝓducētē vas in op⁹ suū. Alij cōfracti sūt bona cōfractione ad pēnitentiā: z facta sūt ex eis vasa in honorē dei. Et de his fragmentis dixit domin⁹ aplis z eoꝝ sequacibus/ Job.vj.b. Colligite quę superauerunt fragmenta ne pereāt.

Sicut et ego

Oraliter o Et tanq; vas figuli ꝓfrigēt. Hoc exponit moralit ō mal' ꝑlat': q̄ ꝓfringūt sbditos exactiōib⁹ idebit'. Mich.iij.a. Ossa eoꝝ ꝓfregerūt z peciderūt sic i lebete: z q̄si carnē i medio ollę. Uñ possūt dicere subditi taliū illō Ezech.xj.a. Hic ē lebes. s. ꝑlati: nos aūt carnes. Hoc ē qđ dz Ezech.xxxiij.e. Laterib⁹ z hūer' ipingebat⁹ z cornib⁹ vrīl vētilabat' oīa ifirma pecoza/ donec dispgerēt foras. Hoc etiā exponit de morte et resurrectiōe: vbi q̄dā sic ꝓfringūt/vt oīno pereāt: q̄dā vt i meli⁹ mutēt: vt dicit Glo. Sic vas figuli i manu ei⁹ ꝓfractū/aliqñ i vas melio⁹ reformat: aliqñ in lutū ꝓicit: Sic erit i resurrectiōe generali: vt dicit apl's. j. Cor'. xv. g. Oēs q̄dē resurgem⁹: sz nō oēs inmutabimur. Alij resurgent em̄ vt pereant: alij vt gaudeant.

* Dañ. xij. a.

Moralit'. k Et custodierit opa mea/christiani: q̄ sūt pauptas/vilitas/ partētia/hūilitas. m Dabo illi ptātē iudiciariā: q̄ bene pauptibus dabit: vt sint cū dño assessores: q̄ omnia ꝓ christo reliquerūt. Matth.xix.d. Sedebit⁹ z vos sup sedes duodecim iudicātes duodecim trib⁹ isrl'. Luc.xij.f.

* Sup oīa bona sua

g a Sic & ego accepi a meo. b Et dabo illi c stellam matutinam. Qui habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesijs. Ca. III

Doctrina

Sic & ego accepi. Inchoatum hoc pertinet ad sermonem. Misterium c Apre meo. i. a tota trinitate g & nr pr & christi ihoatum hoc e. Vi Ac cep. p vnitate: vt dic Glo. ptate. s. auctat inchoatum de. A pre meo penes quē residet auctas: q: etsi idē possit filius qđ pr: tñ quicqđ habet filius habet a pre: & tñ eqlis pr eqlis filius eqlis spūsscūs.

Doctrina

Dañ. vij. a. Vigilabunt hi qui dormiunt in terra pulueris. i. oēs vt dicit Glo. euigilabūt: alij i vitā eternā: alij i opprobriū vt videāt sp. Vñ Hiere. xvij. a. Descendi in domum figuli: & ecce ipse faciebat opus super rotam: & dissipatum est vas quod ipse faciebat de luto in manibus suis: cō uersusq; fecit illō vas alterū sicut placuerat in oculis eius vt faceret. Et est hęc auctoritas expressissima de resurrectione cōrporum. Figulus em deus ē: opus qđ ipse facit sup rotā ē hō qđ libet: quē ipse adducit de terra in hāc vitā. Sz dissipat opus qñ hō moritur: & fiet vas alterū qñ resurget. Unde qcunq; diffidit de resurrectione dñi / deū dicit min⁹ esse potentē q̄ figulū. Unde Hiere. xviij. a. Nunqđ sicut figulus iste / nō potero vobis facere domus israel ait dominus? Unde hic exponi potest de die iudicij: vbi mali confringentur sicut lagena figuli. i. sine reparatione aliqua. Unde Esa. xxx. c. Et cōminuet sicut cō teret lagena figuli / cōtritiōe pualida: et nō inueniet de fragmētis eius testa in qua portet igniculus de incendio: aut hauriat parū aquę de fouea. Et Esa. liij. d. Omne vas qđ fictū est cōtra te non dirigetur: et omnē linguā resistentē tibi: in iudicio iudicabis. Hoc dicit filio dei. Unde sequit: a Sicut & ego. dicit filius dei. b Accepi / potestatē iudicandi. c A patre meo. Joh. v. d. Pater nō iudicat quēq;: sed oēm iudicij de dit filio. Et Matth. vlt. d. Data ē mihi oīs potestas. d Et dabo illi: qui. s. vicerit stellā matutinā. e Stella matutina / sunt gregorius ad litterā: q̄ in fine illius status nat⁹ est. Hūc dedit dominus ecclesię ad illuminationez et⁹. Unde Eccli. l. a. Quasi stella matutina in medio nebulę: & quasi luna plena in diebus suis lucet. Itē stella matutina dr iesus christus: hic dat⁹ est ecclesię lumen ad reuelationē gentiū: Lucę. ij. e. Numeri. xxiij. c. Orietur stella ex iacob et virga ex israel: et cōfringet duces moab. Itē iohānes baptista qui datus est iudęis: vt lucerna p̄cedens aduentū dñi. Joh. v. f. Ille erat lucerna ardens & lucens. Unde Job. xxxviij. d. Numqđ pducis luciferū in tē pore suo. s. iohānem. Itē quilibet sanctus qui oibus datus ē lumen exempli. Dañ. xij. b. Qui ad iusticiā erudiunt multos: quasi stellę in ppetuas ęternitates. Unde Job. xj. d. Cum te cōsumptū putaueris / orieris vt lucifer. Itē stella matutina dicit veritas agnita. ij. Petri. j. d. Donec dies illucescat: et lucifer oriat in cordibus vestris. Ille inquā lucifer qui nescit occasum / vt dicit Ambrosius. Sed ille q̄ occidit ecōuerso orit i cordibus multorū. s. p̄sumptio & superbia. Esa. xiij. c. Quō cecidisti &c. Dat ergo dñs ecclesię stellā matutinā: qñ magnū et vigilem doctorē excitat et suscitat: qualis fuit gregorius. Sic em accipit hic ad Ifam. ij. Parat. ix. c. Quia em deus diligit isral / & vult saluare eū in ęternū: idcirco posuit te sup eū regē.

Doctrina

* Sup oia bona sua p̄stituet eū. Itē b Dabo ei stellā matutinā. i. vitā et gloriā ęternā: q̄ nunquā tendet ad occasum: sed semp erit in mane oriēdi & semp viuēdi. Lucę. xxij. c. Vos estis q̄ pmansistis mecū in temptationibus meis: & ego dispono vobis sicut disposuit mihi pat⁹ meus regnū / vt edatis & bibatis sup mensā meā in regno meo. Vel p stellā matutinā. i. bonū p̄latū itellige: q̄ cōpat stellę matutinę: ppt mita q̄ i ipso debēt inueniri. Prio qr sic stella debet esse grādis i ope: pus & hūilis sua reputatione. Eccli. l. a. Ecce sacerdos magnus &c. De hūilitate. j. Reg. xv. d. Cū eēs parul⁹ i oculis tuis: caput i tribubus isral fact⁹ es. Itē qr ad modū stellę dz esse lęt⁹ & hilaris. Esa. xlij. a. Nō erit tristis neq; turbulent⁹. Itē qr vigil debet esse vt stella. Lucę. xij. f. Beatus ille seruus quē cū venerit dñs inuenerit vigilantē. Marci. xiij. d. Janitori p̄cepit vt vigilet. Itē pulcher debet eē vt stella p famā. Cant. v. d. Species eius vt libani. Psa. Ex sion species decoris ei⁹. Quia ex sollicita custodia & specula gregis sui / euenit fama & crescit corona. Itē qr p̄ui⁹ debet esse añ solē & nūciare aduentū iudicis venientis ad iudiciū. Prouerb. xxv. b. Sicut frigus niuis i die messis: ita legatus fidelis ei qui misit eū: aiam illius requiescere facit. Añ versus de stella. Grandis ęta vigil speciosa prę / ambula soli. s Qui habet aurē audiat qđ spiritus dicat ecclesijs: Hoc expositū est supra. Ca. III

Doctrina

Angelo sardis ecclesię scribe. Per hanc ecclesiā designat status simpliciū sanctorū: qui fuerunt post expositores: q̄ nec sciebant quęstiones multas: nec etiā sciebāt dictare aliquas Ffas. Sed sicut in statu et tpe cōfessorum et expositorū / ecclesia abundabat tpalibus: sed sperne / bant: sic i isto placuerūt et grebant: Unde sardis interpt at p̄cipat⁹ pulchritudo: & tūc fuerūt exceptiones impetratę: & in ꝑ statu p̄ualuit hypocrisis. Hoc capl'm diuidit in tres ptes / fin qđ loqt̄ triū ecclias angelis: et p̄mo ad episcopū sardis. Et diuidit hęc pars sicut cęterę p̄missę in duas. Primo em ponit specialē intentionē. Secūdo generalē: ibi: Qui vicerit &c. In prima pte sic p̄cedit. Primo arguit: ibi: Scio opera. Secūdo mouet ad pęnitētiā: ibi: Esto vigilans. Tertio cōminat: ibi: Si ig nō vigilaueris. Quarto p̄ponit ei etern plū pęnitēdi. s. alios bonos quos habet & eos pōt imitari: ibi: Sed habes. Ante oia aūt titulū loquēdi p̄mittit / q̄ puenit sequentib⁹ dicēs: h Hec dicit q̄ habet septē spūs dei. i. q̄ dat oēm vitā spūalē & internā: q⁹ est ꝓtra hypocritas: qui sunt intus mortui. Vñ Sap. j. a. Spūsanctus disciplinę effugiet fictū. Et hoc cōpetit materię de qua loquit: qr būc episcopum arguit de hypocrisi: Et septem stellas. i. a quo est oīs illuminatio siue fama bona. Et recte p̄ius loquit de spiritu: qr p̄⁹ ē viuere q̄ lucere. Hypocrita est corpus sine spū: qr habet opa sine charitate q̄ est forma operū. Per hoc tñ q̄ dicit stellas: notat q̄ etiā tunc erant ibi aliqui boni. Roma. xj. a. Reliqui mihi septem milia virorū qui nō curauerūt genua ante baal: Et sumptum est de. iij. Reg'. xix. c. Vel Septem spūs. i. spiritū septiformē: q̄ viuificat mortuos. Joh. vj. g. Spiritus est qui viuificat. ij. Cor'. iij. b. Spirit⁹ aūt viuificat. habet dico / ad dādū cui voluerit. Joh. iij. a. Spūs vbi vult spirat. j. Corinth. xij. b. Diuidēs singulis prout vult. Itē Septē stellas: id est oēm modū exponendi sacrā scripturā: quā ipse aperit agno inocenti / qui occisus est: id est paratus occidi pro christo ab origine mūdi. i. ex qua se rem mundi cognscit. Infra. xiij. b. Vel Septē stellas. i. oēm p̄dicatorum ordinem: qui rutilant exemplo bonę conuersationis: & illuminat verbo discretę eruditionis. Hos habet dominus: qr vbi vult et quādo eos mittit. Job. xxxj. b. Lumē suum nubes spargunt: quę lustrant cuncta p circūitum quocunq; eas volūtas guberuantis duxerit: ad omne quod p̄ceperit illis super faciem orbis terrarum / siue in vna tribu / siue in terra sua / siue i quocūq; loco misericordię suę eas iusserit inueniri. i Scio opera tua: simplici noticia / nō. s. approbādo ea. Esa. vlt'. f. Cogitationes eorum et opera eorum venio / vt congregem. k Quia nomē habes q̄ viuas. Tales sunt hypocritę. Un Chrys. Quid p̄dest meretrici si nomē habeat castę? In persona hypocritę dicit Job. ix. d. Abominabunt me vestimenta mea. i. opera quę mala intentiōe vel sine charitate sunt facta. Ita pōt dici malo sacerdoti / vel malo monacho: Nomen habes: id est magnam famā. j. Machab. v. g. Faciamus et ipsi nobis nomen. Sed sub eis ceciderūt multi de populo. l Et viuas / fide. Habacuk. ij. a. Justus meus ex fide viuit. Item charitate. j. Joh. iij. c. Nos scimus quia translati sumus de morte ad vitam: quia diligimus fratres. m Et mortuus es. Quia si viueres / stellas cerneres: qbus in nocte & aduersitatis lu-

Et. i. etiam

aduersitat' luceres. Mortuus.q.viuis ī delictīs.ſ.Timo. v.a.vidua viuēs ī dlitīs/mortua ē deo.ſ.Itē q; a vita christo ſ.sepat' es p pctā. Joh.xj.c. Ego sū resurrectio ⁊ vita. Ambr. de obseruantia episcopor dic sic. Ne sit nomē inane/⁊ crimen imāe ne sit honor sblimis/⁊ vita circūuallata piculis vl' pcis: ne sit vitica pfessio ⁊ diabolica actio: ne sit religiosus amict': irreligiosus pfectus: ne sit grad' excelsus ⁊ deformis excessus: ne habeak ī eccl'ia cathedra sublimior: et ꝓscientia sacerdotis reperiak humilior vel villor: ne locutionē simulem' colūbinā: et mētē habeamus cozuinā: ne pfessionē mōstremus ouinā/⁊ ferocitatē habeam' lupinā: ne digne nobis p ꝓphetā respondeat dns: Popul' hic labīs me honorat: cor aūt eius lōge ē a me: Esa.xxix.d. Quicūq; talis est: nomen habet q viuat ⁊ mortuus est. Talis erat ille cui dictū est Esa.xxij.e. Quid tu hic/aut q̄si q̄s hic: a Esto vigilans. Hec est secūda ps in qua monet nos ad pnitentiā. Dormit omis hypocrita: q; somnus est quies aialiū virtutū cū intēsiōe naturaliū. Naturales aūt ꝟtutes sūt politicę: quas habēt hypocritę: sed spūales vel gratuite ꝟtutes sunt quasi aiales quas ipi nō habēt. Un eis dicit: Esto vigilās. Hoc etiā dicit p latis: q̄ circa greg' sui custodiā aliq̄n dormiūt/cū tn dicat Pſ. Non dormitabit neq; dormiet q̄ custodit israel.ij. Timoth.iiij.b. Tu ꝟo vigila/in oībus labora/opus fac euāgelistę. Q̄d aūt i hoc opus/dicat Luc'.ix.a. Egressi aūt circūibāt p castella euangelizātes ⁊ curātes vbiq;. b Et ꝓfirma. Luc'.xxij.d. Et tu aliq̄n ꝓuersus ꝓfirma ffes tuos. c Que mortura erāt. Un dic mortura: quia mortura pōt sanare: sz mortua non pōt suscitare. Job.iiij.g. Dne descēde pusq; moriak fili' me'. Egrotat aūt aia/⁊ q̄si mortura ē cū tēptak: sz q̄n ꝓcurit/tūc morik. Luc'.vij.a. Centurionis cuiusdam seruus erat moriturus. Quare aūt monet eū ad pnitētiā/sbiūgit dicēs: d Nō em̄ i uenio opa tua plena: numero/charitate/tēpore/siue pfuerātia vel ꝓsummatiōe. Luc'.xiiij.f. Unde hō cepit ędificare ⁊ nō potuit ꝓsūmare. e Coꝝ deo: q̄ videt intus: qz bn̄ vident plena coꝝ hominib' q̄ vident exterius. Opa aūt hypocritę plena nō sunt: qz materiā tn̄ habēt ⁊ nō formā/sz charitatē. Notandū tamē q̄ est plenitudo quaz facit inane ⁊ replet vanitas: sicut dicit q̄ nihil est vacuū. Hanc bn̄ vult diabol' ⁊ exigit. Exo.v.c. Quare nō implestis numez laterū sicut ꝓus: nec beri nec hodie. Hāc habēt hypocritę. Job.xxxij.d. Plenus sū sermonib'. Itē ē plenitudo quā facit solidū. ſ. charitas Joh.j.c. De plenitudine eius nos oēs accepim'. Ro.xiij.b. Plenitudo legis est dilectio. Propter hoc dicit.ij. Timoth. iiij.b. Ministeriū tuū imple. f In mēte. Hic reducit ei ad memoriā/q̄s sedulus fuit in ꝓncipio: vt sic facili' ad pnitentiā ꝓuertak/dicēs: In mente ergo habe: vt sz citius cōuertaris. g Qualiter acceperis: pnitētiā quā incepisti operari. Uel: Qualiter acceperis: id est quo vel cuius exemplo ꝓuersus fueris. Heb.xiij.b. Memētote ꝓpositor vestrorū q̄ locuti sūt vob ꝟbū dei: q̄z ītuētes exitū ꝓuersatiōis imitamini fidē. Ul' Qualiť acceperis grām: quia nō meritis tuis: sed sola gr̄a dei. j.Cor'.xv.b. Gratia dei sum id q̄ sum. h Et audieris: doctrinā a sanctis patrib'. ij. Timoth.iij. d. Tu ꝟo pmane in his q̄ę didicisti/⁊ credita sūt tibi/sciens a quo didiceris. i Et serua: vtrūq; sz ⁊ gratiā ⁊ doctrinam. Et est hic argumētū q̄ ex gratia est q̄ hō audit verbū dei. Uel Serua: mandata. Matth.xix.b. Si vis ad vitā ingredi/serna mādata: Quia Luc'.xj.d. Beati qui audiūt verbū dei ⁊ custodiūt illud. k Et pnitentiā age: etsi nō de tuo peccato: tn̄ de alieno. Et ꝓ hoc repbēdit h de negligētia ī sbditis. Simile.ē.ij.b. Age pnitentiā. Etsi em̄ heli nō legit peccasse: tamē legit negligens in coꝛripiēdo filios fuisse. j. Reg'.ij.e. Unde cadēs de sella fractis ceruicib' expirauit. j. Reg'.iiij.c. Hoc debēt illi timere qui habent malas familias: ⁊ hoc sciūt/

nec tamen coꝛripiunt: sed dissimulando p̄tereunt. Et licet in se boni sint: tamē bene poterunt damnari ꝓpter maliciam familię. Et hoc etiā est vnū/ q̄d exigit ad h̄ q̄ aliquis sit p̄latiōe dignus. j. Timoth.iij.a. Domui suę bene p̄positum. Un et tali qui si in se laudabilit viuit: cęteros tamē excitare ⁊ coꝛripe negligit/dicit illud pręmissum: Nomē habes q̄ viuas: in tesz et mortuus es: qz alijs nō sbuenis. l Si ergo nō vigilaueris. Tertia ps vbi cōminak isti nisi pnituerit/dicēs: Si ergo. q.d. opera tua nō sunt plena. Si ergo nō vigilaueris: excitatus a somno peccati ⁊ ignorantię ad vigiliam cognitionis ⁊ gratię. j. Cor'.xv.e. Euigilate iusti et nolite peccare. Ignorantiam em̄ dei quidā habent. Epb̄.v.d. Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illuminabit te christus. Itē a somno coꝛporis ⁊ ignauię ad vigiliā sollicitudinis ⁊ diligentię circa telim ⁊ gregem tuum.ij. Timoth.ij.c. Sollicite autē cura telim ꝓbabilem exhibere deo: operariū inconfusibilem recte tractantē verbum veritatis. Act'.xx.f. Ego scio q̄m post discessionē meā intrabūt ad vos lupi rapaces/non pcentes gregi: ⁊ ex vobismipis exurgēt viri loquentes peruersa/vt abducāt discipulos post se: ꝓpter q̄d vigilate. Sępe aūt de somno negligētię venit ad sopozē culpę. Un Prouerb.xxiiij.d. Usq; q̄ piger dormis: vsq; q̄ de somno consurges: parum inquā dormies/modicū dormitabis/pauxillū manus conseres vt quiescas/⁊ veniet tibi q̄si cursoꝛ egestas tua et mendicitas quasi vir armatus. Un Judic'.iiij.d. legit/q̄ sisara dormiēs/clauo per tempora infixo a iabel/⁊ defixo in cerebrū/vsq; ad terraz mortuus est. Jabel interꝑtat carnale cōtagiū incipiēs: ⁊ significans concupiscentiā oculoꝛ/vel auariciā/vel etiam concupiscentiā carnis: quę dū sisara. i. hō bibēs lac tēpozalū: ⁊ caput id est mētē terrę deponit: tūc p amoꝛē eoꝛū configit clauo peccati. Per sisarā ꝟo qui interꝑtatur exclusio gaudij/bene significak pꝛauus p̄latus/qui nec intrat in gaudiū paradisi/nec alios intrare pmittit/Matth.xxiij.b. Et h̄ notādū/q̄ iste exercitū barach fugerat: ⁊ tn̄ in domo vni' mlieris dormiēs mortu' est: Sic multi pꝛelatoꝛ etsi caueant ab exercitu maloꝛū peccatoꝛū: tamen ꝓpter negligentiā ⁊ sui ⁊ gregis sui frequēter moriunk. Si ergo nō vigilaueris/veniā ad te tanq̄ fur. j.xvj.c. Ecce venio sicut fur. Cōtra. Job.x.b. Fur non venit nisi vt furet ⁊ mactet ⁊ pdat: Solo Tanq̄ fur: id ē ex ipꝛovisо. Unde.j. Thessal'.v.a. Dies dn̄i sicut fur in nocte/ita veniet. Matth.xxv.a. Media nocte clamoꝛ fact' est/ecce sponsus venit. Et Job.xxxiiij.c. Subito morient ⁊ i media nocte turbabūt populi: m Et nescies: vnde nō potes pꝛecauere. Qua hoꝛa veniā ad te: excęcandus/vt non ꝓuideas vindictam. Iste fur timendus est: quia non dormit/sī dormientes inuenier: Osee.vij.a. Fur ingressus est spolians latrunculus foris. Iste fur est moꝛs carnis etiā q̄ totū aufert: qz post mortē non est tempus acquirendi. Uel fur est peccatū. Pꝛopter hunc furē diligenter esset vigilandū. Matth.xxiiij.d. Si sciret pfamilias q̄ hoꝛa fur veniret: vigilaret vtiq; ⁊ non sineret perfodi domū suam. Itē clamandū esset frequētius per cōfessionē contra hunc furem. Esa.xxij.d. Bene cane/frequenta canticū. Abdias.b. Si fures introissent ad te: si latrones p noctem/quomodo cōticuisses. Eccl'.xxxvj.d. Exiliens q̄si succinctus latro de ciuitate in ciuitatem. Luc'.xij.f. Ueniet dns ei' hoꝛa q̄ nescit ⁊c. n Sed habes. Quarta ps vbi pꝛoponit ei exempl'ū pnitendi. q.d. vigila. Et hoc potes facere: quia in tua ecclesia sūt aliqui boni quos tu potes imitari. Un dic: Sed habes pauca nomina in sardis: id est homines nominabiles: quia bonos. Pꝛouerb.x.b. Memoria iusti cum laudibus: nomen autem impioꝛū putrescet fetendo ⁊ deficiēdo. Eccs.vj.b. Pergit ad tenebras ⁊ obliuione delebitur nomē eius. Sz econuerso nomen bonoꝛū pmanet. Eccl'.xliij. c. Coꝛpora sanctoꝛ in pace sepulta sunt: ⁊ nomen eoꝛ viuet in

Ps. 120.

Et reliqua Et mortua

1. Thessa. 5. a 2. pe. 3. c.

De peni. dis. 1. c. si enim Johānes

generatiõe ⁊ generatiõem. Et Eccl. xv.b. Nomine ęterno hęreditabit illum: Nec solũ permanet: sed etiam bene olet. Unde Eccs. vij.a. Melius ē nomẽ bonũ ꝙ vnguẽta pciosa. Propter hoc monet Eccꝰ. xlj.c. Curam habe de bono nomie: hoc eñ magꝭ pmanebit tibi ꝙ mille thesauri magni ⁊ pciosi. Propter hoc dicit dominus Lucꝭ. x.c. Gaudete qꝛ nomia vestra scripta sunt in cęlis. Econuerso: malozuꝫ nomina scripta sunt i terris. Hiere. xvij.b. Recedentes a te i terra scribentur. Pś. Vocauerunt nomia sua in terris suis. Unde diues epulo non est nominatus Lucꝭ. xvj.c. Et notandum ꝙ dicit pauca esse nomina in sardis: quę interpꝛetatur pꝛinceps pulchꝛitudinis. Uel pꝛincipatus pulchꝛitudinis: quia pauci in pꝛincipatibꝰ constituti sunt in statu salutis.

Ps.48.

a ¶Qui non inquinauerũt vestimẽta sua: id est per inquinationẽ peccati nõ amiserũt vestimẽta sua: quę sunt innocẽtia/charitas/humilitas ⁊ cęterę virtutes. Eccs. ix.b. Omni tempoꝛe vestimenta tua sint candida. j. xvj.c. Beatꝰ qui custodit vestimenta sua/ne nudus ambulet. ¶Coinquinauerũt. Cant. v.b. Laui pedes meos: quõ inquinabo illos? Sol. Dicunt sancti peccata expꝛobꝛãdo. Unde. j. xiiij.b. Hi sunt qui cũ mulieribꝰ nõ sunt coinq̃nati. b ¶Et ambulabũt mecũ in albis. j. xiij.b. Hi sequuntur agnũ quocũq; ierit. In albis: quis stolas suas lauerũt in sanguine agni. j. vij.d. Uel In albis: id est in veste immoꝛtalitatis vel innocẽtię baptismalis. j. xix.c. Sequebant eũ in equis albis/vestiti byssino albo ⁊ mundo. Hec est vestis nuptialis: de qua legit Matthęi. xxij.b. charitas scilicet quam habemus in pꝛsenti quę nos introducet tandem ad nuptias agni/ ⁊ expelli non permittet.

Multiplex vestis

Uel vestis est conuersatio iusti quę debet esse talaris p pseuerantiã. Geñ. xxxvij.a. Fecit ei tunicam polymitã/et illa etiam erat talaris. Itẽ candida sine admixtione maculę grauis. Esa lx.a. Uestimentũ mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis. Eccs. ix.b. Omni tempoꝛe vestimenta tua sint cãdida. Item diuersi coloꝛis per virtutũ varietatem. Pś. Circũamicta varietatibus. Et ibidẽ. Astitit regina a dextris tuis ⁊. Ezech. xvj.b. Uestiui te discoloꝛibus. Et Zach. iij.b. Indui te mutatoꝛiꝫ. Item inconsutilis per integritatẽ: vt cõuersatio exteꝛioꝛis operis concoꝛdet intentioni mentis/ne sit dissoluta per simulationẽ. Joh. xix.d. Erat autẽ tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Leuit. xix.f. Non incidetis carnes vestras/neq; figuras aut stigmata facietis vobis. Itẽ fulgida per bonũ exemplũ. Unde angeli apparuerũt in albis Joh. xx.b. Matth. v.c. Luceat lux vestra coꝛã hominibus. Item odoꝛifera per bonam famam. Geñ. xxvij.d. Statimq; vt sensit vestimẽtoꝛũ fragrantiã eiꝰ/benedicẽs ait: Ecce odoꝛ filij mei ⁊. Cant. iij.c. Odoꝛ vestimẽtoꝛũ ⁊. Itẽ debet esse subtilis per discretionez ⁊ suꝫpius discussionẽ. Ezech. xvj.b. Indui te subtilibus. Item calida per charitatis feruoꝛẽ. Job xxxvij.c. Nonne vestimenta tua calida sunt cum perflata fuerit terra austro? Pꝛouerb. vj.d. Nũquid potest homo abscõdere ignem in sinu suo vt vestimenta eius non ardeant? Item gemina per geminã charitatẽ dei scz ⁊ pꝛimi: quę est duplex spiritus helię: qui relictꝰ est heliseo: id ē ecclesię a cꝛisto: scilicet purgatio peccati ⁊ gratię innouatio. Cꝛistus habuit simplicem spiritũ ⁊ non duplicẽ: quia etsi fuit virtutibus plenus: non tamen fuit purgatus: quia nihil in eo erat purgandũ. Uel duplicem ꝓpter coꝛdis ⁊ coꝛporis honestatẽ. Propter qõ dabit duplex stola. Pꝛouerb. vltꝰ. c. Omnes domestici eiꝰ vestiti sũt duplicibꝰ. Esa. lxj.c. In tꝛa sua duplicia possidebũt. Hęc est igit vestis noua quã vt induam/debemꝰ pus veterẽ exuere vestẽ. Col. iij.d. Expoliãtes vos veterẽ hoiem cũ actibus suis iduẽtes: nouũ hoiez q̃ renouatꝰ agnitionẽ dei. Zach. iij.b. Auferte ab eo vestimẽta soꝛdida. Quia ꝛo tunicã habemꝰ aliã quã oñino nũc deponere nõ possumus: scz carnẽ: de qua Jude. g. Odiẽtes eã q̃ carnalis ẽ maculatã tunicã/saltẽ eã fręnti⁹ lauem⁹. Esa. j.e. Lauamini/mũdi estote. Et dic: Deẽ: scz vbi sũ. Joh. xij.d. Volo pr vt vbi ego sũ: illic sit⁊ minister meꝰ. Itẽ: Mecũ: in siꝛitudine: qꝛ ego candidus. Cant. v.c. Dilectꝰ meꝰ candidꝰ ⁊ rubicũdus. c ¶Quia digni sũt: me scz habẽdo. Et q̃re: Quia ipis dignꝰ nõ erat mũdꝰ: Heb. xj.g. d ¶Qui vicerit ⁊c. Secunda ps vbi ponit generalis intentio. Et ꝑmo ponit ꝑmiũ: deinde admonitio generalis. Quare aũt ꝑ ordine

B

Esa.22.f Job.11.c

boꝛ nomẽ eiꝰ coꝛã patre meo/ b et coꝛam angelis eiꝰ. Qui habet aurẽ/audiat: quid spũs dicat ecclesijs. Et ãngelo philadelphię ecclię scribe. Hęc dicit sanctꝰ ⁊ verꝰ q̃ habet clauẽ

rario dicta est in ꝓcedẽti angelo. Dicit ergo: ¶Qui vicerit: similiter sicut illi: ⁊ loquit de imitatoꝛibus bonoꝝ. e ¶Sic vestiet vestimẽtis albis: id est ꝛectitudinibus ⁊ opibus bonis i ꝓsenti/vl' in futuro glia coꝛporis ⁊ aię. Sic eñ dñs nõ solũ pꝛo apostolis oꝛabat: sed ꝓ imitatoꝛibꝰ eoꝝ. Joh. xvij.c. Nõ ꝓ eis aũt rogo tm̃: sed ꝓ eis q̃ creditur⁊ sunt p verbũ eoꝝ in me. f ¶Et nõ delebo nomẽ eius de libꝛo vitę. Liber vitę est cꝛist⁹. Eccl. xxiiij.c. Hec oĩa liber vitę: In quo duę sunt pagine. Una ꝓdestinatiõis a qua nullꝰ delet: q̃ in ea scriptus est. Itẽ ꝓsentis iustificatiõis: in qua scripti sunt ꝛepꝛobi: ⁊ cũ deficit in eis iusticia/delet ⁊ scriptura. Usi Pś. Deleant de libꝛo viuentiũ ⁊c. Ul' nõ scribant. Phil. iij.a. Quoꝝ nõa sunt in libꝛo vitę. Esa. iij.b. Sanctꝰ vocabit oñis q̃ scriptus est in vita in hieꝛusalẽ. g ¶Et ꝓfitebꝛ nomẽ eiꝰ coꝛã pꝛe meo: id est in bũplacito pris. h ¶Et coꝛã angelis eiꝰ: id ē i gaudio angeloꝝ. Hęc ē laus magna: qꝛ a tota cęlesti curia approbatur: et a patre ⁊ angelis: Matth. x.d. Omnis q̃ ꝓfitebit me coꝛã hominibꝰ/ꝓfitebꝛ ⁊ ego eũ coꝛã patre meo q̃ in cęlis est: Qui aũt negauerit me coꝛã hoibꝰ/negabo ⁊ ego eũ coꝛaꝫ pꝛe meo q̃ in cęlis est. Luc. ix.c. Nam q̃ me erubuerit ⁊ sermones meos/hũc filiꝰ hois erubescet cũ venerit in maiestate sua ⁊ patris ⁊ sanctoꝝ angeloꝝ. i ¶Qui habet ⁊c. Generalis admonitio. Qui habet aures audiẽdi/audiat q̃d spũs dicat ecclesijs: Hoc expositũ est. k ¶Et angelo philadelphie ecclesię scribe. Secunda ps huius capituli. Per hanc designatur status ecclesię quo ad modernos qui seipos carnaliter diligunt magis q̃ spiritualiter deum. Unde philadelphia idẽ est q̃ amoꝛ fratris. Philos eñ amoꝛ: adelphe fratris. Tũc aũt incꝑpit hoc miserũ tꝑꝰ: qñ cessauit libertas electionũ: q̃ fuit olim/qñ totꝰ ppls eligebat sibi episcopũ: sicut fuit de beato martino: qñ verũ erat illõ Ro. x.c. Nõ ē distinctio iudęi ⁊ gręci. Diuidit aũt hęc ps sic alię i duas: Quia ꝓmo ponit specialẽ intẽtionẽ: Secũdo generalẽ/ibi: Et qui vicerit. Notãdũ aũt ē q̃ iste episcopꝰ in nllo arguit: sed oĩno cõmẽdatur: ⁊ hoc ꝓmo. Secũdo ꝓmittitur ei gratia pꝛedicationis/ibi: Ecce dedi. Tertio ꝙersionẽ aduersarioꝝ ꝓmittit ei dñs/ibi: Ecce dabo. Quarto ꝓmittit q̃ ꝓseruabit eũ in tribulatiõe/ibi: Et ego te seruabo. Quinto inuitat ad pseuerantiã/ibi: Tene q̃ habes ⁊c. Aũ oĩa aũt hic titulũ loquẽtis ꝓmittit/dicens: l ¶Hęc dicit sanctꝰ. Sanctũ se noĩat: vel q⁊ ipse episcopꝰ sanctꝰ erat: vel q⁊ fm allegoꝛiã in hoc statu ecclię generalis sanctitas ꝓtẽnit ⁊ amat vanitas. m ¶Et verꝰ. Hoc dicit q⁊ erat ꝓmissus. n ¶Qui habet clauẽ dauid: id est ꝓtãtẽ apiendi coꝛda fideliũ ad fidẽ ⁊ intelligẽtiã scꝛipturaꝝ. Hęc clauis põt esse crux p quã apta sũt sacramẽta ecclię: qõ fuit significatũ in scissiõe veli. Sanctꝰ ⁊ verꝰ. Hoc dicit ꝓtra illos q̃ p hypocrisim ⁊ falsitatẽ ꝓmouẽt. Sanctꝰ: ꝑtinet ad patrẽ Leuit. xj.g. Scti estote q⁊ ego sanctꝰ sum. Verꝰ: q̃ ad filiuꝫ. Joh. xiiij.a. Ego sũ via ꝛitas ⁊ vita: Ueritas q⁊ verꝰ ē i soluẽdo ꝓmissa. ij. Cor. j.d. Quotq̃t eñ ꝓmissiões dei sũt i illo ē.

Pś.61

Moraliter

℣ Qui habet clauẽ dauid l ¶Hęc dicit sctũs ⁊c Moraliter ꝑlat⁹ debz eẽ sctus i vita. Uerus in sciẽtia. Et sic habz claues dauid. Qui ꝛo talis non est/ habet potius claues abyssi. j. xx.a. Etsi esset verus et sanctus haberet potestatẽ p oꝛonis suę merita claudere cęlũ nubibus:

℣ et aperire portas

Qui habet clauē dauid: quo ad spiritūsanctū: ex cui⁹ benignitate ⁊ dono apiunt scripturę/⁊ habet vsus clauiū: Joh.xx. Accipite spiritū sanctū: quo⁹ remiseritis peccata/remittunt eis ⁊c. Hanc clauē fabulant iudei fuisse quandā clauē aureā q̄ erat in templo quā portabat pontifex super humerū in festis. Et sic exponunt illud Esa.xxij.g. Et dabo clauē dom⁹ dauid super humer⁹ ei⁹: ⁊ aperiet ⁊ nō erit qui claudat: claudet ⁊ nō erit qui aperiet. Sed q̄ritur cur dixerit. ē. j.

a dauid/qui aperit ⁊ nemo claudit: claudit ⁊ nēo aperit. Scio
c ōpera tua. Ecce dedi coram te
e te ostiū apertum qđ nemo po

B d.Habeo claues mortis ⁊ inferni: h⁹ vo dicit: clauē dauid: q̄ est hęc diuersitas? Itē quare nō dicit potius clauē aaron q̄ fuit p̄latus: ad quē p̄tinet vsus clauiū/qđ nō fuit dauid. Itē q̄re dicit clauē in singulari/cum dns dixerit petro Matth.xvj.c. Et tibi dabo claues regni celo⁹. Sol. Clauis aliquando dicit potestas refrenādi dęmones: Sic sumptū est. ē. j. Et. j. xx.a. Habentē clauem abyssi. Aliquādo potestas ligandi ⁊ soluēdi pctā: Et sic accipit Matth.xvj.c. Et tibi dabo claues. Aliq̄s ptās nocēdi: Sic accipit. j. ix.a. Data est ei clauis putei abyssi. Aliq̄s potestas ⁊ scientia aperiendi scripturas: Et sic accipit hic. Vñ sic exponit: Clauē dauid: id est potestatē qua aperit scriptura quę intelligit per dauid/q̄ fuit vir ꝓpheta: vt genitiuus ꝓstruat nō ex vi possessionis: sed opificis vel auctoris. Et sic patet solutio ad p̄mū p̄ distinctionē p̄missam: Et ad secundū p̄ constructionē diuersam. Nō em̄ dicit clauē aaron: quia iste nō fuit auctor alicuius scripturę vel scriptor. Item in singulari dicit clauem: quia quidā ponūt vnicā esse clauē. Vel dicendū q̄ loquit hic nō de vsu vl potestate p̄latorū: quę dicit clauis vel singulariter vel pluraliter: sed de illa clauī q̄ ipse aperit paradisum. Hęc fuit crux/de qua Esa.xxij.g. Dabo clauē domus dauid sup humerū eius. Et hęc dicit esse dauid et non aaron: quia de cruce pēnitentię quā portauit dauid bene legit et nō aaron. Crux igit est illa clauis quę adaptata ostio regnū cęlor aperuit. Ostiū est christus. Joh.x.b. Ego sū ostiū. Si ergo sine claue pēnitētię vis intrare in cęlū/fur es ⁊ latro: quia nō p ostiū: sed aliunde ascēdis. a Qui aperit: intellectum ad credendū ⁊ affectū ad diligēdū: vel intellectū ad cognoscēdū: affectū ad celum animarū/Vel Aperit: scripturā prędicatori ad intelligendū: et cor auditori ad suscipiendū: Jaco.j.c. In mansuetudine suscipite insitū verbū. b Et nemo claudit/gratiā subtrahēdo. Contra/Matth.xxiij.b. Vę vobis scribę ⁊ pharisęi hypocritę q̄ clauditis regnū cęlor ante homies. Sol. Duplex est apertio: cordiū scz et scripturę. Nisi aperiat dns ostiū scripturę/nō p̄cedit exhortatio: et nisi aperiat ostiū cordiū/non intrat prędicatio. Quocūq; istor modorū dominus aptat: nēo pōt claudere nisi ipe. Sz mali p̄lati dicūt claudere: q̄ nō aperiunt i se p exhibitionē bonę cōuersatiōis: nec i alios p oīsionē bōi exēpli: nec p exhortationē verbi. Itē p scādalū claudūt q̄tū in se est. c Claudit: infidelib⁹ ⁊ pozcis. d Et nēo aperit. Job.ix.a. Et stellas claudit q̄si sub signaculo. Et Job.xij.c. Si incluserit hominem/nullus est qui aperiat. Et hic titulus conuenit eis qui dicturus huic episcopo cui prędicatio est p̄missa.

Moraliter * ⁊ aperire portas eius/Jaco.vlt.d. Multū em̄ valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis: et oratione orauit vt nō plueret sup terrā: et nō pluit annos tres ⁊ menses sex: ⁊ rursum orauit ⁊ cęlū dedit pluuiā/⁊ terra dedit fructū suū. Ad litteram e Scio opera tua: id est approbo vel scio/vt iudex. Isie.xxix.f. Ego sū testis ⁊ iudex. Opa tua: non ꝟba. j. Cor.iij.g. Non em̄ in sermone est regnū dei: sed in virtute. Et hoc dicit: quia multi habēt blāda verba ⁊ mala opa: Gen. xxvij.c. Vox quidē vox Iacob est: sed manus/manus sūt esau. f Ecce dedi. Hic p̄mittit huic episcopo gr̄am p̄dicatōis/dicens: Ecce dedi coram te ostiū apertum: ostium scz sacre scripturę/vt eam intelligas. Ezech.viij.d. Et cū pfodissem parietē: id est vltra sensum historicū p̄cessissem/apparuit ostium vnū: id est intellectus scripturę spiritualis. Itē ex hoc venitur ad aliud ostiū: scz p̄dicatiōis. j. Cor.xvj.b. Ostiū mihi aptuz est magnū ⁊ euidens ⁊ aduersarij multi. Itē ex hoc ostio transitur vsq; ad ostiū fidei: de quo Act.xiij.d. Retulerūt quāta fecisset deus cū illis. Et q̄ aperuisset gentibus ostiū fidei: Ro. x.c. Fides ex auditu: auditus aūt p verbū dei. Item ex ostio p̄dicatiōis transit ad ostiū cordis: ō quo. ij Cor.ij.c. Cū aūt venisse troadē ostiū mihi aptū esset in domino: id ē corda prępparata ad recipiendū ꝟbū dei. Ex his omnibus tandē venit ad ostiū paradisi: vt revoluto lapide mortalitat⁹ facie revelata contēplemur gloriam dei. Vñ Marci.xvj. c. Quis revoluet nobis lapidē ab ostio monumēti: id est quis a nobis auferet duriciā vitę hui⁹ mortalis/vt veniamus ad introitū paradisi. Hoc est qđ dicebat Apls. Ro.vij.b. Quis me liberabit de corpe mortis huius? Itē ex hoc tandē transit: immo p̄transit ad illud iocundū ostiū qđ introducit nos in cubiculū ⁊ thalamū trinitatis: scz christū qui dicit Joh.x.b. Ego sum ostiū. Hoc ostiū nō solū apertū est: imo ⁊ q̄si totū confractū/vt nulli negetur introitus in regnū. Hoc est ostiū loth: qđ sodomitę: id ē muti a diuia laude pcussi aurisa: id ē auri cupiditate nō potuerunt inuenire/Gen.xix.c. Festinemus ergo ingredi in illam requiē/dū scz ostiū est apertū/ne in idipm quis incidat incredulitatis exemplū/Heb.iij.c. Item. Festinem⁹ in illā ingredi beatitudinis amplitudinē: vbi nemo alium coangustat/vt possimus comprehendere cum oīibus sanctis quę sit longitudo/latitudo/sublimitas ⁊ profundū. Hecz id despe- Eph.3.d remus quoniam ille quidem cęlestis habitator patrię: et creator nostri huius castelluli angustias nō refugit. g Nōne mo potest claudere. Hoc verū fuit in apostolis/quos iudei nullaten⁹ claudere potuerūt: Sicut rogauerat Hester.xiij. d. Ne claudas dñe ora canentiū te. q. d. nemo poterit tibi claudere. h Quia modicā virtutē habes: id est humilitatēq; nullā habet resistētiā: ⁊ oīb⁹ se subiecit. Vl sic: Dedi coram te ostiū aptū ⁊c. q̄ modicā habes virtutē: id ē tua ꝟtus nō sufficit ad hoc faciendū: sed ego solus corda aperio. Oīnis aūt ꝟtus magna est etsi hominib⁹ aliq̄s videatur vel parua vel nulla. Luc.xvj.d. Qđ altū est hominibus abominatio est apud deū. Moralit. Modicā virtutē habēt hodie multi: ⁊ ꝓpter hoc sustinere nō possunt magnā tēptationē Et q̄re habēt modicā ꝟtutē? Quia habēt mltā aurī quāritatē ⁊ copiosam peccator⁹ multitudinē. i Et seruasti verbum meū: in arca cordis tui p meditationē: ⁊ in manu p operationē. Multi ecōuerso bene seruant in arca ⁊ in libris et in quaternis q̄s nolūt alios cōmunicare/q̄ inde possent pficere/cū ipi ex eis nihil faciāt. k Et nō negasti: i angustijs posit⁹ nomē meū/qđ ē Iesus: qđ tūc erat erubescibile mlt⁹. j. Cor.j.d. Nos aūt p̄dicam⁹ christū crucifixū/iudeis qdē scādalū: gentib⁹ ꝟo stultitiā. Tūc erat ꝟ magnū: ꝟ mō parū est: q̄ null⁹ modo ipugnat. Cōfitent se nosse deū: fact⁹ aūt negāt. Vñ econuerso saltē mi- Titū.1.b serabili⁹ eēt ei negare. l Ecce dabo. Tertia ps vbi nūc p mittit dns conuersionē aduersariorū suor⁹. q. d. tu talis es. Ecce dabo: tibi aliq̄s. m De synagoga sathanę. Scōm Glo. loquit hic de nouissima p̄secutione q̄ fiet tpe antichristi: quādo aliqui iudeor⁹ decipient: ⁊ aliqui monitis belię p̄uertētur ad fidē. Sz sp̄ualit synagoga sathanę vocant hic qdā iudei pseudo ppbe q̄ i eccl̄ia isti⁹ monebāt legalia vbere seruari cū euāgelicis. Dos p̄mittit dns esse p̄uertēdos ad ei⁹ p̄dicatiō- Ad litteram
nē ⁊ nō oīes

Allegorice Allegorice synagoga sathanę p̄nt dici p̄ncipes ⁊ comites mali: etsi nōie catholici: q̄ etsi sint mēbra ecclię: ipi tñ aduersant ei⁹ bona ⁊ possessiones diripiēdo. Itē hęretici q̄ cōuenticula faciūt in sanguinib⁹: id est in peccat⁹ ⁊ ecclię aduersant.

Moralit Moraliter m Synagoga sathanę: sūt aduocati. De quibus Prouerb.ix.c. Mulier stulta ⁊ clamosa: plenaq; illecebris ⁊ nihil oīno sciēs de veritate sciētię/sedit in foribus do-

nē:ꝛ nō oēs/sed aliquos. Uel fuit hec ꝓphetia de futura subiectione iudeoꝝ ꝛ eccleſiꝝ ꝛ ꝑncipibus catholicꝫ: ſicut modo videmus eos ſubijci chriſtianis a tpe titi ꝛ veſpaſiani imperatoꝝ romanoꝝ. Et iſti ſūt ſynagoga ſathanę: quia irrationabiles: et pctis quib⁹ ratio aduerſat pleni. Ūñ ſequit: a Qui dicūt ſe iudeos eſſe: Uerū dicūt genere. c

Et nō ſūt: fide. d Sz mētiūt/ſe fidē habere:ꝛ legē moyſi tenere.

Allegorice e Itē oēs q̄ male viuūt ſb noīe chriſtiani. Hi ſūt em̄ tres hoſtes eccīe generaleſ tyrāni/hęretici falſi fratres. Primi res eccleſię diripiūt:ſecūdi fidē deſtruūt:tertij hoīes corrūpūt. Hi ſignificati ſūt p tres hoſtes ſalomonis. iij. Regꝫ. xj.

Moraliter * mus ſuę/vt ab oībus videat/ſup ſellā in excelſo vbis loco. Et bene clamoſa:qz ſignificati ſunt p ranas/q̄ vſq; ad mēſam pharaonis:id eſt epiſcopoꝝ ꝛ regū: et ad lectū ꝛ ad oīa agēda eorū hodie aſcēdūt. De his.ē.ij.c. Hi ſcz ſunt ſynagoga ſathanę. Sed dicitur ō ranis q̄ collectę ſūt in aggeres ꝛ computruerūt/Exo. viij.d. Sic ꝛ iſti coiligēt in faſciculū myrrhe:id ē amaritudinē inferni:ꝛ ibi cōputreſcēt in doloꝛib⁹ multꝫ. Ūñ ꝛ iſtis legit in q̄dā libello q̄ intitulat de ludo ſanctiſ: q̄ cū q̄dā ſuſpiceret infernū/vidit neronē balneātē mltoſq; circūſtātes q̄ ſūdebāt aurū calidū i balneū eī. Ipſe ꝛo videſ turbā aduocatoꝝ ad ſe venientē/dixit: Hoc inq̄t vēnale genꝰ hoīz o aduocati: o amici mei accedite vt mecū i ꝺ vaſe balneetꝫ: adhuc em̄ ſupē locꝰ i eo quē vob⁹ reſeruaui. Hoc attēdētes aliq̄/ad admōitionē manſueti ꝛ blandi ꝑlati/de ſynagoga ſathanę fiūt eccīa chriſti. Ūñ Job. v. d. dicit ad ꝑlatū q̄ tales ꝙuertit. Cū lapidib⁹ regionū erit pactū tuū: ꝛ beſtię trę pacifice erūt tibi. a Qui dicūt: oēs ſcz ꝑdicti. b Se iudeos eē: id ē ꝓfitēteſchriſto c Et nō ſunt. Ro. ix. d. Non em̄ oēs q̄ ex iſrael ſunt/hi ſunt
Pſ.26. iſraelitę: d Sed mentiunt: mūdo ꝛ nō deo. Pſ. Dentita eſt iniq̄tas ſibi: id eſt iniquus iniquo. Gal. vj. b. Deus nō irridet. e Ecce facia illos vt veniant: ad fidē. f Et adorēt: chriſtū. g Ante pedes tuos: o eccīa: id ē ante apoſtolos. Ūñ ꝓphetauit hic exaltationem eccīe: Eſa. lx. c. Uenient ad te curui filij eoꝝ q̄ humiliauerūt te. Item. xlix. f. Et erūt reges nutricij tui: et regine nutrices tuę: vultu in terra demiſſo adorabūt te: ꝛ puluerē pedū tuoꝝ lingent: id eſt oſſa martyrū tuoꝝ venerabūt. h Et ſcient qz ego dilexi te. Hiere. xxxj. a. In charitate perpetua dilexi te/ideo attraxi te miſerās. Scient poſtꝫ ꝙuertent: qz ante nō ſciunt. i Qñ ſeruaſti verbū patientię meę: q̄a ſcz ꝑ ꝑſecutoꝛib⁹ ſicut ego oraſti. Uerbū em̄ in quo maxima oſtenſa eſt patiētia dñi fuit/q ꝑ crucifixoꝛib⁹ oꝛauit. Uerbū aūt patiētię vtilem⁹ habere in pace: ſed opera in bello. Hoc q̄ dictū eſt in hac tertia pte/rñdet ei q̄ dixit in titulo/ibi: Qui aperit ꝛc. Sequit: k

Et ego ſeruabo. Quarta pars vbi ei ꝓmittit ꝓtectionē in ꝑſecutiōe/dicēs: Et ego ſeruabo te: ſcz qz ſeruaſti verbum meum. Simile Luce. vj. f. Dimittite ꝛ dimittetur vobis. l

Ab hoꝛa tēptatiōis: q̄ fuit vel tpe neronis vel erit tpe anti chriſti. Ūñ ſequit: m Que vētura eſt in oꝛbē vniuerſū. Ūñ in nullo loco erit ſecuritas. n Tēptare habitātes in terra: id eſt vt tēptent ꝛ deficiāt. o Habitātes: id ē fixi in terris: id eſt in terrenis. ſ. viij. d. Uę/vę/vę habitātib⁹ in terra. Uel Tēptare: id eſt vt tēptent ꝛ ꝓficiant. Habitantes: ſolo coꝛpe. p In tra: ē in cęlo ꝙuerſatiōe: Job. vij. a. Tēptatio eſt vita hominis ſup terrā. q Ecce venio cito. Cōſolatio eſt bonis ꝛ terroꝛ malis. j. Regꝫ. xj. c. Eras erit vobis ſalꝰ cū incaluerit ſol. Multū em̄ lętificant obſeſſi p aduentū dñi liberandi. Et reſpōdet huic illud q̄ dixit in titulo: Et nemo claudit. Nemo em̄ pōt reſiſtere dño ꝓtegenti. r

Tene q̄ habes. Quinta pars vbi monet ad ꝑſeuerantiā. q. d. tenere vbes: qz cito venio ad remunerandū. Ūñ: Tene q̄ habes. ij. Theſſal. ij. b. Qui tenet/teneat donec ō medio fiat: id eſt donec moꝛiat. ē. ij. c. Eſto fidelis vſq; ad moꝛtem.

a thanę q̄i dicūt ſe iudeos eſb ſe et nō ſunt: ſed mentiuntur.
c Ecce faciā illos vt veniant ꝛ
fg adorēt ante pedes tuos: et ſci
h ent q̄a ego dilexi te. Quoniā
i ſeruaſti verbū patientię meę:
k et ego ſeruabo te ab hoꝛa tem
l ptatiōis q̄ę ventura eſt in oꝛ
m bem vniuerſum tēptare hābi
nopq tantes in tra. Ecce venio ci
rſt to. Tene q̄ hābes: vt nemo
v accipiat coꝛonā tuā. Qui vi
x cerit/faciā illū colūnā i tēplo

Tene q̄: q̄ſi fugitiuū eſt. s Q̄ habes: id ē ꝛtutē. Job. xvij. c. Tenebit iuſtꝰ viā ſuā: ꝛ mūdis mānib⁹ addet fortitudinē. Job. xxvij. a. Juſtificationē quā cępi tenere nō deſerā. Hoc putāt ſibi dictū ee illi q̄ habēt multas ꝑbēdas. Sz hęc teneri nō poſſūt: qz ꝛ ipſi ꝛ ꝑbēdę trāſeūt cū tpe: ſicut anguilla que p caudā tenet. Sz ꝑbēdā padiſi tenēt boni p bonā vitā. Ūñ cū boni exaltabūt q̄ vnā tenēt: ō q̄ dic Pſ. Una petij a dño: hanc requiram. Pſ.26.
ōpmenſ q̄ i mltitudine ſūt: ꝛ ita i diuiſiōe erūt Ezech. xxvj. d. Cū ōdero gladiū i tra viuētiū/in nihilū redigā te. Adam tū ſuā ꝑbēdā quā habebat i padiſo male tenuit qz dedit eā p pomo. Q̄ habes: ꝺ apoſtatas/Eccl. x. a. Locū tuū ne dimiſeris. Itē ꝺ negligēteſ: q̄ tps iutilit abire ꝓmittunt. Eccl. iij. c. Fili ꝙſerua tēp⁹. Itē cō tra eoſ q̄ pęnitētias ſibi iniūctas deſerūt. Heb. xj. b. In diſciplina pſeuerate. Hoc etiā dicit theologꝫ: q̄ multa ꝛba/ꝛ mltas ꝑdicatiōes audiūt: vtinā tenerēt pauce ō multis. Eſa. xlij. d. Qui vides multa/nō ne cuſtodies: ꝛ t At nemo: id ē nullus alꝰ hō accipiat coꝛonā tuā. Si tu em̄ cadis: alꝰ ſbintrabit p te. Ro. xj. d. Alię ex ramis fracti ſunt: tu aūt cū oleaſter eēs/iſertꝰ es i illis. Et ibi dicit. j. d. Lęcitas ex pte ꝓtigit in iſrl'/ donec plenitudo gētiū ītraret. Et ꝺ ſignificatū ē Exo. xxv. c. p panes ꝓpoſitiōis q̄ ponebāt calidi frigidis ꝑus ſublatꝫ. Et notādū q̄ dicit Nemo: id ē nullꝰ hō: ꝛ nō diabolus: q̄a hęc eſt magna diaboli inuidia/q̄ hō coꝛonā accipit quā haberet diabolꝰ ſi ſtetiſſet. De his coꝛonis dī Zach. vj. c. Et facias coꝛonas ꝛ pones i capite ieſu fili ioſedech ſacerdotis magni. Et i eodē. j. d. Et coꝛonę erūt heleni ꝛ tobię ꝛ idaię ꝛ hen filio ſophonię memoriale in tēplo dñi. Helem interꝑtat poſtes aut ſuplimiare: ꝛ ſignificat p̄dicatoꝛes q̄ eccīam ſuſtētant ꝛ oſtiū faciūt introeūtib⁹ in illā. Per tobiā ſignificāt actiui: qz interꝑtat cōuerſus ad vniuerſa: ꝛ iſti turbant erga plurima. Per idaiā q̄ interꝑtat dilect⁹ dñi/vel amabilis dño: ſignificant ꝓtēplatiui. Per hen interꝑtat ecce fontē/vl' ecce oculū: ſignificant pęnitētes q̄ emittūt ex ocul' fontē lachꝛymaꝝ. Iſti ſunt q̄ttuoꝛ genera hoim: ſcz p̄dicatoꝛes/actiui/contēplatiui ꝛ pęnitētes q̄bus dabit coꝛona in regno cęloꝝ. Moraliter Moralit
Q̄ ꝑdictū eſt pōt exponi de tēpoꝛe moderno: vbi eſt multiplicatio p̄dicatiōis: ꝛ p̄dicatoꝛes modicā habēt ꝛtutē: qz modici ſunt q̄ p pauptatē ſuāt nomē dei/p ſtudiū ꝛ ſcīturaꝝ cognitionē ꝛ aptionē. Et ſicut iſti ſeruāt: ſic illi negāt q̄ ꝓpter tēporalia p̄dicāt. a Quidā dicūt ſe eſſe iudeos ꝛ nō ſūt: bi ſunt mali theologi q̄ magꝫ q̄ alij ꝑſequūt ꝑdicatoꝛes ꝛtutis: ꝛ rñ. ꝓmittit ꝺ eoꝝ ꝙuerſio/cū dicit: Ecce dabo tibi ꝛc. Et vt illi deſiſtāt a ſua impoꝛtunitate ꝓmittit p̄dicatoꝛib⁹ ꝓtectio in tribulatiōe: ꝛ q̄ modo ꝑticularit ꝛ q̄ i tpe antichriſti vniuerſaliter iundabit/ibi: Et ſeruabo ego te: v Qui vicerit: Generalis intentio vbi ad oēs eccīas ſermonē dirigit. Et ꝓmo ponit generale ꝓmiū. Secundo generalē admonitionē/ Ad litterā
ibi: Qui habet aures ꝛc. Dicit q̄: Qui vicerit: vniuerſaliter q̄ ad tps ꝛ nūeꝝ vincēdoꝝ/ vt ꝑus dictū eſt. x Faciam illū colūnā: id eſt firmū in ſe ꝛ alios ꝓfirmantē vel ſuſtētantē. Hiere. j. d. Sedi te hodie ciuitatē munitā ꝛ in colūnā ferreā in domo pfecta. Nemo facit colūnas niſi dom⁹ minet ruinā: vel niſi ꝓpę fractę ſint. Quia q̄ colūnę eccīę p magna p te aut fractę erāt/aut minabant ruinā: ꝓpter ꝺ dñs colūnas erexit: pauꝑes. ſ. p̄dicatoꝛes/q̄ vt domū eccīę fulciāt/diſcurrunt p mūdū. Eſa. ix. c. Sycomoꝛos ſuccidērūt: ſed cędros immutabimus. Sed hoc tñ dicendū eſt bis columnis quod dicitur Hiere. lij. d. ſcz q̄ chaldęi columnas ęreas ſpatiolas ꝛ magnę altitudinis cōfręgerunt. Quilibet aūt iuſtus vt in ſpūali ꝓnatur ędificio debet eſſe columna/vt ſit firmus per fidem: rectus per ęquitatem: erectus per bonam intentionē: ſublimis p contemplationem: ꝛ alios ſuſtentare debet verbo conſolationis ſuffragio oꝛationis ꝛ exemplo actionis. Jn hoc aūt ędificio ſcilicet eccleſię alij ſunt columnę lapideę per fidei firmita

Ꝺtē: alij argenteę

Item: alij argẽteę ꝓ eloquij venustatẽ: alij aureę per sapiẽtię ꝓ/
funditatẽ: alij ereę per ꝓdicationis sonũ. Et hoc est qđ dicit
Apls. j. Corꝝ. iij. c. Alij superędificãt aurũ/argentũ ꝛ lapides
ꝑciosos. a Et fortas nõ egredietꝝ: a iustitia ad peccatũ
criminale. b Amplius: qꝛ vsqꝫ ad mortẽ ꝓseuerabit in bo/
nitate. Eccl. iij. d.
Pro iustitia agoni/
çare ꝓ anima tua: et
vsqꝫ ad mortẽ certa
pro iustitia. c Et
scribã sup eũ no/
men dei mei: id est
patris. Hoc nomen
portabat sacerdos i
lamina sup frontem.
Exo. xxviij. f. Faci/
es et laminã de auro
purissimo/i qua scul/
pes opere cęlatoris

a dei mei: et fortas non egredietꝝ
b ămpliꝰ. Et scribãm sup eũ no/
c mẽ dei mei et nomẽ ciuitatꝫ dei
e mei nouę hierusalem: quę de/
f g scendit de cęlo ą deo meo: et
nomẽ meũ nouũ. Qui habet
b aures/audiat quidꝰ spiritꝰ di/
i cat ecclesijs. Et ăngelo loadi
k cię ecclesię scribę. Hęc dicit

l amen testis fidelis et vẽrus: qui
m n o p q r s t v x y z a b c d e
ẽ ꝓncipiũ creaturę dei. Scio
opera tua: qũia neqꝫ frigidus
es neqꝫ calidus: utinã frigidꝰ
esses ăut calidus: sed quia te/
pidꝰ es/ꝛ nec frigidꝰ nec cali/
dus/icipiã te euomere de ore
meo: qũia dicis qꝺ diues sum
et locupletatus et nullꝰ egeo:

Amen testis fidelis et vẽrus: qui est principium creaturę dei. Vñ sic sine eo non potes habere originẽ essen/

sanctũ dñi: id est sanctũ nomẽ dñi. Apoc. xiiij. a. Nomẽ eius ꝛ nomẽ ꝑris eius scriptũ in frontib⁹ suis. Vl Scribã/vt per/
maneat in ętnũ. Sup eũ: qꝛ bonũ desideriũ desup in nos nõ/
meritis nostris venit: sed gratuito dono dei. d Et nomen
ciuitatꝫ dei mei nouę hierlm: id ẽ ecclię q̃ est ciuitas dei:
Et dicit noua ꝑ mũ statũ sui. Itẽ vet⁹ fuit ecclia tpe legis
mosaice. Tũc em̃ iudęi vetustatibus: id est tpalibus vacabãt:
sed noua est tẽpore gratię: quia tpalia spernit ꝛ abijcit. Nomẽ
ciuitatis nouę hierusalem scribitur in paupere clerico/quãdo
ei p̃bẽda ꝓfertur alicuius ecclesię ꝑticularis in militanti eccla
a q̃ denoiaꝝ vt dicaꝝ canonicꝰ parisien. ecclię: s nouę hierlm: id
ẽ ecclię triũphantis dñs p̃bendã dat suis: vt dicãꝝ canonici et
ciues paradisi: vbi est plena visio pacis: qꝛ oino eleuata ẽ a ter
renis: Sal. iiij. d. Quę sursuz est hierusalẽ libera ẽ: q̃ est mater
nra. e Quę descendit de cęlo. Ad litteram ꝓ angelos
nos docentes. f A deo meo: a quo oẽ datũ optimũ ꝛ omne
donũ ꝓfectũ Jaco. j. c. Gen. xviij. c. Vidit iacob scalã et ange/
los descendẽtes. j. xxj. a. Vidi sanctã ciuitatẽ hierusalẽ nouã
descendentem de cęlo: tanqꝫ sponsam ornatã viro suo. g Et
nomen meũ nouũ: qđ est paup/vilis ꝛ abiectus: quia anti/
quũ nomen eius fuit/qꝺ sęz ab ęterno fuit diues ꝛ gl̃iosus chri/
stus. Hoc q̃ nomen fuit innouatũ in eccl̃ia militante: sed iterũ
nomen abiectiõis innouabiꝝ in eccl̃ia triũphanti: quãdo scribe
tur in homine nomen nouũ. s. christus rex coronatꝰ ꝛ vnctus.
Et notandũ qꝺ tria noia posuit: nomen dei patris/nomẽ eccle
się triũphãtis/ꝛ nomẽ christi: qꝛ tria habebit noia q̃libet i pa/
tria: sacerdotiũ sęz/ꝓncipatũ ꝛ regnũ: ꝛ hęc multũ solent desi/
derari i terra. De h̃ nouo noie dic̃ Esa. lxv. c. Seruos suos vo
cabit alio noie. h Qui habet aures. Hęc ē generalis ad/
monitio. Qui habet aures/audiat ꝛc̃. Hoc totiẽs repetit:
qꝛ Phil. iij. a. eadẽ scribere mihi q̃dẽ nõ pigrũ: vob ăut neces
sariũ: q̃si dormiũt em̃ mlti. Seq̃t: i Et angelo loadicię
ecclesię scribę. Hęc ꝑs tertia hui⁹ capituli diuidiꝝ sic aliq:
Quia ꝓmo ponit̃ specialꝫ itẽtio. Scõo generalis/ibi: Qui vi
cerit ꝛc̃. Itẽ prima ꝑs diuidiꝝ in tres ꝑtes. Primo em̃ arguit
hũc episcopũ. Scõo monet ad pęnitẽtiã/ibi: Suadeo tibi.
Modo ꝓmittit ei auxiliũ si pęnituerit/ibi: Ecce ego sto ad
ostiũ. De trib⁹ ăut arguit eũ. Primo de negligentia ꝛ torpo/
re/cũ dicit: Scio opa tua: qꝛ neqꝫ frigidus ꝛc̃. Secun
do de iactantia/cũ dicit: Quia dicis diues sũ ꝛc̃. Tertio
de omniũ bonoꝝ penuria/ibi: Et nescis qꝛ tu es miser ꝛc̃.
Ante omnia ăut titulũ loquentis p̃mittit: vbi se fidelẽ ꝛ verũ ꝛ
ꝓncipiũ omnis creaturę cõpetẽter describit/ vt dictis loquẽtis
iste fidẽ citius adhibeat ex ꝓsideratiõe dicẽtis: ꝛ sic qđ sit vera
sciẽtia cognoscat: ꝛ iactantiã suã deponat. Vñ dicit: k Hęc
dicit amen: qꝛ in hoc episcopo septimo consummabiꝝ correc/
tio: Et amẽ est omniũ ꝓfirmatio: propter hoc ponit̃ hic vlti/
Job. 14. a mo Amen. q. d. Ego sum veritas: vñ non arguã nisi de ver̄.
Sed quare nõ dixit: Hęc dicit veritas? Solo. Plus dicit q̃
si diceret ꝟitas: qꝛ nullus ausus est hoc nomen interꝑtari vel
mutare. Vñ in hoc significat incommutabilitas. q. d. in ꝓnci/

pio attẽde qs ꝛ quãtus tibi loquar/vt a veritate reꝑhensus te
verę bonitatis inopem esse cognoscas: ꝛ sine illo te nõ posse di
tari intelligas. l Testis/operũ qui ꝛ iudex/Hiere. xxix. f.
Et hoc dicit ꝓpter torporem illius qui bene operãdo torpesce
bat. m Fidelis/i testimonio vt nlla q̃ dicẽda sũt taceat: Et
hoc dicit cõtra illũ qꝺ
de eo qđ nõ habebat
se iactabat. Prouer.
xxvij. a. Laudet te ali
enus/ꝛ nõ os tmũ. ẽ.
j. b. Qui est testis fi/
delis ꝛc̃. n Ver⁹:
in iudicando/vt falsa
q̃ nõ sunt dicenda/et
nũqꝫ ꝓnunciet. o
Qui ē ꝓncipiũ
creaturę dei. Vñ
sic sine eo non potes
habere originẽ essen

tię: sic nec ꝓncipiũ iusticię: ꝓncipium a quo oñis creatura ha/
bet eẽ. Job. j. a. Omnia ꝑ ipm facta sũt: Et ideo vult oñes ho
mines saluos fieri. j. Timoth. ij. b. Quia ergo fidelis est/i ipo
est ꝓfidendũ. j. Pet. v. b. Oẽm sollicitudiñ vestrã in ipm ꝓji/
cientes. j. Corꝝ. x. c. Fidelis est ver⁹ ꝛc̃. Quia ver⁹: ipsi est cre
dendũ: qꝛ nullũ decipit. Itẽ qꝛ ꝓncipiũ omnis boni/vt boni fia/
mus ab ipso ẽ petẽdũ. Thren. iij. e. Leuem⁹ corda nra cũ ma/
nibus ad dñm. Per hoc aũt qꝺ verũ se dixit/ꝓmittit auxiliũ si
ille resipuerit. p Scio opa tua: simplici noticia/nõ appro
bando/s reprobãdo. q Quia neqꝫ frigidꝰ es: vt fidem
oino negando obijcias r Neqꝫ calidꝰ: vt eã acceptã oino
teneas. Putabat em̃ iste solã sacramẽto ꝛ ꝓceptionẽ cũ fide si
ne opib⁹ fidei sufficere ad salutẽ/cũ tñ dicat Jaco. ij. d. Fides
sine opib⁹ mortua ẽ: ꝛ qđ mortuũ nõ viuit nec viuificat. Greg⁹.
Frigidꝰ ẽq ꝓsumãda nõ ĩchoat: calidꝰ q̃ ĩchoat bõa opa ꝛ ꝓsu
mat: Ergo nõ ẽ frigidꝰ q̃ ĩchoat: nõ calidꝰ q̃ nõ ꝓsumat. s Uti
nã frigidꝰ ees ꝑ timorẽ vl ꝑ infidelitatẽ. t Aut calidꝰ ꝑ
charitatẽ. Et h̃ ē qđ dic̃ Glo. Malor est spes de frigidis: qꝛ ꝓ/
pter ignorãtiã: ꝛ mĩꝰ habent petñ: ꝛ accepta ꝓversionis gra/
ciꝰ ad verã iusticiã ꝑtingũt. ij. Pet. iij. d. Deliꝰ erat eis non
cogĩscere viã iusticię q̃s ꝓst agnitionẽ retrorsũ ꝙuerti/ab eo qđ
illis traditũ est sancto mãdato. v Sed qꝛ tepidꝰ es. Mo
tandũ qꝺ tepor ꝑm qꝺ ꝓcedit q̃s a frigiditate in caliditatẽ/ bo/
nus ẽ: ꝛ de tali ẽ spes: ꝛ de h̃ non loquit̃ h̃. Itẽ tepor q̃ a calidi/
tate ꝓcedit in frigiditatẽ: ille malus est: ꝛ de tali loquit̃ hic. x
Et nec frigidus nec calidus: quoꝝ vtrũqꝫ valet ad nu/
trimẽtũ. Fames em̃ ē appetitus calidi: ꝛ sitis appetitꝰ frigidi.
Tepor ăut ꝓuocat nauseam. y Incipiam: paulatim gra/
tiã subtrahẽdo. z Euomere te de ore meo: id est de san/
ctoꝝ collegio: qui os meũ dicunt. Hiere. xv. d. Si separaueris
ꝓciosũ a vili/q̃si os meũ eris. Esa. xxx. a. Et os meũ nõ inter/
rogastis. Et in hoc qꝺ dicit/Incipiã: ꝛ non euomã/notat dei
misericordia: q̃ nõ statim hominẽ/q̃ntus tepidũ deseruit: s paul/
atim/vt sic ille ꝓcipiens resipiscat. Sap. xij. a. Misisti antece
sores exercitus tui vespas: vt illos paulatim exterminarẽt: nõ
qꝛ impotẽs eras in bello subijcere impios: iustis aut bestijs se
quis: aut ꝑ ꝟba dura simul exterminare: sed ꝓtibus indicãs da
bas locũ pęnitentię. Congrua ăut est similitudo cibi: quia si/
cut cibus in stomacho decoctus/ꝑ calorẽ naturalẽ in nutrimẽ/
tũ membrorũ transit: sic ꝑ veram charitatẽ decocti mẽbra fiunt
christi ꝑ ipsius imitationẽ spiritu adhęrentes ei. j. Corꝝ. vj. d.
Qui adhęret deo/ vnus spiritus est: sed tepidi a dilectiõe q̃si
ex ore euomunt ꝑ reprobationẽ. a Quia dicis. Hic rep/
hendit de iactantia: q̃si nõ solum ꝛ tepidus es/incipiam te euo
mere: sed b Quia dicis: iactanter ꝛ superbe/ c Qꝛ diues
sum: purgatus in baptismo. d Et locupletatus sum:
diuitijs ꝛ scientia. e Et nullꝰ egeo: quia si hoc sibi crede
bat sufficere: ꝛ ideo etiã celũ ꝑdicãdi amiserat. Vl Diues sũ:
virtutib⁹. Locupletaꝝ: bonis opib⁹ vt credebat. Et nlli⁹
egeo: ad ꝓfectionẽ. Vel Diues ꝛ locupletatus: vt ꝑ eo/
dem accipiaꝝ/erat iste sęz ꝑ sciẽtię cognitionẽ/scripturę p̃dica/

tionē/p secularis eloqntię nitorē/p sacramētoꝝ admi/nistratio
nem/vel per pōtificalis apicis dignitatē/siue p vulgi laudem
inanē: q̄ omia nō sufficiunt ad salutē. Et de his intantū extol/
lebat/q̄ ad cumulū suę dānationis nulli⁹ se indigere dicebat.
Sz contra istū Eccī.x.d. dicit. Melior est q̄ operat⁹ t abun/
dat ī oībus: q̄ q̄ glo
riatur et eget pane.
Uñ Hiere.ix.g. Nō
glorietꝝ sapiens in sa/
pientia: et nō glorietꝝ
fortis in fortitudine
sua/t nō glorietur di
ues in diuitijs suis.

D

a b c d e f g h i k l

ēt nescis qz tū miser t miserā/
bilis: ēt paup ēt cęc⁹ ēt nud⁹.
Sūadeo tibi emere a me aurū
ignitū ꝓbātū/ut locuples fi

m as: et vestimentis albis indu/
n o aris: vt nō appareat cōfu/
p sio nuditatis tuę: t collyrio in
unge oculos tuos ut videas.

a Et nescis tē. Hic trio arguit a defectu bonoꝝ: id ē scire
nō vis. b Miser tu es: in te c Et miserabilis: alijs
Miser q̄ es: t miserabilis appares. In trib⁹ aūt ē ista mi
seria. De q̄bus sequit: d Et pauper: p amissionē charita/
tis. Quisq̄s em̄ charitate caret/paup est: etsi multa alia bona
possidet. De habētib⁹ em̄ charitatē/dicit Apl's.j.Cor'.xiij.d.
Omnia vestra sunt. Et Deut'.xj.c. Dis locus quem calcauerit
pes vester/vr erit. e Et cęc⁹: p amissionē cognitiōis: quā q̄
nō habet/nec se nec sibi vtilia cognoscit: t ꝓpter hoc facile la/
bit ī peccatū. Esa.v.d. Propterea captiuus ductus est popu
lus meus: qz nō habuit scientiā. Et Osee.iiij.b. Quia tu scientā
repulisti: repellā t ego te/ne sacerdotio fungaris mihi. f Et
nudus: p amissionē boni opis: qz quē diabolus bono opere
denudat: nō habet vnde se coram deo operiat. Uñ.j.ij.c. Be
atus q̄ custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Est nuditas
pauptat'. Job.xxxj.b. Si despexi ꝓtereūtē eo q⁹ nō haberet
indumētū: t absq̄ operimento pauperē: Imbecillitatis. Job
j.d. Nudus egressus sum de vtero matris meę. Culpę. Esa.
xx.a. Sicut ambulauit seru⁹ meus esaias nud⁹ t discalciatus:
signū erit t portentū sup ęgyptū. Pęnę. Esa.xx.b. Minabit
rex assyrioꝝ captiuitatem ęgypti t trāsmigrationem ęthiopię
iuuenē t senē: nudā t discalciatā discooptis natibus ad igno/
miniā ęgypti. Itē nuditas gratię: de qua loquit hic: Nescis
quia miser es tē. Et.j.xvj.c. Beatus q̄ custodit tē. Vel
sic: Nescis: a superbia excęcat⁹. Ro.j.a. Dicētes se esse sapiē
tes/stulti facti sūt. Quia miser es: in existentia. Et misera
bilis: in apparētia. Miser: cōtra illud q⁹ dicis te diuitē. Mi
serabilis: ꝓtra hoc q⁹ dicis te esse locupletatum: quasi intus
vacuus es ꝓtute: t extra bona opatione. d Pauper: nō in
differenti vel bona pauptate: sed mala: ō qua Eccī.xlij.d. Bo
na est substantia cui nō est pecca⁹ in ꝓscientia: t negissima pau
pertas in ore impij. Est aūt mu plex pauptas. Voluntatis.
Matth.v.a. Beati pauperes spiritu. Hiero⁹. Jeiunij auste/
rius/cultus abiectioꝝ/t cętera christianę religionis instituta nō
faciūt vere christianū: hūc scito verū christianū/q̄ nec habz nec
ꝓcupiscit. Subiectiōis: sic illi ō q̄b⁹. j.Cor'.vij.f. Qui vtūt⁹
mūdo tāq̄ nō vtāt. Necessitat'. Job.xij.b. Pauper em̄ vobi
scū sp habebit⁹. Simulatiōis. Mat.vj.b. Exterminat facies suas
vt pareāt hoib⁹ ieiunātes. Defect⁹ gręę: vt h: Eternę calamitat'
Eccī.xviij.c. Demēto pauptat' in tpe abūdātię: t necessitatē
pauptat' ī die diuitiaꝝ. Et bñ dic/necessitatē: qz illa nō pote/
rit releuari. Et cęcus: ad videda ętherna: sed tpalia te q̄b⁹ te
tactas. Numeri.xxiij.a. Dixit homo cui⁹ obturatus est ocu/
lus ad videnda cęlestia: qui cadit in terram/et aperiuntur oculi
eius ad ea in quę cadit. Esa.xlij.c. Quis cęcus nisi seru⁹ me⁹ t
f Et nud⁹: a veste nuptiali. Threñ.iij.d. Inebriaberi atq̄
nudaberis. Et qz talis es: ideo: g Suadeo tibi. Secunda
pars vbi monet istū ad pęnitentiā. Et ponit hic tria cōtra tria
p̄dicta. Cōtra pauptatē monet emere aurū: cōtra cęcitatē mo
net oculis apponere collyriū: ꝓtra nuditatē acquirere vestimē
tū: ꝓtra miseriā nihil ponit: qz illa ꝓtēporanea nob est q̄ diu vi
uim⁹ t sum⁹ in hac vita. Dic g. Suadeo tibi emere: p ꝓsen
sum liberi arbitrij. Esa.lv.a. Qui nō habetis argentū/ꝓpera
te t emite vobis: b Aurū: id est charitatē fulgidā luce splē
doris intimi: i Ignitū/feruore dilectiōis: k Probatū/in
electis p fornacē tribulatiōis. Sap.iij.b. Tanq̄ aur ī fornace
ꝓbauit electos dñs. Sine em̄ hac pauꝝ erī. Bern. O mira dei
pietas: mira clemētia: mira māsuetudo: Mira iquā clemētia:
pctōres nō ꝓtēnit: ꝺ blāde recipit/vocat fugitiuos. Prouerb.
j.c. Vocauit t renuist'. Hiere.iij.a. Reuertere ad me t ego su/
scipiā te. Hiere.xv.b. Laborauit rogās. Esa.xxx.c. Et aures
tuę audient verbū post tergū monēt'. Eęch xvj.a. Et dixi tibi cū
eēs ī sāguie tuo viue.
Ut b Aur ignitū dicit verbum dei.
Prouer.xxx.a. Omnis sermo dei clypeꝰ
ignitus est oībus sperantibus ī se. Cant'.
viij.b. Lāpades (p
lāpades ignis atq̄ flāmaꝝ. k Probatū/p vritatis simplici
tatē/nō fuscatū p mūdaną sapiētię venustatē. Eccī.iiij.c. Me
abscōdas sapiētiā ī decore eius. l Ut: sic. locuples fias.
opib⁹ virtutū. Probatū dicit/nō phārasticū quale ē sapiētia
mūdi: sed verū. Baruch.iij.d. Attulit eā sup aur electū. Hoc
aur emit p studiū vehemēs t assiduā meditationē scripturaꝝ.
Ps̄, Beatus qui in lege ei⁹ meditabit die ac nocte. Et Pro/ Ps.i.
uerb.xxiij.c. Veritatē eme t noli vendere sapientiā et doctri/
nā. Vel Aur ignitū: id est meipm dicit christus. Cant'.v.c.
Caput eius: id est ecclię aur optimū. Vl Aur: id est regnū
cęloꝝ eme. Sz quō Aug⁹. Pauper ere emit regnū. Et di eme:
ꝓtra illos qui pro nihilo volunt habere/cum dicat apl's Ro.
viij.d. Non sunt condignę passiones huius tēporis ad futurā
gloriā tē. Ad beatus Bern. exponēs ait. Nō sunt ꝓdignę ad
p̄teritā culpam q̄ remittit ad p̄sentis ꝓsolatiōis gratiā q̄ im/
mittit: ad futurā gloriā q̄ ꝓmittit. Eme q̄ hic aur p pęnitentiā.
Matth.iij.a. Agite pęnitentiā: appropinquabit em̄ regnū cę
lorū. m Et vestimentis albis induaris: id est virtuti/
bus. n Ut: non appareat: modo angelis t aliquibus bo/
minib⁹: sed in die iudicij oībus: o Cōfusio nuditatis tuę
q̄ nudat⁹ es gra.s.q̄ ē vest' cādida: t vestit⁹ culpę q̄ ē vest' sor/
dida. Zach.iij.b. Jesus erat indut⁹ vestib⁹ sordidis: t sathan
stabat a dextris ei⁹. q.d. Etsi sis iesus sacerdos magnus/nisi
habeas mūdiciā sathā stat ꝓtra te vt opa tua etiā meliora eua
cuet t reputet vana. Vel Vestimētis: id ē puersatiōe sancta
t honesta t mūda. Et dicit pluraliter: quia conuersatio sancta
in multis virtutibus est: q̄si ex multis filis contexta. ā. eodem.
a. Ambulabūt mecū in albis. Matth'. xxij.b. Amice quō huc
intrasti non habens vestem nuptialem. Quia sicut legit Ue/
ster.iij.a. nēo indut⁹ sacco intrabat aulā reg' assueri. Aula re/
gis: id ē christi/ē eccl'ia militans. Jn hāc etiā mlti sacco indut':
id ē pctis iuoluti intrāt: ꝺ tm̄ nūero t nō merito. Itē aula reg'
assueri. i. christi ē eccl'ia triūphās/vbi null⁹ oīno intrat: q̄ habet
saccū vl mortalitat' vl pcti. p Et collyrio iunge oculos
tuos vt videas. Collyriū pōt dici xpūz dei: qō illūinat et
purgat spūales oculos mētis: sic collyriū oculos carnis. Ps̄. Ps̄.118.
Lucerna pedib⁹ meis xpūs tuus: id ē affectiōib⁹ tuis. Et Ps̄. Ps̄.11.
Eloquiū dñi examiatū ꝓbatū trę: id est a tra purgatū septu/
plū. Hoc dicit: qz pfecte purgat a culpa. Sap̄.xvj.b. Nō her
ba neq̄ malagma sanauit eos: ꝺ ſmo tuus dñe q̄ sanat oīa.
Itē collyriū possunt dici p̄cepta q̄ sensus spūales illuminant.
Ps̄. Przceptū dñi lucidū illuminās oculos. Itē collyriū pōt Ps̄.18.
dici memoria passiōis dñi. De felle q̄dā fit bonū collyriū. Per
fel autē significat passio christi. Tob.vj.b. Colle tecū ex felle
pisc'. Piscis assus/christ⁹ passus vl christi passio Itē p colly/
riū pōt figurificari q̄libz tribulatio q̄ p amaritudinē sēsus spūa
les purgat ad videndū lucide spūalia. Threñ.j.c. De excelso
misit ignē tribulatiōis: t erudiuit me/maculā auferēdo a spū/
alib⁹ oculis. Pęna em̄ oculos aperit q̄s ꝓsperitas claudit: vt di/
cit Grego⁹. Itē collyriū ē pęnitētia q̄ p cōfūctionē clarificat
sēsus cordis: sic collyriū p lachrymaꝝ effusionē oculos carnis.
Hiere.iij.d. Laua a malicia cor tuū/vt salua fias. Itē colly/
riū sūt dona spiritussancti: q̄ recepta ī corde hois/expellūt om
nē amorē terrenitat'. Sopho.iij.b. Jn igne zeli mei: id est spi
ritussancti: quē ex zelo: id ē amore homini missi/deuorabit om
nis ira. Hoc collyriū suaue est/nihil habēs mordacitatis: cęte
ra mordacia sunt. Sz q̄ posset dicere aliq̄s nō possū sustinere

Multiplex nuditas

Multiplex paupertas

ꝺ collyriū vel

collyriũ vel amaritudinẽ tribulationũ: ꝓpter hoc electos el ꝓponit in exẽplũ: quos oẽs per tribulatiões oportet intrare ad regnũ: Act'. xiiij. d. Vñ dicit: a Ego quos amo arguo: id est argutos reddo ꝙ cautelã futuro ꝛ. b Et castigo: id ẽ castos facio: vel ago ꝑteritо ꝛ. Prouerb. p

Prouer. 3. b Heb 12. b

iij. b. Quẽ em̃ diligit deus / corripit: t q̃si pater in filio complacet sibi. Prouerb. xxix. c. Virga atq; correctio tribuit sapientiam. Ps. Virga tua t baculus tu⁹ ipa me ꝛsolata sũt Quia

Ps. 22.

Heb. xij. c. Dis qui dẽ disciplina in ꝓsenti nõ videt esse gaudij / sed mꝛoris: postea aũt fructũ pacatissimũ reddet exercitat' per eã iusticię. c Emulare ergo: bonos bona faciẽdo: t mala patienter sustinẽdo. Et illud ergo sũptũ ẽ / t ꝯcludit ex duobus ꝓmissis: scz ex eo q̃ dixit: Ego quos amo ꝛc̃. q. d. dñs: Si tibi nõ sufficit ad b̃ q̃ a torꝛore exciteris / verbũ exhoꝛtatiõis t suasionis: tamẽ ab electis meis quos hic arguo / sume etiã hic exemplum imitatiõis / t age pẽnitentiã ꝛe bonis q̃ omisisti / t ꝛe malis q̃ perpetrasti: ꝛe negligentia circa gregem tuũ quẽ sollicite nõ seruasti / ꝛe iactantia i quã superbe ꝓrorupisti. Sequit: d Ego sto. Tertia pars vbi post admonitionẽ pẽnitentię ꝓmittit ei fiduciã indulgentię t ꝓtectiõis suę si voluerit pẽnitere / dicẽs: Ego sto: paratus iuuare: t ideo nõ debes diffidere. Act'. vij. g. Ecce video cẽlos apertos t iesum stãtẽ. Itẽ sto paratus intrare: t ideo debes aperire. Cant'. v. a. Aperi mihi soꝛor mea ꝛc̃. e Ad ostiũ: cordis. f Et pulso: p verbũ ꝓdicatiõis. Cant'. v. a. Vox dilecti mei pulsant'. g Si q̃s audierit vocẽ meã: id ẽ receperit ꝓdicationẽ meã. h Et aperuerit mihi ianuã: ꝙ veram fidẽ. i Introibo: id est intus ibo ad illũ ꝙ gratię infusionẽ. Vel Si q̃s audierit vocẽ meã: intelligendũ ꝓpt̃ q̃d increpo. Et aperuerit ianuã: ꝓparãdo se. Introibo ad illũ: auxiliũ ꝓstando / t ꝓuentũ gratię faciẽdo. Sed i coꝛde in quo est tumult⁹ malaꝝ cogitationũ / nõ intrat dñs. Unde Amos. v. f. Auser a me tumultum carminũ tuoꝝ / t cãtica lyrę tuę nõ exaudiã. Vñ dñs nõ sanauit filiã archisynagogi / donec fuerit oẽs ciues electi: Matth. ix. b. Quia Sap. j. c. Auferet se a cogitatiõibus q̃ sunt sine intellectu. k Et cẽnabo: id est delectaboꝛ. l Cũ illo. i. ꝙ eⁱ⁹ iustificationẽ. Prouerb. viij. d. Delitię meę esse cũ filijs hoim: m Et ipe mecũ ꝙ ꝛsciẽtię mũdę iocũditatẽ t securitatẽ. Prouer. xv. b. Secura mens q̃si iuge cõuiuiũ. Et dicit: Si q̃s: qꝛ pauci sunt q̃ obediãt ei. Esa. liij. a. Dñe quis credidit auditui nostro? Nec dic̃ / prandebo / iterũ recessurus: sed: cẽnabo / ꝓmãsurus. Vñ in hoc innuit ꝙ bonũ q̃d in mũdo incipit ꝙ charitatẽ: t in cẽlo perficit ꝙ beatitudinẽ: semꝑ perseuerat per ẽternitatẽ: nec ei aliud succedit per tꝑis mutabilitatẽ. Vel sic: d Sto / expectans ad pẽnitentiã. Luc'. xviij. g. Stans aũt iesus iussit illum. s. tecũ adduci ad se. Hiere. viij. c. Attendi t auscultaui: nemo q̃d bonũ est loq̃t: nulli⁹ ẽ q̃d agat pẽnitẽtiã sup pcõ suo / dicẽs: q̃d feci. Esa. v. a. Expectaui vt faceret vuas t fecit labꝛuscas. Ad ostiũ. s. quinq; sensuũ: de quib⁹ Esa. xxvj. d. Vade populę meus / intra in cubicula tua / claude ostia tua super te abscondere modicũ ad momentum donec pertranseat indignatio mea. Ad hoc ostiũ pulsat mũdus t freq̃nter diabolus. Itẽ est ostiũ iterius scilicet mentis aditus vbi pulsat christus. Job. xxxj. d. Ostiũ meũ viatoꝛi patuit: id est christo. Et pulso. i. reuelationib⁹ compunctionibus / deuotionibus / inuito. s Si quis audierit me: intellectu mentis. Job. xlij. a. Auditu auris audiuit te. Habacuk. iij. a. Dñe audiui auditum tuũ. h Et aperuerit ianuã: consensus vl' volũtatis. i Introibo ad illum. iij. Reg'. iij. f. Ingressusq; clausit ostium super se: t suꝑ puer ꝛ oꝛauit ad dñm. Et cẽnabo cũ illo: id est sua refectione spirituali reficiar. iij. Reg'. iij. e. Cuncq; frequenter

inde transiret / diuertebat ad eam vt comederet panẽ. m Et ipse mecũ: reficiet scz mea cẽlesti refectiõe. Luc'. xij. e. Pręcinget se et faciet illos discumbere t pertransiens ministrabit illis: n Qui vicerit. Secũda pars / in qua loquens ecclesijs generaliter ponit cõmunẽ intentionẽ. Per hãc ergo ecclesiam designatur status vniuersalis ecclesię tempoꝛe antichristi / vbi illi qui stabũt erunt tribus amabilis domini: Sic enim interꝑetatur laodicia. Et possunt omnia quę dicta sunt ad illum statũ referri. Loquitur em̃ ad episcopos illius tempoꝛis

a b c d e f g h i k l m n

Ego quos amo arguo t cãstigo. Emulare ergo / et pẽnitentiã age. Ecce stо ad ostium et pulso. Si q̃is audierit vocẽ meã / et aperuerit mihi ianuã / introibo ad illũ / et cẽnabo cũ illo / et ipse mecum. Qui vicerit / dabo ei sedere mecũ i thꝛono meo: sicut et ego vici et sedi cũ patre meo in thꝛono eⁱ⁹.

o p q r s t

q Qui habet aurẽ / audiat quid spus dicat ecclesijs: Ca. IIII.

r Post hec vidi: et ecce ostium apertum in cẽlo:

A

qui nec erũt calidi: quia non audebũt confiteri aperte nomen dñi. Nec frigidi: quia aliquantulã habebũt fidem et noticiam dei: t dicent se esse diuites: quia credũt hoc sibi sufficere q̃ abscõdentes se non negabunt nomẽ domini. Sed hoc non sufficit: quia pręlatus tempoꝛe persecutionis debet esse primus in professione fidei. Unde qui hoc non facient erunt miseri: quia gratiã amittẽt. Dicit itaq; : Qui vicerit / dabo ei sedere mecũ in thꝛono meo. In hoc significatur q̃ qui tũc erũt boni / erunt similes apostolis qui cum domino vt iudices sedebunt in die iudicij. Matth̃. xix. d. In regeneratione cũ sederit filius hominis in sede maiestatis suę / sedebitis t vos. o Sicut t ego vici. Joh̃. xvj. g. Cõfidite quia ego vici mũdum. p Et sedi cũ patre meo in thꝛono eius. Marci vlt. d. Et dominus quidem iesus postq̃ locutus est eis assũptus est in cẽlum / t sedet a ꝛextris dei. Et hoc dicit: quia victoria christi t sessio causa est victorię t sessionis sanctoꝝ. q Qui habet aurem ꝛc̃. Post generale pręmiũ generalem ponit admonitionẽ. Hoc totum expositũ est. s. in coꝛrectiõe primi episcopi. Ca. IIII.

p Post hec vidi t ecce ostium ꝛc̃. Post primã visionẽ quę fuit ꝛe coꝛrectiõe septem ecclesiarũ / subiũgit secundã quę est ꝛe reuelatione mysteriorũ. Et recto ordine: quia coꝛrecti merent habere cognitionẽ secretoꝝ. Sicut ergo prima visio ad septẽ ecclesiaꝝ asię epõs specialẽ coꝛrectionẽ / sic secunda ad vniuersalis ecclesię pertinet generalem eruditionẽ. Unde t obscurioꝛa t sublimioꝛa hic continentur mysteria: qõ significatur in hoc q̃ iohanni in principio visionis dicit: Ascẽde huc ꝛc̃. Hec itaq; visio cõtinet quatuoꝛ capitula: quartũ / quintũ / sextum t septimũ. Et diuiditur in tres partes. Primo enim ostendit iohanni per quem reuelata sunt mysteria ecclesię: quia per christum / ibi: Post hec vidi ꝛc̃. in hoc quarto capitulo. Secundo ostenditur iohanni quõ eadem ecclesię mysteria sunt in christo manifestata / ibi: Et vidi in dextera sedentis ꝛc̃. j. v. a. Tertio ostenditur iohanni illa mysteria quę per christũ fuerunt reuelata / ibi: Et vidi q̃ aperuisset agnus ꝛc̃. j. vj. a. et. vij. a. vbi aperiũtur multę tribulationes ecclesię / ad quas sustinendas animat. Hoc igitur capitulum quartum diuiditur in duas partes. In primo ostenduntur iohanni mysteria ecclesię esse in christo: et ꝙ christũ reuelata. Sz qꝛ hec bñ nõ cognoscunt nisi ꝑfecta ecclię oꝛdinatio videret: ꝓpt̃ b in scõa ꝑte eidẽ ondit oꝛdinatio ecclię. Dic̃ g̃: r Post hec vidi. In b̃ q̃ dic̃ / post: notat q̃ hec visio alia est a ꝓmissa. Et notat hic oꝛdo videndi / nõ mutatio diei vl' ꝛtpis. s Vidi ostiũ: id ẽ videre potui. s. christũ q̃ ẽ ostiũ. Joh̃. x. b. t Aptũ i cẽlo. i. ꝙ cẽlo / saluãdo / liberãdo / redimẽdo. i. ꝙ ecclia q̃ cẽlũ dicit: qꝛ p cẽlestẽ ꝓuersationẽ eleuata. Phil'. iij. d. Nra cõuersatio i cẽlis ẽ. Itẽ p fidei firmitatẽ t cõstãtiã solidata. Job. xxxvij. c. Qui solidissimi q̃si ꝛe fusi sunt. Itẽ qꝛ circũq̃q; p amicoꝝ t inimicoꝝ dilectionẽ diffusa Mat. v. g. Diligite inimicos vꝛos. Item qꝛ sole iusticię illuminata. Malach̃. iij. a. Vobis timẽtib⁹ nomẽ meũ oriet̃ sol iusticię. i. christus: q̃ ecclam suа ꝑsentia illumiat. Mat. vlt'. d. Vobiscũ sũ vsq; ad ꝯsummationẽ sęcli. Itẽ qꝛ lunã habz. i. sępturę itelligẽ

ctiã in q̃ q̃si ḡnũciãt ꝛ signãt futura/sic ꝓ luna tpa ei⁹: Eccl̃i.xliij. a. Luna i oib⁹ i tpe suo: oñsio tpis: ꝛ signũ ẽ ui: a luna signũ di ei festi. Itẽ q: habz stellas mitas diuersoꝝ sctoꝝ. Daniel'.xij.b Fulgebũt q̃ docti fuerint sicut splẽdoꝛ firmamẽti: ꝛ q̃ ad iusti/ciã eruditi ꝓ multos: sicut stellę i ꝑpetuas ętnitates: Et ꝓ ꝫ ę lo exaltãdo fuit ostiũ i cruce apertũ. Joh. xix.f. Unus militum lancea latus ei⁹ ape/ruit. Unde ꝛ ipse vi/
Apocalipsis 3.c cem sibi exposcẽs di/cit Cant'.v.a. Api mihi soꝛoꝛ mea ostiũ sc̃z coꝛdis tui: quia ꝛ ego ꝓ te apt⁹ fui. 3.iij.d. Ego sto ad ostiũ ꝛ pulso. Itẽ nõ solũ ꝓ cęlo: id est ꝓ ecclia: sed i cęlo: id ẽ in eccl̃ia fuit apertũ hoc ostiũ: id ẽ christus. i. secreta coꝛdis christi per reuelationẽ my/sterioꝝ ꝛ secretoꝝ q̃ ipse aperuit sctis. Joh. xv.b. Oia quęcũq; audiui a ꝑre meo nota feci vobis. Matth. xiij.e. Sine parabo lis nõ loquebat eis/ vt implerẽt qđ dictum est per ꝓphetam
Ps. 77. dicẽtẽ: Aperiã in pabolis os meũ: eructuabo absc̃dita a ꝓsti/tutiõe mũdi. Ut ostiũ aperiꝛ in cęlo scꝑturę: qñ itellect⁹ ad ca/pięda secreta ei⁹ illuminat. Luc'.xxiij.e. Tũc aperuit illis sensũ vt intelligerẽt scꝑturas. Uel ostiũ aperiꝛ in cęlo: qñ mens nr̃a siue synderesis nr̃a ad cõtẽplãda ꝛ inuestigãda bona ꝛ ẽkna col/ligit in seipa. Uõ em̃ ẽ minoꝛ mũd⁹: in q̃ coꝛp⁹: id ẽ caro ꝛ ossa ꝓ terra ponit: humoꝛes ꝓ aq̃: imaginatio ꝓ aere: synderesis ꝓ cęlo empyreo: ꝫ ratio ꝓ cęlo sidereo. a Et vox ꝓma ꝛc. Secũda ps capituli: i qua ostendit Iohãnis oꝛdinatio eccl̃esię. Et diuidit in tres ptes. In ꝓma ostenditur oꝛdinatio in ꝓlatis/ibi: Et ecce sedes. In secunda oꝛdinatio in bonis/ibi: Et de throno procedebant ꝛc̃. In tertia oꝛdinatio in officijs/ ibi: Et in cõspectu sedis tãq̃ mare ꝛc̃. Ante hęc omnia qualiter se habuit ostẽdit/ibi: Et vox ꝓma: in quo ꝛ auctoꝛi tatẽ visionis ostendit ꝛ ꝓfũditatẽ ꝛ vtilitatẽ vł boniatẽ. Auctoꝛita/tẽ: cũ dic̃: Et vox ꝓma: doctina .ſ. ꝓphetica. b Quã au diui: id ẽ intellexi: fuit c Tãq̃/ vox sc̃z. Tubę. Hoc dicit qꝛ ad bellũ exhoꝛtat. j. xij. Itẽ ad cęlestẽ solẽnitatẽ quã ꝑdicit. j. xix. Numeri. x.a. Fac tibi duas tubas d Loq̃nti mecũ: non mecũ dissentiẽti: ꝫ cõcoꝛdãti: qꝛ rationi meę loq̃nti rõnabi liꝫ ꝓsentiebat vox. ſ. ꝓphaxꝛ. Et in ꝫ dat auctoꝛas visioni: qꝛ con firmat a ꝓphetis. Doctrina aũt ꝓphetarũ ꝓma dicit: quia ꝓ/mo in lege tẽpoꝛalia esse ꝓtemnẽda/ꝛ cęlestia amplectenda nũ ciauit. Uex de bonis ętnis ꝛ internis ꝓmo sonuit: ꝛ euãgeli/ca secũdo. Non autẽ ꝓma est dignitate/sed oꝛdine: quia voꝛ euangelica ꝛ apostolica tanto eam dignitate ꝓcedunt/quan/to supernę plenitudinis bonũ euidẽtius ostendunt. Uñ Eph̃. iij.b. apostoli ponunt ante ꝓphetas/vbi sic dicit: Ipe quidẽ dedit q̃dã ap̃los/quosdã aũt ꝓphas. Uel voꝛ ista fuit ispiraꝛ/tio secreta. Uoꝛ dico: e Dicẽs: Ascẽde huc: ꝓ intellectu alẽ sensũ. ſ. spũs ꝓ coꝛrectionẽ ampliicat⁹: Et i ascẽsu notat ꝓ funditas dicendoꝛũ. f Et ostẽdã tibi quę oportet fieri post hęc: id ẽ i statu ꝓfẽdi ecclię. Ut post hęc id ẽ i vltimis fidelib⁹ q̃ erũt tpe antichristi. ē. j. d. Quę oportz fieri cito. Et g Statim: postq̃ locutus ẽ mihi. h Fui in spũ: plus q̃ ante: quia iam in spiritu erat: sicut dictũ est. ē. j. d. Fui in spi/ritu in dominica die: Et in ꝫ notat bonitas vel vtilitas visio/nis quã vidit i In spũ. Hoc dicit: qꝛ frenis nõ vacabat ex peditus ab eis: ꝛ in solo mẽtis habitaculo receptus. k Et ecce sedes. Hic incipit agere de oꝛdinatiõe eius in ꝓlatis/ dicens: Et ecce sedes: angeli. ſ. ꝓlati ꝛ doctoꝛes in qui/bus dñs ꝓncipaliter residendo regnat ꝛ alios regit ꝛ iudicat. l Posita erat in cęlo. i. in ecclesia. Uel etem̃ diuina/quidẽ tia positi sunt ꝛ oꝛdinati in ea. Joh. xv.c. Posui vos vt eat'. Act'.xx.f. Attendite vobis ꝛ vniuerso gregi: in quo vos posu it/spũssanctus episcopos regere eccl̃esiã dei. m Et supra sedem: erat. ſ. n Sedens: id est christus: q̃ oẽs sanctos ex cedit dignitate et gratia: vñ bene supra eos dicit sedere: chri/stus autẽ ꝫm vtrãq; naturã ꝑsidet eccl̃esię ꝫm diuinitatem au ctoꝛitate: ꝫm humanitatẽ dignitate. Job. iij. d. Qui de cęlo ve

nit/super oẽs est. Qualit aũt christus apparuerit Iohanni/ osẽdit cũ subdit: o Et q̃ sedebat: christus sc̃z p Simi lis erat aspectui lapidis. Et cõparat christus lapidi: qꝛ in se firmus est ꝓ natura ĩmutabilitatis. Jacob'.j.c. Apud quẽ nõ est transmutatio: nec vicissitudinis obumbꝛatio. Itẽm solidita tẽ habet ĩmortalitat'. j. Timoth̃. j. d. Re/gi sęculoꝝ ĩmmortali soli deo ꝛc̃. Et. j. Ti/moth̃. vj.c. Qui sol⁹ habet immortalitatẽ ꝛ lucẽ habitat ĩaccel/sibilẽ. Itẽm quia fir/mũ est fundamẽtum iustificatiõis. Est em̃ lapis quem reꝛobauerunt ędificantes. Esa. xxviij. d. Ecce ego mittã in fundament'. sion lapidem an gularẽ ꝓbatũ ꝓciosum in fundamento fundatũ. Itẽm qꝛ duri cia humani coꝛdis cõfringit. Matth̃. xxj. d. Qui ceciderit sup lapidẽ istũ/ꝓfringet'; sup quẽ aũt ceciderit/cõteret eũ. Hiere. xxiij. f. Nõne verba mea q̃si ignis/ ꝛ sicut malleus ꝓterẽs pe/tras: Itez quia veritatẽ seruat suę locutiõis/tam erga bonos q̃ malos: sicut lapis imaginẽ sibi tenet in sculptã. Ps̃. Quę ꝓcedũt de labijs meis/nõ faciã irrita. Ro. iij. a. Deus aũt ve rax: omis aũt homo mẽdax. Itẽ lapidibus ꝓciosis cõpat: qa omnia regit ꝫ potentiã ꝓprię virtutis/sicut lapis ꝓciosus sua ꝛtute operat. j. Timoth̃. vj.c. Qui solus potẽs ẽꝛ. Ecclj. vj. c. Lapidis ꝛtus ꝓbatio est in illis: id est in hominibus iustis: maxime in christo. Itẽm quia sicut lapis ꝓciosus virtutẽ ipsi/us ignorantibus nihil apparet/nec ab eis reputat: sic christus i humanitate vilis apparuit: quia suã virtutẽ ibi celauit. Aba/cuk. iij. a. Ibi abscondita est foꝛtitudo eius. Et Ps̃. Ego aũt sũ vermis ꝛ nõ bõ: oppꝛobriũ hominũ ꝛ abiectio plebis. q Lapidis/dico: non cuiuscumq;/ꝫ r Jaspidis ꝛ sardij. His compat ꝓpter duos eoꝝ effectus/siue magꝫ coloꝛes. Jaspis em̃ viret: in quo significat ĩmmarcescibilitas ętnę be atitudinis quã ꝓmittit bonis: Et sardius rubet: in q̃ significa/tur ignis ꝛ caliditas ętnę dãnationis quã minat malis. Ut compat iaspidi christus ꝓpter viroꝛẽ deitatis: ꝛ sardio ꝓpter ruboꝛẽ passiõis. Luc'.xxiij. d. Si in viridi ligno hęc faciũt/in arido q̃d fiet: Ostẽso qualis est in se/ ostendit qualis est in sua operatiõe/dicẽs: s Et iris: id ẽ iusta ꝛ debita meritoꝝ ꝛ re tributio quã i die iudicij faciet bonis ꝛ malis. t Erat i cir/cuitu sedis. ſ. Hoc dicit quia ex omni ꝑte mundi coram eo apparebũt: ꝛ venient boies iudicãdi. v Similis visio ni smaragdinę. In hoc exꝑimitur exꝑssius retributio vtro rũq;/sc̃z maloꝝ ꝛ bonoꝝ. Smaragd⁹ em̃ rubet: Ecce ignis dã natiõis malis ꝛ pascua malis. Mat. xxv. d. Itẽ maledicti ꝛc̃. Itẽ viret: Ecce vita dilectabilis bonis ꝛ pascua virẽtia: vbi su as oues pascet dñs. Ezech̃. xxiij. d. In pascuis vberrimis pa scam eos: in mõtibus excelsis israel erũt pascua eoꝝ: ibi requi escẽt in herbis virẽtibus/ꝛ in pascuis pinguib⁹. Et de vtriq;. Ro. ij. b. Reddet vnicuiq; ꝫm opa ei⁹: bis quidẽ q̃ ꝫm patiẽ/tiã boni opis gliam ꝛ honoꝛẽ ꝛ coꝛruptionẽ q̃rẽtib⁹ vitã ętẽr/nã: bis aũt q̃ sũt ex ꝓtentiõe q̃ nõ acquiescunt veritati: credũt aũt iniquitati ira ꝛ indignatio/tribulatio ꝛ angustia i oẽm ani/mã hois opantis malũ. Et bene hic meritoꝝ retributio ꝛsi/gnat ꝫm irim: q̃ est arcus apparẽs i nubib⁹: ꝛ fit ex repcussiõe solis in nube aquosa: sic comparatiõe ꝓuersatiõis christi ꝛ san ctoꝝ q̃ est sol illuminãs/ad vitã ꝛ maloꝝ q̃ ẽ nubes aquosa/re nebꝛosa ꝛ fluida/dãnabunt foꝛti⁹ ꝛ iusti⁹ mali. Sap̃. v. d. Jbũt directe emissiões fulgurũ: ꝛ tãq̃ habenę curuato arcu nubiũ/ exterminabũt. Uel describit sic sedentẽ a societate. Uñ beata virgo dicit iris q̃ circũit christũ/sicut mater filiũ. Et hęc in cę lo posita est in signum fęderis ꝛ pacis inter deum ꝛ homines. Gen̄. ix. b. Ponam arcum meũ: id est irim: id est beatam virgi nem in nubibus cęli: ꝛ erit signũ fęderis inter me ꝛ terrã. Iris em̃ fit: q̃n radius solis nubẽ aquosã accẽdit: vnde oꝛitur coloꝛ rubeus: ꝛ ex nube sic accensa exit fumus: vnde oꝛitur coloꝛ ce/ruleus: Et beata virgo nubes erat: id est gurtis noctium: id est tribulatiõibus plena quãdo radius solis: id est gabriel missus

ℭ. a deo q̃ est sol

Ra deo qui est sol verus/eam accendit/cū dixit: Aue gratia plena: Luc'.j.c. Ex qua ascendit fumus humilitatis quę dei filiū extraxit de sinu patris /quādo dixit Luc'.j.d. Ecce ancilla domini fiat mihi sm̄ ꝟbū tuū. Cant'.j.d. Cū esset rex in accubitu suo: nardus mea: id est humilitas mea calore charitatis accensa/dedit odorem suū: qui de sinu p̄is extraxit dei filium. Usi beata virgo/virginitate placuit: sed humilitate concepit Bern̄. Quę est hęc virgo sublimis/ vt salutet ab angelo: tā humilis/vt desponsetur fabro: Et hęc fuit smaragdus: quia viridis per fidē: et rubens p̄ charitatē. Vel possum⁹ dicere/q̄ p̄ sedētē deitas christi: per lapidē eius humanitas: per iaspidem et sardiū exercit⁹ angelor̄: per iridē beata virgo significat/vt dictū est. Vel p̄ visionē smaragdi significant generalit oēs inocētes et virgines: q̄ viriditatē baptismalis inocētię/et rubozem donor̄ spūssancti quē receperūt i baptismo/sine amissione fuauerūt. a Et in circūitu sedis sedilia viginticāttuor: id ē scti maiores: q̄ fidē et charitatē tenēt: quā vtrāq; docēt q̄ttuor euāgelica Tenēt dico cū opib⁹ pietat' quę p̄ senariū designāt. Et viginticāt tuor ex q̄ter sex. Tenēt itaq; doctrinā q̄ttuor euāgeliorū cum opationib⁹ sex: vl' ex sexies q̄ttuor cōponūt. c Et sup thronos: id est sedilia vel sedes. b Viginticuattuor seniores sedentes: maiores scz in ecclesia/quos p̄us appellauit sedes: modo vero sedentes: quia sedes respectu dei sedentis i ipsis: sedentes ꝟo respectu inferiorū quos debent informare i opibus bonis. Job.xij.b. In antiquis est sapiētia: et in multo tēpore prudētia. Et isti dicunt viginticuattuor/ ꝑpter duodecim ꝑphetas in lege/vel omnes prophetas qui fuerūt in vniuerso sedecim qui scripturas scripserunt: qui p̄ duodecim designant. Et ꝫ patet sic: quia duodenarⁱ numerus est abūdās et partes eius crescunt in sedecim. Et ꝑpter patres noui testamenti/ qui dicunt duodecim: quia a veterib⁹ abundauit iusti/
Matth.5.c cia eor̄: Unde: Nisi abundauerit iustitia vestra plus q̄ scribarum et. Eadē etiā de causa non solum sedecim qui fecerunt libros: immo oēs quotquot fuerunt dicunt duodecim: quia a lege abundauerūt: quia ipsam spiritualiter intellexerunt. Vel viginticāttuor dicunt vniuersalit oēs scti ꝑpter sex opa misericordię: q̄bus patres veteris testamenti insistebant: et ꝑpter superogationē ꝓfiliorū quę docēt quattuor euangelia: quā patres noui testamēti supaddiderūt. Et viginticāttuor ex q̄ter sex vl' sexies q̄ttuor cōponūt: et ideo dicūt alti⁹ sedere q̄liꝫ ꝑpt̄ p̄rogatiuā doctrinę qua alios erudierūt: Daniel'.xij.b. Et q̄ ad iusticiā erudiūt plurimos/q̄si stellę in perpetuas ęternitates. Et Matth̄.v.c. Qui fecerit et docuerit/hic magnus vocabit in regno cęlor̄. Et describit quales erunt isti assessores et socij domini: qz/ d Circumamicti stolis albis: Ecce gloria corporis. e Et/vidi scz/ f In capitibus eor̄: id est in animabus. g Coronas aureas: id est remunerationes et gaudia ꝑ victorijs quas in sęculo p̄ charitatē et sapiētiā et patiētiā obtinuerūt de pctis et tyrānis: Ecce glia animę q̄ p̄ aur̄ significat: quia i auro fulgor: ecce cognitio. Itē rubor: ecce dilectio. Item p̄ciositas: ecce possessio vel comphēsio siue fruitio. Hę sunt tres dotes animę. Moraliter ostēdit in ꝫ quales debemus esse in p̄senti: et maxime p̄lati: quia ꝓuidi et cauti in ꝓuersatione. Unde: Circumamicti stolis albis: id est mūda et pura ꝓuersatiōe quę p̄ stolas pluraliter exp̄mit: qz bona ꝓuersatio ex multis et in multis consistit virtutibus. Unde et sancta animalia legunt habere oculos ante et retro: Eccl̄.j. e. Item debemus esse pū in intētiōe: Unde dicit: Coronas in capitibus eor̄ aureas. Prouerb.xxj.c. Thesaur⁹ desiderabilis ꝟtutū scz: et oleū pietat' i habitaculo iusti: id est in mēte vbi debz habitare abscōdit⁹ a vēt' et procellis tēptationū. De vtroq; Eccl̄s.ix.b. Omni tēpore vestimenta tua sint cādida: ecce bona ꝓuersatio exterior: et oleū pietatis et gratię de capite tuo nō deficiat: id est de mente: ecce puritas interior. h Et de throno. Secūda pars secūdę ptis in qua agit de ordinatione donorum. Et qz sunt dona sine quibus est salus: et sunt dona sine q̄bus non est sal⁹. Propterea agens de vtriscq; primo agit de his sine quibus est salus/dicens: Et de throno: id est de maiorib⁹ personis q̄ sūt i eccl'ia. s. de p̄dicatorib⁹ et p̄latis. i

a Et in circūitū sedis sedilia vi/
b ginticuattuor/et super thro/
c nos viginticāttuor seniores
d sedentes circūamicti sto/
e lis albis: et in cāpitibus eo/
f rum cōronas aureas. Et de

i throno p̄cedebant fulgura
k et voces et tonitrua: et septem
m lampades ardētes ante thro/
n num quę sunt septem spiritus
o dei: et in conspectu sedis tāq;
mare vitreum simile crystallo

i Procedebāt fulgura: miraculorū. k Et voces: simplicium p̄dicationū vl' cōsolationū. l Et tonitrua: cōminationū. Primū quo ad infideles. Secūdū q̄ ad fideles bonos. Tertiū quo ad fideles et malos. Petrus dabat fulgura: quando in lectulis ponebāt infirmi: vt veniēte ipso/saltē vmbra illius obumbraret quēcq; illor̄: et liberarent⁹ ab infirmitatib⁹ suis: Act'.v.c. Paul⁹ dabat voces/qñ dicebat Ro.xij.a. Obsecro vos p̄ misericordiā dei vt exhibeat' corpa vra hostiā viuētē et. Sz dabat tonitrua/qñ fornicatorē excōicauit. j. Cor'.v.a. Et qñ pctōrib⁹ cōminās dicebat. j. Cor'.vj.b. Neq; fornicarij neq; idolis seruientes/neq; adulteri/ neq; molles/neq; masculor̄ ꝓcubitores/neq; fures/ neq; auari/neq; ebriosi/neq; maledici/ neq; rapaces regnū dei possidebūt. Et dic̄: Procedebāt: et nō exibāt: qz a deo exeūt: et a ministr' eccl'ię hęc dona ꝓcedūt. Dicit ꝫ immediatuz p̄cipiū a q̄ ꝓcedūt. s. p̄latos/vt sic tangat mediatū et p̄mū ad q̄ referūt. Deide agit de donis sine q̄bus non est salus/dicens: m Et septem lampades ardentes ante thronum q̄ę sunt septem spiritus dei: id est septiformis gratia spiritussancti: q̄ę et hominē illuminat et accendit. Primū in intellectu. secundū in affectu. Joh̄.v.f. Erat iohannes lucerna ardens et lucens. Et bene dicit: Ante thronū: et nō i throno: qz p̄lati debēt alios istruere i moribus et donis spiritualib⁹: et sic habuit añ se. Tūc ꝟo habent in se lāpades/qñ sibi solis bñ viuūt. Sed hoc non sufficit in p̄lato. Usi Hiero⁹. Sancta rusticitas soli sibi ꝓdest/et cāt̄ū ędificat ex vitę merito eccl'iam dei: tantum nocet si destruentibus non resistat. Vel dona gratū faciētia oēs debemus habere ante et non retro/vt ea semper videam⁹ et visa desideremus. Phil'. iij.c. Quę aūt retro sunt obliuiscens: ad ea q̄ ante sunt/me extendens: ad destinatū ꝑsequor ad brauiū supernę vocationis. n Et in conspectu sedis. Tertia ps secūdę ptis vbi agit de ordinatiōe eccl'ię i officijs: q̄ ꝓsistit i q̄ttuor. Primo in collatione sacramētor̄. Itē i exhibitiōe p̄dicatiōis/ibi: Et in medio ꝛc. Item in decantatiōe diuinę laudis/ibi: Et requiē nō habebāt. Itē in humiliatiōe ministror̄ eccl'ię q̄ est in attribuendo deo quicqd habent boni: et hoc est viginticuattuor seniores ꝓcedere ante thronū/ibi: Et cū darent ꝛc. Dicit ergo. Et in ꝓspectu sedis: id est p̄lator̄/in q̄bus deus sedēs inferiores iudicat. o Tāq; mare vitreū simile crystallo. Per mare baptism⁹ q̄ purgat amaritudinē peccator̄. Habacuk.iij.d. Usā fecisti in mari equis tuis. Per baptismum em̄ fit hō idone⁹ ad hoc vt sit equus dei. Uitreū dicit ꝑpter ꝟtutū pulchritudinē q̄ ꝓferunt in baptismo. Hoc significatū est Exo.xxiij.g. vbi ascēderūt de eo. Et dicitur vitreū: qz sicut vitrū sine macl'a soli ē peruiū: sic aia mūdata p̄ aquā baptismi fit puia gr̄ę dei/q̄ō ꝑus non erat: qz macl'ata et nō polluta erat vl' detersa. Eph̄.v.a. Mascimur filij irę. Per crystallū significāt alia sacramēta i q̄b⁹ ꝓfert gr̄a q̄ effectū baptismi ꝓfirmāt: sic ex aq̄ cōgelata et q̄si cōfirmata fit crystall⁹. Eccl̄i.xliij.c. Et gelauit crystall⁹ ab aqua. Uel p̄ mare militās eccl'ia significat: q̄ tribulatiōib⁹ adhuc exposita ē. Job.vij.c. Mūq̄d mare sū ego aut cet⁹: qz circūdedisti me carcere: Uitreū ꝑpt̄ puritatē et mūdiciā ꝓsciētię quā habēt milti. ij. Cor'.j.c. Glia nr̄a hęc ē testimoniū consciētię nostrę. Similis crystallo dicit eccl'ia: quia sic crystall⁹ ex aqua: sic ecclesia ex debilib⁹ et infirmis hoib⁹ est ꝓtexta. j. Cor'.j.d. Infirma mūdi elegit de⁹ vt cōfūdat fortia. Et bñ dicit q̄ hoc ē in ꝓspectu sedis: qz ō hac debēt eē sollicīti ꝫ p̄lati sicut mal

De elec.c.scripti in p̄n.

In prologo biblie

Moraliter

p̄lati sic̄ mak: q̄ ō puero sollicita ē quē diligit sp vult eū videre in oculis suis. Ul' per mare: aīa penitēs ⁊ cōpūcta, p petis: significak/q: mara Ruth.j.d. Nolite me vocare noemi: id est pulchrā: ō vocate me marā /ō est amarā: quia amaritudinib⁹ repleuit me omipotēs. Thren.ij.c. Magna velut mare cōtritio tua. Uitreū: ꝓpter fragilitatē. Sicut em̄ vitrū cito frangik ⁊ nō reparak: sic hō cito cadit in peccatū ⁊ per se resurgere nō
Ps.77. potest. Est em̄ sp̄ūs vadens ⁊ nō rediēs.

C Uel Uitreū: ꝓpter mortis recordatione. Uitrū em̄ fit ex cineribus: ⁊ cīs homo est in cinerē reuersurus. Gen.iij.d. Puluis es ⁊ in puluerē reuerteris. Et dicitur:

a ⁊ in m̄dio sedis ēt in circūitu
sedis quattuor animalia ple/
c na oculis/ante ⁊ retro. Et ām̄i
d mal primū simile leoni: ⁊ sēcū
e dū simile vitulo: ēt tertiū ani/
mal habēs faciē q̄si hominis:
f ēt quartū animal simile aq̄ui/
g lę volāti. Et q̄ttuor aialia sin/
k gula eor habebāt alas sanas:

Similis crystallo: q: sicut crystall⁹ durak ex aqua: sic aīa pnitētis p tribulationes ꝓfirmak: sicut q̄dā lapides durank in aqua. a Et in medio sedis: id ē pfectorū. b Et in circūitu q̄ttuor animalia: id ē scti euāgelistę. Hic oñdit ordo quo ad exhibitionē p̄dicationis: vel oēs p̄dicatores sacrę scripturę q̄ sunt in medio: sicut totius fabricę ecclesię sustētatores: sicut colūnę sustinēt domū. Hęc em̄ sunt quattuor colūnę q̄ sustinent velū: id est ecclām: Exo.xxvj.k. Itez in circūitu dicunk esse: q: sunt ecclesię defensores ⁊ ꝓtectores. Uñ significati sūt p quattuor circulos aureos: q̄ ponunk in quattuor angulis mensę: id est scripturę vel ecclię/Exo.xxv.c. Itē sunt quattuor fabri q̄ arma fabricāt ecclię q̄bus se defendat. Zach. j.d. Et ostēdit mihi dñs quattuor fabros. Uel In medio sunt: q̄ñ p̄lati vel p̄dicatores doctrinę euāgelicę/p meditationē vel
Ps.118. studiū vacāt: Beati em̄ q̄ scrutank testimonia ei⁹. Et in circūitu q̄ñ q̄ i scp̄tur: didicer̄t: alīs p̄dicāt. Prouerb. v.c. Deriuēk fontes tui foras ⁊ in platęis aq̄s tuas diuide. Animalia dico/Plena oculis añ ⁊ retro. Hoc dicik: q: in doctrina euāgelica ⁊ eorū quę iā, pcesserūt legik memoria ⁊ exemplū cauendi si mala sunt: vel imitādi si bona: ⁊ eor q̄ futura sunt dak noticia premij scilicet ęterni ad desiderādum ⁊ supplicij ęterni ad fugiendū. Et hic exp̄mik q̄ circūspecti debēt esse q̄ officiuz habēt p̄dicādi: ne in aliqua parte morsu serpētis venenosi ferianк: q: dicik Eccl.xij.e. Quis medetur incantatori a serpente pcusso: Uñ eis dicik.ij. Timoth.iiij.b. Tu xo vigila per circūspectionē tui: in oīb⁹: id ē ad oēs ꝙuertēdos laboza/op⁹ fac euāgelistę. Et bñ vniuersus ordo p̄dicatorum dicik quattuor quia de quattuor euāgelijs debet p̄dicatio extrahi. Itē quattuor debēt p̄dicari/aut scz credēda/aut operāda/aut purganda/aut assequēda. Quę credi debēt sunt tria: aut ea quę sūt de iure naturali/aut articulos q̄ttuordeci/aut etiam sacramenta. Itē q̄ opari/sūt mandata ad q̄ oēs tenēk: ⁊ ꝓfilia ad q̄ pfecti/⁊ opa misericordię q̄ sūt indifferētia. Itē q̄ purgari debent sūt peccata q̄ lauat pnitētia. Itē q̄ assequi oportet/sunt vel gaudia ęterna/vel supplicia. Uel q: p̄dicatio debet malis terrorez incutere: ecce rugit⁹ leonis. Itē debet ad pnitentiā peccatores ꝓuocare: vbi vitulus: id est caro immolak deo. Itē debet pusillanimes blande ꝓfortare: ecce vox hominis. Item debet oēs ad dilectionē mutuā ⁊ desideriū cęlestiū animare. Et ꝓpk hoc sequūtur hic quattuor in quibus hęc quattuor p̄dicta intelligunk. c Et animal p̄mū simile leoni: ecce terror malorum qui sunt bestię. d Et scd̄m aial sīle vitulo: per pnitentiā. e Et tertiū animal habens faciē q̄si hominis: ecce blanda cōsolatio. f Et quartū animal simile aquile volāti: Ecce amor ⁊ ꝓtēplatio. Dicik em̄ q̄ aquila plus ęterē ⁊ aub⁹ ⁊ animālib⁹ irę pullos suos diligit: alt⁹ volat ⁊ clarius solem inspicit. Uel ad litterā p quattuor animalia quattuor euangelistę designank. Per leonē marcus/q̄ apertius q̄z ceteri agens de resurrectione: leonē de tribu iuda vincē tē nūciauit. j.v.b. Uicit leo de tribu iuda radix dauid. Per vitulum qui est animal sacrificio aptum/lucas qui plen⁹ ⁊ apertius refert de passione dñi: in qua vt agnus mansuetissimus immolatus est pro nobis: vitulus saginatus/occisus pro filio: id est pro genere humano reuertēti de regione longinqua: Luce.xv.d. Per hominē matthęus: qui nascentē dominū plen⁹ descripsit: ⁊ ipius humanitatis insignia apertius declarauit. Matth.j.a. Liber generationis ihesu christi. Matth.ij.a. Cū natus esset ihesus in bethleem iudę. Per aquilā iohannes qui p̄ ceteris altius volans/de eius deitate apertius ⁊ profundi⁹ tractauit. Joh.j.a. In principio erat verbum: ⁊ verbum erat apud deum. Hęc eadem quattuor animalia vidit Ezechiel p̄mo capitulo/vt q̄t⁹ euangelistarū sacratus numerus et in veteri ⁊ in nouo testamento probarek. Sed querik hic nō incōgrue: quare Ezechiel p̄mū describit ⁊ ponit animal illud: q̄ faciem habebat hominis: iste xo primo ponit illud q̄ erat simile leoni: Sol. Quia fundamentū christianę fidei maxime innitik resurrectioi christi: ⁊ hęc oīa iam cōpleta viderat iohannes: ꝓpter hoc p̄mo ponit illud aial scz leonem/sm q̄ significak resurrectio: Ezechiel adhuc futurum ⁊ longe post expectabat: vnde quod
pr⁹ expectabat venturum: scilicet incarnationem filij/prius descripsit: vnde animal habens faciem quasi hominis ante cętera vidit ⁊ ostendit. Sed adhuc querik: Cū verus homo fuerit christus: quare loquens de eius humanitate dixit: Et tertiū animal habens faciem q̄si hominis: ⁊ nō dixit/hominis sine q̄si: Sol. Ad hoc notandū q̄ homo sex modis accipitur. Aliq̄n homo sm etymologiā nominis: vt cū dicitur ab humo. j. Cor.xv.k. Primus homo de terra terrenus. Aliq̄n sm dignitatis ꝓditionis. Gen.j.c. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. Aliquando sm affectū vel effectum iniquitatis. j. Cor.iij.a. Cum em̄ inter vos sit zelus ⁊ contentio: nonne carnales estis: et sm hominē ambulatis: q.d. mali estis et iniqui. Aliquando sm typum significatiōis. Matth. xiij.d. Inimicus homo hoc fecit. Quid em̄ significantius per hunc hominē nisi diabolus significak: qui super bona semina fidei ⁊ virtutū superseminauit ziçania vitiorū ⁊ hęresum. Aliquando sm defectum fragilitatis. Hiere.xvij.a. Maledictus homo qui confidit in homine / qui et fragilis est ⁊ cito deficit. Aliquando sm rectitudinem equitatis: Eccs vlt.d. Deum time: ⁊ mandata eius observa: hoc est oīs homo. Quia igitur in malo homo accipitur/q̄tum ad hoc sanctus iohannes non faciē hominis: sed q̄si faciem hominis dñm descripsit habere. Ipse enim etsi in carne simili peccatrici apparuit: nihil tamen mali vel pcti habuit. Sic igik patz q̄ p q̄ttuor aialia significak christ⁹ ⁊ q̄ttuor euāgelistę. Unde versus. Virgo iohānes auis vitulus lucas leo marcus. Est homo matthęus/quattuor ista deus. Est homo dum viuit/bos dum moritur: leo vero/Quādo resurgit: auis quādo paterna petit. Homo sex modis accipitur

Moraliter q̄libet bonus debet eē quattuor aialia. Homo per discretionē rationis. Prouerb.iiij.d. Oculi tui videant recta: ⁊ palpebrę tuę: id est discretio rationis pręcedant gressus tuos. Item Eccl.xvij.a. Posuit oculum ipsorum super corda illorum. Hic oculus est ratio discretionis. Itē vitulus per macerationē carnis. Mali iij.c. Intra in lutum ⁊ calca: subigens tene laterem: quia Eccl. xxv.d. Mulier: id est sensualitas vel caro si primatū habeat/ cōtraria est viro suo: id est rationi. Item leo per dominationē prauorum motuū et custodiam cordis. Prouerb.iij.d. Omni custodia serua cor tuū. Prouerb.xvj.d. Melior est patiens viro forti ⁊ qui dominatur animo suo expugnatore vrbiū. Itē aquila per cęlestiū desiderium ⁊ contemplationē. Phil.iij.d. Nostra conuersatio in cęlis est. Unde versus. Sis ratione vigens homo: bos carnalia mactans. Sis leo prava domās: sis auis alta petens. Postq̄ figurā animaliū descripsit: eorū animalium scilicet prędicatorū ⁊ euangelistarum plenam ⁊ perfectā scientiā describit/ dicens: g Et quattuor animalia: sic erant scilicet perfecta: q̄ h singula eorum: id est singulū. i habebāt: id est q̄libet habebat. k Alas senas. Hę sunt scientię scripturarum. Prima est in lege naturę: secunda in lege scripta: tertia in lectione prophetię: quarta in doctrina euangelicę sapiętię: quinta in institutiōe ⁊ apostolicę doctrine cognitiōe: sexta in cognitione ⁊ lectione quorūlibet doctor

ꝙ vel exposito:rum:

¶ vel expositor/vt Aug'. Hiero. ⁊ ceteri: sicut dicit Glo. His alis volant predicatores p mundū. Esa. lx. b. Qui sūt isti q vt nubes volant. Vel sex alę: sunt cognitio operū dei q̄ sex diebus sūt facta. Scōm allegoriā christus dicit sex alas habere: q̄ de sex tribulatiōibus liberat: quas in hac vita sustinemus: de q̄bus Job. v. c.

Esa. 6. b In sex tribulatiōib⁹ liberabit te. Itē sex alę: sūt sex opa mīa cordię: quibus q̄libet bō christianus impennatus volabit tā dē supp pennas ventorū/vsq; in cęlū eleuatus. a ¶ Et i circūitu. Hoc expositū ē. §. 6 tū hic repetit vt addat dicēs: Et in circūitu p̄ mox circūspectionē. b ¶ Et intus: p̄ sciētię ⁊ intētiōis puritatē. Hoc ē qō addit: c ¶ Plena sūt oculis: vt q̄i deant ⁊ caueant insidias inimici. Prouerb. j. b. Frustra iacit rete ante oculos pennatorū. d ¶ Et requiē nō habebant. Hic agit ō exhibitiōe diuinę laudis: Quę in trib⁹ cōsistit. s. in eis q̄ dei sunt in se: et in trinitatis ⁊ in vnitatis ꝓfessiōe/cū dicit: Sanctus ⁊c. Item in eis quę dei sunt generaliter q̄ ad oēs creaturas. Vñ dicit: Dñs ⁊c. Tertio in eis q̄ dei sunt specialiter quo ad boies. Unde dicit: Qui erat ⁊c. Dicit q̄: Et requiē nō habebāt: id ē nō cessabāt: Nec labor hic exp̄mit/sed ꝓtinuatio laudis mōstrat. Hoc est sūme delectare a dei laude: nūq̄ cessare e ¶ Die ac nocte: id ē ꝓtinue/ f ¶ Dicētia: Sanctus/sanct⁹ sctūs. In hoc q̄ ter/dicit notat trinitas ꝑsonar. Et sequit: b ¶ Dñs de⁹ oīnipotēs: h̄ vnitas essentię exp̄mit: i ¶ Qui erat/⁊ qui ē ⁊ qui vēturus ē: ecce ęternitas ⁊ ꝑpetuitas maiestatis diuinę. Sanctus: idez est q̄ agios: id est sine terra. Est aūt terra inferior oīni elemēto: p̄ q̄ designat inualitudo ⁊ infirmitas. Q̄ ēm oīni sbiectū ē nō est supra oīe. Dicē ḡ ꝑmo: Sanct⁹: pater: id ē sine terra: id est sine subiectiōe. Ipse ēm p̄est oīmbus creaturis ęternitate: etiā filio ⁊ spūisancto auctoritate. Vel sine terra: id est sine inualitudine potētię. Patri ēm potētia appropriat. Itē terra obscura est: Dicit ḡ: g ¶ Sanctus: secūdo: id est sine obscuritate ignorātię quo ad filiū q̄ est virtus ⁊ sapiētia dei patris. j. Cor'. j. d. In q̄ abscōditi sūt oēs thesauri sapię ⁊ sciētię/Col'. ij. a. Itē terra frigida est ⁊ arida. Dicit ergo tertio: i ¶ Sanctus: id est sine terra: id est sine frigiditate inię tatis ⁊ duricia malicię: Hiere. vj. b. Sicut frigidā facit cisterna aquā suaz: sic frigidā facit maliciā suā: Et hoc quo ad spiritūsanctū cui benignitas appropriat ⁊ bonitas: Sap'. j. b. Benignus est ēm spiritus sapiētię/⁊ nō liberabit maledictū a labīs suis. k ¶ Dñe deus oīmpotēs: Ecce vnitas essentię: q̄ singulariter loq̄tur: ⁊ in hoc ꝓsistit laus dei quo ad oēs creaturas: quarū ipse ē Dñs/potestate: Deus/creatiōe: Oīmpotēs/ꝑseruatiōe. Vel Dñs/glię: Deus/in natura: Oīmpotens/in virtute: Judith. ix. c. Tu ipse es deus noster q̄ conteris bella ab initio: ⁊ allide ꝛtutē illoꝝ i ꝛtute tua: cadar ꝛtus eoꝝ. l ¶ Et q̄ erat: Hoc expositū ē. §. j. b. tū sic possum⁹ dicere: Qui erat: sine ꝓncipio. Joh'. viij. g. Anteq̄ abraā fieret ego sū. m ¶ Et q̄ est/sine oīni mutatiōe: Jaco. j. c. Apud quē nō ē trāsmutatio nec vicissitudinis obumbratio. n ¶ Et qui vēturus est: sī
Ps. 89. ne fine ꝑmanens in sęcula sęculorū. Ps. A sęculo ⁊ in sęculum tu es deus. Et in hoc verbo tangit laus ipius quę specialiter cōsistit in his q̄ dei sunt quo ad hoīes ad q̄s remunerādos ad huc expectat vēturꝰ. Aggei. ij. b. Adhuc vnū modicū ē ⁊ ego mouebo cęlū ⁊ terrā ⁊ mare ⁊ aridā/⁊ mouebo oēs gētes ⁊ veniet desideratus cūctis gētibus. Habacuk. ij. a. Si moram fecerit/expecta eū: quia veniēs veniet. o ¶ Et cū darent ⁊c. Hic agit ō būilitate ministrorū ecclię: ⁊ oīndit ad cuius excitatiōnē se humiliāt: quia ad cognitionē scripturarū: ⁊ maxime quatuor euangeliorū: q̄ quicq̄d boni habuerit/deo p̄dicant esse tribuendū/cū dicit: Et cū darent Secūdo ostendit q̄ sunt q̄ se humiliāt: q̄ vniuersi patres p̄dicatores ⁊ p̄lati/iudices et rectores noui ⁊ veteris testamēti: quoꝝ quidā sicut veteres spū sancto reuelāte/ cognitionē habuerūt euāgelicę doctrinę: alii scz patres noui testamēti p̄ lectionē q̄si historię iam factę hoc faciunt/ibi: ¶ Procidebant viginti quattuor ⁊c. Ibidē tertio ostēdit in quo ⁊ q̄liter se humiliant: Et quarto oīndit causā/ibi: Quia tu creasti ⁊c. Dicit ḡ: Et cū darent illa q̄ttuor animalia: id ē q̄ttuor euangelistę ⁊ cęteri oēs p̄dicatores ⁊ doctores in suis p̄dicatiōib⁹ dandā esse ostēderēt. p ¶ Gloriā ⁊ honorem et

a et in circūitu ēt intus plena sūt
b oculis. Et requiē nō habebāt
c die ac nocte/dicētia: Sanct⁹:
d sanctus: sanctus dñs de⁹ om
e nipotēs: qui erat/⁊ qui ēst/et q̄
f vēturus est. Et cūm darēt il
g la animalia glōriā et honorez
h et benedictionē sedenti super
q thronū/viuent in sęcula sęcu-
r lorū procidebant viginti quat
s tuor seniores ante sedentē in
t throno: et adorabāt venientē
v in sęcula sęculorū: et mittebāt
coronas suas añ thronū/dicē
x tes: Dign⁹ es dñe de⁹ nr̄ acci
y pere glōriā ⁊ honorē et vtutē:

bndictionē sedēti sup thronū: id ē deo q̄ in sanct⁹ quiescit/⁊ eis quietē ⁊ pacē tribuit/hic pectoris ⁊ tpis: tandē ęternitatis. Joh'. xiiij. d. Pacē reliquo vobis: pacez meā do vobis. q ¶ Et viuenti in sęcula sęculorū: id est ęternaliter quasi ipsum solum qui in sanctis quiescit ⁊ in se ęternaliter viuit glorificādū/honorādū ⁊ benedicēdū p̄dicarent: et ipm solum esse a q̄ glia/honor ⁊ bndictio dar sctis. r ¶ Procidebāt viginti quattuor seniores: id ē vniuersi pres noui ⁊ veteris testamēti pres p̄dicatores/iudices ⁊ rectores ecclesię q̄ se būiliāt: Et vñ sese humiliare sciūt: Quia ex hoc q̄ euāgelia ⁊ p̄dicatores sic faciendū esse p̄dicāt ⁊ ostendūt. Vi inquā viginti quattuor seniores/procidebāt/ s ¶ Ante sedentez in throno: seipos compatiōe dei nihil reputādo. Ecce timor reuerētię/q̄ est q̄si hō ꝓsiderata dei magnitudie/in ꝓpriā resilit quitatē: q̄z vt dicit Ps. Timor dñi sanctus ꝑmanet in sęcula sęculorū. t ¶ Et adorabūt viuentē in sęcla sęculorū: id ē deū ex corde. s. diuinū honorē exhibēdo ei sm q̄ monet. Ps. Venite adorem⁹ ⁊ procidam⁹ ante deū. v ¶ Et mittebāt coronas suas añ thronū: victorias scz q̄s de diabolo ⁊ peccatis q̄ ipm obtinuerant ipi attribuendo: ⁊ q̄cq̄d boni habent/ad ipm retorquendo. Utrūq̄ ēm significat p̄ coronā: scz ⁊ victoria: q̄z corona nō dat nisi victori: ⁊ oīm bonorū possessio: q̄z illū cui dat/letificat ⁊ locūdū reddit: sic locūdū faciūt hominē virtutes ⁊ bona merita/q̄bus dat glia ęterna. Et dicit: Ante thronū: q̄z opera maiora debēt fieri in publico/vt inde minores capiant exēplū: Mat. v. b. Luceat lux vra coram hoīb⁹ ⁊c. ⁊ glorificēt patrē vr̄m q̄ in cęlis ē: vos imitādo i bonis. Sz q̄z nō solū corde humiliare se debet homo ad laudādū dñm/ ad q̄d ptinēt tria p̄dicta. s. ꝓcidere/adorare/coronas mittere: sz etiā debet se būiliare. s. ore laudādo. Propter q̄ subiūgit/ x ¶ Dicētes: Dign⁹ es domine deus noster accipere: a tua creatura p̄ gratiarū actionem. y ¶ Glorią ⁊ honorē ⁊ virtutem: quod sup̄ dixit bndictionē. q. d. Tu es q̄ dignos nos facis digne tibi ipēdere laudē: q̄d facimus quādo ipm solū gloriosum/honorabilem ⁊ virtuosum: et insuperabilez ꝓdicamus: Ipse ꝛo a nob⁹ q̄ accipit: q̄n laudātib⁹ benigne ānuit. Vñ Hester. v. a. Cūq̄ vidisset hester reginā stātē/ placuit oculis eius/et extendit ꝓtra eā virgā aureā quā tenebat manu. Tūc Hester stat corā assuero: q̄n fidelis aīa dēcātat laudes dño: ⁊ dñs ꝛgā aureā extēdit ad eam q̄n ei⁹ laudes benigne recipit. Et notādū q̄ loquēs d laude scpturę dixit bndictionē/cū dixit: Et cū darent illa q̄ttuor ⁊c. loquens de nra laude p̄ benedictione dixit: virtutē: in hoc ⁊ scripturę significat firmitatem ⁊ stabilitatē: de qua vnū iota aut vnus apex nō p̄teribit: Matth. v. c. Et nostrā exp̄mit fragilitatē: qui vt aquę dilabimur in terrā quę nō reuertūt. ij. Reg'. xiiij. c. Et nota modū humiliādi qui in quattuor ꝓsistit. Primo vt ante deū ꝓcidemus reuerendo: ⁊ adorem⁹ ꝛpi fuiendo: ⁊ mittam⁹ coronas: bona oīa q̄ i nob⁹ sūt ipi reputādo: ⁊ tandē gr̄as referam⁹ laudātes nostrā fragilitatē cognoscēdo: Et hęc exp̄ssa sūt p̄ q̄ttuor quę hic dicta sūt: scilicet. ¶ Procidebāt/⁊ adorabant/mittebant/ dicentes: dign⁹ es ⁊c. Causam aūt oīm p̄dictorū subiungit dicēs:

Ps. 18.

Ps. 49.

¶ Quia tu creasti

a Quia tu creasti oīa: dignus es. s. ab oībus laudari. Judith. ix. d. Dñs tot⁹ creaturę. b Et ppt̄ volūtatē tuā: id est iuxta. Vel fm volūtatē tuā erant antęq̄ essent in essentia sua. Vñ illud: Domino dco antęq̄ crearent oīa sūt cognita. c Et creata sunt. Quę em̄ p̄us ab ęterno fuerunt in mente diuina: tandē p̄dierūt ad esse/quādo fecit deus oīa. Joh. j. a. Dō factū est: id est quicq̄d scz oīs creatura antęq̄ scz fieret/in ipso vita: id ē q̄ est vita/erat tāq̄ in exēplū oīm vel idea. Expositio Ca. V.

Ezech. 2. d

a quia tu creasti oīa: et ppter
b c voluntatē tuam erant/et creata sunt. Ca. V.

d Vidi in dextera sedētis
e
c f bz̄ scriptū intus z
s fōris signatū sigillis septem.

A Vidi in dextera sedētis zc. Hęc est secūda pars huius visionis secūdę/in qua ostendit Iohanni quō sacramenta ecclesię z mysteria sūt in christo mānifestata. Et hoc ē per hoc: q̄ dat⁹ est christo liber q̄ erat in manu sedētis. Dividit itaq̄ hoc capitulū in octo ptes. In p̄ma oīdit Iohānī dispositio dīuīa ō redēptiōe hūani gener⁹/q̄ p libz̄ significat. In scōa desideriū antiq̄tū ō īpletiōe illi⁹ dispositōis/ibi: Et vidi angelū. In ctia afflictio de dilatiōe impletiōis/ibi: Et ego flebam. In quarta ponit flentiū p̄solatio/ibi: Et vnus de seniorib⁹. In q̄nta ponit adimpletio p̄dictę dispositōis/ibi: Et vidi et ecce in medio zc. In sexta oīdit q̄d scīi reddāt deo p aptiōe libri id ē adipletiōe/pmissionis: q̄ erat de redimēdo hūano genere/ibi: Et cū aperuisset. In septima oīdit Iohānī p̄gratulatio angelox̄ de redēptione hoīm z liberatiōe/ibi: Et vidi z audiui. In octauo oīdit ei quō scīi p̄sentiūt p̄gratulatiōi angelorū/ibi: Et q̄ttuor aīalia zc. Dicit g̃: d Et vidi. Hic notādū q̄ in p̄cedēti capitulo dixit: Post hec vidi zc. In q̄ oīdit q̄ visio quę ibi incipiebat erat alia a p̄cedēte quę incępta a scōo capitulo ibidē ēmiabat: h̄ño nō apponit aliquā dictionē significātē ordinē: ꝫ p copulatiuā cōiūctionē incipit/oīdēs in hoc q̄ nō incipit ḃ alia visio: ꝫ hęc est ps vna p̄cedentis visionis q̄ in primo capitulo īcępit. Dicit g̃: Et vidi i dextera dei sedētis sup̄ thronū libz̄. Hic liber ē sacra scriptura q̄ ē in dextera dei: quia ducit ad dexteram in qua agni ponentur: Matth. xxv. c. Statuet oues quidem a dextris. Vel: In dextera: id est in filio qui z dextera dei ē. Pō. Sal uauit sibi dextera eius. Et illud: Dextera dñi fecit virtutē zc. Et: Ad dexterā dei patris sedet: Et in eo dicit esse scīptura: qa ipse eā in se impleuit: Matth. v. b. Nō veni soluere legē: sed īplere. Vñ Deut. xxxiij. a. In dextera eius ignea lex. Scriptura dicit lex: quia nos ligat retrahēdo a malis: ꝫ ignea: quia nos inflāmat ad amorē creatoris. e Scriptū intus: quo ad vetus testamētū in quo abscondita erat nostra redemptio. Vñ in signū hui⁹ agnus p̄cipiebat ad vesperā īmolari. Exo. xij. a. f Et fōris: quo ad nouū testamentū: in quo manifestata ē nr̄a redēptio. Vl' Scptū itus/p sensū mysticū q̄ ad p fūdiora mysteria. Et fōris: p historiā. Vel Scptū itus: ad spūalia exercitiū q̄ ad puersos. Et fōris: ad miox̄ documētū. Vl' Scptū it⁹: ne secreta sapię īmūdis z canib⁹ aperiant. Et fōris: vt mūdis cordib⁹ v̄itas mānifestet. g Signatū sigillis septē: id est toto tēpore veteris testamenti/qō p septenariū designat: quia ante tēpus gratię nullus ad octonariū ęternę beatitudinis peruenit. Vel Signatū septē sigillis: id ē septē obscuritatib⁹ clausum. Quax̄ prima: Profunditas sententiarū. Ecci. j. a. Altitudinē cęli z latitudinē terrę et profundum abyssi: id est scripturę/quis dimensus est? Solus deus. Hiero⁹ in pl̄o bibie. ca. 7 Secūda mltiplicitas intelligētiax̄. Hiero⁹. In x̄bis singulis mltiplices latēt itelligētię. Tertia/velamē figurax̄: qō adhuc ē super corda iudęorū. ij. Cor. iij. d. Hodie cū legitur moyses: velamē positū est sup̄ corda eorū. Quarta/incomp̄hēsibilitas rerū. Ro. xj. d. Q̄ incomp̄hēsibilia sūt iudicia ei⁹. Quīta/obscuritas mysteriorum. Esa. xxiiij. c. Secretū meū mihi. Sexta/ Pō. 30. dulcedo tropologiax̄. Pō. Q̄ magna multitudo dulcedinis tuę dñe. Septia/infallibilis veritas oīm eox̄ q̄ in scīpturis dicuntur. Matth. xxiiij. c. Ęlum z terra transibunt: verba aūt Hiero⁹ in pl̄o bibie. c. 5. mea nō p̄teribūt. Propter hoc dicit Hiero⁹. Quāti hodie putant se scire litteras/tenent libz̄ signatū: nec aperire possūt nisi ille reseruerit qui habet clauē dauid: qui aperit: et nēo claudit: claudit z nemo aperit. ē. iij. b. Esa. xxix. d. Erit vob̄ visio omniū sicut verba libri signati: quem cū dederint scienti litteras/ dicent lege istum/ et respondebit: non possum: signatus est enim. Et dabitur liber nescienti litteras: diceturq̄ ei: lege/ et respondebit: nescio litteras. Vel liber est christus (vt dixim⁹) cuius signacula sunt septem opera nostrę redemptionis. Incarnatio: quę fuit significata Esa. viij. a. Et accessi ad prophetissam z concępit z peperit filiuz. Natiuitas ex vtero. Hęc fuit significata in natiuitate isaac: Gen. xxij. a. Passio eius fuit p̄figurata in immolatione agni/Exo. xij. a. Et birci. Numeri. vij. g. Resurrectio hęc fuit significata in sansone: qui portas gazę contrexit. Judic. xvj. a. Ascensio: quę fuit significata in hoc q̄ passer vnus viuus relin quitur: Leuit. xiiij. a. Et in raptu helię. iij. Regl. ij. b. Spiritussancti missio. Unde in figura huius ignis descendit de cęlo. iij. Regl. xviij. f. Et iij. Regl. j. c. Aduētus ad iudiciū: Daniel. vij. c. Et libri apti sunt. Item corpus christi quod in sacramēto altaris quotidie sumim⁹: liber potest dici. Ecci. xxiiij. c. Hęc omnia liber vitę. Et Joh. vj. d. Panis ver⁹ est q̄ ō cęlo descendit: z dat vitam mūdo. Hic scriptus est intus consolationibus z suauitatibus plenus. Et scriptus fōris: q̄ latens sub specieb⁹ nō est nob̄ visibilis. Hic etiam signatus est sigillis septē: id ē septem mirabilib⁹ q̄ accidūt/ibi: Cōficit em̄ corp⁹ christi/nō augmentatū: sic hydria plena cineribus tātūdē aquę recipit acsi esset vacua. In os hois ītrat nō diminutū ea potētia q̄ clauso matr' exiuit vtero: z ō sepulchro z ianuis clausis ad discipulos itrauit. De pane fit nō materiato: nec mutatū idē manēs q̄ p⁹: sic mea cognitio quodāmō tua fit mediāte voce: z tū aīa tua ē: nec alia est nec aliud q̄ p̄ius fuit. Comedit nō p̄supt̄: sic viroz berbę visum reficiens non consumitur. Ab immundis sumitur nō cōtaminatur sicut solis radius/ licet immunda loca illuminet: nō fit tamen immundus. Videt nos: non visus a nobis: sicut aliquis lapis p̄ciosus facit non videri aliquem: qui tū alios vidit. A pluribus totum sumitur non diuisum: sic lumen candelę non minuitur: etsi multę candelę inde accēdantur. Vel sicut ecclia dicit liber cui⁹ septē sunt sigilla: sicut ioachim distinxit: qui hunc libz̄um exposuit. Primū est mundatio baptismi primitiuorū fidelium. Secundum manifesta persecutio/infideles saucians/z eorum sanguinem fundens. Tertium occulta persecutio cum dei protectione: vel potius nouellę ecclesię humiliatio. Quartum est persecutio hęreticorū: quę in tempore apostolorum incępit. z vsq̄ ad tempora antichristi durabit. Quintum glorificatio martyrū z p̄o fide glorificatorū in prima stola qui iam sunt securi de secunda. Sextum persecutio antichristi. Septimū modica ecclesię requies post antichristum extinctū/quando libere p̄dicabunt fideles/annunciantes tam p̄terita q̄m futura de reprobis z electis. Hic tū notādū q̄ liber multis modis accipitur in scriptura.

Est em̄ liber
- Pręscientię Exo. xxxij. g. Aut dele me de libro tuo.
- Christi. Pō. Et in libro tuo omnes scribentur. Pō. 138.
- Vitę. Phil. iij. a. Quorū noīa sunt in libro vitę
- Maturę. Rom. j. c. Inuisibilia dei a creatura mūdi per ea q̄ facta sunt zc.
- Pęnę. Naum. j. a. Onus niniue liber visionis.
- Picturę. Esa. xxxiij. a. Cōplicabunt sicut liber cęli.
- Scripturę. Zach. v. a. Vidi et ecce volumen volans.
- Eucharistię. Esa. xxix. d. Cum dederint scienti lras zc. vt. ē.

ꝫ Et vidi angelū

a Et vidi angelum fortem. Secūda pars in qua ostendit desiderū antiquoꝝ de impletiōe diuinę dispositiōis q̄ i libro signata est: scz redēptio hūani generis. Ad dic: Et ecce vidi angelum: patres scz veteris testamenti: qui singulariter dicunt angelus ꝓpter vnitatē fidei. Fortem, ꝓpter lōganimitatē expectationis. Sciebant em̄ q̄ erant ad inferos descēsuri. Unde Job. xiij.c. Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me ꝛc. b ꝓdicantem: id est inquirētē. j. Pet. j.b. De q̄ salute exq̄sierūt atq; scrutati sunt ꝓphetę q̄ de futura in vobis gratia ꝓphetauerūt, scrutātes in q̄ vel quale tēpus significaret in eis spiritus christi ꝛc. c Voce magna: Ecce desiderium. Ad Luc. x.d. Beati oculi qui vident q̄ vos videtis: dico em̄ vob q̄ multi reges ꝛ ꝓphetę voluerūt videre q̄ vos videtis ꝛ non viderunt. Hoc autem desiderabant patres veteris testamenti ꝓpter multa. Primo: vt ipsi a limbo liberarent. Job. xvij. d. In ꝓfundissimū infernū descendēt omnia mea. Quos ipse inde liberauit Zach. ix.c. Tu quoq; in sanguine tuo ꝛc. Item vt deo reconciliarent. Job. ix.d. Nō est qui vtrūq; possit arguere et ponere manū in ambobus. Grego. Manū christi⁹ iesus i ambobus posuit: quia homini exemplū operādi tribuit: ꝛ deo in se opera quibus placaret ostendit, q̄ nunq; vllus alius facere potuit. Item vt dei hominis blandā familiaritatē assequerentur. Cant. viij.a. Quis mihi det te frem vt videā te foris: id ē hominē ꝛ deosculer te ꝓ familiaritatē. Beatus Bern. Jam ꝓ missiōes ꝛ visiones nō recipio: figuras ꝛ ænigmata nolo: ipas quoq; angelicas species fastidio: omnes quippe superat specie ꝛ pulchritudine iesus meus. Item vt onus ꝛ austeritas legis eis mitigaret. Job. ix.d. Auferat a me virgā suam. Esa. x.f. Lō putrescet iugum a facie olei. Item vt scripturę eis aperirent. Job. xxxviij.b. Nūquid post ortū tuū ꝓcepisti diluculo: ꝛ oīa dixti auroze locum suū: Auroza est scīpturę intelligēta: q̄ post natiuitatē christi est aperta. Bern. Jā moysen nō audio impeditiozis linguę: Exo. iiij.c. Esaię labia imūda sūt Esa. vj.b. Hieremias nescit loqui quia puer ē. Hiere. j.b. Prophetę omnes elingues sunt: ipse loquat scz christus qui est verbum patris. Vox illa magna erat hęc. d Quis est dignus aperire librū. q.d. null⁹ nisi fili⁹ dei. Librū apire: id ē diuinā dispositionē implere, vel veteris legis ꝓcepta manifestare. e Et soluere signacula eius. Videt esse ordo ꝓpositor⁹: q̄a ꝓpus est soluere: deinde aperire. Sol. Hoc dicit: quia libr⁹ scripturę ꝓmo impleuit christus, et postea soluit. Act. j.a. Cępit iesus facere ꝛ docere. Uel hoc dicit: quia christus q̄d dispositum erat a patre, in se impleuit: q̄d est librū aperire: tamē postea ꝓ ꝓdicationē angelor⁹: id est ꝓdicator⁹ adimplet̄ionem sactam manifestauit. f Et nemo: id est nihil vtens ratione: g Poterat neq; in cęlo: vt angeli: h Neq; in terra: vt homo: i Neq; subtus terram: vt spiritus human⁹ corpore iam exutus, k Aperire librū: id est redimere genus humanū. Quicq̄d em̄ habebat boni pura creatura, totū deo debebat. Ad Aug⁹. Nisi vnigenitus dei filius mozeret, gen⁹ hūanū nō redimeret, ꝛ nō redemptū periret. l Neq; respicere illum: id est perfecte intelligere generationē redemptoris. Esa. liij.c. Generationē eius quis enarrabit: Et Luc. iij. c. dicebat iohannes: Nō sum dignus corrigiā calciamentor⁹ ei⁹ soluere: id ē nō possū digne siue ꝑfecte generationē ei⁹ sensu itelligere, vl̄ ꝓbis explicare. Ad etsi sciebāt futurā eē incarnationē: tamen de mō dubitabāt. Ad etiā bta ꝓgo dubitauit de mō, dicēs Luc. j.d. Quō fiet istud ꝛc. m Et ego flebaz. Tertia ps in q̄ oīdit afflictio de dilatione. Sz quęrit h: Aut intelligebat iohānes aut nō: Si nō: ergo nō debuit flere: quia nesciebat q̄d erat: Si sic q̄ sciēt nō debuit: q̄ sciebat hoc esse impletum. Sol. Glo. dicit, q̄ hoc in persona priorum patrum dicit, nō in sua, qui ꝓpter hoc flebant: quia dilatam reparatio-

a Et vidi angelū fortē prēdicantē vocē magna: Quis est
b dignus aperire librū: et solue
c re signacula ei⁹. Et nemo pō-
d terat in cęlo neq; in terra,
e neq; subt⁹ terrā aperire librū,
l neq; respicere illū. Et ego fle
m bam multū quīa nemo dignus
n inuētus est apire librū, nec vi
o dere illū. Et vnus de seniori
p bus dixit mihi: Ne fleueris.
q Eccē vicit leo de tribu iuda.

nē dolebant ꝛ nō intelligebant. Prouerb. xiij.b. Spes q̄ differtur affligit aiam. Dicit q̄: Et ego: in ꝑsona patrū antiquorū dic iohānes: Et flebā n Quīa neo dign⁹ inuent⁹ est aperire librū: q̄ oēs ingnat. Eph. ij.a. Eram⁹ natura filij irę sicut ꝛ cęteri o Nec videre illū. Sed adhuc quęritur hic: quare non dixit q̄ angelus fortis quē in persona patrū ꝓdicante dixerat flebat: B Alteum
ꝑ ipe iohānes? Sol. Ad innuendū: q̄ eadem est vnitas ecclesię in nouo ꝛ veteri testamento. Ipe enim qui erat persona noui testamēti in persona antiquor⁹ flere se dicebat. Cant. vj.c. Una est colūba mea. p Et vnus de seniorib⁹ ꝛc. Quarta pars in qua flentibus ꝓsolatio datur. Ad dicit: Et vn⁹ de senioribus dixit mihi ne fleueres. Nō dicit: ne fleas: q̄ naturale est homini flere ꝓ dilatiōe amati: sed non debet fletū ꝓtinuare. Ad sensus est: ne fletum continues: sed intercipe ꝓsolationē: quia veniens veniet quē tu ęmularis. Seniores sūt ꝓphetę omnes: qui vnus dicunt ꝓpter fidei vnitatē: et quia cōcorditer de aduentu dñi ꝓdixerunt. Job. xxxviij.c. Nunquid ꝓiūgere pote⁹? micātes stellas pliades: id est ꝓphetas in vnū facies cōcordare, vt vnū quid certū sentiant ꝛ nūcient de christi incarnatione: q.d. etsi multi patres christi aduentū desiderabant: ꝛ de eius dilatiōe dolebant: tamē in hoc consolationē recipiebant, q̄ omnes ꝓphetę ipm concorditer ꝓdicebant ꝛ ad maius consolatiōis augmentū, nō solū ventu⁹: sed de qua tribu nūciabant. Ad sequit: q Ecce vicit. Hoc dictū est patrib⁹. Ecce, aduerbiū demōstrādi. q.d. apparebit: Esa. xxv.c Ecce de⁹ nr̄ iste r Vicit id ē vicet. Hoc dic certitudine. De hac victoria. j. Reg⁹. ij.a. Arc⁹ fortiū supat⁹ ē: ꝛ infirmi accincti sūt robore. Exo. xv.a. Dñs q̄si vir pugnator curr⁹ pharaōis ꝛ exercitū ei⁹ dejecit i mare. Luc. xj.c. Si aūt fortior supueniens vniuersa vasa ei⁹ diripiet. s Leo: id ē christ⁹ t De tribu iuda ꝓcedēs tāq; spōsus ꝺ thalamo suo. Mat. ij.a. Et tu bethleē tra iuda nequaq; minima es ꝛc. Gen. xlix.a. Catul⁹ leonis iuda ad prędā ascendisti fili mi: recūbens accubuisti vt leo. Osee. xiij.c. Cōsumā eas ibi q̄si leo. Fuit aūt christ⁹ leo in incarnatiōe, vbi cauda hūanitat⁹ abscōdit vestigia diuinitat⁹ ne diabol⁹ ea iueniat: sic leo cauda sua vestigia delet. Esa. xj.b. Leo q̄si bos paleas comedet. Item leo fuit i ꝓgressu vitę: q̄ audaces arguebat pctōres. Prouerb. xxx.d. Leo fortissim⁹ bestiar⁹ ad nullⁱ⁹ pauebit occursū. Mat. xxiij.b. Ue vob scribę ꝛ pharisęi hypocritę. Ad Osee. xj.d. Quasi leo rugiet: ꝛ formidabūt filij mar⁹. Item leo i passiōe vbi diabolū ꝓprie vicit, ꝛ ꝓdā ꝺ manu eius: id ē inferis captiuos tulit. Numeri. xxiij.d. Nō accubabit vt leo donec deuoret ꝓdaz. Et Numeri. xxiiij.b. Accubans dormiuit vt leo: ꝛ sicut leena quā suscitare nemo audebit Deut. xxxiij.d. Dan catulus leonis: fluet largiter et basan. Dan interptat iudiciū: ꝛ basan ꝓfusio: ꝛ in passiōe diabolum dñs adiudicauit cōfusioni. Judic. xiiij.b. Dilacerauit leonē q̄si hedū in frusta. Item leo fuit in resurrectiōe vt hic: q̄a excitatus die tertio. Esa. xxxj.b. Quō si rugiat leo: ꝛ catul⁹ leonis sup ꝓdā suā cū occurrerit ei multitudo pastor⁹: a voce eorū nō formidabit. Hoc fuit post resurrectionē, quādo fortes fecit apostolos, ne formidarent multitudinē sacerdotū, pharisęorū ꝛ scribarū. Item leo erit in iudicio. Amos. iij.b. Leo rugiet: quis non timebit: Scōm Glo. leo christus dicit: quia sicut leo
(s dormit apertis oculis
Moraliter. q Ecce vicit leo. Prælat⁹ debet eē leo p iu Moraliter
sticiā: s agn⁹ p mansuetudinē ꝛ misericordiā. Esa. lxv.d. Lup⁹ ꝛ agnus simul pascent: leo ꝛ bos comedent paleas. Hoc fit q̄n sic fit temperatū ex misericordia ꝛ iusticia in ꝓlato, q̄ nec iusticia misericordiā expellit, nec misericordia iusticiā emollit. Sz in mult⁹ hodie leo vicit ad lr̄am: quia ꝓlati p violētiā subditos oppr̄imunt. Eccl. xiij.c. Ucnatio leonis onager in hęremo: sic pascua diuitū pauper̄. Cū tamē dicat. Eccl⁹. iij.d. Noli esse

s * in domo tua

dormit apt̃ oculis: sic christ⁹ viuẽte diuinitate ī carne expirauit.
a Radix dauid. Glo. ꝓcedẽs a dauid. Sz si radix/quõ ꝓcedens a dauid: Sol'. A dauid ꝓcessit christus: qz ab eo corpulẽtã substãtiã habuit/ nõ ꝑ vim seminis: sed sicut radix a terra ꝓcedit: ꝛ hoc q̃ ad hũanitatẽ. Itẽ radix dauid: qz fm diuinitatẽ dauid ab ipo ẽ/ꝛ ꝑ ipm b Apire liby: id ẽ aperiat liby ī se. c Et soluere alijs/ Septẽ signacula: id est manifestare. d Et vidi. Quinta pars in qua ostendit impletio dispositiõis: post ꝓmissionẽ subiũgit ꝓmissionis exhibitionem dicens: Et vidi sic scz impleri/ sicut ꝑ dixerat vnus de seniorib⁹. e Et ecce ī medio throni: id est ecclesię. f Et quattuor animaliũ: id est euangelioꝝ ꝛ doctorũ eoꝝ. g Et in medio seniorũ: id est ꝑlatoꝝ vel ꝓphetaꝝ. h Agnũ: id est christũ ī Stantem: ad adiuuandũ: Jn medio. ecclesię ꝑ naturę participationẽ/ per protectionẽ/ per amoris ostensionẽ. Item in medio q̃ttuor aialiũ: ꝑ ꝓcordiam eorũ: quia vnanimiter cõcordant euangelia in ipm. Itẽ in medio ꝓphetaꝝ: qa nihil locuti sunt ꝓphetę nisi per ipsum. Itẽ in medio ꝑlatorũ: quia ipsis specialiter datus est in exemplũ. Joh. x. c. Ego sum pastor bonus. Itẽ in medio omniũ: quia pro oĩb⁹ est oblatus. ij. Cor'. v. c. Et ꝓ omnibus mortuus est christus. De hoc agno ꝑ dixerat desiderãdo. Esa. xvj. a. Emitte agnũ dñe dñatorẽ terrę: ō petra deserti: id est de beata ṽgine ad mõtem filię sion. Sed quid est q̃ vnus de senioribus flentes consolando leonẽ ipm vocauit/ ꝛ in exhibitiõe iohannes agnũ vidit: Solutio. Jn hoc duplex christi natura notatur. Leo enim fuit fortis ꝛ potens ꝛ magnus ꝑ diuinitatẽ: sed agn⁹ mansuet⁹ ꝛ humilis per humanitatẽ. Hiere. xj. d. Ego q̃si agnus mansuetus qui portat ad victimã. Itẽ leo: malos puniendo: agn⁹ bonos redimẽdo. Item leo in ꝓmissione/ vt spes infirma seroborat: agnus in exhibitiõe/ ne pauida ꝓscientia formidaret.
k Tanq̃ occisũ. Hic insurgunt manichei: qui dicũt eũ habuisse phantasticã carnẽ. Sz si tanq̃ expssiuũ est veritatis: sicut Joh. j. b. Quasi vnigeniti a patre. Sed si stans quõ occisus: Sol'. Stans in deitate: occisus in humanitate. Vñ ꝛ dicitur: Tanq̃ occisũ: quia in altera natura tm̃. Vel vere occisũ in se inq̃ntum homo: quia vere mortuus est: sed Tanq̃ occisũ mẽbris. Matth. xxv. d. Qđ vni ex minimis meis fecistis/ mihi fecistis. Vl' Tanq̃ occisum: id est adhuc habentẽ cicatrices in signum occisionis contra reprobos in testimoniũ. Vñ Zach. xiij. c. Quid sũt plagę istę ī medio manuũ tuaꝝ. Et dicet: Jis plagatus sum in domo eoꝝ qui diligebãt me. Vel Tanq̃ occisum. Hoc dicit: qz etsi vere mortuus/ tñ tãq̃ occisus dicit: quia cito cũ gloria resurrexit. ij. Cor'. xiij. b. Etsi crucifixus est ex infirmitate: ꝫ viuit ex ṽrte dei.

Moraliter *ī domo tua vt leo/ subuertẽs domesticos tuos. Et sic agn⁹ occidit: quia nec pietas nec mansuetudo seruat/ vt de rali possit dici illud. j. xiij. c. Agnus qui occisus est ab origine mundi: quia cum ortk talis ꝑlatus mũdo ꝑ amorẽ rerũ ꝛ cupiditatem occidit in ipo agnus/ misericordia scz ꝛ mãsuetudo. Agnum dico l habentẽ cornua septẽ: id est regni ꝛ potestatis ꝑpetuitatẽ. Danie'. vij. d. Potestas ei⁹ potestas ętna. Luc'. j. d. Et regni eius non erit finis. Per cornua em̃/ regia potestas designat. Luc'. j. d. Et erexit cornu salut' nobis: Sed ꝑ septẽ ꝓpter uitas: quia oĩe tẽpus hoc numero agit. m Et oculos septem: id est vniuersalem nominis sui ꝛ potentię manifestationẽ. Oculus em̃ est lux corporis vel lucerna: sic fama et noticia est q̃si oculus bonę ꝙuersatiõis. Vñ Cant'. j. a. Oleũ effusum nomen tuũ. De vtroq̃ Phil'. ij. b. Et deus exaltauit illũ: ecce potestas regni: ꝛ dedit illi nomẽ quod est super omne nomen: ecce dilatatio nominis ꝛ fama bonę eius cõuersatiõis.

Vl' ꝑ septẽ cornua/ ꝓtẽplatiui: q̃ ꝛ capiti adhęrẽt/ et a carne sepant: sic contẽplatiui christo adhęrẽt ꝑ cõtinuã meditationẽ: ꝛ a carnalibus sepank ꝑ eoꝝ subiectionẽ. Per oculos septẽ actiui: q̃ videtes aliorꝝ miserias sbueniũt eis cõpatiẽdo/ ne mẽbra christi ꝛ ecclię in ꝙcipitiũ cadãt: sic oculus videt ꝛ ꝙuidet toti corpori. q. d. christũ imitank ꝛ ꝓtẽplatiui ꝛ actiui. Vl' ꝑ cornua: vniuersitas potentię ipsi⁹ christi ꝙ oculos discretio vel plenitudo gr̃ę. Joh. j. b. De cuius plenitudine nos oẽs accepim⁹. Prę/mittit aũt cornua: et post de oculis sbiũgit: qz ꝑ hus debẽt q̃ ꝑsunt ꝛ vtũk cornib⁹ ꝛ oculis

a rãdix dauid aperire librum et
b solũere septem signacula ei⁹.
c Et ũidi ẽt ecce in medio thro/
d ni ẽt quattuor animaliũ/ ẽt in
e medio seniorũ ągnũ stãtem
f tãq̃ occisum/ hãbentem cor/
g nua septem ẽt oculos septem:
h q̃ sũnt septe spiritus dei missi
i in õmnem terram. Et vẽnit et
k ąccepit de dexterã sedentis ī
l throno librũm. Et cũm aperu
m isset librũ: q̃ttuor animlia ꝛ
n ũigintiquattuor seniores cẽci
o derũt cor̃ agno/ hãbẽtes sin/
p guli citharas ꝛ phialas aure/
q as plenas odoramẽtoꝝ q̃ sũt

vẽtilasse mũdum/ carnẽ et diabolũ/ q̃ instituank ad ꝙuidẽdũ. Vñ. Eccl'. vij. a. Noli q̃rere fieri iudex/ nisi ꝛ tute valeas irrũpere iniq̃tates. n Qui sũt septẽ spũs dei. Hoc dicit: qz ꝑ septiformẽ gratiã spũssancti quã habet christ⁹ ꝛ sui regni spũalis sblimitatẽ oĩdit: ꝛ suę ṽritat' agnitionẽ. o Missi in oẽm terram. Heb. j. d. Oĩes sunt administratorii spiritus in ministerii missi ꝓpter eos qui hęreditatẽ capiũt salutis. Quõ aũ tẽ se habuit christ⁹/ oĩdit dicẽs: p Et venit: agnus. s. in carnem. q Et accepit: inq̃ntũ hõ. r De dextra sedẽtis in throno: id est a seipo deo ꝛ dei filio. s Librũ: scz scripturę ad sciendũ ꝛ aliꝭ aperiendũ. Et notandũ q̃ specialius dicitur accepisse gratiã cognoscendi scripturas a filio q̃ a patre vel spiritusancto: qz filius vnitus est illi homini. s. christo: licet hoc acceperit a tota trinitate. t Et cũ aperuisset librũ. Sexta ꝑs capituli ni qua oĩdit quid sancti reddũt deo ꝓpredẽptiõe hũani gener'. Et habet ꝑs ista duas: qz ꝓmo reddũt deo imitationẽ: qz ipe dedit formã viuẽdi. Scõo laudẽ/ ibi: Et cãtabãt tc̃. Jn imitatiõe aũt q̃ttuor attẽdunk. Primũ est hũiliatio: qz christ⁹ sic seipm hũiliauit exinaniendo/ qõ notak ibi: Ceciderũt. Secũdũ ẽ mortificatio carnis: qz christ⁹ mortu⁹ fuit/ qõ notak ibi: Hãbẽtes singuli citharas. Tertiũ ẽ dilectiõis latitudo: qz christ⁹ dilectiõe magna ꝛ celo se tradidit/ qõ notak ibi: Et phialas. Quartũ ẽ oratio ꝑ imice vt christus ꝑ inimicis orauit/ qõ notak ibi: Plenas odoramẽtorum. Dicit ergo: Et cum aperuisset librũ: vt angelis et hoib⁹ aliq̃ q̃ ꝓus nõ itelligebãt/ inotescãt. Eph. iij. c. Vt inotescat ꝓncipibus ꝛ potestatibus cęlestib⁹ ꝑ ecclesiam multiformis sapiẽtia dei: Esa. lxiij. a. Quare rubrũ est indumẽtũ tuũ: Sic dicebãt angeli christo ascẽdenti. v Quattuor aialia: id ẽ vniuersi ꝑdicatores ꝛ euãgelistę verbi dei. x Et viginti/ q̃ttuor seniores: id est oẽs iudices ecclię ꝛ alii boni. Vel ꝑ aialia ꝛ seniores vniuersitas scrip̃ designat: vt ꝑ aialia illi q̃ fũ est disseminare verbũ: ꝛ per viginti q̃ttuor seniores illi q̃ se debẽt in sex opib⁹ misericordię exercere fm regulã q̃ttuor euãgeliorꝝ. y Ceciderũt cor̃ agno: ō se hũilia sctiores/ veũ magnificãtes/ ꝛ ab ipo iustificari hũilit poscẽtes. Ceciderũt dic̃ nõ descenderũt: qz hũilitas nescit descẽsũ. Ponit em̃ se in imo: ira q̃ descẽdere nõ põt. Scit em̃ q̃ nouissimi erũt ꝓmi Matth. xx. b. Et tenet ꝓceptũ dñi: Luc'. xiij. b. Si inuitat⁹ fueris/ vade ꝛ recũbe in nouissimo loco: vt cũ venerit q̃ te inuitauit/ dicat tibi: Ascẽde supius: tũc erit tibi gl̃ia cor̃ simul discũbentibus. z Cor̃ agno: ꝺ est ad differentiã casus peccati q̃ est retro. Vñ Cor̃ agno: id ẽ ad honorẽ agni/ vl' ad bñplacitũ agni: Qui coram agno cadit/ videt agnũ: vñ ꝛ recta ꝛ pura intentio notat. a Hãbẽtes singuli citharas ꝛ phialas aureas plenas odoramentoꝝ q̃ sunt oratiões sanctoꝝ. Per citharã mortificatio carnis significat. Huius citharę lignũ est crux: cui⁹ nõ vna tm̃ chorda est: sed plures. Hę sũt caro fm mẽbra sui diuersa/ q̃ prona sũt ad diuersa peccata. Vñ ꝛ oia debẽt tẽdi: vt ꝙsonã faciãt melodiã. Ro. vj. d. Sicut exhibuistis mẽbra vestra seruire imũdicię ꝛ iniq̃tati ad iniq̃tatem: ita nũc exhibete mẽbra vestra seruire iusticię in sanctificationẽ

Esa. xxiij. d.

Esa.xxiij.d. Sume citharā/circūi ciuitatē meretrix obliuioni tradita. Et dic: singli: qz vnuscuiusq; pgruā sibi pnitētiā debz accipe nō oēs vnā. Luc.ix.c. Si qs vult venire post me/abneget semetipm ⁊ tollat crucē suā/⁊ seq̄t me. Per phialas ḡ latę sūt ⁊ lucidę/significāt corda sctōz p sapiaz lucida: ⁊ p charitatē dilatata. Quę etiā aureę sunt p sapiētiā cęlestem vel scientiā supeminentē. Eph. iij.d. Scire etiaz supereminentem scientię charitatē christi: vt ipleamini in oī plenitudine dei. Ūñ Ethoco ⁊ hic dic: Plenas odoramētoz.

a oratiões sanctoz: ⁊ cāntabāt b cānticū nouum/dicēntes: Dignus es dñe de⁹ accipere librū et soluere signacula ei⁹: quoniam occisus es: ⁊ redemisti nos de⁹ in sangūine tuo ex oi tribu ⁊ lingua ⁊ populo ⁊ natione: ⁊ fecisti nos deo nr̄o regnū: id ē tales in quibus de⁹ regnat p gratiā: in quibus diabol⁹ pius regnabat p culpā. k Et sacerdotes: vt nosmetipos offeramus deo: ꝼm qđ monet Apl's Ro.xij.a. Obsecro vos p misericordiā dei vt exhibeatis: id est offeratis corpa vra hostiā viuentē ⁊c. l Et regnabim⁹ sup terrā: id ē terrenitatem abijciētes/latrones suspendem⁹: id ē peccata ḡ animā nobis furant rebelles subijciem⁹: id ē mor⁹ carnales spiritu domabim⁹ vt tā dē sup terrā viuentiū regnantes dicam⁹ cū Dañ.7.c

i ne: et fecisti nos deo nostro re/k gnum et sacerdotes: et regna/m bimus super terrā. Et vidi et n audiui vocem angelorū multo/ tozū in circuitu throni et ani/p malium et seniorū: et erat nu/q merus eorum milia miliū/

Ps. Caro meū ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū. Sz qre nō dicit reges sicut dicit regnū: ⁊ econuerso/qre non dicit sacerdotiū sicut sacerdotes? Sol'. Quia q nos regim⁹ hoc a deo est. Ūñ reges nō sum⁹/nisi qz regnū dei sum⁹. Sz q sumus sacerdotes deo nos offerēdo/hoc magis habem⁹ a nobis: qz a libero arbitrio/⁊ ꝓparante ⁊ coopante. Sed cū in Exo.xix.a. dictū sit: Et vos eritis mihi in regnū sacerdotale ⁊ gens sancta. Itē.j. Pet.ij.b. Vos estis gen⁹ electū/regale sacerdotiū. Et b: Fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊ sacerdotes: q̄ritur vñ sit ista diuersitas? Sol'. In Exodo sacerdotiū adiectiue ponitū ē: qz in lege sacerdotiū initebat regno: qz figuratiuū erat sacerdotiū ⁊ nō vez: sed regnū erat vez: ⁊ ꝓpter hoc regnū ponitur substantiue. Item in nouo testamento: scilicet in canonica petri sacerdotium ponit substātiue/⁊ regnū adiectiue: qa ibi regnū innitit sacerdotio: sed hic vtrūq; ponit substātiue: qz hic liber ptinet ad statū patrię/vbi null⁹ alij innitit: qz.j. Cor. xv.c. Cessabit ois plātio. m Et vidi ⁊ audiui. Septima ps vbi ostensū est iobānī quō ꝓgratulant angeli de redēptiōe generis hūani/⁊ deū inde laudant. Sz q̄rit: cū in p̄cedenti prevbi ęgit de cōgratulatiōe hoim oñdit q ⁊ hoies imitant chri/stū/⁊ laudāt ipm: hic ꝛo agēs d̄ ꝓgratulatiōe angelorū: nō dic nisi q angeli laudāt deū: vñ h? Sol'. Quia angeli ipm nō imitant nec possūt/cū dicat Deu.ij.d. Muscę angelos appbēdit: sed semē abrae appbēdit. Sz q̄rit hic: vtrū loquat de visione corpali/aut spūali. Si pmo mō/ꝺ sit vox/nō videt. Si secūdo mō: tūc ē ordo p̄poster⁹: Ibi em̄ pius ē audire/⁊ postea videre: id ē itelligere. Glo. soluit q̄ dic: Vidi/q̄ p̄dicta sūt. Et audiui: q̄ sequūt vocē. Vel pōt sic dici: Vidi: angelos p ispirationē factā mihi a deo. Et audiui: postea/ n Vocē angelorū mltorū: existētiū. s. o In circuitu throni ⁊ animaliū ⁊ seniorū Hoc dic: qz ⁊ maiores ⁊ minores ⁊ mediaſ psonas ecclię angeli ptegūt/custodiūt ⁊ defendūt: qz vt dicit Ps. Nisi dñs custodierit ciuitatē frustra vigilat q̄ custodit eā. Ūñ sup illud verbū Gen.xxx.d. Expimēto didici q bñdixerit mihi dominus ꝓpter te: dicit Be. Etsi nō videam⁹ obsequium quoz expimur auxiliū/ex hocipo monemur inuisibilia visibilibus p̄ponēda. Qz ergo angeli sunt in circuitu nostro/hoc q̄ti die discimus expimento. Et pōt ꝓbari: qz si mali angeli circūeunt ad deuozādū. j. Pet.v.c. Circuit q̄rens quē deuozet. Et Job.j.b.⁊.ij.a. Circuiui terrā satis ꝓbabile: imo xissimū est q boni circūeunt ⁊ circūdant nos defendēdo. Esa.lxij.b. Super muros tuos hierusalem constitui custodes: tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt. p Et erat numerus eorū milia: de nūero/ q Miliū: id est mlta milia. In his verbis duo significata: sūt in mltitudine maior attestatio: ⁊ ꝓgtulatio ⁊ ita mai⁹ gaudiū. Itē in ipis nominib⁹ vl nūeris vl mō loquendi significatū est vt dicit Glo. q numerus angelorum quo ad nos infinitus est: sed quo ad deum finitus: quia mille est finitus numerus: sed infinitus quo ad significatum: scilicet ꝓpter pluralem numerum. Unde deo qui est principium ⁊ principalis causa omniū: finitus est numerus angelorum: nobis ꝛo qui sum⁹ secūdarij: ⁊ q̄si in nūero plurali infinitus. Ūñ Job.xxv.a. Numq̄d est numer⁹ militū ei⁹. Dañ.vij.c. Milia milliū ministrabāt ei: ⁊ decies millies cētena milia assistebāt ei.

Ps.85.

Ps.126

Ps.14.

a Voce magna dicentiũ: Dign⁹ est agn⁹ q̃ occisus ẽ accipere virtutẽ. Glo. immunitatẽ a peccato. Sed nonne in incarnatione imunitatẽ a peccato accepit: quõ ergo dicit q̃ dign⁹ est accipere: quia occisus est: Sol. Licet acceperit i incarnatiõe: dicit tamẽ in p̃senti accipere / r nõ accepisse / vt sic notet imutabilitas i deo ee: qz post p̃mũ instans suę concepciõis nõ fuit aliqñ magis vel minus imunis a peccato: r sic li accipe ẽ p̃sens cõfusũ. Magna aũt dicit vox angelor: quia si gaudium est angelis dei super vno peccatore pnitentiã agente: Luc. xv. b. quanto magis eis est gaudium de totius generis humani redẽptiõe / r omniũ electorum saluatione. d Virtutẽ r diuinitatẽ: in secũdo aduẽtu. Bar. xxiij. c. Tũc videbũt filiũ hominis venientem in nubibus cęli cum virtute magna et maiestate. f Et sapientiam et fortitudinem: quo ad primũ aduẽtũ: vbi sapiẽter debellauit tanq̃ fortis athleta diabolũ: qñ accederet temptato / tria vitia i mediũ ducẽs h Honorẽ: i resurrectiõe. i Et gloriam: in ascensione. k Et benedictionẽ: in fideliũ multiplicatione. Vel d Virtutẽ: cõtra vitium r vbilitatem nostrã. e Et diuinitatẽ: contra corruptionem nostram. Pš. Non dabis sanctum tuũ videre corruptionẽ. Hoc fuit virtute deitat⁹ vnitę corpi. f Sapiẽtiã: plenã omniũ cognitionẽ / ptra ignorãtiã g Fortitudinẽ: q̃ fortiẽ aereas potestates deuicit. Esa. lj. d. Nunquid non tu percussisti superbum / vulnerasti draconẽ: Abacuk. iij. c. Percussisti caput de domo impij. h Honorẽ: quia fuit inhonoratus a iudeis / cũ vocaretur filius fabri. Marci. vj. a. Nonne hic est faber / filius marię frater iacobi et ioseph et iude et simonis: Et Matth. xiij. g. Nonne hic est fabri filius. i Et gloriã: resurrectionis ꝓpter vilitatem passionis. k Et bñdictionẽ: in exaltatiõe nomis. Phil. ij. b. Deus exaltauit illum r donauit illi nomen qõ est sup omne nomen. l Et omnẽ creaturam quę in cęlo est et quę super terrã / r quę subt⁹ terrã. Matth. vlt. d. Data est mihi ois potestas in cęlo r in terra. Hoc est qõ dicit Phil. ij. b. Vt in nomine iesu omne genu flectatur cęlestium / terrestrium / et infernorũ. o Et quę sunt in mari r quę in eo. q. d. oĩs creatura eius subiũcitur ditioni / vt ꝺ ea faciat quicquid voluerit. Matth. xj. d. Oĩa mihi tradita sunt a patre meo. Vel sic: b Dignus es: non dignitate meriti: sed congrui. c Accipere virtutem r diuinitatem: id est diuinã virtutem. f Et sapientiã: id est vniri verbo qõ est dei virtus r sapientia. j. Cor⁹. j. d. Et fortitudinem: expugnãdi fortem. Luc⁹. xj. c. Cum fortis armatus custodit atriũ suũ / in pace sunt oĩa quę possidet: sic q̃si in pace diabol⁹ fortis possidebat genus humanũ ante aduentũ christi. Si autem fortior illo superueniens vicerit illũ / vniuersa arma eius auferet in quibus cõfidebat: sic christus fortior diabolo ipm̃ deuicit. Esa. xlix. g. Nunquid tolletur a forti ꝓda: aut quod captũ fuerit a robusto saluũ esse poterit: quia hęc dicit dominus equidẽ r captiuitas a forti tolletur: r quod ablatum fuerit a robusto saluabit⁹. Et honorẽ: cęli r mundi subiectionẽ r adoratiõnẽ. Pš. Adorate deũ oẽs angeli ei⁹. Jte. Tollite hostias vos hoies r introite in atria ei⁹: adorate dñm in atrio sancto ei⁹. i Et gloriã: imortalitat⁹ r vtriusq̃ stolę in resurrectiõe. Esa. lxiij. a. Iste formosus in stola sua gradiẽs in mĩhitudine fortitudinis suę. Pš. Gl̃ia r honore coronasti eũ dñe. k Et bñdictionẽ: in natiuitate. Luc⁹. j. d. Bñdict⁹ fruct⁹ vẽtr⁹ tui. l Et omnẽ creaturã. Pš. Oĩa subiecisti sub pedibus ei⁹. Job. xvij. b. Oĩa mea tua sũt / et tua mea sũt. m Quę i cęlo est r q̃ super terrã. Eph̃. j. d. Constituẽs ad dexterã suam in cęlestibus super omnẽ principatum r potestatẽ r virtutem r dominationẽ / r omne nomen qõ nominatur nõ solũ in hoc sęculo: sed etiã in futuro: r omnia subiecit sub pedibus eius r ipsum dedit caput super omnẽ ecclesiã. n Et q̃ subtus frã. s. j. d. Et habeo claues mortis r inferni. Col⁹. ij. c. Expolians pncipatus et potestates. o Et q̃ sunt in mari r quę in eo oĩa: id est totũ mundum. Pš. Jn mari via tua. p Omnes: angelos: scilicet vel creaturas. q Audiui: id est intellexi de rerum ordinatione laudare creatorẽ: r Dicẽtes sedenti: deo pri. s Et agno id est domino iesu christo. Vel Sedẽti in throno r agno: id ẽ christo fm deitatẽ sedenti: fm humanitatem agno: id est ad laudem sedentis in throno r agni. Et q̃d: Hoc s. t Bñdictio r. Hęc q̃tuor quę a deo acceperũt / angeli attribuũt ei. Benedictio: qz in gratia confirmat: Et hęc fuit benedictio de roze cęli desuper: id ẽ de misericordia r benignitate dei. Gen̄. xxvij. f. v Et honor: quẽ adhuc habuerũt a dño: vel quem exhibẽt eis homines. x Et gloria: de ꝓfectio r visione dei. y Et potestas: qz restituerũt malis: scz lucifero cadenti. z In sęcula sęculor. q. d. continue r semp laudant deum r ꝓdicta ei attribuũt. Sed cum hoc habuerint a deo a pncipio mundi pusq̃ incarnaret filius dei q̃ fm humanitatem dicitur agnus: quõ hoc attribuũt agno: Sol. Agno attribuũt inq̃ntũ agn⁹ deus est: vel quia per ipm̃ ruina reparata ẽ angelor. Hęc tamẽ q̃tuor fm vnã Glo. exponunt ꝺ christo sic: t Bñdictio id ẽ exaltatio. v Et honor: id ẽ impassibilitas. x Et gl̃ia: i resurrectiõe imortalitas. y Et ptãs: q̃ ad oĩm subiectionẽ / sit supple agno. z In sęcula sęculor: id est in ęternũ. Jtẽ fm aliã Glo. exponunt ꝺ hoib⁹ q̃ q̃tuor q̃ habẽt attribuũt deo. Vñ dic Glo. t Bñdictio: quã habem⁹ i bonis opib⁹. v Et honor: q̃ inde sequit. x Et gl̃ia: de virtutib⁹ q̃s in baptismo accepim⁹. y Et ptãs: q̃ pncipiscẽtes resistim⁹: nõ nobis / fm sibi attribuant. Vñ Pš. Nõ nobis dñe nõ nob: fm nomen tuo da gloriã. a Et q̃tuor aialia. Octaua ps in q̃ oñdit quõ sancti p̃sentiũt ꝓgratulatiõi angelor de redẽptione hoim. Vñ dicit. Et q̃tuor aialia dicebãt amẽ: ꝓgratulatiõi r testimonio angelor p̃bẽtes assensũ. Amẽ aũt dicũt / vt dicit Glo. q̃ p̃dicatorib⁹ ex officio suo cõuenit alios cõfirmare. Vñ petro dictũ est Luc⁹. xxij. d. Et tu aliqñ conuersus cõfirma fratres tuos. s. iij. a. Et confirma cętera quę morituraerãt. Amẽ ẽ respõsio minor r finis oronis. j. Cor⁹. xiij. c. Qui supplet locũ idiotę / quõ dicet amẽ sup tuã bñdictionẽ. Et in b q̃ hoies dicũt amẽ r nõ angeli / notat q̃ hoies i p̃senti miores sũt angelis. Nec obstat illõ qõ dicit Matth. xj. b. ꝺ iobãne: Qui minor ẽ i regno cęlor: maior est illo: qz illõ intelligit ꝺ futuro vbi hoies ęq̃bunt angelis: r aliq̃ erũt maiores q̃ aliq̃ angeli: Vl̃ sic intelligit q̃ minor ẽ i cęlo / maior est oĩbus hoibus qui sũt in mũdo in securitate r puritate r extẽsione charitat⁹. Vl̃i tñ homines etiã in mundo maiores sũt aliquib⁹ angelis in essentia r in extẽsione charitatis. Vel significat i hoc q̃ hoies dicunt amẽ: q̃ in futuro terminabit cõgratulatio sanctor quę est fm statum vię: qz amẽ idẽ ẽ qõ fiat / qõ ꝓ futurro sonat: quia in via non potest esse laus pura / quin aliquid admixtum habeat ꝺ contrario: ꝫ in patria erit purissima. Vñ Pš. Ad vesperũ demorabit⁹ flet⁹: r ad maturinũ lętitia. f. incipiet b Et viginti quatuor seniores ceciderunt in facies suas: id est ad corda sua se conuertentes humiliauerunt se: non alios iudicantes: fm illud Luc⁹. vj. f. Nolite iudicare / et non iudicabimini: sed seipsos arguentes. Gal⁹. vj. a. Considerãs teipsum ne r tu tẽpteris. c Et ꝺadorauerunt: corde / ore / r opere. d Viuentem in sęcula sęculorũ: id est ab ęterno in ęternũ viuentẽ in se r alios vitã p̃stãtẽ. Job. xiij. c. Quia ego viuo r vos viuetis.

Et vidi

Apoc. 4. Ps. 76. Ps. 115. Ps. 29. Ps. 96 Ps. 95. Ps. 8. Ps. 18.

Et vidi q̄ aperuisset agnus. La. VI.
Hoc est sextū capitulū/et tertia pars huius visionis secūdę: in qua ostēdunt iohānī mysteria ecclesię quę per christum fuerunt reuelata. Et continet duo capitula: sextū scz t septimū. Diuiditur autem hęc pars tota in septē partes/ fm qō ostendūtur b septem status eccle/ się per septem sigillo rū apertionē: quoꝝ apertio est status ecclesię reuelatio. In hoc autem capitulo continetur quinq̄ sigillorū apertio: et in pte apertio sexti: Et fm b illud capitulū sex habet ptes. Prima pars est fm primus statum ecclię: qui fuit tempore apostoloꝝ: qui designant per equū album: cuius sessor est christus: qui primū sigillum aperuit in primitiuis patribus primę ecclesię: scz resurrectionē quę pius in scriptura latebat: quę scriptura per arcū significatur. Et hoc fuit necesse vt primo p̄dicaret resurrectio: qz primi patres christū mortuū viderāt: vnde potuerāt credere ipm esse puꝝ hominem: per resurrectionē xp̄o verum esse apparuit. Unde t tūc fuit resurrectio p̄dicanda/ne inanis esset fides t vacua. Dicit g:

a Et vidi q̄ aperuisset agnus: q̄ potuit b facere: qz est vere xp̄us t sapia. j. Cor. j. d. Sap. vij. a. Ipse em̄ sapię duxit: t sapientiū emēdatoꝝ. Et Sap. vij. b. Doctrix est em̄ disciplinę dei: t electrix operum illius.

b Unum de septem sigillis. Hoc fecit christus: dum spiritum sanctū primitiuis patribus ecclesię infundendo / primissionē patris pius latentem et signatam/in se t per se adimpleuit.

c Et audiui vnū de quattuoꝝ animalibus: id est primū qō fuit marcus: qui de resurrectione domini specialius agit. Cōtra. Glo. dicit: Johānē. Sol. Hoc dicit Glo. qz iohānes altius cæteri de diuinitate intonuit/cum dixit Joh. j. a. In principio erat verbū/t virtute suę diuinitatis christus resurrexit: de cuius resurrectione marcus apertius scripsit. Et per hunc primus ordo p̄dicatoꝝ ecclesię designat: qui corporalem christi resurrectionē: t ecclesię spiritualē p̄dicauit.

e Tāq̄ vocem tonitrui: id ē euidentē t valde audibilē. Uel hoc dicit: quia magna t multa mirabilia/pnunciauerunt apostoli/simul cum fragore p̄dicatiōis miraculis coruscātes: vnde t homines q̄si stupidi reddebant. Unde Act. ij. e. Stupebant autem oēs t mirabant/dicentes: Nonne oēs isti qui loquūtur galilei sunt: t quō nos audiuim⁹ vnusquisq̄ linguā suā in q̄ nati sum⁹? d Dicēs: a la scz: f Veni: per maiorē attentionē. g Et vide: per intelligentiā spiritualem. Uel Veni: a figuris/eas relinquendo. Et vide: xitatē/vmbras abūciēdo. Heb. x. a. Umbrā enim habet lex futuroꝝ bonoꝝ. In hoc etiam inuitantur conuertenda tunc vt veniāt ad ecclesiam per celerem conuersionem t videāt gratiam collatā ecclesię per fidem.

b Et vidi: sicut mihi p̄miserat. i Et ecce equ⁹ alb⁹: primoꝝ scz electoꝝ numer⁹: qui bñ p equū albū designat/ppter baptismū in quo fuerūt dealbati sup niuē: deposita oī nigredine t macula pctī: sicut p̄miserat dñs p Esaiā. j. e. Si fuerit pcta vra vt coccinū: q̄si nix dealbabunt: etsi fuerint rubra/q̄si vermiculus/velut lana alba erunt.

k Et qui sedebat sup illū: christus scz. l Habebat arcū: id est sacrā scripturā/quę arcus dicit: qz et bonos defendit t hostes occidit. Lignū hui⁹ arc⁹ est duricia veteris testamēti: chorda gratia t benignitas noui. Uel lignū iusticia in futuro iudicio. Vñ Ps. Sedisti meruerib⁹ te significationē vt fugiāt a facie arc⁹. Job. xx. d. Fugit arma ferrea et incidit i arcū ęreū. Chorda misericordia. Gen. ix. b. Ponā arcū meū in nubib⁹ cęli: id ē in his q̄ eleuati sūt p cęlestiū p̄templationem: t aquosi per compunctionē: lucidi per bonā conuersationem: pluentes t terram fecundantes per p̄dicationē. Qui ergo non est vel nō laborat esse talis/timeat ne ipse sacrę scripturę intelligentiā non recipiat. Ex hoc arcu emittunt sagittę quę quosdam vulnerant ad mortem: Joh. vij. c. In peccato vestro moriemini. Deut. xxxij. d. Congregabo super eos mala: t sagittas meas cōplebo in eis. Et ibidē. f. Inebriabo sagittas meas in sanguine: t gladius meus deuorabit carnes. Itē quosdā vulnernauit ad medelam. iij. Reg. xiij. c. Sagitta salutis domini cōtra syriā. Job. v. e. Ipse vulnerat t medetur.

m Et data est ei corona: quia post arcum p̄dicationis sequit corona ętnę retributionis. Et fm hanc expositionez li ei refert ad aial: id ē ad ętum p̄dicatoꝝ illi⁹ tpis qui iā coronati sūt/t i vna stola decorati securi de reliq̄.

n Et exiuit: de iudęis reprobis. o Uincens: in paucis fidelibus t apostolis quos de iudęis elegit.

p Ut vinceret: in gentibus conuertendo eas per prędicationē apostoloꝝ. Act. xiij. g. Vobis oportebat primū loqui verbum dei: sed quoniam repellitis illud/t indignos vos iudicatis vitę ęternę: ecce conuertimur ad gētes. Et sic exponit de animali loquente: id est de ętu p̄dicatoꝝ t apostoloꝝ. Uel de christo: qui exiuit a patre. Joh. xvj. f. Exiui a patre t veni in mūdū. Hiere. xij. b. Reliqui domū meam/dimisi hereditatem meā. o Uincens: plasphemias iudęoꝝ t persecutiones ęquanimiter tolerando. p Ut vinceret: per hoc duroꝝ cordium rebelliones. Durior est enim q̄s adamas qui sanguine christi pro nobis effuso non frangitur ad humiliratem. Sic enim dicitur q̄ adamas non potest frangi nisi sanguine hircino: t christus significatur p hircū apompeiū sup quē sacerdos imponēs man⁹ imprecabatur vniuersas iniquitates filiorum israel: t vniuersa delicta atq̄ peccata eorum: t mittebatur in desertū: Leuitici. xvj. e. sic christus peccata nostra: id est pnam p peccatis nostris portauit in corpore suo super lignum. j. Pet. ij. d. q Et cū aperuisset sigillum secundum. Secunda pars capituli: in qua agit de secundo statu ecclesię: q̄ fuit tempore martyrū. Apertio xp̄i huius sigilli est prędicatio passionis christi. Et recte sequitur hoc ad prędecedens: qz prędicata resurrectione christi per quam inotuit esse deus: multi de iudęis crediderunt. Quibus inuidens diabolus ex eo q̄ in locum vnde ceciderat eos instrui videbat: contra fideles incitauit persecutiones iudeoꝝ: quę sub stephano inceperunt: sicut legitur Act. vij. g. Unde t dispgi oportuit fideles inter gentes vbi fuerunt diuersis pęnis t tribulationibus afflicti. Unde necesse fuit vt prędicaret illis passio christi/vt ad ipsius exemplū nō timerent pati. j. Pet. ij. d. Christus passus est pro nobis/vobis relinquens exemplum: Iste igitur equus rufus: id est tyranni qui fideles occidebāt: t propt̄ hoc rufus sessor diabolus. Magn⁹ eius gladius magna potestas nocendi t interficiendi sanctos. Dicit ergo: Et cum aperuisset sigillum secundū/audiui secundū animal/dicens: Veni t vide. Totū vt prius. Secūdū animal simile vitulo. ē. iiij. b. Per hoc ergo designatur lucas: qui ō passione domini specialius agit: et per hūc intelligitur totus ordo p̄dicatoꝝ qui tēporibus

Ps. 85. Ps. 8. Ps. 7. Ps. 59.

martyrum passionē dñicauerūt. a Et exiuit alius equus rufus. Sed vnde: De occulta mali machinatione in opus exterius. Ps. Concepit dolorē ⁊ peperit iniquitatē. b Alī⁹ a pmo/mō tm alt: qz pm⁹ bon⁹: hic vo malus. Zach. j. b. Vidi per noctem ⁊ ecce vir ascendens super equū rufum. c

Ps. 7.

Et ā sedebat super eum: id ē diabol⁹. d Datum est ei: id est permissum a deo. e Ut sumeret pacē de terra: illata scilicet p̄ sequtiōe/ bonos ab amore ꝛenorū amouere: Et dñ fuit eis bonū: dñi iste nescies fideles adiuuabat. Luc. xij. f. Putat' qz pacē veni mittere in terrā: Nō dico vobis/ sz separationem. f Et vt inuicem se interficiant: homines. s. vel gladio materiali. Matth. x. c. Tradet autem frater fratrem in mortem ⁊ pater filium: ⁊ exurgent filij in parentes/ ⁊ morte afficient eos. Putabunt enim se obsequium p̄stare deo: sicut dicit dominus/ Joh. xvj. a. Vel gladio p̄dauę persuasionis/ quo mutuo se occidunt multi. Josue. viij. c. Vocifer̄ates parit̄ se ⁊ mutuo cohortātes p̄secuti sūt eos: id ē mali bonos. Judic'. vij. f. Mutua se cede truncabunt. g Et datus est ei gladius magnus. Et hic exp̄mitur quātites persecutionis. Magnus vtiq; p̄o occisorū multitudine. Item magnus p̄o occisor̄ qualitate: quia non solū minores/ sed maiores: scilicet apostolos interfecit. Threñ. ij. g. Jacuerunt in terra foris puer ⁊ senex: virgines meę ⁊ iuuenes mei ceciderūt in gladio in die furoris tui: id est quādo tyrannos contra eos furere p̄misisti/ dicit eccl̄ia ad deū. Ezech. xxj. b. Gladius exacutus est et limatus. Primus equus significatus est in innocentia abel/ isaac ac iacob ⁊ dauid. Sed secundus in crudelitate cain/ hismael/ esau et saul. Sed audiamus quid dicit moyses. Exo. xv. a Equum et ascēsorem p̄iecit in mare: Sicut patet in valeriano: q̄ pl⁹ q̄z laurentius anxiebatur: ⁊ de multis alijs. Simile legit̄ de daciano ⁊ vincentio. b Et cū aperuisset sigillū tertiū. Tertia pars. Quia vidit diabolus se nihil p̄ficere interficiendo martyres: sed magis eorum patientia et virtute ecclesiam roborari: suscitauit hereticos qui peruerse exponentes scripturas/ hereses induxerunt. Et quia fere omnis heresis circa natiuitatē domini est/ necessarius fuit tert⁹ ordo p̄dicatorum/ qui incarnationem p̄dicarent: Et hoc sinpponitur per tertiū animal: qđ est matthęus: qui specialiter scribit de natiuitate ⁊ incarnatione domini. Et dicūtur hic quinq;. Primo: quis sit equus: quia heretici. Secūdo: quis sessor: quia diabolus. Tertio: quid teneat: quia stathe ram quę est peruersa expositio scripturę. Quarto ponit̄ cōsolatio fidelium/ ibi: Bilibris. Quinto cohibitio hostiū/ ibi: Ne lęseris. Dicit ergo: Et cum aperuisset sigillum tertiū: id est ea quę in tertio statu ecclesię scilicet tempore hereticor̄ facta sunt ostēderet. i Audiui tertiū animal/ dicens: Veni ⁊ vide. Hoc expositū est. k Et ecce equus niger: id est heretici sua vitia simulatis virtutib⁹ cęlātes. Unde bñ dicit niger: Nigredo em̄ p̄uenit ex mortificatiōe caloris naturalis: ⁊ isti modis oib⁹ nitebā/ tur extinguere fidē: q̄ ē spūalit̄ calor naturalis/ viuificās animā hoīs. Abacuk. ij. a. Just⁹ ex fide viuit. Zach. vj. a. Eq̄ nigri egrediebant̄ in terrā aq̄lonis. Item bñ dicit̄ niger qz recte cōtrarius p̄mo qui fuit albus. Ezech. xxxij. b. Operiā cum extinctus fueris cęlos: et nigrescere faciam stellas eor̄. j. xvj. c. Quitus angelus effudit phialam suā super sedem bestię: ⁊ factum est regnum eius tenebrosum: ⁊ cōmanducauerunt linguas suas p̄ dolore. l Et qui sedebat super eum: scilicet diabolus: cui attribuitur qđ eius mēbra per ipsum faciunt. m Habebat statheram in manu

a Et exiuit alius equus rufus: b et qui sedebat super illum/ dā c tum ē ei/ ut sumeret pacem de d terra: et vt inuicem se interfici e ant: ⁊ datus ē illi gladius ma f gnus. Et cum aperuisset sigil g lum tertiū/ audiui tertium ani h mal/ dicens: Veni et vide. Et i ecce equus niger: et qui sede k bat super eū habebat stathe/ l rā in manu sua. Et audiui tā/ m q̄s vocē in medio q̄ttuor aia/ n liū/ dicentiū: Bilibris tritici o denario vno/ et tres bilibres p q r

sua. Hęc stathera est quersa expositio scripturę. Quę statherę cōparat̄: quia sicut stathera sine pōdere ō facili mouetur huc ⁊ illuc: sic scriptura si pondus non habeat expositionis catholicor̄ ⁊ sanctor̄ fluctuat huc ⁊ illuc: ⁊ vane exponitur ⁊ peruerse. Unde Gen̄. xlix. b. Jsachar asinus fortis accubās inter terminos. Jsachar iter p̄tat vir mercedis: vel dñm memorās. Hic est catholic⁹ expositor: qui accubat inter terminos quos patres posuerunt: id est sequūt̄ expositiones sctōrū: Quia sic dic̄ Job. xiij. a. Posuisti t̄minos ei⁹: id est scripturę: qui pręterīri non potuerunt: sine peccato supple. Usi Prouerb. xxij. d. Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres. Et dicit habebat: quia ipsi scripturā habent/ nō habēt̄ ab ipa: quia superbe ei dominantes eā suo sensui coaptāt. Sed econuerso illi habent̄ a scriptura qui se ei humiliter subijciunt/ captiuantes omnē intellectū in obsequiū fidei: sicut docet Aplus. ij. Cor̄. x. b. Item dicit: In manu: id est in ope: quia seipos macerando/ ⁊ aliqua opera de genere bonorū faciendo/ affligunt se vehementer vt eis credat̄. Unde de talibus Osee. xij. b. Chanaā in manu ei⁹ stathera dolosa: Et hoc multum displicet deo. Unde Prouerb. xx. d. Stathera dolosa abominatio est apud deum: ⁊ pondus equū voluntas eius. Vel stathera quā diabolus habet in manu est tribulatio qua p̄missione dei ⁊ bonos ⁊ malos affligendo pōderat: vbi videt et cognoscit/ qui leuiores sint ponderis in tribulatiōe/ ⁊ qui grauioris. n Et audiui tanq̄ vocem/ angeli existentis. o In medio quattuor animaliū: id est in cōmuni testimonio quattuor euangelior̄. Animalium dico: p Dicentiū: vel dicentis: scilicet angeli. Vel dicentē: scilicet vocem. Et p/mittit̄ hic auxilium: sicut dicit Glo. quia in pugna hęreticorū vbi est maius periculū p̄tenditur auxilium. Hęc autem vox ē concors p̄dicatio quattuor euangelior̄ vel omniū bonorū p̄dicator̄. Et q̄d dicebat illa vox: Hoc scilicet: q Bilibris tritici tc̄. Bilibris/ ad litterā est vas capiens duos sextarios vel duas libras/ vel quaslibet duas mensuras: ⁊ significat duplicem intelligentiā vtriusq; testamenti: historicā sz ⁊ spiritualem: ⁊ hoc p̄pter dualitatē. Sed quia in singulari numero dicitur bilibris: q̄ ē nomiatiui casus ⁊ singularis nūeri: intelligit doctrina euāgelica p̄pter vnitatem euāgelici sacramēti. Oñe em̄ sacramētū euāgelicum ab vno habet effectū. s. a passione christi. Uñ ⁊ dī dari/ r Denario vno/ vel emi/ qz cū sanguie christi. r Et tres bilibres: vet⁹ testamētū significant rōne pl'alis nūeri/ p̄t tres ordines q̄ fūt in veteri testamēto: lex s. ⁊ p̄phę ⁊ psalmi. Sz rōne dualis mēsurę duplicē sēsū historicū. s. ⁊ mysticū significāt. Per denariū significat p̄fectio fidei: qz fm cōputationem De cōfessoribus

Ps. 7.

Vel de confessoribus exponitur totū sic in bono. Equus: cętus confessor̄. Niger: quia afflicti angarijs tribulationū. Cant'. j. b. Nigra sum/ exterius: sed formosa/ interius: nolite me considerare q̄ fusca sim: quia decolorauit me sol. Threñ. iij. b. Denigrata est super carbones facies eorū: adhęsit cutis ossibus eorū. Et qui sedebat super eum: christus eis p̄minens/ regens eos ⁊ in eis quiescēs. Habebat statherā: equā scz lancē iudicij ad ponderanda tam peccata persequentium q̄z tormenta patientium: vt singulis reddat fm̄ merita. Dañ. v. g. Appensum est in stathera: ⁊ inuentum ē minus habens. Job. vj. a. Utinam appenderētur peccata mea quibus iram merui/ ⁊ calamitas quā patior i stathera. Prouerb. xvj. b. Pondus et stathera iudicia domini sunt. Vl' stathera dicit ponderatio tribulationū fm gratiā ⁊ facultatem tribulator̄. j. Cor̄. x. c. Fidelis est dominus qui non patiet̄ vos tentari supra id qđ potestis: sed faciet cum tēptatione ꝓuentum vt possitis sustinere. Bilibris tritici: nomine tritici intelligun/

* tur perfectiores

quia ꝑm cōputationē numeri perfectionē significat: quia i eo rectio computatiōis finē facit. Uñ sicut perfectioni nihil deest nec vltra ꝓcedit: sic denarius vltra nō porrigitur: qñ nihil desit ei. Item ꝑm formā dispositiōis significat rectitudinem fidei: quia scilicet tēditur in longum / scōm hoc ergo per denariū significat perfectio nostrę fidei. Itē per triticū similit̄ designat sacra scriptura: qz pascit electos: sz & vinū dī: qz sctōs ie briat perfectione / quos & ẏgines facit: qz separat penit⁹ a terrenis. Zach. ix. d. Quid bonū ei⁹ & q̄d pulchrū eius / nisi frumētū elector̄: & vinū germinans ẏgines. Dicit g̃: Bilibris. q. d. vos fideles nolite timere si male & peruerse exponūt scp̃turā hęretici: qz bilibris tritici: id est sana intelligētia tot⁹ noui testamenti / & ꝑm litteralem & mysticum sensum empta ē. a Denario vno: id ē sanguine christi: cui⁹ effusio dedit effectū oib⁹ sacramentis ecclię: & dabit illa. s. intelligētia recta habētib⁹ denariū: id est ꝓfectionem fidei rectę. Et tres bilibres hordei: id est sana intelligentia veteris testamenti ꝑm sensum vtrūq; / et historicum et spiritualem / qō significat duplicitas mensurę: quod si etiam in tribus: scilicet lege & prophetis & psalmis continetur: vel legem prophetis et agiographis: & hoc significat numerus pluralis cum hac dictione tres. Hęc inquam sana intelligētia empta ē. a Denario vno: id ē p sanguinē quē de latere apto emisit christ⁹. Et dabit habēti denariū: id ē ꝓfectionē rectę fidei. Per hordeū significat vet⁹ testamētū: quia sicut palea latet in hordeo granū: sic sub veteri testamēto latebat nouū. Vel vt sensus non mutetur sic. Bilibris ē euangelica doctrina / ꝓpter duo quę cōtinet / p̄cepta scz & cōsilia: Unde illi qui dixerat dño se seruasse mandata: respondit dñs. Unū tibi deest: Uade & vende omnia quę habes / et da pauperibus. Per bilibres vetus testamentū: quia in eo erant duę libręe exteriores sub quibus latebāt duę interiores scilicet ꝓhibitio man⁹ sub qua latebat ꝓhibitio animi. Itē cęrimonię sub quib⁹ veritas latebat. Et dicit hordeū: vet⁹ testamētū: qz habz paleā tenacissimā. Et h̄ ē qō dī. ij. Lorin. iij. d. q vsq; hodie cum moyses legitur: velamen positū est super corda iudęor̄: quia ipsi adhęrent paleę: medullā sensus spiritualis nō aduertunt. Job. xxx. a. Mandebant herbas & arbor̄ cortices. b Et vinū: id est p̄dicatores et doctores: qui male viuentes mordaciter increpant & acriter. c Et oleū: id est prędicatores & doctores qui suauiter & benigne pusillanimes consolant. d Ne leseris: tu quisquis huius equi sessor es. Vel p vinū p̄dicatores qui & pūgunt p cōminatiōes: & demulcent per promissiones. Per oleū eosdem claros luce exempli & reficiētes pabulo verbi: de quo dicit Grego⁹. Plus est animā in ęternū victurā spirituali pabulo verbi dei reficere / q̃s corp⁹ moriturū pane materiali saturare. Tales ergo tu qui sessor es equi nigri / ne leseris / in anima: etsi in corpore tangere permitteris. Job. ij. b. Uerūtamen animā illius serua. Vel per vinū & oleum / nouū & vetus testamētū significat. Hoc dñs ꝓcipit nō lędi. q. d. querse exponūt scp̃turę p hęreticos: nō tñ lędūtur.

De cōfessoribꝰ

tur perfectiores: nomine hordei imperfecti fideles: q̃ p tenacitate paleę: id est amoris tēporaliū / maiori indigent contritiōe. Utriq; redempti sūt a Denario vno: id ē sanguine christi: cuius p̄cio & a malis temporalibus & a malis ęternis liberantur / & vitę ęternę reseruantur: & ideo tribulatiōib⁹ non lędūtur / sed protegunt purgantur & probantur. Bilibris / itaq; est quilibet perfectus: qui capax est perfecte charitatis & sapiętię cęlestis / vt sit lucerna ardens & lucēs: Joh. v. f. Tres bilibres sunt imperfecti: in quibus suppleat fides trinitatis quicquid minus habent de sapiętia & charitate dei Hi sunt hydrię capientes singulę metretas binas vl̄ ternas: Joh. ij. a. Sed notandum q imperfecti in viroze: hoc est in principio operis de facili lędūntur grandine inanis glorię vel adulationis: Unde. Exo. ix. g. Hordeum lęsum est / eo q virens esset. Perfecti vero non: quia in maturitate se custodiunt bonę operationis. Uñ sequitur ibidē: Triticū aūt et farnō sunt lęsa: quia serotina erant: Et ꝓpter hoc imperfectis dicitur vt sua opera abscondant. Matth. vj. a. Te autem faciente elemosynā: ne sciat sinistra tua q̃d faciat dextera tua: Ecce ō opere exteriori. Et in eodem vj. a. Cū oraueris intra in cubiculum tuū et clauso ostio ora patrē tuū in abscōdito. Ecce de opere interiori. Utrūq; eñ debent abscondere imperfecti & infirmi. Esa. xxxij. a. Et erit vir q̃si qui abscondit a vento / & cęlat se a tēpestate. Sed perfectis econuerso dicitur Matth. v. b. Uos estis lux mūdi: nō potest ciuitas abscondi super montē posita: neq; accēdunt lucernā et ponūt eā sub modio sed super cādelabrū / vt luceat oñibus qui in domo sunt: Sic luceat lux vestra coram hominibus vt videant opera vestra bona: & glorificent patrē vestrū qui in cęlis est. b Et vinū: scz contēplatiōis. c Et oleū: scz actiōes. ne lęseris. Istos eñ lędi dominus non permittit: et si tangat. g. ij. c. Qui vicerit / non ledetur a morte secūda: etsi tangat tribulatiōibus quę videntur mors ꝑma. Quia qui mortem gehennę vult euadere / necesse est ipm ꝓpus mori in tribulatiōe. Act. xiiij. d. Per mltas tribulatiōes oportet itrare in regnū cęlor̄. Sequit: e Et cū aperuisset sigillū quartū &c. Quarta pars hui⁹ capituli vbi agitur de quarto statu ecclesię: scilicet de persecutione falsor̄ fratrum / scilicet hypocritar̄: quos tandē diabolus in ecclesiam introduxit: & per eos domesticos eius secretius & familiarius turbare temptauit: vnde & periculosi⁹. Quādo eñ vidit diabolus q nec per apertas tribulatiōes: nec apertas hęreses ꝓficere potuit: sed per has sanctam ecclesiam robustiorē & cautiorem reddidit: fratres in hypocrisi ambulantes subintroduxit / vulpes scilicet subdolas quę latenter demoliūt vineā dñi. Uñ Cant. ij. d. Capite nob vulpes paruulas q̃ ōmoliūt vineas. Dic̃ g̃. Et cū aperuisset: agnus scilicet / sigillū quartū: audiui vocem quarti animalis / dicentis: Ueni & vide. Quartum animal fuit aquila: per quam ipse iohānes euangelista designatur: qui de summę deitatis immortalitate lucidius cęteris intellexit: & designat ordinē p̄dicator̄ illam diuinitatē prędicantiū. Et recte isti contra equū pallidū: id est hypocritas adducunt: vt p ipsos quor̄ ē ordo dignior / & officiū maior / & oculus cordis lucidior & purior / eo q de secreta veritate loquūt / magis occulta et secreta hypocritarū malicia manifestetur. f Et ecce equus pallidus / congregatio hypocritarum: qui hodie multū abundant in ecclesia dei: qui recte p equū pallidum designant: quia vt de religione laudent / ieiunijs & afflictiōibus mltis seipos oppriműt coram hominibus / vt viribus subtractis & sanguine minorato: q̃si tam moribundi pallescāt: & ideo mercedē suā recepert: Matth. vj. a. Neq; enim opera quę congregant hypocritę aliam remunerationē q̃ laudem quam hic requirunt / habebunt. Unde Job xv. d. Congregatio hypocritarum sterilis. g Et qui sedebat super eū / nomen illi mors: id est diabol⁹ a quo mors. Et ponitur effectus pro causa. Sap. ij. d. Inuidia diaboli: mors intrauit in orbem terrarum. h Et infernus sequebat eū. Hoc dicit: quia diabolus vbicūq; est / suam gehennā secum habet. Unde et hominibus pęna sua cōmot⁹ / p quę eos ad se trahat / opa suggerit. Uñ dic̃ Glo. super illud Jaco. iij. b. Lingua inflāmat rotā natiuitatis nostrę inflāmata a gehēna. Glo. Gehenna diabolus est / ꝓpter quē facta est gehenna. Sicut gehenna semper ardet: sic diabolus vbicunq; sit vel in aere vel sub terra / secum fert torm̄ēta suarum pęnarum: et hac pęna commotus flammam vitiorum suggerit hominibus. Uel Infernus: sequitur diabolū parat⁹ recipere q̃s mors fecerit diabol⁹ p peccatū.

Esa.v.d. Dilatauit infernus animam suam/et aperuit os suum absq; vllo termino. Vel Infernus/ dicuntur hic inferiores hęretici/nomine infernalium ministrorum vocati: qiua magis eis similes sunt:id est diabolis q̄ ceteri peccatores:quia ex certa scientia peccant: t homines ad p̄ditionem tota intentione trahunt:et ideo ipsi cū dęmonibus p̄oū/cientur in infer/

B num.j.xx.d. Infer/ s.5.b nus et mors missi sunt in stagnum ig/nis. Vel etiam hypocritam sequit infernus:id ē remor/sus t vermis cōsciē tię qui nō morit̄ur. Esa.vlt.g. Ignis eor̄ non extinguet t̄ vermis eor̄ nō morietur: Et est ī eo p̄libatio pęnę ętern̄e. a

a Et data est illi potestas sup
b quattuor partes terrę: intēr/
c ficere gladio/fame et morte et
d bestijs terrę. Et cū aperuis/
e set sigillum quintū/vidi subt̄
f altare animas interfectorū p
g ptēr verbū dei et propter testi
h monium qd̄ habebāt. Et clā/
i mabant voce magna/dicēn/

Et data ē illi potestas: permissione dei. b Sup q̄t/tuor partes terrę: id est super homines qui sūt in quattuor partibus mundi: scilicet oriente t occidente: meridie et septētrione. Vel sup quattuor genera hominū/quos laqueo peccator̄ t errorum inuoluit: t contra ecclesiam armat et inducit: scilicet iudęos/gētiles t hęreticos t falsos fratres. Vel Super quattuor partes terrę: id est super oēs homines: qui quattuor cordis affectiōes: scilicet amorem/gaudiū spem t timorem in terrenis figunt. Job.ix.c. Terra data ē in man̄o impij: id ē terreni sūt in potestatē diaboli. Vel ad litterā hoc est verum: quādo materiali gladio dantur sancti q̄ sunt in quattuor partibus mundi: t qui sunt virtutibus quadrati occidunt̄ vel flagellantur: quod diabolo in malum/bonis x̄o cedit in bonū. Ro.viij.e. Oīa cooperant̄ in bonū his qui sm̄ propositum vocati sunt sancti. c Interficere gladio: peccati. d Fame: verbi dei. e Et morte: id est languore corporis. f Et bestijs terrę: id est bestialibus ministris. Vel Gladio: mūdanę philosophię. Fame: id est subtractiōe verę doctrinę. Amos.viij.d. Mittā famē ī terram: nō famem panis/neq; sitim aquę: sed audiendi x̄bū dei. e Et morte: id ē doctrina mortifera. Ps̄. Venenū aspidū sub labijs eor̄. f Et bestijs terrę: id est bestialib⁹ hominib⁹/t crudelibus mundi p̄ncipibus. Baruch.iij.b. Ubi sunt p̄rincipes gentiū t qui dominant̄ super bestias quę sūt super terram: g Et cum aperuisset quintū sigillū. Quinta pars capituli: quia graues et magnas p̄missit tribulatiōes/ne terrerent̄ boni qui in huiusmodi persecutionibus affligendi sunt t occidendi: propterea cōsolatur eos hic per tria: Cū animas interfector̄ p̄o christo vidit esse sub altare ī protectione christi/tū quia singulos eorū stolis singulis remunerari: tum quia p̄missionem adimplendi desiderij eorū audiuit. Notandū q̄ hoc sigillum est consolatio occulta animar̄ iā in ętate septima quiescētiū: q̄ solatio p̄ occ'ta erat eccl'esię: sed fuit declarata iohāni: t p ipm̄ eccl'ię reuelata. Dicit g: b Vidi subt̄ altare dei: id est sub p̄tectiōe t cōsortio christi/ i Animas interfector̄: martyrū scz; non mūdi: sz/ k Propter v̄bū dei. i. p̄ dei filiū: l Et p̄p̄ testimoniū qd̄ habebat: in se t alijs attestabātur: Hoc est quod dicitur. Act'.iiij.g. Virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectiōis iesu christi domini nostri. Et hoc est etiā qd̄ dicit Sap̄.iij.a. Justor̄ aię in manu dei sūt: t p̄pter hoc scilicet non tanget illos tormentū mortis. Altare autem dicitur christus: quia super illū nostras oblationes t sacrificia deo patri offerimus. Unde omnes orationes ecclesię fere per ipsum christū terminant̄. j. viij.a. Et alius angelus venit t stetit ante altare habens thuribulum aureum. Vel p̄ropter verbum: p̄dicationis. Et testimonium: bonę conuersationis: quia martyres effecti sic testificabātur domino. Esa.xliij.b. Vos estis testes mei dicit dom̄in⁹. Vel Propter verbum dei t testimoniū qd̄ habebat: id

Ps̄.13.

est p̄ceptum: quia et fidem christi quā in se seruabāt et alijs p̄dicabant. Ro.x.b. Hoc est verbum fidei quod p̄dicamus: quia si confitearis in ore tuo/dñm nostrū iesum christum: et in corde tuo credideris: scilicet q̄ deus excitauit illum a mortuis/saluus eris. m Et clamabant: cum desiderio. n

Voce magna: quia magna petebant. Ps̄. Voce mea ad dñm clamaui: voce mea ad deum et intendit mibi. o Dicentes: Usq; q̄ domine sanctus: in teipo t amans t facies sanctitatem ī alio. Leuit'.xj.g. Sancti estote: quia ego sanctus sū dominꝰ deꝰ vester. p Et verꝰ: ī p̄missio: qz reddit fidelibus plus cōdigno. Jaco.j.b. Qui dat oībus affluēter/t nō ip̄roperat. Nō sicut ille de quo dicit Prouer.xij.c. Est q̄ promittit t q̄si gaudio pūgit p̄scientię. Prouerb.xxv.b. Nubes et ventus t pluuię non sequentes: vir gloriosus t promissa nō complens. q Usq; quo non vindicas sanguinem nostrum: pęnas persecutoribus inferendo: sicut eis debētur. Et hoc dicunt non q̄ sancti pęnam peccator̄ desiderent vel in ea gaudeant: sed vindictam appetunt: t dei iusticię applaudunt. Ps̄. Lętabitur iustus cum viderit vindictam. Et usq; quo: scilicet/Non vindicas nos r De his qui habitant in terra: non solum per mansionem: sed per cupiditatem. Hi sunt viri hiericho qui ad heliseum dixerunt .iij. Reg'.ij.d. Ecce habitatio ciuitatis huius: id est mundi optima est. Repetitio verbi vindicandi expressio est desiderij. Vel Usq; quo nō vindicas: separando bonos a malis: vt boni ad locū suum vadant quem parasti eis. Joh'.xiij.a. Vado vobis parare locum. Et mali similiter suum locū habeant. De quo Act'.j.d. De quo p̄cuaricatus est iudas/vt abiret in locum suum: scilicet in infernū. Similis quęstio fit Habacuk.j.a. Usq; quo domine clamabo t non exaudies: Et paulo post: Quare respicis contemptores t taces cōculcante impio iustiorem se: s Et datę sunt: Post clamorē t desiderium sanctarum animarum sequitur cōsolatio triplex. Prima est de collatione p̄mij/ibi: Et datę sunt. Itē de cōfirmatione spei: quę spes ō duobus est: scilicet t de adimplendo desiderio circa pęnam malorum eis infligēdam/ibi: Et dictū: Et de bonorum saluatione post completam malorum tyrannidem t maliciam/ibi: Donec compleatur: Et patet hic admirabilis misericordia t largitas dei: qui pe tentibus vnum/scilicet liberari a cōsortio malorum dat tria. Dicit ergo: Et datę sunt illis singulę stolę: id est beatitudo animę. t Et dictum est illis: id est a deo inspiratum. v Ut requiescerent tempus adhuc modicū: cum: patienter expectando. Et dicit Modicū: quia breuis est cursus huⁱ⁹ tp̄is vsq; ad statum ęternitatis: Job.xvj. d. Modicum t iam non videbitis me: t iterum modicum et videbitis me. Et hic p̄mittitur eis adimpletio sui desiderij de capiēda vindicta de suis inimicis: qz qd̄ differt/nō aufert. Deut'.xxxij.f. Sāguinē seruor̄ suorū vlciscetur: t vindictā retribuet in hostes eorum t p̄opitius erit terrę ip̄ius sui. x

Donec compleatur numerus conseruor̄ eorum: qui sicut ipsi domino in terra seruiūt. Ps̄. Seruite domino in lętitia. y Et fratrū eor̄: qui scilicet ad eandem hęreditatem vocati sunt. z Qui interficiendi sunt: a malis. a Sicut t illi: interfecti fuerunt: qui iam requiescunt in cęlis. Et in hoc confirmatur spes eorum: de saluatiōe fratrū suor̄: t corpor̄ etiam suor̄ receptione in resurrectiōe generali. Esa.xxvj.d. Viuēt mortui tui: interfecti mei resurgent. Et paulo post: Ecce enī dñs egredi't de loco suo/vt visitet iniquitatem habitatoris terrę contra eum: et reuelabit terra

Ps̄.76. Et ver⁹ nō m dicas et non

Ps̄.57.

Ps̄.99.

sanguinem

sanguinē suū: ꝛ nō oplet vltra iterfectos suos. a Et vidi cū aperuisset sigillū sextū. Sexta ps capituli in q̄ agit de apertiōe sexti sigilli: quę nihil aliud est q̄ ꝓstensio pſecutiōis futurę tpe antichristi. Hęc autē erit duplex. Materialis scz/qz intātū ꝛseuiet i sctos q̄ mouerēt si fieri posset etiā electi: Et de hac hic dicitur: Et ecce terremotus ꝛc. Item spiritualis quę erit impedimentū p̄dicatiōis ✠ Vbi dei. Et ꝛ hac dicitur in p̄ncipio septimi capitli/ibi: Post hęc vidi quattuor angelos ꝛc. Dicit ergo: Et ecce terremotus: id est terrenoꝛ cōmotio cōtra bonos. b Et fact⁹ est magnus. Et hoc dicit: quia etsi mali semper desęuiant cōtra bonos: tunc tm̄ apertius ꝛ crudeli⁹ insurgent in eos. c Et sol: id est christus. ē. j. d. Sicut sol in virtute sua lucet. d Factus est niger tanq̄ saccus cilicinus. Niger: quia miraculis nō lucebit: malis ecōuerso facientibus miracula. Matth. xxiiij. a. Surgent enim pseudo christi ꝛ pseudo ꝓphetę: ꝛ dabūt signa magna ꝛ p̄digia. e Tanq̄ saccus cilicinus: qz christus ab antichristo ꝛ suis/solo mortalitatis sacco reputabit fuisse indut⁹/ꝛ peccati cilicio obuolutus. Sz verū est q̄ christus saccū habuit mortalis carnis: qui cōscissus fuit in passione ꝛ diruptus. Ps. Cōscidisti saccum meum ꝛ circumdedisti me lętitia: quia in resurrectione fuit iste saccus oīno ab eo ablatus. Hecq̄ enim erat fas sacco indutū in palatiū regis intrare: Hester. iiij. a. Sz indut⁹ ē noua veste glificatiōis. Zach. iij. b. Indui te mutatoriis. Hoc ad litteram dictū est iesu sacerdoti magno. Et ꝓpter h̄ f Et luna: id est ecclesia sup christū fūdata. Matth. xvj. c. Et super hanc petrā: id est me/ędificabo ecclesiā meā. h Facta est: reputatiōe malorū. g Tota: id est totaliter. i Sicut sanguis: id ē vt sanguinea ꝛ peccatrix. Destructo em̄ fundamēto/sequitur destructio ędificioꝛ. Sāguis/peccatū significat: quia grauissimū vidēt peccatū: qz apud omnes ex oīni tempore iudicatur puniendū/ꝛ ex lege naturali ꝛ scripta. Osee. iiij. a. Sanguis sanguinē tetigit. k Et: auditis ꝛ persuasis ab antichristo et suis. l Stellę cęli: id est multi: quę ꝓus illumiabāt ecclīam. m Ceciderūt: id est cadent/ n Super terram: innitentes terrenis promissionibus antichristi ꝛ suorū. o Sicut ficus emittit grossos suos: id est fructus inanes/vt dicit Glo. p Cū a vento magno mouetur. q. d. leui ꝛ modico temptationis impulsu cadent illi qui inanes erunt ꝛ reprobi. Nullū em̄ deus permittit cadere qui ei seruit vero amore. Hoc est quod dicitur Jobel. ij. c. Sol ꝛ luna obtenebrati sunt: ꝛ stellę retraxerunt splēdorē suum. Ira erit de reprobis. Sed q̄d de electis/audiamus. q Et cęlū: id est boni virtutibus ꝛ scientia stellari ꝛ illuminati: r Recessit: id est recedet fide ꝛ moribus ab impioꝛ consortio ꝛ conuersatione. s Sicut liber inuolutus: id est signatus ꝛ clausus. Et hoc dicit: quia tūc eorū ꝓdicatio nō recipietur. Esa. xxix. d. Et erit visio omniū sicut visio libri signati: i quo nō potest legi. Vel ad litteram: recedent tunc boni ꝛ abscondent se latentes i antris ꝛ spelūcis/sicut i ꝓmittua ecclesia. Heb. xj. g. In solitudinibus errantes: ꝛ in montibus ꝛ in speluncis ꝛ in cauernis terrę. Unde Esa. xxvj. d. Vade populе meus: intra in cubicula tua / ꝛ claude ostia super te: abscondere modicū donec pertranseat indignatio mea. t Et omnis mons: id est maiores de ecclesia virtute eminentes. v Et insulę: id ē tribulationibus pressi. x De locis suis motę sunt: ad litterā: quia fide ꝛ opere se a malis separabūt: ꝛ a suis dignitatibus ꝛ possessionibus: vel ab impijs auferent/vel ipsi recedent/ne ab ipsis malis ibi capiant. q. d. mīti electoꝛ q̄us ❧ sint magni

Aliter ❧ Vel aliter totū: o Sol: q̄libet iust⁹: qui a suis radios bonitatis emittit. p Factus est niger tanq̄ saccus cilicinus: reputatiōe maloꝛ/ꝛ falsa eoꝛ opinione pctōꝛ existimabit. Esa. v. e. Ponētes tenebras lucē/et lucē tenebras. Vel Sol fact⁹ ē niger ꝛc. qz tribulatiōib⁹ q̄libet fidel⁹ oppmetur. Cant. j. b. Nigra sum ꝛc. q Et luna tota ꝛc. id ē vniuersalit ecclīa vsq̄ ad sanguinis effusionem cruciabit. r Et tunc stellę cęli: id est religiosi. s Cecidēt: id est cadēt ō cęlis. t Super terram. id est ꝛ altitudine vitę religiosę ꝛ contēplationis et ꝛscendent ꝛ ruent: et adhęrebunt terrenis ꝓmissionibus antichristi. Luc. x. c. Videbā sathanaz sicut fulgur cadentē ō cęlo. Et hoc est: qz illi q̄ ꝓus fuerāt ꝛcor ꝛ fulcimētū ecclīe/in pſecutiōe illa in casu erūt ꝓmi. Esa. xlix. e. Uenerūt structores tui destruētes te. Et quare hoc: Quia carnales erūt ꝛ tpalīū cupidi. Ūñ sequit: o Sicut ficus emittit grossos suos cū a vēto mouet. Grossi dicunt ꝓmi fruct⁹ ficus: qz sūt grossiores q̄ secūdi: sz nō durāt vt secūdi. Grossitudo q̄ significat carnalitatē ꝛ mūdanę ꝛcupiscētię gibbositatē. Et q̄ grossi nō durāt/significat q̄ q̄ tales erūt. s. carnales ꝛ cupidi/i illi⁹ tēptatiōis ipulsu nō pseuerabūt. q Et cęlū recessit sic̄ liber inuolut⁹: id ē multi clericoꝛ a fide ꝛ moꝛib⁹ ecclīe recedēt: ita q̄ nullū bonę cōuersatiōis exēplū poterit legi in eis: sicut i libro inuoluto ꝛ signato nō pōt legi. Vel Cęlū recessit. i. vera scīpturę intelligētia q̄ ꝓtinet ꝛ celat cęlestia mysteria/merito pctōꝛ cadet a mēoria hoīm. t Et oīs mōs: ꝓlati ꝛ supbi. v Et īsulę: scz negocijs sęcularibus agitati: id est auari. x De locis suis: id ē ꝛ fide ecclīe. y Motę sūt: adhęrētes antichristo/timētes ne suas dignitates vel diuitias amittāt. Et subdividit mōtes p̄dictos ꝛ insulas ꝛm dignitates hominū/ꝛ diuersas

Allegorice

Jtē allegorice c Sol: id ē christ⁹ in passiōe sua. d Fact⁹ est niger tāq̄ saccus cilicin⁹. Ibi em̄ ille q̄ fuerat speciosus ꝓ filijs hoim: non habuit speciē neq̄ decorē. Esa. liij. a. Et non ē spēs ei neq̄ ꝛcor. Vel Sol materialis q̄si nō valēs sustinere iniuriā dñi sui in passiōe christi. d Fact⁹ ē niger sicut saccus cilicin⁹. Tā grauiter em̄ ꝛ crudeliter dñs oim creaturaꝝ iniuriato i cruce/ sol extasim passus est p tres horas. Luc. xxiij. f. Erat aūt fere hora sexta: ꝛ tenebrę factę sūt in vniuersa terra vsq̄ ad horam nonā: ꝛ obscurat⁹ est sol.

Moraliter

Vl moralit̄ c Sol. i. ꝓlat⁹/ d Fact⁹ ē niger: ꝓ obscuritatē pcti. Tanq̄ saccus: id est vilis ꝓ iteratione vel ostēsionē mali exēpli. Hiere. ij. g. Oī vilis facta es nimis iterās vias tuas. Et Esa. iij. b. Pctm̄ suū ꝓdicauerūt vt sodoma: nec abscōderūt. Cilicin⁹. Cilicīū est vestis aspa/dissolubilis et fetida. In aspitate patiētia: in dissolutiōe pusilianimitas: in fetore pctm̄ ꝛ infamia. Esa. iij. a. Dabo pueros ꝓncipes eoꝝ: ꝛ effęminati dñabūt eis. Ūñ igit̄ talis ē sol/necesse ē vt luna: id ē ecclīa sibi sbiecta /q̄ ab illo illumiari debuit/amisso suo lumie fiat. Tota sanguis. i. peccatrix. Hiere. ij. e. In mē struis iueniēt eā. Vel Sāguis. i. carnalis ꝛ ꝓcedēs successiōe sanguinis. Ūñ ipa clamat Exo. iiij. f. Spōsus sāguinū tu mihi es. Et h̄ ē qđ dicit Jobel. iij. g. Sol ꝙuertet in tenebras: ꝛ luna i sanguinē añq̄ veniat dies dñi magn⁹ et horribilis. Nota q̄ ē sacc⁹ vilitatē ꝛ angustię: ō q̄ dicit hic: Fact⁹ ē sol sic̄ sacc⁹. i. christ⁹ in vilitate fuit ꝛ angustia i sua passione. Ūñ Esa. liij. a. Desiderauim⁹ eū ꝛspectū viꝝ doloꝝ.

Ps. 29.

Jtē moralitat̄. Ps. Cōscidisti saccū meū ꝛ circūdedisti me lętitia. Et ē thema i festo vn⁹ martyꝝ. Jtē pcti. Hester. iiij. a. Hecq̄ em̄ erat licitū indutum sacco aulā regi intrare. Sic erat idut⁹ ille: cui dictū ē Matth. xxij. b. Amice: quō huc intrasti/nō habēs vestē nuptialē. Jtē pęnitētię. Esa. xx. a. Solue saccū ō lūbis tuis. Et Jobel. j. c. Accīgite vos ꝛ cubate i sacco ministri dñi. Hęc exponi possūt vt ꝓtius.

sint magni virtute: tamen erunt insulę p̄ssi tribulatione: et ita de locis suis mouebuntur separati a malis fide ꝛ opere: et nomē dei firmiter tenebunt. Esa. xxiiij. c. Et in insulis maris nomen domini dei israel. a Et reges terrę: id est q̄ se sciūt regere carni resistentes: ꝛ terrena contēnentes. b Et p̄ncipes: q̄ sciūt virtūs ꝛ moꝛib⁹ malis p̄ncipari. c Et tribuni. i. illi q̄ tres aię vires bñ sciūt ordinare in actionibus suis. d Et diuites: operibus bonis et virtutib⁹. e Et foꝛtes: cōtra temptatiōes diaboli. f Et omnis seruus: dei. g Et liber: a seruitute peccati. h Absconderunt se: id est abscondent. i In spelūncis et petris montiū. ad litteram: vel verius meritis sanctoꝝ ꝛ auxilio angelorum se commēdabunt: vt per eos misericoꝛdiam iudicis implozent. Unde Esa. xxiiij. c. Quomodo paucę oliuę quę remanserūt excutiantur ex olea: ꝛ racemi cum fuerit finita vindemia: hi leuabunt vocem suā atq̄ laudabunt. k Et dicent: fideliter oꝛando. l Montibus: id est sanctis. Ps̄. Leuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi. m Et petris: id est angelis confirmatis. Job. xxix. d. In petris manet: id est in conuentibus et ordinibus angelorum /quos per contemplationem frequentius videt. Et loquitur de aliqua per quam vir iustus significatur. n Cadite sup nos: pia sup afflictos gestantes viscera. o Et abscōdite nos: per vestrā oꝛationē. p A facie: id est ab animaduersione. q Sedētis sup thronū: id ē christi fm diuinitatē. r Et ab ira agni: id est christi fm hūanitatē / ne scz nos p̄mittat cadere in tribulationibus /vestris /nobis oꝛationibus impetrate. Hanc necessitatē quam aliquando habebunt homines de sanctis /videns eliphaz dicebat ad Job in persona hominū illius tempoꝛis: Job. v. a. Voca si est qui tibi respondeat: ꝛ ad aliquē sanctoꝝ cōuertere. Et causam subiūgit /quare sic rogabūt homines sanctos ꝛ angelos: ne si ipsi cadant in tribulatione p̄senti /puniantur a deo in die iudicij p̄xoꝛimo ventura post tempus antichristi. Unde sequitur: s Quoniam ꝛc. q̄si necesse est vt nobis subueniatis: Quoniā venit dies magn⁹ irę ipsoꝝ: id est sedentis super thronū: scilicet dei patris ꝛ agni: id est christi. Hic est dies iudicij /vbi ꝛ pater iudicabit auctoritate. Dan. vij. c. Throni positi sunt: ꝛ ecce antiquus dierū sedit: ꝛ christus sentētię p̄latione. Matth. xxv. d. Ite maledicti in ignem ęternū ꝛc. Uenite benedicti patris mei ꝛc. t Et quis poterit stare: nisi vestris p̄cibus adiuuet: in die scilicet iudicij vel in tempoꝛe illius persecutiōis extremę. Matth. xxiiij. b. Erit enim tunc tribulatio magna qualis nō fuit ab initio mundi vsq̄ modo neq̄ fiet: ꝛ nisi abbꝛeuiati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro ꝛc.

Esa. 2. d
Osee. 10*
Luc. 23. e

Ps̄. 120. A

Aliter *

et rēges terrę ꝛ p̄ncipes ꝛ tribūni ꝛ diuites ꝛ foꝛtes ꝛ omnis seruus ꝛ liber ꝛ absconderūt se in spēluncis ꝛ in petris montium: ꝛ dicēnt montibus et petris: Cādite super nos: ꝛ abscondite nos ā facie sedentis sup thronū ꝛ ab ira agni: q̄oniam venit dies magnus irę ipsoꝝ. Et q̄is poterit stare? Ca. VII.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z a b

Post hęc vidi q̄attuoꝛ angelos stātes sup q̄ttuoꝛ angulos terrę: tenētes q̄ttuoꝛ vētos terrę ne flarent

Post hęc vidi q uattuoꝛ angelos ꝛc. Quod dicitur in hoc capitulo vsq̄ p̄xope finem: adhuc est de aptiōe sexti sigilli: in q̄ agit̄ de p̄secutione furatpe antichristi. Quę ē duplex vt dictū ē: materialis. s. ō qua tā p̄missū ē / ꝛ spiritualis /de qua hic agitur: ꝛ hoc nihil aliud est q̄ impedimentū verbi dei. Et p hoc q̄ dicit / Post hęc: nō est intelligēda diuersitas in specie vel in genere visionū: sed solum in materia. Diuiditur autem hoc capitulum in octo partes. In p̄ima ostendit conatus diaboli ad impediendū verbū dei. In socia angel⁹ refrenās eū conatū: ibi. Et vidi alterū. In tertia ponitur numer⁹ signatoꝝ in quos non habet diabolus potestatem /ibi: Et audiui numeꝝ. In q̄rta ostendūtur signati agere gratias /ibi: Et clamabāt. In q̄nta ondit quō angeli cōgratulabāt hoīb⁹ signatis. agentib⁹ gr̄as /ibi: Et oēs angeli. In sexta q̄rit a iohāne si sciat q̄ sūt illi / vt ꝛ ipse sciat congratulari eis /et vt doceat alios ad eoꝝ gloziam

Et vidi alterum: ꝛ

Nec obstat qđ dicitur hic / q̄ sint venti terrę: vtrūq; enim compescit. Sunt eñ venti cęli quia aspirāt ad cęlestia: sed venti terrę / quia flantes super terram nubes: id est obscuritates scripturę dissoluūt exponendo ⁊ prędicādo / vt compluant terram liberi arbitrij vt germinet herbā opportunā. Heb. vj. b. Isti sūt vēti qui nubes: id est pdōres excitant donec eos in pluuias lachrymarū dissoluāt. De his ventis dicitur Job. xxviij. d. Qui fecit ventis pondus: Ipsi eñ debent habere pondus amoris inchoādo / ⁊ pondus timoris in terminando. Hos ventos dęmones impedire conātur: ⁊ hōmines qui eos impediunt sunt membra diaboli. De quibus dicitur Amos. vij. c. Uti vides gradere / fuge in terram iudā. Uade dicunt ipsi et prędica in claustro tuo: ⁊ in bethel: id est in parochia mea non adūcies vltra vt ꝓphetes: id est vt prędices: qa sanctificatio regis est ⁊ dom⁹ regni est: q̄si ego sum rex ⁊ dominus ibi. Uel quia ecclesia cathedralis ē: ecce domus regni: et non est consuetudo q̄ pauperes p̄dicent ibi. Ita dixit vn⁹ malus sacerdos ad amos: scz amasias: Sz audiāt ⁊ timeant isti illud qđ amos respondit ei / dicens: Propter hoc quia tu me p̄hibes p̄dicare in tua parochia: hęc dicit dñs: Uxor tua in ciuitate fornicabit: ⁊ filij tui ⁊ filię tuę in gladio cadent: et humus tua in funiculo metietur: ⁊ tu in terra polluta morieris: ⁊ israel captiuus migrabit de terra sua. Et hoc est mirabile / q̄ isti prohibent quos dominus vocat / et vocari precipit a prophetis: Ezech. xxxvij. c. A quattuor vētis veni spiritus / ⁊ insuffla super interfectos istos. Tenentes dico / ne flarent / cum tamen dicatur Cant. iiij. d. Veni auster ⁊ perfla hortū meū. a Super terram: Ad litterā / ne p̄dicarent. Uel Super terram: id ē subditos terrenis. b Necq; super mare: id est super subditos peccatis. c Necq; super vllam arborem: id est super bonos. q. d. Conatur diabolus impedire / ne fit prędicatio nec de bonis nec de malis: nec ad exhortationē bonoꝝ: nec ad reuocationē malorum. Arbores enim dicunt boni: et dā terrenitatem excedunt: ⁊ quia ad fructificandum parati sunt. d Et vidi alterum: secunda pars in qua ostenditur / iohanni angelus refrēnans conatum diaboli: ⁊ hic angelus christus ē. Esa. ix. b. Magni ꝓsilij angelus. Scōm septuaginta: Qui ē lapis excisus sine manibus: qui statuam ex quattuor metallis constantē confrēgit: Daniel. ij. g. Sic christus quattuor angelos malos truncit. Dicit g̣: Et vidi alterū angelū: id ē christū valde a p̄missis diuersum. e Ascendentē ab ortu solis: id est a prē: vel a seipso qui est ort⁹ solis: q; p ip̄m illuminata est ecclesia. Luc. j. g. Uisitauit nos oriēs ex alto. Zach. vj. c. Ecce vir oriens nomen ei⁹. Sed quō christus ascendit / cū ipse nūq; ad ima descēderit? Sol. Ascendit a se boie ad se deū: vl a resurrectione quę facta est mane temporis / ascendit in nominis exaltatione: quia prius se exinaniuit in passione ⁊ natiuitate: Neq; enim haberet quo ascenderet nisi in humanitate descendisset. Eph. iiij. b. Qui ascendit / ipse est ⁊ qui descendit in inferiores partes terrę. Multi hodie volunt assimilari christo in ascensu: sed pauci in descensu: etsi fiat ortus solis: id est / ꝓsperitas alicui pauperi qui prius fuit in nocte paupertatis / vt si detur ei vna p̄benda / statim vult ad alias ascendere: cum tamen vnus sit et vna sufficisset ei ante: ⁊ tantū ascendit q̄ cōfusus est corde: habet enim plures q̄ possit habere. Uoluntate enim habet multa quę actu non potest: et sic est in tali contrarietas / ⁊ ita cōfusio: iam similis inferno: vbi sicut dicitur: erunt contrarietates / frigiditas cum calore ⁊ huiusmodi: Sic in tali contraria sunt: scilicet habere ⁊ non habere. f Habentem signum dei viui: Hęc ē immunitas a peccato vel miraculorū operatio: q̄ erat signū qđ ęqualē habebat potētiā cū patre. Item signum fuit crux. Esa. ix. b. Cuius imperium super humerum eius. Ibi enim se ostendit viuū deum / quādo cum clamore valido emisit spiritum: quod est contra naturam humanam: quia in morte coartatur spiritus: ⁊ debilitatur homo intantum q̄ vix potest loqui. Item hoc signū habet christus in suis scilicet crucem. Ezech. ix. b. Signa tau in frōtibus virorum dolentium ⁊ gementiū. Et Luc. ix. c. Si quis vult venire post me abneget semetipm ⁊ tollat crucem suam quotidie ⁊ sequatur me. g Et clamauit voce magna quattuor angelis: id est magnę auctoritatis imperio quattuor angelos refrēnauit. Et habet simile Zach. j. d. vbi post quattuor angelos malos mittuntur fabri ad refrēnandū eorum maliciam. h Quibus datum est nocere terrę: id est auaris. i Et mari: id est luxuriosis ⁊ superbis. Mare enim spumat / ecce luxuria: Et tumet / ecce superbia. Uel per mare ⁊ terram significantur omnes peccatores generaliter: quia sicut spiritussanctus non permittit suos declinare ad terrena / sed eleuat eos ad cęlestia: Unde Sap. vij. c. dicitur: Stabilis ⁊ mobilis: sic spiritus malignus peccatores stabilit in malo: ⁊ sic facit eos mare: quia mare non fluit / sed stat in eodem loco plenū semper amaritudine. Item monet eos ad amorem terrenorū: ⁊ sic facit eos terram. Dęmones igitur terrę et mari nocent: quia de peccato faciūt ruere in peccatū. k Dicens: Nolite nocere terrę et mari neq; arboribus. Sz cum datū sit eis nocere / quare ergo ꝓhibent? Sol. Quia dęmones plus nituntur nocere q̄ possint. Et hoc patet per hoc qđ additur hic: neq; arboribꝰ: qđ non fuit positū quādo de potestate nocendi eis data agebat. Ipsi eñ semper volūt nocere bonis: qui sunt arbores fructiferę per bonas operatiōes: habētes folia in medicinā per discretas p̄dicatiōes radicati / i terra viuētiū p̄ hūilitatē: umbrā faciūt p̄ bonā opinionē et bonū exemplū: dilatant in ramis p̄ charitatē. l Quoadusq; signem⁹ seruos dei nr̄i in frontib⁹ eoꝝ: id est dem⁹ eis audaciā ⁊ ꝓstantiā ꝓtendi nomen dñi. Hęc audacia datur in confirmatione / quando episcopus confirmat in fronte vbi est locus erubescentię. q. d. noli decetero nomen dñi erubescere. Ro. j. b. Nō eñ erubesco euāgelium xri: Sz corā regibus ⁊ ꝓncipib⁹ porro illud / Act. ix. c. Et dicit Quoadusq; id est nec aī nec post. Sic Mat. j. d. Donec peperit filiū suū ꝓmogenitum: id est ante ⁊ post. Et dicit: Signemus: ego scz ⁊ ipse. Et notat hic potentia liberi arbitrij. q. d. ego signabo auctoritate ministri mei ministerio / Uel Signemus: ipse ꝓparādo / ⁊ ego adiuuādo / corroboratiōe spiritussancti: ⁊ sic sanctis corroborat⁹: diabol⁹ potestatē habebit in solis malis. Eñ Exo. xij. d. Angelus exterminator oēs illos occidit qui nō fuerūt signati in postibus domus sanguine agni. Postes sunt memoria ⁊ cogitatio passionis christi in intellectu: ⁊ dilectio in affectu. Eñ Cant. viij. b. Pone me vt signaculū super cor tuum. m Et audiui. Tertia pars in qua ostendit iohanni numer⁹ electorū. Et ꝓcedit sic in hac parte. Primo ponit numerū signatoꝝ de iudęis. Secūdo numerū signatoꝝ de gentib⁹ / ibi: Post hęc vidi ⁊c. Et quia pauciores fuerunt electi de iudęis: ꝓpter hoc ponit nūerus certꝰ ⁊ finit⁹ / cū dicit: n Centū q̄dragintaq̄ttuor milia: De gentib⁹ vo infinit⁹: qz plures fuerūt electi de eis: eñ p hęc nomia intelligit numer⁹ electorū omniū: q̄ ꝓmo ponit sub certo numero ⁊ finito: qz deo finit⁹ ē ⁊ certꝰ: scdo sub incerto: qz nob infinit⁹ ⁊ incertꝰ est. Job. xxv. a. Numquid est numerus militū eius? Est quidē: sed nobis incertus: q̄ diu erim⁹ in incerto vię: ⁊ angelis etiā vsq; ad diem iudicij / deo soli cognitus. Dicit ergo: Et audiui numeꝝ signatoꝝ: id est intellexi qui erant signandi. Et quis fuerit ille numerus / ostendit dicens: Centū quadraginta quattuor milia: Et isti / Signati erāt ex oī tribu filioꝝ israel ad lr̄am: Et ꝑm hanc intelligit specialiter de iudęis. Uel Filioꝝ: id ē ītiatoꝝ fidei: ⁊ ꝑm hoc intelligit generaliter de oīb⁹ fidelib⁹ q̄ cuiuscūq; nationis

cuiuscūq; natiōis fuerint. Centum quadraginta quattuor milia. Bene per hunc numerū patres electi de veteri lege significant: qz p centenariū qui de ęqua transit ad dextrā/beati tudo significat: Per q̄dragenariū qui ex quater decē ꝓsistit/observatio decalogi cū spūali intelligentia euangelij. Per quaternarium exercitatio t vsus quattuor virtutum. Per millenariū torū iusticię pfectio. Antiqui ergo signo crucis/etsi non re: tamē fide signati dicūtur: Cētū ꝓpter ꝓmissam sibi beatitudinē: q̄draginta ꝓpter decalogi obseruantiā t euāgelici sacramenti significationē. Itē quattuor ꝓpter quattuor virtutes cardinales: quaꝝ vsum habuerūt. Et milia propter pfectionē iusticię quā fuauerūt. Vl generaliť p hūc nūerū significāt oēs saluādi. Per cētū illi q̄b⁹ debeť fruct⁹ cēteri sim⁹: sic virgines. Per quadraginta q̄ est nūerus pęnitētię/illi q̄b⁹ debeť fruct⁹ sexagesim⁹ sic viduę. Per q̄ttuor q̄b⁹ debeť fruct⁹ tricesim⁹ sic̄ iugati q̄ diuisi sūt. j. Cor. vij. f. Qui aūt cū vxore ē/sollicitus est quę sunt mūdi/t quō placeat vxori/t diuisus ē. Et quattuor est numerus diuisibilis ꝑmus: t oēs isti dicuntur milia: quia iste numer⁹ est cubicus siue solidus. Habet em̄ trinā dimēsionē: decies decem decies: t omnes isti decalogū obseruant ad honorē dei t meritū suū t cōmodū ꝓximi. Vel dicunť milia ꝓpter triplicē mensurā virtutū: scz fidē/spē t charitatē. Glo. ponit aliam rationē: quare p hūc numerū significantur generaliť oēs electi: quia hic nūer⁹ centū q̄dragita q̄ttuor multiplicať ex duodenario t q̄ternario t ternario: Quater em̄ duodecim faciūt q̄dragita octo: t ter q̄dragita octo faciūt centū q̄dragita q̄ttuor: t ſ significat oēs q̄ in q̄ttuor mūdi ptibus fuāt fidē tenitur. cū pfectiōe operū significata p mille/ a Ex oī tribu filioꝝ isrł. i. oēs p duodecim milia in vnaq̄q; tribu idē significať. s. oēs electi q̄ p q̄ttuor ptes mūdi fidē fuāt tenitas cū pfectione opis. Sz si b: q̄re ḡ nō sufficit dicere in generali de oī tribu filioꝝ isrł: vel de q̄libet duodecim milia signati/ vt nō exꝑmeret trib⁹ t filios nomiatim: Sol. Propt duo: scz t vt ostenderet q̄ electi illas virtutes debēt habere q̄ p nomina filioꝝ isrł significāt: t vt sic alios filios isrł t trib⁹ cōputādo ab hūero/trib⁹ dan excluderet t trib⁹ ephraī. Sz tunc q̄rit: q̄re isti duo hic non nūerant/cū ipi bñdicant Deut. xxxiij. Item ecōuerso quęrit: q̄re simeō h̄ numerat t i bñdictiōib⁹ Deut. xxxiij. tacetur: Sol. Dan hic non ponit: vt ostendatur q̄ ex numero signatorū excludetur antichristus qui ex ista tribu est nasciturus. Item ephraim non ponit: quia de eo natus ē broboā: qui populum israel induxit ad idolatriam. Ad aliud. Symeō non ponitur in benedictionibus Deuteronomij: qō ē noua lex: quia simeon interꝑtatur nomen habitaculi: t qui nomen suum vocant t statuunt in habitaculo mundi/non merentur recipere benedictionē gratię dei quę innouat: sicut deuteronomiū dicitur noua lex. Vel ꝑm aliam interꝑtationē: quia simeon interꝑtatur/audiens męrorem: t illi qui modo sunt in męrore t tristicia ꝓpter deum/non reputant se habere benedictionem: sed eam in futuro habebunt: quando ad manū munerantis transibunt t ponentur cum signatis/t dicetur eis: Venite benedicti patrł mei percipite regnum ꝛc. Matth. xxv. c. Sz adhuc quęrit hic: q̄re nec generatiōis istorū/nec dignitatis seruat ordinem: Sol. Quia hic agit de fideliū signatione quę per gratiam fit/libero tamen arbitrio cooperante: gratia autem nec genus nec dignitatem eligit: propterea loquendo de electione bonorū/nec ordinem seruat natiuitatis/nec dignitatis. b Ex tribu iuda/duodecim milia signati. Ex tribu ruben/duodecim milia signati. In his duobus intelligitur signatio quę est per fidē: Quia Ro. x. b. Corde creditur ad iusticiam: ecce ruben: qui interꝑtatur fi-

a ex oīni tribu filiorū israel. Ex
b tribū iuda/ duodecim milia signati. Ex tribu ruben/duode
c cim milia signati. Ex tribu gād/ duodecim milia signati. Ex tribu aser/duodecim milia si
d gnati. Ex tribu nęptalim/duo
e decim milia signati. Ex tribū manasses/duodecim milia si
f gnati. Ex tribū simeon/duo-
g decim milia signati. Ex tribū leui/duodecim milia signati.
b Ex tribū isachar/duodecim
i milia signati. Ex tribū zabulon/duodecim milia signati.
k Ex tribū ioseph/duodeci mi-
l lia signati. Ex tribū beniamī/
m duodeci milia signati. Post
n hęc vidi turbam magnā quā dinumerare nemo poterat:

lius visionis. Ore autē confessio fit ad salutem: ecce iudas: qui interꝑtatur confitens. Sed quare non prēmisit de ruben ꝑus q̄ de iuda: sicut ꝑus est ꝓfessio cordis q̄ oris necessaria: Sol. Quia in primitiua ecclesia summe erat necessaria confessio oris: modo ꝯo est econuerso: quia tempus est pacł. Vñ ad significādū hoc ꝑposuit iudas. c Ex tribu gad/duodecim milia signati. Ex tribu aser duodeci milia signati. Per hos duos intelligiť spes. Et ipsa facit duo in nobis: quia expeditos facit ad currendum in via dei: et ad operandum ih̄u vineā t in agro domini: Ecce gad: qui interꝑtatur accinctus. Item facit saluos et beatos iam in ꝓsenti: Ecce aser qui interꝑtatur beatus. Ro. viij. e. Spe salui facti sumus. d Ex tribu neptalim/duodecim milia signati. Per hunc designatur charitas: quia neptalim interꝑtatur latitudo t charitas animam dilatat. Sed quia charitas duplicē habet numerū: deum .s. t ꝓximū. ꝓpter hoc sequitur de charitate dei. e Ex tribu manasse/duodecim milia signati. Manasses enim interꝑtatur oblitus: Hęc est charitas ordinans ad deum: q̄ omnia terrena facit obliuisci: t de charitate ꝓximi subdit: f Ex tribu simeon/duodecim milia signati. Simeon interꝑtatur audiēs męrorem: t qui ꝓximū diligit/ipsius męrorem ex compassione audit/t ei subuenit. Sed quia charitas ordinem habet/vt homo primo se diligat: quia q̄ sibi nequā ē/cui bonꝰ: Eccli. xiij. a. Propt hoc sequitur: g Ex tribu leui/duodeci milia signati. Per hūc significat ordo dilectiōis ad ꝓximū subiectū: q̄ recte se amat qui se deo sacrificat: t de leui fuerūt sacerdotes. Vel quia habētibus tres prędictas virtutes: scilicet fidem/spem t charitatem: t hāc ad deum t ꝓximū/ vt dictū est/additur gratia: vt fiant perfecti: t de virtute currant in virtutem/donec videant deum deorū in sion. Propter hoc bene septimo loco ponitur Leui: qui interꝑtatur aditus. Sed quia cum trib⁹ prędictis virtutibus quę theologice dicuntur t q̄si ęglestes necessarie sunt t alię quę politice vel cardinales dicunť: t in his inferioribus versanť t vsum suum habent: propter hoc sequiť: h Ex tribu isachar/duodecim milia signati. Isachar interꝑtatur merces/per quem significatur iusticia operum/ cui merces ęterna dabitur. Sap. x. d. Reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum. i Ex tribu zabulō/duodeci milia signati. Per hūc qui interꝑtat habitaculū fortitudinis: Ecce notať fortitudo. k Ex tribu ioseph: duodecim milia signati. Per hunc q̄ fuit sapiens dispensator pharaōis in tota ęgypto/significatur prudētia. l Ex tribu beniamin/ duodecim milia signati. Per hunc significatur temperantia. Iste em̄ primo t ictus est bennoni: id est filius doloris: hęc est cōcupiscentia quę temperantiā non habet: sed ratio bene disposita quę est q̄si pater/ vocat eum beniamin: id ē temperatū. beniamin enim interꝑtatur filius virtutis: t temperantia magna ē virtus. m Post hęc vidi turbam magnā. Secunda pars tertię partł: in qua ponit numerum signatorum de gentibus: id est qui tempore gratię signum fidei receperunt/dicens: Post hęc vidi turbam. Hoc dicit nō q̄ alia sit visio: sed pro diuersitate rēporis sub lege scilicet et post legem. Vidi turbam. Hęc est turba quę dominum comprimebat: Luc. viij. g. Hęc est multitudo magna quę dominū sequebať. Joh. vj. a. De qua dicit christus Mar. viij. a. Miſereor sup turbā: q̄ ecce iam triduo sustinēt me. Ps. 31.
n Quā nēo dinūerare poterat: id est nulł⁹ hō purꝰ.

Hō dicit ḡ dinumerari

¶ Nō dic̄ q̄ dinumerari nō poterat: quia ille eius cognouit numerū/qui numerat multitudinē stellarū. Eccl̄i. j. a. Arenam maris/ꝛ pluuię guttas/ꝛ dies ſeculi quis dinumerat? Deus ſolus ꝛ nō homo. Hoc fuit ſignificatum Geñ. xv. b. vbi abrae dixit dñs: Suſpice cęlū ꝛ numera ſtellas ſi potes: Et dixit ei: ſic erit ſemē tuū. Vñ Geñ. xxij. c. Benedicā tibi ꝛ multiplicabo ſemen tuū ſicut ſtellas cęli: ꝛ velut arenam quę eſt in litore mar. Ps.146

a ¶ Ex omnib⁹ gētibus ꝛ tribubus et populis et linguis. Hoc eſt expoſitum. ſ. v. c. Ex oi tribu ꝛ lingua et populo ꝛ natiōe. Vō h dicit gētib⁹/hoc/ a ex omnibus gentibus ꝛ tribu
b bus et populis ꝛ linguis: ſtán
c tes ante thronū: ēt in conſpe/
d ctu agni āmicti ſtolis albis: et
e pālmę in manibus eor: ēt cla
f mabāt vōce magna/dicētes:
g Sal⁹ deo nostro qui ſedet ſu/
h per thronum et agno. Et om/
i nes angeli ſtabant in circūitu
k
l
m

lic dixit natione. Hoc fuerat a dño p̄dictū Matth. xiij. f. Simile eſt regnū cęlor ſagenę miſſę in mare: ꝛ ex oī genere piſcium congreganti. Turbam dico: b ¶ Stantes: eſt enim nomē collectiuū: vnde equipollet plurali: Vl' qui oēs erant/ ſtantes ante thronum: id eſt ante regiam dignitatem erecti ꝛ extenti/ non ad infima curui. Et dicit/ſtātes: quia in iudicio nō cadēt: ſed pro eis dabit ſententia. Sap. v. a. Stabūt iuſti in magna conſtantia. Econuerſo mali cadent in iudicio. Ps.1. Ps. Quoniā non reſurgent impij in iudicio ꝛc̄. Ergo cecidērunt. Verū eſt: quia contra eos dabit irretractabilis ſentēcia. Amos. viij. d. Cadent ꝛ non reſurgent vltra. c ¶ Et in ꝓſpectu agni. Hoc dicit q̄ ſcī q̄ ſignati fuerūt/chriſtū agnū vidēbunt manſuetū ſcz ꝛ benignū: vñ ꝛ ſtabunt: ſed impij leonē: id eſt crudelem ꝛ ferū/ꝛ ideo cadent/quia non poterūt ſuſtinere. ſ. vj. d. Et quis re malis. ſ. poterit ſtare? d ¶ Amicti ſtolis albis. In p̄ſenti eñ ſancti duas habēt ſtolas. Prima Ps.50. quidē alba eſt: quā recipiunt in baptiſmo. Ps. Lauabis me et ſup niuem dealbabor. Secūda eſt q̄ſi rubea: quā acquirūt p labor̄oſa corpis opa. Eſa. lxiij. a. Quare rubrū eſt indumentū tuū? Propter hoc dicit de quolibet ſancto Cant. v. c. Dilectus meus candidus ꝛ rubicūdus/electus ex milibus: id eſt ſignatus inter milia pus dicta. Propter hoc duas ſtolas habebunt. Vnā animę q̄ reſpōdet dealbationi quę fit in baptiſmo: alterā corporis: quia in corpibus fuerunt verati. Prouer. vlt. c. Oēs domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. e ¶ Et palmę in manibus eor: victorię ſcz quas de hoſtibus obtinu Ps.125. erūt in mūdo: ibi manifeſtabunt: Hoc eſt q̄ dicit Ps. Venientes autē venient cū exultatiōe/portantes manipulos ſuos. Sz qui? Illi qui p̄ euntes ibant ꝛ flebant/mittentes ſemina ſua. Vel ¶ Palmę in manibus: id eſt pro manibus: id eſt p operibus. Quantū eñ quiſq̄ habebit de operibus: tantū habebit de palma: id eſt de remuneratiōe: id eſt tantū erit glorificatus. j. xiij. c. Opera illorum ſequuntur illos. f ¶ Et clamabant. Quarta pars in qua ſancti agunt gratias deo oñipotenti. ¶ Et clamabant: deuote. g ¶ Voce magna: affectuoſe. b ¶ Dicentes: Salus: quam nos habemus. i ¶ Deo nostro: non nobis attribuāt. k ¶ Qui ſedet ſup thronū ꝛ agno. q. d. nō per nos/ſed per deū patrē ꝛ filium incarnatū habem⁹ quicquid in nobis boni eſt. Unde Exo. xv. a. Fortitudo mea ꝛ laus mea dominus: ꝛ factus eſt mihi in ſalutem. Qui ſedet ſuper thronum: id eſt regnat in nobis/ ꝛ nos per ipſum. ſ. v. c. Feciſti nos deo noſtro regnum. l ¶ Et omnes angeli ſtabant: ad obediendū parati: ad ꝓtegendū ſtrenui: ad recipiendum ſignatos voluntarij ꝛ lęti: ad iducendū ad nuptias feſtini. Matth. xxij. a. Ite ad exitus viarum: ꝛ quoſcunq̄ inueneritis vocate ad nuptias. m ¶ In circūitu throni: ad exequendū eius p̄cęptum. Et quid ſi vis ſcire/audi q̄d dicit in Eſaia. xviij. a. Ite angeli veloces ad gētem conuulſam: mente ſcilicet ꝛ corpore ab amore terrenorum ſeparatam: ꝛ dilaceratam per multitudinem tribulationum: ad populum terribilem/dęmonibus ꝓpter armaturam virtutum: gentem expectantem gaudia cęlorū: ꝛ conculcatam ſub pedibus malorum. n ¶ Et/in circūitu ſupple. ſenior̄um: id eſt prelator̄ ad cuſtodiendum. Eſa. lxij. b. Super muros tuos: id eſt prelatos/conſtitui cuſtodes. Et quare? Quia totū pondus belli vertitur in ipſos: ſicut legitur. j. Reg. vlt. a. de ſaul. o ¶ Et quatuor animalium: id eſt prędicatorum ad reuelandum ſcripturę myſteria: ꝛ docendū vtilia/et mundandum labia. Eſa. vj. b. Volauit ad me vnus de ſeraphin: et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari: ꝛ tetigit os meū/et dixit: Ecce tetigi hęc labia tua: ꝛ auferetur iniquitas tua/ꝛ peccatum tuū mundabitur. Vel per circūitum throni intelliguntur homines qui ſūt in eccleſia i ordine minor̄. Per ſeniores/illi qui ſunt medij. Per quattuor animalia illi qui ſunt in ordine maiori: vt ſint tres hoim hierarchię reſpōdētes trib⁹ hierarchijs angelor̄. Vñ per hoc patet q̄ ordines angelorū implebūt: de minoribus ꝛ mediocribus/et de maioribus ꝛ de prelatis et de prędicatoribus. Unde Ps. Immittet angelus domini in circūitu timentiū eum et eripiet eos. Et Ps. Montes in circūitu eius: id eſt eccleſię. p ¶ Et ceciderunt ꝛc̄. in facies ſuas: humiliando ſe: ꝛ pro ſignatione fidelū gratias agendo. Et dicit In facies: vt hoc videant ꝛ cognoſcant fideles: et ſic gaudeant: ꝛ per hoc mutua pax ꝛ dilectio conſeruetur. q ¶ Et adorauerunt deum: ipſum exaltando. Et in hoc notatur comparatio ipſorū ad deum. r ¶ Dicētes: amē: q̄ſi verum eſt q̄d dicitis/ O electi dei laudando ꝛ nobis cōgratulantes: quia bonū quod habemus attribuimus deo. Hoc enim iuſtum eſt: quia omne bonum eſt a deo. Qui dixerunt amē/refertur ad cōfirmationē eorum quę dixerūt homines q̄d ſequitur ad laudem angelor̄ dicentium: s ¶ Benedictio: exaltatio noſtra. t ¶ Et claritas: impaſſibilitas vel illuminatio noſtra per gratię collationem. v ¶ Et ſapientia: quam dedit nobis vt ſciremus reſiſtere malis. x ¶ Gratiarum actio: p naturalibus bonis quę prius cōtulerat nob⁹ dñs. y ¶ Honor: in prędelectione dei: cui ſeruire ꝛ aſtare maluimus cadentibus ceteris. z ¶ Virtus: potentia reſiſtendi in actu. a ¶ Et fortitudo: id eſt confirmatio i gratia. Hęc oīa nos angeli attribuim⁹ deo noſtro: et hoc non ad tempus ꝛ horam: ſed: b ¶ In ſecula ſeculorum: id eſt in ęternū. Et in hoc notat̄ continuatio laudis quam exhibēt deo angeli. Eſa. lxij. b. Tota die ꝛ tota nocte nō tacebūt: Et eccl̄ia addit: Laudare nomē dñi. ſ. liij. c. Et requiem non habebant/dicētia: Sanctus/ſanctus/ſanctus ꝛc̄. Vel poteſt dici q̄ agunt gratias angeli de bonis collatis ꝓximis ſuis: id eſt hominibus. Et tūc exponit̄ ſic: s ¶ Benedictio: id eſt dilectio/quę proprie filior̄ eſt: et patres filijs ſolent benedicere ex dilectione: ſicut de iſaac legit Geñ. xxvij. d. et de iacob Geñ. xlix. g. ¶ Claritas: cognitio. Sapientia/a ſapore: hęc eſt fruitio dei. Hę ſūt tres dotes animę. r ¶ Gratiarū actio/agilitas: q̄ ex hoc q̄ in inſtāti poterit eē vbicūq̄ volēt: marie poſſūt deo gras agere. y ¶ Honor: claritas. Virtus: impaſſibilitas. Et fortitudo: in ſui regimine: hęc eſt ſubtilitas. Hęc oīa: Deo nostro: ac tribuimus nos angeli. q. d. deum noſtrum adoramus ꝛ laudamus: q̄ noſtros cōciues ſcz homines ſic dotauit. Amē. q. d. bene modo apparet q̄ deus verax eſt in promiſſis. c ¶ Et reſpondit vnus. Sexta pars in qua oſtendit̄ ioanni vñ illi venerūt ad tātā gl'am/vt ſic poſſit ipſe illuc aſcendere et ad idē alios docere. Vñ dicit: Et rñdit vn⁹ de ſeniorib⁹. i. vniuerſitas ꝓphetar̄ ꝛ apl'or̄ et doctor̄ meo de ſiderio ſatisfecit. Sic habet Zach. j. b. Rñdit vir qui ſtabat

¶ inter myrteta

inter myrteta. Sed potest quęri hic: quare modo loquat vn⁹ de seniorib⁹: cum. ꝯ. vj. in apertione sigillorum quattuor animalia loquerent: Sol'. Per animalia intelligunt sancti fm statum p̄sentem: vbi adhuc sunt in pascuis scripturarū et indigēt alimonijs: qō animali cōgruit: per seniores x̄o sancti fm statum futurū/ vbi omnino erit vita immaculata. Sap. iiij. b. Ętas senectutis vita immaculata. Ubi ergo loquit de statu ecclesię p̄sentis/loquebatur vnum de aialibus: vbi vero loquit de statu ecclesię futurę/loquitur vnus de seniorib⁹. a Et dixit mihi: id est exposuit. b Hi qui amicti sunt stolis albis/ qui sunt et vnde venerunt: q. d. vide in quo statu sunt: quia in gloria magna: et de quo et per quid venerunt: quia de miseria et per tribulatiões et flagella. Ab isto ergo quęritur: vt postea doceat. Simile Joh. xx. c. Mulier quē quęrit: c Et dixit illi: Domine mi tu scis: q̄ ego nescio/doce me. d Et dixit mihi: hi sunt/ vere: qui venerunt de magna tribulatione: quia qui nō sunt in tribulatiōe/non sunt vere: sed sunt socij eius qui nō est. Job. xviij. c. Et p̄ hō patet: qō dicit dñs p̄ Pś. 9. Cū ipso sū i tribulatiōe. Ergo q̄ nō ē in tribulatiōe/dñs nō est cū eo. Ecce hō ondit vñ venerūt: q̄ de mūdo: vbi magna est tribulatio: ſ tñ maior erit i purgatorio/et maxia in inferno. Magna aūt ē tribulatio bonoꝝ: q̄ triplicē habet dimēsionē/lōgū latū et spissum. Lōgū ē in abnēgatiōe sui: Et hō habet sursuz et deorsū: Sursū q̄ ad hūiliationē spūs: deorsū q̄ ad curā carnis. Ro. xiij. d. Et curā carnis ne feceritis i desideriis. Itē latū est in abnēgatiōe mūdi: et hō habet exterā p̄speritatis: et sinistrā aduersitat[is]: vt p̄ vtrūq; hō ꝯnimur p̄cedat. Itē spissuz ē in abnēgatiōe amicoꝝ: et hō habet añ p̄ntes. ſ. et retro filios et nepotes. e Et lauerit: in baptismo vel in pœnitentia. f Stolas suas: corpa. ſ. et alias. Hoc dicit q̄ ad eos q̄ sine martyrio glaz adepti sūt. g Et dealbauerit. Cōtra. Immo rubeas fecerit. Sol'. Hoc dicit q̄ sanguis maxime decoct⁹/fit lac in māmilla matris: sic sāguis christi q̄ maxime fuit decoctus igne passionis lac potest dici. Cant'. v. a. Comedi fauum cum melle meo: bibi vinum meum cum lacte meo. Vel Dealbauerunt: per bonam operationem/dicit Glo. h In sanguine agni: id est in fide sanguinis christi: et hoc vel actu quo ad adultos: vel habitu quo ad paruulos. Gen. xlix. b. Lauabit in vino stolam/et in sāguine vuę pallium suum. Vel hoc quod dicit: Lauerit stolas suas: intelligit quo ad oēs: ſ q̄ dicit: Et dealbauerunt ꝛc. scz martyres. Dua autem est christus. Deut'. xxxij. b. Et sanguinē vuę biberet meracissimū. Cant'. j. d. Botrus cypri dilectus meus mihi. i Ideo sunt ante thronū dei: id est cum angelis quibus parificabunt p̄ diuersis meritis. Multi em̄ sanctoꝝ equalis erunt meriti cum multis angeloꝝ. k Et seruiunt ei: id est deo per laudis ō cantationem. l Die ac nocte: id est continue sicut angeli. ꝯ. iiij. c. Die ac nocte dicentia: Sanctus/sanctus/sanctus. Et hoc ē verū: quia Matth. xxij. c. Non nubent neq; nubent: sed sunt sicut angeli dei. m In templo eius: p̄mū materiali: vel ecclesia militanti: vel spirituali: id est in cōscientia. j. Cor'. iij. d. Templū dei sanctum est qō estis vos: Al' cęlesti. ſ. in paradiso: vel in ecclesia triumphanti. Vel Die ac nocte. Hoc dicit quia in cęlo siue in paradiso ita erit dies q̄ non erit ibi nox. j. xxj. g. Nox em̄ nō erit illic. Item in inferno ita erit nox q̄ nō dies. j. Reg'. ij. b. Et impij in tenebris conticescent. q. d. ꝯdiu erunt boni in gloria in cęlo: tam diu erunt mali in pœna in inferno. Et hoc dicit: quia maior erit gloria bonoꝝ ex eo q̄ videbūt pœnas maloꝝ. n Et q̄ sedit in throno: de⁹/ o habitat sup illos: et protegit et gubernat: et bonum quod ipe ē multiplicit eis participat. p Nō esurient. Hic excludit a sanctis oēm miseriā et interiorē et exteriorē. Interiorē cū dicit: Nō esurient. Exteriorē cū dicit: Nec cadet ꝛc. Continuatio. q. d. q̄ ex magna tribulatiōe venerunt. Nō esurient nec sitient ampli⁹: viuo pane satiati. Joh. vj. c. Ego sum panis viu⁹: Et fōte vitę potati. Joh. iiij. b. Aqua quā ego dabo: fiet fons aquę salientis in vitā eternā. Eccl. xv. a. Libauit illū pane vitę et intellectus et aq̄ sapiętię salutaris potauit illuz. Ps. Libauit illos ex adipe frumenti: et de petra melle saturauit eos. Isti igit saturabunt: q̄ esurierūt et sitierāt iusticiā: Matth. v. a. Sed si non esurię nec sitiēt: g̃ nec cibo nec potu indigebūt: ad q̄d g̃ dicitur Esa. lxv. b. Sequi mei comedēt et vos mali. ſ. esurietis: serui mei bibēt et vos sitietis: Itē p̄tra. Eccl. xxiij. c. Qui edunt me/adhuc esuriēt: et q̄ bibūt me/adhuc sitient. Sol'. Uerū est q̄ nec cibo indigebūt nec potu: vñ ablata ab eis indigētia/remanebit potētia. Uñ Aug⁹. Egestas nō potestas comedendi illis corpib⁹ auferet. Nec intelligit in Esaia de refectiōe corporali cibor⁹: sed de spūali: scz de visiōe dei qua plenissime reficient sancti/vt sp̄ desiderēt refici. Et in hoc nō defect⁹ notat: ſz satietatē tollit: et sic intelligit illud x̄bū Eccl. Qui edūt me ꝛc. Et q̄ dicit hic: Nō esuriēt ꝛc. vez est corporaliter vel etiā spūaliter: ſz tūc intelligēdū est ō defectu et nō de desiderio reficiendi. In fame em̄ sūt duo: defect⁹ q̄ oino excludet ibi: et desideriū qō remanebit: q̄ sp̄ reficient sancti: et semp̄ desiderabūt refici. Uñ illud: Fruūtur nec fastidiūt quo frui mag' sitiūt. j. Pet. j. c. In quē angeli desiderāt p̄spicere. q Nec cadet. Hic excludit omnē miseriā exteriorē. Nec cadet: in q̄ excludit ęsio. r Sol: id ē maior tribulatio. Cant'. j. b. Decolorauit me sol. i. tribulatio. s Nec vll⁹ ęst⁹. i. minor tribulatio. Et bñ per ęstū minor tribulatio: q̄ ęst⁹ effect⁹ ē solis: et causa maior ē effectu. Esa. iiij. b. Tabernaculū erit in vmbraculū diei ab ęstu: et absc̄sionē a turbine et a pluuia. Ull⁹ dic: nec p̄alis nec ętern⁹ Uez ē tūc. Et ḡre h: Quin agn⁹ ꝛc. In hō q̄ dixit. ꝯ. Nō esuriet ꝛc. notat q̄ nō habebim⁹ tūc corp⁹ aiale: ſ spūale. Uñ p̄ naturā spūalitatis intelligunt dotes corpis. Per hō x̄o q̄ dic: Quin agn⁹ intelligūt dotes aię. t Quin agn⁹ q̄ in medio throni ē: id ē ecclię vl' angeloꝝ. v Reget illos: illūinās rationē plenitudine cognitionis/vt sic oēs sint reges et sacerdotes: ecce dos rōnabilis. x Et deducet eos ad vitę fōtes aquarū. Loquit p̄ metaphorā ouiū et pastoris: q̄si portabit eos in fontibus saluatoris cū gaudio/vbi plus desiderabūt potari: Ecce dos ꝓcupiscibilis: q̄ fons q̄ scitur esse bonus ad potandū: magis excitat desideriū. Ps. Et torrēte voluptatis tuę potabis eos. Vel Reget illos/ in via: et sic tandem deducet eos ad fontes aq̄rū: vitę in p̄tia. Ezech. xlvij. a. Ecce aquę redūdantes a latere dextro. Latus dextrū est cęlestis patria: sicut latus sinistrum p̄sens vita. Cant'. ij. b. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabit me in futuro. Et dicit ibi Ezech. xlvij. a. q̄ mēsus ē mille cubitos: et trāsduxit me per aquā vsq; ad talos: rursūq; mensus est mille: et traduxit me per aquam vsq; ad genua: rursumq; mensus est mille: et traduxit me vsq; ad renes/et mensus est mīle torrentem quē non potui pertransire: quoniam intumuerant aquę profundę torrentis qui non potest transuadari. Tres millenarij primi significant tria gaudia bonoꝝ quę mensurata sunt et finita: et a sanctis poterunt aliquatenus ęstimari: gaudium scilicet de stola corporis: gaudium de stola animę/et gaudium de angelica societate: sed quartus millenarius vbi mensuratur torrens qui non potest transuadari est gaudium de iocundissima visione dei: q̄ etsi quātum ad nos mensuratum erit/tamē omnē sensū hūanū excedet vt cōprehensū/q̄si nō possit cōprehēdi. Uñ etiā in iubilō p̄cupet et laudē vocalē/vt Cassiod. sup̄ Pś. Et ꝑ hoc dicitur

Ps. 80.

Ps. 35.

Et ꝓpter hoc dicit Matth̃. xxv. b. Intra in gaudiū: Non dicit/gaudiū intret in te. Dixi aūt q̃ mensuratū erit illō gaudiū: q̃ ꝑ̄m capacitatē nostrā ꝑticipabim⁹ ipm. Tāta aūt erit capacitas/quāta t charitas: q̃ Prouer. xviij. c. Donū hois dilatat viā ei⁹. Hęc est charitas q̃ ducit in cęlū. j. Cor̃. xij. d. Adhuc excellentiorē viam vobis demonstro. Et statim subdit de charitate. Vel tres millenarij qui mensurantur t possunt transire/sunt tres sensus scripturę/ historicus/allegoricus t tropologic⁹ vel moralis: quartus ꝯo qui non potest transuadari est sensus anagogicus qui est de cęlestibus secretis quę non possunt in hac vita sciri. Hoc totum: Non esurient ꝛc̃. sumptum est de Esaia. xlix. c. Nō esurient neq̃ sitient t non ꝑcutiet eos ęstus t sol: quia miserator eor̄ reget eos/t ad fontes aquarū potabit eos. a Et absterget deus omnem lachrymam ab oculis eor̄. q. d. omnē dolorīs causam amouebit ab eis. Esa. lxv. c. Non audiet vltra in eo vox fletus t vox clamoris. Et ibidē. xxv. c. Auferet deus omnē lachrymā ab oculis eor̄: Et i ꝺ notat dos irascibilis: cui dabit pallium laudis ꝓ spiritu męroris: sicut dicitur Esaię. lxj. a.

a et absterget de⁹ omnē lachry/
b mā ab oculis eor̄: Et cūz ape/
c ruisset sigillū septimū / factū ē
d silētiū in cęlo q̃si mēdia hora.
e Et vidi ꝛēp Ca. VIII
f e tem angelos stātes
g in cōspectu dei: et
b dātę sunt illis septem tubę.

b Et cum aperuisset sigillum septimū. Octaua pars hui⁹ capituli t septia ps visionis scōę / vbi ostēdit septimi sigilli apertio. In fine igit hui⁹ visionis agit de his q̃ ꝓtingent in fine temporis. Hic ergo determinatur status futurus post mortem antichristi / vbi dabit pax ecclesię: quę tamen parum durabit. Apertio itaq̃ huius sigilli est manifestatio eor̄ q̃ de illo tēpore in scriptura clausa sūt t signata. Dicit g̃: b Et cū aperuisset sigillū septimū: id ē scōturā loq̃ntē de tpe qō erit post tp̃s antichristi q̃ ē vltim⁹ stat⁹ eccl̃ię manifestasset. c Factū est silentiū in cęlo: id est in ecclesia pax t tranquillitas. Tūc em̃ libere t sine obstaculo sancti p̃dicabūt t annunciabūt veritatē t fidem: nec aliquis eos impugnabit vel affliget. d Quasi media hora. Hoc dicit/quia parū durabit illa pax: sed statim veniet iudiciū. Et notandū q̃ nō solum erit pax bonis qui libere p̃dicabunt verbū dei: imo etiā malis scz ministris antichristi/qui diu credent se in ꝑperitate tēporali victuros: t obstinati in malicia nō ꝑuertent multi. Hiere. xlviij. b. Requieuit moab in fęcibus suis: nō est transfusus de vase malicię in vas glorię: quia post mortē antichristi dabunt quadraginta duo dies qui ritubauerūt in ꝑsecutiōe antichristi vt pęniteāt. Sed ministri antichristi dicent: Licet p̃ceps noster sit mortuus: tamen pacē t securitatē habem⁹: t ducēt vxores celebrantes conuiuia. Sed cum dixerint: pax t securitas: tūc repētin⁹ eis supueniet interit⁹ sic̃ dolor i vtero habēt/ t nō effugiēt: sicut dic̃ Ap̃l's. j. Thessal̃. v. a. Quātū ꝯo spatium sit in illos q̃dragintaduos dies: t finē mundi nēo scit: ꝑm illud Mat. xxiiij. c. Diē illā nēo scit nisi sol⁹ pr̃. Expo. Ca. VIII

Et vidi septē angelos ꝛc̃. Tertia visio est hęc i q̃ agit de septē angelis: id ē de p̃dicatorib⁹ vniuersis q̃ tubis canūt: id ē in suis p̃dicatiōibus t turbines persecutionū t retributiōes annūciant ꝑmior̄. Incipit aūt ab exordio renascētis ecclesię: t vsq̃ ad finē p̃ducit. Dic itaq̃ ostēdit quō isti angeli in quolibet statu ecclię ipam ꝓsolabunt. Et sic patet q̃ recte sequat hęc visio ad p̃cedentē: quia post reuelationē mysterior̄ vbi status ecclię aperiunt in p̃cedenti scz visione: recte sequit ꝓsolatio omniū fideliū in quolibet statu ecclesię positor̄: t hoc fit in hac visione. Hęc visio ꝓtinet quatuor capitula. s. octauū/nonū/decimū t vndecimū. Diuiditur aūt hęc visio in duas ptes. In p̃ma agit generaliter de his septem angelis/ponens quędā cōmunia toti visioni. In secūda agit specialiter t singulariter de vnoquoq̃ angelo/ibi: Et p̃mus angelus tuba cecinit. j. eodē. b. Et ꝑm hoc habet etiā hoc capitulū duas ptes. In p̃ma aūt sic ꝓcedit: quia primo ostēdit iohāni reuelatio generalit̃ ō septē angelis t ō schemate eor̄ vel ornatu. Secūdo declarat eidem materia prędicationis/ibi: Et alius angelus venit ꝛc̃. Tertio ostenditur ei generalis p̃paratio septem angelor̄/ibi: Et septē angeli. Dicit ergo: c Et vidi septem angelos: id est vniuersos p̃dicatores ecclesię qui dicunt̃ septem: quia septem vitia eradicant/t septem virtutes plantant/t septem opera misericordię quę ad mores pertinent/ędificāt. Hiere. j. b. Vt euellas t destruas t disperdes t dissipes. Hęc quo ad vitia septē: quorū quodlibet quattuor modis committitur: scilicet delectatione/ꝑsensu/opere t consuetudine: ꝓpter quod dixit quattuor verba. Et sequitur: Et ędifices i moribus ad quos pertinent maxime septem opera misericordię. Et plantes septem virtutes: tres scilicet theologicas: quę sūt fides/spes/charitas. De quibus. j. Cor̃. xiij. d. Nunc autem manent fides/spes/charitas. Item Matth̃. j. a. Abraam genuit isaac: isaac autem genuit ꝛc̃. Glo. id est fides spem: spes charitatem. Et quattuor cardinales quę sunt prudētia/temperātia/fortitudo t iustitia. De q̃b⁹ Sap̃. viij. b. Sobrietatē em̃ et prudentiā docet/scilicet sapiētiā: t iustitiā t virtutē: q̃bus nihil vtilius est in vita hominibus. Vel dicūtur septem: quia septē donis spiritussancti sūt fūdati. Vel q̃ fidē trinitat̃ prędicant ꝑ q̃ttuor partes mundi. Vel q̃ in oīi statu ecclesię erūt p̃dicatores ecclesiam consolantes/ostendendo prędicta bonor̄ t damnationē malorum. Vocat autem eos angelos: quia ipsi missi sunt vt seruiant: non vt eis seruiatur: quia ab illo mittunt̃ q̃ venit ministrare t non ministrari: Matth̃. xx. d. Quicūq̃ voluerit inter vos maior esse / erit vester seruus: sicut filius hominis non venit ministrari/sed ministrare: t dare animā suam redeptionē pro multis. Item missi sunt vt seruiant: quia de rege syrię: id est de superbia non habetur victoria nisi per humilitatē. Ā̃. iij. Reg̃. xx. b. Certe vidisti oēm m̃titudinē hāc nimiā: ecce ego tradā eā in manū tuā hodie: vt scias q̃ ego sum dom̃in⁹. Et ait achab: Per quē: Dixitq̃ ei: Per pedissequos p̃ncipū prouinciarū. Pedissequi sunt qui dominū pedites sequūtur. f Stantes: id est laborantes/non sedentes vel ociosos. Joh. xv. c. Posui vos vt eatis t fructū afferatis mihi/scilicet de laboribus vestris: et fructus vester maneat apud me in depositō / donec reddam ipsum vobis cum fęnore. ij. Ti moth̃. j. c. Scio cui credidi t certus sum: quia potens est depositum meum seruare in illum diem. Act̃. xiij. a. Separate mihi barnabam t paulū in opus: non dicit quietē. Vel Stātes/ ad litteram: quando prędicāt turbis laicorum. Unde dominus prędicans turbis stabat. Luc̃. vj. c. Descendens iesus de mōte / stetit in loco campestri: Religiosis ꝯo sedēdo potest t debet prędicari. Unde prędicans discipulis siue turbis dominus sedit. Matth̃. v. a. Videns iesus turbas ascendit i mōtem: t cum sedisset/ accesserunt ad eum discipuli eius: nec fuerūt ibi nisi discipuli. Q̃d patet per hoc quod dicit Lucas. vj. c. Vocauit ad se q̃s voluit/t statim non nominat ibi nisi duodecim apostolos. g In conspectu dei: actiue. s. vt dominū conspiciant/t alios conspicere faciāt. In primo pura intentio prędicatoris: In secundo finis prędicationis notatur. Intentio enim prędicatoris debet esse pure ad deum: non ad aliq̃d lucrū vel emolimētū. Itē finis/ vt homines in sua prędicatione ꝑuersi possint videre deū: Luc̃. j. b. Cōuertet corda patr̃ in filios/t parare domino plębem perfectam. Vel In cōspectu dei/passiue: quia scilicet quicquid dicunt vel quacūq̃ intentione p̃dicatores ipsi cōspiciunt̃ t a deo t ab angelis. Pſ. Holocausta aūt tua: id est p̃dicatio tua tota deo ācepta/in cōspectu meo sunt semper. Et hoc nunq̃ debent oblitioni tradere prędicatores: quia quando ipsi stant ad prędicandū t a deo sedulo conspiciunt̃/t ab angelis diligenter auscultant̃. Cant̃. viij. d. Qui habitas i hortis amici auscultant te: fac me audire vocem tuam. Verba sunt domini ad prędicatorē. Tunc autē dominus vocem audit corporis/cum ad ipm clamat interius deuotio cordis. b Et datę sunt illis septem tubę: id est officium prędicationis. Et bene dicit datę: quia Ro. x. c. Quō p̃dicabūt nisi mittāt̃: Hę sūt septē tubę q̃r vsus est i iubileo: sicut legit Josue. vj. b. i. in q̃b⁹ impetrat̃ pcōr̃ remissio.

Pſ. 49.

* Hę sunt tubę

Hę sunt tubę ꝗbus clangẽtib⁹ corruũt muri hiericho: id ẽ oĩs mũdi munitio. Et officiũ p̃dicatiõis septem tubis designatur eadem ratione qua prędicatores septem vocant: vt prius dictum ẽ. Vl'qz septẽ munitiões mũdi ꝙ p hiericho significant/ p̃ dicationẽ destruũtur ⁊ corruũt: Quę sũt: Amor ꝓprius quę pellis: Amor mũdan⁹/abũdãtię scz tpalis: Tertius ẽ amor ambitiosus honoris: Quarta ignorãtia: Quinta ꝓsuetudo p̃ua. Sexta icertitudo/vtrũ .s. meli⁹ sit ei eẽ i specie q̃ i religione: ⁊ q̃rit ⁊ vel let reuelationẽ habere: nec dabit ei nisi signũ ionę: Jonas fuit ĩ vẽtre ceti: ⁊ b̃ dispositiõe dñi. Ventre ceti ẽ religio: ⁊ dñs cui⁹ figura erat ionas /in sepulchro iacuit: sepulchrum aũt est religio. Septima est p̃sumptio: Dicit em̃ ei diabolus: Melius est tibi aliquid boni facere q̃ nihil: tu nihil faceres in religione: ⁊ mentitur ei. Hi sunt septem funes quos sanson dirupit: ac si soluerent ad ardorez ignis. Judic'. xvj.b. Ex his igit/colligite q̃ p̃dicator nihil debet habere ĩ se: qđ sit munitio mundi: alioquin posset ei dici illud Luc'. iiij.d. Medice cura teip̃m: q̃z qui hiericho ędificat in se/quđ in alijs potest destruere: Josue. vj.d. Jn tẽpore illo impcat⁹ ẽ iosue/ dicens: Maledict⁹ vir coram dño q̃ suscitauerit et ędificauerit ciuitatẽ hiericho. Jn primogenito suo fundamẽta illi⁹ iaciat: ⁊ in nouissimo liberoꝝ portas eius ponat. Sequit: a Et alius angelus. Secũda pars p̃mę partis: vbi determinat generalis materia prędicatiõis: tũ quidam dicunt /q̃ hic agit de oratiõe quę est necessaria p̃dicatori. Unde dicit ꝺ quibusdã ĩ Pś.11. Pś. Auertisti adiutoriũ gladij eius. Gladius est p̃dicatio cuius adiutoriũ est oratio: Sz Glo. totum hoc legunt de christo qui est materia p̃dicatiõis. Sed ex hoc videt q̃ hęc pars deberet p̃cedere p̃mã: Jp̃e em̃ est scz christus qui p̃dicatores elegit. Sol'. Christus p̃cedit inq̃tũ causa: sed sequit inq̃tũ materia: ⁊ sic agit hic. Diuidit autem hęc pars: quia octo dicũtur hic de christo. Primo eius incarnatio/ibi: Venit ꝛc̃. Secundo ꝓmpta obedientia/ibi: Et stetit. Tertio imunitas ab oi peccato/ibi: habens thuribulũ. Quarto ostendit q̃ hęc omnia fuerunt in lege p̃figurata/ibi: Et data sunt. Quinto ostendit q̃ ipe christus impleuit legem/ibi: Et ascendit fumus ꝛc̃. Sexto p̃paratio et⁹ ad passionẽ/ibi: Et accepit. Septimo ipsa passio/ibi: Et impleuit illud. Octauo ostenditur iohanni signa per quę probatur deus esse/ibi: Et facta sunt tonitrua ꝛc̃. Dicit ergo: Et alius angelus: christ⁹ scilicet. Esa. ix.b. Magni consilij angelus. Prouerb. xxv.b. Aqua frigida animę sitienti: ⁊ nuncius bonus de terra longinqua. Hic ẽ christ⁹: q̃ dicitur nũci⁹ siue angelus: q̃z patrẽ nũciauit mundo. Joh. j.b. Unigenitus qui est in sinu patris: ipe nobis enarrauit illuz. Item quia ad iudęos saluandos missus ẽ. Matth. xv.c. Non sum missus nisi ad oues quę perierãt domus israel. Et bene dicitur christus alius: et non alter: quia in effectu iusticię quodãmodo vniuocat deus ⁊ homo: sed in natura sunt diuersi: quia iste creator: ille creatura. Et etiã bene dicit alius: quia a cũctis alijs p̃dicatorib⁹ ⁊ gratia sanctitat' et potentia virtutis ⁊ excellentia dignitatis remotus. b Venit: qñ carnẽ sibi vniuit. Pś. Tũc dixi: ecce venio. c Et stetit: pat⁹ imolari: ecce obediẽtię ꝓmptitudo ꝺ Ante altare: id ẽ añ crucẽ/desiderans iplere mysteriũ redẽptionis nr̃ę: Luc'. xxij.b. Desiderio desideraui hoc pascha mãducare vobiscũ. Itẽ christ⁹ fm Glo. h̃ dz altare. De q̃ Esa. xix.c. In die illa erit altare dñi ĩ medio trę egypti: id ẽ in medio duoꝝ latronũ suspensus: ⁊ titulus dñi iuxta terminũ et⁹: Quia super caput eius imposuerũt causam ipsius scriptam: Hic est iesus nazarenus rex iudęorũ Matth. xxvij.e. Vel hoc dicit: quia titulus suę passionis non tã scriptus q̃ sculptus fuit in pelle ꝓprij corporis. Unde adhuc habet cicatrices vulnerũ: quas deo ostendit ad nostrũ auxiliũ. Zach. xiij.c. Quid sunt plagę istę in medio manuũ tuarũ? Et dicet: His plagatus sum in domo eorũ qui diligebant me. Scõm hoc sic exponit ista: c Stetit ante altare: id est fuit in diuinitate verus deus: id est dei filius priusq̃ esset altare: id est humanatus. Item fides dicit altare Pś.50. Pś. Jmponẽt sup altare tuũ vitulos. Et fides dicit altare:

a Et ălius angelus vẽnit ẽt
b c d e f stetit ânte altare hâbẽs thuribulũ âureuz in manu sua

quia nulla operatio valet nisi in fide ecclesię. Unde super illũ Job. xxviij.a. Auro loc⁹ est in quo cõflatur/Greg⁹ dic̃ de hęreticis. Passiones sustinere possunt: sed martyres non fiunt: ⁊ hoc quia in fide ecclesię nõ sunt. Unde Deut'. xij.a. Prędepit dñs vt solum in loco quẽ eligeret ipe offerrent iudei. Item cor iusti dicit altare holocaustoꝝ: quãdo in eo securi timoris bestiales motus a carne procedentes immolat ⁊ procedere nõ pmittit. De hoc Exodi xxvij. a. Facies ⁊ altare. s. holocaustoꝝ. Itẽ cor iusti dicitur altare thymiamat': quã Luc'. ii.d Joñ. 2.a do in eo sancta meditatio: et sanctum desiderium igne charitatis accenditur. De hoc Exo. xxx.a. Facies quoq̃ altare ad adolendum thymiama. Item altare potest dici ecclesia añ quam christus stat ipsam protegendo. Matth. vlt'. d. Ecce scum sum vsq̃ ad consũmationẽ sęculi. Gen. xv.a. Noli timere ego protector tuus sũ: ⁊ merces tua magna nimis. De hoc altari Esa. lx.b. Offerẽt omnes .s. christiani post baptismũ sup placabili altari meo: ⁊ domũ maiestatis mę glorificabo. Deinde ostendit q̃ sicut parat⁹ erat immolari pro nobis: sic ⁊ potens: quia homo sicut nos habens corpus subiectum infirmitatibus. Unde dicit: e habẽs thuribulũ aureũ: qđ fuit corpus eius ꝓprium. Et bene thuribulum: quia apertum superius: inferius clausum: hoc est q̃ corpus eius non opere inferiori: humano scilicet vel terreno fuit formatũ: sed superiori ⁊ diuino: quia opere spiritussancti. Luc'. j.d. Spiritussanctus superueniet in te ꝛc̃. Et bene christus dicitur thuribulũ: in quo thus: id est orationes sanctorũ concremant: ⁊ efficaciã habet vt fumus ascendat in conspectu dei patris. Sancti enim ante aduentum christi thus habebant: quia orationes: sed non thuribulũ in quo cremarent: id est fierẽt efficaces: quia genus humani redemptionẽ nullatenus poterãt mereri vel se eripere de limbo inferni: ⁊ ideo thus eorum remanebat integrũ /non combustum: ⁊ sic fumus non veniebat nec ascendebat ante deum. Hoc fuit aureum ꝓpter immunitatẽ peccati/vnde habuit fulgorem innocentię vniuersalis. Eccl. l.b. Quasi vas auri solidũ ornatũ omni lapide pciosso: id est plenũ omi virtute: ⁊ ideo pciosum: immo pciosissimũ: quia nihil habuit omino d̃ vilitate peccati. Hoc est thuribulũ qđ fecit salomon ex auro purissimo. iij. Reg'. vij.g. Aurum em̃ fuit purum in natura ꝓma hominis bene instituta: Sed hanc puritatẽ amisit: qđ deplorat hieremias Thren. iij.a. Filij sion iclyti: id ẽ eua et adã amicti auro ꝓmo/quo reputati sunt in vasa testea. Sz aurũ puri⁹ fuit in natura angelica: ⁊ tamen obscuratum est in multis: qui ceciderũt a fulgore suo: deplorat d̃ hieremias Thren. iij.a. dicẽs: Quomodo obscuratũ est aurum: mutatus est color optimus: dispersi sunt lapides sanctuarij: id est angeli peccãtes a cęlo expulsi. Sed purissimũ fuit aurum in christo. Prouerb. xxv.a. Aufer rubiginem de argento: id est de beata maria omnem et fomitis ⁊ originalis peccati contaminationem: saltem q̃tũ ad illam portionem carnis virginis vnde formatum fuit corpus christi: quę prius fuit omnino depurata opere spiritussancti. Et quid sequit in Prouerb.: Hoc egredietur vas purissimũ: id est christus. Homines itaq̃ ⁊ peccauerunt ⁊ peccant et peccare possunt: angeli confirmati nec peccauerunt nec peccant/ nec peccare possunt ex natura sua: mali ⁊ peccauerunt et peccant ⁊ peccare possunt: sed christus nec peccat nec peccare potuit/nec peccauit: ⁊ ideo purissimus fuit: Hoc ꝛo a gratia habuit et nõ a natura quam assumpsit. Ubi quo ad naturam paulominus ab angelis minoratus est: sed quo ad gratiam maior omnib⁹ est. f In manu sua. Hoc dicitur: quia q̃n voluit/ natus est: ⁊ quando voluit passus est ⁊ mortuus. Hoc etiã dicitur: quia anima eius beata non habuit rebellionem vel pugnã ad corpus. Non enim habuit fomitem qui in nobis est causa huius rebellionis: de qua Gal'. v.c. Caro concupiscit ad uersus spiritũ ꝛc̃. Pś. Aia mea ĩ manib⁹ meis semp. Hoc fuit significatũ i arca noe in q̃ oia aialia fuerũt pacata. i. oẽs mor⁹ in christo. Vel fm Glo. habẽs thuribulũ: id ẽ apłos q̃ fũt vas ignis spũssancti. Thren. j.e. De excelso misit ignẽ in ossibus meis: id est ĩ apłis: dicit ecclesia: et per illos eruditur me. Deb.1.b Pś.118.

Et data sunt ei

a Et data sūt ei. Quarta ps siue quartū qđ hic dicit de
christo vbi ostendit q hec oia fuerūt de christo in lege pfi-
gurata: vñ dicit: Et data sūt ei. i. a sctis patrib⁹ veter⁹ legi
oblata. b Incēsa mlta. i. sacrificia legis in quib⁹ ipse p-
figurabat. Et dicit/ Multa: quia i illis q̄ comedebant cozā
dño filij israel: nō fi-
gurabat dñs christ⁹:
sed in illis que rite of-
ferebāt/ z maxime i
holocaust⁹: q̄ oia cre
mabāt z nihil cede-
bat i vsū sacerdotis
vt offerēt. c Ut
daret/ seipsū q̄ ē ve
ritas sub legalib⁹ hostijs celata: hostiā p quā oia hostia legis
et sacrificiū hēret efficaciā. Et dicit/ daret: qz Esa. liij. c. Ob
latus ē: qz ipse voluit. Daret inquā. d De ozonib⁹. i. pro
ozonib⁹ nō cogentib⁹ ipsū/ sed implēdis: vt sic p̄positio notet
cām finalē nō efficiētē. Et melⁱ dixit de/ q̄ si dixisset/ p ozo-
nibus: qz in hoc innuit q multa obtinuerūt ab ipso pres vete-
ris testamēti anteq̄ ipse incarnarek: vnde non oēs ozones eo-
rum impleuit in sua incarnatiōe vel passiōe: qz multas iam im
pleuerat: sed illas solū de generis humani redēptiōe. Et ħ di-
cit hec p̄positio de: q̄ est partitiua. e Sctōz oim. Hoc
dic: qz hec fuit cōmunis petitio oim sctōz vt gen⁹ humanū re
dimeret/ etsi nō ois ozo oim. f Sup altare. i. supra crucē
in q̄ oblat⁹ est. g Aureū: qz ex charitate passus ē. Hiere.
xxxj. a. Charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserās.
Jn cruce sua dñs nos attraxit: qz omnē vim naturalē attrahē
di ibi habuit. Tria enī naturalit attrahūt: Vacuū qđ ē causa
attractiōis: vt in q̄ z ipse fuit vacuus p humilitatē. Phil. ij. a.
Humiliauit semetipsum factus obediens zc. Jtē calidum est
causa attractionis efficiēs: z ipse calidus fuit p charitatē quā
erga nos habuit. Joh. xv. b. Maiozē charitatē nemo habet
q̄ vt aiam suā ponat qs pro amicis suis. Jtē simile attrahit p
causam finalē: et ipse ideo passus est vt suę imaginis pformes
nos faceret z gaudij participes. Roma. viij. f. Hās quos p̄sci-
uit z p̄destinauit pformes fieri imaginis filij sui. Propt ħ di-
cit Joh. xij. c. Ego si exaltat⁹ fuero a terra oia trahā ad me
ipsum. Qui q̄nō trahit nō est. h Qđ est ante thronum
dei: qz ita deus pater disposuerat. Vel/ Ante thronū dei:
vt/ i pspectu dei. i. in bñplacito dei. Et ex ħ ē q crux erigit
in ecclesia vt ibi legāt hoies z sanent a morsib⁹ pctī in el⁹ cō-
spectu: sicut filij israel sanabant ad aspectū serpētis ęneī i pa-
lo erecti: Numeri. xxj. c. Est q̄ sensus hui⁹ tot⁹ lr̄ę. a Et
data sūt ei zc. i. ipse fact⁹ hō ab oi pctō īmunis z sacrificia le
gis impleuit: Hoc ē: data sūt ei incensa z sctōz ozationes de
redemptione generis humani efficaces fecit. Et hoc est: Ut
daret zc. Et hoc quando super crucem se obtulit deo p̄ī:
Et ħ est: Sup altare zc. Vel alio modo fm Glo. vt p thu-
ribulū itelligant sācti quos christ⁹ habet in manu sua: a quib⁹
exeunt ozones quas vocat. Glo. incensa/ et offerunt christo.
Ut daret. i. vt rep̄sentet eas ipse fm q̄ hō trinitati q̄ est sup
ipsū hoiem: rōne cui⁹. s. humanitat̄ ipse dicit altare: qđ est in
bñplacito dei. Mat. iij. d. Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ in quo mihi
cōplacui. Et dicit: De ozonib⁹/ et non ozones: qz non oēs
rep̄sētat filius p̄ī: qz nō semp petūt vtile sibi: sicut paulus sti
mulū petīt a se amoueri. ij. Cor. xij. c. Sed illas solas rep̄-
sentat quas ipse exaudit. i Et ascēdit. Hoc est q̄ntū qđ
dicitur hic de christo z est p̄dicandū de eo: qz. s. ipse legē im-
pleuit. Fumus iste est adimpletio legaliū sacrificioz in chri-
sto: q̄ fuit verū sacrificiū. Vñ dicit: Et ascēdit. q. d. et quia
data sūt illi incēsa: id ē legis sacrificia. k Fum⁹/ dico proce
dens/ de ozationibus sanctoz: id est sanctis desideran-
tibus z legem impleri z genus humanum redimi. propter qđ
ozabāt: Hic inquā fumus ascēdat p manifestationē. o De
manu angeli: id est de operatione z conuersatione christi:
existentis semper. p Cozam deo: id est semper diuinita-
tem contemplantis facie ad faciem. Jpse enī etsi viator erat:
simul nihilominus erat z verus comprehensor. Est ergo sen-
sus. Christus deus et homo satisfecit desiderio antiquozum
patrum: quia ipse z genus humanū redemit z legē impleuit:
Matth. v. b. Nolite putare quoniā veni soluere legē sed ad-
implere. Vel fm Glo. quę exponit ex superfluo vel ex abun-
dāti: sic/ k Fum⁹: id ē cōpūctio vł deuotio. l Incēso-
rū: id est eoz quę sunt interius incēsa. p Cozā deo: id ē
meditationū: scōm
qđ dicit Ps. Medi- Ps. 18.
tatio cordis mei in
conspectu tuo sem-
per. Idem: Jn me- Ps. 38.
ditatione mea exar-
descet ignis. Jncen-
sozū dico: m De
ozationib⁹: id est

a et data sunt ei incēnsa multa
b vt daret de ozationibus san-
c ctōzum omnium sup altare
s aureū qđ est ante thronum
k dei. Et ascendit fumus incēn
m sozum de ozationibus sancto
n rū de manu angeli cozā deo.
o Et accepit angelus thuribulū
q aureū z ipleuit illud de igne al
r taris: et misit in terrā: Et facta
t

per ozationes. n Sanctozū/ q̄ sunt quasi flat⁹ incendēs
meditationem cordis. Hic inquā fumus Ascēdit/ cozā deo
patre. i. rep̄zesētat⁹ est deo patri. Sed vnde ascēdit: o De
manu angeli. i. de christo iam existente/ cozam deo.
Jpse enī christus quasi in manu sua sanctoz ozationes reci-
pit z eas offert deo patri ostendens ei quotidie/ redemptionē
humani generis per cicatrices vulnerum quas ipse retinuit.
Unde Esa. xlix. d. Ecce in manibus meis descripsi te. Et ħ ē
qđ dicitur. j. Joh. ij. a. Si quis peccauerit aduocatū habem⁹
apud patrē iesū christū iustū: et ipse est ꝓpitiatio pro peccatis
nostris: non pro nostris aūt tm̄: sed etiam pro totius mundi.
Et sic hec determinatio/ cozā deo/ cōstruit cū trib⁹. s. et cū
hac dictione ascēdit/ z cum hac dictiōe incensoz/ z cū hac
de manu āgeli. Est ergo sens⁹: per ozones sāctoz incendi-
tur mēs interius/ ex qua incensione ascēdit fumus deuotionis
qui a christo homine rep̄zesentat deo patri: et hec incensio p-
uenit ex inspiratione dei/ quasi in corde sufflantis per folles
orationis. Et hec inspiratio dei est illa vox quę cōmouet sup-
liminaria domus: id est rationem: vt sic domus impleatur fu
mo deuotionis. Esa. vj. b. Et cōmota sunt superliminaria car-
dinū a voce clamantis z domus impleta est fumo. q Et ac
cepit angelus. Hoc ē sextum qđ de christo dicitur: quia se
ad passionē p̄zparauit: quia lege ipleta voluit imponere finē
legi. Ūñ dicit: Et accepit angel⁹ thuribulū: id ē christ⁹
se exposuit z parauit passioni: quando. s. iuit in hierusalem sci
ens q ibi traderent eum morti. Matth. xx. c. Ecce ascendi-
mus hierosolymā z filius hominis traditur principibus sa-
cerdotum z scribis z condemnabūt eum morte. Sed cum pri
us haberet thuribulum in manu: quomodo hic dicitur q ip-
sum accepit: Sol. Prius habebat per imunitatem peccati: ꝑ
accepit quando se exposuit ad hoc veniens in hierusalem vt
traderetur iudęis: z tandem ad vsum perduxit quando in ma-
nus satellitum se dedit. Joh. xviij. a. Jesus autem sciens om-
nia quę ventura erant super eū p̄cessit z dixit ad eos: quē
quęritis? Respōderunt ei. Jesum nazarenū. Dicit eis: Ego
sum. r Et impleuit illud de igne altaris. Hoc ē se-
ptimū: quia de christo dicit hic. Jpsa. s. passio cui p nobis se
dedit/ vbi in oīb⁹ membris passus est z doloribus repletus.
Job. x. c. Saturatus: id est plenus afflictione et miseria.
Et hoc totū fecit ex vehementi ardore charitatis quę per
ignem altaris notatur quam erga nos habuit. t Et misit
in terram: corpus. s. proprium mitti z deponi voluit in
sepulchro. [illegible]a. xj. c. Jn die illa. s. parasceue radix iesse qui
stat in signum populoz ipm gentes deprecabuntur z erit
sepulchrum eius gloriosum. Aliter totū fm Glo. q Et ac-
cepit/ apostolos ad explendū officium. t Misit/ qs pri-
us. s. in manu habebat ad illuminādū z docendū. r Et im-
pleuit/ eos: id est apostolos. s De igne altaris: id est
de spiritusancto qui a filio sicut a patre procedit. Unde ignis
altaris dicitur: id est christi. Joh. j. b. De plenitudine ei⁹ om
nes nos accepimus. t Et misit eos in terram: id est ī
ecclesiam prędicare z testificari. Act. j. a. Eritis mihi testes
in hierusalem z in omni iudęa z samaria z vsq̄ ad vltimū ter-
rę. v Et facta sunt tonitrua. Hoc ē octauū qđ dicitur
de christo: Jbi enī ostēdit signa p q̄ ꝓbat esse deus. s. mira-
cula q̄ ipe fecit vel q̄ in eius nomine fecerunt apostoli. Dicit
ergo: Et facta sunt tonitrua: in eius passione: et tunc ig-

t nis verus.

nis verus extinctus est in nube: id est christus mortuus est in
Mat. 27. cruce. Et tūc ignē extincto / factę sūt tenebrę ab hora sexta vsq; ad horam nonam super vniuersam terram generaliter. Et hō patet per hō qō dionysi⁹ vidit illas tenebras i grecia. a Et voces: qñ angelus apparuit pforrās eum: Luc'. xxij. e. Vel qñ vox de cęlo dixit:

C Et clarificaui ꝛ ite / rum clarificabo Joh. xij. a. b Et ful / gura / in die pēteco / stes. Actſ. ij. a. Fa / ctus est repēte ò cęlo son⁹ aduenientis spūs vehementis ꝛ reple / uit totam domū vbi erāt sedētes. Vel / a Voces / quas au dierunt iudęi in aere post ascensionē dñi: qñ dicebāt angeli re cedam⁹ ab his sedibus: vt dicit ioseph⁹. b Et fulgura: qz videbāt eqtes pugnare i aere mltis dieb⁹: i q̄ significabāt q̄ ipsi deberēt cōcitus captiuari. c Et terręmot⁹ / fact⁹ est magn⁹. Hoc fuit qñ p̄dicabat dñs iesus: vel hoc fuit qñ ora bant fideles de iudęa. Actſ. iij. f. Et cū orassent mot⁹ est loc⁹ in quo erāt pgregati. Vel hō fuit qñ cōmota fuit multitudo gē / tium ad p̄dicationē aplōr. Vel mystice. a Facta sūt toni
Mystice trua: cōminationū. a Et voces: cōsolationū vel pſuasio / nū. b Et fulgura: miraculor. c Et terręmot⁹ ma / gn⁹: alįs in bonū: quia ad pęnitētiā: alįs ad pſecutionem et
Ps. 96. ad eor pęnā. Pſ. Vidit / miracula aplōr: ꝛ cōmota ē tra / iu /
Ps. 17. dęor. Et alibi. Cōmota est ꝛ cōtremuit tra ꝛ fūdamēta mōti / um pturbata sūt ꝛc. Ꝝ. iij. b. De throno pcedebāt fulgura ꝛ vo ces ꝛ tonitrua. d Et septē angeli. Hęc est tertia pars p̄me partis in qua ostendit iohānī generalis pręparatio septē angelor. Dicit g̃: Et septē angeli. i. vniuersi p̄dicatores. e Qui habebāt septē tubas p̄parauerūt se / prius qō p̄dicaturi sunt faciēdo ꝛ p bonū exemplū alįs lucēdo. Joh. v. f. Erat iohānes lucerna ardens ꝛ lucens. Item p̄meditando quid ꝛ qualit̄ qñ ꝛ vbi dici aliq̄d oporteat. ij. Timoth. iiij. a. Prędica verbū insta opportune importune. j. Esdre. vij. b. Es dras aūt parauit cor suū vt inuestigaret legem dñi ꝛ faceret ꝛ doceret in israel p̄ceptum ꝛ iudicium. Judith. iiij. a. Cōgre / gauerūt frumēta in pręparationē pugnę. f Et tuba ca / nerent. Hoc dicit: qz etsi tuba sonū reddit terribilē / tū debet esse cantus: qz p̄dicatio non solum debet terrorē incutere: sed etiam ad amorem inducere. Jtē cū lętitia ꝛ hilaritate debent officiū exercere: vt exultent siue dum a bonis recipit verbum siue dum ipsi a malis ꝓpter verbū pſecutionē patiunt. Actſ. v. g. Ibant apostoli gaudētes a ꝓspectu ꝓcilij ꝛc. Job. xxxix. c. Exultat audęter in occursū pgit armatis ꝓtemnit pauorē nec cedit gladio. g Et p̄mus angelus. Hęc est secūda pars visionis: et secūda ps hui⁹ capituli. Quę diuidit in sep / tem partes p̄m septē angelos q̄ ibi sunt tubis canituri. Jn hac autem parte capituli agitur tantum de quattuor angelis: et in fine ostenditur differentia ipsorum quattuor et trium se / quentiū: ibi: Et vidi et audiui ꝛc. Et p̄m hoc hęc pars cō tinet q̄nq; ptes. Per hos itaq; septē angelos significant sep tem ꝓsolationes ecclesię / vel septē ordines p̄dicator ꝓsolantiū ecclesiam p̄m septē stat⁹ ipsi⁹. Et notandū q̄ q̄libet angel⁹ tu ba canere dicit: nunq; autē in veteri testamēto dicit⁹ est cant⁹ tubę sed clangor: qz vet⁹ testamētū erat timoris: sed nouū est amoris: vel qz nouū ducit ad amorē finalit̄. Et si vet⁹ testamē tum ducat ad amorē: hoc est solū annūciatiue vel figuratiue. Jtē nouū inducit ad amorem: ꝛ materialit̄ ꝛ formalit̄. Ma / terialit̄: qz p̄dicat p̄missiones vitę ęternę: Formalit̄: qz p̄dica / tores faciunt qō p̄dicēt. Dicit g̃: Primus angel⁹: ordie nar rationis: sic enī intelligendus ē ordo angelor p̄m ordinē pſe / cutionū. Ostendit enī hic iohanni quę ꝛ q̄lia p̄dicauerūt di / uersi diuersis tpib⁹ ꝛ p̄dicabūt ꝛ quę inde ꝓuenerūt ꝛ ꝓuenient. Sciendū est enī q̄ p̄dicatio euāgelica pseuerat a p̄ncipio ecclesię p̄mitiuę: cui hostis ātiquus successiue obūcit obstacu la semp grauiora. Primo iudęor: secundo p̄ncipū romanor vel gentiliū: tertio hęreticor: quarto fidelium schismaticorū vel falsor fratrū: quinto antichristi ꝛ suor: sexto laxatam sęcu / tiam ꝛ dolositatē dęmonū quibus oībus diuina ꝓtute deui / cti i voce septimi āgeli nullū est obstaculū. Dicit g̃: Primus angelus / primus ordo pędicator / b Tuba cecinit. Hi fuerunt apostoli qui prius p̄dicauerunt in iudęa. Et dicū tur tuba canere: quia eorum p̄dicatio erat fuit cantus dulcis et suauis: tñ fuit vt clan gor tubę iudęis: quia eis fuit terribilis. Quid autem securū est ad hanc tubā sub iungit: i

b angelus tūba cecinit: et fā / k cta ē grādo et ignis mixta i l sanguine ꝛ missum est i terrā. m Et tertia ps terrę cōbusta ē: n ꝛ tertia ps arbor ꝓcremata ē:

Et fa / cta est grando et ignis mixta in sanguine: Sic con / strue. Quia ergo terribilis fuit iudęis p̄dicatio: propter hoc: k Grando / terroris. l Et / ex hō ignis / inuidię exortus ē in eisdē iudęis cū nollēt ꝓuerti: Vel / k Grādo / disputatio nē a simplicib⁹ discipulis ꝛ aplis cū iudęis docris ꝛ perit' in lege quibus illi resistere non valebāt. Actſ. vj. c. Et nō pote / rant resistere sapiętię ꝛ spiritui qui loquebat. Et ex hoc / ig / nis / idignationis ꝛ persecutiōis aplor: quia tūc submiserunt falsos testes q̄ dicerēt eū. s. stephanū dixisse blasphemiam in deum ꝛ in moysen. Actſ. vj. c. Vel / k Grando / exterior persecutio est facta in apostolos a iudęis. l Et ignis / inte rior ęmulatio ꝛ dolositas eorundem. Vel / k Grando / in / terioris ꝛ exterioris malicię iudęorū. l Et ignis / amoris ꝛ deuotiōis ꝛ cōstātię in cordib⁹ fideliū cōuersor. Hęc ex tu / bicinio p̄mi āgeli. s. ordinis eiusdē sit secuta. Et quid ꝓpt hoc: m Mixta sāguine: qz propter p̄dicta surrexerūt iudęi i san / guinis effusionem: vnde stephanum lapidauerūt: Actſ. vij. g. Et inter cęteros debacchantes i eos per mūdū dispergi coe / gerunt. Sed ex hac dispersione amplius ꝛ fides christi ꝛ no / men fuit dilatatum: quia pluribus ꝛ in plurib⁹ nūciatū. Actſ. viij. a. Jgitur qui dispersi erant pertransibant euangelizan / tes verbum dei. Hęc mixtio significata fuit Exo. ix. s. Gran / do ꝛ ignis mixta pariter ferebantur. m Et missum est in terram: id est in iudęos. s. incultos ꝛ terrenos. Jpsi enī iu / dęi ꝛ grandinem persecutionis ꝛ ignem ęmulationis ꝛ effusio nem sanguinis exercuerunt in apostolos. Et dicit / missum ē impersonalit̄: qz per hoc priuati sunt iudęi omni personatu et sacerdotio. s. et regno sicut imp̄sentiarum cernimus. Osee. iij. b. Dies multos sedebunt filij israel sine rege ꝛ sine principe ꝛ sine sacrificio ꝛ sine altari ꝛ sine ephot ꝛ sine cheraphin. Vel sic pōt distingui. k Grādo: p̄dicatiōis: i Facta ē: a deo auctoritate: et ab aplis ministerio. l Et ignis: iuidię ꝛ idi / gnatiōis a diaboli suggestiōe: et tādē sāguinis pſecutio a libe ri arbitrij puersione. n Et tertia pars terrę combu / sta est. Prima pars respectu trę cōbustę: ò iudęis fuerūt illi qui ante prędicationem apostolorum crediderunt: secunda illi qui post: tertia illi qui nec ante nec post. Et hęc combu / retur igne inextinguibili. Et dicuntur terra iudęi quia per le / gem ꝛ prophetas

Moraliter Pſ. 110. Moraliter. g Primus āgel⁹ / ē timor dñi. Pſ. Jnitiū sa / pięt̄ę timor dñi. Hic aūt āgel⁹ fac̄ tria. Primū ē cōtritio: ecce grādo. Secūdū ē illuminatio spei vł reuelatio pcti in confes / sione: ecce ignis. Et hęc duo cōmiscentur sanguine: id est cū sanguinis diminutione qō fit per laborem satisfactionis. Sz quia hęc tria a libero arbitrio procedunt: propter hoc dicit q̄ tuba cecinit: q̄si ex libero voluntatis arbitrio hęc tria pro / duxit tñ cum adiutorio gratię. Et quid sequitur ex hoc: Ter tia pars terrę: id est temporalium comburit̄ in istis. Tres partes sunt: necessarium / vtile / et superfluum. Hoc tertiū om nino debet comburi. Vel tres partes terrę sunt potentia rerū et decor vel ordo: sed tertia malus vsus creaturarum: et hęc debet comburi. Vel tres partes sunt bonum conferēs / vtile ꝛ delectabile: hoc tertium non debet amplecti. Jtem per arbo / res contemplatiui: quorum tertia pars debet comburi: quia in contemplatiuis est stipes / suauitas ꝛ dulcedo interne ꝛ eter ne suauitatis. Jtem rami deuote orationis ex omni parte se

* diffundentes. Item

gem ⁊ ꝓphetas exculti. Arbozes dicuntur maiozes iudeo/
rū qui legē ⁊ ꝓphetas spiritualiter itelligētes: christū tñ reci/
pere noluerunt: quia venit in humilitate/licet scirent ipsū esse
christū. Fenū fuerūt aliqui iudeoꝝ qui luxurię vacabāt vnde
et christum recipere noluerunt. Tria ergo erāt genera iudeo/
rū: quoꝝ quidā int
eos erāt auari vt pha
risei: ⁊ hi dicunt ter/
ra: Quidam erāt ela
ti ⁊ superbi: vt scribę:
et hi dicuntur arbo/
res: Alij luxuriosi vt principes: et hi dicuntur fenum. Vel
Mystice mystice exponit ꝑm Glo. Duę partes sunt iustoꝝ. Perfe/
cti. s. et minus perfecti: in tertia parte intelliguntur omnes re/
probi. Vl duę ptes dicūt cōtēplatiui⁊ actiui: minoresq ⁊ maio
res sancti has duas conseruat dñs: tertiam. s. peccatores cō/
Ps.113. buri permittit. Ps. Benedixit omnibus qui timent dñm pu
sillis cum maiozibus. Has etiam remunerabit. Unde. j. xj. d
Reddere mercedem seruis suis prophetis ⁊ sanctis timenti
bus nomen suū pusillis ⁊ magnis: ⁊ exterminādi eos qui coz/
ruperunt terram. Unde. j. xix. a. Laudē dicite deo nostro om
nes sancti eius: ⁊ qui timetis deum pusilli ⁊ magni. Per ter/
ram autem significantur omnes siue boni siue mali: quia cul/
ti vomere prędicationis et sarcello pęnitentię varsati ⁊ semie
verbi dei seminati/ debēt fructificare virtutibus ⁊ operib⁹ bo
nis: et sic fiunt duę partes terrę. s. boni. Deb. vj. b. Terra enī
venientem sępe sup se bibens imbrē ⁊ germinans herbā opti/
mam: illis a quibus colitur accipit benedictionē a deo. Se/
quit de tertia pte. s. de malis: proferens aūt spinas ⁊ tribulos
reprobа est ⁊ maledictioni proxima: cuius consūmatio in cō/
bustionē. Per arbozes homines qui debent per desiderium
Ps.120. sursum eleuati. Threñ. iij. d. Leuauit se super se. Ps. Leua/
ui oculos meos in montes. Hozum etiam tertia pars combu/
ritur: id est multi. Vel sic distingue: vt per terram significen/
tur actiui: inter quos quidam sūt perfecti: quidam imperfecti
et tñ boni: reliqui omnes reprobi ⁊ mali. Item similiter p ar/
bozes contēplatiui: et hi vel perfecti vel minus perfecti: ⁊ reli/
qui mali. Vel in vtrisq. s. in actiuis ⁊ contēplatiuis duę par/
tes dicuntur omnes illi qui duo habent: fidem. s. veram ⁊ ope
rationē vel cōuersationē bonā omnes ꝺo alij sunt tertia pars.
a Et omne fenū viride: id est omnes qui redescūt in mū
di huius virore. b Combustū est: id est cito cōburetur.
Hoc est enī fenū agri qō hodie est ⁊ cras in clibanū mittitur.
Matth. vj. d. Fenū autem deberēt esse hoies per virorem fi
dei ⁊ pseuerantię. Sed quia virorē hūc amittunt/comburūt.
Ps.89. Ps. Mane florеat ⁊ transeat vespere decidat/ induret ⁊ are/
scat. Tales sūt omnes illi: qui in mane ꝓsperitatis vident flo
rere ⁊ esse boni: sed in vespe desiccant: id est in aduersitate frā/
Ps.48. guntur. De primis. Ps. Confitebit tibi cum benefeceris ei.
De secūdis: Esa. viij. d. Cum esurierit irascet ⁊ maledicet re/
gi suo ⁊ deo suo. Et notandū q dixit: totum fenū cōburi ⁊ nō
tertiam partem/sicut de terra ⁊ arboribus: quia solus fidei vi
roꝝ sine operibus bonis nō sufficit ad salutem. Jaco. ij. c. Fi/
des quę non habet opera mortua est in semetipsa.
Moraliter * diffūdētes. Item folia superfluę locutionis. Hoc vltimū de/
bet comburi: ne si quid vidit vel sensit in contēplatiōe statim
velit illud alijs enarrare. Paulus enī de suo raptu nō legitur
mētionē fecisse vsq ꝓst q̄rtūdecimū ānū. ij. Cor. xij. a. Scio
hominem ante annos quattuordecim ⁊c. Vel tertium qō cō/
burendum in contemplatione/est multitudo vocalium oratio
num: quę debet ibi remoueri: ꝑm q dicit dñs Matth. vj. b.
Nolite orantes multa loqui. Duo vero alia quę remanent il/
lęsa sunt extasis mentis/vel spasmatio ⁊ defectus ab exercitio
et vsu naturalium corporis. Mens enī in seipsa interius recę/
pta debet in dei suauitate tota liquescere sicut cęra quę fluit a
facie ignis ⁊ sicut manna liquefiebat a caloze solis ⁊ ab vsu ex
teriorū sęsuū vacare. Quia Exo. xxxiij. d. Nō videbit me ho
mo ⁊ viuet: id est homo vtens sensibus corporis: ex quoꝝm
vsu vita corporis percipitur. Per fenū viride significant illi
qui temporalia diligunt supra deum: et dicuntur fenum: quia
habent radicem debilē: etsi habuerūt aliquantū decorem: vn
de cito deficient: sicut fenum tectoꝝ qō priusq̄ euellatur ex/ Ps.128.
aruit. Sap. iij. a. Adulterinę plantationes non dabunt radi/
ces altas: nec stabile firmamentū collocabūt: etsi in ramis in
tempore germinauerit infirmiter positę a vento cōmouebūt.

a Et omne fenū viride combū
c stum est. Et secundus angel⁹
d tuba cecinit/ et tāq̄ mōs mą/
f gn⁹ igne ardēs missus ē in ma

c Et secūdus an
gelus. Secūda ps
secundę partis capi/
tuli ⁊ etiam visionis
toti⁹: Post iudeoꝝ
persecutionē/ intrā/
tibus apostolis in dispersionē gentium ⁊ prędicantib⁹ fidem
christi: diabol⁹ persecutionē ⁊ tyrannidem principum roma/
noꝝ ⁊ gentilium contra eos excitauit. Unde iste secundus
angelus non est alius q̄ primus in natura vel officio: sed dici
tur alius: quia alijs. s. gentibus prędicauit. Per hunc ergo si/
gnificatur ordo apostoloꝝ: qui secundo respectu iudeę genti/
bus prędicauit. Dicit ergo: Et secundus angelus. i.
apostoli. d Tuba cecinit: id est gentibus prędicauit.
e Et/eccē/tanq̄ mons. s. diabolus: qui dicitur mons pro/
pter tumorē elationis ⁊ ꝓt grauitatē oppressionis. f Ar
gnus: quia habet altitudinem ꝑt superbiam qua se semper
erigit contra deum: sed semper amplius cadit deorsum. Ps. Ps.93.
Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. Et q̄ cadat
legitur alibi in Ps. Ibi ceciderunt qui operant iniquitatem: Ps.35.
id est in superbia. Item latitudinē habet per inuidiam ad pro
ximū tam hominem q̄ angelum. Sap. ij. d. Inuidia diaboli
mors intrauit in orbem terrarum. Item profunditatē per ira
cundiam in seipsū: Profunditas est ab ante ⁊ retro: ⁊ ipse ira/
scitur propter illos qui iam sunt ante. s. in patria: et propter
illos qui adhuc sunt quasi retro respectu patrię: qui. s. sunt
in profectu in via. j. xij. c. Descendit diabolus ad vos ba/
bens iram magnam. Zach. iiij. b. Quid tu mons magne
contra zorobabel: id est contra genus humanum plenum mi/
seriis ⁊ afflictionibus ⁊ pęnis: Et respondet statim dñs ibidē.
In planum. s. ducam te vt ruas. Et quomodo hic faciet dñs
subiungit ibidem. Et educet lapidem primarium: id est christū
et exequabit gratiam gratię eius: gratiam. s. promissionis ad/
equabit gratię impletionis. g Ignę ardens/ gehennę:
ꝓpter qō et concitatur vt homines ardere faciat igne pecca/
to ⁊ culpę. Ps. Ignis exarsit in synagoga eorum: vt tandem Ps.105.
eos habeat participes suę pęnę. h Missus est in mare/
gentium: vt eos contra apostolos ⁊ veritatis prędicatores in/
citaret. Missus. A quo: A pmissione dei vl a propria libi/
dine nocendi. Et dicit personaliter missus: quia ab vno. s. a
diabolo principe tenebrarum est iste conatus. Mare autem
dicuntur gentiles: quia tumidi per superbiam: spumantes et
fluidi per luxuriam: inquieti per auariciam: salsi per iracundi
am. Sed nonne prius diabolus possidebat hoc mare: Qua
re ergo dicitur hic vl quomodo missus: Sol. Missus dicitur
hic vt alios amplius possideret. Vel per montem possunt
itelligi principes qui missi sūt a diabolo instigāte. i In ma
re: id est in cordis propriį amaritudinem turbiditatem et
inquietudinem: vnde ipsi cęperunt sanctos persequi. Vel/
In mare: id est in persecutionem totius mundi vbi per
romanoꝝ principum edicta/persecutionem patiebant sancti.

Et facta est tertia ps

Moraliter. c Secundus angelus/est spes: quę tu Moraliter
ba canit. f Mons magn⁹: id est securitas/ stat⁹. g Ig
ne ardens/ amoris. i In mare: mittitur id est in ama/
ritudinem quam timor induxit cordi. Et in hac sunt tres par/
tes. Timor pęnę pro peccato ꝑterito. Secūda timor cautelę
de futuro. Tertia timor deficiendi. Hanc tertiam partem
spes excludit: quę tunc etiam fit sanguis: cum per spei securita
tem conuertitur in asperitatem carnis et sic morītur ⁊ deficit
timor ille qui prius erat ne posset perseuerare. Item ex timo/
re creantur tria in homine: id est timor pęnę damni ⁊ ti/
mor pęnę sensus: et ex his duobus frequenter inducitur
desperatio: quam spes omnino tollit et vertit in sanguinem:
quia dando securitatem inducit in pęnitentię asperitatem.

a Et facta est tertia pars mar. sanguis. Scõm Glo. tertia ps marʒ sũt pectõres nondũ cõuersi. Uel põt dici q̃ p̃/ma ps sĩ illi q̃ fidẽ approbauerũt ⁊ recęperũt. Secũda ps illi q̃ approbauerũt ⁊ non recęperũt in apto timẽtes humane. Tertia illi qui nec approbauerũt nec recęperũt: et hi cõcitauerũt persecutionẽ in apostolos vsq̃ ad sanguinis eorũ effusionẽ.

b Et mortua ẽ: in peccatis. ſ. excęcata.

c Tertia ps creaturę eorum quę habebãt animas in mari. Hi sunt philosophi qui propter suam discretionem dicuntur habuisse animas i mũdo qui dicit ꝫ mare

a re. Et facta est tertia pars maris sanguis: ⁊ mortua est tertia pars creaturę eorum quę habebant animas in mari: et tertia pars nauium interijt.

d Et tertius angelus tubam cecinit: ⁊ cecidit de cęlo stella magna ardens tanq̃ facula. Et cecidit in tertiam partem fluminũ et

Uñ ⁊ ipsi dicunt creatura mũdi. Roma. j. c. Inuisibilia dei p ea q̃ facta sũt a creatura mũdi. i. a p̃phetis per ea q̃ facta sũt intellecta ꝓspiciunt. Mox tres sũt partes. Q̃ eox q̃dã p bona naturalia przepari fuerũt vt reciperẽt gr̃am fidei: sic dionysius et multi alij philosophi: Alij per auditum honestę doctrinę apostolorum: tertij ꝺo nec sic nec sic: qui doctrinã recipe noluerũt: et hi facti sunt sanguis: quia in sanguinẽ apl̃os desęuierũt: vel quia in sanguine. i. in errore pmanserũt: quia i eo mortui sũt.

d Et tertia ps nauiũ. i. p̃ncipũ.

e Interijt. i. inter vtrũq̃ iuit. ſ. inſ sanguinẽ pſecutionis ⁊ ignẽ inuidię vel emulatiõis: q̃ q̃dam etsi non recęperũt doctrinã apl̃os tñ approbauerũt: vnde nõ fuerũt ignis per inuidiã nec pſecutionẽ suſcitauerũt: vnde nõ fuerũt sanguis per oppressionem eorum et violentiam.

Moraliter * Hęc ẽ ergo tertia pars creaturę quę fit sanguis ⁊ mortua est. Item p naues pñt intelligi bona opa: quę spes inducit: q̃ debẽt hz̃e tria. ſ. genꝰ opis/finẽ bonũ / ⁊ modũ qui debet esse ex charitate. Hũc modũ tollit timor q̃ timor nõ est i charitate: j. Joh. iiij. d. Et ibidem. Qui timet nõ est perfectꝰ i charitate: Sz spes se põit inſ vtrũq̃. ſ. inſ finẽ bonũ ⁊ genꝰ opis: ⁊ sic fit ꝺpus meritorũ/aliter nõ. Et ꝺ est q̃ dicit: q̃ tertia ps nauium interijt.

f Et tertius angelus. i. tertius ordo p̃dicatorũ.

g Tuba cecinit. i. p̃dicauit ꝫ importunitatẽ hęretico rũ quos aduersus ecclesiã post sęuiciã martyricidarũ suscitauit diabolꝰ.

b Et cecidit de cęlo. i. ꝺ eccl̃ia.

i Stella magna. ſ. cuneꝰ hęreticoꝝ nocti lucẽs. i. illos q̃ nõ erãt dies ſ nox docẽs: Joh. iij. c. Qui male agit odit lucẽ. Uñ ad Iſaz nocte docẽs ⁊ nõ audẽs de die. Prouerb. ix. d. Aquę furtiuę dulciores sũt. Uel si de die i latibulis. Uñ Job. xxxvij. b. Ingredietſ bestia latibulũ suũ ⁊ i antro suo morabit. Uel/

Stella/dicit hęresiarcha: quę cecidit/lapsu erroris nõ humilitatis.

b De cęlo. i. de fide ecclesiastica vel de fidelitũ societate. j. Timoth. vj. d. Deuitãs p̃phanas vocũ nouitates ⁊ oppositiões falsi nois sciẽtię quã quidã p̃mittẽtes circa fidẽ exciderũt.

Stella/igit q̃ docet in occulto. Job. xxiiij. c. Oculus adulteri obseruat caliginẽ.

k Magna/p̃t multitudinẽ. Eccs. j. d. Stultoꝝ infinitꝰ ẽ numerꝰ. Itẽ /magna/p̃t/potẽtiã ⁊ supbiã. Hiere. xlviij. e. Audiuimꝰ supbiã moab supbꝰ ẽ valde: sublimitatẽ eiꝰ ⁊ arrogãtiã ⁊ supbiã ⁊ altitudinẽ cordis eiꝰ ego scio ait dñs.

l Ardẽs/igne inuidię ꝓtra ecclesiã: Et nõ sic vera stella: sed/

m Tanq̃ facula/q̃ illuminãdo alios seipsã ꝓsumit: ⁊ q̃cq̃d incẽdit i carbonẽ deformẽ redigit. i. i pcti nigredinẽ. Mau. iij. c. Facies oim sic nigredo olle.

n Et cecidit/p̃pria ⁊ singulari ductꝰ volũtate.

o In ftiã ptẽ fluminũ ⁊ i fõtes aq̃rũ. Flumia sũt sacrę scripturę documẽta. Quę tres hũt ptes. Prima ẽ textꝰ librorꝝ tã noui q̃ veteris testamẽti. Scda ẽ dicta ⁊ institutiões apl̃oꝝ. Tertia ẽ expositiões sctoꝝ expositoꝝ. Hęc q̃ stella/cecidit i ftiã ptẽ fluminũ. i. scripturaꝝ: q̃ ipsi nõ recipiũt expositiões sctoꝝ. Itẽ tres ptes sũt. Prima ẽ doctrina veteris testamẽti. Scda doctria noui. Et ftia neutri⁹: ⁊ i hãc ipsi cecidert ⁊ i banc ipi

cadũt. Iste tres ptes sũt expositiões tres. Prima lr̃alis: scda spũalis: tertia puersa: et i banc ipsi cadũt. Uel tres ptes sũt. Prima doctrina euãgelioꝝ. Scda doctria apl̃oꝝ vl epl̃arũ. Tertia puersa expositio ãboꝝ: ⁊ i hãc cadũt hęretici.

p Fõtes aq̃rũ/p̃pie sũt quattuor euãgelia in q̃bꝰ ortigo fidei cõphendit: quę indocti et instabiles deprauant sicut ⁊ cęteras scripturas ad suã ipsorum dãnationem. ij. Pet. iij. d. Ps. Uñ q̃ pfecisti destructe. † Ps. 10.

q Et nomẽ stellę Et bñ dicit q̃ nomẽ habet stellę sine re. ẽ iij. a. Nomẽ habes q̃ viuas ⁊ mortuus es.

r Dicit absinthiũ: q̃ amaritudinẽ pturbatiõis inducit in scripturam: ⁊ q̃sq̃s ab eis seducit in amaritudinẽ praue intelligẽtię ⁊ mortis spũalis ꝺducitur. Uel dicunt hęretici absinthiũ: q̃ cibũ sapidum scripturę reddunt abominabilẽ ⁊ amarũ: q̃. j. Corſ. v. b. Modicũ fermẽti totã massã corrũpit.

s Et facta ẽ tertia ps aq̃rũ. i. hoim: qui neutrã duarũ expositionũ sequunt.

t In absinthiũ: quia ipsi intoxicati sũt ⁊ deo abominabiles: sicut ea q̃ ipsi dilexerũt. ſ. sicut praua expositio quã ipsi sequunt.

v Et ex ꝺ secũ q̃/multi hoim mortui sũt de aq̃s. i. de vsu aq̃rũ ifectarũ. i. de acceptiõe malaꝝ doctrinaꝝ.

x Quia amarę fctę sũt: nũc p lignũ crucis. i. p verã fidẽ passiõis iesu christi dulcoratę: sicut filij israel dulcorauerũt aq̃s maratb p appositionẽ ligni a dño sibi ostẽsi. Exo. xv. d. Uñ isti satis pessimi sunt q̃s iudęi: q̃. ij. Pet. ij. d. Deli⁹ erat illis nõ cognoscere viam veritatis q̃s post agnitionẽ retrorsũ cuerti ab illo q̃ illis traditum est sancto mãdato in scripturis. ſ. De his aq̃s dicit ilij. Reg. ij. d. Ecce habitatio ciuitatis huius optima ẽ. i. cuersari in recta scripturę expositiõe optimũ est ⁊ delectabile: ſ aq̃ pessimę sũt. i. expositiões hęreticoꝝ puersę. In se eñ scriptura nõ est puersa ⁊ amara: ſ q̃ ibi admiscet expositio puersa. Hi igit pessimi sũt viris hiericho. i. paganis: q̃ lunã colũt ⁊ stellas cęli. Hiericho eñ interp̃tat luna. Uiri eñ hiericho perierũt vt aquę suę sanarent ab heliseo. Uñ ⁊ sequit. iiij. Reg. ij. post illud q̃ ꝺ dixerũt. Aquę pessimę sũt ⁊ terra sterilis. i. hęretici q̃ terreni sũt ⁊ terrena diligũt ab omni fructu boni operis sũt alieni. Sap̃. iiij. b. Fructus eoꝝ inutiles ⁊ acerbi ad mãducãdũ ⁊ ad nihilũ apti. Propẽ hęc oĩa dicit Esa. xxiiij. b. Amara erit potio bibentib⁹ illã.

y Et quartus angelus tuba cecinit. i. quartus p̃dicatoꝝ p̃dicauit. Et ꝺ ꝓtra falsos fratres p mores corruptos.

z Et percussa est tertia pars solis. Per solẽ maiores de ecclesia itelligũt q̃ tertia ps pcutit/nõ moritur quia fidem tenẽt sed in moribꝰ lęduntur. Horũ sunt tres partes. Sol eñ corpus habet magnũ: in quo notat potestas maioꝝ ecclesię: q̃ ẽ ꝓma pars. Itẽ sol corpꝰ habet fulgidũ ⁊ clarũ: in quo notat sciẽtia legũ ⁊ decretoꝝ: ecce secunda pars. Itẽ feruidũ/saltẽ in effectu: in quo notat charitas: ecce tertia ps: in q̃ fere oẽs colũne sũt pcusse: q̃ etsi fidẽ saltẽ in forme habeãt: tñ feruorẽ charitatis pderũt. Uel/Tertia ps solis/sũt oẽs reprobi inter p̃latos ⁊ doctores ecclesię. Sũt eñ quidã doctoꝝ ⁊ p̃latoꝝ q̃ lucẽt ⁊ ardẽt: ecce ꝓma ps. Quidam q̃ ardẽt ⁊ nõ lucẽt: ecce secũda. Quidã qui lucẽt ⁊ nõ ardent: ecce tertia ps: et hęc ẽ pcussa a serpẽte ignito vt in rumorẽ vertat: q̃ scia iflat. j. Corſ. viij. a. Uex ẽ/cũ sine charitate ẽ. Al' vt vnũ de duobꝰ. Quidã lucẽt ꝫbo ⁊ exẽplo ⁊ ardẽt: q̃/dã lucẽt ⁊ nõ ardẽt: q̃dã nec lucẽt nec ardẽt: q̃ obscurati sũt tres domibꝰ ingeratũ. Ps. 73.

a Et tertia ps lunę. Per lunã medũ p̃lati ecclię itelligũt: q̃rũ sũt tres ptes. Prima cura tẽpalitũ: scda admistratio sacramẽtoꝝ: tertia admistratio pastꝰ vel tpalis vel spũalis. Sed hęc tertia ps pcutit: q̃ ipsi sũt ⁊ auari ⁊ inscij.

b Et tertia pars stellarũ. Per stellas religiosi: quoꝝ tres partes sunt: tria vota ꝓtinentię/obedientię/et

⁊ paupertatis. Prima

& paupertat'. Prima ⁊ secūda adhuc ita apte nō ē pcussa: & tertia. s. paupertas est aperte percussa. Omnes enī iam diuites volunt fieri: et propter hoc incidunt in temptationes ⁊ in laqueos diaboli ⁊ desideria multa inutilia ⁊ vana. j. Timoth. vj.b. Dico percussa sunt prędicta: a Ita vt obscurarētur tertia pars eorum: Et ex hoc secutum est: vt tertia pars diei: id est

a ità vt obscuraretur tertia ps
b eorū: et pars non lucēret
c tertia ⁊ nox similiter. Et vi-
d di: ⁊ audiui vocem vnius aq̄-
e le volantis per medium cęli:
f dicentis voce magna: Vę vę
g vę habitantibus i terra dē cę-
h teris vocibus trium angelo-
i rū qui erant tuba canituri.

secularium contemplatiuorū. b Nō lucēret: quorū sūt duę partes: perfecti et min⁹ perfecti: tertia sunt reprobi. c Et nocti similis: tertia ps nō lucēret. i. actiuor⁹ secularū: q̄rum duę sūt partes: ⁊ pfecti ⁊ minus pfecti: tertia ps sunt qui apparēt ⁊ nō sūt boni. d Et vidi. Quarta pars secūdę partis capituli: in qua ostenditur differentia inter quatuor prędecedentes angelos ⁊ tres subsequentes: in quo potest intelligi q̄ tres status sequentes grauiores sunt q̄ quattuor primi. Dic ergo. Et vidi: id est intellexi. e Et audiui/auditū intellectui. f Vocem vnius aquilę: id est concordiam totius doctrinę/prophetice vel totius scripturę vel prędicatorū: qui dicunt aquila: q⁹ ⁊ ceteris alti⁹ volātes altiora. s. ⁊ profūdiora scripturę mysteria videntes ea inferioribus clausa reuelant: ⁊ tunc per medium cęli volant. Unde sequitur: g Volantis per medium cęli: id est scripturę mysteria capientis ⁊ alios prędicantis. Unde sequitur: h Dicentis voce magna. Propter hoc forsitan ipsa scriptura volumē volans appellatur. Zach. v. a. Vidi ⁊ ecce volumen volans. Et hoc q̄d hic dicitur/ponitur ad cautelam sequentium ⁊ consolationem preteritorum. i Vę/vę/vę: triplex miseria et angustia nunciatur ⁊ accipitur. k De ceteris vocibus trium angelorum qui erāt tuba canituri. Et hoc nō quibuscunq̄: sed/ Habitantibus in terra: id est diligentibus terrena ⁊ postponentibus cęlestia. Talibus enim tribulationes vertuntur in dispendium: quę bonis cooperantur in bonum: qui ſm propositum vocati sunt sancti. Roma. viij c. Unde bene dicit/ in terra/nō super terram p subiectionē: sed quasi inclusis ⁊ obuolutis intra terram. Sed hic q̄ritur quomodo de tribus angelis sequentibus sumitur triplex vę: ⁊ maxime de tertio: quia de duobus patet. Ille enī. s. tertius q̄ inter omnes numero est vltimus prospera nunciat. Sol. Hoc dicitur: quia ipsa gloria electorum quam ille nunciat: erit occasio augens pęnam reproborum: dum in eis vidēt quantam gloriam peccando amiserunt: sicut ecōuerso pęna reproborum erit electis occasio gaudij: quando videbunt in eis quid ipsi euaserunt. Litteraliter ergo triplex vę propter tres status sequentes. Moraliter. Triplex vę erit malis: quia vę animę/vę corpori/ vę contūcto. Uel triplex vę propter pęnarum multitudinem quę erit in inferno ⁊ insepabilitatem ⁊ vniuersalitatem: vel propter pęnam damni ⁊ pęnam sensus ⁊ pęnam mali consortij. Uel propter triplex peccatum triplex pęna materialis erit in inferno. Ignis contra auariciam: sulphur contra luxuriam: spiritus procellarum cōtra superbiam. Quidam volūt ibi facere punctum: habitantibus in terra. Et postea: De ceteris vocibus ⁊c̄. dicentes q̄ hic est titulus eorū quę sequuntur. Unde q̄si principiū est sequentis partis: Sed melius exponitur vt prius expositum est. Exposi. Ca. IX.

Quintus angelus ⁊c̄. In hoc capitulo agitur de duobus penultimis angelis tuba canentibus: ⁊ de persecutionibus ad eorum tubicinium extra ecclesiam subortis. Et ſm hoc patet q̄ hoc capitulū duas habet ptes ſm q̄ ibi duo status ecclesię ⁊ duo angeli eam consolantes describuntur: ibi. Et prima pars quę durat vsq̄ ad illud: Et sextus angelus ⁊c̄. agit de persecutione ecclesię sub antichristo futura. Et diuiditur in duas partes: ſm q̄ primo ostenditur angelus per prędicationē ecclesiam consolans. Secundo ostenditur quomodo diabolus inde iratus debacchatur contra ecclesiam eam grauiter flagellans: ibi: Et vidi stellam ⁊c̄. Dicit ergo: l Et quintus angelus. Postq̄ singulariter per iudęorum ęmulationē: p persecutor⁹ crudelitatē/ per hęreticorum prauitatem/per falsorū fratrum simulationem ⁊ hypocrisim: diabolus impedire nō potuit prędicationē/ multa mala simul inducere ecclesię ostenditur: vt q̄d per singula nō potuit per multa conetur facere si possit: sicut in sequentibus patebit: ⁊ tū oīno p̄dicationem auferre nō poterit. Unde sequitur: Et quintus angelus: id ē quintus ordo prędicatorum quintus ⁊ ordine narrationis ⁊ ordine temporis. m Tuba cecinit: id ē prędicare incępit. n Et vidi stellam ⁊c̄. Secūda pars in qua ostendit seuitia ⁊ debacchatio diaboli cōtra ecclesiam. Et diuidit hęc pars in tres: quia primo agitur de potestate diaboli in se quam habebit ⁊ exercebit. Secūdo in membris: ibi: Et data est ei potestas ⁊c̄. Tertio ostenditur iohānni quales erunt prędicatores diaboli vel antichristi: ibi: Et sī multitudines ⁊c̄. Dicit ergo: Et vidi stellam. Hic agit de potestate diaboli quam in se habebit. Et dicunt hic quattuor. Primo quis erit ille qui potestatē hanc habebit. Secundo q̄ nō habet hanc potestatem a se: sed ab alio accępit: ibi: Et data est ei clauis. Tertio determinat vsus potestatis accęptę: ibi: Et aperuit puteū. Quarto effectus: ibi: Et ascendit fumus. Dicit ergo: Et/post tubicinium ānti angeli: vidi/intellectuali oculo mentis. o Stellam: id est diabolum luciferum: qui prius vt stella splendidissima lucebat. p De cęlo cecidisse in terram: id est in terrenos terrena amātes dīationem accępisse. Esa. xiiij. c. Quomodo cecidisti de cęlo lucifer qui mane oriebaris? Lucl. x. c. Uidebam satbanam quasi fulgur de cęlo cadētem. q Et data est ei clauis putei abyssi: id est potestas nocēdi vel dīandi super eos qui sūt pute⁹ per profunditatē peccati. Prouerb. xviij. a Peccator cum venerit in profundū peccatorū contēnit. Itē qui sunt abyssus per tenebrositatem peccati. Eph. iiij. c. Tenebris obscuratum habentes intellectum. Uel per puteum significatur antichristus qui erit profundus per astutiam: tenebrosus per malitiam. Daniel. viij. f. Cum creuerint iniquitates ꝓsurget rex impudēs facie: ⁊ intelligens ꝓpositiones ⁊ roborabit fortitudo eius: sed nō in viribus suis: et supra q̄ credi pōt vniuersa vastabit ⁊ ꝓsperabit Scōm hoc sic exponit. Data est ei clauis putei abyssi: id est reuelatio antichristi. r Et aperuit puteum abyssi. Ecce vsus potestat'. Hoc facit diabolus dum occultam ⁊ profundam malitiā de cordibus malorum antichristi. s. ⁊ suorum satellitum propalat ⁊ educit ad nocendum bonis. Job. xxxix. c. Super ipsum sonabit pharetra: id ē super prędicatorē vl' quemlibet bonū: id est decipiet eum si potest machinatione occulta: sed si non potest vibrabit hasta ⁊ clypeus: id est aperta pęna desęuiet. Ubi dicit Greg⁹. Contra prędicatorem dei post sonitū pharetrę hasta vibratur: quando post terrores exhibitos euicino iam feriens aperta pęna producitur. s Et ascendit fumus. Hic ostenditur effectus accęptę potestatis sequens ad vsum qui est triplex. Primus est manifestatio prauę doctrinę verbo et exēplo: ibi: Et ascendit. Secundus obscuratio verę doctrinę: ibi: Et obscuratus est. Tertius est multiplicatio malorum p̄dicatorum. ibi: Et exierunt. Dicit ergo: Et ascendit. Primus effectus potestatis ⁊ prauę doctrinę. s. manifestatio. q. d. aperto puteo statim/fum⁹: id est prava doctrina obscura ⁊ volās appropinquatio ecclesię. Ascendit/per presumptionem in montem superbię: quę prius quasi in valle profunda latebat in corde. Daniel. xj. f. Aduersus deum deorum loquetur magnifica. Et quę illa: de quib⁹

 & dicit apls. j. Thessal

A

j. 20. a. j. 14. c. 2. 19. a.

ſ dicit apls.ij.Theſſal.ij.b.Oſtendens:id eſt probãs ſe tanq̃ ipſe ſit deus.Uel/Fumus/eſt cogitatio mala exiens de corde in opus:et mala operatio ſignũ eſt ignis mali ſuccẽſi i corde.Uel/Fumus/tunc/aſcendit:quando malum opus prius occultum publicatur ꝛ mala fama inde procedit:quę audiẽtes ꝛ ſcientes interficit.Eſa.xliij.g.De radice colubri:id eſt de mala cogitatione egrediet regulus: id eſt malum opus:qđ viſu ſuo:id eſt apparentia ꝛ fama interficit.Unde ſequitur: Et ſemen eius abſorbens volucrem a Sicut fumus fornacis magnę.Geñ.xix.f.Uidit q̃ aſcẽdentẽ fauillam de terra tanq̃ fumũ fornacis.Antichriſtus autẽ ꝛ perſecutio ꝙ fi
Exo.10.c.
ſ.7.a. et ſub eo fornaci comparat:propter abũdantiam ignis malicię ꝛ pro nocendi cupiditate.Oſee.vij.b.Quaſi clibanũ applicuerunt cor ſuũ cũ inſidiarẽt eis:Tota nocte:id eſt dum latebat malicia in corde:dormiuit diabolus: id eſt dormire videbatur coquẽs eos.Sed mane:id ẽ qñ de occulto prodijt in publicum:quaſi de nocte ad diem ipſe ſuccenſus eſt/quaſi ignis flammę ꝛ omnes calefacti ſunt.In hoc clibano coquitur panis mendacij.Job.xx.b.Panis eꝰ in vtero eius vertetur in fel aſpidis intrinſecus.Et tñ dicitur Prouerb.ix.d.ꝙ panis abſcõditꝰ ſuauior ẽ.Itẽ cõparat fornaci:qz bonos purgabit.Malach.iij.a.Ipſe eni q̃ſi ignis cõflãs ꝛ emũdãs argẽtũ.Eccl.xxij.e.Cõgregabo i medio fornacis:ſic eritis in medio eius:ꝛ ſcietis quia ego dñs cum effuderim indignationem meam ſuper vos.Hęc eſt fornax nabuchodoſor quę tres pueros nõ lęſit: ſed circũquaq̃ diffundẽs ignem:malos.ſ.chaldeos conſumpſit:Daniel.iij.c. b Et obſcuratus ẽ ſol.Secũdus effectus ptãtis.Per ſolẽ intelligũt illi qui alios illuminãt:per aera illi qui illuminant. q.d. et illuminãtes ꝛ illuminati vera doctrina obſcurabunt: quia vera doctrina nihil reputabit.Job.lxj.d.Sub ipo erũt radij ſolis.Ut per ſolem doctrina euãgelica:per aerem doctrina expoſitoꝝ:q̃ vtraq̃ nihil reputabit.ſ.vj.c.Sol factꝰ ẽ niger tanq̃ ſaccus cilicinus.Uel ꝙ ſolem maiores boni: per aerem minores q̃ vtriq̃ obſcurati ſunt. c De fumo putei: id eſt de mala doctrina antichriſti per ptemptũ.Job.xij.a. Deridet iuſti ſimplicitas lampas ptempta apud cogitatiões diuitum.Uel ꝟ dicit:qz ex his ꝛ ex illis multi ſuggeſtione dęmonũ ꝛ prava doctrina decipient.Dicit aũt obſcuratꝰ ꝛ non exęcatus: qz lumẽ dextri oculi ſubtrahet.i.verã ſapiam dei: ſed lumẽ ſiniſtri.i.calliditatẽ ꝛ aſtutiã mũdi delinquet eis:Sicut naas volebat facere viris iabes galaad.j.Regl.xj.a.Maas interptat ſerpẽs vl coluber:ꝛ ſignificat antichriſtũ:de quo Geñ.xlix.c.Fiat dan coluber in via ceraſtes in ſemita. i.antichriſtus de dan naſciturus. d Et de fumo. Tertius effectꝰ.ſ.multiplicatio pſeudo prędicatoꝝ.De fumo/ę/putei exierũt locuſtę in terrã.i.exiẽt tpe ãtichriſti pſeudo pdicatores prava eiꝰ doctrina imbuti ꝛ ab eo miſſi.Mat.xxiiij b.Surgent pſeudo chriſti ꝛ pſeudo ꝓphetę ꝛ dabũt ſigna magna ꝛ ꝓdigia multa.Iſti comparant locuſtis:qz ſaliũt ꝙ ſuppiam:cadũt in terrã ꝙ auariciã nec habent fixũ gradũ in terra ꝙ luxuriã quę totũ expendit.Joheł.j.a.Reſiduũ erucę comedet locuſta.Per erucam corruptio humana:et ſignificat prauos mores q̃ modo ſunt i eccleſia:ꝛ q̃ nõ corrũpit malis moribus/decipiet ab illis falſis pdicatoribus.Iſti etiã velociter ſaltabũt ſicut locuſta/ſed cito cadẽt:qz ꝙ pdicationẽ enoch et helię prava eoꝝ doctrina deſtruet.de qb⁹.j.xj.c. Et in ſignificationẽ huius iohãnes baptiſta ꝙ quẽ helias ſignificatꝰ ẽ ſm verbũ dñi.Mat.xj.b.Etſi vultis recipe ipſe eſt helias q̃ vẽturus eſt:id ẽ ſignificat heliam venturum/comedebat locuſtas.Matth.iij.a.Et hoc eſt etiam qđ virga aaron virgas magorum deuorauit.Exo.vij.b. e Et data eſt illis. Hic agit de poteſtate quam habebit diabolus in membris ſuis:id eſt in principib⁹ terrenis.Et dicuntur hic quatuor. Primo oſtenditur qualem poteſtatem habebunt mali principes:cum

a ſicũt fumus fornacis magnę:
b et obſcuratus eſt ſol ꝛ aer dẽ
c fumo putei. Et dẽ fumo pu-
d teĩ exierunt locuſtę in terram:
e et data eſt illis poteſtas ſicũt
f habẽt ptãtem ſcorpiones ter-
g rę. Et przeceptũ eſt illi nẽ lędę-
h rẽt fęnũ terrę nẽq̃ oẽ viride:
i nẽq̃ oẽm arborẽ: niſi tñ ho-
k minẽs q̃ nõ habẽt ſignũ dei in
l frontib⁹ ſuis. Et dictũ eſt illis

dicit:Sicut ſcorpiones. Secũdo oſtenditur refrenatio poteſtatis:ibi: Et przeceptũ eſt illis. Tertio oſtẽdit in quibus ipſi nocebũt:ibi: Et dictũ ẽ. Quarto oñdit ꝙ etſi refrenabit eoꝝ poteſtas tñ tãta erit pſecutio ꝙ homes deſiderabũt mortẽ:ibi: Et cruciat⁹ eoꝝ. Dicit g̃: Et data ẽ illi ptãs .i.pdicatoribꝰ ꝛ mẽbris diaboli. i.pncipib⁹.Simile Job.xix.b.Nõ haberes i me poteſtatẽ niſi eẽt tibi datũ deſup.Data eſt ergo pmiſſiõe diuina: quia ſi nec caput poteſt aliquid niſi pmiſſiõe dei:g̃ nec mẽbra.Simile Daniel.viij.d. Et poteſtas data eſt ei. f Sicut habẽt poteſtatem ſcorpiones terrę: q̃ blãdientes facie/cauda pũgunt occulte.Sic hęretici blandiẽtes mollibus verbis.Prouerb.vij.c.Irretiuit eum multis ſermonib⁹.Uel per tẽporalia decipiũt g̃ deberent eẽ poſteriora.Phil.iij.c.Ea qui dem g̃ retro ſunt obliuiſcẽs. Et ſicut non ſentitur quando ſcorpio pungit/ſed poſtea paulatim venenum diffunditur:ſic decepti ab hereticis non ſentiunt ſed tandem perimuntur.Pſ.Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum ꝛ ipſi ſunt iacula.Prouerb.xxiiij.d.Ingredit blande ſed in nouiſſimo mordebit vt coluber ꝛ tanq̃ regulꝰ venena diffũdet. g Et przceptum eſt. Hic agit de refrenatione poteſtatis membrorum ãtichriſti.Per fęnum ergo intelligunt incipientes: q̃ adhuc ſũt debiles ꝛ fragiles.Per viride aũt pfectiores.ſ.proficientes.Per arborem perfecti:qui iam fructum faciũt.Uel per iſta tria ſignificant tres ordines ſaluãdoꝝ i eccleſia:Noe/ daniel/et iob.Eccl.xliij.e. Per fęnum qđ przciſũ vitra nõ pullulat/daniel: q̃ non generat:id eſt ordo continentiũ.Per viride/iob:qui ꝓlem ꝓcreat ecce ordo cõiugatoꝝ.Per arborem/noe:qui rector fuit arcę:Ecce ordo prælatorũ qui ſunt rectores eccleſię.q.d.quia propter peccata hominũ:data eſt illis poteſtas nocendi.Daniel.viij.d. Robur autem datum ẽ ei contra iuge ſacrificium propter peccata: ſed miſericordia dei iterum ligata eſt. Eccl.xxxv.d. Speciosa miſericordia dei in tempore tribulatiõis: quaſi nubes in tempore ſiccitatis.Unde dicit: Et przceptum eſt illis: id eſt diuina cohibitione refrenati ſunt: ſed tñ occulta. Unde dicit Glo. Licet non intelligant. b Nelęderent: Nõ dicit: ne percuterẽt. Electi eni etſi percutiantur ꝛ verberent nõ reputant lęſionẽ: nec ꝓpter hoc verebũt ꝓfiteri nomẽ chriſti: facta fidei pſecutiõe. Sed quęritur: quare hic non apponit omne/ſicut in alijs duobus: Sol. Quia facilius ꝛ citius lędunt ꝛ cadunt incipientes: non eni omnes qui incipiunt perſeuerant. Maior ẽ eni eorum numerus q̃ aliorum. Unde Cant.vj.c. Seragita ſũt reginę ecce proficiẽtes: ꝛ octoginta cõcubinę: ecce perfecti quia iam cubant cum dño in meridie: ꝛ adoleſcẽtularum non eſt numerus: id eſt incipientiũ. i Neq̃ omne viride/proficientes vel coniugatos. k Neq̃ omnẽ arborem.ſ.perfectos vel prælatos. l Niſi tñ hoies qui nõ habent ſignũ dei in frontibus ſuis. Hoc ſignũ ẽ tau: id eſt pnitentia: quę confirmat hominem in bono. Tau enim interptatur confirmatio. Ezech.ix.b. Signa tau in frontibus virorum gementium ꝛ dolentium. Hoc ſignum etiam ẽ pauperras. Luc.ij.b. Et hoc vobis ſignum/inuenietis infantem pannis inuolutum poſitum in przſepio. Hęc ſigna non ſolũ in corde ſufficit portare: ſed in frõte vbi eſt locus erubeſcẽtię: ne homo erubeſcat confiteri nomen chriſti. Luc.ix.c. Qui me erubuerit ꝛ ſermones meos: hũc filius hominis erubeſcet cum venerit in maieſtate ſua ꝛ patris ꝛ ſanctorum angelorũ. q.d. illi qui nomen chriſti erubeſcent confiteri/lędentur. Sed quare permittit eos lędi dñs: Ut ſic ſaltem per flagella corrigantur. Et ꝟ eſt qđ ſequit: m Et dictum eſt illis. Hic oſtendit iohãni quãtũ ꝛ in quib⁹ nocebũt.q.d.ita lędent: qui ſignum dei aperte non habebunt tñ ita vt non occidantur: ſicut Job.ij.b. Uerunt̃ aiam illi⁹ ſerua. Unde dicit: n Et dictum eſt illis/occulta prouidentia dei mandatum vl dis

Al. ſentiunt

ꝑ.54.

ſ poſitum. Ne occiderent

ſ positum. a Ne occiderent eos. Pſ. Ne occidas eos.
Pſ.58. b Sed vt cruciarent mensibus q̃nq̃: id est in corpore q̃ subiacet q̃nq̃ sensibus. Et hoc quia q̃nq̃ sensibus corporis transitorijs adhęserunt. Vel ſm aliam litterā: Sex mēsibus: id est sex ętatibus ſęculi in quibus tribulantur etiam electi: vt i septima sint securi. Job. v. c. In sex tribulationibus liberabit te: ⁊ in septima non tanget te malum. c Et cruciatus. Hic ostendit q̃ grauis erit illa persecutio: quia possūt aliqui dicere: Et quo refrenatur potestas istorum non possumus timere. Et respondet q̃ immo: quia grauissima erit tribulatio. Unde dic̄: Et cruciatus eorū / grauis erit. d Et cruciatus scorpij cum percutit homine. Blandiuntur eñ primo vl' admonēdo: vel promittendo: vel vera prędicādo: postea subiungunt aculeum: id est venenum. Vel hoc dicit: quia non propriis mānibus ſęuient i electos: ſed occulte principibus ſuggerent vt torqueāt eos: Ecce cauda scorpij. e Et in diebus illis: quando alij ledent per hęresim / alij per hypocrisim / alij multimodis vitijs: cōsurgent ad nocendum: alij ad persequendum totum puteum iniquitatis diabolo aperiente. Quidam etiam de electis timentes lapsum / f Quęrent mortem / corpalit. iij. Reg. xix. a. Petijt animę suę vt moreretur helias ſ. constitutus in persecutione ieçabel. Unde Tob. iij. b. Et nunc dñe deus ſm voluntatem tuā fac mecum misericordiam tuam ⁊ precipe in pace recipi spiritum meum: Expedit eni mihi mori magis q̃ viuere. g Et non inuenient eam: quia sic dñs volet eos magis purgari. Vel malores / quęrent mortem ⁊ non inuenient: propter minores / ne de morte eorum scandalizati desperēt absq̃ ꝓsolatoribus derelicti. Et nō quocunq̃ mō quęrent mortem: sed cum magno desiderio. Unde sequitur: h Et desiderabunt mori: propt̃ seipsos prælati timētes casum. i Et fugiet mors ab illis: propter subditos. Phil. j. d. Coarctor ex duobus desiderium habens dissolui ⁊ esse cum christo: magis autem permanere in carne necessarium propter vos. k Et similitudines locustarū ⁊c̄. Hęc est tertia pars huius partis secūdę vbi determinat qualitas prędicatorū antichristi: quę in vndecim conditionib⁹ comprehendit: Quarū q̃nq̃ pertinent ad completionem mali: ibi: Et similitudines. Quattuor ad declinationem boni: ibi: Et habebant loricas. In decima ostenditur in quo habebunt potentiam nocendi: ibi: Et potestas eorum. In vndecima quo instigante: ibi: Et habebant super se. Quinq̃ igitur conditiones quę complent malicią sūt hęc. Prima est desiderū nocendi. Unde dicit: Et similitudines. Argumentum q̃ visio fuit imaginaria. l Locustarum: id est prędicatorū antichristi / visi sub imagine locustarum erāt. m Similes equis paratis in prælium: velociter ⁊ improuide in persecutionē electorum currentes. Thren. iij. d. Velociores fuerunt persecutores tui aquilis cęli. Equi eque irruunt ⁊ in hostes ⁊ in ciues: sic illi non attendent quos lędent siue bonos siue malos: dūmodo voluntatem dñi sui faciant. Esa. v. g. Ungulę equorū ei⁹ vt silex. Erūt ergo / similes equis / ꝓt velocitatē / atrocitatē / ⁊ impetuositatē: ⁊ sic notat desiderium. Desiderabūt eni vehemēt ⁊ nomē antichristi ⁊ ei⁹ ſmonē. Uñ et sequit. n Et sup capita earū tanq̃ corone. Hęc ē secūda cōditio vl' secūda cā. ſ. nocēdi. q. d. tota eor intētio erit exaltare suos hęresiarchas q̃ q̃si capita ⁊ capitanei eor sūt: sic nos mō cōmēdam⁹ ⁊ exaltam⁹ apl'os ⁊ eis attribuim⁹ victorias. i. coronas q̃s ō eccl'ia dicēt se habere: ſ reuera nō habebūt victorias nec illi prędmia. Unde dicit: o Tanq̃ corone: quasi non vere sed sua falsa opinione. p Similes

a nē occiderēt eos: sed vt crucia
c rent mēsib⁹ q̃nq̃. Et crūciat⁹
d eorum vt crūciatus scorpij /
cum percutit hominem. Et in
f diebus illis quęrent homines
g mortem ⁊ nō inuenient eam
h et desiderabunt mori ⁊ fugiet
k mors ab illis. Et similitudines
l locustarum similes equis pa-
m ratis in prælium: et sup capi
n ta earū tanq̃ coronę similes
o auro: ⁊ facies earum sicut fa-
p cies hominū. Et habebāt ca-
q pillos sicut capillos mulierū
r et dentes earum sicut dentes
s leonum erant. Et habebant
t loricas sicut loricas ferreas:
v

auro. Per aurum apostoli: quibus suos malores dicent q̃parari. Et bene dicit / similes: quia reuera nec victorias habebunt de ecclesia: nec p̃mia ęterne glorię obtinebūt. ij. Pet. ij. d. Hi sunt fontes sine aqua verę doctrinę nebulę turbinib⁹ exagitati: quibus caligo tenebrarum reseruatur. q Et facies earum. Tertia conditio quę est modus nocendi. Et hęc diuiditur in tria. Primum est apertum bonum aliq̃d q̃ prętendunt: et hęc tertia conditio complens malū. Unde dicit: Et facies eorum quasi facies hominū: Ecce hypocrisis: quia exterius bonos se ostēdēt et tñ non erunt. Vel per tria quę sunt i facie. ſ. oculi / nares / et os: notantur tria. ſ. scientia / discretio / et eloquentia quibus videntur pollere ⁊ rationabiliter procedere ⁊ aliqua vera ⁊ bona de scripturis prętendent. Joh. ij. b. Omnis homo ꝓmū bonum vinum ponit: ⁊ cum inebriati fuerit homines: tūc id q̃d deterius ē. Secūda ꝓditio ē latēs malum. Et hęc est quarta conditio complens malum. Unde dicit: r Et habebant capillos: id est mores effeminatos. s Sicut capillos mulierum. Molles eni erunt ⁊ effeminati. Esa. iij. a. Et effeminati dñabuntur eis. Dependentes quia ailos ad se trahent ⁊ coniūgentes sicut capilli capiti cōiunguntur ⁊ adhęrent. Item colli turpitudinem tegentes: sic isti suorum malorum prauitatē abscondent. Unde Pſ. Inhabitabunt ⁊ abscondent ipsi calcaneum meum obseruabunt. Calcaneum dñi sunt vltimi sancti qui ecclesiam portabunt. Tertiū q̃d est de modo nocēdi ē aptū malum. Unde dicit: t Et dentes earum. Et est q̃nta conditio quę pertinet ad completionem mali. Unde dicit: Et dentes earum / sicut dentes leonum erant. q. d. cum per ostensionem falsi boni ⁊ aperti ledere non poterunt nec per latens malum aperte ſęuient. Dentes / dicuntur hic expositores et doctores eorum qui prępparant panem mendacij i corpus antichristi trajciendum. Job. xxiij. b. Prępparant panem laboris. Sed hic panis intoxicat⁹ est: quia Job. xx. b. Panis eius in vtero eius vertetur in fel aspidum. Vel ipsi ministri antichristi dicuntur dentes / propter crudelitatem: quia crudeliter deuorabunt sanctos. Eccl. xxj. b. Dentes leonis dentes eius interficientes animas hominū. Isti dentes laniantes erunt ⁊ fetidi: laniabūt eni separando homines a deo / sed fetorem facient ad malum trahendo. Bene ergo tria dicunt habere. Faciem: quia omnia ad rationis normam se agere fingēt. Item capillos: quia ad mollitiem vitiorum fraudulēter pertrabūt. Item dentes: quia per prauę suggestionis actionem crudeliter laniāt: vt in bonos aperte desęuiūt. Per primū simulatū bonum: per secundum latens malum: per tertium apertum malum significatur. De his Job. xlj. a. Quis revelabit faciem indumenti eius scilicet diaboli vel hęretici: id est quis detegat speciem boni quam prętendit: ⁊ in medium oris eius quis subintrabit: id est latēs malū q̃d cogitat quis manifestabit. Ecce de principior medio: sed de fine nihil dicit Iob: quia apertum nulli est ignotum. Quinq̃ igitur dixit quę facīūt ad completionē mali. ſ. desiderū nocendi ⁊ causā et modū q̃ cōsistit in tribus p̃dictis. v Et habebant loricas. Hic ostendit quattuor quę ptinent ad declinationē boni. Primū est obstinatio. Secūdum excusatio: ibi: Et vox alarū. Tertiū conat⁹ ⁊ nisus ad multiplicationē mali: ibi: Et habebāt caudas. Quartū est defensio mali: ibi: Et aculei ⁊c̄. Dic̄ ſ. Et habebāt loricas. i. corda obstinata ⁊ sentētijs decęptorijs munita. Eccl. xlij. c. Sicut lorica induet se aquis: id est peccatis inuoluet: sicut loricas ferreas per suę duricię pertinacitatem. Et hoc quia sagitta verbi dei penetrari non possunt. Job. xlj. c. Non fugabit eum vir sagittarius ⁊c̄.

a Et vox alarum: id est excusatio. Habebūt enī sentētias paratas ꝛ aliqs opatiões bonas q̄b⁹ q̄si quis alis eleuabūt excusādo se vt boni putent. b Sic vox curruū equorū multoꝝ currētū in bellū. q. d. diuersis modis ꝛ causis se reddere excusabiles intēdent. Vox alaꝝ ꝛc. sūt quersę eoꝝ sētētię: q̄ etsi iuicē sit diuisę: sūt tñ vnitę ꝫ ecclesiā. Hę sūt vulpes sālonis: caudas hūtes ligatas ad caudas ⁊ facies diuisas. Judicū. xv. a. Unde sequitur. c Et habebāt: Ecce nal⁹ ad mltiplicationē mali. Et habebāt caudas: id est pncipes quibus bonos ⁊ terrent ⁊ pstringūt. Et hę caudę d Simi

a et vox alarū earum sicut vox
b currūum equorum multorum
c currentium in bellum. Et hā/
d bebāt caudas similes scorpio
e num: ⁊ aculei erant in caudis
f earum / ⁊ potestas eārum no/
s cere hominibus mesib⁹ q̄nq⁹.
b Et habebant super se regem
k angelum abyssi cui nomē hē/
l braice abadon: grece autem

Ar. ⁊ abaddon

m apollion: ⁊ latine habens no/
n men exterminans. Hę vnum
o abiit: ⁊ ecce veniunt adhuc
p duo vę post hec. Et sext⁹ an/
q gel⁹ tuba cecinit / ⁊ audiui vo
r cem vnam ex q̄attuor cornu/
s t bus altaris aurei q̄ quod est
v ante oculos dei / dicentē sex/
to angelo qui habebat tu/
x bā: Solue q̄attuor angelos

l duas ptes. In pma oñdit acerbitas psecutiōis sub ātichristo futurę. In secunda ponit cōsolatio tribulatoꝝ sub eodē: ibi: Et vidi aliū āgelū fortē. i. x. a. Hęc igit ps vsq; ad decimū capitulū diuidit in octo partes. Primo enī ostendit sub testimonio sanctoꝝ q̄ tunc debet relaxari potestas dęmonū. Secūdo ostenditur conatus eoꝝ et ꝫdiu durabit: ibi: Qui parati erāt. Tertio ostendit malus eorum profectus ibi: Ut occiderēt. Quarto numer⁹ dęmonū: ibi: Et numerus equestris ꝛc. Quito agit d numero equoꝝ diaboli: ibi: Et ita vidi eqꝰos. Sexto describitur armatura equitum: ibi: Et qui sedebant. Septimo de potestate equorum: ibi Et capita equoꝝ. Octauo ostenditur mors eorum cōtra quos non conabunt dęmones: ibi sunt infideles: ibi: Et cęteri hoies. Dicit ergo: Et sextus angelus tuba cecinit. Hic est ordo prędicatoꝝ qui erunt tempe antichristi. q Et audiui vocem vnam / procedentem. ex quattuor cornibus altaris: id est christi super quem ⁊ per quem omnis oblatio est accepta. Ps. Tunc acceptabis sacrificiū iusticię ꝛc. Et loquitur de tēpore gratię. Hoc est altare q̄ duę tribus ⁊ dimidia ędificauerūt ad tumulos iordanis in terra chanaan mirę magnitudinis vt esset testimoniū ⁊ memoria i dies pristinos q̄ ipsi ⁊ filij israel qui habitabant trans iordanem non erant nisi vnus populus: Josue. xxij. e. Sic christus mediator ē testimoniū q̄ nos ⁊ āgeli sum⁹ vn⁹ ꝑplus p christū reconciliati. s Aurei: quia plenus est gratia ⁊ sapientia christus de cuius plenitudine nos omnes accepimus. Hoc ē altare q̄ ꝓcepit dñs vestiri auro purissimo. Exo. xxv. a. f. bumanitate quę ē purissima i christo: q̄ pura fuit cognitio i homine ante peccatum: purior in angelo: purissima in christo. Item cornua altaris sunt prędicatores per quos debet christ⁹ eleuari. Hęc debēt itingi sāguine. i. memoria passiōis. Et quattuor debēt ee: q̄ quattuor prędicāt de christo. Duo quę sunt infirmitatis: natiuitas ⁊ passio ⁊ duo quę sunt potestatis resurrectio ⁊ ascēsio: Et ad hęc quattuor omnia alia reducuntur. Vox ista est concordia omniū prędicatoꝝ qui idem prędicant de christo. Uel altare aureum est ecclesia quia immolatio extra ecclesiam facta non est deo accepta. Cornua sunt defensores ecclesię: qui si sunt aurea: id est per diuinam sapientiam clara / ⁊ per charitatē rubea: possunt vētiliare syriam: sed si ferrea non possunt. Unde sedechias fecit sibi cornua ferrea ⁊ dixit regi israel: his ventilabis syriam donec deleas eam. iij Regl. xxij. b. Et tñ mentitus est. Uel per quattuor cornua q̄rum duo sunt a sinistris ⁊ duo a dextris possūt accipi duo de veteri testamento. s. Daniel. vij. et. viij. et. xi. et. xij. Et dauid nono psalmo: Ut q̄d dñe recessisti longe: vsq; in finem. Item duo de nouo. Paulus. ij. Thessal. ij. Et. ij. Timoth. iij. Itē Petrus. ij. Pet. iij. Isti q̄ttuor specialit de illo tpe scripserūt. vl q̄ttuor euāgelia. Audiui / ergo / vocē vnā: id ē cocordē euangelistaꝝ doctrinā. r Ex quattuor cornib⁹ altaris / prędicentem: id est de vniuersis prędicatoribus euangelij. s Altaris aurei: id est christi. t Q̄ est ante oculos dei: vt filius ante patrem: id est i beneplacito patris. Mat. iij. d. Hic est filius meus dilectus in quo cōplacui mihi. Uocem / dico. v Dicentē sexto angelo qui habebat tubam: id est ordini prędicatorum: qui tunc futurus est: discentem. x Solue: id est annuncia populo soluendos vt cautiores fiant. y Quattuor angelos: id est vniuersos dęmones q̄ a deo mittunt ad pbationē bonoꝝ ⁊ a diabolo eorum pncipe in dānationem malorum. De his. ē. vij. a.

Ps. 50.

Job. 1. d.

Ps. 79.

Et sextus āgel⁹ tuba cecinit. Post singulare descriptionē q̄ncq; āgeloꝝ cōsolatiū ecclesiā in psecutionib⁹ suis: subiūgit de sexto. Et hęc est secūda ps hui⁹ noni capli: Durat aūt vsq; ad illud. Et septim⁹ āgel⁹ tuba cecinit. i. xi. c. Diuidit aūt

Post hęc vidi

¶ Post hęc vidi quattuor angelos stantes sup ꝗttuor angulos terrę ⁊c. Isti in tempe sextę tubę accipient potestatem magis nocendi: quia minus refrenabunt. a Qui alligati sunt in flumine magno eupbrate: id est in baptismo eorū potestas debilitat. Exo. xv. a. Equū ⁊ ascensorē ei⁹ detecit in mare: vl in cruce dñi. Jtē euphrates interptat hum⁹ vl pulueruleutus vl frugifer aut crescens: et significat amatores sęculi: qui in humo et puluere: id est carnis delitijs ⁊ possessionibus terrenis crescentes sunt et frugiferi: vel esse desiderant: i quorum cordib⁹ omnia dęmonū genera per prauas concupiscentias inhabitant: adhuc tñ ligāt i eis: quia malis nōdū p̄mittitur aperte desęuire in bonos: qō tñ fiet illo tempore ⁊ sic soluentur dęmones. Mali autē dicuntur flumen: quia multi sūt: quia fluidi: quia impetuosi: quia randē decurrent in mare ęternę amaritudinis. Eccl. j. b. Omnia flumina intrant mare. b Et soluti sunt quattuor angeli: id est soluentur tępore statuto ⁊ p̄finito a deo. Dozaliter Dozaliter / quattuor angeli ligantur: quando homines p̄ceptа custodiūt ⁊ ad sacramenta accedunt sed soluunt quando homines excōmunicant. Esa. vj. c. Excęca cor populi hui⁹ ⁊ aures ei⁹ aggraua ⁊ oculos eius claude ne forte videant oculis suis ⁊ auribus audiant. c Qui parati erant. Hic ostendit conatus dęmonum / et ꝗdiu durabit. Et notat hic diligentia eor ad malū: quia statim vt soluti sūt / dicitur: qui parati erāt. Similiter. ē. eodē. a. quia vt data est clauis putei abyssi: stella quę de cęlo cecidit: statim aperuit ipsum: Dicit ergo: Qui parati erāt in horam ⁊ diem ⁊ mensem ⁊ annū: id est in omni parte diei ⁊ mensis ⁊ anni sine interpolatione / sine termino. q. d. non est inter partes horę diei mensis ⁊ anni in quo nō sunt parati. Vel in his noibus exprimit tempus p̄secutiōis vt per horam diminutus ānus significetur: per alia tria tres āni p̄cedentes crescēdo sic ⁊ crescet p̄secutio. q. d. tribus ānis ⁊ dimidio durabit potestas solutiōis eor. Vel ſm Glo. Processꝰ ⁊ q̄litas p̄secutiōis i his ȳbis notat: per horam initiū persecutiōis: per diē processus: per mensem profectus: per ānū multiplicatio. Crescet enī semper persecutio: sęuiet enī magis diabolus sciens ꝙ modicū tempus habebit. d Et occiderent. Hic ostendit p̄fectꝰ. Profecti dico / e Et occiderēt tertiam partem hoim / Prius morte culpę ⁊ tandem gehennę. Tertiā partē / vocat hic fideles: quos sūmopere laborabūt seducere sed non p̄ualebūt. Vel / Tertiam partem / vocat malos ęternę damnationi destinatos: i his potestatē habebūt. ē. viij b. Tertia pars terrę combusta est: et tertia pars arbor cōcremata est. f Et numerꝰ equestris. Hic determinat numerū equitum / tam diaboli q̄ dei ſm vnam expositionē: vel ſm aliam tm̄ dei. Per / vigies milies / significant illi qui ꝙnq̄ sensus suos conuertunt in res istas materiales quę sunt ex quatuor elementis / vl in quattuor partibus mūdi. Et dicuntur mille: quia iste numerus est cubicus: et habet tres dimensiones: decies decem decies / faciunt mille: et isti peccant in deum / in se / ⁊ p̄ximum. Per dena milia significant sancti qui seruant decalogum et habent in se triplicem dimensionē charitatis / ad se. s. ad p̄ximū ⁊ ad deum. Sed quęritur hic quare malos significet per aduerbia: ⁊ bonos per nomina: Sol. Jn hoc significat ꝙ malum per se non stat: sed calescit in bono: vt malum culpę in actione: malum reatus in anima. Et notandum ꝙ ponitur numerus significans ⁊ non numerꝰ numerans: quia finitus numerus ponitur hic p̄ infinito. Unde iste numerus / vigies milies / non numerat exercitus vl angelorum vel dęmonū: sed significat tm̄: plures enī sunt q̄ per hunc numerum exprimātur. Et hęc est causa huius: quia cū iste liber sit de reuelatione facta ad ędificationē ecclię: ⁊ numerus numerans non est ad ędificationem: sed numerus significans: propter hoc ponitur hic numerus significans non numerans. Sed adhuc quęritur hic / quare duplicatur numerus malorum respectu numeri bonorum: De malis enī dicit vigies milies: de bonis tm̄ / dena milia. Sol. quia malum è multifariā. s. ſm superfluitatē ⁊ diminutionē: bonū ſo vno modo: vnde virtus in medio. Hęc expositio est ſm Glo. quę tñ modica est ⁊ ideo obscura. Quidam tñ dicunt ꝙ per vigies milies / sācti veteris testamēti intelligūt. Per dena milia: sācti noui testamēti q̄ legē implent spūalit absoluti a timore. Sācti enī veteris testamenti ipsi habāt legalia: ⁊ tñ intelligebāt spūalit q̄ p̄tinebāt ad nouū testamētū. Et hi dicūt ꝙ per numerum bonor numeratum hic / numerat numerus malorū. Et ſ est quia malum non habet esse nisi in bono ⁊ p̄ad uerbia designari dicūt sāctos veteris testamēti: qz ipsi nihil habebant veritatis nisi sub figuris. Alij dicunt ꝙ per vtrūq̄ numerum designātur boni. Per / vigies milies / sācti noui testamenti: quia aliqua p̄cepta legis et ſm litteram ⁊ ſm spiritalem intelligentiam seruant: quia in vicenario duplex obseruantia ⁊ in millenario perfecta significat iusticia. Per / dena milia / sancti noui testamenti: qui legem ad litterā vrpote futuror vmbrā obseruabāt significāt. Et qz cōtra vtrosq̄ bellū habuit diabolus: propter hoc per hos terminos intelligunt numerari exercitus dęmonū ⁊ etiam equitum ⁊ equorū. Sūt enī equites diaboli ⁊ equi homines prauī. Dicit ergo: Et numerus equestris exercitus / dęmonū ⁊ suorum equorū erat. g Vigies milies. i. significatꝰ p hos numeros ⁊ nō p̄cise p hos numeros numeratꝰ: vnde infinitū p finito ponit et econuerso. f Numerꝰ equestris exercitus / dei tam hoim. s. q̄ angelorum. b Dena milia: id est significatus et non numeratus per hos numeros. Hęc autem expositio ō vtrisq̄. s. ⁊ de bonis ⁊ de malis exercitibus sumitur ex hoc ꝙ dicit: Numerus equestris: non addit nec dei nec diaboli. Sed adhuc quęrit: q̄re post numer⁹ malor ponit ꝟ numer⁹ bonor: maxime cū hic agat ō malis p totā alterā ptē p̄cedētē ⁊ sequētē scpturę: Sol. Propt tria. Primo ne visa multitudine malorum desperarēt sācti sicut helisęus puero suo timēti et quasi desperanti cum videret a multitudine syrorū obsessam samariam: dixit: noli timere quia plures nobiscum sunt q̄ cū illis. Et per orationē helisęi dñs aperuit oculos pueri: et vidit ꝙ mons erat plenus equorum ⁊ curruum ignеorum in circuitu helisęi. iiij. Regl. vj. d. Jtem secundo vt consolent bonos: quia etsi soluentur dęmones tunc non tñ omnino permittent facere qō volent: sed p bonos angelos electorum animę seruabuntur ⁊ mali refrenabunt: sicut dicetur. j. proximo. Et propter hoc post malos fit mentio de bonis. Jtem tertio: ne quis bonus qui tunc stabit in fide firmus ⁊ stabilis possit p̄sumere se solum inter p̄sturas bonum esse: Propter hoc post malorum multitudinem ostenditur ⁊ multitudo bonorū. etsi non tanta quanta malorum: Sicut dictū est helię dicenti dño: Derelictꝰ sū ego solus: Adhuc derelinquā mihi in israel septem milia virorum quorum genua non sunt curuata ante baal. iij. Regl. xviij. d. Ad apostolus. Roma. xj. a. per p̄teritum recitat dicens. Reliqui mihi septem milia virorum q̄ non curuauerunt genua sua ante baal. i Et audiui numerum eorum: id est intellexi quid ille eorum numerus significaret. k Et ita vidi equos i visiōe / esse: sic equites id est ſm numerum equitum / vidi numerum equorum vel bonorum. s. vel malorum. l Et qui sedebant. Hic agit ō armatura istorum equitum. Sed cum duplex sit armatura ⁊ Una quidem ad impugnandum ⁊ alia ad muniendum. Quęritur hic: q̄re de illa q̄ est ad vulnerādū nō tangit ꝟ: ¶ tm̄ de altera: Sol. Quia diabolꝰ vulnerare ñ pōt hoiem nisi volentē. vt dicit Greg⁹. Et q̄ sedebāt sup eq̄s. s. id ē hoies p̄uos.

¶ Habebant loricas /

habebant lozicas/obstinationis ⁊ perplexitatis verbozum. Et quia triplex erit tunc persecutio bonozum. Una ꝙdē feruoz irę in persecutoribꝫ: et simulatio sāctitatis in ꝓdicatoribꝫ ⁊ sctis doctria. Propt̄ hꝫ subiūgit: b Igneas: ecce ira cundia. Itē/ c Hiacynthinas: ecce sanctitatis simulatio.

Hiacynthus enim colozem habet cęli.

d Et sulphureas: ecce fetens doctrina. Pś. Sepulchzum patens ē gutur eozū ⁊c. Uel sm Glo. per lozicas/munitio diaboli ⁊ suoz: sententię. s. peruersę et perplexę: ò quibꝫ sequit pęna eterna: ꝙ ē ignis ⁊ sulphur. Pś. Ignis sulphur et spiritus procellarū ps calicis eoz. ī. xxj. b. Pars illoz erit ī stagno igne ardēti ⁊ sulphure. e Et

habebant lozicas igneas et hiacynthinas: ⁊ sulphureas. f Et capita equoz erāt tanq̄ capita leonum/ ⁊ de ore eoz̄ g procedit ignis ⁊ fumus ⁊ sulphur. h Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominū m de igne/ et de fumo ⁊ sulphure: quę procedebant ex ore ipsozum. n Potestas enim equorum in ore eozum est: ⁊ in caudis eozum. o Nam caudę eozū sunles serpentibus habentes

capita/ et in his nocent. Et cętęri homines qui non sunt occisi in his plagis/ neq̄ pęnitentiam egerunt de operib⁹ manuum suarum vt non adorarent dęmonia ⁊ simulacra aurea ⁊ argętea ⁊ erea ⁊ lapidea et lignea quę neq̄ videre possunt neq̄ audire neq̄ ambulare: et nō egerunt pęnitentiam ab homicidijs suis: neq̄ a veneficijs suis: neq̄ a fornicatione sua neq̄ a furtis suis.

Nam caudę: quasi bene dixi ꝙ in caudis est potestas eozum qua possunt nocere: Nam caudę eozum/ sunt/ similes serpentibus/ qui blandiuntur in facie: sed pungunt in fine. s. tempozalia. Unde Naum. iij. b. Omnis qui viderit te interius. s. resiliet a te. Item tempozalia pungunt i fine: qz deseruntur cum magno doloze. Caudę dico: r Habentes capita: q̄ sunt varij modi acq̄rendi tempozalia: vt vt prius tetigimus: Caudę/ dicunt toztores qui sunt similes serpentibus: quia non quęrunt nisi pulueren terrenozum. Dicheę. vlt. d. Lingent puluerem sicut serpētes. Esa. lxv. d. Serpenti puluis panis eius. Pś. Et inimici eius terram lingent. Gen. iij. c. Pectoze ⁊ ventre repes. Habentes capita. Hi sūt pncipes toztoz ⁊ carnificū. Sicut Exo. j. b. legitur ꝙ erāt pfecti de egyptijs magistris operum qui erāt de iudeis. s Et in his. s. capitibus. t Nocent: vel quia acquirendo diuitias facient fraudes ⁊ ita nocent alijs: vel qz pfecti incitabūt toztores ⁊ carnifices ad nocendum sanctis. v Et cęteri homines. Hic ostenditur mozs eozum contra quos dęmones non conabuntur. s. infidelium vel eozum qui in mortalibus peccatis erunt/ dicens: Et cęteri: quasi ita flagellabuntur boni nec deuincentur vel supabuntur: Et cęteri homines: id est infideles vel qui sunt in peccato mortali. x Qui nō sūt occisi in his plagis/ pdictis. s. quasi cōtra quos non est conatus diaboli in persecutione antichristi: quia scz erunt ei subiecti. Contra bonos enī tm̄ est nisus diaboli. Unde. iij. Regū. xxij. e. Rex syrię pcepit seruis suis vt non pugnarent contra maiozes vel minozes nisi contra regē israel tm̄. y Necq̄ pęnitentiam egerunt de operib⁹ manuum suarum/ malis. Et hic tangitur causa quare pericturi sunt multi. Et ostendit quę sint illa mala opera de quib⁹ nō egerūt pęnitentiā. z Ut nō adorarēt dęmonia. q. d. vt agētes pęnitentiā de hoc ꝙ adorauerunt dęmonia ⁊ de cętero nō adorarēt. a Et simulacra aurea ⁊ argētea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊ lignea: quę. s. simulacra. b Necq̄ videre neq̄ audire possūt neq̄ ābulare: illi inquā omnes peribunt morte eterna: quia etsi non conetur contra eos diabolus: iam tm̄ mortui sunt morte pma peccati. s. et per hoc tangit paganos idolis seruientes. Baruch. vj. g. Moztuo pzolecto in tenebzis similes sunt dij illozum lignei ⁊ inaurati et inargentati. Nec solum infideles qui fidem recipere noluerunt puniuntur: immo etiam qui fidem habentes moztaliter peccauerunt finaliter. Unde sequitur: c Et/ illi. s. peribunt morte eterna qui/ d Non egerunt pęnitentiā ab homicidijs suis: id est a se cōmissis. e Necq̄ a fornicatione sua neq̄ a furtis suis. Sed quare ponit fornicationem in singulari cum cętera ponantur in plurali: Sol. Quia voluit per hoc significare ꝙ plures per fornicationem pereunt q̄ per cętera peccata. Plus enī dicit in singulari q̄ si diceret in plurali: qz sic dicit nomē speciei qđ oib⁹ conuenit. Moraliter Moraliter. Dęmoniū interpꝛtat sciens. Dęmoniū ꝙ aureū ē sacra scꝛptura: qz sic aurū in valoze ⁊ coloze ⁊ pondere ⁊ sonozitate et soliditate oīa alia metalla supat: sic scꝛptura sacra. s. theologia oēs alias p̄cellit sciētias. Alię enī sūt ancillę/ hęc est dna. Prouerb. ix. a. Misit ancillas suas vt vocarent ad arcem. Item dęmoniū argenteum est sciētia legum ⁊ decretoz: qz decreta tument: lex lucra ministrat. Item dęmonium ꝛreum

est sermocinalis scia

est sermocinalis scientia: que est in triuio contenta. Item de/monium lapideum est naturalis sciētia: que sicut dicit agaçel non subiacet nobis: et propter hoc dicitur lapidea. Itē dēmo nium ligneum est moralis scientia. Qui igitur has omnes sci/entias vt sciant addiscunt: t non ponunt in studijs suis finē
Ps.30. alium: proculdubio corrupti sunt t abominabiles facti sunt in studijs suis: Et ꝓpt hoc in ꝓfusione suo ꝓbūt. Baruch. iij. b. Vbi sunt ꝑncipes gentiū t q dñant sup bestias que sunt sup terrā: qui in auib⁹ cęli ludūt: q argētum thesauriçāt t aurū in quo ꝓfidūt hoies: et non ē finis acq̄sitio/nis eor: q argētū fa/bricant t solliciti sūt facti/nec est inuentio operū suor: Et re/spondet. Exterminati sunt t ad inferos descēderūt. Itē dēmoniū aureū adorant illi qui seruiūt ēpis: vt ab eis ꝓbendas accipiāt: Et hi hūt os ad tria. s. ad trenū minores vt troze dño suo aliq̄d emūgāt ab eis. Itē ad loquēdū vanitates: vt sic dñis placeāt. Itē ad deuorandū multas ferculor apositiōes: vt sic suo ventri ser/uiant. Hi sunt spūs imūdi exeūtes de ore bestię. j. xvj. c. Et vidi de ore draconis t de ore bestię t de ore pseudo prophe/te exire spūs tres imūdos in modū ranarū.

Et vidi aliū angelū. Scōa ps Exposi. Ca. X.
illius partis in qua agitur de sexti angeli tuba cane/te: in qua agit de ꝓsolatiōe fidelitū tpe antichristi. Et hec ps durat vsq̄ ad illud vbi loquit de septimo angelo. j. xj. c. Et septim⁹ angelus tc̄. Diuidit aūt hec pars in ̄tres: ꝑm quattuor ꝓsolatiōes ḡ fiunt ecclesię. Primo eni ꝓsolat fideles ex affirmatiōe pēnę malor. Scōo ex ꝓmissione vite ęterne et imutabilis: ibi: Et angelus quē vidi tc̄. Tertio ex eo q ꝑcipit Iohāni vt ꝑnūciet que vidit: vt ꝑuisa meli⁹ caueantur. Quarta ꝓsolatio est in hoc q enoch t helias ꝓmittunt fideli/bus qui t bonos consolabunt perhibēdo christo testimoni/um eosq̄ constantia sue passionis confirmabunt. j. xj. a. ibi: Et dat⁹ ē mihi calam⁹ tc̄. Scōm b iam patet q b ca pitulū habet tres partes ꝑm tres ꝓsolatiōes ibi factas fideli/bus: Quarū ꝑma ē de assertione pēnę malor. In q̄ sic proce dit. Primo cōmēdat christū/t a nouē ꝓditionib⁹ ipsū descri/bit. Scōo ipsi⁹ christi testimonio pēnā malor futurā ostēdit: ibi: Et clamauit. Tertio b idē ꝓbat p testimoniū prędica/tor idē ꝑdicātiū: ibi: Et ego scriptur⁹ erā tc̄. Dicit ḡ: a
Et vidi aliū āgelū. s. christū q ē āgel⁹ magni ꝓsilij Esa. ix. b. Et de⁹ toti⁹ ꝓsolatiōis. ij. Cor. j. a. b Aliū: immo ꝓtra/rium angelo abyssi q ad effectū. Item/ Aliū/in natura: qz b creator: ille creatura. c Fortē: qz dei virtus. j. Cor. j. d.
Ps.23. Ps. Dñs fortis t potēs: dñs potēs in ꝑlio. s. cruc. Sz ꝓtra. Habacuk. iij. a. Ibi absc̄dita ē fortitudo ei⁹. Sol. Abscondi/ta est in b q mortu⁹ est: sed manifestata in b q mortē morien/do destruxit. Vñ Job. ix. b. Si fortitudo quęrit/robustissim⁹ est. Ergo potest recipe cōpationē. Verū ē quo ad manifesta/tionē/sed nō quantū ad substātiā. Vñ fortis fuit resistēdo tem ptationib⁹ in deserto: dęmones eiciēdo fortior: sed fortissim⁹ in cruce dęmones deuinciēdo. d Descēdentē de cęlo. i. de ꝓgnitiōe āgelor venientē ad cognitionē hoim. Panis eni
Ps.77. hoim fact⁹ ē: q pan⁹ erat panis āgelor. Ps. Panē āgelor mā ducauit hō. Vl/ Descēdētē. i. p icarnationē hūiliatū exeūtē:
Ps.18. e De cęlo. i. de ꝑe. Ps. A sūmo cęlo egressio eius. Job. xvj. f. Exiui a ꝑe. Job. vj. e. Ego sū panis viu⁹ q ō cęlo de scēdi. f Amictū nube. i. vestitū carne. Esa. xix. a. Ascēdet dñs sup nubē leuē. ij. Reg. viij. b. Dixit dñs vt habitaret in nebula. Nubes ḡ fuit in incarnatiōe: qñ veritas de terra orta ē vt nubes ō aq̄. ij. Reg. xviij. g. Ecce nubes parua q̄si ve/stigiū hois ascēdebat de mari. i. christ⁹ puer paruulus de vir gine nascebat. Itē nubes fuit i passiōe vbi toti humāo gene/
Ps.16. ri refrigeriū dedit. Ps. Sub vmbra alarū tuarū ꝓtege me.
Ps.17. Et alibi. Dñs firmamētū meū t refugiū tc̄. Itē nubes leuis est: et talis fuit ipse i resurrectiōe siquidē omni mortalitate de/posita resurrexit. Ecc. xxiij. a. Thron⁹ me⁹ in colūna nu/

bis. g Et iris. i. vis ꝓtētia recōciliādi t ꝓpitiādi. h In capite ei⁹. i. in diuinitate: qz nō esset ꝑfectū sufficiēs nisi esset de⁹: qz. ij. Cor. v. d. Deus erat in christo mūdū sibi reconci/liās. i Et facies ei⁹ erat vt sol: id ē omnia nostrę redē/ptionis mysteria que ꝓ nobis fecit/lucide t clare sunt in ip/so completa. Unde Ecc̄s. j. a. Oritur sol t occidit t ad locum suum reuertitur. Vel/ Facies eius vt sol: id est ea que ꝓ/sentialiter nobiscum conuersatus in mūdo fecit christus sine omni tenebra erroris fuerunt. Quia Mar. vij. d. Bene om/nia fecit. Vel/ Facies eius: id est supe/rior natura. k Vt sol/clara: Lucē eni habitat iaccessibilē. j. Timoth. vj. c. ꝯ. j. d. Et facies eius sic
g nube/t iris in cāpite eius. Et
h i faciēs ei⁹ erat vt sōl/ t pedes
k l ei⁹ tanq̄ colūna ignis. Et bā
m o
sol in virtute sua lucet. Vl/ l Facies eius vt sol: quis q̄s/quis in eum vera fide credit/non solum eum hominē/ sed de/um eum esse cognoscit. l Et pedes eius: id est apostoli.
m Tanq̄ columna ignis. Hoc fuit: quando spiritusan cto fuerunt accensi. Esa. lij. b. Qz pulchri super montes pedes annūciantis t prędicātis pacem annūciantis bonū/prędicā/tis salutem. Pedes ergo fuerunt apostoli nomen dñi portan tes per mundum. Actus. ix. c. Vas electionis mihi est iste: vt portet nomen meum coram regibus t principib⁹ t filijs isra/el. Sed columne/imbecillia mēbra christi sustentando. Ro/ma. xv. a. Debemus nos firmiores imbecillitates aliorum sustinere. Gal. ij. b. Jacob⁹ t cephas t iohānes q videbāt co lūne eē. n Ignis: ardētes feruore charitat/t lucē habētes diuine cognitiōis. Joh. v. f. Ille erat lucerna ardēs t lucens.
o Et habebat ī manu sua libellum apertum. Hoc dicit: quia ipse in seipso scripturam impleuit: ea que de ipso p prophetas prędicta fuerant aperiendo t soluendo. s. natiuita/tem in mūdo/ꝑuersationē/eruditionē/miraculor operationem/ ꝯ passionis/tribulationē
Mozaliter Mozaliter l Et pedes eius tc̄. Pes est infirmitas christi que nos debet accendere ad amorem: vt sic nos faciat columnas ignis illius: de quo Luc. xij. f. Ignem veni mit/tere in terram t quid volo nisi vt accendatur? Pes dexter est amor dei: qui debet omnem aduersitatē conculcare: t sic erit supra mare: vt sic christ⁹ ꝓ nobis passus est t ꝙnimis sustinu/it: sic t nos ꝓ ipso. Unde Bern. Audi luctā: sustinuit te dile/ctus: sustine tu dilectū / non illum vicerunt peccata: te quoq̄ illius flagella non superent. Hic est pes optimus quo quicq̄d tangimus nostrū facimus. Deut. xj. c. Omnis locus quem calcauerit pes vester: vester erit. Pes sinister est amor ꝓxi/mi: ꝓ quo omnia terrena debemus conculcare: Hoc eni iu/stum est. Unde Prouerb. xij. d. Qui negligit damnū ꝓpt amicū iustus est: iter aūt impiorum decipiet eos. In hac serie litterę cōmendauit christum in nouem cōditionib⁹/que ibi po sitę sūt: quar tres pertinēt ad mittētē eū sex ad missū. Per hoc enim q dixit/ Vidi angelum: qui interpretatur nūcius / in telligitur a quo missus. Item per hoc qō dicit/ Fortem/in/telligitur ad quid missus: quia vt cōtra fortem pugnaret. Itē per hoc qō dicit/ Descendentem: intelligitur modus mittē di: quia tunc se fecit visibilem. Ecce tres conditiones ex parte mittētis: Alię sex attendunt ex parte missi: Que ex parte ip/sius in se: alię quattuor sunt effectus ipsius. Per hoc qō dicit Amictus/ itelligit natura humana. Per b qō dicit/ Iris: intelligitur natura diuina. Has duas christus in se habuit. Item quattuor que sequuntur sūt effectus eius: Aut. s. ipsius in se: vnde dicit: Et facies/ per quam intelligunt opera no/stre redemptionis: que ipse solus fecit t in seipso clare t luci/de manifestauit: Aut ipse in apostolis: vnde dicit. Et pedes eius tc̄. Per hoc intelligitur confirmatio apostolorum per spiritumsanctum missum eis de cęlo i specie ignis. Act. ij. a. Aut ipsius t in se t per apostolos: vnde et hec duo sūt. s. scri/pturę apertio/ quam ipse apostolis aperuit t apostoli alijs. vnde dicit: Et habebat in manu/ad da n dum cui vellet. Itē gētiū ꝓuersio: quam ipse ꝑ ap'los fecit t occulte inspirans

* cordibus eorum: qō

patientiam/tribulationē/passionē/resurrectionem/ascen/sionem. Hęc omnia quę in scripturis de ipso prędicta late/bant/in se ipse aperuit ꝛ per apostolos manifestauit. Sed quare hic dicit libellum et non librum: Sol. Quia status prę sentis ecclesię libellus est diminutiue: status ꝩo futurę liber magnus. Matth. xi.b. Qui minor est i regno cęlor maior ē tobāne. a Et posuit pedem suum dextrum: id est fir miores prędicatores/vt dicit Glo. b Supra mare. i. su/per maximos pctōres: qz ad eos misit p̄dicatores maximos: sicut petrus ꝛ paul⁹ missi sunt romā: vbi maxime vigebat ri/tus gentilitū ꝛ cultus idolorum. c Si/nistrū autē super terram: id est mino/res prędicatores ad minores missi sc pec/catores. Vel/ a Pedē dextrū po/suit supra mare: id est firmiores ꝙ tra magis rebelles misit p̄dicatores. Et/ c Sinistrū. i. impfectiores prędicatores: d Sup terram. i. iam correctos ꝛ p bona opera fructifican/tes. Vel/ b Supra mare. i. reprobos vt eor damnatio/nē eis annūcient. d Et sup terrā. i. electos: vt eos ad me/liora ꝙuocēt. Vel/ b Supra mare posuit pedem dex/trū: qz gentilitatē illuminās ad britudinē ꝙuertit ꝛ ad vnius dei cultū. Esa. ix. a. Popul⁹ gentilis q̄ ābulabat in tenebris vi/dit lucē magnā scōm q̄ ꝓphetatū fuerat a iacob. Ben. xlix. b. Et ipse erit expectatio gentium. Et Luc. ij. e. Lumen ad reuelationem gentium: c Sinistrum autem sup ter/ram: quia iudęos qui fuerant terra culta p legem et ꝓphe/tas ꝓter sua scelera excęcari pmisit. Roma. xj. c. Cęcitas ex parte ꝓtigit in israel: donec plenitudo gentilis intraret. Et de oibus his dicit supra: qz oia sunt subiecta christo etsi nōdum

Ps. 8. appareat eorum omnium subiectio. Ps̄. Omnia subiecisti sub pedibus eius.

Moraliter * cordib⁹ eor q̄ apostoli aperte ꝛ manifeste p̄dicabāt. Vñ dicit a Et posuit tē. Bene aūt hic numer⁹ ꝙuenit christo: q̄ nō habet aliquoras nisi vnitatē ꝛ ternarij ꝛ plenaria christi pas/sio ē fruitio vnitatis ꝛ trinitat⁊. Et ꝓter hoc forte nō sunt nisi nouē ordines āgelor: qz ipi semp cōtēplant ꝛ vidēt deū trinū et vnū. Vel p nouē ꝓditiones describit hic christ⁹: vt p̄ sig/nificet q̄ ipse ē sup nouē ordines angelor. Quia vt dic̄ Ps̄.

Ps. 8. Eleuata est magnificētia tua sup cęlos de⁹. Vñ Chryſ. Re/uera magnū est ꝛ mirabile: ꝛ stupore plenū est carnē nr̄am sur sum sedere ꝛ adorari ab angelis: Hoc sępi⁹ ego versans i mē/te/excessū patior magna ꝺ genere humāo imaginās. e Et clamauit. Hic ꝓbat apto testimonio christi/ꝛ suor p̄dica/tor pęnam malor esse futurā dicēs: Et clamauit/christ⁹. i. ītelligibilit locut⁹ ē vocādo hoies ad pniaz. Joh. vij. d. Cla/mabat q̄ tes⁹ i tęplo docēs. Sz/ f Voce magna/cōminā/do. Esa. xlij. b. Vociferabit ꝛ clamabit: sup inimicos suos cōfor/tabit. Matth. xj. c. Dico vobis: tyro ꝛ sidōi remissi⁹ erit i die iudicij q̄ vobis. g Quēadmodū cū leo rugit. Osee xj. d. Quasi leo rugiet: qz ipse rugiet ꝛ formidabūt filij maris. Prouerb. xx. a. Sicut rugit⁹ leonis: ita ꝛ terror regis: q̄ ꝓuo/cat eū peccat in animā suā. h Et cū clamasset. Hic te/stimonio p̄dicator apto ostēdit pęnā malor dicēs: Et cum clamasset. i. pęnā malor futurā insinuasset. i Locuta sūt septē tonitrua voces suas. i. vniuersi p̄dicatores euāge/lij/septiformis spiritus gratia repleti p̄dicauerūt hęc eadem q̄ ab ipso audierūt. Mat. x. c. Qđ in aure audit⁊ p̄dicate sup tecta. Sed q̄re christū dicit clamare ꝛ p̄dicatores loq: Sol. Qz et⁹ ē cōminari cui⁹ ē punire: vñ christ⁹ clamat cōminādo: sed p̄dicator nō est cōminari: sed rōnabilit ꝛ cū modestia nū/ciare. Item cum. ē. vij. a. dixerit eos esse angelos habentes tubas: quare eos hic appellat tonitrua: Sol. Quia ꝑ loqui

bebat i manu sua libellū aptū
a et posuit pedem suum dextrū
b supra mare: sinistrum autem
c super terram/ꝛ clamauit voce
f magna quēmadmodum cum
b leo rugit. Et cū clamasset:
i locuta sunt septē tonitrua vo
k ces suas. Et cū locuta fuissēt
septē tonitrua voces suas: et
l ego scripturā erā. Et audiui vo

n cē dęcło dicentē/mihi: Signa
o q̄ locuta sūt septē tonitrua: et
p nōli ea scribere. Et angel⁹ quē
vidi stātē supra mare ꝛ supra
q terrā/ leuauit manū suā ad cę
r s lū: ꝛ iurauit p̄ viuentē in sęcu/
t v la sęculor/ qui creauit cęlum
x et ea quę i illo sūt: ꝛ terrā ꝛ ea
y q̄ in ea sūt: ꝛ mare ꝛ ea q̄ in eo
z a sūt: qz tęmp⁹ āmpli⁹ non erit:

tur de pęna malor: quā rationabilit prędicatores testantur ꝛ annūciant: propt qđ tonitrua vocant. Supra aūt hortabant ad bellum: quia de consolatione ecclesię positę in tribulation/bus loquebantur: vnde vocauit eos tubas. k Et cum lo/cuta fuissent septem tonitrua voces suas ꝛ ego scri/pturus eram. Hic adhuc tertio testimonio/sed occulto/pę/nam malorum ostendit. Et loquitur hic iohannes in persona prędicator christi occultor qui erunt tempore antichristi: q̄ pęnam malorum intelligent: sed eis inhibebit ne eam manife/stent malis: quia nō est fas sanctus dare canibus: sed vt qui/bus prędicent occul/te qui cōmunit signi/labūt. l Et audi/ui: id est illi quorum Dan. 12. d. iureiu. c. et christus C
persona ego gero .s. prędicatores chri/sti occulti in tempo/re antichristi audie/runt: id est audient. m Vocem de cęlo: id est inspiratio/nem missā sibi a deo: n Dicētē mihi: signa: id est claude ea quę locuta sunt septem tonitrua: vt amicis pateant ꝛ clau/sa sint inimicis. Esa viij. c. Liga testimonij signa legē in dis/cipulis meis. o Et noli ea scribere: id ē manifestare: qz tunc erit tempus cum suam doctrinam non accipient: sed co/aceruabunt sibi magistros prurientes auribus. ij. Timoth. iiij. a. p Et angelus quem vidi tē. Hęc est secun/da pars hūius capituli: in qua consolatio datur alia: quę est in hoc q̄ eis promittit vita īmarcescibilis ꝛ eterna a christo: qui ꝑ et per se ꝛ per patrem confirmat: vnde dicit: Et ange/lus quem vidi stantem supra mare ꝛ supra terram leuauit manū suam ad cęlum: id est modū iurantis as/sumpsit. q Et iurauit p viuentē in sęcula sęculor: id est per patrem vel per se deum/nō per carnē: quę aliquan/do fuit mortua īmobilit statuit fideliter ꝛ veracit affirmauit. Hoc est ꝫ hereticos qui dicunt q̄ non licet iurare. r Qui creauit/quasi ita promisit ꝛ potens est ꝓmissa complere: qz maiora fecit. Qui: id est quia ipse/creauit cęlum/et terram. Argumentū contra manicheos qui dicunt q̄ diabol⁹ visibilia creauit. Ben. j. a. In principio creauit deus cęlum et terram. Qui creauit cęlū/empyreum. s Et ea quę i illo sunt. s. angelos. Vel/ Cęlum/sidereum. Et ea quę in illo sūt. s. stellas. Vel/ Cęlum/aereū. Et ea quę i illo sunt. s. volucres. Matth. xiij. d. Volucres cęli. Vel/ Cęlum morale: id est animam hominis. Et ea quę i illo sunt: id ē tres vires: quibus eam ornauit. Vl ingenij memoriam intel/ligentiam ꝛ cętera bona naturalia quę ei tribuit: Vl virtutes ꝛ bona opera quę sunt bona gratuita. i. gratū facientia: quę spi/ritum sanctū dando in cor hominis emisit. Ps̄. Emitte spiri/tum tuū ꝛ creabunt. Ps. 103. t Et terram: ad litterā. v Et ea quę in ea sūt. s. animalia gressibilia ꝛ repentia tam mitia q̄ inmitia. Vel/ t Terrā: id est ecclesiam. v Et ea quę in ea sunt. s. bona temporalia data ei ad sustentationē. Itē dona gratiarū distinctiones personarum: distributiones offi/ciorum: de quibus. ē. iij. x Et mare: ad litterā. y Et ea quę in eo sunt. s. pisces. Vel/ x Mare: id est tribu/lationes. y Et ea quę in eo sūt: id ē tęptationū vtilita/tes. Hoc est qđ dicit Ps̄. Omnia subiecisti sub pedibus ei⁹: Ps. 8. oues ꝛ boues vniuersas insuper ꝛ pecora campi: volucres cę/li ꝛ pisces maris ꝛc. Hoc inquā iurauit. z Quia temp⁹: id est mutabilitas vitę. a Non erit amplius. Contra. Ps. 80. Ps̄. Et erit tempus eor in sęcula. Sol. Temp⁹ ꝓ ut ē mē/sura mot⁹ ꝑmi mobilis. i. firmamenti nō erit: qz sol ꝛ luna sta/būt sicut dicit Abacuk. iij. c. Sol ꝛ luna steterūt in habitacu/lo suo. i. in loco in q̄ creata sūt a principio. Sed fm q̄ tempus est moza motus rerū mutabilitū: sic erit tempus et hoc solum quo ad malos. Vñ verbū ꝓmissū psalmi intelligit de malis.

Et ꝑ qđ hic dicitur

Et q̄ dicit/intelligendū est de glorificatione iustorum vbi omnia erunt noua. Roma. viij. d. Omnis creatura vanitati subiecta est: id est mutabilitati: sed liberabit in libertate filiorum dei. Unde et expectatio creaturę reuelationem filiorū dei expectat. Omnis creatura vocatur ab apostolo: rerum visibilium materialiū irrationabiliū vita: quę liberabit a mutabilitate quando filij dei glorificabunt et in nouitate permanebūt. Triplex ē auētvanitas siue mutabilitas. Prima mortalitas: et hęc ē i homine. Secunda mutabilitatis quę est in his quę facta sunt propter hominem. Tertia curiositas: q̄ est in his quę fiunt ab homine. Et quia homo omnium causa est: propter hoc
Ps.38. bene dicit Ps̄. Uniuersa vanitas omnis homo viuens. Et
Eccs.j.a. Uanitas vanitatū et oia vanitas. a Sed in diebꝰ voc̄ septimi ãgeli cū cęperit tuba canere: id ē in diebꝰ vltimo ꝓ p̄dicatorū: post tempꝰ antichristi: cū cęperint p̄dicare: id est in ipso initio prędicationis eorū. b Consūmabitur mysteriū dei: id est secrete promissiões factę sanctis de remuneratiõe ęterna quam oculus non vidit/nec auris audiuit/nec in cor hominis ascendit quam prępararuit deus diligentibꝰ se. j. Cor. ij. c. c Sicut euangelizauit: id est nunciauit deus. s. d Suos seruos prophetas/erit. s. consūmandū in nouissimo tempore. Hiere. xxiij. d In nouissimis diebus eius intelliges consilium eius. Hiere. xxx. d. In nouissimo dierum intelliges ea. e Et audiui vocem ꝛc̄. Tertia pars capituli in qua datur fidelibus consolatio ex eo q̄ Iohanni dicitur/vt ea quę vidit ānunciet: vt mala q̄uis minus lędant: et vt ex promissione habeant consolationem in tribulatione futura. Hęc pars diuiditur in quatuor. Primo enī dicitur ei vt accipiat librū. Secundo accipit librū: ibi: Et accepi librū. Tertio dicit ei q̄ oportet eū prędicare gentibꝰ et populis: ibi: Oportet iterum. Quarto ostenditur ei modus prędicandi: ibi: Et datus est mihi:
j.xj.a. Dicit ergo: Et vocem/quam/audiui. Sic construe Et vox. s. quā audiui vocem iterum de cę lo loquẽtem mecū et dicentẽ: vade et accipe ꝛc̄: Fuit hęc/vade ꝛc̄. Sed quęritur: quid est q̄ dicit: Iterum/contra. dictum q̄ nō potest amplius sumi. Ergo vocem iterum nō potest audire. Item quid est q̄ dicit: loquentem: q̄ nō vox sed homo loquit. Sol. Uocem vocat hic angelum qui ei ostẽdebat mysteria: quia et vox dicitur et angelꝰ. Uox cordi imprimendo: angelus denūciando sed in spiritu dixit vocem et non angelum. Et glosatur sic: Quam audiui: id est qualem. s. simile et angelus sicut est imprimens cordi: et sic suo modo loquens. Ad aliud dicimus q̄ vox siue spiritꝰ denūciādo quodammodo loquitur ſm q̄ suū significatū ostendit. f Vade et accipe librum apertum. Liber est firmitas promissionum cuius apertio est adimpletio promissorum. Librum/igitur/apertum. i. adimpletionem omnium mysteriorum. Sed quomodo dicitur ei q̄ accipiat illud q̄ iam acceperat: Sol. Hoc dicit in persona futurorꝝ prędicatorum qui nondum acceperant: sed accepturi erant. Uel/ Accipe: ex precepto ad aliorum vtilitatem et liberam denunciationem qui iam accepisti in te per cognitionem. Uel/accipe: id est accipies et libere in terra tua et dioceſi prędicabis. Unde hic prędicit ei reditꝰ de exilio et libera potestas prędicādi promissiones impletas. g De manu ãgeli stãtis/ad adiuuandum supra mare et supra terram. e Et audi
Moraliter ui vocẽ. Moraliter/sępe nobis vox de cęlo ꝓponit: nec tñ audiuimꝰ. Esa. xlij. c. Quis surdꝰ nisi ad quē nūcios meos misi: Hi sunt clerici quorum omnia de cęlo deberent esse/sed ecõtrario fere omnia cadunt in terram. Esa. xxix. a. De terra loq̄ris et de humo mussitabit eloquium tuū. Hęc vox fit / iterū/ ergo primo et secundo. Uerum est: quia primo fit in presenti. Matth. iij. a. Agite pnitentiam ꝛc̄. Sed secundo fiet i die

stidicij. Matth. xxv. c. Uenite benedicti patris mei ꝛc̄. Uel prima vox est inuitatio ad fidem: secunda ad operationē. Accipe librum. Hoc dicitur cuilibet christiano. Liber enī est vita christi. Job. xxxj. d. Librum scribat ipse qui iudicat. Scriptus ē aūt hic liber grossis et legibilibꝰ litteris. Eius enī vita vel humilitas vna magna ē littera sicut etiā eius patiētia/eius paupertas eius vilitas/eius ignominia/ eius innocentia et benignitas. B
Abacuk. ij. a. Scribe Ezech. 3. a.
librum et explana illū super tabulas vt p
currat qui legerit. Esa. viij. a. Sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo hominis: id est intelligibiliter. Uel ad litteram stilo hominis fuit scriptum in eo quando fuit ipe cluis affixus cruci: et quando vnus militum lancea latus eius aperuit: Job. xix. f. Scōm autem q̄ ipse scripsit in seipso iudicabuntur alij: nisi easdem litteras vel similes ipsi scripserint in seipsis. Uel vocem audiunt clerici: quādo in sortem dñi eliguntur et fiunt eis cozonę/et postmodum debent accipere librum: id est sacram scripturam legere et audire. Et hoc: De manu angeli: id est boni theologi: quem vident facere ea quę dicit qui etiam nuncius est dei seruum inutilem se reputādo et non dñm. b Stantis supra mare: id est qui. s. non timeat aduersa et amet prospera: quia qui talis est non emolliet scripturam sed veritatem dicet: vnde talis esset quęrēdus magister: et tali credendum est. Sed multi de oze volunt accipere librum qui. s. volunt audire placentia. Et prophetа respondet statim: immo loquimini nobis errozes. q. d. in hoc q̄ quęritis vobis placēcia idem est ac si dicatis: inducite nos in errozes. Item multi accipiunt a pede: sicut illi qui propter ꝫ audiunt theologiam: vt propter hoc procedant vltius: id ē in dignitatibꝰ terrenis pedem ponant. Alij accipiunt a dorso siue a posteriori. s. illi qui lucratiuas scientias audiunt: quia ꝫ non possunt esse nisi propter posteriora quę diligunt et quę runt. Hi sunt de genere agar ęgyptiacę ancillę sarai quę dicit Gen. xlij. d. Profecto hic vidi posteriora videntis me: propterea appellauit puteū illum viuentis et videtis me. Sic faciūt isti qui cum inueniunt locum notabilem: qui ad causas et lucra valet bene signant: ac si dicant: Hic vidi posteriora: et tunc appellāt scientiā suā puteū videtꝫ et viuētꝫ: et quasi per hāc habeant vitam/sic diligunt eam. Et quid valet tñ respicere posteriora: id est iustiniani instituta quę post se curiosis hominibus legenda reliquit. Proculdubio parum quia sine his
Ad litteram
posset cęna duci. i Et abij ad angelum: Post prędictum statim obedire paratus. ad angelum/accedat et in ꝫ nobis relinquens exemplum obedientię et ostendens et docēs q̄ sapientiam debemus a deo postulare. Jaco. j. a. Si quis indiget sapientia/postulet a deo nihil hęsitans. Dicit ergo: Et
Ps.54. abij: id est a carne et mundo recessi. Ps̄. Ecce elongaui fugiens et sic veni. k Ad angelū dicens ei/ vt daret mihi librum: id est gratiā intelligendi. Et loquitur ꝫ Iohānes in persona prędicatorum in postremo tempore futurorum q̄ forsitan doctores veritatis non habebunt nisi angelum et spiritumsanctum. l Et dixit mihi: accipe librum: id est itellige quid debeas facere in tribulatione positus: et ꝫ spiritu reuelante. Matth. x. b. Cum autem tradent vos: nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Non enī vos estis qui loquimini: sed spiritꝰ patrꝭ vestri qui loquit in vobis. m Et deuora illum: Nō dicit/mastica exponendo vl̄ prędicando/sed deuora includendo in corde et memoriter retinendo: quia mysteria ecclesię tunc malis non erunt prędicanda: sed tñ erunt a bonis ne pereant colligenda. n Et faciet amaricari ventrē tuum
Aliter
vl̄ de Iohāne Ifalit totū. l Accipe librū. i. liberū ꝑdicādi vsū: q̄ ꝫ iā habebas i te affectū et intellectū. m Et deuora.
* In hoc notat
Moraliter
l Et abij ꝛc̄. Moralit/clericꝰ de manu angeli debet li
y * brū accipere/nō de manu

ricari ventrem tuum. Hoc dicit: quia in corde suo & memoria quę est venter animę sacramẽta & mysteria ecclesię tũc eos oportebit celare: qđ facient: libenter enim ea prędicarent si audiri ab aliquibus possent. a Sed in ore tuo erit dulce tanq̃ mel. Dulcissimum enim videbit esse: si veritatem quam habebunt in corde possent exprimere sermone. Sed signabit liber/sicut .s. eodem dictum est. Signa quę locuta sũt/septem tonitrua. Daniel. xij. c. Tu autem daniel claude sermones & signa librũ vsq̃ ad tempus statutũ. Hoc erit post mortẽ ãtichristi: vbi libere postea p̃dicabũt: & tẽpore ãtichristi nõ audiẽt: vñ nec tũc p̃dicabũt. Eccl̃j. xxxij. a. Ubi non est audit⁹ mõ effũdas sermonem.

a ricari ventrem tuum: sed in ore
b tuo erit dulce tanq̃ mel. Et ac-
c cepi librum de manu angel⁹
d et devoravi eum: & erat in ore
meo tanq̃ mel dulce. Et cum
devorassem eum / amaricatus e

Aliter ✱ In hõ notat exit⁹ Iohannis ab hac vita: q̃ etsi aliquãdiu p̃ desiderium mysteria ecclesię incorporavit sibi: nõ tñ p exteriorẽ effectum: qz per passionem de corpore non migravit: etsi eam in desiderio habuit. Et hoc est qđ dicitur: Devora illum / per desiderium: Et faciet amaricari ventrem tuũ. In hoc exprimitur compassio quam habuit de christi passione & tñ dulce erat ei passionem prędicare. Unde dicit: Sed in ore tuo erit dulce tanq̃ mel. Ut os ẽ ratio: qz in eo discernim⁹ sapores. Uẽter ꝓ sensualitas ꝑm quã erat Iohãni amax p̃dicere aduersitates futuras: sed tñ dulce ꝑm rationem.

Moraliter ✱ brũ accipere / nõ ꝺ manu dęmonis qđ ꝑmo fac̃ q̃ scripturã legit vt querse exponat eã. Et tal⁹ debet abire. i. a pristina p̃versatiõe mala longe recedere. Uñ ꝺr hic: Et abij ad angelũ. Et p detestationẽ pcti: secũdo p ꝓtritionẽ: tertio p confessionẽ & p/positum non peccandi. Unde Eçech. iij. c. Spiritus quoq̃ leuauit me in contritione: & assumpsit me in confessione: & abij amar⁹ in indignatione spirit⁹ mei: id est pristinã meã conversationem detestatus sum et abhorrui: Et tũc potest qui talis est ab angelo librum petere: id est internam consolationẽ scripturę vel occultorum scripturę intelligẽtiã & cognitionẽ. Hic est enī liquor optimus: qui non debet infundi nisi in vas mũdum. Unde dauid: cum secreta & occulta sapientię sibi dixis-
Ps. 50. set esse manifesta: Incerta & occulta / inquit / sapiẽtię tuę manife-
Ps. 118. stasti mihi. Subiũ git post pauca. Cor mundũ crea in me de-
Ibidem us. Talis erat idẽ cũ dicebat: Da mihi intellectum vt discã mandata tua. Et illud. Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me. Et Sap̃. ix. a. Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam: & noli me reprobare a pueris tuis quoniam seru⁹ tuus sum ego & fili⁹ ancillę tuę & exigui temporis & minor ad intellectum iudicij & legum. Et si quis erit consũmatus inter filios hominũ / si abfuerit ab illo sapientia tua in nihilum computabitur. Tali qui sic petit dicit ab angelo: Accipe librũ per intellectum: Et devora illum / per affectum. Deus enī si quem paratum invenit qđ necessariũ est sponte offert: vt dicit Glo. s. ij. d. Si quis mihi aperuerit cęnabo cum illo & ipse mecum. Sed in devoratione venter amaricatur: quia abstinentia vel pęnitentia sensualitati vel corpori dura videt. Unde Hiere. xlv. a. Hęc dicit dñs ad te o baruch: Dixisti vę mihi/sero mihi quoniam addidit dñs dolori meo laborẽ cum gemitu meo & requiem non invenī. Sed tñ dulce est in ore: id est in cogitatione rationis vel intelligẽtia cordis. Unde Eccl̃j. xxiij. c. Spirit⁹ enī meus sup mel dulcis & hęreditas mea sup mel et fauum. Uel hoc dicitur de quibusdam prędicatorib⁹ quib⁹ valde dulce est prędicare sed amarissimũ facere. Mat. xxiij. a Quę dicunt facite: quę autem faciunt nolite facere. Hoc etiã dicitur gulosis: quibus nimis delectabilis sapiunt in ore cibaria: et propter hoc nimis se ingurgitant. Unde venter ad litteram grauatur prę crapula & ebrietate: et aliquando totum corpus oportet deficere. Eccl̃j. xxxvij. d. In multis escis erit infirmitas: & auiditas appropinquabit vsq̃ ad choleram. Propt crapulam multi obierunt. Uñ Eccl̃j. xxxj. d. Amaritudo animę: vinũ multum potatum. Hoc etiam dicitur de illis qui ꝓ/pozalia bibunt quasi lac cum dulcedine / sicut Isaias: Judic. v. d. Et obdormiũt somniantq̃ se esse in vera delectatione: sed cum euigilauerint in morte inuenient se vacuos bonis: sed plenos amaritudine. Unde Esa. xxix. c. Sicut somniat esuriens et comedit: cum autem fuerit expergefactus vacua est anima eius: Et sicut somniat sitiens & bibit: et postq̃ fuerit expergefactus lassus adhuc sitit: sic erit multitudo omnium gentium. Propt hoc ꝺr Esaię. xxiij. b. Ingemuerunt omnes q̃ lętabant corde: cessauit gaudium tympanor / quieuit sonitus lętantiũ / consonantia dulcedo citharę: cũ gaudio non bibẽt vinũ amara erit potio bibentib⁹ illam. Item hoc dicitur de illis quibus peccatũ dulce est: et illud abscondunt & celant qui in fine amaritudine et dolore implebunt. Job. xx. b. Cum enī dulce fuerit in ore eius malũ abscondit illud sub lingua sua: parcet illi & nõ derelinquet illud & celabit in gutture suo / panis ei⁹ in vtero illi⁹ vertetur in fel aspidum. Hiere. xxiij. c. Ecce ego cibabo eos absinthio & potabo eos felle. b Et accepi librum. Secunda pars vbi ostendit Iohãnes q̃ ad mandatum angeli statim librum accepit. Unde dicit: Et accepi. q. d. quia ad angelũ gratias agendo veni. Propter hoc accepi librum / c De manu angeli: id est subsecutus sum doctrinam & operationem christi. d Et devoravi eum: vt prius erat mihi imperatum. e Et erat in ore meo tanq̃ mel dulce: et cũ devorassem eum: amaricat⁹ est venter meus: Totũ expositũ est. Quomodo amaricat⁹? Quia dic̃ Eccl̃s. j. d. qui apponit scientiam addit & dolorẽ. Sed illud est verum de scientia non faciente gratum: quia illa acquiritur cum dolore. Itẽ de dono scientię etiam verum est: quia illa ostendit quomodo volendũ sit ꝓ bonis omissis & malis cõmissis. Unde Hiere. iij. e. dicitur bis: Uentrem meum ventrẽ meũ doleo: sensus cordis mei turbati sunt in me. f Et dixit mihi. Tertia pars: vbi dicitur ei q̃ ad hoc liber ei datus est vt gentibus et populis prędicet. Et dixit mihi: oportet te iterum prophetare gentibus & populis & linguis & regib⁹ multis. Hoc exponitur de Iohanne / ad litteram: qui postq̃ de exilio rediit libere prędicauit. Sed quid est hoc qđ dicit q̃ regibus prędicauit: cum postea non exiuit de asia: Sol. Scripto prędicauit regibus multis: et verbo: gentibus et populis. Post reditum enim de exilio quia asiã corruptã inuenit: & multis hęresib⁹ & errorib⁹ viciatã / euãgelij scripsit vbi fere cõtra oẽs hęreses disputauit. Ut ꝑm misterij dicit p̃dicatoribus extremi temporis / qui iterum: id est antichristo occiso libere prędicabunt.

f venter meus. Et dixit mihi:
Oportet te iterum prophetare populis & gentibus & linguis & regibus multis.

Expositio Capituli. XI.

s Et datus est mihi (Ca. XI
b c calam⁹ similis virgę: et

Et datus est mihi calamus &c. Quia Iohanni in fine prędecentis capituli ꝓmissa fuit libera potestas prędicandi & de exilio reuertendi: Propterea in prima parte huius capli vndecimi ostendit ei modus prędicãti Deinde in secũda promittunt ecclesię enoch & helias. Et hęc est quarta consolatio promissa ecclesię: sicut diximus in ꝓncipio p̃cedentis capituli. Hęc pars incipit: ibi: Et dabo duobus testibus meis. In tertia agitur de septimo angelo in quo terminatur tertia visio: ibi: Et septim⁹ angelus tuba cecinit &c. Ubi etiam incipit septima pars secundę partis totius visionis in q̃ specialit agit de singulis ãgelis statib⁹ ecclesię in quibus eã consolat. Dicitur⁹ de modo prędicandi prius ostendit libertatem sibi datam esse dicẽs: g Et dat⁹ est mihi calamus: id est libertas prędicandi scripturam: et simul auctoritas. Unde et sequitur: b Similis virgę Per virgam auctoritas regia designatur. q. d. ex auctoritate iubentis recepi libertatem prędicationis. Prędicatio autem dicitur calamus: quia sicut scriptura calamo scribit: sic amor dei & virtutes ministerio prędicationis / cordibus hominis in-

g serunt. Roma.

serunt. Roma.x.d. Fides ex auditu: auditus autem p ver/
ps.44. bum dei. Unde ps. Lingua mea calamus scribę. Hiere.
xxxj.f. Dabo legem meā.s.charitatē in visceribus eorum ꝛ in
cordibus eorum scribam eam: ꝛ ero eis in deum: ꝛ ipsi erunt
mihi in populum. Item prędicatio scripturę comparat vir/
gę: quia docet regere oues: id est homi/
†ps.2. nes. ps. Reges eos in virga ferrea. Et
†ps.44. alibi. Virga directionis/virga regni tui.
Esa.xxj.c. Super speculam dñi ego sū
stans iugiter per diem: ꝛ super custodiam
meam ego sum stans totis noctibus. Itē
virga flagellantur pueri vt erudiant: sic ꝛ
nos per scripturam erudimur. Eccl.xxx.
a. Qui diligit filium suum assiduat illi fla
gella: vt lętetur i nouissimo suo ꝛ non pal
pet proximorum ostia. Et statim sequit:
Qui docet filium suum/laudabit in illo.
Item sicut virga flexibilis est in omnem
ptē: ita sacra scriptura oīs sentētię catho/
licę recipit expositionem. ij. Timoth.iij.d. Oīs doctrina vel
scriptura diuinitus inspirata/vtilis est ad docendū/ad arguē/
dum/ad corripiendū/ad eruiendū in iusticia vt perfectus sit
homo dei. Item flecti docet ad compassionem. ij. Cor.xj.g.
Quis infirmatur ꝛ ego non infirmor? Esa.lxj.a. Ut mederer
contritis corde ꝛ prędicarem captiuis indulgentiā ꝛ clausis
apertionem. Quia Jaco.j.d. Religio munda ꝛ immaculata
apud deū ꝛ patrem, hęc est visitare pupillos ꝛ viduas in tribu
latione earum. Item rectos facit suos sequaces: sicut virga
recta est. Prouerb.viij.a. Oēs sermōes mei recti nō est in eis
prauū quid neq; puersū: recti sē intelligentibus ꝛ equi iuentē/
tib⁹ scientiā. Cant.j.b. Recti diligunt te. Data iohāni liberta
te prędicandi/ostenditur ei modus. Unde sequitur: a Sur
ge: id est teipsum virtutibus ꝛ bonis operibus sursum erī/
ge. b Et /tunc/ metire templum dei: id est ecclesiam.
Metiri ecclesiā est a norma ipsius nō recedere. Unī Ezech.
xl.a. Ecce vir cuius erat species quasi species ęris: ꝛ funicul⁹
lineus in manu eius ꝛ calamus mensurę i manu eius. Vir iste
prędicator est qui debet virere virtutibus. Per ęs q̄d sono/
rum est ꝛ durabile/significatur perpetuitas prędicationis ꝛ so
noritas laudis ꝛ confessionis quę debet esse in p̄dicatore. Fu/
niculus lineus est castitas: quam non solum in ore debet habe
re prędicator: sed in manu: id est in opere. Calamus etiā men
surę debet in manu eius esse: id ē in opere: p quē intelligit debi
ta mensuratio rerum mundi. Res enī mūdi debet habere sub
debita mēsura ꝛ rationabili. Et hoc i manu: quia multi de pau
pertate loquunt eam i ore habētes: qui eam fugiunt nolentes
manu tenere vl tangere. c Et altare: id est christum. q. d.
Hęc prędica ꝛ scribe quę congrua sunt ecclesię ꝛ quę de chri/
sto dicenda. Uel/ Templum ꝛ altare metire/ tu prędica
tor: id est maiores ꝛ minores fideles ecclesię diligenti sollici/
tudine circumspice: vt vnūquemq; doceas pro sua capacitate
Sic faciebat apostolus qui simplicib⁹ simplicia prędicabat. j.
Cor.iij.a. Et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiri/
tualibus sed quasi carnalib⁹: tanq; paruulis in christo lac po
tum dedi vobis non escam. j. Cor.ij.a. Non enī iudicaui me
scire aliquid inter vos: nisi iesum christum ꝛ hunc crucifixum.
Item maioribus maiora. j. Cor.ij.b. Sapientiam autem lo
quimur inter perfectos: sapientiam vero non hui⁹ sęculi neq;
principum huius sęculi qui destruuntur sed loquimur dei sa/
pientiā in misterio quę abscondita est. d Et adorātes
in eo/metire.s.id est ostende qualiter fideles debeāt adorare.
Sed quęritur hic: quare ecclesia fidelium hic iubetur mensura
ri/ cum econtrario ecclesia diaboli quę est ecclesia malig/
nantium numerata sit ꝛ non mensurata. s. ix.c. Et numerus
equestris exercitus ꝛc. Sol. Quia vna est columba mea: id ē
ecclesia: Cant.vj.c. Una dico: quia vni continuata. s. christo
per vnū mandatum. s. charitatis. Continuum autem indi/
uisibile est actu etsi non potentia: propter hoc ecclesia mensu
ratur: quia continui est mensura: quia vero regnum diabo/
li diuisum est: diuisorū autem ꝛ discretorū est numerus: et p/
pter hoc regnum diaboli munerat. s. Et Daniel.v.g. Ma/
ne/tethel/phares: id ē regnum tuū muneratum est/appensū ꝛ
diuisum. e Atrium autem: id est peccatores qui non sūt
de ecclesia: etsi numero/nō tñ merito. Unī f Qđ est fort
templum: id est peccatores qui nō sunt de numero fideliū.
j.xxij.c. Foris canes ꝛ venefici ꝛ impudi
ci ꝛ homicidę ꝛ idolis seruientes ꝛ omnis
qui amat ꝛ facit mendacium. g Ejice
foras: id est prędic esse ejciendos ꝛ dā/
nandos. Hoc fuit significatū in electione
adam de paradiso: Gen.iij.d. Jtē in elec
tione ancillę sarę: Gen.xxj.c. Gal.iiij.d.
Ejice ancillam ꝛ filium eius. Atrium eti
am dicuntur peccatores: quia etsi p bap
tismū sint sanctificati: tñ intus sunt pecca
tis pleni: sicut atrium terra sancta est ꝛ tñ
ibi reponuntur cadauera mortuorum et
conseruantur. h Et ne metiaris il/
lud: sed eis prędicatiōem subtrahe: nec
enim merentur metiri calamo verbi qui nolunt subesse dei p̄/
cepto. Et quare: i Quoniam datum est gentibus:
id est mores gentium/sequitur: et eis in virgis conformatur.
k Et ciuitatem sanctam: id est ecclesiā. l Calcabūt
gentes.s. m Mensibus quadraginta duob⁹: id est
tribus ānis ꝛ dimidio: Ut falsi christiani similes in conuersa/
tione gentibus conculcabūt ecclesiam tempore antichristi: et
plus nocebunt q̄s gentes. Unde in significationem huius:
legitur. j. Machab. vij.c. q̄ alchimus qui erat de iudęis
multo plus nocuit eis q̄s gentes. Quadraginta duos men/
ses sunt tres anni ꝛ dimidius. Uel per hunc numer qui fit ex
senario ducto in septenarium: vt econuerso/intelligitur scōm
quosdam tota presens vita: vbi semper mali persequunt bo/
nos: Qđ significatū fuit in b q̄ hismael persequebatur isaac.
Gen.xxj.b. Et esau iacob. Gen.xxvij.g. Oderat autē esau
iacob pro benedictione quam benedixerat ei pater dixitq; in
corde suo: Uenient dies luctus patris mei ꝛ occidā iacob fra/
trem meum. Hoc etiam significatum fuit in hoc q̄ filij israel
quadraginta duas mansiones fecerunt in deserto: sicut legit
Numeri.xxxiij.a. ibi enī numerant. n Et dabo duob⁹
testibus meis. Secunda pars capituli in qua fidelibus p/
mittunt enoch ꝛ helias. Et hęc est consolatio quarta ecclesię
promissa: Et dicunt in hac parte nouem. Primo ostenditur
q̄diu prędicabūt isti duo. Secūdo de habitu corpis eor: ibi:
Amicti saccis. Tertio de habitu mentis: ibi: Hi sūt duę
oliuę. Quarto de fiducia eorum ꝛ constantia: ibi: Et si ās
voluerit. Quinto de potentia eorum: ibi: Hi habent po/
testatē. Sexto ō morte eor: ibi: Et cum finierint. Septi
mo de resurrectiōe eorum: ibi: Et post dies tres. Octa/
uo de eorum ascensione in cęlum: ibi: Et audierunt vocē
magnam. Nono de plaga futura mundo in ascensione eo/
rum: ibi: Et in illa hora factus est terrę motus. Dicit
ergo. Et dabo: non dicit quid: ad significandū q̄ inęstima/
bile erit q̄d dabit eis. Simile in ps. Pona in salutari: Nō ps.11.
dicit quid: quia omne bonum ponit in eo. o Duobus te/
stibus: Ecce sufficientia testiū: quia in ore duorum vel triū
testium stat omne verbum: Matth.xviij.b. Uel/ Duobus/
dicit: quia de duobus prędicabūt. s. de diuinitate christi ꝛ hu
manitate. Uel de/duobus. s. de christo ipsum cōmendando
et magnificando: ꝛ de antichristo ipsum reprobando ꝛ dam/
nabilem ostendendo. Uel/duobus: quia de vtroq; testamē
to accipient q̄d ipsi prędicabunt. Uel/duob⁹: quia premia
bonorum ꝛ pęnas malorum nunciabūt. p Testib⁹ meis:
Primo prędicando. Act.j.a. Et eritis mihi testes in hieru/
salem ꝛ in omni iudęa ꝛ samaria ꝛ vsq; ad vltimū terrę. Se/
cundo moriendo. s. ij.d. Et in diebus illis antipbas testis me/
us fidelis qui occisus est apud vos. q.d. in hoc ꝛ per hoc est
testis me⁹ quia occisus ē pro me. Et in hoc q̄d dicit/ Dabo:
notatur q̄ maximam gratiam facit dñs homini cui dat vt p
eo sit martyr: sicut dic Interlin. Per hoc etiā q̄d dicit: duo/
bus/intelligunt alij prędicatores: qui duo dicuntur propter

a dictum est mihi: Surge et me
b tire templū dei et altare et ad/
c orantes in eo. Atrium autem
f g h i qđ est foris templum ejice fo/
ras: et nē metiaris illud: quo/
k l m n o p niam datum est gentibus. Et
ciuitatem sanctam calcabunt
mensibus quadraginta duo/
bus. Et dabo duob⁹ testibus

ꝑ geminā charitatē/dei.ſ.ꝛ proximi. Unde ꝛ dñs miſit eos bi/
nos ante faciem ſuam in omnē ciuitatē ꝛ locum quo erat ipſe
venturus: Luc̄.x.a. a ¶Et prophetabūt diebus mil/
le ducentis ſexaginta: id eſt tribus annis ꝛ dimidio: vt di
cit Glo. Sed contrarium videtur dicere alia Glo. dicēs. No
ta q̄ hi dies non per
ficiunt tres annos et
dimidiū. Et hoc eſt
verum: quia ad hoc
q̄ tres annos ꝛ dimi
diū perficerent opor
teret adhuc addi tri/
ginta vnū dies. Sed
non eſt cōtrarietas:
quia iſti prędicabūt
ſolūmodo tanto tem
pore: quanto chriſt⁹
prędicauit. Chriſt⁹
eni poſtq̄ fuit bapti
çatus ſuperuixit tri/
bus annis ꝛ dimidio
non tñ integro: quia pro dimidio anno computat tantū tem/
poris: quantū eſt ab epiphānia dñi vſq̄ ad paſcha. Unde ſi/
cut chriſtus in prędicatione ſua oīno ꝛ przeciſe non pfecit tres
annos ꝛ dimidiū: ſic iſti non perficient. Et hoc ſignificat in b
q̄ numerus qui hic ponit non pficit przeciſe tres annos ꝛ di/
midium: ſicut dicit Glo. Et hęc ſolutio habetur de Interliſ.
quę dicit: Sicut ipſe chriſt⁹ prędicauit. Et ē hic etiā notandū
q̄ de illis trib⁹ annis ꝛ dimidio. i. eo tpe qō fuit ab epiphania
vſq̄ ad paſcha/q̄ Iohānes fuit incarcerat⁹ chriſt⁹ nec apte p̄di
cauit nec apte fecit miracula: ſed tm occulte/deferēs Iohānī: qz
adhuc Iohannes baptiſta non erat incarceratus ſed libere prę
dicabat: qui in paſcha qō fuit poſt annū ꝛ dimidiū a baptiſ/
mo chriſti fuit incarcerat⁹/ꝛ tunc dñs publice cępit prędicare
et docere: et in fine duorum annoꝝ fuit crucifixus. Johānes
aūt baptiſta ante dñm fuit occiſus vno āno poſtq̄ vno anno
fuit in carcere detētus. Nos igitur ad exemplum dñi/ nobis
indoctioꝝ⁹ deferre deberem⁹ in doctrinis ꝛ p̄dicationib⁹/ ſi
vere exemplum ipſius dñi ꝛ imitationē ſequeremur. Alia ſo/
lutio poſſet dari. ſ. q̄ ſcriptura non facit vim in minutijs nu/
meroꝝ: et propter hoc per prędictum numerū intelliguntur
tres anni ꝛ dimidius: et ſi numerus ille non perficiat totum:
quia poſito maiori numero/ non fit vis in minori. Sed pri/
ma ſolutio verior ꝛ melior. b ¶Amicti ſaccis. Hic agit
de habitu corporis: Ecce quomodo ad dies iuuentutis ſuę
reuertet eccleſia i ſua ſenectute. Fere eñ idē legit de prędicone
primi aduentus. ſ. de Iohanne baptiſta. Marci. j.a. Et erat
Iohannes veſtitus pilis camelorum ꝛ çona pellicea circa lum
bos ſuos. Hoc etiam de eſaia legitur: qui non tñ prophęta:
ſed euangelicus ꝓnunciator fuit dñicę incarnationis. Eſa. xx
a. Solue ſaccum de lumbis tuis. Et ibidem. l.b. Induam cę/
los tenebris ꝛ ſaccum ponam operimentū eorum. q.d. ſancti
prędicones vltimi aduentus: licet ſint cęli ſplendentes virtuti/
bus: tñ reputabūt viles ꝛ miſeri. Qui ergo p̄ciosis ꝛ mollib⁹
indumētis induunt nō vident eſſe nūtij vel p̄cones aduent⁹
chriſti/ſed magis receſſus. c ¶Hi ſunt. Hic notatur habit⁹
mentis. Dicit ergo: Hi ſunt duę oliuę ꝛ duo candela/
bra. Oliuę propter opera bona quę in ſe habebunt: vel pro/
pter opera miſericordię quę exercebunt de ſe conſolando de/
ſolatos. Zach. iiij. d. Iſti ſunt duo filij olei. Sed candelabra
propter lumen doctrinę qō exhibebūt alijs. ſ. exhortādo bo/
nos ꝛ arguendo malos. d ¶In conſpectu dñi terrę: id
eſt dei. e ¶Stantes: etſi ſint caſuri corporaliter in conſpe
ctu antichriſti. Stantes/dicit: quia in nullo inclinabunt ſe an
tichriſto. f ¶Et ſi quis. Hic oſtendit fiduciam eorum ꝛ cō
ſtantiam dicens: Et ſi quis voluerit eos nocere/ſicut an
tichriſtus: qui blandimentis ꝛ cōminationib⁹ conabit eos at/
trahere: non przualebit/ vt a propoſito prędicationis eos
cohibeat: quia/ g ¶Ignis: id eſt ſētētia ſpiritual⁹. b ¶Ex/
iet de ore eorum: cui non poterūt reſiſtere oēs aduerſarij:

Luc̄.xxj.c. i ¶Et deuorabit inimicos eorum: id eſt
deuorandos eſſe oſtendet ꝛ damnādos. Qō fuit ſignificatum
iiij. Regl. j.b. in duobus q̄nquagenarijs: qui conſumpti ſūt
ab igne: qui ad preces helię deſcendit de cęlo. Quando aūt
videbat eos iflexibiles eſſe/ temptabit eos occidere. Unde ſe
quit: k ¶Et ſi q̄s
voluerit eos lę/
dere: id eſt occidere
morte corporali: ſi/
cut facient ātichriſt⁹:
l ¶Sic: id eſt ſimili
ſententia ſicut prę/
miſi/ m ¶Oportet
eum occidi: id eſt
condemnari. Anti/
chriſtum eni ꝛ ſuos
oſtendent ꝛ prędica
bunt eſſe damnan/
dos. n ¶Hi ha/
bent. Hic quinto
agit de poteſtate eo
rum/dicēs. Hi habēt: id eſt habebūt poteſtatē. o ¶Clau/
dendi cęlum: ad litteram. p ¶Ne pluat diebus pro
phetię ipſorū: quę durabit per tres annos ꝛ dimidiū. Et
hoc fuit ſignificatū. iij. Regl. xvij. a. vbi ad p̄ces helię clau/
ſum fuit cęlum/ne daret rorem vł pluuiam annis tribus ꝛ ſex
menſibus. Jaco. v. d. Helias homo erat ſimilis nobis paſſi/
bilis ꝛ oratione orauit vt non plueret ſuper terram: et nō plu
it annos tres ꝛ mēſes ſex. Vel cęlum appellatur hic ſcriptura:
quę celat nobis arcana dei: quam illi quādo volent aperient.
Hęc eni ſemper prędicabūt/ſed tempore opportuno: quia vt
dicit Eccl̄s. viij. d. Omni negocio tempus eſt et opportuni/
tas. q ¶Et poteſtatem habent ſuper aquas con/
uertendi eas in ſanguinē: ad litteram: ſicut factum eſt i
ęgypto per manū moyſi: Exo. vij. d. r ¶Et percutere ter/
ram omni plaga quotiēſcūq̄ voluerit: ſicut fuit ęgy/
ptus plagis percuſſa. Sed hac poteſtate non vtent ipſi: quia
actus miraculoꝝ eſt ad vtilitatē: tunc vero nō erunt vtilia p/
pter hominū incredulitatē: et quia etiam antichriſt⁹ faciet mi
racula. Vel/ Aquas/ vocat ſuas doctrinas: quas ipſi con/
uertent in ſanguinem: id eſt in peccatum: id eſt contra pecca/
ta eorū quos viderint eſſe reprobatos/quos etiā damnādos
prędicabūt. Moraliter. Ęlum claudit q̄n ſuperbia quę natio/
ne eſt cęleſtis repmit. Sed terra pcutit: q̄n auaricia reprobat
quę ſignificat per terrā. Quia Eccl̄j. x.b. Auaro nihil eſt ſce/
leſtius: plecit eni in terrā intima ſua. s ¶Et cū finierint.
Hic ſexto agit de morte eorū ꝛ de illuſione quā faciēt eis ma
li. Dicit g̃: Et cū finierint teſtimoniū ſuū. i. p̄dicationē
ſuā poſt tres annos. ſ. et dimidiū. t ¶Beſtia. i. antichriſt⁹:
De quo. j. xvj. ſatis. v ¶Quę aſcēdit/apicē regni. x ¶De
abyſſo. i. de vilitate trib⁹ ꝛ generis. Et p̄ notat etiā q̄ de
fornicatione naſcet: quia/ de abyſſo: id eſt de peccato: vel
ſaltem de iudęis excęcatis: quia de dan. Vel/ De abyſſo. i.
de ꝓfunda ꝛ obſcura tenebroſitate malicię qua erit plen⁹: etſi
in p̄ncipio ante⁹ ſublimet videat bon⁹: et tyrāni ꝛ hypocritę
ponent eū in regno. Daniel. vij. b. Ecce beſtia quarta/regnū
. ſ. romanoꝝ: terribilis ante fidē atq̄ mirabilis poſt fidei ſuſcę
ptionē/ꝛ fortis nimis in vtroq̄ ſtatu: dentes ferreos habebat
magnos. Hoc dic: qz oēs domuit ꝛ ſibi ſubiugauit. Et pau/
lo poſt. Et ecce cornu paruulū. i. antichriſt⁹ ortū ē de medio
eorum: qui tpe regni romani naſcet: Et quādo fiet diceſſio a
romano imperio reuelabit. ij. Theſſal. ij. a. Hęc beſtia/ p
¶Faciet aduerſus illos. i. enoch ꝛ helią/ bellū/ multis di/
uerſiſq̄ diſputatiōib⁹ ꝛ miraculoꝝ opationib⁹. s ¶Et vicet
illos ꝛ occidet eos: corpalit. a ¶Et corpa eoꝝ iacebūt
i platęis/ diuerſis: vel qz ſimł occiſi de vna platea portabū
tur in diuerſas platęas vt videāt eos homes ꝛ timeant imitari
eos vel conformari eis: Vel foſitan occident in diuerſis lo/
cis/ b ¶Ciuitatis magnę: id eſt hieruſalē: quę ꝺr magna:
quia ſemper pro magno ē habita. Hiere. vj. b. Hęc ē ciuitas
ꝛ viſitatiōis: oīs

Moraliter

visitationis omnis calūnia in medio eius. Vl magna in vi
tijs sicut olim in virtutibus. Unde sequitur: a Que vo
catur spiritualiter sodoma: id est muta a laude dei. Esa.
j.c. Audite verbum dñi principes sodomorū: t percipite au
ribus legem dei vestri populus gomorre. Hoc dixit esaias p
tempore antichristi.
Threñ.iiij.a. Ma
ior effecta est iniqui
tas filie populi mei
pctō sodomor. b
Et egypt⁹. i. tene
brosa sine ꝓgnitiōe
t flebil. Ibit enī i te
nebras exteriores vbi
erit fletꝰ t stridor dē
tium: Matth.xxij.b
c Ubi t dñs eo
rum: id est christus
cui ipsi seruient/ d
Crucifixus est: id
est fuit/ad litterā cor
porali passione vel
spiritualiter crucifi
getur in suis: scōm
qō ipse dñs dixit petro: Vado romam iterum crucifigi. Quia
Matth.xxiiij.d. Qđ vni ex minimis meis fecistis: mihi feci
stis. Unde Act.ix.a. Paulo persequenti sanctos/dixit: Sau
le saule quid me persequeris: e Et videbunt/multi/ de
populis t tribuꝰ t linguis t gentibus: quidam ocu
lis: quidam fama: f Corpora eorum per tres dies et
dimidium/iacere. s. super terram. Et hoc fiet vt magis ter
reātur homines/ne eis acquiescant. Sed quare hoc permittet
dñs: vt. s. tam crudeliter tractent t tam inhumane. Sol. In
hoc notat mirabilis dei dispensatio: qz per hoc magis erit evi
dens eorum resurrectio. g Et corpora eorum non si
nent poni in monumentis: ne eorum memoria habeat.
Ecce magna illusio. Sed cū terra illa sit calida nūquid nō pu
trescēt corpora eor que per tantū tempus erunt inhumata:
Et si hoc: quomodo poterunt sustineri: Sol. Non putre
scent: quia solidata erunt propter esum vel vsum ligni vite: q
ipsi modo vescuntur t viuunt i paradiso terrestri: tū tamdiu
possent sic esse q putrefierent. Vel potest dici q hoc q nō pu
trefient erit a virtute diuina vt eorum bonitas magis appare
at t cognoscatur quando resurrexerint. h Et inhabitan
tes terram: id est mali terrena amantes. i Gaudebūt
super illos: quia occisi sunt. k Et iocundabunt et
munera mittēt inuicē: pre gaudio: putātes se esse liberos
t securos illis occisis: q eor vite derogabāt t ꝺicebāt. Sap.
ij.c. Contrarius ē operibꝰ nostris. Unde sequit: m Quo
niam hi duo prophete/enoch t helias. n Cruciauerī
eos qui habitant super terram: id est malos: quorum
damnationem prędixerunt/t ita cruciandos annūciauerunt.
Vel/Cruciauerunt eos/ contradicēdo iniquitati eorum.
Tunc enī mali cruciantur cum boni exaltantur: vel quan
do eis contradicunt. Sed cum deberet dicere/inhabitātes
hierusalem: quare dicit terrā: Sol. Per hoc spiritualiter
intelligitur q omnes sancti qui terram viuētium inhabitant:
i Gaudebūt/spiritu. k Et iocūdabuntur/corpore.
l Et mittent inuicem munera/ congratulationū de h:
m Quoniam hi duo prophete cruciauerunt tē.
id est audacter restiterunt malicie malorum. Quia Prouer.
xxviij.a. Justus quasi leo confidēs absq terrore erit. o Et
post dies tres. Hic septimo agit de eorum resurrectiōe di
cens sic. Et post dies tres t dimidiū spiritus vite:
id est anima que dat vitam. p A deo. s. missa intra
uit in eos. Cū dicit a deo: notatur q resurgent corpora et
q non naturaliter sed miraculose. Sed queritur de istis quo
modo resurgāt/aut sic laçarꝰ/ aut sic christꝰ: Si pmo modo:
ergo fiet eis iniuria iterꝝ morientur. Si secūdo modo q in cor
poribus glorificatis/ sicut christus: ergo ante alios: qđ est cō

a gnę: qūę vocat spiritualiť so
b doma et egyptus/ vbi et dñs
c eorum crucifixus est. Et vidē
bunt de populis et tribubus
f t linguis t gentibus cōrpora
eorum per tres dies t dimidi
s um: t cōrpora eorum non si
nent poni in monumētis. Et
h inhabitātes terrā gaudebūt
k sup illos: iocundabūť et mu
l nera mittent inuicē: quōniā
m hi duo prophetę crūciauerūt
n eos qui habitant super terrā.

o Et pōst dies tres t dimidium
p q spiritus vitę ā deo intrāuit in
r s eos. Et stēterunt super pedes
t suos: et timor magnus cēci
v x dit sūp eos qui viderūt eos.
y z Et audierunt vōcem magnā
a de cęlo dicentem illis: Ascēn
b c dite huc. Et ascēderūt in cęlū
d e i nūbe: et viderūt illos inimici
f eor. Et i illā hora fact⁹ ē terrę
g motus magnus: t decima ps
b ciuitatis cecidit. Et occīsa sūt
i i terrę motu noia hoim septē

tra apostolū. Heb.xj.g. Deo no bis melius prouidente vt
non sine nobis consummarent. Sol. Non resurgent moritu
ri iterum: Oz queritur: vtrum in corporibus glorificatis: dici
potest q sic: sed hoc erit eis speciale priuilegium specialiť da
tum propter speciale testimoniū: propter qō occidentur. Sz
si in corporibus glo
rificatis: quomodo
ergo videbuntur ab
hominibꝰ: Sol. Oz
corpus glorificatū
qñ vult t cui vult se
ostendit: quia quan
do vult pōt vti pal
pabilitate: et sic etī
am se potest visibile
exhibere: et ꝺ habet
corpus glorificatum
a natura glorificatio
nis. Dicunt tñ aliq
q quādo se ostendit
corpus glorificatū:
hoc est per miracu
lū: Vl potest dici q
anima intrabit cor
pora eorum nō vt in organa/ sed vt in materia. Sed tñ magꝭ
videtur q comparabit anima ad corpora vt ad organa: per
hoc qō dicitur q spiritus vitę itrabit in eos. Sequit. q Et
steterunt super pedes suos/ viui: id est stabūt postq re
surrexerint. Sed vt superius dictum est: quia nunc alunt fru
ctibus paradisi qui corrupti nō sunt/ corpora eorum non fete
bunt: et ex hoc videtur q difficilius morientur q alij ho
mines. Et hoc est verum: quia grauissima erit eis mors: quia
maxime vigebunt in eis sensus t sic maxime sētient. r Et
timor magnus: ex tam subita eorū resurrectione. s Ce
cidit/sicut pondus opprimens: vl pro dei reuerentia: vl pro
inferni pena. t Super eos qui viderūt eos/ tam glo
riose resurrexisse. Job.xxxj.c. Semper enī quasi tumētes su
per me fluctꝰ deū timui t pōdꝰ eiꝰ ferre nō potui. v Et au
dierūt/enoch t helias. Et agit hic octauo loco de admira
bili eorum ascensione. x Vocem magnam: id est mag
ne potestatis. y De cęlo dicentem ascendite huc/ad
consortiū sanctor ō medio hominū impior. z Ascēdite:
qz pus descēdistis humiliati t saccis induti. Luc.xiiij.c. Qui
se humiliat exaltabit. a Et ascēderūt i cęlū in nube/
sic christꝰ. Act.j.b. Oz sic ipsū maxime imitati st in sustinē
da pro eo tribulatione: sic et ei conformes erūt in ascensione:
Vel/ b In nube: id ē in corporibꝰ subtilibꝰ t leuibus sub
tilitatis factis. Vel/ In nube: id est christo duce. Michee
ij.d. Ascēdet enī pādēs iter ātē eos tē. c Et viderūt illos
inimici eorum/cum gloria ascendētes t cum honore dedu
ctos vt possint dicere illud Sap.v.c. Nos autem insensati vi
tam illorum ęstimabamꝰ insaniam t finem sine honore: ecce
quomodo computati sunt inter filios dei t inter sanctos sors
illorum est. d Et in illa hora. Hic nono agit de plaga fu
tura mundo post ascensionē eorum. Et in illa hora/mortis
.s. vel glorificationis eorum. e Factus est terremotus
magnus: ad litteram. Vel/ f Terrę: id est terrenor qui
in morte eorum audacius mouebuntur ad destructionē eccle
sie: vel ad suam damnationē t punitionem in inferno: vel ali
qui ad pęnitentiā. g Et decima pars ciuitatis ceci
dit. i. sancti omēs qui debent decimū ordinē angelor restitue
re se humiliauerūt corā deo/reddentes gratias. Vel/ Ceci
derunt: ad litteram gladio ātichristi mulctati. h Et occi
sa sūt nomina hominum. i. homines digni nomine vsq
ad/ i Septē milia. Hęc sunt illa septē milia: de quibus
dicitur. iij. Regū. xix. d. Derelinquam mihi septem milia ho
minum qui non curuauerunt genua ante baal. i. ante anti
christum. Hi ad litteram occidentur ab antichristo: qz eum
nolent adorare. Vel hoc dicit quia mortui sūt mundo. Vel
g Decima pars ciuitatꝭ. i. turba oīm malor q ꝑ denariū

significatur: quia est numerꝰ diminutiuꝰ: et qui decem pręcepta non seruat: et qui decalogum pręceptorum seruantes in ecclesia condemnāt. Vel omnes reprobi dicuntur decima pars: quia qui nulli ordini angelorum modo in ecclesia deputantur damnabuntur. Ecclesia enim militans fit ad similitudinem triūphantis. Qđ enī dicitur q decimꝰ ordo angelorum ceciderit qui debet ex hominibꝰ restaurari: sic intelligēdum est: q tot de nouē ordinibꝰ ceciderī: q inde posset decimus ordo fieri. Qui ergo de nullo nouem ordinū erit: de decima parte erit: et ita de damnatis. Hic cecidit: id est cadet i infernum. Et occisa sūt noia hoim septē milia. Septē: quia vniuersi. Milia: quia i malicia perfecti: vt dicē Glo. Et dicunt noia: mali: quia tm̄ habent noia t non rem nominū. Unde Numeri. xvj. a. dicitur de dathan et abirō q p noia vocabant: et tm̄ ira absorbuit eos. Esa. xliij. f. Perdam babylonis nomē t reliquias t germē. a Et reliqui: qui. s. non sunt in peccatꝰ induratī. b In timorē sunt missi: timentes ne cadant cum pręmissis. j. Cor. x. c. Qui se existimat stare: videat ne cadat. Vel: In timorē: reuerētię dei. c Et dederunt gloriam deo cęli. Boni enī amplius gratias agent quando malos videbunt damnari. Prouerb. xix. d. et. xxj. b. Multato pestilente paruulꝰ sapientior erit. d Ve secundum abijt: id est tribulatio tempore antichristi electis inferenda pertransit. e Et ecce vę tertium: id est pauor qui erit in iudicio adhuc venturus. f Cito veniet: quia prope est. g Et septimus angelus tē. Hęc visio tertia quę incipit octauo capitulo supra: in qua agitur de angelis septem consolantibus ecclesiam: diuidebat in duas partes: quia primo dicuntur quędam generalia illis septem angelis in principio octaui capituli. Secundo agitur singulariter de tubicinio singulorum angelorum. Et hęc secunda pars incipit: ibi: Et primus angelus tuba cecinit. Et hęc diuisa est in septem: sm̄ q sunt septem angeli. Jam de sex illorum dictum ē: Hic dicitur de septimo. Unde hęc ē septima pars secundę partis huius visionis et tertia pars huius capituli vndecimi. Per hunc etenī angelum designatur ordo prędicatorum qui erunt post mortem antichristi. Hęc autem pars diuidit in tres partes. Primo enī agitur de exaltatione iustorū et quiete eorum in comparatiōe ad pęnam malorum: de qua immediate dictum est. Secundo ostenditur quomodo sancti tunc agent gratias deo: ibi: Et vigintiquattuor seniores. Tertio ponitur causa quare sic gratias agent: quia. s. deus t in malos iudicabit t bonos exaltabit. Et de hoc gaudentes deum cōmendabunt: ibi: Quia accepisti virtutē tē. Dicit ergo: Et septimus angelus tuba cecinit: id est septimꝰ ordo p̄dicatorꝝ p̄dicauit: id ē p̄dicabit. Quęcūq; aūt in pręcedenti angelo t in isto dicūtur per pręteritum: propbetali certitudine intelliguntur de futuro. h Et facte sunt voces magnę in cęlo: id est in sancta ecclesia cęlesti conuersatione sublimata. i Voces: exultationes. s. bonorum laudantium deum de vita t pace collata eis t de damnatione impiorum iuste sibi reddita. Esa. lj. a. Cōsolabitur dñs sion: id est ecclesiam t consolabitur omnes ruinas eius. Bis dicit consolabitur: quia ecclesia tempore antichristi duplicem desolationem sustinebit. Unam quidem quia erit multis persecutoribus vexata. Et aliam: quia non faciet tūc miracula. Et propter hoc post mortem antichristi in tempore septimi angeli: duplex erit consolatio. s. pax t multiplicatio fidei. Tunc enim omnes iudei conuertentur ad fidem christi. Voces: dico. k Dicentes: factum est: per ostensionē qđ prius erat
Ps. 9. sm̄ veritatem. Ps. Cognoscetur dñs iudicia facies. l Regnum huius mundi: id ē vniuersitas fidelium. m Domini nostri: id est dei patris. n Et christi eius. s. filij

a milia: et reliqui i timorem sūt
c missi: et dederūt gloriam deo
d cęli. Vę secundum abijt: t ecce vę tertium veniet cito. Et septimꝰ angelꝰ tuba cecinit: t facte sūt voces magnę i cęlo dicentes: Factū est regnū huius
k mundi dñi nri et christi eius: t regnabit i sęcula sęculorū
m ămē. Et vigintiquattuor seniores
n qui in conspectu dei sedent in sedibus suis: cecidērūt i facies
p suas: t adorauerūt deū dicen-

a. Et regnabit

vt dicit Interlin. Hui⁹ regni trāquillitas etiā tūc in mūdo incipiet: quando christus spiritu oris sui antichristum interficiet: t sancta ecclesia: quasi dimidię horę silentio. s. tempore qđ sequitur vsq; ad finem mundi pacificata quiescet. Et hoc est qđ dictum est. s. viij. a. Factum est silentium in cęlo: id est in ecclesia: quasi dimidia hora. Et propter hoc etiam dicitur hic: Factum est tē. et non fiet: regnum tē. Quia extunc fraudulentia t iniquitas diaboli penitus deficiet: et in suis fidelibus vniuersis deus perpetua pace t tranquillitate regnabit. Unde sequitur: o Et regnabit: ipse fidelis in deo t deus in eis. p In sęcula sęculorum: id est in eternū. Daniel. vij. e. Suscipient autem regnū sancti dei altissimi: t obtinebūt regnū vsq; in sęculum t in sęcula sęculorum. Et in eodē pauloante de christo. Potestas eius: potestas eterna quę non auferetur: t regnū eius qđ non corrumpetur. q Amen. q. d. vere fiet qđ dictum est: semper enim deus regnabit in sanctis. Notandum autem est q mundus tribus modis accipitur. Est enī mundus cuius deus creator est. s. vniuersalis fabrica mundi. De q Joh. j. a. In mundo erat: t mundus per ipsum factus est. Item est mundus cuius deus redemptor t saluator ē. s. vniuersalis ecclesia fidelium. De quo Joh. iij. b. Sic deus dilexit mundum: vt filium suū vnigenitum daret. Item est mundus: cuius diabolus est princeps. s. vniuersalis malicia t concupiscentia sęculi. De quo. j. Joh. ij. b. Nolite diligere mundum: nec ea quę in mundo sūt. Primus mundus semper est dei: nunq; diaboli. Tertius est diaboli quantum ad prauam actionem: sed dei est quo ad prauę actionis ordinationem. Viro enim modo fit: vt deus malum qđ a se non habet ortum: minime reliquat sub se inordinatum. Secundus mundus est dei: ita q non diaboli: quia etsi modo diuina permittente prouidentia a diabolo concutitur atrocit flagellis t pscutionibꝰ callide calumniat: acrit impugnatur crudeliter laniatur: tm̄ firmū habet firmamentum: quia omnia cooperantur in bonum: bis qui sm̄ propositum vocati sunt sancti: vt dicitur Roma. viij. e. Huius mundi regnum: perfecte fiet dei: quando vniuersalis ecclesia penitus liberabitur a seruitute corruptionis in libertate filiorum dei: Roma. viij. d. r Et vigintiquattuor seniores. Hic agit de gratiarumactione quas sancti reddēt deo. Post generalem igitur omniū sanctorum laudationē: subiungit specialem perfectorum t malorum gratiarumactionem dicens: Et vigintiquattuor seniores: id est vniuersi prędicatores t doctores t ecclesiastici iudices t rectores. Per hunc numerum significantur patres t noui t veteris testamenti: sicut s. liij. dictū est. Duodenarius enim est numerꝰ abundans: propter qđ per ipsum significantur boni qui semper in virtutibꝰ crescunt t abundant: sicut per denarium qui est numerus diminutus significantur mali: vt dictum est. s. eodem. c. Et decima pars ciuitatis cecidit tē. Per numerum autem perfectum significatur christus: qui nec diminuitur sm̄ fructes nec augetur: quia tātū habuit ab initio: quantū habet modo: sicut numerus perfectus est qui nec augetur nec minuitur sm̄ suas partes. s Qui in conspectu dei sedent: Actiue: quia finis t intentio eorum semper est ad deum: Vel passiue: quia ipsi a deo approbantur: vel quia iudicant quę diuino conspectui placent. t In sedibus suis. Hoc dicit: quia sedentes super thronos duodecim cum deo iudicabunt: Matth. xix. d. Vel: In sedibus: id est in pręmijs. v Ceciderūt in facies suas: id est in cordibus se humiliauerunt. Vel sm̄ Glo. In faciem cadit: qui in hac vita culpam agnoscit: eamq; pęnitendo diluit. Retro ꝺo cadit qui non agnoscit: sicut beli. j. Reg'. iiij. c. x Et adorauerunt deum: ei fideliter cōfitendo. Matth. iiij. b. Dominum deum tuum adorabis. y Dicentes: gratias agim⁹ tibi domine deus oi-

potēs. j. Thessal. v. d.

potēs.ſ.Theſſal.v.d. In omnib⁹ gr̄as agite. a Tibi: cui ſoli pro tot ⁊ tantis beneficijs debemuſ. b Dñe/cui ſeruimus. c Deus/quē colimus. d Omnipotens/quē timemus. Bel/Deus/creando. Dñs/redimendo. Omnipotens/iudicando. e Qui es/immutabiliter. f Et eras/ſemp: contra manicheoſ. Joh. viij. g. Anteq̄ abraā fieret/ego ſum. g Et qui venturus es: ad iudicandum vel poſt iudicium regnaturus in ſanctis in p̄petuum. Exo. xv. c. Dñs regnabit in etnū ⁊ vltra. h Qz acceꝑiſti. Hic oſtēdit quare gratię ſunt agendę deo: quia. ſ. bonos liberauit et malos damnauit. q. d. talis ac tantus es: et ꝓpter hoc laudādus: quia acceꝑiſti virtutem tuam magnam/reſurgendo non alienam/vt antichriſtus. j. xiij. a. Et dedit illi draco virtutem ſuam ⁊ poteſtatem magnam. Virtutem: contra corꝑis infirmitatē: Vl̄ virtutem acceꝑit quando ſpiritumſanctum mittens dedit apoſtolis fortitudinem. Luc. vltl. g. Sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. Hoc etiam dicit: quia ſicut virtute ꝓpria reſurrexit: ſic virtute ꝓpria in cęlum aſcendit. i Et regnaſti: tuos a diabolo defendendo: ⁊ eos virtutibus ⁊ bonis operibus muniendo. k Et irate ſunt gentes: id eſt mali gentiliter ⁊ carnaliter viuentes regnum ſibi contrariū videntes ſurgere. Sap. ij. c. Contrarius eſt operibus noſtris. Hoc eſt qđ dicit Pſ. Pſ.89. Dñs regnauit/irascantur populi. l Et aduenit ira tua id eſt iuſta vindicta quę eſt ſignū irę. m Et tempus mortuorum iudicari: id eſt ſeparari bonos a malis. q. d. tempus venit ⁊ oportunitas: quando mortui iudicentur: id eſt boni a malis ſeparentur. Matth. xxiij. c. Et ſepabit agnos ab hędis. n Et/ſuple aduenit tempus/ o Reddere mercedem. i. vt reddatur merces/ p Seruis tuis prophetis: id eſt maioribus ſanctis qui prędixerunt alijs ⁊ prędixerunt quę accident eis. q Et ſanctis ⁊ timentib⁹ nomen tuum: id eſt minoribus. Sap. x. d. Reddet deus mercedem laborum ſanctorum ſuorum. r Pusillis ⁊ magnis: idem eſt qđ ſanctis timētib⁹ ⁊ propbet. s Et. ſ. aduenit tempus t Exterminandi eos qui corruperunt terram: id ē ſeipſos per terrena opera quę fecerunt et alios quibus male viuendi exempla dederunt. Hoc ē igit vę ſeptimi angeli. ſ. exterminatio malorum in fine mundi: de quo dixit. ſ. eodem. c. Et ecce tertium vę venit cito.

a tes: Gr̄as agim⁹ tibi dñe de⁹
b ōmnipotens: qui es et qui
c eras et q̄ ventur⁹ es: quia accę
d piſti virtutē tuā magnā et rēg
e naſti. Et irate ſūt gentes: et ad
f uenit ira tua: et tēp⁹ mortuo
g rū iudicari: et rēddere merce
h dē ſeruis tuis ꝓphetis et ſanc
i tis ⁊ timētib⁹ nomē tuū pusil
k lis ⁊ magnis: et exterminādi eos
l q̄ corruperūt terrā. Ca. XII

m T apt̄ū eſt tēplū dei in
n cęlo et viſa ē arca tēſta
o menti ei⁹ in templo ei⁹.

Exposicio Capi. XII.

T apertum eſt templum ⁊c. Hęc eſt quarta viſio quę recte ſequitur ad prędecedentes: quia in ſecunda viſione actum eſt ō reuelatione myſteriorum quę fuit ſignificata per apertionem libri. In tertia actum eſt de manifeſtatione eorum per prędicationem. In hac ꝯo agitur de ꝓfectu eccleſię qui poſt reuelationem ſecretorum ⁊ prędicationem eorum debet ſequi. Hęc autem viſio continet tria capitula. Diuiditur autem in duas partes. Primo eni oſtenditur ꝓfectus eccleſię in perſecutione. Secundo agitur de iudicio vbi pro ſua patientia remunerabunt boni ſuſtinentes: et pro ſua malicia punientur mali perſequentes: ibi: Et vidi et ecce nubem candidam ⁊c. j. xiij. c. Item quia ꝓfectus eccleſię eſt in perſecutione. Duplex autem eſt ipſius perſecutio: a diabolo. ſ. ⁊ ab antichriſto: quibus eccleſia ſine diuino auxilio non poſſet reſiſtere. Propter hoc etiam pars prima diuiditur in tres. Quia in prima agitur de ꝓfectu eccleſię ſub perſecutione diaboli quę incępit a principio eccleſię. in B capitulo. ſ. xij. Et apertum eſt templum. In ſecunda de ꝓfectu eiuſdem ſub perſecutione antichriſti quę erit circa finem mundi: et hoc in. xiij. ca. j. ibi. Et vidi de mari beſtiam aſcendentem ⁊c. In tertia ꝯo agitur de auxilio diuino impenſo eccleſię contra tyrannidē antichriſti: in. xiij ca. j. ibi. Et vidi ⁊ ecce agn⁹ ſtabat ſupra mōtem ⁊c. Dicit ergo: s Et aptū ē templū. Hoc duodecimū capitulū habet duas partes. In ꝑma agit de ꝓfectu eccleſię ſub occulta ꝑſecutione dęmonis. In ſecūda de ꝓfectu eiuſdē ſub aperta tribulatione/ibi: Et poſtq̄ vidit draco q̄ pie⁹ eſſet i terrā ⁊c. Pars etiā prima huius capituli ſic diuiditur: qz ꝑmo oſtendit ordinatio huius viſionis ad p̄cedentia. Scōo ꝓfect⁹ eccleſię deſcribit: ⁊ ecōuerſo inſidię diaboli cōtra ipſam: ibi: Et ſignū magnū apparuit i cęlo ⁊c. Tertio adiutoriū eccleſię oſtendit per qđ diabolus ne oꝑimat mulierē. i. eccleſiā deijcit: ibi: Et peperit filiū maſculum ⁊c. Quarto oſtendit quō congratulant ſancti de vtroq̄. ſ. et de adiutorio eccleſię ⁊ de diaboli delectione: ibi: Et audiui vocem magnā ⁊c. Dicit ergo: v Et apertū eſt. Hoc oſtendit q̄ hęc viſio quarta dependet a duabus p̄cedētibus. Unde duo ponit hic. Quoꝝ vnū pertinet ad ſecundam viſionem. ſ. q̄ dicit: Apertum eſt templum ⁊c. Aliud qđ ꝑtinet ad tertiā: ibi: Et facta ſūt fulgura ⁊c. Sed exō videtur q̄ hęc viſio quarta nō incipit hic: Et aptū eſt templum: ſed potius: ibi: Et ſignū magnū apparuit ⁊c. Sol. Immo quę hic oſtendunt iohānī ꝑtinētia ad ſcām et tertiam viſionē non oſtendunt: niſi inquantū ſecūda ⁊ tertia. ſ. viſio ſit cauſa ꝓfect⁹ eccleſię quę determinat in hac quarta viſione: et ſic non oſtenditur qđ ꝑtius oſtenſum eſt. Et aptum ē templū dei i cęlo. i. manifeſtata ſūt ⁊ reuelata myſteria dei in eccleſia: quę dicit cęlū/habēs lumiaria doctrinę. Luminare mai⁹: doctrinā apl̄oꝝ: luminare min⁹: doctrinā expoſitoꝝ ſingulę ſtellę ſunt ſingulę animę. Vel ſcriptura dicit cęlum: i qua templū fuit clauſū: q̄diu liber fuit ſignat⁹ ſub figuris ⁊ obſcuritatib⁹. Sz apertū eſt: qñ veritate veniente vmbra receſſit: ſicut tenebrę auroza aſcendēte. Singulę ſententię ſunt lumiaria hui⁹ cęli: vel quattuoꝝ modi exponēdi ſenſus. ſ. allegoricus/anagogicus/tropologicus/et hiſtoricus. Et dicitur ſcriptura cęlum: quia per multiplicē expoſitionē ē extenſa. Pſ. Extendēs cęlū ſicut pellem. Daniel. xij. b. Pertranſibunt plurimi ⁊ multiplex erit ſciētia. Pſ.103. Templū igitur eſt veritas ſcripturarū cui⁹ aptio eſt manifeſtatio earū: quę a chriſto ⁊ ab apl̄is fuit facta. Vel/Templū/coꝛp⁹ chriſti: apertū eſt i cęlo. i. in eccleſia: ad ſram in cruce vnde exierūt eccleſię ſacramēta. Item aptū eſt in eccleſia ꝑ ſuam bonā ꝑuerſationē ⁊ apl̄oꝝ ipm imitātiū: ⁊ p̄dicationē ḡ tota ē ō chriſto: q̄ eſt mihi materia p̄dicationis: ſicut habitū eſt. ſ. viij. in ꝓncipio. De vtroq̄ templo ⁊ chriſto ⁊ ſcriptura dicitur Ezech. xliij. c. Fili hois oſtende templū dñi iſrael ⁊ ꝓfundant ab iniquitatib⁹ ſuis. Heb. xij. a. Aſpicientes in auctorē fidei ⁊ ꝓſummatorē ieſum. Aperto templo. i. veritate ſcripturę manifeſtata/ſtatim ſequitur: x Et viſa eſt arca teſtamenti eius. i. chriſtus qui ꝓmo inuiſibilis in deitate factus eſt et viſibilis in humanitate. Baruch. iij. d. Poſt hęc in terris viſus eſt ⁊ cum hominibus conuerſatus eſt. Qui dicitur arca: quia tria veraciter habet in ſe: quę erant litteraliter in arca legis. Ibi eni erāt tabulę teſtamēti ⁊ virga aaron ⁊ vrna plena manna. Et ipſe chriſt⁹ verus ē teſtis operū noſtroꝝ. ſ. j. b. Qui eſt teſtis fidelis ꝓmogenit⁹ mortuorū. Hoc ſciebat ille qui dicebat Job. xvj. d. Ecce eni in cęlo teſtis me⁹ ⁊ conſcius me⁹ in excelſis. Item virga noſtrę diſcipline ſuper eum fuit. Eſa. liij. b. Diſciplina pacis noſtrę ſuper eum. Item manna habuit deitatis. Col. ij. a. In quo ſunt omnes theſauri ſapiētię ⁊ ſcientię abſconditi. Et in eodem paulopoſt. In ipſo habitat omnis plenitudo diuinitatis coꝛpoꝛaliter: Vel in ipſo ſunt

& tabule testamenti: quia ipse est nobis eruditio & forma viuendi. Item virga quo ad peccatorum paternam correctionem. Item manna quo ad filiorum blandam consolationem: De quo Sap. vij. d. Candor enī ē lucis ēternę & speculū sine macula dei maiestatis: ī quo debemus & mirari & inspicere/ vt si qua macula est in nobis ad aspectum huius speculi eā detergamus. De secūdo Heb. xij. c. Quis enī filius quem nō corripit pater: Propk

Ps. 22. qđ dicit Ps. Virga tua & baculus tu⁹ &c. Et. ij. Bachab. vj. c. Etenī multo tempore nō sine pctōrib⁹ ex sentētia agere: sed statim vltiones adhibere: magni bñficij est indiciū. De tertio. ij. Cor. j. a. Deus totius ꝓsolationis qui ꝓsolat nos ī omni tribulatiōe nr̄a. Et de eius ꝓsolatione satis dictum est: ꝛ. x. et. j. xliij. dicetur. a Et facta sunt. Hoc ptinet ad tertiam visionē. Unde hęc quę ꝓius erāt in scripsis reuelata: etiā hic dicunt reuelari iohāni ꝓut fuit causa quartę visiōis: Et facta sūt ꝓdicantib⁹ septē angelis. b Fulgura: id ē miracula. Et hoc fuit necessariū in ꝓmitiua ecclesia: vbi opus erat lacte & non solido cibo. Erant enī miracula sicut potus q̄ cibum ꝓdicationis deducebat per mēbra. i. in fidelium corda: vt sic eis esset nutrimētū fidei. Miracula aūt dicunt fulgura: quia illuminabāt videtes p fidem saltē informem: et sic postmodū findebāt corda per ꝓtritionē: sed tandē fetere faciebant peccata per ꝓfessionē: & ad vltimū vrebant p satisfactionē quę ex charitate fiebat: quę ignis dicit. Luc. xij. f. Ignem veni mittere in terrā. c Et voces/ leues. s. & rōnabiles admonitiones. d Et tremot⁹: corda quoqđā ad bonū quoqđā ad malū. e Et grādo. i. ꝓsecutio magna: quia sicut grando ꝓfringit segetes & quęq; virētia/ & tñ liquefacta terrā facit fertilem: sic persecutio/ ꝓmo frangebat fideles: sed ꝓsecutores postea uersi ecclesiā fecūdabāt vel etiā virtutes fidelium ex

Ps. 4. tribulatione crescebāt. Ps. In tribulatiōe dilatasti mihi. Et etiam numer⁹ augebat. Exo. j. b. Quāto magis affligebant: tanto magis multiplicabant. ē. viij. b. Et facta sunt tonitrua et voces & fulgura & terremot⁹ magnus. f Et signū. Secūda ps ꝓmę partis capli: in q̄ agit de ꝓfectu ecclesię positę in tribulatione: et ecōuerso de insidijs diaboli cōtra eam. Dicit ergo: Et signū. i. profectus ecclesię in amore pauptatis abiectionis/ vilitatis & humilitatis. Luc. ij. b. Et hoc vobis signū: inuenietis infantē positū in ꝓsepio. Ecce abiectio & vilitas. Hęc oia signū sunt futurę beatitudinis & vita sanctorū est signū vitę ętnę. Ecech. xxiij. g. Erisq; eis in portentū. Signū enī aliud offert sensui & aliud rep̄sentat intellectui: sic vita sanctor̄ oculis corpis non ostendit nisi miseriā: sed oculis mētis rep̄sentat ęternā gloriā. Item per signū ducimur ad rem.

g Magnū: quia de magnis. Eccj. xliij. a. Luna in oīb⁹ in tempe suo ostēsio tpis & signū ęui: Quasi luna sūt sancti: quia quicqđ habent attribuūt vero soli: q; sicut luna minuunt in sua ꝓsūmatione vt impleant illud: Eccj. lij. c. Quāto magn⁹ es/ humilia te in oībus. Et ostensio tpis sunt: quia ꝓculcando terrena ostendūt qualia sunt ipsa/ & etiam qualia sunt cęlestia pro q̄bus habendis relinquūt tpalia ꝼm illud ꝼbū dñi: Luc. xvj. c. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis: vt cū defeceritis recipiant vos in ęterna tabernacula. b Apparuit ī cęlo. i. in ecclesia militante vbi signum apparet/ sed veritas erit in triūphante. Hoc autem fuit signū. i Mulier. s. ecclesia: quę sic appellat ꝓpter fęcunditatē & debitam christo subiectionē. Viri diligite vxores vestras sicut & christus dilexit ecclesiā: Eph. v. e. k Amicta sole: id est christo qui est sol verus illuminans omnē hominem confor̄ata per imitationem quam induit in baptismo per fidem. Gal. iij. d. Qui cunq; in christo baptizati estis/ christum induistis. Indumētum tegit/ ornat et calefacit. Et baptismus tegit peccata. Ps.

Ps. 31. Beati quorum remisse sunt iniquitates: & quorum tecta sunt peccata. Item ornat conferēdo gratiam: sed postea calefacit

per opera. Malach. iij. a. Vobis timentibus nomen meum: orietur sol iusticię. Hoc dicit: qui timor est initium sapientię. Eccj. i. d. Timētib⁹ igit orieť sol: sed diligentib⁹ consummatur. Eccj. xliij. a. In meridiano exurit terram: quia diligentibus qui ardent charitate sicut sol in meridie exuritur terra liberi arbitrij/ vt desiccetur ab omni humore peccati. Et quomodo hoc facit? Per tria quę postea parit dicunt de sole: Tripliciter sol exurēs mōtes radios igneos exufflans et refulgens radijs suis obcęcat oculos. Mōtes sunt sancti: Radij ignei sunt motus ꝓcupiscentię car

l paruit in cęlo: Mulier ām/ m icta sole/ et luna sub pēdib⁹ ei⁹ n et ī cāpite ei⁹ cōrona stellarū

nalis: qui exufflātur a sanctis per votum continentię qđ fit in clericis omnibus quando ad sacros ordines promouent. Item radij sui sunt paupertas/ humilitas/ & vilitas. Isti refulgent ī clericis: quando contēnentes terrenas diuitias paupertati et vilitati & humilitati adhęrēt: Et hoc per votum paupertat[.] Item oculos obcęcat: maxime per votum obedientię. Obediens enī nec sensum nec motum debet habere nisi ad alterius voluntatem. Christus igitur verus sol primo ornat & induit sanctos veste nuptiali & ipsi postea ipsū oīa conuertēdo ad honorem & gloriam dei. Esa. xlix. c. Uiuo ego dicit dns: quia oībus his velut ornamento vestieris. l Et luna: per quam intelliguntur tempoalia quę crescunt & decrescunt nihil habētia stabile. m Sub pedibus eius. Est ergo inter solem et lunam: quia sub sole debet esse per obedientiam & super lunam: id est super tempoalia per contemptum. Unde Cant. ij. b. Leua eius sub capite meo: & dextera illius amplexabitur me. Hoc dicit vt nihil sit de aīa qđ dextera ei⁹ non comprehēdat: rationalem. s. et concupiscibilem & irascibilem: sed temporalia non debent amplecti nisi ab inferiori. s. quo ad necessitatem. n Et in capite eius corona stellarum duodecim. Hę sunt duodecim apostoli: qui dicuntur/ o Corona: quia quodāmodo christus per ipsos deuicit mundum. Habacuk. iij. d. Et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem. Excelsa ecclesię sunt apostoli: qui suas victorias non sibi sed deo attribuunt. Unde Job. xxxix. d. Nunquid mittes fulgura: id est apostolos coruscantes p miracula & reuertentia ad seipsos: dicunt assumus .q.d. totum qđ fecimus tibi attribuimus. Item dicuntur stellę: quia fixi sunt in firmamento qđ est christus: qui aquas diuisit ab aqis: id est spiritualem scripturę intelligentiā a litterali: Et est ī medio quia omnes scripturę concorditer loquunt de ipso. Item dicuntur stellę: quia luxerunt in nocte aduersitatis tanq̄ luminaria in medio prauę & peruersę nationis: Phil. ij. c. Ps. Ps. 138. Et nox illuminatio mea in delitijs meis. Baruch. iij. d. Stelę dederūt lumen in custodijs suis. s. thomas in india maiori: bartholomeus in in dia minori: simon et iudas in persia: philippus in samaria: matthęus in ęthiopia: marcus in alexandria: iohannes in asia: andreas in achaia: petrus in cappadocia: paulus in grecia: et tandem petrus & paulus in italia. Stellę ergo dederunt lumen in custodijs suis & lętatę sunt vocatę sunt/ & dixerunt assumus: & luxerunt ei cum iocunditate qui fecit illas. Uel/ Corona duodecim stellarum/ est ornatus & habitus duodecim fructuum spiritus: de quibus Gal. v. d. Fructus autem spiritus est charitas/ gaudium/ pax patientia/ benignitas/ bonitas/ longanimitas/ mansuetudo/ fides/ modestia/ continentia/ castitas. Uel duodecim stellę: sunt

& tres dotes animę

o Moraliter. Hęc i Mulier/ beata virgo est k Amicta sole: quia fuit sine omnis peccati obscuritate. l Luna sub pedibus eius: quia fuit amatrix paupertatis etiam ī lege vbi promittebant terrena. Et propter hoc dicitur mater pulchrę dilectionis: Eccj. xxiij. c. quia in nulla parte fuit in ea amor terrenitatis sed deum amauit ante omnia & nihil cum ipso. o Corona duodecim stellarum. Hę sunt duodecim prerogatiuę quas ipsa habuit: q̄ truor de cęlo: quę su-

Moraliter

* pra ipsam fuerunt. s.

tres dotes anime ⁊ quattuor corporis: filiatio dei fraternitas christi. Roma. viij. c. Coheredes quidem dei ecce filij: coheredes autem christi: ecce fres christi: decima societas angelica: vndecima pax et tranquillitas perpetua: duodecima omnium bonorum possessio secura. a Et in vtero habēs christū. s. quē cōcepit per fidem: et quotidie parit per predicationem vel operis imitationem ⁊ eius bonitatis manifestationē. c Et parturiens: per desiderium manifestandi christū alijs. Vel parturiēs per bonam voluntatem. Parturitio autē est partus preparatio: quidiu enī fructus in vtero matris augmentatur/viuificatur ac formatur/parturitio dicitur: partu vo cū nascitur. b Et clamabat/per deuotā orationem. d Et cruciatur/per pnitentiam ⁊ afflictionē. e Ut pariat: id est vt gratiam habeat pariendi christum alijs per boni operis manifestationem. Predicando enī ecclesia aduersa patit ab inimicis detrabētibus ⁊ obuiantibus: vel a seipsa carnem macerando vt predicatio sit idonea. j. Cor. ix. d. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo ne cum alijs predicauerim ipse reprobus efficiar. Quinq; enī tangit hic quę sunt necessaria predicatori vel prelato. Primū est concipere per fidem et scientiam. Secundum parturire per zelum. Tertium clamare per deuotam orationem. Quartum cruciari per carnis afflictionem. Quintum parere per exēpli boni vel operis ostensionem. Aliter enī non est partus sed abortus. Hec sūt quinq; verba apostoli. j. Cor. xiiij. d. In ecclesia volo quinq; verba sensu meo loqui vt alios instruam: q̄ decem milia verborum in lingua. Sic ergo determinate sunt conditiones ecclesie in octo. Quarū prima est obedientia ad deū: ibi: Amicta sole. Secunda contemptus temporaliū: qui ordinat ad inferiora: ibi: Et luna sub pedibus eius: id est sub affectibus. Tertia fructus in se: ibi: Et i capite eius corona stellarum duodecim. Quarta fructus in alijs: ibi: Et in vtero habens ⁊c. Vbi quinq; determinantur vt dictum est. In his octo conditionib⁹ describitur ecclesia que ambulat i nouitate spūs: ⁊ octonarius pertinet ad nouū testamētū.

Doraliter ✱ pra ipsam fuerunt. s. sanctificatio in vtero vbi fuit electa ⁊ prę elecra a deo. Unde illud. Elegit eam deus ⁊ prelegit eam. Aliter enī q̄ iohannes ⁊ q̄ hieremias. Secunda salutatio angeli. Tertia aduentus spiritussancti. Quarta conceptio filij dei. Propter hec quattuor dicitur ei: Aue gratia plena. Item q̄ttuor habuit ex parte aię. Prima deuotio humilitat. Secūda magnanimitas fidei. Tertia discretio sermonis: quia in secreto inuenta ab angelo: discrete respondit dicens: Quomodo fiet istud ⁊c. Et post: Ecce ancilla dñi ⁊c. Quarta perfectio operis. Propter hec q̄ttuor dicitur ei: Dñs tecum. Item quattuor habuit ex parte corporis. Prima priuilegiū virginitatis: quia contra opprobrium legis proposuit viuere in virginitate. Secunda fecunditas sine corruptione. Item tertia q̄ fit grauida sine grauamine. Item quarta puerpera sine dolore. Et propter hec q̄ttuor dicit ei: Benedicta tu in mulieribus.

Luc. 1. c.

a duodeci. Et in vtēro habēs ⁊ b clāmabat partūriēs ⁊ cruciat c vt pariat. Et visum ē aliud si d gnū i cęlo: Et ecce draco mā e gn⁹ rūfus hns cāpita septē ⁊ f cornua decē: ⁊ i cāpitib⁹ ei⁹ g septē diadēmata: ⁊ cauda ei⁹ h trahebat tertiā ptē stellaꝝ cęli i m n o p q presto est diabolus nocere. h Draco/primo latens in insidijs. Ps. Sedet in insidijs cum diuitibus in occultis. Vel/ Draco/per calliditatem. i Magnus/ per fortitudinem vel per elationem. k Rufus/per sanctorum sanguinis effusionē. Job. viij. f. Ille homicida fuit ab initio. Vel/ l Draco/propter modum insidiandi ⁊ cautelam temptandi. Genesis. a. Sed ⁊ serpens erat callidior cunctis animantibus terre. i Magnus/propter potentiam naturalem ⁊ scientiam et visum. k Rufus: quia sitit sanguinē: id est peccatū. Hec tria habet in se. Postmodū determinat ea que habet in alijs dicens: l Habens capita septem: id est vniuersitatem malorum. m Et cornua decem: Hui⁹ cornua sunt diuitie ⁊ potentie seculares. Et dicuntur cornua: quia per illa eleuantur homines. Item dicuntur decem: quia per illa decalog⁹ impugnat vl' pot⁹ ꝓpter illa ab hominib⁹ despicit. Isti Habacuk. j. c. Comportabit aggerem ⁊ capiet eam. Agger sūt dignitates ⁊ honores seculi: q̄b⁹ capit diabol⁹ nō solū seculares personas: immo etiam religiosas. Vel/septem capita/sunt septem capitalia vitia: quibus impugnat interi⁹. Decem cornua/vniuersitas malorum principum quibus impugnat exterius. n Et in capitibus suis septem diademata: id est victorie in vitijs: quia de hominibus nō habet diabolus victoriam nisi per vitia. o Et cauda eius: id est excellentia naturalium in qua creatus est: vnde superbiuit ⁊ peruersus factus est. p Trahebat/post se/ q Tertiam partem stellarum: id est omnes angelos/qui ei consenserunt traxit ipse secum de cęlo in terram: immo in infernū. Prima pars angelorum sunt illi omnes qui ministrant ⁊ seruiūt deo ad honorem ⁊ vtilitatem sui ⁊ generis humani. Secunda pars sunt omnes illi qui assistunt pre bonitati fruētes eius visione. De vtrisq; dicitur Daniel. vij. c. Milia milium ministrabant ei: et decies centena milia assistebāt ei. Tertia pars sunt illi qui nec astare voluerunt nec ministrare: et illi cum lucifero ceciderunt. Et dicit/trahebat: q̄si cū violentia: quia omne peccatum est violentia/ quia corruptio est nature: et trahere motus est violentus: Magis autē erat naturale angelis conuerti in suam causam q̄ lucifero consentire. Vel cauda diaboli sunt latentes suggestiones sub specie aliqua boni: quib⁹ suam tegit deceptionem / sicut cauda tegit animalis turpitudinē. Delectationē enī suggerit: sed latet anguis in herba: et sic tertiam partem hominū trahit: id est reprobos: qui. s. nec actiui sunt nec contemplatiui. Iste enī sunt due partes quas diabolus non trahit: Vel prima innocētes: secunda pnitentes: tertia neutri. Vel prima pars sūt illi qui incipiunt pnitentiam ⁊ perficiūt: Secunda pars illi qui incipiunt ⁊ non perficiunt hic/sed in purgatorio. Tertia pars sūt illi q̄ nec icipiūt nec pficiūt ⁊ illi trahunt: sī enī reprobi. Aliter. Quidam volunt ⁊ trahere ⁊ trahi: illi. s. qui volunt alijs seruire et pro loco et tempore permittunt sibi seruiri. Item alij semper volunt trahere ⁊ nunq; trahi: illi. s. qui semper volunt alijs seruire nec sustinent pre humilitate q̄ seruiatur sibi. Hi sunt due partes bonorum: qui a diabolo non trahuntur.

Ad litteram

Doraliter

Apo.

Dan. 7.

Ps. 9.

Doraliter

non trahuntur. Sed tertia pars sunt quidam qui nesciunt trahere: sed semper volunt trahi: Hi sūt qui nulli volunt seruire: sed semper sibi volunt seruiri. Job. xj. c. Vir vanus in superbiam erigitur: et quasi pullum onagri se liberum natū putat vt. s. nulli seruiat. Et ibidem. xxxix. b. Nunquid volet rhinoceros seruire tibi? Et hi trahuntur a diabolo. Vel sic potest distingui. Quidam volunt semper trahi et nesciunt trahere: vt simplices sancti. Item quidam semper volunt et trahere et trahi vt discreti: quia in eis viget et ratio ⁊ dilectio. Unde volunt trahere vbi ē trahendum / rigidi. s. et fortes contra malum. Item volunt trahi vbi oportet: qz flexibiles sunt ad bonum. Item quidam semper volunt trahere / sed nunqz trahi: illi. s. qui in suo sensu sunt singulares: et isti trahuntur a diabolo. Isti enim sunt tertia pars. a Et misit eas in terram: id est terrenorum delectationibus accendit et illexit. Vel / In terram: id est contra ecclesiam: quę dicitur terra propter stabilitatem suam. Eccs. j. a. Terra aūtem in eternum stat. c Et draco ⁊c̄. Hucusqz determinata st arma diaboli / q̄ habet vel in se vel i alijs: et modus armandi ⁊ finis. Arma autem sunt quandoqz cautela nocendi: vnde dictus est / draco. Item potentia: vnde dictus est / magnus: et hęc duo habet a natura. Item desiderium nocendi: vnde dictus est / rufus: et hoc iō: quia generale est et ex consuetudine mala. Item tria habet in se. Item in alijs septem vitia principalia per quę temptat. Unde dictū est / habēs septē capita. Item vniuersi mali p̄n / cipes p quos decalogum legis impugnat: Unde dictum est: Et cornua decem. Item consuetudo vincendi vel multiplicatio victoriaz vñ magis ē timēd⁹: Unde dictū ē: Et i capitibus eius septem diademata. Item modus armandi est apparentia aliqua boni vel vtilis quā semper pretendit quando temptat vel malum suggerit: Unde dictum est: Et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum. Et ad vltimū ponit finis quare sic armatur vt relicto sic amore dei / omnes ad terrenorum amorem alliciat: Unde dictum est: Et misit: id est mittere intēdit. b Eas. s. stellas: in terrā. c Et draco / igitur sic armatus. d Stetit: quia non dormitabit neqz dormiet qui impugnat israel: sicut nec qui conseruat vel custodit israel: id est bonos. Esa. v. g. Non est deficiēs neqz laborans in eo: non dormitabit neqz dormiet: nec soluet cingulū renū ei⁹: nec rūpet corrigia calciamēti ei⁹. e Ante mulierē / nō ad vorandū eā: sed vt impediat. Mulierē dico: f Quę erat parturiens. Illos enī maxime circūit ⁊ circūdat diabol⁹: quos bonū ꝓpositū videt habere: ne ex ipso ꝓcedāt ad bona opa. Vñ Esa. xxxvij. a. Filij venerūt vsqz ad partū ⁊ nō erat virt⁹ pariēdi. Stetit / dico. g Vt cū peperisset filiū ei⁹ devorare. Ad hoc voluit devorare christū p herodē. Si em̄ nō potest diabol⁹ oīno impedire ne hō pariat i bona operatione: tñ nititur partum per corruptionem vanę glorię devorare. Zach. iij. a. Sathan stabat a dextris iesu vt aduersaretur ei. Propter hoc legitur Exo. ij. a. Quia parentes moysi videntes filium / puerum elegantem absconderunt ipsum tribus mensibus: Qui sūt tres defectus qui debent attendi in nostris operibus / ne propter illa superbiamus. Primus est: qz opera nostra non sunt pura si bene discutiantur. Unde Job ix. d. Si lotus fuero quasi aquis niuis ⁊ fulserint velut munditissimę manus meę: tñ sordibus intinges me. Item secundus est: quia etsi sint pura non tñ magna. ē. iij. b. Modicā habes virtutem. Item si sint pura ⁊ magna / adhuc tñ pauca: qō pe-
Ps. 101. tebat Ps̄. ostendi sibi dicens: Paucitatem dierum meorum nūcia mihi: id est q̄ pauca habeo bona opa ofide mihi. Propter hęc tria dicitur. ē. iij. a. Non inuenio opera tua plena coram deo meo. Hoc timens Job dicebat. ix. d. Verebar omnia opera mea: sciens q̄ non parceres delinquēti. b Et peperit filium ⁊c̄. Hęc est tertia pars primę part⁹ in qua ostēditur adiutorium ecclesię per qō deijcitur diabolus ne eccle-

a et misit eas in terram. Et draco stetit ante mulierem quę
d erat paritura vt cum peperisset filium eius devoraret. Et
b i peperit filium masculum: qui
k rector⁹ erat oēs gentes i virgā
l ferrea. Et raptus est filius ei⁹
m ad deum: ⁊ ad thronum ei⁹.
n Et mulier fugit in solitudinē.

siam opprimat. Duplex autem ponitur hic auxilium mulieris. Unum a filio quem parit: alterum a ministris filij: ibi: Et factum est prelium. Ante mulierem ergo stetit draco et diabolus ante ecclesiam: quia ante tempus gratię omnes ducebat in infernum. s. ad limbum ad minus. Etsi tunc poterant homines resistere diabolo: non tamē facili. Item nō poterant eum expugnare nec vindictam expetere. Cōtra hęc tria parit filium qui potest resistere ⁊ diabolum expugnare et vindictam expetere. Mulier pariens: ad litteram fuit beata virgo: quę qz fuit mēbrum ecclesię attribuitur partus eius toti ecclię. De ħ partu. Micheę. v. a. Dabit eos vsqz ad tempus in quo parturiēs pariet. Prouerb. vltj. b. Mulierem fortē quis inueniet: Et respondet: Procul. Et q̄re: Quia de vltimis finibus precij eius. Ultimi fines sunt homo ⁊ angelus. Integritas ē precij id ē fœciositas ągeli: fęcūditas ꝩo ē precij hois. Utrunqz habuit beata virgo ⁊ integritatem angelicam ⁊ fęcunditatē humanam. Dicit ergo: Et peperit filium: non quemqz: sed masculum. Et hoc dicitur: quia ex omni parte fuit virilis: et nihil habuit infirmitatis oppositę virtuti. i Qui rectu
rus erat omnes gentes. Hoc dicit contra illud q̄ patres diabolo non poterant resistere facili. k In virga ferrea: id est inflexibili iusticia. Vel / In virga: id est misericordia: sed / ferrea: quia per iusticiam moderata. Et quia modo misericordia superexaltat iudiciū: ꝓpter ħ virga ponitur substā- Jaco. 2. c.
tiue ⁊ ferrea adiectiue. Sed in futuro cōfringet malos in virga ferrea: quia etsi puniet eos cū misericordia: q̄ citra cōdignū: tñ punientur sine misericordia liberante. Job. v. c. Ipse vulnerat ⁊ medetur percutit ⁊ manus eius sanabunt. l Et raptus est filius eius ad deum: id est ad vnionem deitatę et sic supponitur christus inquantum homo. Vel / Ad deum. Glo. Ad equalitatem dei: et sic loquitur de persona. Sz quomodo raptus ad deum? Respondeo ꝩ manifestationem: quia Roma. j. a. Qui predestinatus est filius dei: non ex se / sed ex manifestatione rapt⁹. Sic ergo potest diabolū expugnare ⁊ iugū eius. Esa. ix. a. Jugū oneris eius ⁊ sceptrū exactoris ei⁹ supasti. m Et ad thronum eius: id est raptus est: quia ꝩ humanitatē ascendit in cęlum vel sedet cum patre regens ⁊ iudicans mūdum. Ex hoc patet q̄ potest de diabolo vindictam expetere. Moraliter. Filius masculus Moraliter
est fides vel bonum opus. Malach. j. a. Maledict⁹ qui habet masculū in grege ⁊ offert debile. Grex est virtutum congeries vel vires naturales p charitatē vnitę. Qui igitur vires naturales pariētes habet ad obsequiū charitat⁊ si ex eis op⁹ ꝓducit. Parit q̄dem masculum: qui ꝩo facit opus ⁊ non ex charitate offert q̄dem sed debile. Talis igitur q̄ parit masculū: potest gentes regere. i. motus illicitos domare ⁊ refrenare. Thren. j. a. Facta est q̄si vidua dña gentiū. Et ħ in virga. s. disciplina: ferrea / durabili. s. et pseuerante. Hęc ē virga: de qua Exo. iij. c. Virgā hanc sume i manu tua. Hoc dicit: quia sanies corporis nō potest radi sine ea. Unde Job ij. c. Qui testa radebat saniē. Hac virga fiunt signa: quia qui hic patitur molestias: signū est q̄ habebit eternas delitias. n Et rapt⁹ est filius ei⁹ ⁊c̄. Ecce premiū. Duas partes iusticię tetigit / quę sunt facere bonū / ⁊ declinare malū ⁊ earum premiū. Qui enī potentias naturales vel vires motas ex charitate exercet ad opera: hoc est facere bonū. Et hoc est q̄ dicit: Et peperit filium masculum. Item qui motus illicitos domat per disciplinam: hoc est declinare a malo. Iste rapitur ad deū: Ecce premiū. o Et mulier fugit in soli-
tudinem: id est in secretum mentis: vbi diabolus locum nō habet: qui non amat nisi turbationem: Ubi etiam dñs in anima familiariter ⁊ blande loquitur. Osee. ij. c. Ducam eam in
Ps. 54. solitudinem: ⁊ loquar ad cor eius. Vel / In solitudinem: id est in ꝓceptū mūdi. Ps̄. Ecce elongaui fugiēs: ⁊ māsi i solitudine. Fugiēs mūdum per ꝓemptū: quia a carne possumus
ħ elongari: mundū aūt

ſſ elongari: mundum autem fugere. a Vbi habet locum paratum a deo. Job. xxxix. a. Cui dedi in solitudine domum. Hoc dicit: quia ecclesia debet continue manere in conscientia / t mundum cõtemnere / t carnis desideria reprimere. Et sequitur in Job: Tabernaculum eius in terra salsugi/

Al. habebat. nis: id est in mundo: quia ibi debet habere tabernacula non domum vel mansionẽ. Vel in solitudine celi. Luc. xv. a. Mõne relinquit nonagintanouẽ in deserto ꝛc. Al. nõ hz ſmagnum Per contemplationem fugit vir iustus qui est membrum ecclesię vbi et locus paratus est a deo / vt tãdem recipiatur ibi p aptam dei visionem. Job. xliij. a. Siã min⁹ dixissem vobis: quia vado vobis parare locũ. • b Vt ibi pascat / illam deus. s. quia pascua vberrima dat deus in ꝟ ꝑs. 22. solitudine. i. in claustro vbi mundus debet contemni. Pſ. Jn loco pascuę ibi me collocauit. Sed dicunt multi illud: ꝟ ꝑs. 77. qõ dixerunt iudei in Pſ. Munquid poterit deus parare mẽsam in deserto? Sic dicunt illi qui timent intrare religionẽ: ne deficiat eis victus. Contra quos. Esa. lj. a. Et ponet dñs desertum quasi delitias: t solitudinẽ eius quasi hortũ dñi: gaudium t lętitia inuenietur in ea: gratiarum actio t vox laudis. Homo. s. in ingressu religionis affectu przecedit intellectũ: experientia intelligentiã. Hoc est eni nomen etiam in terra qõ nemo scit nisi qui accipit. Similiter eni / Abacuk. j. b. Opus factum est in diebus nostris qõ nemo credet cum narrabit donec. s. sentiat t percipiat dulcedinem claustri. Pascat / dico: c Diebus mille ducentis sexaginta: id est toto tempore huius vitę: q: tamdiu durabit doctrina christi. Matth. vlt⁹. d. Jobiscum sũ vsq; ad cõsũmationẽ seculi. Vl / Mili / er: id est ecclesia latẽs in solitudine toto tempore antichristi: pascitur ibi doctrina christi tribus annis t dimidio quib⁹ regnabit antichristus: q̃t etiam annis przedicauit christus. Et h tempus numero przdictor̃ dierum significatur t complet vl przope completur. d Et factum est przlium in cęlo. Hoc est secundũ auxilium qõ confertur ecclesię a membris et ministris filij. Hi sunt angeli boni qui contra malos przliari dicuntur: quia conatibus malorum resistunt custodientes ecclesiam monitionib⁹ t persuasiõib⁹ bonis: quam illi semper oppugnare t destruere nituntur. Dicit ergo: Et factum est przlij ĩ cęlo: id ẽ iter eos: q̃ ecclam seruãt t eos q̃ eã ipugnãt. Vñ sequit: e Michael: q̃ ẽ pnceps ecclię. Daniel. x. d. Nemo adiutor mec⁹ ĩ oĩb⁹ his nisi michael pnceps vester. f Et ãgeli ei⁹ / minores. s. q̃ oronib⁹ iuuãt eccłam. Heb. j. d. Oes sunt administratorij spirit⁹ in ministerij missi ꝓpter eos q̃ hereditatẽ capiunt salutis. g Przliabantur cum draccone: id est lucifero t angelis alijs. s. dęmonibus. Epł. vj. b. Non est nobis colluctatio aduersus carnem t sanguinem: sed aduersus principes t potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum: cõtra spiritualia nequitię in cęlestib⁹. Vel tunc factum est przlium in cęlo: quando boni t mali angeli diuersos affectus t consensus habuerunt: quando dixit lucifer: Ascendam in celum t similis ero altissimo: Esa. xiij. d. Ecce affect⁹ t cõsens⁹ superbię. E cõuerso boni angeli humilẽ habuerunt affectum: Vñ michael dicitur pugnasse cum draccone: quia michael interpretatur quis vt de⁹: Ecce humilitas t ꝟ ꝑs. 82. reuerentia. Pſ. Deus quis similis erit tibi. Moraliter. Moraliter Per michaelem t angelos eius: designantur przlati in quorum factis t doctrina debet deus apparere mirabilis / vt vere ꝟ ꝑs. 67. de eis dicatur illud Pſ. Mirabilis deus in sanctis suis. Si ipsi bodie magis dicunt: Quis vt mundus: q̃ quis vt deus. Querunt eni quę sunt mũdi t non quę sunt dei. Unde non pugnant cum draccone sed pacem inierunt cum eo. Luc. xxiij. b. Facti sunt amici herodes t pilatus: id est gloriantes in mundo t diabolus. Modus autem ſderis qõ fecerunt cum eo / dicitur Gen. xliij. d. Da mihi animas: cętera tolle tibi. Et ipsi libenter hoc facit̃: quia de alijs non curant dũmodo habeant spolia. h Et draco pugnabat t angeli eius: noxia consulendo: peruersa t iniqua suggerẽdo: bonor̃ exercitum oppugnando. i Et nõ valuerũt / draco t angeli eius sanctor̃ spiritũ suffragia remouere. De pe. diſ. 2. c. ſi enĩ. in fine k Nec⁹ locus inuẽtus est eor̃ amplius in cęlo. i. in ecclesia. i. in sanctis: q: etsi per sanctos trãseant cruciãdo cos / mõ tñ habẽt in eis mansionẽ. Non eni possunt vel auferre bonor̃ iustitiã vel eos ꝓtrahere ad culpam. Verum est nisi ex ꝓpria hois volũtate. Unde Hiero⁹. Debit est hostis qui non põt vincere nisi volentem. Etsi aũt diuina dispositione ꝓmittente aliq̃n peccẽt boni: non tñ locũ habet ĩ eis diabolus: quia nec eos detinere potest quantũ vult / t eis cedit in bonũ: quia fortiores resurgũt. Unde etiam in fabulis poetar̃ legitur: q̃ ãt⁹ gigas fuit quidã qui quotiẽs cadebat ĩ terrã fortior resurgebat. Unde t de petro legit q̃ post casũ fortior resurrexit. Luc. xxij. g. Et egress⁹ foras fleuit amare. Nec potest diabolus quãtũ vult detinere: Quia. ij. Pet. ij. b. Mouit dñs pios de tẽptatiõe eripe. Bene dicit q̃ non est inuẽt⁹ locus ei⁹ ĩ cęlo. i. in cęlestib⁹: sed bñ inuenit in terrẽis. Uñ sequit. l Et ꝓiect⁹ ẽ. Primo adiutorijũ duplex collatũ ecclesię ostendit: et q̃d ex eo sequit: quia deiectio diaboli. Uñ dic̃: Et ꝓiect⁹ ẽ draco ille. s. diabol⁹ q̃ ẽ. m Draco / ꝓt inuidiã. n Magnus / ꝓt supbiã vl ꝓt ꝓsumptionẽ quã ex supbia habet. Job. xl. c. Absorbebit fluuium t nõ mirabit et habet fiduciã q̃ influat iordanis in os ei⁹. o Serpẽs / ꝓt astutię calliditatẽ. Gen. iij. a. Serpẽs erat callidior cũctis aiantib⁹ terrę. p Antiquus / ꝓt pcti cõsuetudinẽ. Esa. xxvij. a. Serpentẽ vectẽ. q Qui vocat diabolus. i. deorsum fluẽs a bonis ĩ malos: quos facit fluere in peccata. Vel hoc dicit: q: ipse fluere nõ cessat / q: sp peccat. Pſ. Supbia eor̃ qui te oderũt ascendit semper. r Et ꝟ ꝑs. 73. sathanas. i. aduersari⁹: quia humano generi aduersari non desinit. s Qui seducit. i. seorsum a via veritatis ducit. i. ducere intendit: Voluntatem enim habet etsi actu non possit. t Uniuersũ orbẽ. i. oẽs sctos q̃ in se reflectunt ꝓ amorem. Vel / m Draco / dicit ꝓ auaritiã. Draco eni est aial sitibũ dũ. n Magn⁹ / ꝓ supbiã. o Serpẽs / ꝓ inuidiã p Antiquus / ꝓ gulã: q: b ẽ antiquũ pctm. s. ꝑmi hois. q Diabolus / ꝓ luxuriã: q: diabolus interꝑtat defluens. r Sathanas / qñ temptat ꝓ irã: q: ira maxie nobis aduersat: quia ꝓturbat aiam ĩ toto: ita q̃ impedit t a supiori t ab iferiori. Alia pctã etsi excludãt ordinẽ supior̃ t ĩ parte ordinẽ inferior̃: ira tñ vtrozũq; ordinẽ ꝓturbat. s Qui seducit vniuersũ orbẽ / qñ tẽptat ꝓ accidiam. Nunc itaq; totiens describit vt meli⁹ cauere sciam⁹ eius insidias. v Et / cuius tãt⁹ erat iste tñ / ꝓiect⁹ ẽ in terrã / auxilio filij t suor̃. Ecech. xxxj. g. Ecce deductus es cũ lignis voluptat⁹ ad terrã vltimã: in medio incircũcisor̃ dormies cũ eis q̃ interfecti sunt gladio. Vel in terram. i. in malos in quos magis deseuit repulsus a sanctis. x Et angeli ei⁹ cũ eo missi sũt / in terrã. s. ad decep tionẽ malor̃ et randẽ mittent oẽs ipsi simul ad dãnationẽ in infernũ. y Et audiui vocẽ magnã ꝛc. Quarta pars primę partis capituli in qua ostenditur quantum congratulãtur angeli t de adiutorio ecclesię t de diaboli deiectione. Et in hac parte sic procedit. Primo ostenditur congratulatio angelorum. Secundo prouocatio eor̃ in inuicem ad exultandũ ibi: Propterea lętamini cęli ꝛc. Tertio inuectio eorum contra malos: ibi: Uę terrę t mari quia descendit ꝛc. Dicit ergo: Et audiui vocẽ magnã: quia magnã lętitiã

℣ significat. a ¶In cęlo: id est in angelis vł animab⁹ sanctis. b ¶Dicentem: nunc facta est salus ⁊c. Hęc autem exultatio est de duobus. Primo de gratia collata ecclesię: ibi: Nunc facta est. Secundo de potestate christi: ibi: Et potestas christi eius. Gratia autem collata ecclesię triplex ē .s. gratia operans: Unde dicit: c ¶Nūc facta est salus ecclesię per gratiam operantem. d ¶Et virtus: per gratiā cooperantem. e ¶Et regnū dei nostri: factum est: id est collatum ecclię per gratiam confirmantem. Uel sic. c ¶Nunc facta ē salus: id est remissio pcⁱ⁹. d ¶Et virt⁹. i. robur bene operādi. e ¶Et regnū: auxilium diuinū. s. virtia calcandi: ꝺ̄o tūc fit. f ¶Dei nostri: quando excluduntur aereę potestates. Hęc tria per triplicem gratiam quam pręmisimus conferūtur. Bene autem dicit de his facta ē ⁊ nō fit vel fiet: quia ante aduentum christi erat salus ⁊ cętera in fieri et non in termino: modo vero est econuerso. Sequitur secunda exultatio cum dicit: g ¶Et potestas: quā ꝺ̄us habebat diabolus super genus humanum permissione dei: nunc facta est. h ¶Christi. s. filij. i ¶Eius: id est dei patris: quia christ⁹ omnia trahit ad seipsum: Joh. xij. e. Ego si exaltatus fuero a terra ⁊c. Qui ergo non trahuntur non sunt: quia mali homines non sunt: vt dicit Boetius: sed sunt socij eius qui non est: Job. xvij. c. Hęc autem potestas in duobus cōsistit. s. in delectione diaboli: et in victoria ecclesię: de qua dicit: ibi: Et ipsi vicerunt ⁊c. De primo autē dicit: Quia proiectus est / Quasi bene dico / ꝙ salus facta est et potestas christi. k ¶Quia proiectus est: id est refręnatus. l ¶Accusator fratrum nostror⁹. Hoc dicunt angeli: ergo sumus fratres eorum: quia de hoibus ipsi loquunt. Uerū est quo ad gratiam: non quantum ad naturam et quia ad eandē hęreditatē vocati sum⁹. Sed quare dicit singulariter accusator: Sol. Hoc refert ad principem eorum / a quo alij mittuntur vt accusent. Uel hoc dicit vt significēt vnifōrmem intentionē dęmonū. m ¶Qui accusabat: id est accusabilem reddebat / ad mala opera eos per suas suggestiones instigādo et inducendo. n ¶Ante conspectū dei nostri: quē nullum latet secretum. Heb. iij. d. Omnia nuda ⁊ aperta sūt oculis ei⁹. o ¶Die ac nocte. i. ꝓtinue vel ꝑ ꝓspera vł per aduersa: et hoc maxime nobis timendū est: qz continue insidiat nobis vt reprehensibiles reddat. j. Pet. v. Aduersarius vester diabolus circūit quęrēs quem deuoret. p ¶Et ipsi vicerūt illū. s. diabolū angeli vł potius boies iusti auxilio angelorum fulti. Et hoc est secundū in quo notat potestas christi: quia. s. per ipsum ecclesia vicit. Uicerūt. In hoc notatur libertas arbitrij: nec oīno per se sed / q ¶Propter sanguinem agni: id est fidem passionis christi. Exo. xij. b. pręcipiuntur postes ꝺ̄ sanguine intingi: id est intellectus ⁊ affectus ⁊ sic poterim⁹ liberari ab exterminatore āgelo. Unde Cant. vlt. b. Pone me vt signaculū super cor tuum: vt signaculū super brachium tuum. r ¶Et propter verbum testimonij sui: id est propter apertam confessionem fidei christi qz nō tacēt vbi loqui necesse est: vt dicit Glo. Uel / ¶Propter ꝟbū testimonij sui / qꝺ fuit ꝺ̄ resurrectiōe christi. Act. iij. g. Uirtute magna reddebant apostoli testimoniū resurrectionis iesu christi dñi nostri. s ¶Et non dilexerūt animas suas vsq; ad mortem / exclusiue: id ē tm̄ ꝙ illa dilectio excluderet mortem. Uel / q ¶Propter sanguinē / quo ad

a in cęlō dicēntē: Nūc facta ē
b salus ⁊ virtus ⁊ rēgnū ꝺ̄i no
c stri ⁊ potestas christi ēius: qz
d ꝓiectus est ⁊ accusator fratrū
e nostrorū qui accusabat illos
f ante conspectū dei nostri diē
g ac nocte. Et ipsi vicerūt illum
h ꝓpter sanguinem agni / et
i ꝓpt̄ verbum testimonij sui:
k et non dilexerunt animas su-
l as vsq; ad mortem. Ꝓpte
r rea lętāmini cęli ⁊ qui habita-

ℨ tis i eis. Uę terre ⁊ mari / quia
a descendit diabolus ad vos
b hābens iram magnam / sciens
ꝙ modicū tempus habet. Et
c postq; vidit draco ꝙ proiect⁹
est in terram / persecut⁹ est mu-
lierē quę peperit masculum.
d Et dāte sunt mulieri alę due
e ąquilę magne vt volaret i de-
s sertum i locum suum: vbi ali
tur per tempus ⁊ tempora et
b dimidium tpis ą facie serpētis

Job. xv. b. Maiorem hac dilectionē nemo habet q; vt animā suam ponat. quis ꝑ amicis suis

t ¶Propterea. Hic mutuo inuitant se angeli ad exultandū. Dic ergo: Propterea: quia. s. ꝓiectus est hostis: qz sal⁹ restituta ē humano generi. v ¶Lętamini cęli: id est maiores angeli: quibus dñs immediate reuelat sua secreta. x ¶Et qui habitat⁹ in eis. s. vos minores. Et in maiorib⁹ dicunt habitare minores: quia ab illis recipiunt illuminationes. Uel / Cęli / dicūtur angeli: Et qui habitant in eis / dicuntur sancti. y ¶Uę terre ⁊ mari. Hic inuehitur contra malos ex nimia lętitia. Per terram stabiles in vno peccato designantur. Per mare illi qui de vno fluunt in aliud: Ut per hęc duo omnes peccatores intelligunt: quia sic mare sūt fluentes deorsum: sed terra: qz stabiles et pōderosi quo ad motū sursū. Econuerso dicitur ꝙ spiritussanctus stabilis est ne fluat deorsum: sed mobilis vt ascēdere faciat sursum: Sap. viij. c. Uę / ergo / terre ⁊ mari. Et q̄re vę: z ¶Quia descendit diabolus ad vos Descendit inquā de sanctis i quibus erat per suggestionem. a ¶Ad vos: vt. s. in vobis faceret mansionem. b ¶Habens iram magnam: sciens ꝙ modicum tempus habet: vnde ardentius ad debellandū grassatur: et eos qui recte vellent viuere expugnare conat. j. Joh. ij. c. Filioli nouissima hora est. c ¶Et postq; vidit draco ⁊c. Secunda pars capituli in qua agit ꝺ̄ profectu ecclesię sub aperta persecutione dęmonū: et ostenditur hic conat⁹ diaboli aperte ecclesiam persequentis. Unde dicit: Et postq; vidit draco ꝙ proiectus esset in terram persecutus est mulierē quę peperit masculū. Anteq; tm̄ persequeret. d ¶Date sunt mulieri due alę / tanq; arma quibus se posset elongare. Hę alę sunt vita actiua ⁊ contemplatiua: quę significatę sunt per marthā ⁊ mariam: Luc. x. g. Uel / Due alę. sunt amor dei ⁊ proximi. De quibus: Matth. xxij. d. Diliges dominū deum tuum. Et post pauca. Et proximū tuum sicut teipsum. Alę dico nō quecunq; / sed / t ¶Aquilę magne. Et hoc dicitur: quia in cęlum faciunt volare. Phil. iij. d. Nostra conuersatio in cęlis est. Uel / Due alę / sunt contemptus mūdi ⁊ fruitio dei: q̄s christ⁹ ꝓtinue habuit etiā hic in via. Et q̄re datę sūt illi? e ¶Et volaret in desertum. Per hoc intelligitur profectus: quia vt. s. dictum est / mulier prius fugit q̄si pede: ⁊ q̄si adhuc amās terrena / s sub deo modo volat: quia iam pedibus non tangit terram et prius dixit solitudinem: hic dicit desertum: quia solitudo excludit tumultū mūdi ⁊ non res: desertum ꝺ̄o vtrunq; s. et res mundi ⁊ tumultum f ¶In locum suum: Ergo locus proprius ecclesię est desertum: vbi nec res mundi sunt nec tumultus. g ¶Ubi alitur ꝙ temp⁹ ⁊ tpa ⁊ dimidiū tpis: id est doctrina christi pascitur tribus annis ⁊ dimidio. i. toto tpe vitę p̄sētis: vt s. capł̄o ꝓximo expositū ē: mille ducēt⁹ sexagita. b ¶A facie serpētis: id ē ab impugnatiōe diaboli persequentis. Uel si refertur hoc ad tempus antichristi: verum est: qz tunc ꝙ tres ānos et dimidiū latebit ecclia ad ꝓpriū locū. s. ad pauptatē redacta.

ℨ Et misit. Superius

a Et misit. Superius ostendit q̄ diabolus persecutus est mulierem: modo ostendit modum dicens: Et misit serpēs Cum serpens alas non haberet: quibus post mulierem posset volare/ fecit qđ potuit: quia/ b Ex ore suo: id est per suos satellites tribulationem cōtra eam misit. c Post mulierem: bene dicit: quia eam non attigit nec p̄ualuit. Misit inquā/ d Aquā tanq̄ flumen: id est abundantem vtiozuz multitudinē. Vel/ Aquam. i. tribulationē. e Tanq̄ flumē/ inūdātē. Cant. viij. c. Aquę multę: id est tribulationes/ non poterunt extinguere charitatem. Esa. viij. b. Ibit super iudam inūdans: id est tribulationes multiplicans: t tñ transiens vsq̄ ad collum veniet: quia etsi p̄emittur ecclesia tribulationibus: non tñ opp̄imit. f Ut eam faceret trahi a flumine: id est vt per tribulationes eam induceret ad peccandū. g Et adiuuit terra mulierem: id est cęlestis ecclesia: quę est terra viuentium: id est sancti qui iam sunt in patria: vel oēs electi qui in fide stabiles et perfecti adhuc viuūt in pugna oationib⁹ suis a tribulationib⁹ ecclesiam liberauerūt. Unde sequitur: b Et aperuit terra os suū/ ad deprecādū dñm. i Et absozbuit flumē qđ misit draco de ore suo. Hoc fec̄ dū p oationē suā absoꝛbuit diabolicā tēptationē t mitigauit tribulationē. Vel/ Terra. i. christ⁹ in q̄ vt i terra firma fūdata ē eccta. j. Cor. iij. c. Fūdamētū aliū nemo ponere p̄dest p̄ter id qđ positum est qđ est christ⁹ Ie/
Ps. 84. sus. Ps. Benedixisti dñe terram tuam t sic auertisti captiuitatez iacob. Hic adiuuit mulierem: id est ecclesiam: quia nostras tribulationes ipse portauit: et exemplum sustinendi dedit t virtutē. Esa. liij. b. Vere lāguozes nr̄os ipse portauit: et ipse apert⁹ ē vt flumē absoꝛbereť. Esa. ij. c. Ingredere in petram t absc̄ōdere in fossa humo. Ibi enī absoꝛbetur flumen. i. tribulatio mitigať. Quia vt dicit beat⁹ Bersi. Deuotus miles sua non reputabit cum benigni ducis vulnera intuebitur. Unde apostolus Heb. xij. b. Aspiciētes in auctozem fidei et consūmatozem iesum qui p̄posito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta atq̄ in dextera dei sedet. Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoꝛib⁹ aduersum semetip sum contradictionē vt nō fatigemini animis vestris deficientes: nondum enī vsq̄ ad sanguinē restitistis. Vel flumen appellantur hic bona tempoꝛalia quę fluida sunt t impmanētia. Hęc/ l De ore/ serpētis. i. ex instigatiōe serpēt⁹ t psuasiōe diaboli deo permittēte missa sunt in ecclesiam dei: qñ a cōstātino regnum occidentale datum est ecclesię. Et bene/ ex ore/ serpētis: a quo nisi venenū nō exit. Unde tūc audita fuit vox angelozum dicētium: Hodie diffusum est venenū in ecclesia. Per hoc ergo flumen: id est per abundantiā tempoꝛaliū frangitur vna ala. f. contemptus mundi/ et per consequens alia. f.
Ps. 68. amoꝛ dei. Et p̄opter hoc clamat ecclesia per Ps. Saluum me fac deus quoniam intrauerūt aquę vsq̄ ad animā meam. Et scitote q̄ male esset ecclesię nisi terra: id est diligentes terrena absoꝛberent ea. Os enī gratanter eis aperuit t cum desiderio ea suscipiunt et sic ea occupāt q̄ sanctis nihil relinquūt. Unde t sic adiuuant eos: quia ipsi remanent in pauptate. Et
Ps. 31. hoc est qđ dicit Ps. In diluuio aquarum multarum ad eum nō ap̄oximabunt: id est ad quemlibet sanctū. k Et irat⁹ est draco in mulierem: id est contra mulierem videns eā habere auxilium: et qđ eam nō potest vincere/ t tñ non desinit impugnare. Unde dicit: l Et abijt/ a maioꝛibus/ recedens: quos oppugnare non potuit. m Facere p̄eliū cū reliq̄s de semine ei⁹: id est cū minoꝛib⁹ sanctis. n Qui custodiunt mandata dei t habent testimoniū Iesu. Hoc est qđ dicitur Gen. iij. c. Et tu insidiaberis calcaneo ei⁹.
Ps. 9. Hoc dictum est serpenti qui cum non potest maioꝛes vincere: calcaneo: id est minoꝛibus insidiať. Ps. Insidiatur vt ra-

plat pauperem: id est illum qui parum habet adhuc de virtuꝛibus et bonis operibus. o Et sedit super arenam/ vel stetit: id est super infructuosos t incompactos/ moꝛā fecit exinde insidians bonis. Ps. Sedet in insidijs cum diuitibus in occultis vt interficiat innocentem. Ps. 9. Expositio Ca. XIII.

l Et vidi de mari bestiam tc̄. Tertiūdecimū cap'm in quo agitur de persecutione ecclesię futurę sub antichꝛisto in fine mundi: sicut in p̄cedenti ęgit de p secutione ipsius excitatę a diabolo p se et et b a p̄ncipio p̄si⁹ ecclesię. Diuidit autem hoc capitulū in duas partes. In prima ponitur persecutio ecclesię quę fiet per antichꝛistum t p̄ncipes ęculi. In secunda ponitur persecutio quam faciēt pseudo apostoli antichꝛisti quos ipse mittet in vniuersum mūdū: ibi: Et vidi aliam bestiam tc̄. In prima parte dicuntur septem. Primo describuntur moꝛes antichꝛisti generaliter et genus eius. Secūdo agitur de potestate eius: ibi: Habentem capita. Tertio de simulatione eius: ibi: Et vidi vnū de capitibus. Quarto de vsu potētię: ibi: Et datum est illi bellum facere cum sanctis. Quinto de ambitu potentię eius: ibi: Et data est illi potestas in omnem tribum. Sexto de pęna eius t suoꝛum: ibi: Si quis habet aures audiēdi audiat. Septimo de profectu ecclesię qui ex p̄missis elicitur: ibi: Hic est patientia tc̄. Dicit ergo: p Et vidi: quasi quia per se draco non potest ecclesiam penitus deuincere/ malam sibi familiam copulabit q̄ quā eam opp̄imet t destruere laboꝛabit: inter quos pessimus erit antichꝛistus t efficacioꝛ ad nocendū. Unde t bestiam⁹ vocat eum dicens: Et vidi bestiam: id est antichꝛistum nihil omnino fm rationem gerentem: sed omia per crudelitatē. Gen. xxxvij. g. Fera pessima deuoꝛauit filium meū Ioseph. q Ascendentem de mari: id est de iudęis nascentē. Judęi autem dicuntur mare: quia etsi p̄ius fuerunt terra culta per legem t p̄opheťas fertilis t amęna: quia tñ peccatū maximū fecerunt/ chꝛistum crucifigentes: p̄opterea instabiles t vagi facti sunt sūper terram: illam maledictionē cain incurrentes. Gen. iiij. b. Eris p̄fugus t vagus super terram. Et sic sunt mare qđ fluidum est t amarū. Unde Thren. j. c. Peccatum peccauit hierusalem/ crucifigendo chꝛistum: p̄opterea instabilis facta est. Et hoc fuit significatū/ Gen. xiij. c. Quia dicit ibi q̄ pentapolis erat sicut paradisus dñi: sed postea subuersa fetida facta est t abominabilis et dicitur mare moꝛtuum. Sic iudęi p̄ius populus peculiaris dñi qui erant pentapolis/ p/pter pentateuchū moysi/ ꝓpter peccatum sunm subuersi facti sunt abominabiles t fetidi: et quasi in mare moꝛtuū redacti. De mari ergo: id est de iudęis t de tribu dan quę fuit in israel vilissima. Et p̄opter hoc dicit ascendentem: quia de vili tribu veniet ad magnam potestatē. Gen. xlix. c. Fiat dan coluber i via cerastes in semita. Et hoc dicitur de antichꝛisto: quia ipse insidiabitur t nocebit obseruantibus p̄cepta t consilia. Cū ergo dicit/ de mari: ostēdit vnde moꝛ⁹: cū dicit/ ascēdē tē: ostēdit ad quātā ptātē t ad qđ veniet: vñ hoc: Sol. Quia mali in p̄ncipio ascendunt sed hoc vt magis t de altioꝛi ruant. Tolluntur in altum vt lapsu grauioꝛi ruant. Et p̄opter hoc dicit de ei⁹ p̄ncipio: sed in fine deȳciunt. Unde Prouerb. xxix. d. Superbū sequitur humilitas. i. delectio. Ecōuerso est de bonis q̄ in p̄ncipio deṕmunt: ꝑ exaltant in fine. Unde de chꝛisto dꝛ: Ascēdit ad cęlos: et tñ nō dꝛ vñ ascēdit. Itē p b̄ q̄ dicit: q̄ ascēdit de mari: significať q̄ cito erit casur⁹: qz de instabili t fluxibili fundamēto sup qđ diu nō pōt ędificiū stare. Unde in fine p̄cedēt⁹ capituli dictū est. Et stetit sup arenā Matth. vij. d. Similis est viro stulto: qui ędificauit domū suam super arenam: t descendit pluuia t venerunt flumina et flauerunt venti t irruerunt in domū illam t cecidit ruinę eius magna.

na eius magna. a habentē capita. Hoc ē secūdū qđ dicit i hac ꝓma ꝑte. s. de potestate ātichristi. Quę erit triplex. Primo enī agit de potestate quā habet a principib⁹ sibi collatā. Secundo de ea quam habebit ex malicia instigante. Tertio de ea quam habebit a diabolo inflammante. De prima dicit ibi: Habentem. Bestiā dico habētē b Capita septē. Hi sunt omnes illi q̄ volunt ꝓcesse omnibus & nulli subesse. Amos. vj. a. Vę vobis qui opulenti estis i sion: optimates capita ꝓpłorū. Et q̄re vę? Quia ipsi sunt de familia antichristi. Christus enim et sui famuli ministrare venerunt & non ministrari. Vel/ Capita septem: id est septem principes iniquitatis. Princeps prim⁹ / cain: qui ecclesiam malignantiū incępit eiq̄ ꝓfuit. Et recte incępit a possessione: quia cain interꝓetat possessio/ & terminat in apertam christi aduersitatem & cōtradictionē. s. in antichristum: qui erit vltimū caput. Secundū caput fuit nemroth. De quo Gen. x. b Alia q̄ttuor/ sūt q̄ttuor regna: quę significant ꝑ quattuor cornua: Zach. j. d. Item per quattuor bestias: Daniel. vij. a. Item per quattuor animalia: Ezech. j. b. c Et cornua decem: id est potēciam/ sapientiam/ diuitias/ & simulationē. Ipse enī simulabit se morturū & postea resurrecturum. Hęc quattuor quibus maxime vtitur dicuntur decem: quia per ē impugnabit decalogum. Vel septem capita: septem vitia capitalia: quibus decem pręcepta impugnabit. Unde & sequit: Cornua decem: & super cornua eius decem diademata: quia per hęc habebit victoriam de obseruatorib⁹ decalogi vel se habere reputabit. Vel/ decem cornua/ erunt vniuersi principes mali qui adhęrebunt ei: & obseruantes decalogum impugnabunt/ & de multis habebunt victoriam spiritalem/ quia ipsi in animabus subuertentur: de alijs. s. de sanctis corꝑoraliter tm̄: quia eos occident & flagellabūt d Et super capita eius noia blasphemię: quia dicunt christum non deum fuisse sed magum. Danielis. xj. f. Aduersus deum deorum loquetur magnifica. e Et bestia quā vidi &c. Hic describit bestiam a potentia quam habebit ex nequitia instigante/ dicens: Et bestia quam vidi similis erat pardo: ꝓpter varios modos decipiendi. Pardus erit antichristus: quia valde erit peruersus. Hiere. xiij. d. Si mutare potest ęthiops pellem suam & pardus varietates suas &c. f Et pedes eius sicut pedes vrsi. Hoc refert ad deceptionem actualem: pedum enī est terram conculcare. In pardo igitur ars decipiendi: sed in pedę ipse actus decipiendi designatur. q. d. illos quos decipiet tales faciet vt digni sint in igne gehennę sub pedib⁹ dęmonū conculcari. g Et os eius sicut os leonis/ qđ devorat & fetet: sic iste fetens per maliciam devorabit crudelit oēs sanctos & persequet ecclesiam. Item pardo comparatur ꝓpter variam philosophorū assertionem quam tenebit. Item pedibus vrsi ꝓpt ꝓpauę ꝑpetrationis velocitatem & sanctorum conculcationem. Item os leonis/ dicitur ꝓpter sanctorum mortem & occisionem crudelem & devorationem. Vel/ pardo/ comparatur ꝓpter concupiscentiā oculorum. Item vrso ꝓpter concupiscentiam carnis. Daniel. xj. f. Et erit in concupiscentijs fęminarum. Item ozi leonis ꝓpter superbiam. Hiere. l. b. Ascēdit leo de cubili suo et prędo gentium se leuauit egressus est de loco suo vt ponat terram tuam in solitudinem o ecclesia. h Et dedit illi draco. Hic tangit de potestate antichristi data sibi a diabolo dicens: Et dedit draco virtutem/ faciendi miracula: vt dicit Glo. Sed miracula fiunt ad manifestationē dei: ergo cum deus non manifestetur per illa/ patet q̄ non erūt miracula. Item diabol⁹ nō habet potestatē nisi in naturalib⁹ &

a habentem cāpita septē & cōrnua decem: & sup cornua eius
b decem diademata: & sūper ca
c pita ei⁹ nomina blasphemię.
d Et bēstia quam vidi/ similis
e erat pardo: et pedes ei⁹ sicut
f pedes vrsi: et ōs eius sicut os
g leonis. Et dedit illi draco vir
h tutem suam & potestatem ma
k gnam. Et vidi vnū de capi
l tib⁹ suis q̄si occisū in mor
m tem et plaga mortis eius cura
n ta est. Et admirata est vniuer
o sa terra post bestiā. Et adora
p runt draconē: qui dedit pote
q statē bestię: et adorauerūt be
r stiā dicētes: Quis similis bestię:
s et qs poterit pugnare cum ea?

nō i libero arbitrio: vl i eis q̄ subsūt libero arbitrio. Sol. Nec est q̄ nō erūt miracla & magis mirabilia. Virū aūt & mirabile idē: & mirū i cognoscēte: mirabile i ipo cognito: miraculū ꝓpter ad cognoscēdā dei virtutē. i Et potestatē magnā/ seducēdi multos. Hic ponunt vndeci coditiones i descriptione bestię: q̄ patēt p ordinē. Per has itaq̄ intelligitur totū corpus antichristi: quia vndenarius ē numerus transgressionis. Hoc significatum ē p hoc qđ dicitur in Ps. Tabernacula idumęorū & bismaelitę: vbi enumerantur vndecim populi/ p quos intelligitur vniuersitas malorum: quibus debetur pena significata per vndecim genitiuos. Soph. j. d. Dies illa dies irę &c. Et per vndecim onera gentium: de quibus dicit Esa. xiij. ca. vsq̄ ad. xxiij. k Et vidi vnum. Tertia pars primę partis: in qua agit de simulatione ātichristi. Hic ergo ꝓmo agit de ei⁹ simulatione: Secūdo de efficacia ei⁹ simulatiōis: ibi: Et admirata est vniuersa terra. Dicit ergo: Et vidi vnū de capitibus/ septem. s. prędemissis: id est antichristū: Qui bene dicit esse vnū ō suis capitib⁹ siue caput suū: quia dicet se esse ꝓncipiū sui ꝑsonę. ij. Thessal. ij. b. Ostendēs se tanq̄ ipse sit deus. Daniel. xj. f. Eleuabit & magnificabit aduersus oēm deū. l Quasi occisū: qz ad litterā per artem magicam simulabit se esse mortuū. m In mortem. Hoc dicit/ ne credat loqui sm cōmunē vsum & modū loquendi quo aliquis quasi occisus vl q̄si mortuus dicit qui ꝓxim⁹ ē morti. n Et plaga. Post simulationem mortis/ sequitur simulatio resurrectionis. Vñ dicit. Et plaga mortis eius curata est. Arte enim magica ferretur a dęmonib⁹ in aera quasi ascendat in cęlum: et sic putabitur ab omnib⁹ resurrexisse: qui ꝓius mortuus putabatur ab omnib⁹. Per triduū enī latēs mortuus putabit. Nec ipse mortem occidet sicut christus: sed potius mors ipsum. Osee. xiij. d. de christo. Ero mors tua o mors. o Et admirata est vniuersa terra. Hic ostendit efficaciam simulationis. Hęc autem efficacia simulationis erit in duobus: qz habebit efficaciam in alijs & in seipso. De secundo dicetur. j. ibi: Et datum est ei os loquens magna &c. De ꝓmo dicitur hic: Et admirata ē &c. Hoc consistit in quattuor. Primo: quia admirabunt gentes & populi & conformabunt se illi & adorabūt & laudabūt. Dicit ergo: p Et/ qz credēt eū resurrexisse. admirata est: id est admirabit. q Vniuersa terra: id est homines habitantes in terra/ dei permissione et peccatorū suorum meritis per magicas artes illi⁹ decepti. r Post bestiam/ vadēs. s. Ecce conformatio. s Et adorauerunt draconem: id est diabolum in antichristo quē putabunt resuscitatum: sicut illi qui videbant christum faciem miracula glorificabāt deum & adorabant. t Qui dedit potestatem/ resurgendi. s. v Bestię: id est antichristo. x Et adorauerunt bestiam: id est antichristum/ se illi humiliando: sicut discipuli adorauerunt christum post resurrectionem suam: Matth. vltī. d. Undecim discipuli abierunt in galileam in montem vbi constituerat illis iesus & videntes eum adorauerunt. y Dicētes: admirādo: z Quis similis bestię: id est quis potest tanta facere. a Et quis poterit pugnare cum ea: id est voluntati eius resistere: Ecce laus quā ei exhibebūt. Hęc quattuor deberent exhibere deo. Debemus enim nos admirari dei sapientiam & malestatem. Roma. xj. d. O altitudo diuitiar sapientię & scientię dei &c. Hęc est admirabilis in creatione maioris mundi: sed magis admirabilis in creatione minoris mūdi: id est hominis qz verbū extrinsecū vniuersale non est abbreuiatū: qz ni hoie incluſit q̄dāmodo omnē creaturā. Usi & bō ōz oīs creatura.

Et in boc fuit

Et in hoc fuit significatū q verbum internū vniuersale erat abbreuiatum. Item debemus admirari dei patientiam t bumilitatem. Item adorare diuinitatē. Matth.iiij.b. Dñm deum tuum adorabis.j.proximo.b. Adorate eū qui fecit cęlum et terram ꝛc. Sed laudare bonitatem. Unde illud: Lauda mater eccłia: lauda dei

Ps.117. clementiā. Ps. Cōfitemini dño: id est laudate: quoniam bonus.j.xix.a. Laudē dicite deo omēs sancti ei⁹ t qui timetʒ eū pusilli t magni. a

B Et datū est ei os ꝛc. Hic agitur de efficacia simulationis quam habebit antichristus in seipso: qz ex eo q videbit q credetur resurrexisse orietur in eo magna

Al.tillos presumptio/t ex presumptione aperta blasphemia. Unde dicit: Et datum est ei/permissione diuina. b Os loquēs magna: dicendo se esse deum. Danieł.xj.f. Aduersus deū

Ps.11. deorum loquetur magnifica. Ps. Disperdat dñs vniuersa labia dolosa t linguā magniloquam. c Et blasphemias: negando christum esse deum. Ad hunc pertinent omnes illi ō

Ps.72. quibus dicitur in Ps. Posuerunt in cęlum os suum t lingua eorū transiuit in terra: Quia erit in concupiscētia fęminarum: Danieł.xj.f. d Et data est. Hic ostenditur quātum durabit illa persecutio: quia per tres annos t dimidiū et hoc totiens repetitur ne oblitioni tradatur. Et si eni magna sit tribulatio/propter breuitatem temporis minus timebit. Unde dicit: Et data est illi potestas facere/mala predicta: per menses quadragintaduos. Sequitur: e Et aperuit ꝛc. Scōm Glo. prius cū dictum est loquēs blasphemias ꝛc. intelligebatur de presumptione ex qua occulte blasphemabat: modo vero de aperta blasphemia: Unde dicit. Et aperuit os suū in blasphemias/actuales. f Ad deum: non tm contra/sed vsq ad deum a sanctis.s.incipiens blasphemare t vsq ad deum procedens. g Blasphemare nomen eius: id est fidem t doctrinā t miracula christi: quibus nobis notabilis est deus. Joh.j.b. Unigenitus q est in sinu patris nobis enarrauit illum. b Et tabernaculum eius: id est humanam naturam in qua latuit diuinitas in christo: quę in ipso habitauit corporalit: id est solide: qz sm triplicem quasi dimensionem: quia per essentiam t gratiam et vnionem. In sanctis vero habitat quasi superficialit: quia p essentiam et gratiam in omnibus creaturis linealit: quia solum per essentiam. Uel/Tabernaculum: sm Glo. eos q christo militant/hostes eius: id est peccata t demones expugnando. De quibus Job. vij.a. Militia est vita hominis super terram. i Et eos qui in cęlo habitant / blasphemabit sanctos.s.qui iam sunt in cęlo: t dicet esse damnatos in inferno: Sic iam faciunt quidā hęretici qui dicunt beatum nicolaum et cęteros omnes confessores qui fuerunt in ecclesia a tē pore siluestri papę damnatos esse t in inferno. De quib⁹ Ps.

Ps.16. Adipem suum concluserūt: os eorum locutum est superbiam. k Et datum est illi ꝛc. Quarta pars ꝑmę partis: vbi agitur de vsu potestatis antichristi: qui procedit ex simulatione et potestate. Unde. Et datū est illi: id est permissum a deo quia nihil habebit nisi permissus/ et ex seipso nihil. l Bellum facere cum sanctis/per blandimenta t promissiones t cōminationes t exhortationes. m Et vincere eos. corporaliter tm si sunt predestinati: vł spiritualit aliquos qui non sunt predestinati. Quos eni per fraudulentiam non potuit frangere/aperte debellabit per violentiam. Danieł. xj.g. Ingredietur terras.s.per se vel per nuncios / et pertransiet: quia non inueniet resistentem: t introibit in terram gloriosam et multi corruent. n Et data est illi potestas. Quinta pars vbi determinat ābitus potestatis sue. Et data est illi potestas in omnem tribum: quo ad iudeos maiores: et populum/quo ad iudeos minores. o Et linguam/quo ad malos christianos. p Et gentem/ quo ad paganos. q Et adorauerunt eam: id est bestiam/se illi humiliādo.

r Omnes qui inhabitabāt terrā: per amorē fixi i ea. s Quorū: quia sūt reprobi. t Non sūt scpta noia i libro vitę agni. i. quā dat agn⁹. Hic liber ē ipse agn⁹ i q omnia antecęs fierēt erāt Joh.j.a. Qđ factū est in ipso vita erat: t vita erat lux hominū. Ipse eni est mēs dei. Unde sicut dicimus est in mente artificis prius cę fiat in actu: sic omnia fuerunt in ipso qui omnium erat exemplar t idea. Sic est ḡ liber vitę inquantū deus. Item inquātū homo ē liber vitę qz dedit nobis exēplū viuēdi. Eccł.xxxiij.c. Hęc ola liber vitę. Agni dico/ v Qui occisus ē/ in abel t in cęteris mēbris suis vel significatus est occidi in morte abel t alijs vel in agno quem imolauit abel. Et boc/ x Ab origine mūdi. i. statim post originē. Uel Occisus ē: id est presciꝰ t predordinat⁹ ab ęterno occidi in tē pore. Unde. Ab origine: id est ante originem mundi. Unde Eccł.xxxiij.b. Ab initio et āte sęcula creata sum. i. presciꝰ sa creari q ad humanitatē cuiꝰ ps fuit aīa a deo creata: y Si q̄s habet ꝛc. Sexta ps in q̄ agit de pęnā ātichristi t suoꝝ. q.d. talis erit tā elatꝰ/tā supbꝰ: ꝫ tū miser erit: quia grauissime t ignominiose deponet et punięt. Unde dic: Si q̄s habet aures audiēdi audiat/qđ sequit. Aures audiēdi habēt q̄ dene vtunt auribꝰ: qz audire est vsus aurium. Tales ergo possunt

C Heñ.9.a. Matth.26.c. j.20.d.

2.Thes.2.b.

percipere admonitionē. Premittit aūt hic admonitionē: vt reddat ad audiendū attentos vt caueāt qui audierint a magnitudine pęnarū quas dicturꝰ est. z Qui i captiuitatē duxerit/alios: sicut antichristꝰ t sui: vł materialiter flagellando sanctos vł spūaliter ad peccādū trahēdo multos. a In captiuitatē vadet. i. in pęnas inferni: Ecce q iam dicta ē sententia de malis. Joh.xvj.c. Princeps hui⁹ mūdi cū suo corpore. s. iam iudicatꝰ est. Ezech.xij.c. In trāsmigrationē t in captiuitatē ibūt oēs increduli. s. famuli antichristi t dux qui in medio ē eoꝝ. s. antichristꝰ in humeris dęmonū. s. portabit in infernū. In hāc aūt trāsmigrationē ibūt q prius vadūt ī trāsmigrationē culpę de pctō fluētes in peccatū. Amos.j.c. Super tribus sceleribꝰ t sup quattuor non conuertā eum: eo q noluerit captiuitatē pfectā in idumęa. Esa.xxxiij.a. Uę q̄ prędaris: nōne t ipse ꝓdaberis? b Qui i gladio / pśuasionis iniquę: vel /gladio /materiali fideles: occiderit: oportet eum gladio occidi: quia spū oris christi interficietur antichristꝰ. Esa.xj.a. Et spiritu labioꝝ suoꝝ interficiet impium. Uel/gladio/ęterni iudicij occidet antichristꝰ t sui. Job xix.d. Fugite a facie gladij: qz vltor iniquitatis ē gladi⁹. Sic potest intelligi illud verbū dñi: Mat.xxvj.e. Omis q̄ acceperit gladiū: gladio peribūt. Uel/gladio/spūs qđ est verbū dei. Eph̄.vj.c. Hic q̄dam occidunt morte bona/alij morte mala: qui peccata nō dimittūt ad admonitionē vbi dei: et isti occidē di. i. dānādi ꝓdicunt. Uł/Qui in gladio occiderit ꝛc. i. q vindictā exercuerit ipsa vindicta erit ei causa dānatiōis. Unde Roma.xij.d. Mihi vindictam: et ego retribuam dicit dominus. Uel sic: Qui in gladio occiderit ꝛc. i. iuxta mensuram culpę mensurabitur mensura pęne. Luc. vj. f. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. Ezech.xxj.g. Mucro mucro euagina te ad occidēdum. Hoc dicitur: quia tempore antichristi latebit sententia christi sed postea apparebit. Uñ sequit: Et lima te vt iterficias t fulgeas.

& Hic est patientia.

a Hic est patiẽtia. Septima pars in qua agit de profectu ecclesię: quia sancti magis volũt hic affligi q̃ eternaliter puniri. Unde dicit: Hic: q̃si i p̃sẽti vł in sctis/vł i pęnis sanctoꝝ. Et sicut hic exponit. In cõsideratiõe maloꝝ auget istã patiẽtia: qz libẽt sustinẽt istas ne oporteat illas. Cõsiderãt aũt q̃ hic p̃dicũt eoꝝ pęnę. i. in respectu pęnarum antichristi et suoꝝ: t ecõuerso remuneratiõis bonoꝝ. b Est patientia sanctoꝝ. Patienter enĩ sancti sustinent p̃sentia incõmoda: vt sic effugiant eterna. Uñ Greg⁹. Sancti temporalẽ pęnã lucrũ putant: quia p hanc eternam euadere non ignorãt. Unde Daniel. xiij. c. dicebat susãna. Angustię mihi sunt vndiq̃. Per susannam significant sancti: Interpretat enĩ silentiũ vel gratia vel obtinuit gratiã: et sãcti simile eligũt: qz exeũt ab amore mũdi vt sic obtineãt gratiã dñi. Esa. xxx. d. In silentio t spe erit fortitudo vestra. Unde dicunt illud Heb. xij. a. Per patientiã curramus ad ꝓpositũ nobis certamen/aspicientes in auctorem fidei t consũmatorẽ iesum: qui ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione cõtempta. De quo verbo dicit Aug⁹ in li. de catheciçandis rudibus. Omnia enĩ bona terrena contempsit christ⁹ bõ/vt contẽnenda monstraret: t oĩa terrena mala sustinuit/quę sustinenda pręcepit: vt nec in illis quęreretur felicitas/nec in istis timeret infelicitas. c Et fides sanctorũ est. s. Hic. i. respectu pęnaꝝ t remuneratiõis: qz illo i pęnã ꝓiecto qz hic audiũt p̃ciendũ scti q̃ fidẽ i psecutionib⁹ tenuerũt se remunerãdos credũt. Uł Hic: id ẽ i sustinẽtia passionũ. Est fides sctoꝝ/ illęsa t incõtamiata. Unde t occisi t flagellati vicerunt per patientiã t fidem. Heb. xj. f. Qui per fidem vicerunt regna. j. Joh. v. a. Hęc est victoria quę vincit mũdũ/fides nostra. Unde t in die iudicij exultabunt sancti in gloria: sicut exultant victores capta pręda quando diuidunt spolia: Esa. ix. a. d Et vidi aliam bestiam. Secunda pars capituli in q̃ agit de psecutiõe ecclię quã p falsos apłos .s. nũcios ãtichristi sustinebit: quos vocat bestiã. Hęc pars diuidit i duas. Primo enĩ describit bestiã: Scõo docet quõ cauẽdum sit ab ea: ibi: Hic sapiẽtia est/in fine capituli. Et possunt per hanc bestiam intelligi falsi christiani qui conuertent ad antichristum. Unde potest dici q̃ pręcedens psecutio erit ab antichristo t a gentibus cohęrentibus sibi: hęc ꝓ ab antichristo t a falsis christianis. Bestiam igitur describit a duobus. Primo a malicia. Secũdo a potestate: ibi: Et fecit signa. Primo igitur describit eam a malicia occulta cum dicit: Bestiam. Et a profectu malicię/cum dicit: Ascendentẽ. Et ab occasione vel causa tam malicię q̃ profectus eius/cum dicit: Et habebat cornua. Deinde describit eam a malicia aperta/cum dicit: Et potestatem prioris ꝛc̃. Tandẽ a fine potestatis vel malicię tam occulte q̃ aperte/ cum dicit: In conspectu eius. Ultimo ostendit effectum malicię/cũ dicit: Et fecit terram ꝛc̃. Sex igitur dicit hic de bestia. Et vidi aliam bestiam: id est pseudo apostolos ei⁹. Ecce malicia quę in crudelitate cõsistit: quę crudelitas tangitur cum dicit: e Bestiã/quasi vastiam: quia nihil habentes vel itelligẽtes rationis crudeliter sęuiẽt in sctos. Unde Deut⁹. xxxij. c. Dẽtes bestiaꝝ imittã i eos cũ furore trahẽtiũ sup terrã: id est falsos apłos ãtichristi q̃ mala doctrina corrodẽt fideles. Uł dẽtes: id ẽ malos christianos: q̃ deteri⁹ ecclesiã psequẽ
ꝑs. 56. tur q̃ gentes. Pś. Dentes eoꝝ arma: ad defẽdendũ suũ pręcipem t suum errorem: t sagittę ad ecclesię impugnationẽ/et lingua eorum gladius acutus corda fidelium seducens p perversę doctrinę eruditionem. Bestiam/dico/ f Ascendentem. Ecce profectus malicię prouenientis ex superbia: quę notatur in ascensu: sicut patet in illo qui dixit: Ascendam in cęlũ:
ꝑs. 73. Esa. xiiij. d. Pś. Superbia eorũ qui te oderunt ascendit semper. g De terra: id est de amatoribus terrenorum q̃ pseudo apostolos antichristi fouebunt t nutrient. Et dicit. vnde ascendet t non quo: quia malorum finis est descensus. Pś. Deiecisti eos dum allenarent. Sed ecõuerso dicit de bonis q̃ ascendunt t tacetur. vnde. s. xj. c. Ascendite huc: id est in cęlum. Sicut dictũ ẽ enoch t helię resurgentib⁹. ꝑs. 72. b Et habebat cornua ꝛc̃. Hic agit de causa vł occasiõe profectus bestię in sua malicia: quę est simulatio sanctitatis: quę seducet principes. Unde dicit: Et habebat cornua duo: falsi. s. christiani duo testamenta per sciẽtię cognitionem/ nõ per vitę sanctitatẽ: sed/ i

a Hic ẽ patiẽtia t fides sctoꝝ.
b Et vidi aliã bestiã ascẽdentẽ
c de terra t habebat cornua duo
d similia agni. Et lo̅q̃bat sic draco.
e Et potestatẽ prioris bestię
f oĩem faciebat i ꝓspectu ei⁹: et
g fecit terrã t ihabitãtes i ea ad
h orare bestiã ꝑmã: cui⁹ curata
i est plaga mortis. Et fecit signa
k magna vt etiã ignẽ faceret de
l cęlo descẽdere in terrã in cõn
m spectu hoim. Et seduxit ha-

n Similia agni. s. cornibus: id est christum prędicãtia: vnũ quidem per significationẽ: aliud ꝓ p rei exhibitionem: bęc simulabũt se habere t seruare. Uel/ Duo cornua/sunt simulata dilectio dei t ꝓximi. Uł ꝑm Glo. innocẽtia t pura vita. Uł Duo cornua: significãt doctrinã t grãz faciẽdi miracła sic habuit christ⁹ t sui. Et ꝓpt̃ b dic̃: Similia agni. Et q̃ bñ direrit: similia: t nõ vere agni oñdit subdẽs: k Et loquebatur sicut draco/locutus erat in antichristo. s. per impiã persuasionem concordans draconi: id est diabolo. q. d. doctrinam habebat similem doctrinę agni/t miraculorum agni similitudinẽ: sed veritatem cornuũ diaboli. s. doctrinam fetentẽ et phantasticã t nõ miraculorũ veritatẽ. Et in hoc aperit falsitas eius: id est bestię: quia bonos se simulabunt apostoli antichristi t ñ mala suadebũt. l Et potestatem prioris. Hic describit bestiam: id ẽ apostolos antichristi a malicia acta dicens: Et potestatem prioris bestię: id est antichristi. m Omnem faciebat: id est exercebat t operabatur ex ea: ꝑm q̃ legitur Daniel. xj. g. Dabit eis potestatẽ in multis t diuidet terram gratuito: mittendo eos. s. per vniuersum mundum. Uel/ Faciebat omnem potestatem prioris bestię: id est omnibus modis deciptendi vtentur quibus antichristus. Et hoc/ n In conspectu eius: id est antichristi actiue: vt. s. ipse notabilis t magnus reddat. Uł passiue: vt ipsi. s. ab eo videantur t cõmendentur. Ecce finis mãlicię eorum. quasi. s. laus t cõmendatio antichristi quem tanq̃ caput suum pręponent in omnibus t extollẽt: sicut nos pręponim⁹ et extollimus christum. o Et fecit terram. Hic vltimo ostendit effectum malicię t potestatis pseudo apostolorũ/dicens: Et fecit terram: id est terrenos in amore terrenorum perseuerantes. Et exponit se dicẽs: p Et: id est/habitãtes in ea/per amorem t non transeuntes ex ea per contemptum t subiectionem. q Adorare bestiam primam .s. antichristum. r Cuius curata est plaga mortis: id est quem resurrexisse a mortuis prędicabunt. Sicut enĩ prius dictum est simulabit se mortuum t diuina virtute resuscitatũ: et hoc prędicabunt sui apostoli: quos mittet ipse per mundũ sicut dictum est. s. ix. a. De fumo putei: id est de malicia antichristi exierunt locustę in terram: id est prędicatores mittent ab eo in terram. s Et fecit signa. Hic secundo describit bestiam a potestate duplici/inducent e. s. et compellente. Inducens est operatio miraculorum: compellens ꝓ est violentia. De prima dicit ibi: Et fecit signa. De secunda: ibi: Et faciet vt quicunq̃ non adorauerit ꝛc̃. Dicit ergo. Et fecit signa magna. Glo. ad confirmationem prędicationis suę. t Ut etiam ignem faceret de cęlo descendere in terram. Ad litterã per dęmonũ operationẽ. Hec est hoc incredibile/cum hoc alia vice fecerit diabolus. Job. j. c. Ignis venit de cęlo t tactas oues puerosq̃ consumpsit. Et huius est causa: quia in his quę sunt naturę habet diabolus potestatem permissione dei. Uel/ Ignem/ quia spiritus malignus descendet in eos: sicut spiritussanctus descendit in christi apłos. Et b: v In cõspectu hoim. Uñ se tractabũt meliores eẽ q̃ fuerũt apłi christi: q̃ spm receperit in cõcla-
ui: Act̃. ij. a. x Et/per b/seduxit habitãtes i terra /finalit amãtes ꝛrena t diuina postponẽtes. j. Macbab. j. e. Et reliquerit vnusq̃q̃ legẽ suã: t cõsenserũt oĩs gẽtes ꝑm verbũ

antiochi. a Propter signa q̄ data sunt illi/ pmissione dei. b Facere in cōspectu bestię. i. antichristi: in cui⁹ inuocatione mirabilia faciēt eius apli. c Dicens. i. p̄cipiēs. d Habitātib⁹ in tra/ vt facerēt imaginē bestię: p̄ soz mādo se illi⁹ malicię. bestię dico: e Que bz plagā gladij: p̄ simulationē mortis. f Et vixit: p̄ simulatiōez resurrectiōis. Ideu q̄t sunt hodie q̄ portāt secū imaginem bestię impssam suis cozdibus sigillo opationis malę: quibus ozillō Matth. xxiij. c. Cuius ē imago hec t supscptio. Propt hoc sanū eēt p̄siliū vt ap̄lo crederent/ dicēti. j. Cor. xv. f. Sicut portauimus imaginē terreni: portemus t imaginē cęlestis. g Et datū ē illi vt daret spīm imagini bestię. Hoc est aliud signū: qz imaginē faciet loqui. Ex hoc videt q̄ habebit spiritū. Solo. Verū est inhabitātē t p̄sidētē nō vnicū. i Et vt loquat imago bestię. Ad ſram p̄ spiritū p̄sidentē sic antiquit⁹ in idolis dęmones dabāt respōsa. Vel ad ſram: iubebit quālibet p̄uinctā facere imaginem in honorē et venerationem antichristi: sicut olim idola fecerūt. Vel/ b Imagini bestię. i. illis qui conformabuntur bestię imitando ipsam dabit/ spīm. i. vt varijs linguis possint loqui. Sed quō hoc dabit diabolus q̄ etiā nō pōt dare scientiā? Solo. Potest diabolus reuelare futura et scire: qz in instanti cognoscit ea t sine successione tpis: sed ad habendā scientiā indiget tpe. Neq; em̄ ipe est supra tpus vel naturā. Vñ cum de⁹ sit supra tps t naturā sol⁹ in instanti pōt
Pſ. 93. scientiā infundere t dare. Pſ. Qui docet hoiem scientiā: diabolus autem faciet eos loqui p̄m visionē hominum: qz ipe in eis loquet. k Et faciet ꝛc̄. Hic agit de potestate diaboli violenta/ dicens: Et faciet/ per p̄incipes seculi qui hoies cogent vt bestiā adorent. Vñ/ l Ut quicūq; nō adorauerit imaginē bestię occidat. Hoc fuit significatum Dan. iij. a. vbi datū est ēdictū: vt oēs interficerent: qui nō adorarēt statuā aureā quā fecerat nabuchodonosor rex. m Et faciet oēs pusillos t magnos. Distributio est p̄ generib⁹ singulo⁹ t nō p̄o singulis generū: qz t de pusillis t de magnis habebit aliquos. n Et diuites t paupes t liberos t seruos. q. d. cōmuniter recipiet omnes. Unde dicēt meliorē esse doctrinā suā q̄m doctrinā christi: qui solum venit ad pauperes t ipe pauper. Hos inquā faciet/ o Habere characterem. i. signū t imitationē bestię. p In dextera manu. i. potiozib⁹ operib⁹ suis/ ad hoc vt manifeste videant ministri antichristi. q Aut in frōtib⁹ suis: vbi maxime ē locus apparentie vt sic et verbo t opere confiteant antichristū. r Et/ hoc similiter faciet/ s Ne quis posset emere/ veritatem spūalis scientię per meditationē t studium. Prouerb. xxiij. c. Veritatem eme. t Aut vendere. i. tpalia p̄o spiritualib⁹ thesauris distribuere. Matth. xix. c. Uēde oia q̄ habes t da pauperib⁹: t habebis thesaurum in cęlo. Vel vendere aut emere nō poterūt. i. seruos dei acquirere: vt dicit Glo. Vel sic. Ne quis possit emere: gladium p̄dicationis diuinę qui emit studendo t audiendo ab alijs. Hoc apli antichristi impediēt: ne scz scriptura scōm veritatē exponat a catholicis doctoribus t a fidelib⁹ audiat: qz tunc verū erit illud apli ij. Timoth. iij. a. Erit em̄ tempus cum sanā doctrinā non sustinebunt: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros. Aut vendere/ tunicam cōuersationis mundanę per castigationem carnis in operibus pęnitentię. Ipsi enim dicent non esse pęnitendum: sed vacandum delicijs t diuitijs. Luc. xvij. f. Sicut factum est in diebus loth: edebant t bibebant et emebant t vendebant plantabant t ędificabant. Hęc omnia pertinent ad delicias aūt ad diuitias. Qua die autem exiuit loth a sodomis pluit ignem et sulphur de cęlo/ et omnes perdidit:

a habitātes in terra ꝓpter signa q̄
b data sūt illi facere in ꝓspectu
c bestię/ dicēs habitātib⁹ i terra vt facerēt imaginē bestię q̄
e habet plagā gladij t uixit. Et
f datū est illi vt daret spīm imā
i gini bestię: t vt loquat imago
k bestię: t faciet vt quicūq; non adorauerit imaginē bestię oc
m cidat. Et faciet pusillos t ma
n gnos t diuites t paupes t li
o beros t seruos habere chara
p cterē in dextra manu aūt frō
q tib⁹ suis: ē nē q̄s posset emere
r aūt vēdere nisi habeat chara
s cterē/ aūt nomē bestię: aūt nu

Scōm hęc erit qua die filius hominis reuelabitur. Sic p̄o/ hibebunt vendere aut emere cum dominus tū. p̄ceperit sic Luc. xxij. d. Qui habet sacculum pęnitentię/ tollat similiter t peram intellectus scripturę: t qui non habet vendat tunicam suam t emat gladium. Vel ad litteram quasi excommunicati habebuntur boni vt nec eis vendatur ab alijs: nec emat ab eis vel econuerso. Ecce quāta erit anxietas t dolor bonorū. v Nisi habeat characterē: in fide cordis. x Aut nomē bestię: id est confessionē oris. y Aut numerum nominis ei⁹. i. multiplicationem operū: vt sic per opera p̄obētur t fides cordis et cōfessio oris. Vel/ z Characterē: signū aliqō ad ſraz: vt sui cognoscant t alij interficiant dicētes se implere scripturā. Exo. xij. d. et Ezech. ix. c. Et. 3. vij. a. Ubi signati non interficiunt sed alij. x Aut nomen bestię/ nō abbreuiatū. scz ÿ Sed numerum nominis eius: oportebit habere: vt omnes litterę nominis scribantur legibiliter et aperte. Numerus autem nominis ille qui continetur vel significat in litteris quibus nomen eius scribitur. Et quia liber iste in greco fuit ēditus: p̄opt hoc scōm grecos numer⁹ est q̄rendus. Gręca igit lingua tripliciter vocat: αντεμοσ/ Antemos: ab an qō est cōtra: t theos qō ē de⁹/ quasi cōtrari⁹ deo. s. christo. Hui⁹ nominis omnes litterę significant: α/ enim significat vnum: ρ/ quinqginta: τ/ trecenta/ ε/ quinqs/ μ/ quadraginta/ ο/ septuaginta/ σ/ ducenta. Et omnes hi numeri simul iuncti faciūt sexcenta sexaginta sex. Uñ postea exponit qd ipe appellet numerū nois bestię. Itē vocat/ αρνουμε/ Arnoyme id est nego: t ipse deum negabit: t christum purum fuisse hominem affirmabit. Idem autem numerus significatur per litteras huius nominis/ α/ enim significat vnū/ ρ/ centum/ ρ/ quinquaginta: ο/ septuaginta/ υ/ quadrigēta/ μ/ quadraginta/ ε/ quinqs. Itē tertio notat/ τ/ ιτ αρ/ Teitan: id est sol vt gigas: qō bene p̄uenit christo: ſ̄ vsurpabit sibi antichrist⁹ hoc nomē. Et per litteras huius nominis significatur idem numer⁹: quia/ τ/ significat trecenta/ ε/ quinqs/ ι/ decē. Iterū/ τ/ trecenta/ α/ vnū/ ρ/ quinquaginta. Item latinis litteris vocabitur diclx: quia ipse se lucem dicit: et idem numerus habet: quia/ d/ quingēta/ i/ vnū c/ centū/ l/ quinquaginta/ v/ quinqs/ x/ decem significat: et hic numerus simul iunctus/ facit sexcenta sexaginta sex. Unde q̄ hic dicit: Numerū nominis: exponetur per illud sexcēta sexaginta sex. Moraliter. Per characterē/ potest intelligi concupiscentia carnis. Per nomen/ superbia vitę. Per numerum nominis/ auaricia/ vel concupiscentia oculorum: De quib⁹ tribus. j. Joh. ij. c. Omne qō est in mundo concupiscentia carnis est/ et concupiscentia oculorum et superbia vitę. Qui hęc tria habent in foro mundi carnis/ vel diaboli et vendere possunt: et emere. i. ab adulatoribus numerum inanis glorię recipere. Uendunt enim mali sua opera adulatoribus: quādo ab eis † numerū vanę glorię p̄o eis accipiūt: quę et ipsi adulatores emūt qñ eis placentia dicūt. De his dicit Matth. xxv. a. Ite potius ad vendētes t emite vobis. Glo. Uenamini more vestro laudes. Et hoc dicit eis increpando. De pęna vtrozumq;. Esa. ix. c. Et erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificantur p̄cipitanti. Item luxuriosi vendunt in foro carnis/ dantes merces illas p̄o quibus christus suum sanguinem fudit vni meretrici p̄o modico pane delectatiōis. Pretium enim scorti vix vnius est panis: mulier autem pretiosissimam viri animam capit. Prouerb. vj. d. Propter hoc p̄cepit domin⁹ Deut. xxiij. c. Non erit meretrix de filiab⁹ israel nec scortator de filijs israel. Sed hodie hoc p̄ceptum non seruatur a multis: immo etiam in ecclesijs faciunt luxuriosa mercata. Uñ. ij. Machab. vj. a. Pes/ Moraliter † mummū

x ſ sima autem et

ſſima autem ꝛ vniuerſis grauis erat malorum incurſio: Nam templum luxuria et comeſationibus erat plenum: ꝛ ſcortantium cum meretricibus ſacratiſq; ędibus mulieres ſe vltro ingerebant: introferętes ea q̄ nō licebat. Item auari vendūt et emūt in mercato mūdi: q̄ ſe totos euiſerāt/ ſicut aranea/ p̄ capienda muſca. i. p̄o aliqua terrenitate habēda/ quę nec replet nec ſatiat. Geñ. j. a. Terra aūt erat inanis ꝛ vacua. Habacuk. ij. b. Vę ei q̄ multiplicat nō ſua vſqueq̄ aggrauat cōtra ſe dēſū lutū: Et. j. eo. c. Vę q̄ congregat auariciā malā domui ſuę vt ſit in excelſo nidus eiꝰ ꝛ liberari ſe putat de manu mali. Sequit. a Hic ſapia eſt.

A Secūda pars ſecundę partis vbi docet quō ē cauēda beſtia deſcꝛpta dicēs. Hic: id eſt in tꝛpe illo: q̄n erit tanta perſecutio: b Sapia eſt/ neceſſaria qua a prędicta beſtia ſciamus cauere. Et q̄ res obſcura eſt/ attentos facit. Sed quō ſapiam habebimus/ oſtēdit cōputādo numerū nois beſtię: per q̄s pōt īrelligi q̄ ipſe antichꝛiſtus erit hō purus. Unde dicit. c Qui habet intellectū. i. ſenſū intelligēdi myſteria ꝛ obſcura. d Cōputet numerū /nois/ beſtię/ ꝛ ſignificationē cognſcat. e Numerus enī hois eſt/ ꝛ non dei. i. per hunc numerū pōt aperte cognoſci: q̄ ipſe antichꝛiſtus purus hō erit et non deus. Et hoc ꝓbat dicēs: f Et numerꝰ eiꝰ eſt ſexcenti ſeragitaſex. Glo. Licet per hūc ſcz numerū deꝰ videatur: ſapiēti purus hō apparebit. Sed q̄ꝛunt duo: quō deus videbitur per hūc numerū: ꝛ iterū /quō per hunc eundē numerum apparebit hō purus. Solo. Per ſenarium cuius partes aliquotę/ quę ſunt tres duo vnum/ totum perficiunt/ nec citra remanent nec vltra ꝓcedunt: ſignificat perfectio fidei/ cui nihil eſt addendum/ nihil detrahendū: ſed ſic ſimpliciter tenendum ſicut determinat ſcripturę. Et ſic ſenarij nō ſunt niſi tres aliquoti numeri: ſic nō eſt fides niſi de tribꝰ: aut. ſ. de trinitate ꝓſonarum: aut de qualitate naturarū quę ſūt in chꝛiſto: aut de vnitate eſſentię trium perſonarum. Hęc eſt ꝓma perfectio ꝛ magna. Item per ſexaginta ſignificat duplex perfectio: Fidei/ ꝓpter ſenariū: ꝛ opationis quę eſt in cuſtodia decē mādatorū: et ſexagenariꝰ cōponit ex ſenario ductō in denariū. Hęc eſt ſecūda ꝓfectio ꝛ maior q̄s ꝓma. Item de ſexcētenariū ſignificat ꝓfectio triplex: Fidei ꝓpter ſenariū: opatiōis ꝓpter denariū: ꝛ adimpletionis cōſiliorū quā inducit charitas q̄ ſignificat per centenariū. Hęc eſt ꝓfectio tertia ꝛ maxima. Poſſet enī fides in nullo errare ꝛ tamē adhuc erit infoꝛmis: ꝛ etiam hic poſſent ſeruari omnia mandata/ ſed cauſa timoꝛis: ſed vbi cum duobus ꝓmis adduntur conſilia/ vix aūt nunq̄s eſt quin totum perficiat regula charitatis. Quia igit antichꝛiſtꝰ hāc triplicē ꝓfectionē ꝓmittet ſuis vel potiꝰ ꝓmiū qō debet his tribus perfectionibꝰ: ꝓterea ab eis reputabit deus. Et ſic patet ſolutio ad ꝑmā partē Glo. eiuſdēq̄ expoſitio. Ad aliud dicēdū/ q̄ licet p̄ q̄dictos numeros: vt dictū eſt /diuerſę perfectiones ſignificenť: tñ q̄ numeri reliq̄ oēs p̄ ſenariū deſcribūť: ſenariꝰ ꝛo eſt numerꝰ opationis: q̄ ſex diebꝰ oēs creaturę factę ſunt: et ideo per ipſum creatura tñ ꝛ non creatoꝛ ſignificatur: ꝓpterea antichꝛiſtus qui per p̄dictos numeros ſub ſenario poſitos deſcribit/ ſapiētibꝰ purus hō apparebit ꝛ nō deꝰ. Senarius igitur bene competit antichꝛiſto. Sed ſeptenarius qui ſm modum reſurrectionis ſenario addit vnitatem ꝛ requiem ſignificat poſt operationem/ bene cōpetit chꝛiſto: qui die ſeptima requieuit ab omni opere q̄ō patrarat: Geñ. ij. a. Et ſic patet q̄ chꝛiſtus non antichꝛiſtus deꝰ ē ꝛ homo. Vel ſic. Quia duplex eſt ꝓfectio: Bonoꝝ. ſ. ꝛ maloꝝ. Quarū vtraq̄s triplex. Parua/ mediocris et maxima: quę per tres numeros p̄dictos ſignificantur: ꝛ antichꝛiſtus in omni ꝓfectione malorum erit peſſimus ſiue perfectiſſimꝰ: ꝛ omni perfectioni bonorum contrarius ſm nomen ſuum: et per hoc ſapientibꝰ apparebit purus homo/ non deus.

a merū nois eius. Hic ſapiētia b eſt. Qui habet intellectū cō- c pūtet numerū beſtię. Nume- d rus enī hois eſt et numerꝰ eiꝰ e ſexcenti ſeragintaſex. f

Et vidi et Ca. XIIII g ecce agnꝰ ſtabat ſup̄a h montē ſiō: et cum illo i centū q̄dragintaq̄ttuoꝝ k

Et vidi ꝛ ecce agnus ſtabat ꝛc. Ca. XIIII In p̄cedētibꝰ duobus capīs actum eſt de perſecutione eccleſię /tam a diabolo q̄s ab antichꝛiſto ſtata ei. Et quia difficile: immo impoſſibile eſt ſuſtinere ſine auxilio dei: ꝓpter hoc/ ne deſperarent ſancti: ꝓmittitur eis auxilium a deo/ et hoc in ꝓma parte huius capituli. In ſecunda vero agitur de iudicio vbi omnes remunerabuntur: tam boni q̄s mali: ibi: Et vidi ꝛ ecce nubem ꝛc. Item ꝓma pars diuiditur in q̄ttuoꝛ partes. Pꝛimo oſtenditur agnus et ſocietas eius ſtare in auxilium eccleſię. Secūdo monetur eccleſia ad talem auxiliatoꝛē accedere: ibi: Et vidi alterū angelū. In tertia ꝑte monet eccleſia ad ꝓtemptū mūdi/ ꝛ vt ſe retrahat ab alijs impedimētis accedēdi ad deū: ibi: Et alꝰ angelꝰ ſecutꝰ eſt eū dicēs: cecidit cecidit ꝛc. In quarta ꝓponitur p̄miū ꝛ beatitudo ſanctoꝝ: et ꝺ vt ipſi ſecurꝰ ad auxiliatoꝛē accedāt ꝛ vt expeditius impediměta accedēdi fugiant: ibi: Et audiui vocem de ęlo ꝛc. In ꝓma etiam parte dicunť tria. Pꝛimo oſtēditur agnus et eius ſocietas ſtantes in exiliū eccleſię. Secundo oſtenditur deſiderium ſanctoꝝ quod habent de adiuuando eccleſiam: ibi: Et audiui vocem de ęlo ꝛc. Tertio dignitas eoꝝ: qua ſcz digni ſunt exaudiri: ibi: Et vocem quam audiui. Dicit ergo. g Et vidi: id eſt intellexi ſpiritu reuelante. b Et ecce agnus. Hic deſcribit chꝛiſtum dupliciter: in ſe/ ꝛ in cōparatione. In ſe dupliciter. In humana natura: Unde dicit. Agnus. Item in diuina. Unde dicit. Stabat/ vt adiuuans eccleſiam. Item in comparatione aliorum: Unde dicit: Supꝛa montem ꝛc. Agnus igit dicitur chꝛiſtus: ꝓpter innocētiam. Item quia immolatus pro nobis vt nos redimeret. j. Pet. j. d. Quaſi agni incontaminati ꝛ immaculati ieſu chꝛiſti. Incōtaminati: quia non habuit originale. Immaculati: quia non habuit actuale. Unde Exoꝺ. xij. d. Non comedetis ex eo crudum quid nec coctum aqua: ſed aſſum tñ igni. Aug⁹. Crede ꝛ māducaſti. Crudum quid / dicit: quia nō habuit originale: vnde non fuit natus crudus ſicut nos qui in naſcendo nec ſcintillam gratię habemus quę aliquantū nos decoquat. Itē: Nec coctum /aqua ꝓcupiſcentię: hoc dicit: quia chꝛiſtus non habuit peccatum actuale: nos autē per concupiſcentiā quaſi per aquam decoquimur in pctō. Sed aſſum tñ igni. Hoc dicit: q̄ plenus fuit oīi virtute: q̄s eſt ignis illuminans nō cōburens: lucens nō conſumens/ niſi forte vitia. Ut Deuť. iiij. d. Deꝰ noſter ignis cōſumēs ē. Vel aſſū igne paſſionis. Uñ ſignificatꝰ eſt ꝓ piſce aſſū appoſitū ſibi pꝰ reſurrecti onē. Luc. xxiv. f. Obtulerunt ei ꝑtē piſcis aſſi. Et Joh. xxi. c. Uiderunt ꝓnas poſitas et piſcem ſuperpoſitū ꝛ panem. Caput ꝛ pedes cū inteſtinis vocabitis: Caput eſt diuinitas: quę debet per fidem incoꝛporari. Pedes humanitas in qua noſtrę redēptionis myſteria impleuit: quę ſimiliter debēt credi. Inteſtina ſunt eius infirmitas quo ad carnem ꝛ miſeriā ſine peccato tamē: quā debemus nos pro noſtro modulo imitari/ ſcōm q̄ ipſe dicit vnicuiq̄ noſtrum. Joh. xxi. c. Sequere me. Agnus/ ergo ſtabat/ per diuinitatem. Nam ſi cecidit ſcōm humanitatem/ ſtetit tamen ſemper ſcōm diuinitatem. Joh. j. d. Medius aūt veſtrum ſtetit ꝓ diuinitatē: quē vos neſcitis: occidētes eum ſm carnē. i Supꝛa montē ſion. i. ſup̄ omniū ſanctoꝝ vniuerſitatem qua omnē ſanctorum excellentiam ꝛ bonitatem p̄cellit. Eſa. ij. a. Erit in nouiſſimis diebus p̄parat⁹ mons dom⁹ dñi in vertice montiū et eleuabitur ſuper colles. k Sion/ autem dicit eccleſia quę eſt ꝛ mons in ſe ꝓficiendo: et ſpeculum alijs bonum exemplum dando. Vel mons bene operando et ſpeculum inſidiās p̄cauendo. l Et cum illo centum quadraginta quattuoꝛ milia. Hic agit de ſocietate agni/ cum quo nō ſunt latera aquilonis: ſed centum quadragintaquattuoꝛ. Hic numerus fit ex duodenario ducto in ſe: et eſt ſignum iuſticię abundantis: quia ꝓmus eſt numerus abundans: et ſic intelliguntur per eum maiores ſancti. Vel ſcōm Glo. per hunc

numerū intellgunt

numerū intelliguntur etiā virgines in fide trinitatis perfecti/ ex quattuor mundi partibus collecti. Milia/ad significandum perfectionem. Cum illo: id est ei conformes ⁊ similes. Sed ex hoc sequit: ergo erant supra ecclesiam: quia christus est supra eam. Solutio. Christus est supra et positione ⁊ dignitate: sancti maiores sūt supra dignitate etsi nō positione. Quod autem dictū est q̄ virgines per hunc numerum significantur: hoc est quia virginitas est p̄fectissima et abundans iustitia: quo ad seipsam/vel in respectu ad proximum subiectum: sicut martyrium perfecta est iustitia quo ad deum/ et p̄dicatio quo ad proximum. a Habentes nomen eius: id est christi/a quo dicuntur christiani. b Et nomen patris eius: id est dñi/a deo patre dicti. Pś. Ego dixi dñi estis ⁊ filii excelsi omnes. Et primo dicit nomen christi: quia ad patrē non possumus venire nisi per ipsum. Unde ipse dicit Joh. x. b. Ego sum ostiū. Nomen eius: nō proprium nomen: sicut multi qui vocauerūt nomina sua in terris suis. Et hi significātur per absalon. ij. Reg'. xviij. a. De quo legitur: q̄ erexit sibi titulū dū adhuc viueret. Gen. xj. a. Venite faciam⁹ nob ciuitatē et turrim cui⁹ culmē pertingat usq̄ ad cēlū et celebrem⁹ nomē nostrū. c Scriptū in frontib⁹ suis: non tinctum vt possit ad imꝫetum aquarum deleri. i. tribulationum. Hiere. xij. c. Numquid auis discolor hereditas mea mihi: nunqd auis tincta per totum? Discolores autem sunt heretici vel hypocrite: qui aliud habent in corde. s. malicia ⁊ aliud in facie. s. boni apparentiam. Eçech. xl. c. Ante frontes pictura palmarum. Hoc dicit p̄pter malos qui picti sunt exteri⁹. Sed ad differentiam malorum dicitur in eodem Eçech. xl. f. q̄ ante frontes bonorum. s. erat celatura palmarum. d Et audiui. Secunda pars primę partis vbi ponitur desiderium sanctorum quod habent de adiuuando ecclesiam. Dicit ergo. Et audiui vocem de cēlo: id est admonitionē a viris cēlestibus ⁊ perfectis ad imperfectos ⁊ minores procedentem. e Tanq̄ vocē aquarū multarū. Sicut aquę nō faciūt tumultū nisi quando eis aliquid opponitur: sic sancti non expetunt vindictam de iniquis nisi p̄ter hoc q̄ illi christo se opponunt: p̄propter hoc dicit. Tanq̄ vox aquarum multarum. Admonitio et p̄dicatio sanctorum. Vel aquarum multarum: id est multorum populorum: de quibus sancti collecti sunt ⁊ cōgregati. Per aquā enim significantur populi: quia continue deficimus nos omnes particulariter: ⁊ est signū vniuersalis dissolutiōis. Et hic particularis defectus est quędā mors: vnde p̄ ipsū debemus esse memores mortis vniPś. 6. uersalis. Nō quia non facimus/ cōquerit per Ps. Oñ non est in morte q̄ memor sit tui. ij. Reg'. xiiij. c. Oēs morimur ⁊ quasi aquę dilabimur in terrā quę non reuertunt. Eccs. j. a. Generatio p̄terit ⁊ generatio aduenit. f Et tanq̄ vocē tonitrui magni: q̄ magnū est et terribile desiderium sanctoPś. 9. rum/cum non possit non impleri. Ps. Desiderium pauperū exaudiuit dominus. Sap. v. a. Videntes turbabunt timore horribili. g Et vocem quā audiui ⁊c. Tertia pars vbi ostenditur dignitas sanctorum p̄propter quā debēt a deo exaudiri. Hęc autem est triplex ex operibus et ex gratitudine: ibi: Et cantabāt: et ex p̄rogatiua meritorum: ibi: Et nemo poterat ⁊c. Dicit g. Et vocē quā audiui: illa inquā vox erat sicut vox/ h Citharędozū citharizantium in citharis suis. Citharа lignum habet cum cordis. Per lignū crux. i. pēnitentia designat. Si quis vult venire post me abneget semetipsum ⁊ tollat crucē suam: Luce. ix. c. Chordę sūt singula membra hominis: quę omnia suā debent habere mor

a milia hābētes nomē ei⁹ ⁊ nō/ b men patris eius scriptū in frō/ c tibus suis. Et audiui vocem/ e de cēlo tanq̄ vocem aquarū/ f multarum et tanq̄ vocem to/ s nitrui magni. Et vōcē quā au/ b diui sicut citharędozū citharizantiū in citharis suis. Et cā/ i k l m n o tabant quasi canticum nouū/ ante sedē ⁊ ante quattuor ani/ malia ⁊ seniores: et nemo po/ p terat dicere canticum nisi illa/ centum quadragintaquattuor milia q̄ empti sunt de ter/ q r ra. Hi sūt q̄ cū mulieribus nō/ s sūt coinquinati: virgines enim sūt.

tificationem: ⁊ sic in ligno extenduntur. Roma. vj. d. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immundicię et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire iusticię in sanctificationem. Esa. xxiij. d. Sume citharam/ voluntarie scz: non coactus/sicut simon cyreneus quē angariauerunt vt portaret crucē domini: Matth. xxvij. d. Circūi ciuitatem circūspiciēdo opera tua. Job. ix. d. Verebar oīa opera mea. Bene cane per confessionē: frequēta cāticum: quia frequentes ⁊ cōtinui sunt defectus tui. Et dicit/ In citharis suis non sicut illi qui p̄dicant et non faciunt: qui se nutriunt/ et alios mortificant: Matth. xxiij. a. Imponunt onera grauia: digito autem suo nolunt ea mouere. Itē in citharis suis: non in alienis: Cōtra illos abbates/qui ieiunante conuentu suo/ externale procurator comedunt pinguia in suis cameris. Isti cantāt in citharis alienis: quia tenent suum ordinem in suis subditis. Talib⁹ dicit Eccl⁹. xxxij. a. Rectorem te posuerunt noli extolli: sed esto in illis/quasi vnus ex illis. s. in refectorio ⁊ in ecclesia et in dormitorio. i Et cantabant. Hic ostenditur gratitudo sanctorum. Dicit ergo. Et cantabant/gratias agendo de acceptis beneficijs ⁊ de integritate animę ⁊ corpis. k Quasi canticū nouū: q̄ nunq̄ veterascet/ sed erit in perpetua nouitate cōtinuū. Vel/quasi nouū/dicit vt sic impfectio q̄ dā usq̄ ad glorificationē corpor in aliabus sanctis intelligāt: quia tunc plene erit nouum qñ erit glorificatio corpor. l Añ sedē. i. in pūtia angelor/in quibus deus sedet. Ps. In aspectu angelor psallā tibi. Et dicit/Ante/nō post: q̄ eōparabit eis in quibus deus iam sedet ⁊ quiescit. Potest em̄ homo ⁊ ad meritū patriarchar ⁊ aplor ascēdere: q̄ tantā gratiam dat dñs ad quantā se ꝑparat homo. m Et añ ⁊ttuor alia/euāgelistas. s. vel vniuersos euāgelij p̄dicatores. n Et seniores. iudices ecclesię vel veteris testamēti pres. o Et nemo. Ecce tertiū ꝓpter qō debent a dño exaudiri: scz p̄rogatiua meriti: q̄ illud gaudiū nō habebūt nisi virgines. Unde dicit: Et nemo poterat dicere canticū/ id est de integritate carnis ⁊ aie gaudere. p Nisi illa centū q̄dragintaq̄ttuor milia. i. nisi virgines. q Qui empti sunt de terra. i. de terrenis operib⁹. i. a pctis liberati p virtutem baptismi cuius innocentiā integre seruauerunt. Et bene dicit: Qui empti sunt/illi. s. qui per baptismū mūdati p sanguinem christi sunt eleuati/de terra/ita q̄ post baptismū non peccauerunt. Illi vero redempti qui per pēnitentiam a pctis redierūt. Vel de terra empti/dicunt: q̄ per virtutem sanguinis christi de infirmitate corporis sunt sursum eleuati vt in carne viuerēt ꝑter carnem. Vñ Amb. Supergreditur virginitas p̄ditionē humanę naturę p quā boies angelis assimilant. Maior em̄ victoria hoīm q̄ angelor. Angeli em̄ sine carne viuunt. Virgines vo in carne triūphant: q̄ qui in carne virginitatis puritatē seruāt: supcelestibus assimilantur. Quor virtutem euidentius distinguit dicens: r Hi sunt qui cū mulieribus: ad litteram: vel cum aliquibus mundi sordibus/non sunt coinquinati. Et quare? s Virgines em̄ sunt/mente scz et corpore integri. Quia ergo tanta est p̄rogatiua virginitatis dicebat aplus. j. Cor. vij. c. De virginibus autem dñi p̄ceptum nō habeo: consiliū autem do. Et nunquid hoc p̄silium erat a demonio meridiano? Non/sed a spiritusancto: quia post pauca subiungit idē apostolus: Puto autem q̄ spm̄ dei habeam. Non p̄cipiebat ergo apostolus: q̄ non omnes capiunt verbum hoc: sed felices sunt qui ad hoc attingunt: sed cōsulebat: quia ⁊ sic fecerat domin⁹ Iesus christ⁹ pi⁹ magister. Matth. xix. b. Qui potest capere capiat. Ali

Ps. 117.

capere capiat. Altior aũt ē status ille in quo cũ p̃ceptis adimplent ꝓsilia q̃ ille in quo tm̃ adimplent mandata. Unde. j. Cor. vij. g. Qui iungit matrimonio virginem suam bene facit ⁊ qui non iungit melius facit. a Hi sequuntur agnum quocunq; ierit. Ideo sequũtur ad redemptiõem sicut omnes: quia ipse

B

pro omnibus mortuus est: sequuntur ad p̃cepta sicut plures / quia nõ omnes

Al. ipsorum

seruant ea: sequũtur ad cõsilia sicut pauci. Unde Aug⁹. in libro de doctrina christiana: ⁊ est verbum Cypriani. Nũc nobis ad virgines sermo est: quarũ quãto sublimior gloria ē maior ē cura. Uerũ est / ita custodiendo: quia virginitas si non custodiatur cito amittitur: ⁊ amissa nunq; recuperat: vnde comparatur vitro. Amos. v. a. Cecidit ⁊ non adiiciet vt resurgat virgo israel. Sequit de verbo Aug⁹. Flos iste est ecclesiastici germinis decus ⁊ ornamentũ gratie spiritualis lęta indolis laudis ⁊ honoris: op⁹ integrũ atq; incorruptũ: imago dei illustrior portio gregis christi: Quia / hi sequuntur agnũ quocũq; ierit. Sed cũ christ⁹ ⁊ p̃dicator ⁊ martyr fuerit / sicut ⁊ virgo: quare potius dicit de ꝟginibus q̃ sequũtur ipsum q̃ de p̃dicatoribus vel de martyribus: Solutio. Quia nec martyriũ nec p̃dicatio signũ ē generalis innocẽtię generalit: sed integritas virginitat' signũ ē generale innocẽtię generalis: qz pbabile est: q̃ q̃ seipm̃ pt̃ deũ p̃tẽpserit / p̃tẽpsit et mũdũ ⁊ ea q̃ in eo sũt. Uñ signant dr̃ q̃ sequunt nõ christũ sed agnum / in quo innocentia exprimit ⁊ signat. b Hi empti sunt ex omnib⁹ primitię. Sed quare magis q̃ martyres vel p̃dicatores: Solutio. Quia non est homo idoneus ad martyrium vel ad p̃dicationem nisi in adulta ętate: vnde martyres vel p̃dicatores sunt magis decimę: sed ad virginitatem idone⁹ est a principio vitę: vnde virgines primitię dicunt. c Deo: id ē ad honorẽ dei patris: d Et agno: id est ad honorẽ ⁊ imitationem christi: vt virgines virginẽ sequãtur magis delectabiles ⁊ iocũdi deo q̃ ceteri sancti: sicut primitię fructuũ delectabiliores sunt ⁊ gratãtius recipiuntur q̃ frequentes fructus. e Et in ore eorũ non est inuentum mendacium: qz qđ in baptismo p̃miserũt: hoc opere compleuerunt ⁊ fide. Non sic illi de quibus conquerit dominus: Esa. xxxiij. b. Irritum factũ est pactum. Glo. baptismales. f Sine macula sunt ante thronũ dei: id est sine operatione prava. Hoc aũt dr̃: qz tpe legis erat maledicta sterilis. Unde virgines tunc non erant laudabiles añ hoies: sed in noua lege melior ⁊ laudabilior est status virginitatis q̃ matrimoniũ. Uñ Apl's. j. Cor. vij. b. Volo oẽs hoies esse sicut meipm̃. i. virgines: Talis eñ erat ipe. Uel per centum q̃dragintaq̃ttuor milia / vniuersaliter intelligunt omnes sancti qui dicunt / centũ / p̃pter fructũ centesimũ q̃ debetur maioribus. Itẽ per q̃draginta / sancti mediocres: qui legẽ id est legis p̃cepta seruãt ⁊ euãgeliũ. Itẽ per q̃ttuor / minores sancti q̃ in quattuor virtutibus sũt exercitati. Per milia / pfectio q̃ debet esse in oĩbus tam maiorib⁹ q̃ mediocrib⁹ q̃ minoribus. Canticũ nouũ / est exultatio de generis humani redẽptione et adoptione gratię. Hi empti sunt de terra. i. de terrena p̃uersatiõe electi. Item / cum mulieribꝰ nõ sũt coinq̃nati. i. muliebri mollicię finaliter non sunt detenti. Uirgines eñ sunt / p̃ purã fidem. De infidelibus enim dicit Hiere. ij. d. Filij mempheos ⁊ thaneos p̃stupr̃auerunt te vsq; ad v̄ticẽ. Hi sequunt agnũ: qz suã volũtatẽ diuinę cõformãt: vel opib⁹ bonis ei cõcordãt: Quia vt dicit Greg⁹. A me fide discrepat qui operib⁹ nõ p̃cordat. Hi empti sũt ex omnib⁹: vel / ex hoibus p̃mitię. Hoc dicit p cõparationẽ ad sanctos qui erunt tpe antichristi: respectu quorũ ipsi sunt primitię et illi erunt decimę. Unde per hoc datur consolatio illis qui erunt tpe antichristi. Et in ore eorũ nõ est inuentũ mendaciũ: Quia etsi aliquando fuit: non tamen

f tum mẽdacium. Sine macula enim sunt ante thronũ dei.

g Et vidi alterũ angelũ volãtẽ

k per mediũ cęli habẽtẽ euan-

absconderũt: sed se purgauerũt: nec inuenitur nisi qđ erat absconditum. g Et vidi alterũ angelũ ⁊c. Secũda pars primę partis capituli: in qua monet ecclesia vt ad talem ⁊ tantum auxiliatorẽ festinanter accedat: vt dicit Glo. Hęc autem habet duas partes. Quia in prima oñdit dignitas admonẽtis. In secunda dignitas admonitionis: ibi: Timete dñm. Dignitas admonẽt⁹ ꝓsistit in quinq; quę est necessaria cuilibet prędicatori. Primũ est auctoritas: secũdum est humilitas: et hęc tanguñt cum dicit: Angelum. Tertium est vita: vnd̃ q̃ dicit. Volantem. Quartum doctrina: ibi: Habentem euangelium. Quintũ finis bonus: ibi: Vt euãgelizaret ⁊c. Hi sũt quinq; lapides limpidissimi / quos dauid: id est christus posuit in pera pastorali: q̃ pera sunt prędicatores et prelati quib⁹ goliath: id est diabolus interficitur: id ē expellit a corde hominis. j. Reg. xvij. f. Dicit ergo. Et vidi alterum angelum: qui interpretatur missus: Ecce humilitas. Itẽ cũ dicitur missus / intelligit ab aliquo: Ecce auctoritas. Et hęc duo recte simul ꝓcurrũt: quia auctoritas eleuat humiliratẽ ne fiat presumptuosa. Hic angelus est ordo prędicatorum: Unde et propter hoc dicitur alter a christo scz. h Volantẽ: p vitã contemplatiuã. i Per medium cęli / quo ad vitam actiuam. Esa. lx. b. Qui sunt isti q̃ vt nubes volant. Debent enim volare sicut quattuor animalia. Ezech. j. b. Quattuor pennę vni. Hęc sũt q̃ ipsi debẽt habere: scz dolor de p̃teritis peccatis: timor de futuris supplicijs: amor virtutis et spes gaudij: venia de cõmissis. Alis alios debẽt volare saltẽ illi q̃ peccauerũt. Itẽ debent esse seraphin: Esa. vj. b. Sex ale vni ⁊ alę alteri: id est sex opa misericordię: vel sex duo quo ad deum: scz contemplatio ⁊ oratio per contemplationem in deo quiescimus: per orationem impedimenta bona a nobis remoueri impetramus. Itẽ duo ad nosipsos quę sunt lectio et meditatio. Primum illuminat: secundum accendit ⁊ inflãmat. Uel duo ad nosmetipsos: innocentiam siue custodiam bone conscientię et temperantiam siue mortificationẽ carnis. Pñ. Custodi innocentiam ⁊ vide equitatem ⁊c. Item duo ad proximum: exemplum bonę vitę: et exhibitio doctrinę. Per duas p̃mas volamus ad deũ: per duas medias volat homo ad seipsum: p̃ duas vltimas ad proximũ. Et si quis esset talis / seraphin charitate ardẽs posset purgare labia prophetę: sicut dicitur Esa. vj. c. Hoc purgauit labia tua. Sed multi hodie sunt magis cherubin q̃ seraphin / magis intendentes scientię q̃ charitati: aut quod initium dolorum: immo incremẽtum malorum est nec cherubin nec seraphin: quia nec studio vacant nec orationi. Dominatiões forsitan vellẽt esse nõ reuerẽtes maiores nec obediẽtes prelatis: et tamẽ alios dominantes: vel throni alios ⁊ nõ se iudicãtes vel potestates nunq; volentes a sua sentẽtia qualicunq; reprehendi vel frangi. Hęc est magna superbia. i Per medium cęli: id est per mediam scripturam: vt sem̃ per ad docendum et prędicandum sint parati. Primum cęli siue prima pars / est vetus testamẽtum: per hoc volant iudei. Ultimum cęli est nouum testamentum: per hoc volant mani chei qui non recipiũt vetus testamentũ. Sed mediũ est concordia vtriusq; In hoc medio volant expositores ⁊ doctores catholici. Habẽtẽ. Ecce quartum scz doctrina vel scientia. Habentẽ / non dissipantẽ. Esa. xxxiij. a. Transgressi sunt leges: quę scz sunt ad honestatem vt de vestitu clericorum et hmõi: mutauerunt ius quod posuit dominus vt nemo intraret nisi per ostium. Joh. x. b. Ego sum ostium: dissipauerunt fœdus sempiternum: id est euangeliũ: cuius sepes fuerunt paupertas scz et humilitas. k Euangelium: non litteras vrie ñ. Reg'. xj. c. Litteras vrię portant qui bene docent ⁊ male viuunt: et hi portant nuncium mortis: non vitę. Sed cũ euãgelium idem

Ps. 36.

gelium idē sit qō bonū nunciū: q̄re sic nominat ab vno extremo/cum in ipso nunciet z pęna malorū sicut gloria bonorū. Solutio. A principali sumit denominationē: Propter hoc eñ dicit euangelium: quia principaliter annunciat redemptionem humani generis. Vel sic vocatur: quia finaliter est ad bonum: quia etsi de peccatis vel de pęnis peccatorum loquitur hoc est vt caueantur. a Eternum: quia et aliud nō succedet: vel quia ęterna promittit nō trāsitoria. Et hoc dicitur ad differētiam legis moysi: quę promittebat temporalia. Esa.j.c. Si volueritis et audieritis me bona terrę comedetis. Habentem ergo euangelium ęternum. Et ad quid: b Vt euāgeliçaret. Ecce quintū. i. finis: doctrinę/ nō vt in arca reponeret: non vt in corde solum reuoluere tur sibi soli profici

a
b geliū ętērnū vt euāngeliçaret
c sedēntibus super terram z sū
d per oēm gētē ęt tribū ęt liguā
e z pōpulū/dicēns magna vō
f ce: Timēte dñm z dāte illi ho
g nōrē: qz vēnit hora iudicij ei⁹:
h z ādorate eū q̄ fecit cęlū z trā
i z mare z oīa q̄ i eis sūt: z fon
k tes aq̄rū. Et āli⁹ angel⁹ secut⁹
l est dicēs: Cecidit/cecidit ba

In prologo biblie.ca.4. ens: quia vt dicit Hieronymus: Sancta rusticitas sibi soli prodest: et q̄tum ędificat ex vitę merito/ ecclesiam dei tātū nocet si destruentibus non resistat. Item non vt in terra cum seruo pigro per terrenam intentionē abscōderet: sed/ vt euāgeliçaret. ij. Timoth.iij.b. Opus fac euangeliste. Quia Esa.lij.b. Q̄ pulchri supra mōtes pedes annūciantis z prędicantis pacem: annunciantis bonum/ prędicantis salutem.

Ps.67. Et ne hoc facere nimis expauescas: vide quid per Ps. tibi promittitur. Dominus dabit verbum euangeliçantibus virtute multa. Ubi autem z quibus sit prędicandum ostendit dicens. c Sedentibus super terram: id est illis qui sunt super terram. i. sup terrena per contemptum eorum. i. sancte. Et quia parum esset prędicare bonis: propter hoc sequitur. d Et super omnem gentē: vt desup annuncietur venire bon⁹ nunci⁹ gētibus: id est p̄dicatio euāgelij q̄ legem nō recęperunt. Abdie.j.a. Legatū ad gentes misit. Et ad quid: Ad eorum salutem. Unde Prouerb.xiij.c. Legatus fidelis sanitas. e Et/scz super oēm/ tribū. i. iudęos: qui dicuntur tribus: quia per tribus fuerunt distincti: z hi habuerūt legem. f Et linguā: hoc quātū ad iudęos qui fuerūt captiuati: et tunc multas linguas didicerunt in captiuitate. Vel hoc dicit propter nobiles inter vtrosq̄ z iudęos z gentes: qui filios suos doceri faciunt diuersis linguis. Vel hoc dicit propter diuersa idiomata: q̄ sub eadē lingua cōtinent. g Et populū id est minores in vtrisq̄. s. iudęis z gentibus. q. d. Sine accęptione personarum z maioribus z minoribus z nobilibus et plębeis hominibus debet euangelium prędicari z diuersarum linguarum hominibus: contra multos qui nolunt prędicare nisi in latino z hoc ante clericos. Et dicit/ sup: qz prędicator debet omnes excedere per vitam. Esa.xl.b. Sup mōtem excelsum ascende tu qui euangeliças sion. h Dicēs: id est persuadēs. i Voce magna: in quo significatur desiderium z zelus animarum. Esa.xl.b. Exalta in fortitudine vocem tuam qui euangeliças hierusalem. Exalta contra timorem humanum z mūdanum. k Timete dominum. Hic ostensa dignitate admonentis: quę est in quinq̄/ vt prędictum est: ostendit dignitatem admonitionis. Hęc duo autem maxime erunt necessaria ecclesię in persecutione: vt scz ad cultum dei admoneatur qui tunc maxime erit necessarius: et vt ecclesia acquiescat admonenti. Hic igitur admonet angelus ad cultum dei: qui est duplex: interior. s. motus mētis: honor scz et timor. Item exterior/ motus corporis scz adoratio: de quo dicit: ibi: Et adorate zc. Dicit ergo. Timete dominum/ casto z filiali timore: quia Eccli.j.b. Initium sapientię timor domini. Timor autem domini initiatur in homine per considerationem iudicij. Unde Hiere.xlij.d. Vox annūciantis a dan: q̄ interpretat iudicium q̄ incutit timorem. l Et date/ gratis z ex bona voluntate. Ps. Voluntarie sacrificabo tibi. Ps.53. m Illi. i. deo/ nō antichristo. n honorem. i. cultum latrię: qui consistit in fide/ spe z charitate.

Honorē. Exo.xx.b. Honora patrem tuum deū scz: z matrem tuā: id est ecclesiam: Malach.j.b. Filius honorat patrem: z seruus dominū suum timebit. o Quia venit hora iudicij eius. Et hęc est causa quare z timendus est z honorandus. Per hoc q̄ dicit/ Hora: significat q̄ cito terminabitur iudicium. j. Cor.xv.g. In momento in ictu oculi in nouissima tuba. Canet enim tuba et mortui resurgent zc. Malach.iiij.a. Ecce dies veniet succensa quasi caminus: z erunt omnes superbi z omnes facientes impietatem stipula: et inflammabit eos dies veniens. Modo eñ sunt stipula ante faciem venti: id est temptationis et peccati: cui etsi resistere possunt nolūt: sed tunc erunt stipula ante faciem ignis: cui libenter vellēt resistere/ sed non poterunt. Ps.14. Act.14.c. Esa.21.c. j18.a.

p Et adora
te eum. Hic est motus exterior corpis. Matth.iij.b. Dominum deum tuum adorabis. Exod.xx.a. Non habebis deos alienos. q Qui fecit cęlum z terram. Hoc dicit vt spem eleuet fidelium adorantium. q. d. adorate fideliter: et si timetis casum vel defectū: petite ab eo auxiliū quia potēs est. Jacobi.j.a. Si q̄s indiget sapiētia: postulet a deo in fide nihil hęsitans: qz ipse est/ qui fecit cęlū z terrā. Geñ.j.a. In principio fecit de⁹ cęlū z terrā: r Et mare et oīa quę in eis sunt: et fontes aquarum. Ad litteram si bona est diuisio mare non est principium omnium fontium: quod est contra illud Geñ.j.a. Congregent aquę oēs quę sub cęlo sunt in locum vnum: Eccs.j.b. Ad locum vnum exeūt flumina z reuertunt vt iterum fluant. Solutio. Et si per meat⁹ subterraneos aquę diffundātur per terram: hoc tamen facit deus/ sed mediante natura: etsi ergo deus mare fecerit vnde exeunt omnes aquę/ z ad quod redeūt omnes: quia tamē hoc fit per meat⁹ et vias subterraneas vbi aquę q̄ a mari salso exeunt depurantur vt fiant dulces propter hoc fit copulatio inter mare et fontes. Hęc littera plana est contra manicheos: quia si princeps huius mūdi nō est adorād⁹: ille aūt adorād⁹ qui fecit cęlum et terrā: ergo princeps huius mundi scz diabolus/ non fecit ea quę videmus q̄ tamen dicūt ipsi. s Et alius angelus. Tertia pars primę partis capituli in qua monetur ecclesia: vt se retrabat ab impedimentis accedendi ad deum. Duo autē sunt impedimenta: Timor mūdi de quo dicit hic: Et alius. Et timor mundan⁹ vel human⁹: de quo dicit: ibi: Et tertius angelus. Postq̄ ergo monuit vt ad christum accedamus: ruinam babylonis: id est mūdanę confusionis ostendit: ne in mundo confidamus. q. d. in promptu est vt cadat mundus: et ideo nullum debet retrabere ab accessu ad christum: immo debet contemni ne impediat hunc accessum. Unde dicit: Et alius angelus secutus est: id est ordo prędicatorum. Alius/ et ordine docendi et officio prędicandi. Secutus/ dicit: quia prędicatores sibi invicem succedunt. j. Cor.xiij.f. Q̄ si aliquid reuelatum fuerit sedenti: prior taceat: potestis enim per singulos prophetare. t Dicens: cecidit cecidit babylon illa: scz ciuitas malorum. s. vniuersitas et huius sęculi malicia et iniquitas. Esaię.xiij.d. Et erit babylon ciuitas gloriosa in regnis inclyta in superbia chaldęorum versa sicut subuertit dominus sodomam et gomorram. Hęc est ciuitas quam ędificauit cain: Geñ.iiij.c. Hęc est turris quam ędificauerunt venientes in terram sennaar ab oriente recedentes: id est illi qui suę natiuitatis vilitatem non cognoscunt. Geñ.xj.a. Venite faciamus nobis ciuitatem et turrim: cuius culmen pertingat ad cęlum. Bis dicit/ Cecidit: quia primo cadunt mali/ per consensum peccati: secundo per opus. Item primo cadunt per culpam: secundo per pęnam. Item quia primo cadunt in anima/ quando scz moriuntur: secundo cadent in corpore et anima: quando post iudiciū in vtrosq̄ damnabuntur:

a Magna/ ꝓpter multitudinē dānatoꝝ: vel ꝓpter supbiā.
b Que a vino ire fornicationis sue. i. adolatria vel q̄/cūq; pctō mortali: qđ dr fornicatio: qz aiam separat a ꝺo spō/so: sic fornicatio litteraľ separat vxorē a viro. Matth. xix. b. Quicūq; dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē et aliā du/xerit mœchatur. c Potauit oēs gentes: id est gētiliter viuētes in calice va/nitatis ꝓpinans vi/nū delectatiōis pra/uę: vel malę doctri/nę. Hiere. li. a. Ca/lix aureus babylō in manu dñi inebrians oēm terram: de vi/no eius biberunt om/nes gentes. Calix est pcūn: qz scōm men/suram culpę mensu/ra erit z pęne. Hic ē in manu dñi ꝓmissi/ue. Vinū hui⁹ calicis ē delectatio pcti: De q̄ Joel. j. b. Exp gisciminī ebrij et flete z vlulate oēs q̄ bibit⁹ vinū in dulcedie. Eph. v. d. Nolite inebriari vino in q̄ est luxuria. Primo g̃ Cecidit babylon/pro fornicatione sua: z secūdo quia po/tauit gētes. Et qđ ꝑterita dicit: de futuro intelligit ꝓphetica certitudine: vel qz cito veniet. Mūdus igit quia ruit cōtem/nendus est/z deus sequendus. d Et tertius angelus. Hic remouet secūdū impedimentū accedendi ad deū: qđ est timor humanus z mūdanus persecutorum. Per tria autem ostendit q̄ ipsi non sunt timendi. Primo quia ipsi cadēt sicut z mundus. Secundo ostenditur pęna eoꝝ specialis: ꝓpter q̄ ipi etiā nō sūt timēdi: ibi: Et cruciabit. Tertio qz sancti ꝓficiunt in pęna et ꝓsecutione malorum: ibi: Hic patientia san/ctorum. Dicit ergo. Et tertius angelus secutus ē il/los dicens. Tertius dicit pro fide trinitatis quā prędicāt isti. Vñ: tertⁱ⁹: dicit ordine tpis nō mutatione credulitatis. e Voce magna/ non timidus/ non formidolosus: talium em est loqui voce ſubmissa: coartant em spūs vocales prę ti/more. f Si quis adorauerit bestiam. i. antichristum: Hoc dicit ꝗtum ad illos qui vidētes eum pūtialiter adora/bant. g Et imaginē eius. Hoc dicit quo ad diuites: q̄ nō adorabūt eū pūtialiter: sed eius imaginē habebūt quā in eius veneratione adorabant. h Et acceperit characte/rem in fronte sua: ꝑ apertam eⁱ⁹ confessionē. Et hoc dicit quo ad paupes qui imaginē habere non potuerūt: signū tñ aliqđ in eius veneratione portabūt ī aperto: vel publice cō/fitebunt se eⁱ⁹ esse discipulos. i Aut in manu sua: id ē in prava operatione. k Hic bibet de vino ire dei: sicut ba/bylon. i. de terrena dānatione: Hiere. xlix. c. Nō eris inno/cēs: sed bibēs bibes. l Qđ mixtū est mero. i. puro/ i ca lice ire ipsius/quē scz qz iratus ꝓpinat. Hic calix est vindi cta diuina q̄ est in mēsura. Esa. xxvij. b. In mēsura cōtra mē surā cū abiecta fuerit iudicabo eā. Abiectus est hō in morte qñ morit in peccato: qz q̄diu viuit nō est abiectus: qz adhuc liberū habet arbitriū/z pōt si vult quantuscunq; sit peccator redire ad dñm. In hoc calice est merum superius/z fex inferi/us. Per merum pęna inflicta ad correctionē: per fecē pęna ęterna quā potabūt in inferno illi qui nō nolūt bibere merū. Mixtus aūt dicit hic calix: qz vtrūq; adhuc est in eo, z fex. s. z merū. i. tribulatio q̄ nō infligit pōt ad vtrūq; conuerti: vel
Pō. 74. ad commodum. s. vel ad damnum. Pō. Calix in manu do/mini vini meri plenus mixto. Vinum merum vel purum
Pō. 22. bibitur in patria. Unde dicit dñs illud psalmi: Calix meus inebrians q̄p̄clarus est. In inferno aūt erit sola fex. Esaię li. f. Bibisti de manu dñi calicē ire eius vsq; ad fundum sopo/ris calicis bibisti: z epotasti vsq; ad feces. Ezech. xxiij. c. Do/loze repleberis calice mgroris z tristicię: calice sozoris tuę sa/marię z bibes illū et potabis vsq; ad feces. De his fecib⁹ glo
Pō. 39. riantur se electos et erectos sancti. Pō. Eduxit me de lacu miserię z de luto fecis. Sed mixtū est in vita presenti: vbi cō/solationes mixtę sunt cum tribulationibus: z econuerso. Vñ Aug⁹. Omnes delectationes meas dñe amaritudinibus re/sperſisti: Job. xvij. a. Et in amaritudinibus morat̄ oculus meus: z tamen pręmiserat non peccaui: in quo notat gaudiū ꝓsciętię. ij. Cor. j. c. Gloria nra hęc ē testimoniū ꝓsciętię no/strę. m Et cruciabit. Hic specialit̄ de/terminat pęna eoꝝ: Quę notat in quibꝫ. Primum est grauitas que notatur cum dicit: Igne. Secū/dū manifestatio: ibi: In ꝓspectu. Ter/tiū vniuersalitas: ibi: Et fumus tormen/torū. Quartū ęter/nitas: ibi: In secu/la. Quintū continu/atio: ibi: Nec habent requiē. Dicē ergo. Et cruciabit igne z sulphure. i. ardenti fetore/ siue feteti igne. j. xxj. b. Pars illoꝝ erit i stagno ardēti igne z sulphure. Et dicē. Ig/ne: qz in oī peccato est feruor libidinis vel volūtatis impro/bę. Itē dicit/sulphure: qz omne peccatū suū habet feto/rem: quia statim post peccatū aīa sentit remorsū. Vel ꝑ sul/phur/qđ cito est conuertibile in ignem intelligitur ęternitas pęnę. Geñ. xix. e. Pluit dominus super sodomam ignem et sulphurem. i. super peccatores mutos a cōfessione z a diuina laude. n In cōspectu angeloꝝ sanctoꝝ. i. videntib⁹ angelis sanctis. o Et ante conspectum agni: quē eo/rum scelera nō latebūt: nec abscondētur ab eis pęnę. Et ponit/tur hoc secundum qđ erit in pęna malorum. Dicitur enim q̄ sancti post iudicium etiam videbunt malos in pęnis: z non mali bonos in gaudiis. Et etiā hoc erit mgis generatiuum doloris maxumi: q̄ scient suam pęnā manifestam esse z aptā oīb⁹ sanctis. Ex hoc etiā augmētabit eoꝝ dolor z pęna q̄ scient christum sufficiēter passum ꝓ omnib⁹ z se priuatos ꝑ abusum liberi arbitrij gratia redēptionis. Et hic erit vermis conscientię: de quo Esa. vltⁱ. g. Vermis eoꝝ non morietⁱ. p Et fumus tormentoꝝ eorum ascendet. Ecce tertium. s. vniuersalitas pęnę. Ita enim ex omni parte inuol/uētur in pęna q̄ erit super capita eoꝝ. Unde Pō. Pluet su/ Pō. 10.
per peccatores laqueos: ignis et sulphur et spūs ꝛc. Pluet: ecce abundātia. Sup pcōres: ecce vniuersalitas. Laqueos: ecce insepabilitas. Ignis/sulphur/spiritus procellarū: tres pęne contra tria prędicta per ordinem: auaricię: luxurię z su/perbię. Pars calicis eoꝝ: hoc dicit: quia totum calicē de/terminare non potuit: sicut nec totū gaudium sanctoꝝ po/test dici Esa. lxiij. b. Oculus non vidit deus absq; te q̄ prę/parasti expectantibus te. q In secula seculorum: Ec/ce perpetuitas. r Nec habent requiem die ac nocte qui adorauerunt bestiā z imaginē eius: Ecce conti/nuitas. Posset enim pęna esse ęterna/et tamen nō continua: sic tertionari⁹ dicit semp febricitās: qz sęp hz causā febris/nō tamen continue dolens: sic nō erit in eis qui erunt in inferno: quia illi in ęternum z cōtinue. i. sine interpolatione dolebūt. Vñ exponit/die ac nocte: id est cōtinue: nō q̄ sit dies i in/ferno: sed sola nox sicut dies sola in cęlo. Pō. Melior est di/ Pō. 83.
es vna in atriis tuis super milia. Quia autem isti in tāta pę/na erunt: non sunt ipsi timendi. Nec solum ipsi punient sic: sed/ s Et: id est etiā/ t Si quis acceperit characte/rem nominis eius/ supple similiter punietur/ si quis in signo aliquo se conformauerit ei. Propterea bonum consili/um est: vt si qui signum portant diaboli. s. peccatum per qđ conformant ei z fiunt socij eius qui non est: Job. xvij. c. ab eius societate recedāt ne simili cū eo pęna inuoluant. Vñ. j. Reg/. xv. b. Dixitq; saul cyneo. Abite/recedite atq; discedite ab amalech ne forte inuoluā ꝛe cū eo. v Hic patiētia. Hic

tertio ostenditur

Tertio oñdit nō esse timēdos psecutores: qz sancti in psecutione eoz pficiūt. Vñ z patiētia habēda est in eoz psecutione. Vñ dicit: Hic. i. in vita pñti. a Patia sctōz est/ in tribulatione positoz: vt sic pēna eterna fugiat: z eoz/ b Qui custodiunt/ opere adimplentes. c Mādata dei/ deū et proximum diligendo. Joh. xv. b. Hoc est pceptum meum: vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. d Et fidem ihesu christi: ipsum confitentes deum verum esse z corde et ore: Roma. x. b. Corde creditur ad iusticiam: ore aūt confessio fit ad salutē. e Et audiui vocē de cēlo dicentē cē. Quarta pars primę partis vbi pmium sanctoz ponit z beatitudo eoz. Et hoc fit vt ipsi securi⁹ ad auxiliatorē accedāt: z vt expeditius impedimenta accedēdi fugiāt. Continuatio: Sic psequunt mali sanctos z sancti patiunt: sed quid ad eoz patientiā sequit: Pmiū celeste/ z beatitudo eterna. Unde dicit: Et audiui vocem de cēlo dicentē mihi. i. de cēlesti: visionē mihi loquētē. f Scribe/ nō solū in corde tuo: sed etiā in libro: vt diutius duret qō ad psolationē electoz vsq; in finē pseuerare debet. Abacuk. ij. a. Scribe z explana eū sup tabulas vt percurrat qui legerit eum: quia adhuc visus pcul: et apparebit in finem z non mentiet. Argumentum est hic q; scribenda sunt bona: et maxime quę sunt vel possunt esse ad consolationē multoz. Et quid debeat scribere subiūgit dicens. g Beati mortui: prius mundo: qui in dissolutione animę z corpis/ b Moriunt in dño. i. in vera pfessione dñi. Isti inquā Beati ꝓpter gloriā pmię stolę quā recipiūt post mortē corpalē: ꝙ ampli⁹ p stolā glorificādi corpis quā recepturi sūt post generalē resurrectionē. Prouer. vlt. c. Omnes domestici ei⁹ vestiti sūt duplicib⁹. Et bene dicit/ in dño. i. in confessione fidei dñi filij dei. Horū autē quidā sunt pfecti: q; statim euolāt in cēlū sine igne purgatorij. Et hi sunt qui moriunt in terra pmissionis/ cum sara in ciuitate arbee sepulti i spelunca duplici: Gen. xxiij. d. Arbee interp̄tat quattuor: z significat ecclīam: quę quattuor euangelioz fidelibus documentis est munita. In hac ergo ciuitate moriunt sancti q̄ttuor virtutib⁹ cardinalibus quadrati: prudētia/ tēperātia/ fortitudine z iusticia. Hęc sunt enī quattuor latera ciuitatis: de q̄ 02. j. xxj. e. q; ciuitas in quadro posita est. Hęc ciuitas nihilominus triplici muro est vallata: fide. s. trinitatis: vel tribus virtutibus theologicis: pro quib⁹ aīa recipiet in gloria septē dotes: vt dicat ter sancta quaterq; beata. Item quidā imperfecti qui decedūt pnitētijs non peractis in hoc mundo: et hi purgantur igne purgatorij: scōm plus et minus flagellum: scōm q; magis vel min⁹ de suis pnitētijs pfecerūt: vel scōm qō maiora vel minora venialia perpetauerunt. Et hi moriuntur in egypto. i. in mgroze ꝓtritionis ꝓ tenebris peccatoz in q̄b⁹ fuerunt. De quib⁹ 02. j. Cor. iij. c. Alij supedificant lignū fenū z stipulā. ij. Machab. j. a. Fratrib⁹ qui sunt p egyptum iudeis: salutē dicūt frēs qui sunt hierosolymis iudei: et qui in regione iudea z pacē bonam. Fratres qui sunt hierosolymis sunt sancti iam celestis pacis visione recepti. Fratres qui in regione iudea sunt sancti in mundo adhuc viuentes in pfessione vera. Fratres per egyptū sunt electi: qui sūt ī purgatorio. Vbi z sancti qui sūt in mūdo z qui sunt in cēlo dicūt salutem z pacē: quia pro eis orare nō desistūt donec sibi impetrent salutem eternam et pacem. i. suarum pēnarum absolutionem. Item sunt tertij mali qui moriuntur in solitudine deserti. Vbi sunt qui deserti a gratia dei moriuntur in peccato mortali. Pro istis nullus orat: quia nō valeret eis. Joel. ij. d. Post eum solitudo deserti: nec est qui effugiat eum. Unde et nullius eorum qui mortui fuerunt in deserto de populo israel ossa fuerunt portata in terram promissionis: in signum q; nullus redit de inferno. Sed de illis qui mortui sūt in egypto: sic ossa ioseph z duodecim patriarcharū fuerūt apportata z in terra pmissionis sepulta: sic in historijs legit et in fine Gen. in signū q; illi qui sūt in purgatorio peracta pēnitentia reponentur in paradiso. Et q; beati sunt qui in domino moriuntur: hac probat dicens: i Amodo/ eñ: iam dicit spiritus: id ē tristas hoc promittit. k Vt requiescāt a laboribꝰ: post mortem: vsq; in eternum quiescant. Primo in animabus: sed randē vt requiescant: simul in vtriusq;. s. z in corpoꝛib⁹ z in animab⁹. Glo. Ampli⁹ nō patiantur q; vsq; mō passi sunt post labores.

l A laboribus. i. quia non est mor⁹ nisi post laborem. Vel a laboribus: id est propter labores: vt sic ꝓpositio sit causalis. m Suis: non alienis. Parū ē enī in aliena cithara citharizare: id est in aliorum bonis confidere nisi homo faciat se dignū. Ubi autem promittit hoc spiritussanctus: Esa. xxxij. d. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis/ in tabernaculis fiducię/ in requie opulēta. Propter hoc dicitur Sap. iij. d. Bonorum laborum gloriosus ē fructus. Sed quare sunt beati: Quia/ n Opera illorum sequuntur illos/ sicut familia dominum vel dominam: et hoc significatum fuit per septem puellas datas bester in seruitium: Bester. ij. b. o Sequuntur/ dicit: non precedunt: sicut est in illis qui ante se portant sua opera: vt scz ab illis laudentur: Contra quos dicit Job. xxxj. c. Si vidi solem cū fulgeret z lunam incedentē clare: quasi ante me non habui bonū opus. Ille videt opa qui ante se ea habet. Vel vt dicit Glo. n Opera: id est merces operum/ quę reddetur in futuro: quasi dam in mundo erant maiores tribulationes ad maiorem coronam ingruebant: vnde a deo abiecti reputabuntur/ sed iam nihil patiētur. Ps. Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es et bene tibi erit. Hęc sequentur tunc etsi modo videtur multis q; sancti amittant sua opera: sed in futuro inuenient ea. Eccl. xj. a. Mitte panem tuum super trāseuntes aquas: quia post multa tēpora inuenies eum. p Et vidi et ecce nubem cē. Secunda pars capituli z vltima huius visionis vbi agitur de iudicio: Et diuiditur in sex ptes. Primo describitur iudex idoneus ad iudicium. Secundo desiderium sanctoz de iudicio faciēdo: ibi: Et alius angelus exiuit cē. Tertio ostenditur q; sancti exaudientur: ibi: Et misit qui cē. Quarto q; sancti cum christo iudicabunt: ibi: Et alius angelus exiuit de templo. Quinto ostenditur q; etsi sancti iudicabunt cum christo: tamen auctoritas penes iudicem est: ibi: Et alius angelus exiuit de altari. Sexto agitur de obedientia sanctorum: ibi: Et misit angelus falcem cē. Dicit ergo. Et vidi. Hic describit iudicem a tribus quę sunt iudici necessaria: Ā iusticia: scientia et potentia. Justicia ponitur: ibi: Nubem. Scientia: ibi: Habentem in capite. Potentia vel auctoritas: ibi: Et in manu sua cē. Describit autem eum a triplici iusticia. Primo ab ea quā exhibuit patri cum dicit: Nubem. Secundo a iusticia quā exhibuit christus proprie carni cū dicit: Sedentem. Tertio a iusticia quā exhibuit sibi christus inq̄tum deus: ibi: Similem. Dicit ergo. Et vidi. i. intellexi. q Et ecce nubē candidam. Per nubē significat passio christi: qz tūc sol latuit sub nube/ sed eclipsis nescius. Exod. xiiij. e. Erat q; nubes tenebrosa/ et illuminās noctem: quia ibi operabatur redemptiōem humani generis. Unde per hoc intelligitur iusticia quā exhibuit patri: qz tunc ei obediens satisfecit patri. r Et supra nubem sedentem. Hoc est qō dicitur Esaię. xix. a. Ascendet dominus super nubem leuem. Super hanc nubem sedit dominus maxime in resurrectione: qñ plenam habuit quietem carnis: qñ tā gloriose resurrexit. Unde hic tangit iusticia quā exhibuit suę carni: quę fuit in passione castigata: z sic de ea iusticia facta.

Ps. 127.

a Similē filio hois. i. sibi deo. Hāc iusticiā habuit in ascē sione: qz etsi hō ascēdit / nō tñ vt hō / sed vt deꝰ. Et fuit hec iu
Ar. † fuit cum sticia ad personā. i. † ad seipm: qz p ascensionē manifestata fuit sua diuinitas. b Habentē in capite. Hic describit iudi cē a scia dicēs: Habentē in capite suo cozonā aureā. Per cozonā / ꝓternitas: Per aurū sapiēcia designat. Uñ co / rona aurea sapientia ꝓterna. Exo. xxv. b. Faciesq; supza cozo nam aureā per circūi tum: z loquit de arca per quā significatur chzistus: in qua fuit virga: qz ius regni
Jobek. 3. c. pertinebat ad ipsuz. Itē tabulę vbi erat lex: qz ipe fuit sacer / dos / cuiꝰ est legē do / cere. Itē māna: id ē dulcedo fruitiōis ꝓnę. Hec aūt cozona siue arca dicit fuisse / ad significādū q diuina natura erat vnēda būanę. c Et in manu sua falcē acutā. Per hoc q dicit q habet: in ma / nu sua / intelligit potēcia: per / falcem / vero auctozitas. q. d. et auctozitatē habet iudicandi z potentiā. ō. j. d. Et de oze eiꝰ gladius ex vtraq; parte acutus exibat. Idē est gladius ibi qđ falx hic. Tamē pōt dici q gladiꝰ ptinet ad ꝓlationē sentēcię: falx vero ad exetutionē. Vel / Cozonam / dicitur habere: qz ibi remunerabit bonos Hester. ij. c. fuit hoc significatū: vbi dicit: q in capite hester posuit aſuerus diadema regni: Item falcem / vt puniat malos. Dañ. vij. c. Fluuius igneus rapi / dusq; egrediebat a facie eiꝰ. Hic fluuius idē est qđ falx prędi / cta. d Et alius angelus exiuit de templo. Secun / da pars vbi ostenditur desideriū sctōrū de aduentu iudicij. Desiderāt autē p duobus: z p secūda stola quā tunc re / cepturi sunt: et p consortio fratrū quos tunc visuri sunt. Di cit ergo. Et alius angelus exiuit de tēplo. i. vniuersi / tas sanctoꝝ / qui in tēplo ꝓsciētię latēt mō: sed tūc exibūt. i. tūc apparebunt. Qđ fuit significatum in illis qui cum dño surre / xerunt: de quibus dicit Matth. xxvij. f. q apparuerūt mul / tis. Oēs aūt sancti singulariter dicunt angelus / ꝓpter vni / formitatē fidei quā tenuerūt. e Clamas voce magna: Ecce desiderū. f Ad sedentē sup nubē. i. chzistum. g Mitte falcē tuā / in tuū agrum quem seminasti. i. in mūdū. Matth. xiij. d. Simile est regnū cęloꝝ homi q seminauit bo num semen in agro suo. h Et mete. i. collige genus hu / manū tanq; segetē in hozreū / vt excussa segete granū repona tur z paleę igni tradant. Matth. iij. c. Cuius ventilabzū: id est iudicium in manu eius: et permūdabit aream suā z congre
Matth. 3. c. gabit triticū suum in hozreū suū. Paleas aūt cōburet igni in extinguibili. ō. xj. d. Aduenit tempus mozuozum iudicari. Notādū est q deꝰ primo seminauit genꝰ hūanū in paradiso: sed pinguedinem terrę homo non sustinuit / sed peccauit: et de paradiso electus dissem̄inatus est super terram: Gen. ix. c. Tres isti sunt filij noe: z ab his dissem̄inatū est omne genus hominum sup vniuersam terram. i Quia venit hora: completo .s. fidelium numero / tempus est vt metat. Cōsum / mata est em̄ malozum malicia: nec iam habet locum. Et qua / re: k Dñ arruit messis terrę: vel / maturuit / alia litta. Dicit aūt / messis malicia: qz est ad vtilitatē bonoꝝ. Nul / lum em̄ malum ꝑmittit deus fieri nisi inde eliciat bonū. Ali / quid ergo viriditatis habet malicia quoadusq; numerus ele / ctozum impleat: qđ erit in die iudicij: qz adhuc cedit bonis in
Mozaliter vtilitatē. Mozaliter. Dis multū seminat z per se z p prędi catozes suos: sed parū metit. Aggei. j. b. Seminastis multū z intulistis paꝝ. Et hoc est qđ ipe dicit Matth. xx. b. Multi sunt vocati / pauci vero electi. Joh. iij. e. Nonne vos dicitis q adhuc quattuoz mēses sunt z messis venit: Quattuoz men ses sunt quattuoz defectꝰ ecclesię vniuersales vsq; ad messem generalem / quę fiet in die iudicij. s. persecutio sub iudęis / sub

a similēm filio hois / hābentē in
c capite suo cozonā aureā / et in
d manu sua falcē acutā. Et ālī / us angelus exiuit de templo
e clāmās voce magna ād sedē
f tem super nubē: Mittē falcē
g tuam z mēte: qz vēnit hora vt
h metat quōniam arruit messis
i terrę. Et misit qui sedebat su
k per nubē falcem suam in ter /
l rā: et messuit eā. Et ālius an / gelus exiuit de templo quod
m est in cęlo / habēs et ipse fal
n cem acutam. Et ālius ange / lus exiuit de altari qui habē /
o bat potestatem supra ignem

tyrannis / sub falsis fratribus / sub antichzisto. Et bene dicit: Quia venit hora: quia multi iam se credūt perfectos esse qui nedum primum gradum perfectionis attigerunt. Un / de in pmo floze lędit botrꝰ eoꝝ: Job. xv. d. Uñ Esa. xviij. c. Ante messem totꝰ efflozuit. Hiere. xlviij. b. Date flozē mo / ab: quia flozens egredietur. Et ꝓpter hoc tales non colligun / tur: vt in hozreū do / mini reponātur. Et quare: Causam sub / iungit Esa. xviij. c. Quia imatura per / fectio germinauit. i. priusq; sciret quid es / set maturitas vel per / fectio / maturum se es / se vel perfectū in coz / de suo ęstimauit. Et hoc frequenter acci / dit in nouicijs q pro / pter feruorē nouiciatꝰ quem in experti sunt credūt se esse su / pra id qđ sunt. Unde monet eos petrꝰ. j. Pet. iij. c. Nolite peregrinari in feruore qui ad temptationem vobis fit: quasi aliquid noui vobis contingat. l Et misit. Tertia pars vbi ponitur exauditio sanctoꝝ. Unde dicit: Et misit / ille: qui sedebat super nubem falcem suam in terram: id est desiderium sanctoꝝ et oꝛationem exaudiendo. Pſ. Pſ. 9. Desiderium pauperum exaudiuit dominꝰ ꝛc. Et omnes ho / mines ad iudicium vocando. Joh. iij. c. Consurgāt z ascen / dant gētes in vallē iosaphat: qz ibi sedebo vt iudicē oēs gētes / in circūitu. m Et messuit eam: id est collegit in vnū locū ad disceptandum cum eis z diuidendū malos a bonis. Ipse est enim firmamentum in medio aquarum positum: id est inter bonos z malos quos ab inuicem separabit: sanctos po / tens super malos: ita vt congregentur inferiora: id est mali in locum vnum. s. in infernum: congregationesq; aquarū ap / pellent maria: Gen. j. a. qz ibi erit amarituđo maxia. De hac messiōe dicit Amos. iiij. a. Per aperturas exibitis / altera cō / tra alteram: quia anima exibit de inferno et corpus de sepul / chzo / et intrabit anima in corpus: z tunc de vtroq; fiet qđ se / quitur in Amos: Et prophetizeminī in arnon dicit dominꝰ: id ē in infernum. n Et alius angelus ꝛc. Quarta pars vbi ostenditur q sancti iudicabunt cum chzisto. Unde dicit: Et alius angelus exiuit de templo. Hic est cętus apostolo / rum et apostolicoꝝ virorum / qui de templo exeunt: quia merita aliorum in ecclesia cęlesti contemplatione transcēdūt. Unde dicuntur exire: de templo quod est in cęlo. Un / de Neemie. viij. b. Aperuit esdras librum coram omni popu / lo super vniuersum quippe israel eminebat. o habens et ipse falcem acutam: sicut chzistus: id est potestatem iudi / ciariam. Sancti enim cum chzisto iudicabūt nationes: Sap. iij. b. Et Esa. iij. c. Dominꝰ ad iudicium veniet cum seniori / bus populi et cum principibus eius. Sed quomodo iudica / bunt: Quia nec consilio nec auctozitate: Solutio. Dicuntur iudicare: quia in altiori loco apparebunt: q̄ ceteri sancti mi / nores: Ipsi enim propius assistent iudici. p Et alius an / gelus. Quinta pars vbi ostendit q auctozitas iudicij perti / net ad ipsū iudicē. Dicit aūt in hac particula chzistꝰ precipe / re suis sanctis vt iudicium faciāt scīm q patet q penes ipm est et auctozitas et potestas. Unde dicit: Et alius ange / lus: scz chzistus qui est alius ab apostolis. q Exiuit de altari: et talis qualis est apparuit: vt dicit Glo. Et bene dici / tur: de altari exire: quia etsi alij sancti sint in templo: ta / men chzistus est in altari: quasi in portozibus bonis patris. r Qui habebat potestatem: vnde precipere poterat. s Supra ignem et aquam: id est infligendi omnem pę / nam. Et per hec duo intelligitur vniuersitas pęnarum q̄ om / nes tunc exercebūtur in damnatos. Et hozum duozum ele / mentozum qualitates sūt actiue / magis tamen ignis. Vel su / per ignem: id est super potentiozes igne inuidię et superbię
t gehenne ardētes:

lebenne ardẽtes. Et sup aquã: id est sup omnes homines fluidos: vt aqua et instabiles p̃o conditione humana. j. xvij. d.
Aqq̃s vidisti sup q̃s meretrix sedet/ pp̃li sũt z gẽtes z linguę.
a Et clamauit voce magna: quasi imperãs. b Ad eũ. i. ad sanctos. c Qui habebat. i. q̃ habebãt. d Falcem acutã. i. potestatẽ iudiciariã. e Dicẽs/ mitte falcẽ tuã acutã. Matth. xiij. d. Tpe messis dicã messoribꝰ: Colligite primũ çiçania z alligate ea in fasciculos ad cõburendũ: triticũ aũt congregate in horreũ meum.
f Et vindemia botros vineę terrę: q̃z messes cęli sunt illi qui faciunt fructũ cęlestez/ messis terrę illi qui factũt fructuz terrenum. Similiter de botris. Uel botri vineę terrę/ sunt maiores mali: messis aũt terrę/ minores mali.
a et clamauit voce magna ad
b eum qui habebat falcem acu
c tã/ dicẽs: Mitte falcẽ tuam
f acutã: z vindemia botros vi
g neę terrę quoniã maturę sunt
b vuę ei⁹. Et misit angelus fal
i cem suam acutam in terrã / et
k vindemiauit vineã terę. Et mi
l sit in lacũ irę dei magnum: et
m calcatus est lacus extra ciui
o tatẽ: z exiuit sanguis de lacu
p usq̃ ad frenos equoꝝ p stadia mille sercenta.
r Per stadia mille sercenta. i. per diuersas pœnas angustiati scom q̃ fecerunt diuersa pctã. Uñ hic notaꝝ quintũ q̃ dicitur hic scz diuersitas pœnarum. Stadium enim spacium est vbi currebãt: per q̃ intelligunk illi: q̃ subiecti sunt ludis et vanitatibus seculi q̃ quęrunt cozonam et gloziam in p̃senti z nõ in futuro: sicut illi qui bene currebãt statum recipiebãt in stadio cozonã. Dozum tria sunt genera. Quidã minus perfecti in huiuscemodi: qui per sex significantur. Alij magis pfecti: qui p centũ: Alij perfectissimi: q̃ p mille significank. Dis itaq̃ scom diuersitatem statuũ redditur diuersitas pœnarũ. De his dicit ap̃lus. j. Cor. ix. d. Ui qui in stadio currũt: omnes quidẽ currunt: sed vnus accipit brauiũ: et hi quidem vt cozruptibilem cozonã accipiãt/ nos vero incozruptam. Sed videtur cũ in his tribus visionibꝰ. s. secũda z tertia et quarta agatur de persecutionibꝰ ecclesię. Et q̃ aliqua illarũ sit superflua. Et si non: quęritur quomõ distinguãtur? Soluto. Nulla superfluit: sic enim diuersificank/ q̃ in secunda agitur de p̃secutionibꝰ ecclesię inquãtũ p illã statꝰ ecclię distinguik: in tertia p̃o/ vt sic apostoli anticbristi caueri doceãk: in q̃rta p̃o in quantũ persecutiones sunt materia p̃fectꝰ ecclesię. Et sic patet q̃ nulla superfluit.

Jte p botros cęli/ maiores sãcti: p messẽ cęli/ minores scti. Et iubenk vindemiari ab angelꝰ. i. ab inuicẽ separi. Mat. xiij. g. Exibũt ãgeli z separãbũt malos de medio iustoꝝ z mittẽt eos in caminũ ignis: ibi erit fletus z stridoꝝ dentiũ. Et quare? q
q Quia maturę sunt vuę eius. i. eoꝝ malicia cõpleta. s. maloꝝ. b Et misit angelꝰ. Sexta ps vbi agik de obediẽtia sctoꝝũ. In hac parte dicunk quicq̃. Primo ondik quõ ministerio sanctoꝝ punienk mali/ cũ dicit: Et misit. Secũdo vbi puniẽtur: ibi: In lacũ. Tertio modus puniendi: ibi: Et calcatus est lacus. Quarto qui sunt puniendi: ibi: Et exiuit sanguis. Quinto diuersitas punitionis: ibi: Per stadia. Dicit ergo: b Et misit angelꝰ/ statim post imperiũ: i Falcẽ suã acutã in terrã. i. ad iudicãdũ terenos z terrena amãtes esse puniẽdos. Uñ sequit. k Et vindemiauit vineã terę. i. oẽs q̃ delectationes suas finalik habuerũt in terra. Luc. vj. d. Ue vobis diuitibꝰ q̃ habetis hic ꝓsolationẽ vestrã. Hoc q̃ dr ibi faciẽt scti: Ergo scti exequũtur sententiã: sed plꝰ est exeq̃ q̃ pferre: g̃ magꝭ faciẽt sancti q̃ christus: q̃ nõ est verũ. Solo. Quicq̃d ibi de sctis dicik/ nõ de executione sentẽtię vel de ꝓpalatione intelligik/ sed de approbatione. Uel potiꝰ q̃z cõparatione eoꝝ iudicabunk mali. Uel iudicare dicunk sãcti malos z eos punire: q̃z assistẽt christo iudicanti z eos punienti p̃o meritis. Pœna em̃ iusta est z a deo. Uel dicunk eos punire: q̃z gaudẽt non de maloꝝ pœna: sed de iusta dei aũaduersione z vindicta. l Et misit in lacũ irę dei. i. in infernũ in lacũ miserię z in lutũ fœcis. Sicut enim materialiter in aduentu alicuius magni regis platęę mundantur z fœces in lacũ vel in aquas mittunk: sic in aduentu dñi mũ
Ps. 17. dus purgabik de malis: et ipsi in lacum inferni p̃cipient. Ps. Et lutũ platearũ delebo eos. m Et calcat⁹ ẽ. Hic determinat modũ punitiõis maloꝝ dicẽs: Et calcat⁹ ẽ lacus. In b significak villitas z oppressio. Malach. vltꝫ. a. Calcabitꝭ impios cum fuerint cinis sub plãta pedũ vestroꝝ in die q̃ ego facio/ dic dñs exercituũ. n Extra ciuitatẽ. i. extra ecclĩaz z ꝓsortiũ bonoꝝ. Uz em̃ dñs duplex torcular: purgatorij. s. z inferni. De primo emittik purũ vinũ. Et b non est extra ciuitatem: q̃z meritis z suffragijs ecclesię vinũ istud citius depuratur: Sz aliud extra ciuitatẽ est: q̃z nunq̃ inde exibũt/ sed in pœsura ppetua remanebũt. o Et exiuit. Hic ostendik q̃ sunt puniẽdi: q̃z non solum boues p̃aui: immo etiã dœmones qui significank per frenos: quoꝝ equi sunt homines mali. Uel nõ solũ minores boues/ sed z maiores. s. rectores z p̃lati. Primi significantur per equos: secundi/ per frenos. Dicit ergo. o Et exiuit. q. d. sic calcabũk: z p vino exiuit sanguis. i. pœnę infernalis crudelitas exuberauit. p De lacu/ a minoribꝰ. s. q Usq̃ ad frenos. i. vsq̃ ad maiores p̃latos. s. reges z episcopos. Oes em̃ sine differẽtia dignitatũ ibi punienk ꝑm merita culparũ: z maiores amplius z vilius conculcabunk q̃z mi

nores. Sap. vj. a. Durissimus iudicium bis qui p̃sunt fiet. Durũ fiet minoribus qui non p̃sunt: durius illis qui p̃sunt sed paucis: durissimum illis qui p̃sunt: sed multis. Uel p frenos/ dœmones: qui modo infrenãt homines vt ad libitum suum p peccata sua ducãt eos/ vsq̃ ad eos pœna perueniet: q̃z ipsi sicut homines in eadẽ pœna cruciabunk. Matth. xxv. d. Jte maledicti in ignem ęternũ qui paratus est diabolo/ et angelis eius. r Per stadia mille sercenta. i. per diuersas pœnas angustiati scom q̃ fecerunt diuersa pctã. Uñ hic notaꝝ quintũ q̃ dicitur hic scz diuersitas pœnarum. Stadium enim spacium est vbi currebãt: per q̃ intelligunk illi: q̃ subiecti sunt ludis et vanitatibus seculi q̃ quęrunt cozonam et gloziam in p̃senti z nõ in futuro: sicut illi qui bene currebãt statum recipiebãt in stadio cozonã. Dozum tria sunt genera. Quidã minus perfecti in huiuscemodi: qui per sex significantur. Alij magis pfecti: qui p centũ: Alij perfectissimi: q̃ p mille significank. Dis itaq̃ scom diuersitatem statuũ redditur diuersitas pœnarũ. De his dicit ap̃lus. j. Cor. ix. d. Ui qui in stadio currũt: omnes quidẽ currunt: sed vnus accipit brauiũ: et hi quidem vt cozruptibilem cozonã accipiãt/ nos vero incozruptam. Sed videtur cũ in his tribus visionibꝰ. s. secũda z tertia et quarta agatur de persecutionibꝰ ecclesię. Et q̃ aliqua illarũ sit superflua. Et si non: quęritur quomõ distinguãtur? Soluto. Nulla superfluit: sic enim diuersificank/ q̃ in secunda agitur de p̃secutionibꝰ ecclesię inquãtũ p illã statꝰ ecclię distinguik: in tertia p̃o/ vt sic apostoli anticbristi caueri doceãk: in q̃rta p̃o in quantũ persecutiones sunt materia p̃fectꝰ ecclesię. Et sic patet q̃ nulla superfluit.

Capim. XV

s Et vidi aliud signum in cęlo magnũ z mirabile: z nõ in futuro: sicut illi qui bene currebãt statum recipiebãt in stadio cozonã. Dozum tria sunt genera. Quidã minus perfecti in huiuscemodi: qui per sex significantur. Alij magis pfecti: qui p centũ: Alij perfectissimi: q̃ p mille significank. Dis itaq̃ scom diuersitatem statuũ redditur diuersitas pœnarũ. De his dicit ap̃lus. j. Cor. ix. d. Ui qui in stadio currũt: omnes quidẽ currunt: sed vnus accipit brauiũ: et hi quidem vt cozruptibilem cozonã accipiãt/ nos vero incozruptam. Sed videtur cũ in his tribus visionibꝰ. s. secũda z tertia et quarta agatur de persecutionibꝰ ecclesię. Et q̃ aliqua illarũ sit superflua. Et si non: quęritur quomõ distinguãtur? Soluto. Nulla superfluit: sic enim diuersificank/ q̃ in secunda agitur de p̃secutionibꝰ ecclesię inquãtũ p illã statꝰ ecclię distinguik: in tertia p̃o/ vt sic apostoli anticbristi caueri doceãk: in q̃rta p̃o in quantũ persecutiones sunt materia p̃fectꝰ ecclesię. Et sic patet q̃ nulla superfluit. (Exp̃sitio Ca. XV.

Et vidi aliud signum in cęlo ꝛc. Hic incipit quinta visio huꝰ libri: in q̃ describunk septẽ angeli tenẽtes septẽ phialas plenas irę dei: p quas intelligik pœna malorum quam habituri sũt in p̃senti. Sicut ergo in visione sequenti. s. in sexta determinabitur pœna malorũ quã habebunt in inferno: similiter in hac quinta determinatur pœna eorundem in p̃senti. Hęc autem visio continet tria capitula. xv. et. xvj. et. xvij. Diuiditur autem in tres partes scom q̃ sunt ibi tria capitula. In prima determinatur pœna eorum per septem plagas contentas in septem phialis septẽ angelorum/ in hoc quintodecimo capitulo. In secunda ostendit q̃liter p̃cipik angelis/ vt pœnã determinatã ifligãt malis: ibi: Et audiui vocem magnam ꝛc. Infra. xvj. a. In tertia de causa vtriusq̃ subiungit et pœnę et inflictionis: ibi: Et venit vnus de septem angelis. j. xvij. a. Dicit ergo. s Et vidi ꝛc. Hoc capitulũ quintũdecimũ habet sex partes. In prima ostenditur iohanni vniuersitas angeloꝝ habentiũ septem plagas. In secunda causa liberans a plagis istis: ibi: Et vidi tanq̃ mare ꝛc. In tertia causa inuoluens in plagis: ibi: Et post hęc vidi ꝛc. In quarta de p̃dicatione septem angelorum annũciantium septem plagas: ibi: Et exierunt septem angeli ꝛc. In quinta ostẽditur q̃ ad hoc sunt idonei p̃dicti angeli: ibi: Uestiti lapide mundo. In sexta de obstinatione malorum: ibi: Et repletum est templum ꝛc. Dicit ergo. s Et vidi aliud signũ: id est figuram aliud significantes. Per hoc patet q̃ hęc visio imaginaria fuit. Et bene dicit/ aliud/ quia significat pœnam maloꝝ: sed p̃cedẽs significabat ecclesię p̃fectũ. t In cęlo: id est mysterio sacrę visionis reprobis celato. Uel/ in cęlo. i. in ecclesia frutibꝰ stellata bone vitę cõuersatiõe sublimata. v Magnũ/ i se significatiõe. x Et ꝑ b/ mirabile/ nob. i. admiratiõe dignũ. Qđ ãt fuit b signũ describit/ dicẽs:

Angelos septem.

a Angelos septē. i. vniuersos ꝓdicatores septiformis spiritus gratia renatos/ habentes ex officio ꝓdicatiōis. b Septem plagas/ per modū denunciationis. Glo. dicit hic/ q̄ mirū ē hoiez habere tātā potestatē vt possit alios dānare. Sz sic intelligēdū est q̄ hoies alios dānant: qz compatione eorū dānabūtur mali. Unde Beñ. xxviij. d. de bonis ōr: Oē terribilis est locus iste: non est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta cęli. Justus eñ quilibet est domus in qua deus libenter habitat ⁊ quiescit. Sz ⁊ porta cęli est: qz eius ꝓuersationis exēplo multi intrāt in cęlum ⁊ eius cōparatione mali damnabunt et detrudent in infernum.

B c Nouissimas. Hoc dicit: quia post istas nō ītarent alię. Uel/ nouissimas/ quo ad temp⁹. Uel/ nouissimas/ quo ad grauamen: quia istis nullę erunt vel fuere graviores. Unde bene sequitur. d Qm̄ in illis consummata est ira dei: quia post illas malis de mundo ablatis deus nō infert amplꝰ sentētiā extremi iudicij: Sz hac ꝓsūmata incipiet furor. i. pena eterna.

Moraliter Moraliter. Hoc magnū signum est ⁊ mirabile: q̄ prelati q̄ deberēt habere vinū ⁊ oleum ad sanandum vulnera sauciati. Lucę. x. f. habēt tm̄ salarium: qz redditus eccliē: ⁊ tm̄ infundunt venenū ostēdentes malę vitę exemplū. De talibus dicit Esa. xxxij. b. Fraudulenti vasa pessima prelati. s. mali qui sūt vasa diaboli qui est faber fraudulentus. Esa. liij. d. Ego creaui fabrum sufflantē in igne ꝓmunas ⁊ ꝓferentē vas in opus suum: ⁊ ego creaui interfectorē ad disperdēdū. Hi sūt vasa pessima. Mala q̄dē/ q̄ vacui scientia. Peiora/ q̄ vacui vita: Sz pessima/ quādo pleni spurcitia. Fraudulēti etiā possūt dici: qz nō reddunt debitū vxori suę. s. ecclesię: vel si reddūt/ semē fundunt in terrā sic onan/ Beñ. xxxviij. b. De bonis ōr ecōuerso Esa. xxij. g. Suspēdā sup eū oēm glām dom⁹ p̄ris ei⁹ vasoꝝ diuersa genera omne vas paruulū a vasis craterarū vsq̄ ad omne vas musicoꝝ. Prelatus enim debet talem vitā gerere a qua dependeat omnis vita inferioꝝ. Per crateras intelliguntur actiui: per vasa musicoꝝ contemplatiui. e Et vidi tanq̄ mare. Secunda pars capituli vbi ad doctrinam ⁊ cōsolationē bonoꝝ agit de causa liberāte ab his plagis. Quę est triplex ſm triplicē statum bonoꝝ. In statu incipientiū cā liberans est baptismus. Unde dicit: Et vidi ⁊c. In statu ꝓficientiū cā liberās ē ꝓseruatio ⁊ firmitas fidei: ibi: Et eos q̄ vicerunt. In statu pfectoꝝ est causa liberās ꝓrogatiua operum: de hoc dicit: ibi: Habentes citharas ⁊c. Dicit g̃. Et vidi. Sed q̄ritur hic: quare de causa liberāte agit hic vbi loquit de plagis: Sol. Jam tactū est hoc: qz hoc facit ad bonoꝝ consolationē: vel hoc facit simpliciter: qz plagę ille nō erunt vniuersales: quia bonos non tangent/ sed tm̄ malos inuoluēt. Et vidi/ per spiritualē intellectum. f Tanq̄ mare vitreum. Ad litterā potuit videre vas factum ad abluendum facies: vt sūt specula ad videndum si aliqua macula sit in facie. Uel vas totum vitreū. i. totum de vitro: per q̄ significatur baptismus: Per mare/ remissio peccatorum quę fit in baptismo: ꝙ vitrum character qui imꝓimit. g Mixtum igne. Per hoc intelligitur collatio grę quę fit in baptismo. Et q̄ in baptismo remittant pcā/ patet: qz in mari rubro per q̄ significatus est baptismus/ egyptij mortui sunt et submersi: Exod. xiiij. f. Est autem character quędam spiritualis imꝓressio mediante qua anima ꝓuia est gratię. h Et eos q̄ vicerunt. Secūda cā liberās scām statū ꝓficientiū. Dicit g̃. Et eos qui vicerūt bestiam. i. antichristū nō credētes eius miraculis: nō abstracti diuitijs: nō illecti blāditijs nō seducti ꝓmissionib⁹: nō fracti ꝓsecutionib⁹. i Et imaginem illi⁹. i. vitę illius conformitatē: et hoc quo ad minores qui credent antichristo. k Et numerum nois eius. Ponet eñ sibi nomē q̄ sit deus: et hoc quo ad maiores. g̃. xiij. d. Et ne quis possit vēdere aut emere nisi habeat characterē bestię: aut nomē/ aut numerū nois ei⁹. l Stātes supra ma-

abcd angelōs septē habētes plagas septē nouissimas: quōniam in illis cōsummata est ira dei. Et vidi tanq̄ mare vitreum mixtum igne: ⁊ eos qui vicerunt bestiā et imaginē illi⁹ et numerū nois eius stātes supra mare vitreum habētes citharas dei et cātantes cāticū moysi serui dei: et cāticū agni dicētes: Magna ⁊ mirabilia

efgh

i

klmnopqrst

re/ per veram fidem ⁊ rectam intentionem. Uel/ Stantes/ baptismi. s. gratiā seruātes/ vel parati defendere fidē. g̃. iij. b. Et in ꝓspectu sedis tanq̄ mare vitreum simile crystallo. Hoc mare est baptism⁹: qui in conspectu sedis est. i. in volūtate accipientis: Nullus eñ cogitur ad baptismū. Simile crystallo qui congelat ex aq̄s: sic baptizati confirmantur in aquis baptismi: qz etsi non ex toto extinguit in eis ignis fomitis: tamē debilitat ⁊ lucidi fiunt ⁊ peruij ad recipiendam grām dei. m Habētes citharas. Tertia causa liberans. s. ꝓrogatiua operis quo ad pfectos. Hęc ē duplex. s. ꝓrogatiua operis: de qua dicit ibi: Habentes ⁊c. Item ꝓrogatiua cōtemplationis: de qua dicit ibi: Et cantantes. Dicit ergo: habētes citharas. i. mortificationē carnis. g̃. xiij. a. Et vocē quā audiui/ sicut citharędoꝝ citharizantium in citharis suis. n Dei/ tanq̄ causę exemplaris. s. christi: qui seipsum mortificauit quo ad carnem. Uel Dei/ ꝓcipientis. Lucę. xxj. f. Attendite ne grauent corda vestra in crapula ⁊ ebrietate. Uel/ Dei. i. ꝓpter deum finaliter. Et dicit citharas pluraliter: quia christus exemplar est multiplex citharę. Citharam eñ habuit in vtero matris: cuius sonitum mater eius audiuit/ cum intantū lętificata est/ vt in ꝓphetiā prorumperet/ dicēs Lucę. j. e. Magnificat aia mea dñm. Itē sonitum huius citharę: Johānes baptista audiuit: quādo in vtero matris exultauit/ ⁊ matrē suam ꝓphetā effecit. Lucę. j. d. Et repleta ē spū sancto helisabet ⁊ dixit: Būdicta tu inter mulieres ⁊ benedict⁹ fruct⁹ vētris tui. Itē christ⁹ habuit citharā i mōte cui⁹ chordę fuerūt octo btitudines: Matth. v. a. Item citharā habuit in cruce: ad cui⁹ sonitū diabol⁹ fugatus est: maria martyr effecta est: sol obscuratus est: ⁊ luna passa est defectū. Prima fuit humilitatis i ingressu hui⁹ vitę: Secūda fuit ꝓdicationis in ꝓgressu. Tertia patiētię ⁊ obedientię in egressu. Qui has citharas ad ipsius imitationem haberet/ ꝓcul dubio ab omnibus auditetur tam malis q̄ bonis. Unde. j. Regl. xvj. d. dicit: q̄ dauid accipiente citharā/ melius se habebat saul: Sic ꝙ has citharas qui eas haberet posset refocillare peccatores. Itē ⁊ bonos confortare: qz helisęus cū psaltes caneret/ confortatus est vt spm̄ ꝓphetandi acciperet. iij. Regl. iij. c. Cunq̄ caneret psaltes facta est super eum manus dñi. o Et cātantes. Hic agit de ꝓrogatiua contemplationis. Quę duplex est: Quędā/ qua deus laudatur ꝓ beneficijs: de qua dicit: Cātantes ⁊c. Itē quędam/ qua de⁹ laudatur iam non ꝓpter beneficia: sed quia bonus: de qua dicit ibi: Magna ⁊ mirabilia sunt ⁊c. Dicit ergo. Et cāntantes. Hęc est ꝓrogatiua contemplationis qua deū laudamus ꝓ beneficijs: et sic consideramus ipsum ꝓout nobis bonus est; et hęc laus est minus pura. Dicit igitur. Et cantantes. i. cū exultatione et lętitia adimplentes. p Canticum moysi: id est vetus testamentum. Exod. xv. a. Cantemus domino: glorioſe enim magnificatus est ⁊c. Hoc cātare est de remissione peccati exultare. q Et canticum agni: id est christi. s. nouū testamentum custodire ⁊ venerari. Hoc cantare est de collatione gratię gaudere ⁊ gratias agere. Propter hoc dicit sponsa. Cañ. vij. d. Omia poma noua ⁊ vetera seruaui tibi dilecte mi. r Dicētes: magna ⁊c. Hic agit de ꝓrogatiua ꝓcēplationis q̄ deū laudam⁹/ non tā ꝓ bñficijs/ sed qz bon⁹: et sic ꝓsideram⁹ ipm̄ in seipso: ⁊ hęc est in pura laude dei. In duobus aūt ꝓsistit laus ista. Primo laudādo ipm̄ in opib⁹ suis: ibi: Magna ⁊c. Secūdo in seipso: vñ dic: Quis non timebit ⁊c. Dicit g̃. s Magna et mirabilia sunt opa tua dñe de⁹ oꝑs/ magna in se. Sap. xiij. b. A magnitudie speciei ⁊ creaturę/ poterit cognoscibiliter creator eorum videri. Magna sunt opera in speciebus suis. Magna/ in numero. Job v. b. Qui fecit magna ⁊c. Item magna in vniuerso: magna in suis partib⁹. Item magna/ in creatiōe/ t Et mirabilia/ i recreatiōe: vbi christ⁹ simil facto ē de⁹ ⁊ hō:

paup⁊ diues: potēs ⁊ infirm⁹: mortal⁊ imortal: ꝑbū ifās. Hoc significatū est Geñ. xxxij. g. Quid quęrs nomē meū qđ ē mirabile? Ita dixit angelus ad iacob. Priusq̄ veniret tēpus incarnationis: nō erat quies sctis: ꝙ erāt cum iacob in lucta ꝓtinua: desiderātes aduentū redēptoris ⁊ grētes vt faceret mirabilia opa redēptiōis. Eccl. xxxvj. a. Innoua signa: immuta mirabilia. Sed angel⁹ magni ꝓsilij lucrat⁹ est cū iacob. i. cū genere humano ꝑ incarnationē ⁊ ꝓfor/mitatē nature: ⁊ tunc nomē eius ⁊ humani generis vocatum est israel: quia de lucta duxit ad quietem de cōtinuis miserijs ad dei visionē. a Domine deus omnipotēs. Omnipotens/opa implēdo. Deus/per figuras ꝓnūciando. Dñe/ꝓmittēdo. b Iuste ⁊ verę sunt vię tuę dñe rex ſcōꝝ. Vię qđ⁹ venit ad nos sūt ꝓmissio/ꝓfiguratio ꝓmissoꝝ ⁊ adimpletio eoꝝ. Vel/vię/sūt creatio/dispositio ⁊ ornat⁹: de qbus Geñ. j. c Quis nō timebit te. Hic laudatur deus in seipo. Unde dicit. Quis non timebit te ⁊c. vt sic a malo cesset: qz ðz Prouerb. xv. d. Per timorē dñi/declinat ois a malo. Timebit/ex amore/seruiēdo. Timebit/ex timore filiali ⁊ casto. Ps. Timor dñi sctūs permanet in seculū scī. d Et/qs. s. nō magnificabit no. tu. ꝑdicādo te: ⁊ ꝓpt̄ te bīs operādo. Vel/timebit/iudicē futurū in matestate. Et magnificabit nomen tuū: qz veniſti in ꝓmo aduētu agn⁹ māsuet⁹ in būilitate. Quis nō timebit: q. d. q nō timet null⁹ ē. Job. xviij. c. Socij ei⁹ q nō ē. Sz mali nō sūt/vt dicit Boeti⁹: qz nec o:dinē retinēt nec seruāt natura. Magnificabit/laudādo ⁊ extollēdo. Ps. Magnificate dñm mecū ⁊c. Eccl. xlij. d. Būdicēte⁊ dñm exaltate illū qtū potestis: maioz est em oīi laude. Et vere magnificabit et timebit: e Quia sol⁹ pius es. Cōtra. Seuer⁹ magis timet q̄ pi⁹. Sol. Hic loquit de timore casto respectu pij. Timor vero seruilis magis est respectu seueri. Bene dico quia pius es: ⁊ in hoc apparet pietas tua. f Ām omnes gentes i. aliq̄ de omnib⁹. g Uenięt. Ecce mot⁹ latrię interioꝝ. h Et adorabūt. Ecce mot⁹ latrię exterioꝝ. i In ꝓspectu tuo/vt tevideāt ⁊ a tevideāt i remuneratiōe. k Ām iudicia tua manifesta sūt/qb⁹ bonos eligt ⁊ malos reꝓbas. Manifesta sūt manifestatiōe signi ⁊ nō ꝓpitatis: qz solū ꝑ opa exteriora aliq̄ten⁹ cognoscit qui sunt boni vel mali. Matth. vij. c. A fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos. l Et post hęc. Tertia pars hui⁹ capli vbi oñdit cā inuoluēs in plagis q̄ est: quia mysteria ecclię sūt aperta ⁊ tñ mali nolūt intrare. Dicit g. Et post hęc/ꝑdicta. m Uidi ⁊ ecce aptū ē tēplū. i. ecclia: ⁊ dicit. n Aptū/vt pateat pęnitētibus ingressus/⁊ malis egressus. Vel/tēplū. i. scꝑtura q̄ ꝑdicatoribus est apta: vt intrēt ꝑ studiū ⁊ meditationē ⁊ exēꝑ actionē. o Tabernaculi. i. ecclię q̄ mō militat deo. Job. vij. a. Militia ē vita hominis sup terrā: ꝙ i futuro triūphabit: mō adhuc vagabūda est in deſto in terra ꝓmissionis: ꝙ in futuro recępta celebrabit scenophegiā qntadecima die mēsis septimi. i. qñ fuerit impleta mysteria veter⁹ ⁊ noui testamēti. p Testimonij. Būđ ecclia tabernaculum testimonij: qz christus ꝓhibent testimoniū: vel qz vtriusq̄ testamēti testimoniū fidelit̄ seruat i cęlo. i. in secreto hui⁹ visionis: vel in cęlo. i. i cordib⁹ fideliū qui ea itelligūt ⁊ intellecta ꝓficiūt. q Et exierūt. Quarta ps i q̄ agit de ꝑdicatiōe āgeloꝝ annūciātiū septē plagas ⁊ postq̄ illos q̄ sūt in ecclia cōfirmauit ꝑdicatoꝝ/debet exire vt malos reꝓhendat. Dicit g. Et exierūt septē angeli. i. vniuersi ꝑdicatores. s De tēplo. i. de ꝓtēplationis secreto vel de cōscientię cubiculo ad accionē venerūt. r Habētes septē plagas. i. vniuersā dei vltionē ꝑdicētes: vt si noluerint hoies ꝓmissionib⁹ deū diligere: saltē sciāt eū ꝑ cōminatiōib⁹ timere: egredi debet prędicator. Unde Eęch. iij. f. Surgens egredere in campū ⁊ ibi loq̄r tecū: ꝑ hoc patet q̄ añs in actione loquit: sic in ꝓtēplatione ⁊ si ita nō audiāt. Matth. xiij. a. Exīt q̄ seminat seminare ⁊c. Ꝓpt̄ hō dicit spōsa. Cāt. vij. d. Egrediamur in agrū moremur i villis. t Uestiti lapide. Quita ps vbi oñdit idonei/tas eoꝝ: Primo in vita: ibi: Uestiti. Scđo i doctrina: ibi Et vnū ex q̄ttuoꝝ aialibus. Uestiti: bona conuersatione. Esa. iij. a. Uestimētū tibi est/princeps esto noster: id ē quia bonus es/te elegim⁹ nob i pastorē. Sz hoc vestimētū bodie i electionibus nō curat. v Lapide. i. patientia et māsuetudine. Eęch. iij. b. Ut adamātē ⁊ vt silicē dedi faciē tuā. Debēt em ee prælat⁹ vel ꝑdicator adamas ꝑ mānsuetudinē/vt sic attrahat pctōres ad gr̄am. Itē silex ꝑ patiētiā/ne remurmuret ꝝ flagella. Vel/lapide. i. būilitate: q̄ lapis ðz: qz ipa ē fūdamētū ędificij spūalis. Ponit em se in imo: sic lapis posit⁹ in fundamēto ponit i infimo. Ut/lapide. i. firmitate fidei. x Amūdo: ꝓpt̄ fugā ⁊ declinationē pcti. y Et cādido/ꝑ opationē bōi. Determinauit tā q̄lis ē vita ꝑdicatoris ad alterū/qz lapis. Itē q̄lis ad seipsum exter⁹ ꝑ hoc qđ dictū est: Amūdo ⁊ cādido: mō determinat q̄lis debet esse interi⁹ dicens. z Et ꝓiecti circa pectora ꝙnis aureis. i. cogitationib⁹ sctis ⁊ mūdis. Nec dicit cincti/ꝙ ꝓcincti: qz duas debēt habere cinctōes/ castitatis. s. corꝑis ⁊ sctimonię mētis. Zonę aūt aureę sunt/desiderū ꝙternoꝝ: ꝙ pauci habēt has ꝙnas aureas/ꝙ multi lutеas. Esa. iij. d. Et erit ꝑ suaui odore fetoꝝ. Odor ē spes ꝙtnarū ꝑ q̄ est hodie in multis fetoꝝ. i. ambitio terrenoꝝ. Uñ ⁊ sequit Et ꝑ ꝙna funiculi⁹. i. ꝑ desiderio ꝙtnoꝝ auaricia terrenorū: et ꝑ crispanti crine calui⁊ium. i. euagatio mētis ad acquirendū. a Et vnū ex quattuoꝝ. Hic oñdit idoneitas ꝑdicatoꝝ q̄ est i doctrina. Et vnū ex q̄ttuoꝝ aialib⁹. i. ꝓcordia ⁊ vnitas q̄ttuoꝝ euāgeliꝝ. b Dedit septē angelis. i. vniuersis ꝑdicatorib⁹. c Septē ꝓhialas. i. vniuersitatē ꝑmonū ⁊ auctoritatū scꝑturę. d Aureas: qz sūt vasa plena sapię diuię. e Plenas iracūdię dei: qz irā ði ꝑfecte denūciāt. f Dei/dico: viuentis in ſęcula ſęculoꝝ. i. in ꝙternū in q̄ notatur potētia puniēdis: qz pōt punire scōm omē tps. q. d. quicquid ꝑdicāt ꝑdicatores de pęnis q̄ infligēdę sunt malis/accipiunt a doctrina euāgelij: ⁊ ꝓter hoc patet q̄ ipsi sunt idonei ꝑdicare quib⁹ datū est euāgeliū intelligere. Sed cum dixerat ꝓhialas esse aureas. i. auctoritates scꝑturę eē plenas diuinę sapientię quō postea dicit eē plenas iracūdia dei? Solo. Essentialit̄ sūt aureę: sed accidētaliter plenę iracundia. Uñ irā habēt vt contentū/ꝙ aurū vt essentiale: qz ex accidēti habēt nūciare pęnas: ꝙ essentiale ē eis nūciare gaudia. Uñ Esa. xxviij. f. Alienū est op⁹ eius ab eo. Threñ. iij. d. Non em ex corde suo būiliauit ⁊ abiecit filios hoim. g Et impletū ē. Sexta pars vbi ostēditur obstinatio malorum. q. d. Licet sint aperta fidelibus diuina iudicia: et scripturę secreta vel ecclesię mysteria: mal' tñ clausa sūt/fumo ignorātię suę ⁊ obstinatiōis excęcatis. Uñ dic. Et ipletū ē tēplū dei. i. ecclia vl scꝑtura. b Fumo. i. obscuritate q̄ ad reꝓbos q̄ nō videt mysteria dei q̄ sūt apta bonis: ⁊ in ꝺ apparet maiestas ⁊ ꝓtus dei q̄ claudit indignis et reserat dignis. Uñ dicit. i A maiestate dei ⁊ de virtute eius/qui habet clauem dauid: claudit ⁊ nemo aperit: aperit ⁊ nemo claudit. ℟. iij. b. k Et nemo: malorū. s. l Potērat in templum introire: id ē scripturę mysteria viaere et penetrare. Excęcauit enim eos malicia eorum. Sapie. ij. d.

Donec cōsūmarent

15 a Donec cōsummarent septē plagę septē angelo/
rum .i. donec implerent cōminationes prędicatorū de ipsis
malis reponēdis in infernū. Tunc em experiētia t sensus pę
narū faciet eos intelligere qō mō nolunt audire: Quia vt di/
cit Greg⁹. Pęna oculos aperit quos ꝓsperitas claudit. Un/
de ipsi cogent dice/
re illud Sap̄ .v.a.
Errauimus a via ve
ritatꝫ. Et illud Pro
uerb.v.c. Cur dete/
status sum discipli/
nam t increpationi/
bus non acqeuit cor
meum: nec audiui vo
cem docentiū me et
magistris non incli/
nau aurem meā: pe/
ne fui in omni malo
in medio ecclesię et
synagogę. Uel/tem
plum/cęlestis ecclesię non intrabunt mali donec ꝙsumment
plagę inclusiue: quia nec tunc intrabunt. Sile. j. Regꝫ. iij. a.
De heli qui non poterat videre lucernam dei antequ extingue
retur/nec tunc etiam poterat. Uel/nemo/generaliter nec bo/
nus nec malus pōt/ introire in templū dei. i. in cęlum vt
secreta eius plegarie cognoscat/ donec cōsumet in ipo mali/
Ps. 72. cia. i. terminet simul et vita tempozalis. Unde dicit Ps. Exi/
stimabam vt cognoscerem: scz secreta dei: de quibus locutus
est ꝓtus: scz quare vnus reꝓbat/t alius eligitur: sed hoc la/
boz est ante me sine fructu scz/donec intrē in sanctuariū dei: t
tūc scz intelligā in nouissimis eoꝝ. Expo. Ca. XVI.

Et audiui vocem magnā tc. Hęc est secunda
pars visionis: in qua agitur de inflictione pęnarū:
Et hęc diuidit in duas. Primo em pręcipit an/
gelis: vt pęnas infligant. Secundo peragunt qō
eis pręceptum est: ibi: Et abijt primus tc. Dicit ergo. b
Et audiui vocē magnā. s. inspirationem diuinā vel ad/
monitionē. c De tēplo: vel de celo dicentē septē an/
gelis: ite: in quo docemur ne officium p̄dicationis sibi aliqs
vsurpet nec prędicet tibi missus: Quia Roma. x. c. Quomo/
do prędicabunt tibi mittantur? Esa. xviij. a. Ite angeli velo/
ces. d Et effundite septē phialas irę dei in terram:
id est in terrenos. i. in pctōres eis denunciādo pęnas sibi debi
tas. Glo. tñ dicit: In malis damnationē exercete. Et hoc ve/
rum est compatione et quia dicent q prędicauerunt eis t no/
luerunt recipere. e Et abijt primus. Secunda pars capi
tuli in qua agitur de inflictione pęnarum: Et diuidit in septē
partes scōm numerum septē angelorum infligentiū plagas.
Dicit ergo. Et primus angelus abijt: id est pręcipienti
obediuit. f Et effudit phialā suam in terrā: id ē prim⁹
ordo prędicatorum iracundiā dei terrenis imminentē nūcia/
uit. Uel terra accipit hic iudęa: cui primi p̄dicatores prędica/
uerūt. s. apostoli: quos quia illi repulerūt: pęnas sibi futuras
p̄dixerunt ꝓpter culpas suas. Et sicut ꝓma cōminatio litteral'
in iudęos: sic ꝓma spūalis est i terrenos: quia adhęrere terre/
nis nō ē necessitatis: etsi fouere carnē pōt esse necessitatis. g
Et factum est vulnus sęuū ac pessimū in homines qui
habent characterem bestię. Vulnus fuit sęuum in iudę/
is quando per romanos fuerunt destructi: t per vniuersum
mundum dispersi: sed pessimū/quia a deo reꝓbati. h Ha
bent characterem bestię: qz conformantur antichristo/
fidei christi resistēdo. Uel de terrenis sic exponit. Vuln⁹/est
diuisio continui: t q amant terrena adhęrent eis: vnde fit eis
vulnus quādo separantur ab amatis. Et dicit sęuum: nō ta/
men sęuissimum: quia omnes vię domini misericordia et veri
tas: et omnes quos punit cum misericordia punit. Ꝓpt mi
sericordiam ergo non dicitur sęuissimum: sed ꝓpter iusticiā
sęuum. Sęuum ergo dicitur vulnus/ quo ad inferentem: sed
tamen pessimum/quo ad recipientes et vulnerados: quia ipsi
volunt habere res tempozales quas diligūt ad tria: scz ad ne/

a donec cōsummarent septem
plagę septem angelorum.
b Et audiui Ca. XVI
c c vocem magnam de tē/
plo dicentem septē an/
d gelis: Ite et effundite septem
phialas irę dei in terram. Et
e f abijt primus angelus t effu/
g dit phialam suam in terrā: et
factū est vulnus sęuū ac pes/
b simum in homines qui habēt
characterem bestię: et in eos
i k qui adozauerunt ymaginem
l eius. Et secūdus effudit phi/
m alam suam in mare: et factus
n est sanguis tāq̄ mozui: t oīs
o p anima viuens mōrtua est in
q mari. Et tertius angel⁹ effudit
r phialam suā sup flumina t sū
per fontes aqrū: t fact⁹ ē san/

cessitatem: ad cosolationem: ad superfluitatem. Uulnus ergo
erit malum/quando auferetur eis necessitas: sed peius/quan/
do consolatio: pessimū/quando superfluitas. Et hoc signifi/
catum est Gen. xxxiij. c. vbi dicit: q in tertia die fuit grauissi/
mus doloz vulnerum. Et qui adozauerunt imaginem eius:
illi inquam vulnera/
buntur: Primo in p̄
senti: deinde in in/
ferno. Job. xvj. c.
Concidit me vulne/
re sup vuln⁹. l Et
secund⁹ effudit
phialā. Secunda
ps de secūdo āgelo:
t secūda plaga. Se/
cundus angelus est
secundus ordo prędicatorum. Uare vero gentilitas: sub
qua fuit secūda per/
secutio ecclesię: tpe scz martyrum. Effusio phialę est prędica
tio diuinę vltionis futurę in persecutores. Dicit ergo: Se/
cundus angelus. i. secundus ordo prędicatorum. Hi
fuerūt apostoli/ repulsi a iudęis t gentilitatē ingressi. k Et
fudit phialam suam in mare: id est in amaros persecu/
tozes apostolorum et martyrum/dei vltionem cito venturam
nunciauit. Uare dicuntur gentiles. ō. viij. c. Secundus an/
gelus tuba cecinit: t tanq̄ mons magnus igne ardēs missus
est in mare. l Et factus est sanguis tanq̄ mozui:
niger scz. Et hoc dicit: quia etiam in pręsenti incęperūt puni/
ri: vt sic essent quasi mozui/ t rādem mozui vere morte eter
na. Unde Act. xij. d. de herode legit q̄ pcussus ab angelo
dñi vermib⁹ expirauit. Et de antiocho. ij. Machab. ix. b. Et
Gen. xl. d. pistoz exiens de carcere ductus est ad patibulum.
Uel/Quasi mozui. Hoc dicit: qz sicut a morte nō est re/
gressus ad vitā: sic illa vltio irreuocabilis est. Job. xv. d. Nō
credat frustra erroze deceptus q̄ aliquo pręcio redimendus
sit. m Et ois aia viuens/ mūdo vel opinione pręcutorū
vel apparans viuere: quia aperte non pśequitur/etsi forte ta/
cite consentit. n Mozua est in mari/ scz existēs. Uel
In mari. i. ꝓpter mare. i. ꝓpter persecutionem cui consen/
tit. Roma. j. d. Qui talia agunt digni sunt morte: non solum
qui faciunt ea: sed etiam qui ꝓsentiunt facientibus. ō. viij. c.
Et mozua est tertia pars creaturę eozum quę habebāt ani/
mas in mari tc. o Et tertius angelus. Tertia pars ca/
pituli t tertia plaga: per hunc designat tertius ordo prędica
tozum pęnā annunciantiū hęreticoꝝ qui tertiā persecutionē
ecclesię fecerunt. Et hęc pars diuidit in duas: qz primo ostē/
ditur effusio phialę. Secundo cōgratulatio bonozū: ibi: Et
audiui angelum. Sed quęritur quare in prima t secunda
plaga nō ponit cōgratulatio. Solutio. Ad innuēdū q̄ illę nō
tm nocent ēstum ista quę fit sub hęreticis. Dicit ergo. Et
tertius angelus. i. tertius ordo prędicatorum. p Effu
dit phialā sup flumina/ pęnā. s. et vltionē diuinā futurā
esse super pseudo apostolos antichristi: t in hęreticos depra
uantes scripturas annūciauit. q Et super fōtes aqua/
rum: id est super principes hęreticozum a quibus exit prava
doctrina. ij. Pet. ij. d. Hi sūt fontes sine aqua/ nebulę turbi/
nibus exagitatę: quibus caligo tenebrarū reseruat. ō. viij. c.
Stella magna ardens tanq̄ facula cecidit in tertiā partē flu
minum t in fontes aquarum. r Et factus est sanguis/
per q̄ intelligitur pęna eozum detestabilis. Sanguis enim
maxime in re candida abominabiles maculas facit. Plaga ḡ
eozum erit detestabilis t abominabilis: qz eoꝝ p̄dicatio fuit
talis. Hoc significatū est. Exo. vij. d. vbi moyses vertit
aquas in sanguinē: qz boni eoꝝ p̄dicatione malā t maculatā
esse ostendēt. Ꝙi etiā mali suo fine malo oīdent q̄ mala fuit
sua prędicatio. Mozaliter. Phiala: id est indignatio cadit Mozaliter
super flumina. i. sup̄ clericos mala intētione studētes in sacra
scriptura: quibus dr Mich. iij. d. Qui edificatis sion in san/
guinibus t hierusalem

guinibus ⁊ hierusalē in iniq̄tate: q̄ ꝓpter hoc addiscūt multi vt carnem suam ꝓmouere possint: ⁊ ꝓpter hoc accidit ecclię qō sequik i fine eiusdē capituli. Sion. i. ecclesia vt ager arabitur. i. ꝓpter tpalia sicut ager colitur ꝓpter fructus: ⁊ hierlm in aceruū lapidū erit: vbi sunt lapides incōpacti: et ex hoc ostenditur dissēsiones in ecclesia. a Et audiui. Secūda pars vbi oñdik ꝓgratulatio bonoꝝ de destructione maloꝝ hereticoꝝ: ⁊ ꝑmo maioꝝ: Dicē ḡ. a Et audiui. i. ꝓ ipsos p̄dicatores itellexi: b Angelū aq̄rū. i. choꝝ doctoꝝ qui exponūt ⁊ nūciant secreta scripturarū. c Dicentem/collaudādo diuinā iusticiā. d Justus es/equitatem tenēdo. e Domine/oībus p̄sidendo. f Qui es/immutabilis. g Et qui eras/semp. h Sanct⁹/ab omni culpa liber ⁊ alien⁹. i Qui hęc iudicasti: q̄ nos annūciauimus vera esse firmiter statuisti: ⁊ malos sicut p̄dixim⁹ cōdēnasti. Sed quare non dicit: qui venturus es? Solo. Venturū nō ponit: qui in ꝓximo esse intellexit: et ꝓ hoc patet q̄ hic loq̄tur de pęna futura malis in tpe antichristi quę cito erit. k Quia sanguinē sanctoꝝ/martyrū. s. et aplorū. l Effuderūt/nō reputātes. Ps. Effuderūt sanguinē tuū sicut aquā. m Et sāguinē dedisti eis bibere. i. pęnā ęternā ꝓ effusiōe sanguinis. Deuk. xxxij. f. Inebriabo sagittas meas sanguine et gladius meꝰ deuorabit carnes. Threñ. iiij. d. Filia edom ad te q̄q̄ pueniet calix: iebriaberis atq̄ nudaberis. Et hoc merito: n Digni enī sūt. i. iustū est vt q̄ sanguinē effuderūt sanguine puniant. Sap. xj. c. Per quę peccat q̄s: ꝑ hęc ⁊ torquet. Sicut legitur in historiis romanoꝝ/q̄ carthaginēses in dolo multū aurū ꝑmittētes crasso obsidenti ciuitatē receperūt et in ciuitatē cum paucis vt aurū soluerent ei: ⁊ aurū liquidū infundētes in os eius dixerūt ei: Crasse/aurum sitisti/aurum bibe. o Et audiui. Post cōgratulationem maloꝝ/sequik ꝓfirmatio minoꝝ. s. discipuloꝝ. Et audiui alterū angelū dicentē. i. minores sanctos maioꝝ sanctoꝝ et magistroꝝ sententiā confirmātes. p Etiam: id est verū est q̄ dr. q Domine/per excellētiā. r Deus/per naturā. s Omnipotēs/per potentiā. t Vera sūt iudicia tua: Hoc dicit: q̄ reddūt quod ꝑmittunt. v Et iusta/quia ꝫm merita retribuūt. Ps. Justus es dñe ⁊ rectū iudiciū tuū. x Et quart⁹ angel⁹. Quarta pars capīi et quarta plaga. Iste quart⁹ angel⁹/est quartus ordo p̄dicatorum. y Effudit phialā suā in solē. i. annuncians pęnā ab antichristo illatā hominibus. Unde effundere phialā/hoc nō est aliud q̄ voluntatē ⁊ potentiā nocendi quā habebit antichristus p̄nunciare ⁊ ꝓpter hoc etiā damnabit ipse. Unde li/in notat hic causam efficientē. cū dicit: In solem: in pręcedētib⁹ aūt plagis notat causā materialē. Vel pōt simpliciter dici q̄ hic p̄dict pęna ⁊ damnatio antichristi: quā ex hoc merebit q̄ ipse affliget boies ⁊ eis nocebit. Hęc pars similik diuidit in tres: q̄ ꝑmo oñdik in quē phiala effūdit. Secūdo quid sit effundere phialā: ibi: Et datū est illi ⁊c. Tertio effectus effusionis: ibi: Et ęstuauerūt. Dicit ergo. Et quartus angelus effudit phialā suā in solem. i. in antichristum: qui se solem ęstimabit: et dicet se mundum illuminantē. Ipse enī vsurpabit sibi veri solis nomen. s Et datū est illi/id est permissione dei concessum est antichristo: a Affligere boies ęstu ⁊ igni. i. igne. i. minori ⁊ maiori tribulatione. Et notatur hoc scōm q̄ dicit hic/quid sit effundere phialam. b Et ęstuauerunt. Hic ponitur effectus effusionis: Qui est triplex. Primus est labor in tribulatione. Unde dicit: b Estuauerūt boies. s. fideles. c Estu magno/laborantes et afflicti grauiter in tribulationis ardore: ꝓpter q̄ in impatientiā sunt versi ⁊ defecerunt in tribulatione multi. Jone. iiij. c. Percussit sol super caput ione: et ęstuabat et petijt animę suę vt moreret. Secūdus effectus est blasphęmia. Unde dicit. d Et blasphemauerūt nomen dei habētis potestatem sup has plagas: vt cui vult eas amoueat: et cui vult admoueat. Ipse enī est qui habet claues mortis ⁊ inferni. s. j. d. Ro. ix. d. Cuius vult miserek ⁊ quem vult indurat. Tertius effectus ē finalis impęnitētia. Ibi dicit: e Necq̄ egerūt pęnitētiā vt darēt illi gloriā: q̄ etsi aliqui pęnitētes interius dolebūt: exterius tamē confiteri non audebunt: vnde eis non sufficiet. Ro. x. b. Si cōfitearis in ore tuo dñm iesū christū ⁊ in corde tuo credideris q̄ deus excitauit illū a mortuis/saluus eris. Corde enī creditur ad iusticiam: ore aūt confessio fit ad salutē. Maum. iij. d. Paruuli tui: o ecclesia. i. infirmi qui cadent in illa persecutione: sicut locustę locustarū quę considunt in sepibus in die frigoris. i. tenent fidē in tpe pacis ⁊ ꝓsperitatis. Sed quid seq̄tur? Sol ortus est antichristus a quo tribulatio excitata est ⁊ auolauerunt a fide scz recedentes quā infirmiter tenuerunt. Sap. iiij. a. Et si in ramis in tpe pacis. s. germinauerunt infirmiter posita aventō cōmouebunt. Sed econuerso boni et ęstum sustinebunt ⁊ ignē. Esa. xxxj. f. Die noctuq̄ ęstu vrebar et gelu. Scōm Glo. alia littera habet. Estuauerunt boies affligere ęstu. Et exponit: sic q̄ afflicti fideles suos tortores ęstu iracundię afficient: quia erunt insuperabiles: ⁊ ꝓpter hoc etiā blasphemabunt ⁊ impęnitētes morient ipsi tortores. f Et quint⁹ āgel⁹ effudit ⁊c. Quita ps capīi ⁊ quinta plaga: ⁊ sicut pręcedens phiala effusa est in rebelles antichristo: sic ista effundit in consentiētes de gētib⁹. s. Hęc aūt effusio erit eoꝝ excęcatio. Hęc pars habet duas. Primo ostendit effusio phialę. Secundo effectus effusionis: ibi: Et factū est. Dicit ergo. Et quintus angelus effudit phialā suā sup sedē bestię. i. sup gentes cōsentiētes antichristo in q̄b⁹ sicut in sede cōquiescet. Horū excęcationē ordo quintus prędicatorum nunciabit. g Et factum est. Hic notātur effect⁹ effusiōis: Qui sūt quinq̄. Primus est excęcatio: vñ dicit. Et factū est regnū ei⁹/q̄d idem est q̄ sedes. h Tenebrosum/amplius. s. quā plus fuerat excęcatum. Esa. vj. c. Excęca cor populi hui⁹ ⁊ aures eius aggrava. Hoc dicit: quia tunc non poterūt audire veritatem fidei. Secūdus effectus est detractio veritatis: vñ dicit/ i Et cōmanducauerūt linguas suas/veritati detrabēdo ⁊ mutuis sermonib⁹ malis seinuicē reficiēdo. Sunt enī de illis quibus dicitur Prouerb. xxiij. c. Qui conferunt carnes ad vescendū: vacātes potibus ⁊ dantes symbola: ⁊ ꝓpter hoc consument. Tertius effectus est inuidia: vñ dicit. k Pre dolore. i. inuidia quā erga sanctos habēt ꝑ eoꝝ cōstātia dolentes. Quartus effectus est blasphemia: vnde dicit. l Et blasphemauerūt deū cęli/dicentes christum fuisse magum. m Pre doloribus suis/excęcati. s. ⁊ vulneriб⁹ ex māducatione linguarū sibi factis. Ex hoc enī vehemētissime dolebūt q̄ nō poterūt oēs copulare antichristo ⁊ attrahere/ sicut gemūt iusti quādo vidēt aliquos discedere a regno christi. Ps. Et gemitus meus a te non est absconditus. Unde Esa. iij. c. Filioli mei quos iterū parturio. Job. iij. d. Afflictis

Ps. 78.

Ps. 118.

Ps. 37.

y comedā. i. aliquē

comedã.i.aliquẽ peccatorem in corpus ecclesię trahẽtia suspiro: ꝛ quasi iundantis aquę sic rugitus meus. Quintus effectus est q̃ in finali impẽnitẽtia decedunt: Et hoc est graui⁹: qz graue est peccare: grauius non pẽnitere: sed grauissimum ęternam pẽnam pro peccatis subire. Unde dicit. a Et nõ egerunt pẽnitentiã ex operib⁹ suis/malis: nec fecerũt gaudiũ angelor cuneis: quia gaudium est angelis dei: super vno peccatore pẽnitentiã agente: q̃ sup nonagintanouẽ iustis q̃ si indigẽt pẽnitẽtia. Luc.xv.b. b Et sext⁹ angel⁹ effudit. Sexta ps capti et sexta plaga sup falsos christianos adhęrentes antichristo inferẽda. Et dicunt octo in hac parte. Primo ponit effusio phiale ꝛ in quid. Secũdo effectus ponitur: ibi: Et siccauit. Tertio finis: ibi: Ut ꝓpararet. Quarto prępararatio ad cõsequendum finem: ibi: Et vidi de ore. Quinto punitio eorum: ibi: Ad diem magnũ ꝛc. Sexto confirmatio pẽ: ibi: Ecce venio. Septimo admonitio bonor: ibi: Beatus qui vigilat. Octauo cõsensus malorũ in antichristũ ibi: Et cõgregabit. Dicit ergo. Et sextus angelus effudit phialã suã in flumẽ illud magnũ euphraten: id est in eos qui diuitijs affluẽtes / ꝓpter quas a fide christi ꝛ baptismo apostatauerũt/ꝛ antichristo adheserunt/pẽnã venturam denũciauit ordo prędicatorum. Et hoc dicit: qz apostatę christiani veritati resistẽtes prohibebũt fieri baptismũ. Et hęc ẽ effusio phialę sextę. Baptism⁹ aũt bñ p euphraten significat/ q̃ interpꝛatr frugifer: ꝛ p baptismũ omis aia ad portãdũ frugẽ bonor opeꝛ disponit ꝛ nõ sine illo. Hoc ẽ vnũ de q̃tuor capitib⁹ fluuij paradisi: Geñ.ij.b. Fluuius ẽ gra: quatuor capita: quatuor inundationes p gratiã factę scõm quatuor status. Primus fuit sacrificiorum: secundus circumcisionis sub abraam: tertius legis sub moyse: quartus baptismi tpe gratię. Euphrates dicit magnus: qz per totum mundum baptismus est diffusus. Hęc ꝓhibitio significata fuit. j. Machab.j.f. vbi legit/ q̃ antiochus ꝓhibuit circũcisionẽ fieri.

c Et siccauit aquã eius: Ecce effect⁹. i. baptismum fieri impediuit. Esa.xxxvij.c. Bibi aquã ꝛ siccaui vestigio pedis.

d Ut prępararet/dęmonib⁹. e Via regib⁹: id est in christianis qui in baptismo fuerãt vt reges vncti. f Ab ortu solis/recedentibus. s. a baptismo: in quo sol. i. gratię illuminatio dat. Hi significati sunt per illos qui ab oriente venerunt in terram sennaar: qõ interpꝛetat fetor dentiũ: ꝛ ibi in cãpo ędificantes turrim confusi sunt: qz labium eorꝛ mutatũ est. Per hos fit via dęmonib⁹: sicut dicit Job.xx.d. Uadent et venient sup eos horribiles. Job.xix.b. Simul venerunt latrones eius ꝛ fecerũt sibi viã per me: obsiderũt in gyro tabernaculum meum. Uel sub eodẽ sensu. Via prępararet regibus. i. dęmonib⁹. Job.xli.d. Ipse est rex super omnes filios superbię. f Ab ortu solis/ recedentib⁹. i. christianis apostatis: ꝛ antichristo adhęrentibus ꝛ baptismum impedientibus. g Et vidi. Ecce ꝓparatio ad ꝓsequendũ finẽ. Et hęc pars diuidit in tres. Primo ẽm ostendit a quo mittunt isti p quos fit ꝓparatio ad consequendũ finem: cum dicit. De ore draconis ꝛc. Secundo per q̃d: qz per efficaciã signorum: ibi: Sunt enim spũs dęmoniorum. Tertio ad quid veniunt: ibi: Ad reges ꝛc. Dicit ergo. Et vidi de ore draconis. i. de inspiratiõe diaboli. h Et de ore bestię. i. antichristi. i Et de ore pseudo ꝓphetarũ. i. apostolorꝛ qui ab antichristo sũt missi in orbẽ terrarũ. k Exire tres spũs immũdos. i. oẽs malos qui dicuntur spiritus/ pro subtilitate ꝛ astutia ꝛ malicia decipiendi. Sed immũdi/ pro sordidis operibus nequitię ꝛ iniquitatis. Exire dico: nõ quocunq̃modo: sed/ l In modũ ranarũ/ exeuntiũ de luto: sic isti lutosi sũt q̃ luxuriã vel q̃ operationẽ malã: sed loquaces per verbositatẽ: ꝛ fidei quietem auferunt per fetẽtis doctrinę antichristi dissemination ẽ. Hi sunt ẽm inimicus hõ q̃ in agro dñi superseminauit çiçania: Matth.xiij.d. Propt q̃ de quibusdã malis dicebat Job.xvj.d. Uerbosi amici mei. Tres aũt dicunt/ ꝓpter infelicẽ ternariũ mũdi quẽ sequunt. j. Joh. ij.c. Omne q̃ est in mundo aut est ꝓcupiscẽtia carnis/aut cõcupiscẽtia oculorum aut superbia vitę. Uel tres spũs/sunt omnes dęmones: qui sacramentũ trinitatis oppugnãt / vel tres frutes dissipãt: fidẽ spem ꝛ charitatem. Horaliter: per draconem significatur auaricia: quia est aial sitibundũ. De ore eius tres spiritus immũdi exeunt. s. sagacitas male acquirẽdi. Itẽ cautela male vel bene acq̃sita/male detinẽdi. Itẽ ꝓuidẽtia male distribuendi. Hę sunt tres vię quib⁹ deambulat niniue. Jon.iij. b. Et niniue erat ciuitas magna itinere dierũ trium. Per bestiam significat superbia: quę oia vastat. Uñ Aug⁹. Dis q̃ pe iniquitas in malis operib⁹ exercet vt fiant: superbia ꝯo etiam bonis operib⁹ insidiat vt pereãt. De ore bestię exeũt tres spirit⁹ immũdi. Irreuerentia maiorꝛ: ꝓtęptus inferiorꝛ: dominiũ ꝛ subiectio ꝙualiũ. Hę sũt tres lanceę quib⁹ trãsfodit absalon q̃ interpꝛetat pax patris.ij. Regũ.xviij.d. Superbi ẽm sunt qui pacẽ auferunt ꝛ perturbant: qz Prouerb.xiij.b. Inter superbos semp sunt iurgia. Hęc est lingua tertia q̃ multos cõmouit: Eccl.xxviij.b. Itẽ p pseudo ꝓphetas/caro vel carnis petulãtia significat/cui⁹ doctrina falsa est ꝛ mala. Roma.viij.a. Prudẽtia carnis mors est. De ore eius tres spũs immũdi exeũt. s. exquisiti sapores ciborꝛ: ꝓciosa mollicies vestimẽtorꝛ: delectatio lumborꝛ. Hęc sunt illa tria de quib⁹ dicit Salomon Prouerb.xxx.b. Tria sunt insaturabilia. Hęc sunt tria canistra q̃ portabat pistor pharaonis vnde sues rapiebant panes q̃ ibi erãt: Geñ.xl.c. Uel tres spirit⁹ immũdi sunt tria genera aduocatorũ: q̃ vt ranę quietẽ ꝛ pacẽ turbãt hoim: viuẽtes i luto delitiarũ. Quidã q̃ falsas leges fingũt ꝛ allegãt. Alij q̃ ꝑas male exponẽdo depuãt. Tertij q̃ p deceptiões friuolas ꝛ inutiles cãs ampliãt ꝛ dilatãt. Et hi exeũt de ore draconis qñ fouẽt causas iustas scient causa cupiditat⁊. Itẽ de ore bestię: quãdo causa superbię ꝛ vanitatis: ne. s. videãtur ab aduersarijs vici vł frangi. Itẽ de ore pseudo: qñ fouẽt causas causa laudis: vt. s. per hoc possint magni estimari ꝛ ab hoibus honorari ꝛ laudari: Et omniũ istorũ efficacia a quo sit ostendit dicẽs. m Sũt enim spũs dęmoniorꝛ. i. a dęmonibus docti. n Faciẽtes signa. i. mirabilia p quę habebunt efficaciam eorꝛ verba ꝛ doctrina. o Et procedent/ dęmones. p Ad reges totius terrę. i. mũdi. i. ad eos q̃ vel se vel alios in terrenarũ rerũ cupiditate scõm sapiaz mũdi regũt. Et ad quid: q Cõgregare illos in ꝓliũ/ cõtra sanctos. Et quia contra sanctos modo cõgregant: propterea cõgregabuntur in cõgregatione vnius fascis in lacum: Esaię xxiiij.d. Hiere.xij.a. Cõgrega eos sic gregẽ ad victimã. Uñ et sequit hic. r Ad diẽ magnũ ꝛc. qz licet cõtra sanctos ꝓlient /tñ ex hoc eis male accidet: quia ad diẽ magnũ dei omnipotẽtis/ducent. i. ad diẽ iudicij. Job.xxj.d. Jn diẽ perditionis seruat⁊ malus: ꝛ ad diẽ furoris ducet⁊. Jobel.iij. d. Populi in valle cõcisionis: qz iuxta est dies dñi in valle cõcisionis. Judiciũ aũt dicit dies: qz ibi manifestabunt oia secreta cordiũ. j. Corꝛ.iij.a. Itẽ magnus dicit: quia magna fient ibi: Magnificus in sanctitate terribilis atq̃ laudabilis et facięs mirabilia. Magn⁹ bonis p magnitudine gaudiorꝛ: ꝛ magn⁹ malis p magnitudine supplicior. Hęc dies dr esse. s Dei/quę nihil latere poterit. Heb.iij.d. Oia nuda et aperta sũt oculis eius: ad quẽ nob sermo. t Omipotẽtis/quẽ nullus poterit effugere.

Exo.15.

lus poterit effugere. Exo. xv. a. Omnipotens nomen eius.
Ps. 138. Job. x. b. Et nō ē q de manu mea possit eruere. Ps. Quo ibo a spiritu tuo ⁊c̄. Et in hoc verbo notat punitio eoꝝ q̄ ptra ecclesiam congregabuntur. a Ecce venio. Hic ostendit confirmatio pnę eoꝝ. q. d. vere dico q̄ ad diem iudicij ducentur: cito em̄ veni et dies illa: quia christus hoc testatur/dicens: Ecce venio sicut fur. i. ex ipso/uiso. j. xxij. b. Ecce venio cito. j. Thes/sal. v. a. Dies dñi sic̄ fur i nocte ita veniet.
Thessal. 5. a. 2. Pet. 3. c. Ro. 3. a. Matth. 24. d. Luc. 12. c.
b Beat⁹ qui vigilat. Hic ponitur admonitio bonorum et eoꝝdem instructio.

a Ecc̄e venio sicut fur. Beat⁹
b qui vigilat ⁊ cūstodit vestimē
c ta sua ne nudus ambulet ⁊ vi
d deant turpitudinem eius. Et
e congregabit illos in locum qui
f vocat hebraice hermagedō.
g Et septimus angelus effudit
h phialā suā in aerem: et exiuit
i vox magna de templo a throno/dicens: Factum est. Et fā
k cta sunt fulgura ⁊ vōces ⁊ tō/
l nitrua: et terremotus fact⁹ est
m magnus qualis nunq̄ fuit ex
n quo homines fuerunt sup ter/
o rā talis terremot⁹ sic magn⁹.
p Et fracta est ciuitas magna
q in tres partes: ⁊ ciuitates gentium ceciderunt. Et
r Babylon magna venit in memoria ante deum: dare illi
s calicem vini indignationis ire eius. Et omnis insula
t fugit: ⁊ montes non sunt inuenti. Et grando magna
u sicut talentum descendit de celo in homines: ⁊ blas/
x phemauerunt homines deum de plaga grandinis: quo/
niam magna facta est plaga eius nimis.

Cōtinuatio: quia sic mali punientur: ideo beatus q̄ vigilat in custodia sui: ne in laqueos cadat diaboli. Matth. xxv. a. Vigilate quia nescitis diē neq̄ horam. c Et custodit vestimenta sua: id est innocentiā baptismi. d Nudus ambulet: a virtutibus ⁊ operibus bonis. e Et videant turpitudinem eius: omnes. s. illi qui erunt in iudicio tam boni q̄ mali. Naum. iij. b. Reuelabo pudēda tua in facie tua ⁊ ostendam gentibus nuditatem tuam ⁊ regnis ignominiam tuam. Et dicit/ Custodit/ non dissipat sicut filius p̄digus viuendo luxuriose dissipauit totam substantiam suam: Luc. xv. c. Vestimenta/ virtutum a macula peccati. Eccl. ix. b. Omni tpe vestimēta tua sint candida. Cū dicit/ Nud⁹/ tangit malū in sepho. s. iij. d. Quia tu miser ⁊ miserabilis et paup ⁊ cęcus ⁊ nudus. Cum dicit/ Videant/ tāgit malū in cōparatione aliorū. De his duobus Ose. ij. a. Auferat fornicationes suas a facie sua: ecce malum in comparatione ad alios quia q̄ō in facie est: manifestum est. Sequitur: Et adulteria sua de medio vberum suorum. i. de corde occulto: ecce malum in se: ne forte expolīē eam nudā ⁊ statuam eam nudā. Et in eodē post pauca. Nunc reuelabo stulticiam eius in oculis amatoꝝ ei⁹. f Et cōgregabit. Hic octauo exprimit consensus maloꝝ in antichristū. Et reuertit hic ad illud q̄ sup dixerat q̄ reges terrę cōgregabūt tres spūs immundi contra sanctos: ⁊ non solum cōtra sanctos erūt vnanimes: immo ⁊ antichristo concordes. Unde dicit. Et congregabit illos/ diabolus. s. qui est omnium maloꝝ princeps ⁊ caput. Uel/ cōgregabunt/ tres spūs immūdi. Uel etiā/ cōgregabit: et loquit de tribus spiritibus singulariter: ꝓpter vnifōrmē intentionē in malo. Uel/ cōgregabit illos/ deus: qui iuste et peccatis suis exigentibus eos a se separat ⁊ antichristo cōiungi iudicabit. Et vbi congregabit: g In locum qui vocatur hebraice hermagedon. i. in antichristum. Hermagedon interpretatur mons furum vel mons globosus: q̄ antichristus est mons per superbiam et elationem: fur per fraudulentiā: globosus per versutiā. In hunc locum adducentur omnes mali/ cōsentiēdo. s. ei et fauēdo. Q̄d fuit significatū Gen. j. a. vbi dicit: Cōgregent aquę os q̄ sub cęlo sūt in locum vnum. i. omnes mali per pctā fluidi in antichristum consentientes ei/ tanq̄ in alueum limo totius iniquitatis plenum. h Et septimus angelus. Septima pars capituli et septima plaga quę super dęmones futura ꝓdicitur. Diuiditur aūt in octo partes. Primo ostenditur super quē effundit/ tur phiala: quia in aerem. Secundo denunciatur finis mundi: ibi: Et exiuit. Tertio signa finis: ibi: Et facta sunt fulgura. Quarto diuersitas maloꝝ: ibi: Et fracta est ciuitas. Quinto agitur de pęna eoꝝ: ibi: Et ciuitates gētium ⁊c̄. Sexto ostenditur q̄ a pęnis malorum liberabuntur boni: ibi: Et omnis insula. Septimo descensus malorum in infernū: ibi: Et grādo magna. Octauo et vltimo murmur eorum de pęnis quas sustinebunt: ibi: Et blasphemauerunt ⁊c̄. Dicit ergo. Et septimus angelus effudit phialam suam in aerem: id est in dęmones/ quorum pęnam prenunciāt ⁊ predicant prędicatores. Et dęmones comparantur aeri: quia locus eorum est aer: vt dicit Glo. Uel q̄ ipsi mobiles sunt ⁊ instabiles: propter malam ipsorum volūtatem. In hos igitur effunditur phiala: quia ipsi imminente iudicio maxime timebunt: propter periculum q̄ sibi imminebit: q̄ ibi a sanctis iudicabuntur: quos ipsi modo infestant Sap. v. b. Scindens sanctorum congregatio: p̄ vim itineris: id est per virtutem bonę opationis: aerem: id est dęmones. Scindentur enim et cruciabunt magis dęmones q̄ homines fragiles bene operando eos deuincent. Iste ergo septimus angelus sunt prędicatores vltimi post mortem antichristi secure prędicātes: in quorum tempore certissime scient dęmones instare diem iudicij. i Et exiuit. Secunda pars in qua agit de denūciatiōe finis mundi. Unde dicit: Et exiuit/ veniēs in publicum. k Vox magna de templo. i. de ecclesia. i. de prędicatoribus eius. l A throno. i. de maioribus: vt certius credatur testimonium finiendi mūdi. m Dicēs: factū est. Hoc dicit: quia cito futurū est. q. d. ita prope est et certum ac si sit factum. Eccl. vij. a. Finis venit: venit finis. Bis idem dicit: verbis tamē variatis. Et primo pręponit finem/ secundo postponit: ad innuendum q̄ quidam cogitant prius de fine q̄ veniat: sicut boni. Quis prius venit finis q̄ de eo cogitent: sic̄ mali. Gen. vj. b. Finis vniuersę carnis venit coram me. n Et facta sunt ⁊ fulgura. Tertia pars in qua ponit signa aduentus iudicij dicens: n Facta sunt. i. fient ad litteram forte. o Fulgura ⁊ voces/ admonitiones. s. vt reuocentur peccatores. q Et tonitrua. i. cōminationes: vt damnandis futura tormenta nuncientur. r Et terremotus factus est magnus qualis nunq̄ fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terremotus sic magn⁹. Et terremotus dicit ad litteram forte: vel quia alij ad meliora mouebuntur: ⁊ alij ad peiora. Bis autem dicit terremotus: vt eius quantitas ostendatur. Excedet em̄ omnes qui ante eum fuerunt. Unde Matth. xxiij. a. Et erunt terremot⁹ p̄ loca ⁊ pestilentia ⁊ fames: ⁊ tamē initia dolorum hęc erunt sic̄ in eodē capīo legit. Ex hoc ꝓbabile est q̄ in illa ꝓsummatiōe malorum erit terremot⁹ vniuersalis. Erit em̄ a causa voluntaria nō naturali. Scōm naturā em̄ impossibile est q̄ mot⁹ terrę sit vniuersalis. Est aūt naturalis a fumo grosso incluso in terra: qui cum exire cogitur nō habens respiraculū facit terremotū: sicut patet in castanea. Uel sm̄ Glo. n Facta sūt fulgura. i. miracula. p Et voces. i. blandimenta. q Et tonitrua. i. violētię. r Et terremot⁹. i. malorum impet⁹ qui mouebunt cōtra sanctos. Uerū est inuidia: Et quia ꝑualere nō poterūt amplius dolebūt: ⁊ hoc est q̄ dr: s Qualis nūq̄ fuit ⁊c̄. Etiā hoc legit ꝓ recapitulationē de ope ātichristi. Uel pōt legi de tpe nouissimo p⁹ mortē ātichristi: in q̄ sancti facient miracula: ⁊ multi mouebunt ad pęnitentiā. Uel pōt dici q̄ hic terremotus/ erit terror dęmonū: qui p̄ terrā designant. Tūc em̄ maxime timebūt: qū videbūt iudiciū imminere: et xp̄t hoc dicit: s Qualis nunq̄ fuit ⁊c̄. Et sūptū est h̄ de. Dan. xij. a. Veniet temp⁹ ꝗle nō fuit ab eo: ex quo gentes esse cęperūt vsq̄ ad illud tps. Sequit/ t Et fracta est ciuitas magna: id est congregatio malorum: quę magna dicitur ꝓpter multitudinem damnādorum: sm̄ illud Matth. xx. b. Multi sunt vocati/ pauci vero electi. Hęc inquā fracta

Ceti. Hęc inquã fracta ẽ. i. diuisa est. a In tres partes: id est in tria genera vitiorum: superbię/cõcupiscentię ⁊ luxurię: de quib⁹ .j. Joh. ij. c. Vel in tres partes/dicitur: propter tria genera malorum: iudęorum. s. paganorum et falsoꝝ christianorum. Vel/in tres partes: propter tres modos peccandi: scz per fragilitatem/per ignorantiam et per certã maliciam. Vel/tres ptes/sunt relicti in mola in lecto et in agro. Matth. xxiij. d. Duo erũt ⁊c. Vel mali dicũt ptes tres: quia peccant in se et in deum ⁊ proximũ. Vel quia peccãt locutione/cogitatione et opere. Vel ꝓpter cõtẽptũ trinitatis. Zach. xiij. d. Et erũt in oi terra dicit dñs: partes duę in eã dispgent ⁊ deficient: et tertia pars relinquetur in ea: ⁊ ducam tertiam partem per ignem ⁊ vrã eos. Hoc dicit: quia mali qui in ꝓsenti fracti sunt per culpã/in futuro frãgent ꝑ pnã. Pš. Cõfringã illos nec poterũt stare: cadẽt subt⁹ pedes meos. Et ꝟ est qđ sequit hic. b Et ciuitates gentium ceciderunt: id est congregatio malorum. Jdeo enim nũc dicit pluraliter qđ ꝑ dus singulariter: quia mali multi sũt: et ꝟ in diuersitate peccãdi: sed vnũ sũt in auersiõe a gra Pš.138. tia dei. Pš. Et ciuitates eorũ destruxisti. Et alibi. Accipient in vanitate ciuitates suas. Unde Esa. xliij. g. Ulula porta: clama ciuitas. Per portam intelliguntur maiores in: peccatis per ciuitatẽ minores. Et ꝓius dicit vlula: quia qui plus peccauerunt pl⁹ punient. Et sequit. Prostrata est philistea omnis: id est ceciderũt amatores mũdi. Unde ⁊ tangit hic quintũ qđ ꝺr in hac pte/pęna. s. maloꝝ. c Et babylon magna venit in memoriã ante deum/ vt ab eo puniatur: Pš.113 6. quasi eñ obliuiscẽtur peccatores cum non punit. Pš. Pš.108. Memor esto domine filiorum edom. Et alibi. In memoriã rede/at iniquitas patrum eius in cõspectu domini. Hęc autẽ passiones dicuntur de deo/non qꝺ sint in eo: sed ꝛt possimus capere: sic eñ fit verbũ caro: Propt hoc dicit: Esaię. xxj. c. Babylon id est congregatio malorum dilecta mea ꝓius scz per creationẽ: posita est mihi in miraculum id ẽ in admirationem pnarum. Ad quid aũt in memoriã venerit/subiungit dicẽs.

d Dare/ vt daret. e Et calicẽ vini indignatiõis irę eius: id est pnam ad mensuram culpę effusam: ex ira domini ⁊ indignatione. Esa. lj. e. Bibisti de manu domini calicem irę eius: vsq; ad fundum calicis sopoꝛis bibisti et epotabis vsq; ad fęces. i. vsq; ad pnam ęternam. Et Baum. j. b. Ante faciem indignationis eius quis stabit: ⁊ quis resistet in ira furoꝛis eius? Jndignatio eius effusa est vt ignis. Et notãdum qꝺ in hoc libꝛo loquens de pna malorum semper dicit: Calicem vini ⁊ nunq; aquę: ad significandum qꝺ plaga eorũ erit irreuocabilis ⁊ desperata: sicut signũ est qꝺ infirmitas sit desperabilis: quando vinum ꝓpinatur infirmo laboꝛanti in acuta. Sequit: f Et omnis insula fugit. Sexta pars vbi ostenditur qꝺ boni liberabuntur a pnis malorum. Jnsula ergo dicuntur sancti/ qui fluctibus persecutionum licet agitati: non tamen mouentur a stabilitate fidei. Esa. xlij. a. Legem eius insulę expectabunt. Econtrario mali dicuntur insulę: ꝓpter instabilitatem peccãdi. Esa. xx. b. Et dicet habitatoꝛ insulę huius in die illa: heccine erat spes nostra? g Fugit/malum. s. culpę ne ĩcurrat malũ pnę. Esa. lij. d. Exite de medio eius: mundamini qui fertis vasa domini: qm̃ non in tumultu exibitis nec in fuga ꝓperabitis. b Et montes i. maiores sancti virtutib⁹ eminẽtes: q̃ mõtes dicunt in Pš. Pš.75. Illumĩnãs tu mirabilit a mõtib⁹ ętnis. i Mõ sũt inuẽti/ Pš.103. in culpa. Pš. Sup montes stabũt aquę. i. tribulationes quę mundant ⁊ lauant maculam culpę. Vel ad litteram. Non/

a in trẽs partes/⁊ ciuitãtes gentium ceciderunt. Et bãbylon magna venit in memoriã ante deum dare ei cãlicem vini indignationis irę eius. Et õmnis insula fũgit/⁊ mõntes nõn sunt inuenti. Et grãndo magna sicut talentum descendit de cęlo in hoies. Et blas-

phemauerũt deum homines ꝓpter plagam grandinis: quoniãm magna facta est vehementer. Capim. XVII

Et vẽnit vnus de septẽ angelis qui habebant septem phialas/⁊ locutus est mecum dicens: Veni ostendã tibi dãnationẽ meretricis magnę sedẽtis super aquas multas. Cum qua fornicati sũt reges terrę: et inebriati sunt qui habitant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccinam plenam nominibus blasphemię: habentem capita septem et cornua decem. Et mulier erat circumdata purpura et coccino: et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis: habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione et immunditia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum: misterium babylon magna mater fornicationum et abominationum terrę. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum Jesu. Et mirat⁹ sum cum vidissem illã admiratione magna. Et dixit mihi angelus: Quare miraris? ego dicam tibi misterium mulieris et bestię quę portat eam: quę habet capita septem et cornua decem. Bestia quam vidisti fuit et non est: et ascensura est de abysso et in interitum ibit. Et mirabuntur inhabitantes terram quorum non scripta sunt nomina in libro vitę a constitutione mundi videntes bestiam quę erat et non est et erit. Hic sensus qui habet sapientiam. Septem capita montes sunt super quos mulier sedet: et reges septem sunt. Quinque ceciderunt: unus est: et alius nondum venit: et cum venerit oportet illum modicum tempus manere. Et bestia quę erat et non est: et ipse octauus est: et de septem est: et in interitum vadit. Et decem cornua quę vidisti decem reges sunt: qui regnum nondum acceperunt: sed potestatem tanquam reges una hora accipient post bestiam. Hi unum consilium habent: et virtutem et potestatem suam bestię tradent. Hi cum agno pugnabunt: et agnus uincet illos: quia dominus dominorum est et rex regum: et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles. Et dicit mihi: Aquę quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et lingue. Et decem cornua quę vidisti et bestia hę odient fornicariam: et desolatam eam facient et nudam: et carnes eius manducabunt et ipsam igni comburent. Deus enim dedit in cordibus eorum ut faciant quod placitum est illi: et dent regnum suum bestię donec consummentur verba dei. Et mulier quam vidisti est ciuitas magna que habet regnum super reges terrę.

Expo. Ca. XVI

Et venit vnus de septem angelis. Hęc est tertia pars huj⁹ visionis vbi agitur de causa damnationis malorum: quę est tam inanis gloria: q̃ elatio/ q̃ sanctorũ impia persecutio: Et hęc contenta in hoc capitulo diuiditur in quatuoꝛ partes. Jn prima pꝛomittit angelus iohanni qꝺ ostendet ei damnationem mulieris: ibi: Et venit vnus. Jn secunda soluit pꝛomissum: ibi: Et abstulit me in spiritu ⁊c. Jn tertia ostendit se miratũ esse pꝛo dãnatione mulieris sibi ostẽsa: ibi: Et mirat⁹ sum cũ vidissem illã ⁊c. Jn quarta exponit ei tota visio pꝛecedens: ibi: Et dixit mihi angelus ⁊c. Mulierem aũt per quã significatur malorum cõgregatio/ describit ab efficacia seducendi cũ vocat eã meretricẽ: ibi: Veni ostẽdã tibi dãnationem meretricis. Secũdo ab actu vel effectu seducẽdi: cum dicit/ Quę sedet super aquas. Tertio ostendit cõditionem decęptoꝝ: ibi: Cum qua fornicati sũt ⁊c. Et hęc tria dicuntur in pꝛima parte. Dicit ergo. o Et venit vnus de septem angelis qui habebant septem phialas: id est vniuersitas pꝛedicatoꝝ/ quoꝝ est denunciare plagas malorum/ in hoc cõcoꝛdauit/ vt causam damnationis nunciaret mihi. Vel/ Unus: dicitur christus: cuius inspiratione hęc cognoui. p Et locutus est mecum dicẽs: Veni ostendam tibi damnationem: id est causã dãnationis. q Meretricis magnę: id ẽ mũdi vel cõgregatiõis malorum seu etiam animę peccatricis. Hiere. ij. g. Quã vilis facta es nimis

tes/ non inuenientur in die iudicij: quia Esaię. xl. b. Omnis vallis exaltabitur ⁊ omnis mons et collis humiliabit. k Et grando magna. Septima pars vbi ostẽdit descensum malorum ad infernum dicens. Grãdo magna sicut talentũ descẽdit de cęlo in hoies: id ẽ humana sapientes ⁊ dilt gẽtes. Pęna ęterna dicitur grando: quia mittet a deo sicut grando descendit de cęlo: et sicut talentum: qꝺ pęna cõmẽsuratur pctõ saltẽ in genere. Unde. j. xviij. b. Quãtum glorificauit se ⁊ in delitijs fuit/ tãtũ dãte ei tormẽtũ et luctum. l Et blasphemauerunt. Octaua pars vbi ostendit murmur damnatoꝝ contra deum dicens. Et blasphemauerunt homines deum/ dicentes eum esse iniustum. m Propter plagam grãdinis: id est quia tantã pęnam infligit eis. De cuius quantitate sequitur. n Quoniã magna facta est vehemẽter/ crucians eos intolerabiliter. Super hoc verbo blasphemauerunt/ dicit Glo. Jn inferno positi quãuis sciant se pꝛo merito puniri: dolebunt tamen qꝺ deus tantã potentiam habeat qꝺ plagas eis inferat. Ad idem Eçech. xxxij. f. Descenderunt ad infernum cum armis suis: id est animis contra deum rebellantib⁹. Contra Thren. iij. d. Cõpleta est iniquitas tua filia sion. Glo. Cum iniquitas facto iudicio cessauerit/ et requies affuerit/ nulla amplius mutatio erit. Ex hoc videtur qꝺ non peccabunt in inferno: ergo non erit ibi inuidia vel rancoꝛ contra deum. Solutio. Erit qđẽ ibi odiũ/ iuidia/ rancoꝛ ⁊ blasphemia ⁊ cętera: et tamẽ non peccabunt habentes ea: quia erunt ibi per modum affligendi vel blasphemãdi/et nõ per modũ merẽdi/vel demerendi. Et hoc est qꝺ dicit Glo. Sal. vj. a. Non efficiamur inanis glorię cupidi. Zelus iste modũ non habet permanẽs sine fine cũ alia scelera finiãtur. Sic etiã exponit illud psalmi. Superbia eoꝝ qui te oderũt ascẽdit semp. Pš.73.

cta es nimis iterans vias tuas. Dicitur autem/ Hagne: propter efficaciam decipiendi. De hac damnatione Eçech. xvj.c. Post omnē malicīā tuā vę vę tibi: ait dñs de⁹. Uę dic primo: ꝓpter pęnas quas habebit ex malorū cōsortio: secūdo ex ꝓpria malicia. Et q̄re hoc: subiungit/eçechiel dicens: Edificasti tibi lupanar & fecisti tibi prostibulum in cunctis platęis. Ad omne caput vię ędificasti signū ꝓstitutionis tuę: id est in omni creatura quęsisti delectatiōnē luxurię tuę. Meretrix autem dicitur aīa peccatrix: q̄ relicto vero spōso/ adulterat per petrīm cum diabolo. Quod admirans domin⁹ ait Esa.j.e. Quō facta es meretrix ciuitas fidelis? Prope aūt dicit meretrix: qñ diabolum p̄uenit christian⁹/dādo se mercedē diabolo. Uñ Eçech. xvj.d. Omnibus meretricibus dant mercedes: tu autē dedisti mercedes amatoribus tuis: & dona donabas eis vt intrarent ad te. Sed quęrit hic: Munqd iohannes qui tantus erat causā dānationis ignorabat? Solutio: Pōt dici q̄ nō: et qō dr hic: ostendi ei nō p̄o se dicit/ sed p̄o ecclesia/cui ab eo nūciatur: vel dicitur ei ostendi ad intelligentiā ampliorem. Sequitur. a Quę sedet sup aq̄s multas id est sup multos populos regnat. Et in h̄ exprimit effectus prātis siue efficacię mulieris. Aquę aūt dicunt hic populi: quia sicut aquę cursum defluunt: sic populi per mortem trāseunt. ij. Reg̃. xiij. c. Omnes morimur & quasi aquę dilabimur in terrā quę non reuertent. Uñ Beñ. O nequā nequā/ vbi est illa snīa: Nequaq̄ morlemini: Beñ. xij.a. et omnes morimur. Et q̄ aquę sint populi/ dicit Pš. Assumpsit me de aquis multis. Supbas aquas iam sedet antichristus: qui malorum est caput. ij. Thessal. ij. b. Mysteriū iam operat iniquitatis. b Cum qua fornicati sunt &c. Ecce tertium s. conditio deceptorum. Primo malorum/cum dicit: Cum qua/meretrice scz: id est cuius exemplo fornicati sunt deum deserendo/ dęmonia adorando/indebita exercēdo/p̄o mundanis animam dando. Eccl. x.b. Nihil iniquius q̄ amare pecuniam: hic em̄ & animam suam vęnalē habet: proiecit em̄ in terrā intima sua. c Reges terrę. Ad litteram malores qui quanto sūt potestate fortiores: tanto sunt malicia deteriores. Pš. Astiterunt reges terrę &c. Uel/reges terrę/dicuntur omēs illi qui prudenter se regere in terrena ciuitate sciunt. Unde de tyro p̄ quā significatur hęc mulier/dicit Esa. xxiij. d. Fornicabitur cum vniuersis regnis terrę. d Et inebriati sunt qui inhabitant terram: id est qui terrena magis q̄ cęlestia amāt/ vt in verbo habitandi mora notetur/ non transitus: ad differentiā sanctorum qui transeunt terram. Esaię. xxiij. c. Transi terrā tuam quasi flumen filia maris. Et Lucę. ij. c. Trāseam⁹ vsq̄ bethleem. e De vino ꝓstitutionis eius. i. de delectatione mundi. Et bene/inebriati/dicunt. Sicut em̄ ebrij nihil timēt: ita qui terrenis immoderate adhęrent excęcant: vt nec pęnas timeant/nec deum diligant/nec homines reuereātur. Lucę. xviij. a. Judex quidā erat in q̄dā ciuitate q̄ nec deū timebat nec hoies reuerebat. Unde Esa. xxviij. b. Mescierūt pę ebrietate/absorpti sūt a vino: errauerunt in ebrietate/ nescierunt videntē/& ignorauerūt iudiciū. Uel/ ꝓstitutionis: id est manifestę fornicationis: vt dicit Glo. in quo tangit malum exemplum malorum/ per quos minores decipiuntur.

Pš.17.

Pš.2.

f Et abstulit me &c. Secūda pars capituli causam damnationis malorum ostendens. Et hoc multipliciter. Primo ex comparatione ad suum caput antichristum. s. cum dicit. Et vidi mulierem. Secundo ex comparatione ad res tempozales/ cum dicit: Et mulier erat &c. Tertio per comparationē ad ipsam mulierem/ cum dicit: Et in fronte eius &c. Quarto per comparationē ad sanctos/cum dicit: Et vidi mulierē ebriā. Dic g. Et abstulit me in spū/scz sctō et abstraxit/ g In desertū. i. cognitionū pęnę malox: vel ad videda corda malox a deo deserta/mediū spm̄ p̄dicatione il luminauit. In verbo aūt oblatiōis violētia denotat: vñ dicit abstulit: quia quādo homo de bono cogitat & ascendit in cogitatione boni/non dicitur de loco auferri: Sz quādo de bono trāsit ad cogitandū de malo q̄si mouet de loco. Quādo de p̄mijs bonox trāsfertur ad cogitādū de p̄mijs malox est q̄si q̄dā imitatio. h Et vidi mulierē sedētē. i. malox vniuersitatē descētē. i Sup bestiā. i. sup diabolū/sua ipetuositate oēs ad mortē trahētē. Bestiā dico/ k Coccineā/ ꝓpt crudelitatē. Mach. ij. a. Viri exercitus in coccineis. Antichristus etiā dicitur bestia/ propter malicīam: sed coccinea/ propter sanguinis sanctorū effusionem nimiam. Unde Eçech. vij. f. Fac conclusionem: quia terra plena est iudicio sanguinum: & ciuitas plena iniquitate. l Plenā nominibus blasphemię. Hoc est/quia in omni eius opere inuenietur blasphemia: vel in toto suo tēpore erit blasphem⁹. Uel corde/ore/ opere: et ꝓpter hoc dicit: plena. Itē/ Nominibus/dicit: q̄ famosa erit ei⁹ blasphemia. Mala enim quę faciet/dicet non displicere deo: vel quia totum erit in nomine: id est falsum & nihil reale q̄ dicet cōtra sanctos. m Habentē capita septē. s. septem capitalia vicia. n Et cornua decem. s. vniuersa malorū regna decalogum impugnantia. Sequit: o Et mulier &c. Hic secundo ostenditur causa damnationis in comparatione ad res tempozales. Primo ꝑm abusionem sensuum/cum dicit: Et mulier erat circūdata purpura: id ē mūdi gloria decorata. Mulier autem dicuntur omnes mali: propter mollicīē et deceptionem. Maum. vlt. c. Ecce popul⁹ tu⁹ sic mulieres. Itē propter peccatorum multiplicationem: quę maxime fit per luxuriam. Job. xl. b. Fortitudo eius in lūbis eius/et virtus ei⁹ in umbilico ventris eius. Et q̄ peccatū luxurię magis sit multiplicatiuū mali: hoc significatum est per hoc q̄ assyrij nō destruxerunt hierusalem: id est superbi: etsi eam tributariam fecerunt: nec ęgyptij: id est auari: etsi ei multas molestias intulerunt: sed nabuçardan: id est carnalis voluptas: et muros ei⁹ destruxit et domos succēdit. iij. Reg̃. vlt. c. p Et coccino: ꝓpter rubozem sanguinis sanctox effusi. q Et inaurata auro: quia finget se habere sapientiam diuinam/et charitatem fraternam. r Et lapide prezioso: quia fidei constantiā se simulabit habere. s Et margaritis: id est virtutib⁹ cozporis. Uel/ Circūdata purpura/dicit: ꝓpter simulatā sanctitatē quā oñdet exter⁹ cum sit interius lupus rapax. Econtrario de sanctis. Pš. Omnis glozia ei⁹ filię regis abint⁹ &c. ij. Corſ. i.c. Glozia nostra hęc est testimonium conscientię nostrę. Uel/ purpura/qua vtuntur reges/ circūdari dicitur: quia mali tūc reges se dicēt vt alios decipiāt. Per coccinum/ simulata compassio prozimozum. Per aurum/facundia ſecularis. Per lapidem prezioſum et margaritas/sapientia mundialis/et affluentia tempozalis designantur: quę omnia se simulabunt habere. Unde Hiere. ij. d. Et nunc quid tibi vis in via ęgypti: vt bibas aquā turbidam: id est quare ita delectationes sequeris quę sunt aqua turbida? Sequitur: t Habēs poculum aureum: id est scientiam scripturarum claram quidem in se: et ꝓpter hoc aurea. v In manu sua: id est in operatione peruersa. Eam enim exponit ꝑm sua opera. Eccl. xxxij. d. Scōm volūtatē suam sic inueniet cōparationē. Et ꝓpter hoc sequit: x Plenū abominatione: id est erroze prauę

Pš.44.

Vę expositionis. a Et immundicia fornicationis eī. Docebūt enim immunditiam carnis. Sic et de eozū capite dicit Dañ.xj.f. Et erit in cōcupiscentia fœminarum. Et tangitur causa damnationis malozum ex cōparatione ad abusionem intellectus. Sequitur. b Et in frōte eius. Hoc est tertiū i quo describitur causa damnationis eius in comparatione ad seipaz. Causa autem in seipsa est eius aperta malicia. Uñ dicit: Et in frōte eius nomē scriptum mysteriū. Per hoc q̄ dic̄: In frōte: tangit manifestationē malicię malozū: vñ z boni possūt eā cognoscere. Per b̄ q̄ dic̄: Scriptū/notat ōbstinatio eozū. Uñ Hiere.xvij.a. Pctm̄ iuda scriptum est stilo ferreo in vngue adamantino. Sz q̄ nūc z in p̄senti malis sua pctā nō apparebunt: vt ab eis resipiscant: ſm illud Esa.vj.c. Excęca coz populi huius: z aures eius aggraua: z oculos eī claude: ne forte videat oculis suis: et auribus suis audiat/et cozde suo intelligat/et conuertatur et sanē eū. Propter hoc dicit:

a et īmundiciā fornicatiōis eī.
b Et in frontē eī nomē scriptū:
c mysterium bābylon māgna/
d mater fornicationum ēt abo-
f minationū terrę. Et vidi mū-
g lierem ebriā dē sanguine san-
b ctorum/et de sanguine marty-
i rum iesu. Et mirātus sum cū

c Mysterium/quo ad malos.ſ. quibus sua pœna claudet merito peccatoz. Unde.ē.x.b. Signa quę locuta sunt septē tonitrua: et noli ea scribere: ppt b̄ sequit: d Babylō magna mater fornicationū z abominationum terrę/ supple erit q̄ sustinebit prędicta: q̄ talia ppetrauit. Babylon/dicitur malozum congregatio: vel mūdus ppter confusionem. e Magna: propter multitudinē. f Mater fornicationū/propter diuersitatem peccatozum. g Et abominationū terrę/ppter fetozē peccatoz exq̄sitozū. De primo dicit Esa.xix.b. Confundentur qui operabant linū. De secundo Eccs.j.d. Stultozum infinitus est numerus. De tertio. Ezech.xvj.c. Multiplicasti omnem fornicationē tuam ad irritādū me. De quarto. Pš. Ibunt in adinuentionibus suis. Et Esa.lxvj.b. Adinuentiones eozum cōtra dñm vt prouocarent oculos maiestatis eius. b Et vidi mulierem ebriā. Hic quarto tangitur causa ꝓdemnationis malozum in cōparatione ad sanctos ex quozum sanguine mulier inebriata describit. Unde dicitur: Et vidi mulierē ebriam de sanguine sanctoz: plenam videlicet/etsi non satiatam. Uelut em̄ ebria exultauit: quando sanctos occidēdo se vicisse ęstimauit. i Et de sanguine martyrum iesu. Per sanctos intelligūt illi q̄ ante aduētū christi fuerūt occisi. iij.Reg.xxj.c. Sanguinē innoxiū fudit manasses multum nimis donec ipleret hierusalē vsq̄ ad os. Per martyres q̄ interp̄tāt testes significāt scīt: q̄ p⁹ aduētū christi ꝓpt eī⁹ fidē et testimoniū fuerūt occisi. Uñ z dicit ibi: Jesu. Heb.xj.g. Lapidati sūt/secti sūt/i occisiōe gladij mortui sūt. Deytrisq̄ Mat.xxiij.d. Ditto ad vos sapiētes z scribas z ex illis occidetis et crucifigetis z flagellabitis in synagogis vestris ꝛc. Uñ aūt dicit/Ebria. Sicut em̄ ebri⁹ etsi nō habeat necesse bibere/tamen appetitū nō amittit: sic mali etsi multis bonis noceant/sitis tamen nocendi non extinguit: sed crescit potius appetitus. k Et mirātus sum ꝛc. Tertia pars huius capituli: vbi visa damnatione mulieris mirat iohannes. Sed q̄ritur quare mirat̄: Nonne causam damnationis sciebat: Respōdeo: etsi sciret vehemētes pœnas damnatoz esse: nō tamen tātas quātę sūt: nec em̄ possunt exprimi: sicut nec gaudia bonozum. Unde Esa.lxiij.a. Oculus non vidit deus absq̄ te quę pręparasti expectantibus te. Uel dicendū q̄ hic loquitur iohannes in persona illozum qui admirant q̄ hic dei⁹ permittit malos florere et bonos deprimi. In quorum persona loquitur Abacuk.j.a. Quare respicis cōtēptores z taces conculcante impio iustiozem se: Et Hiere.xij.a. Quare via impiozum prosperat: bene est omnibus qui prę-

uaricantur et inique agunt. Dicit ergo: Et miratus sum cum viderem illā/mulierem.ſ. l Admiratione magna. Sic miranē infirmi qui malozum futurā ruinā nō videntes/p̄sentium bonozum fallacem gloriam contemplantur. Pš. Uei autem pene ꝛc. quia ęlaui ꝛc. m Et dixit mihi ꝛc. Quarta pars capituli vbi exponit iobānī visio. Et dicuntur septem in hac parte. Primo em̄ redarguit iohānes: quia de pœna mirat̄ur. Secundo promittitur ei expositio visiōis: ibi: Ego dicā tibi. Tertio soluit ꝓmissio/cum exponitur ei quid sit

Ps.72. Al. tvidiſtem

l tviderē illā admiratione ma/
m gna. Et dixit mihi angelus:
n Quare miraris: Ego dicā ti/
p bi sacramentū mulieris et be/
q stię quę portat eā/q̄ habet ca
r pita septē z cornua decē. Bē
s stia quā vidisti fuit et nō ē: et
t ascēsura est de abysso z in-

bestia: ibi: Bestia quā vidisti. Quarto ostendit cautelā esse habēdam circa bestiam: ibi: Et hic est sensus. Quinto exponit iohanni quę sunt septem capita bestię: ibi: Septem capita ꝛc. Sexto exponitur ei q̄ sint decē cornua: ibi: Et decē cornua. Septimo ostenditur iohanni q̄ sunt aquę sup quas sedet mulier: z de pœna dānationis eius: ibi: Aquę q̄s vidisti ꝛc. Dicit ergo. m Et dixit mihi angelus: q̄re miraris. q. d. si attētius inuestigares/ sine ad mirationē cognosceres q̄ iusto dei iudicio in futuro puniētur impij q̄ hic permittunt prosperari. Sed quid est q̄ dicit: Nonne pœna maloz admiranda est/cum tanta sit: Solutio. Pœna non est admiranda: q̄ iusta est z quasi ex debito reddita: sed culpa admiranda est cum sit voluntaria. Unde Esa. xiij.c. Quō ceciditi de cęlo lucifer: Non admirat pœnā/sed casum vel culpā. Et Gen̄.iij.b. Adam vbi es: Thren.iij.a. Filij sion inclyti z amicti auro primo: quō reputati sunt in vasa testea. Sequit: n Ego dicā. Hic exponit visionem q. d. noli mirari: sed intellige: q̄ / ego dicā tibi sacramētū mulieris z bestię q̄ portat eā. i. quid vtraq̄ significet tibi ostēdā. Bestię dico: o Quę portat eā. i. mulierē. p Quę hz capita septē z cornua decē. Hęc mulier ē malozū collectio ꝓpter fallaciā z decęptionē. Prouer.v.a. Ne intēderis fallacię mulieris. Fallax quidē dicit hęc mulier: q̄ p̄ se fallit abutēdo creaturis: postea alios malo exēplo. q Bestia/ē diabol⁹: q̄ de pctō portat eos i pctm̄. Mau.ij. a. Igneę habenę currus eī⁹ a die p̄parationis. Habenę sūt delectationes peccati/quę dicunt igneę: quia hoiem accendunt ad peccandū. Dies p̄parationis est suggestio diaboli. De hoc dicit Amos.ij.d. Ascensoz equi nō saluabit animā suā. Sequit. q Bestia quā vidisti. Hic exponit sacramētū bestię. i. mysteriū. Et dicunt hic q̄si duo. Describit em̄ bestiam a conditione status p̄teriti z futuri. Deinde a consecutione status futuri: ibi: Et mirabuntur. Dicit ergo. Bestiam quam vidisti. i. diabolus. r Fuit/in potestate. ſ. magna añ aduentū christi. s Et non est/q̄ ei⁹ potestas diminuta est tpe gr̄ę. t Et ascensura ē de abyſso. i. de ꝓfundo et obscuro malo in apertā sęuitiā exitura in tpe antichristi. Unde. j.xx.c. Cū consummati fuerint mille anni: soluet sathanas de carcere suo. v Et in interitū ibit. i. in damnationē ęternā in die iudicij. Bestia/aūt ōz diabolus fuisse ante tpa christi: q̄ fere oēs bestialiter viuere faciebat. Uñ in Pš. In ipsa ptrāsibūt oēs bestię siluę. Per tria verba q̄ dicunt/Fuit et nō est: et ascēsura est: notat ꝓditio ex pte tpis. Nō esse aūt ōz in tpe christi: q̄ ei⁹ ptās ligata ē in passione eī⁹. Uñ Ezech.xxviij.c. In terrā ꝓiecī te: añ faciē regū dedi te/vt cernērēt te. Et Job.xl.d. Nūqd illudes ei q̄si aui: Sic em̄ caro vel esca aui subtrahit ne nimis se īgurgitet: sic p christū gen⁹ hūanū sublatū ē diabolo/z sic p filiū de⁹ pat illusit ei q̄si aut. Antichrist⁹ etiā ōz bestia/q̄ nō eē ꝺ fuisse ōz/ꝓpter breuitatē. ſ. potētię. Uñ Osee.xiij.d. De manu mortis liberabo eos. i. de antichristo: qui ōz manus

Ps.103.

ꝺ ꝓpter tenacitatē

ꝓpter tenacitatem ꝓsecutionis. Unde Eçech.xxx.f. Brachium pharaonis regis ægypti cõfregi.i.cõfringam. Et ascensura est/ antichristus. De abysso: id est de malorum cordibus ꝑ quos habebit potestatẽ. Eccl.j.a. Profundũ abyssi quis dimensus est? Hiere.xvij.b. scõm aliã litterã: Abyssus est cor hominis.

Et illud Gen. j.a. Tenebræ erant sup faciẽ abyssi. Sic etiam potest exponi de diabolo: vt dicatur fuisse ꝓpter conditionẽ naturæ. Un Eçech. xxviij.c. Tu signaculũ similitudinis plenus sapientia: perfect⁹ decore/ in deliciis paradisi dei fuisti. Et nõ est. Bene ponit/ Non est. Job.xviij.c. Habitent in tabernaculo eius socij eius qui non est. Et Eçech.xxviij.e. Nihil fact⁹ es et nõ eris in ꝑpetuũ: sed ascensur⁹ in fine seculorum habens tram magnam sciens q̃ modicum tempus habet: sicut.s. dictum est.xij.b. Sed tandẽ damnabitur ꝓiectus in infernũ. s.xij.c. Proiect⁹ est accusator fratrũ nostrorũ: qui accusabat eos ante conspectum dei nostri. Sequit. a Et mirabuntur inhabitantes terrã quor non sunt noia scripta in libro vitæ: sed potius in terra: sm illud Hiere.xvij.b. Recedentes a te in terra scribentur. Et Ps. Vocauerũt nomina sua in terris suis. A cõstitutiõe mũdi hoc dicit: q̃ quorũdã noia scripta sũt in pagina ꝓtis iustificationis: qui nõ sunt in pagina ꝑdestinationis. Multi em̃ habẽt gr̃am qui in ꝓtõ moriẽt. Vel inq̃. s. mali: Mirabunt videtes bestiã quæ erat/ ꝓiũs babẽs potestatẽ magnã. Et nõ est: quia in infernũ ꝓiecta est. Et hoc est verũ de diabolo & antichristo/ quẽ dns Iesus interficiet spũ oris sui.ij. Thessal.ij.b. Et bestia ꝙ dr Eçech.xxviij.e. Oẽs qui viderint te in gẽtib⁹ obstupescent sup̃ te. b Et hic est sensus. Hic q̃rto ondit q̃ cauela habẽda sit ꝫ bestiã dicẽs: Hic est. i. in respectu pœnæ illi⁹.

c Est sensus/ habẽd⁹. s. vel necessari⁹ in actu illi/ d Qui habet sapientiã/ in habitu. q. d. ad ꝓsiderationẽ damnationis bestiæ cauendũ est sapiẽter nobis ne incidamus in similẽ damnationẽ. ij. Pet.ij.a. Si em̃ de⁹ angelis peccãtib⁹ nõ pepercit &c. Et illud. Felix quẽ faciũt aliena pericula cautum.

e Septẽ capita. Hic quinto reuelat iohãni mysteriũ septẽ capitũ q̃ sũt vniuersitas malor: sm septẽ stat⁹ ecclie ipã impugnãtes per suggestionẽ dæmonis. Qui septẽ status sũt. Primus ab adã vsq̃ ad noe. Secũdus a noe vsq̃ ad abraã. Tertius ab abraã vsq̃ ad moysen. Quartus a moyse vsq̃ ad trãsmigrationẽ babylonis. Quintus a trãsmigratione babylonis vsq̃ ad christum. Sextus a christo vsq̃ ad antichristũ. Septimus sub antichristo. Dicit g̃. Septẽ capita/ septẽ mõtes sunt sup̃ quos mulier sedet. Quid aũt appellauit mõtes aperit dicẽs: f Et/ id est mõtes ꝓdicti. s. g Reges septẽ sunt. s. vniuersi mali: in septẽ statibus ecclie sub malis regibus viuẽtes. Uniuersitas autem malor dicunt reges: q̃ per eos populi in malicia cõuertunt/ frequẽter: sicut patet de regibus isrl: a.xij.ca.lij. Regũ. fere vsq̃ ad finẽ. Un Osee.vij.b. Ipse succensus est q̃si ignis flãmæ: oẽs calefacti sunt q̃si clibanus. Dicunt g̃/ capita/ ꝓpter tpalẽ sui eminẽtiã. Itẽ reges/ ꝓpter malor collegiũ qõ in malo gubernant. h Mõtes/ ꝓpter superbiã. Sup oẽs hos sedet mulier: q̃ per carnalẽ mũdi prudẽtiã oẽs mali sustentant. Ps. Trãsferent mõtes in cor maris. b Quinq̃ ceciderũt. i. quinq̃ stat⁹ transierũt. i Unus ẽ. s. status gratiæ sub christo. k Et alius nondũ venit. s. status futurus in fine sæculi sub antichristo. Vel quinq̃ sensus qui ꝙ pcm̃ dñantur in hominibus in primitiua ætate/ intelligunt ꝙ quinq̃ montes: & ꝓpter hoc dicit/ mulier sedere sup illos. Sextus est error rõnis in adulta ætate. Septim⁹ ẽ error & malicia sub antichristo. Et hoc ẽ qõd or Joh.iij.c. Quinq̃ em̃ viros habuisti. i. quinq̃ sensus in ꝑmitiua ætate tua ꝓ pctõ exposuisti: & nũc quẽ habes nõ ẽ virtuus. s. error rõnis q̃ mõ in adulta ætate ducit sensus. Et alius nondũ est. s. antichristus cui⁹ volũtate in errore regentur mali. l Et cũ venerit/ antichrist⁹. s. m Oportet illũ breue tps manere/ trib⁹ annis. s. & dimidio regnare. Breue dicẽ. Un dicẽ dns Matth.xxiiij.b. Nisi breuiati fuissent dies illi: nõ fieret salua ois caro. Et sũptũ ẽ de Dan. xij. d. vbi sic or: Et cũ ablatũ fuerit iuge sacrificiũ: boc erit in tpe antichristi in q̃ nõ reputabit doctria christi. Et sequit ibidẽ: Et posita fuerit abominatio in desolationẽ. i. antichristus/ dies mille ducẽti nonagita. n Et bestia q̃ erat/ in ptãte magna añ aduentũ christi. s. diabolus: ꝙ quẽ crudelit impugnat elector ppls. o Et nõ est/ tãte ptãtis. s. tpe gr̃æ. p Et ipa est octaua/ q̃ oẽs transcẽdit in nequitia & pœna. q Et de septẽ est: q̃ similit peccat & silr puniet. Un Matth. xxv.d. malis dr vt simul cũ diabolo descendant/ cum or: Ite maledicti in ignem æternũ: qui ꝓparatus est &c. Hoc etiã exponitur de antichristo qui/ de septem est: ꝓpter pœnam et culpã similẽ in genere: quia ipe malus non sicut alij mali: sed octaua est/ ꝓpter excellentiam malicie & pœnæ. Maior em̃ erit peccator: vñ & ampli⁹ puniet. Job.xxj.d. Ipse ad sepulchra ducet & in congerie moruor vigilabit. r Et in interitũ vadet/ vterq̃. s. antichrist⁹ & diabol⁹: q̃ vterq̃ in æternũ pibit. Job.xviij.c. Euellat de tabernaculo suo fiducia ei⁹ & calcet sup eũ q̃si rex interit⁹. s Et decẽ cornua &c. Hic sexto exponit angel⁹ q̃ sũt decẽ cornua. Et in hac tpe sic ꝓcedit. Primo exponit decẽ cornua. Post expositionẽ cornuum per quæ significãtur decẽ reges qui erũt in tpe antichristi ostẽdit secũdo q̃ pax regnabũt: & hoc dicit ad ꝓsolationẽ fidelium: ibi: Una hora. Deinde ꝓtio manifestat malicia eor: ibi: Post bestiam. Quarto ostendit q̃ agnus vincet illos: ibi: Hi cũ agno pugnabũt. Quinto q̃ vincere poterit: ibi: Quoniam dns dominorũ est. Ultimo q̃ non solum agnus/ imo & sancti ministri agni eius auctoritate vincẽt illos: ibi: Et qui cum illo &c. Dicit ergo. Et decem cornua quæ vidisti/ decem reges sunt: quia regnum romanorum tempore antichristi diuidetur in decem regna/ sm q̃ prophetauit Dan. vij.f. Pono cornua decem ipsius regni decem reges erunt: et alius consurget post eos: et ipse potentior erit ꝓ illis. Reges dico: t Qui regnum nondum acceperunt: quia nondum venerunt: sed adhuc venturi sũt. v Sed potestatem tanq̃ reges vna hora accipiẽt: id est accipient cum venerint. Et dicit. Tanq̃ reges: quia non vere reges/ sed tyranni erunt. Et dicit/ Una hora: quia modico tpe durabũt: vel q̃ nõ successiue/ sed simul accipient hoc dominiũ. Et hoc dicit/ x Post bestiã. i. postq̃ antichristus regnare inceperit: ipsi a diabolo sicut antichristus hanc accipient potestatem et non ante. Vel/ post bestiam/ euntes per imitationem & concordiã. Unde hic describit antichristum & suos a concordia in malo. Unde & sequit. y Hi vnũ ꝓsiliũ habẽt/ christum negandi et antichristũ credendi. Ps. Dominus dissipat consilia gentium: reprobat aũt consilia principum. Esaiæ.viij.b. Unite consiliũ & dissipabit: loquimini verbũ & non fiet. z Et virtutem/ quã in se babebũt: et potestatẽ quã in in alios exercebũt. a Bestiæ tradent: quia diabolo totũ attribuent quicquid malicię perpe-

trabūt. Quia igitur sic erunt conformes antichristo: propter hoc erūt contrarij christo: Unde sequitur. a Mi.5. mali. b Cum agno pugnabūt: verbo t opere christo tēptantes auferre electos suos. Dan.xj.f. Contra excelsum loquetur et sanctos altissimi conteret. c Et agnus vincet illos: eorum audaciā refrenādo t potentiam: ne tantū possint nocere quantū vellent. Hęc pugna incępta est a principio mūdi in figura cain et abel. ē.xiij.b. Agnus q occisus est ab origie mūdi. Sed q re dicit q agnus vincet eos t nō leo: Solutio. Propter modum vincendi. Suis em dabit patientiā: vt quasi agni coram tondēte se nō aperiat os suum: sicut de ipso legitur Esa.liij.c. Vel quia vtetur eor malicia ad vtilitatem bonorum. Et q possit eos vincere/ostendit dicēs. d Dñs dñorum est: t rex regū. Job.xl.d. Mūquid accipies eum seruum sempiternū. q.d. nō: sed ego. Nec solū christ⁹ vincet illos: sed etiā electi eius per ipsū: vnde dicit. e Et qui. i. illi: f Qui sunt cum illo. i. christo per christianismi professionē. g Vocati/per prędicationē vel inspirationē. h Et electi/per prędestinationē. i Et fideles/p fidei integritatē. Quę est in trib⁹. In credulitate cordis: in pfessione oris t exercitio operis. De duobus pmis Roma. x.b. Corde creditur ad iusticiam: ore autem cōfessio fit ad salutem. De tertio Jacobi.ij.d. Fides sine operibus mortua est. k Et dixit mihi. Hęc est septima pars huius partis vbi angelus ostendit iohanni quid significent aquę super qs mulier sedet. Ubi tria dicunt. Primū/qd significat p aquas: ibi: Aquas quas vidisti. Secundū: quia ostendit quare nō debemus conformari mulieri: ibi: Et decem cornua. Tertiū: quia ostēdit quę est hęc mulier: ibi: Et mulier tē. Dicit ergo. Et dixit mihi/angelus. s. l Aquas quas vidisti vbi meretrix. i. antichristus: m Sedet/in quiete. n Populi sūt: quo ad illos qui legē habuerūt. o Et gentes/quo ad illos qui sine lege sunt. p Et linguę: quo ad vtrosq. q.d. ex omni gētium diuersitate mali subiecti antichristo colligent: sicut ex omni gentiū diuersitate colligentur filij dei. Matth.viij.b. Ab oriente et occidēte venient et recumbent cum abraam/ isaac t iacob in regno cęlorum. p Et decem cornua. Secūda pars vbi ostendit quare non debemus cōformari mulieri: quia etiā eius amatores persequentur eam pro malicia eius: quando eis aperiet. Uñ dicit: Et decē cornua. i. vniuersi mali. q Quę vidisti in bestia. i. qui bestiam imitant. r Odient fornicariam. i. seipos/videntes antichristū damnari. Sed quō se odient: Solutio. Non affectu/sed effectu. i. facient opera per q punientur ipsi ac si odirent se. Unde Pš. Qui diligit iniquitatem odit aiam suam. Hic aūt effectus in tribus describit. Primo quia auferēt mulieri omne vtile: Unde dicit. s Et desolatā facient illam/fraudulenter seducendo vt postea gemat in inferno priuata omni sibi necessario. Thren.j.a. Quō sedet sola ciuitas plena populo. Et in eodē.e. Posuit me desolatā/mœrore cōfectam tota die. Secundo quia auferēt ei bonum honestum: Unde dicit: t Et nudā/vestimēto gratię et sacramentor gaudio. s. temporali amisso. Ezech. xxiij.e. Tollent omnes labores tuos t dimittēt te nudam et ignominia plenam. Tertio quia auferent ei bonū delectabile: quia tormenta patiunt pro delectationibus quas habuerūt prius. Unde d... v Et carnes eius. i. carnalitates id est seipos pro carnalibus voluptatibus quas secuti sunt: x Adūcabūt/per remorsum pscientię/qui est vermis q nunq̄ morietur: Esa.vltj.g. Uel carnes eius/ nominatiue:

Pš.10.

a dent. Mi cū agno pugnabūt:
b et agnus vincet illos: quoniā
c dominus dominor est et rex
d regum: et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles. Et dixit mihi: Aquas quas vidisti
e vbi meretrix sedet/populi sūt
f et gentes t linguę. Et decē cornua quę vidisti i bestia: hi odient fornicariā et desolatā faci-
g h i k l m n o p q r s t v x y z
ent illam et nudam: et carnes eius manducabunt: et ipsam igni cōcremabunt. Deus em dedit in cordā eorū vt fāciāt
a b c qđ placitum est illi vt dent regnum suum bestię donec cōsummentur verba dei. Et mulier quam vidisti est ciuitas
d e f g h i k magna: quę habet regnum super reges terrę.

l. Timoth. 6.c. j. 19.c.

ent illam et nudam: et carnes eius manducabunt: et ipsam igni cōcremabunt. Deus em dedit in cordā eorū vt fāciāt qđ placitum est illi vt dent regnum suum bestię donec cōsummentur verba dei. Et mulier quam vidisti est ciuitas magna: quę habet regnum super reges terrę.

l idē qđ occasionaliter. Uñ Jacobi.v.a. Et māducabit carnes vestras sicut ignis. Glo. Corpora vel carnales concupiscētias: q luxuriosas alias t exteri⁹ sęuiens flāma puniet: et interius pūgens dolor suę tenacię accusabit. Et sicut dicit alia Glo. In memoriam veniet malis q potuissent pęnas qs sustinebunt euitasse: et per elemosynas redemisse. Et hoc erit eis maxima pęna: q remorsus conscientię. y Et ipsam igni concremabunt† occasionali/ Al. testamentali ter: id est faciēt propter quę igne cōcremabit. Scōm q dicit eis Esa.l.d. Ambulate in lumine ignis vestri: et in flāmis quas succendistis vobis. Uel sm Glo. demones/manducabunt carnes eius: quia de cruciatu carnium eius exultabunt: non q bus iusmōi gaudium diabolo verteretur in cumulum cōsolationis: sed in augmentum maioris doloris. Et ipsam igne concremabunt: quia malis in ęternum incendium ministrabunt. Esa.liij.d. Ego creaui fabrum sufflantem in igne prunas. Uel aliter: r Odient fornicariam: vnus scz alū affectu scz effectu nō effectu. Unus em eorū qui in inferno erunt vellet si posset alium deuorare. Unde affectu seinuicem odient: effectu tamen nō poterunt nocere nisi ex hoc q vnus videbit alium cui socius fuit in culpa: ex hoc quōdammodo cruciabit eum. Prouerb.xiij.b. Inter superbos semper sunt iurgia. Et quia iusto dei iudicio hęc malis euenient: propter hoc subiungit. z Deus enim dedit/permittendo. a In cordā eorum: id est in voluntates. b Ut faciant qđ placitū ē illi. i. bestię. Uel por⁹ illi. i. deo. Liberū em arbitriū dedit hoibus q̄ liceat eis vti ad libitū. Et in hoc creatura rationalis excellentem habet dignitatē: q creatori nō coactā sed liberā exhibet seruitutē. Placet ḡ deo q̄ b sub ipso data ab ipso vtimur arbitrij libertate: sed displicet q in nob orta illi repugnam⁹ prauitate volūtatis. Hoc inqt̄ā placitum est deo: c Ut dent regnū suū bestię: id est vt se a diabolo regi permittant: et suam potestatem diabolo attribuāt vel antichristo. Simile Roma.j.d. Tradidit illos deus in reprobū sensum. Sed hoc est malum: ergo deo placet malū. Solutio. Placet deo non propter se: sed propter consequens/scz vtilitatem bonorum quā elicit ex illorum malicia. Unde et sequitur. d Donec consummentur verba dei/dicta a prophetis id est perficiantur et compleantur quę sunt de pęna malorum et gaudiis bonorum: quę in fine mundi complebuntur. Uel/ Uerba/ dei vocat occultam ipsius ordinationem de adimpletione numeri electorr. Usq ad illud enim tempus mali permittuntur cum bonis regnare/ et in bonos ad ipsorum vtilitatem desęuire. e Et mulier. Hic tertio ostendit q̄ sit hęc mulier dicens. Et mulier quam vidisti est ciuitas magna quę habet regnum sup oēs reges terrę. Ipsa malor vniuersitas. f Mulier/ dicit propter molliciem t fęcunditatem in malo. g Ciuitas: quia multos cōprehēdit. h Magna: quia superbit cum tamen sit terra et cinis. i Quę habet regnum: id est potestatem t dominium. k Super reges terrę: quia omnes ei seruiunt et eius rempublicā: id est malum augent quantū possunt. Item dicta est meretrix: quia diabolo corruptori se subiecit. Esaię.lvij.b. Iurta me discooperuisti et suscepisti adulterum. Item babylon: quia confusa est et cōfundit: et propter hoc in ęterna confusione erit: quia in terra vixit in confusione peccati. Hiere.x.c. Congrega de terra confusionem tuā quę habitas in obsidione.

Et post hęc

Et post hec vidi alium angelum ꝛc. Sexta visio huius libri in qua agitur de pena malorum in inferno. A principio ita q̄ libri vsq; huc egit de his que facta sunt vel fiunt vel futura sūt in ecclesia a p̄ mitiuo statu ei⁹ vsq; in finem mundi: In duabus vero visionibus que adhuc sequuntur aget de bis que fient circa membra ecclesie tam sana q̄ putrida post diem iudicij: quia .s. membra putrida abscindētur et proijcientur in lutum inferni: sana vero in melius consolidabuntur ꝛ decorabuntur gloria paradisi. De mēbris ergo putridis agit in hac visione in q̄ pena eor quā habebūt i inferno describit. Cōtinet aūt hec visio tria capla .s. xviij. et. xix. et. xx. Diuidit aūt in tres ptes. In prima agit de casu babylonis in inferno vsq; ad illud: Et vidi bestiā et reges terre ꝛc. j. xix. d. Ubi incipit secūda pars in qua agit specialiter de speciali pena ātichristi. In tertia vero agit de pena demonum in vicesimo capło: ibi: Et vidi angelum descendentem. Item prima pars diuidit̄ in tres: quia primo ponit casum babylonis. Secundo ostēdit qualiter exultāt sancti de vindicta assumpta de malis: ibi: Exultate super eam celi. Tertio ostendit in quanta gratiarū actionem prorumpūt sancti de separatione eorum a malis: ibi: Post hec audiui quasi vocē ꝛc. in principio decimi octaui hꝰ duas partes. Quarū p̄ma incipit: ibi: Et p⁹ hec vidi. Secūda: ibi: Exultate eā celi ꝛc. In p̄ma sic p̄cedit. Primo describit casū babylonis: id est congregationis malorū. Deinde docet cauendum esse ab illis: ibi: Et audiui aliam vocem de celo. Tertio describit fletū ꝛ planctum malorum: ibi: Et flebūt ꝛ plāgēt. Dicit ergo. a Et post hec vidi aliū angelū: christum scz qui distat ab alijs angelis sicut dominus a seruis. Esaie. ix. b. Magni consilij angelus. Malach. iij. a. Ecce mitto angelum meum et prepabit viam ante faciem tuam. Locuturus aūt de casu babylonis: christum cuius auctoritate babylon cadet describit triplici ter. Primo ab humilitate / cum dicit. b Descendentem de celo: qō fecit cum carnem nostram induens genus humanū visitauit. Ps. Domine inclina celos tuos ꝛ descende. Et quia de celo descendit / ei credendum est: qui propter vtilitatem nostram seipsum exinaniuit. Secundo describit eū a plenitudine potestatis dicens. c Habentem potestatem magnam: quia non solum hominibus p̄sidet / sed etiā angelos regit. Dan. vij. d. Potestas ei⁹ potestas eterna. Tertio cōmēdat eū ab efficacia sermōis ꝛ p̄dicationis / dicens. d Et terra: id ē ecclesia. e Illuminata est a gloria ei⁹: id est a predicatione eius facta gloriosa per miracula. Esaie ix. a. Habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Uel / terra: id est humana natura per ipsum facta est gloriosa cum eam sibi vniuit. Joh. j. b. Uidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a patre. Et Esaie. lx. a. Surge illumina re hierusalem. Uel / terra: id est terreni: qui illuminati sunt fide expulsis tenebris ignorantie. Joh. iij. c. Quia lux venit in mundum ꝛc. f Et exclamauit: id est extra propter alios / scz propter nos clamauit. Non enim habet christus ex se quare eum oporteat clamare / sed nos: qui continue deficimus / continue clamare debemus. Esa. lviij. a. Clama ne cesses: exalta in fortitudine vocem tuā. Clama quo ad te / propter defectus tuos. Exalta vocem tuā propter alios. Et exclamauit dico: g In fortitudine: Ecce efficacia predicationis. Nostra autem predicatio debilis est: sua autem fortis: quia fortes aduersarios debellauit. Luc. xj. c. Si autem fortior eo superueniens vicerit eum: vniuersa vasa eius diripiet. Et Matth. xij. c. Quomodo potest quisq; intrare domum fortis et vasa eius diripere nisi prius alligauerit fortem? Nos vero quia debiles sumus debilis est predicatio nostra. Un Eccl. xlij. d. Multa dicimus ꝛ deficimꝰ in verbis: consummatio autem sermonum ipse est.

Al. ꝛ forti voce Esa. 21. c. Piere. 51. a. Ps. 14. b.

Ps. 143.

Ps. 72.

Al. ꝛ diuitiarū

a Et post hec vidi alium angelū descendentē de celo habentē potestatē magnā: ꝛ terra illuminata est a gloria ei⁹. b Et exclamauit in fortitudine dicens: Cecidit cecidit babylō magna: et facta est habitatio

l demoniorū ꝛ custodia omnis
m spūs immūdi: ꝛ custodia omnis volucris immūde et odi-
n bilis: q; de vino ire fornicatio
o nis eius biberunt oēs gētes.
p q Et reges terre cū illa fornica-
r ti sūt: ꝛ mercatores terre de vtu
s tē ꝛ delitiaꝝ ei⁹ diuites facti sūt.

Beminato verbo geminat ruinā: vt duplicez designet vindictam: quia damnandi ardentibus flāmis fortis punientur in corpore: et vrgentibus doloribus intus puniētur in mente. Uel bis dicit: Cecidit / cecidit: pter pctā carnalia et spiritualia. Uel propter peccatum omissionis et transgressionis. Piere. xvij. c. Duplici contritione contere eos. k Et facta est habitatio. Cōmendato christo cui⁹ auctoritate casura ē babylon: casu etiā babylonis posito / causam casus determinat hic: sicut patet per Glo. que dicit: Et ideo casura: quia facta est ꝛc. Hec aūt causa ē duplex in se: Et hoc dupliciter. Male operando. Unde dicit. k Et facta est habitatio demoniorū: id est locus et sedes demoniorū. Secūdo non pēnitendo: Unde dicit: l Et custodia omnis spiritus immundi: qui per cōtemptum confessionis custoditur in corde hominis. Osee xij. c. Colligata est iniquitas ephraim. Ecce custodia spiritus immundi scz peccati: absconditum est peccatum eius: dolores parturientis venient ei: id est pena eterna. Et quare / sequitur ibidem: Quia ipse filius non sapiens cum cōtemnit confessionem: nunc enī: id est in vita presenti / non stabit in contritione filiorum: id est non pēnitebit. Custodia / dicit: vel quia ipsi se custodiunt diabolo: vel quia diabolus custodit eos sibi: vel quia in corde suo ipi custodiunt opera diaboli: id est peccata. Esaie. xxxiij. c. Erit cubile draconum / et pascua struthionū: et occurrēt demonia. Piere. l. f. Habitabunt dracones cum fatuis ficarijs. m Et custodia omnis volucris immūde ꝛ odibilis. Hic subdiuiditur / spiritus. i. peccata in tria: In superbiam / cum dicit: Volucris. In carnis concupiscentiam / cum dicit: Immūde. Et in concupiscentiam oculorum / cū dicit: Odibilis. n Quia de vino ire fornicationis eius: id est de amore illicito / pro quo homines frequenter irascuntur. o Biberūt oēs gentes / cōmuniter. s. p Et reges terre. i. maiores / q Cū illa fornicati sunt: exēplo illius a deo recedētes ꝛ mundū diligētes malisq; operib⁹ alios corrumpētes: De quib⁹ Ps. Perdidisti omnes qui fornicantur abs te. Et tangitur hic secunda causa casus malorum quo ad alios / exemplum .s. malū. r Et mercatores terre / illi qui spiritualia dāt pro terrenis supple fornicati sunt cum illa. ē. xlij. b. Cecidit cecidit babylon illa magna: que ire animo fornicationis sue potauit omnes gentes. s De virtute ei⁹ delitiarum diuites facti sunt / sua estimatione: quia plus in ea q̄ in celestibus delectantur. Uel ſm aliam litteram. De virtute diuitiarum eius: id est de peccatis: p que acquiruntur diuitie: quia omnis diues iniquus vel heres iniqui sicut dicit ibi Glo. Per predicta tangit fere omnes qui mundum sequuntur. Per hoc q dicit / Omnes gentes / itelligit minores. Per / reges / maiores. Per / mercatores / mediocres. Uel per ista tāgit ea q̄ mali in mundo amplectūtur. Per / gētes / eū que manēt in immūdicia in q̄ sūt geniti vt dicūt gētes / q̄si geniti tales: significant luxuriosi. Per / reges / superbi. Per / mercatores / auari.

18 a Et audiui aliã vocẽ. Postq̃ descripsit casum babylonis admonet cauendum esse a malis. Unde hec est secunda pars primę partis: in qua sic procedit. Primo monet vt babylon. i. mundus fugiatur. Sed quia fuga mundi facit homines iudices eius: propter hoc secundo precipit sanctis: vt babylonem condemnent: ibi: Reddite illi. Tertio causam ostendit quare est condẽnanda: ibi: Sedeo vt regina. Dicit ergo: Et audiui .i. intellexi.

B b Aliã vocẽ de cęlo: id est diuinã inspirationem: q̃ bene alia vox dicitur: quia de electorũ loquitur admonitiõe: sicut prima de reprobozum condemnatione. De cęlo/etiam dicitur ventre: id est de sancta ecclesia: quę mysteria christi celat infidelibus et indignis. Vocem dico: c Dicentem: exite/non consentiendo. d De illa: scz de mundi malicia/populus meus. e Et ne participes sitis delictorũ eius/ malis eius operibus consentiendo vel agẽdo. Hiere. l. j. e. Egredimini de medio eius populus meus vt saluet vnusquisq̃ animam suam. Uñ sequit hic/ f Et de plagis eius nõ accipiatis. q. d. si nõ fueritis participes in culpa: non eritis similes in pęna. Monet igitur ppł duo fugiendum esse a babylone: id est a mundo: ne scz simus participes in culpa: hoc est primum. Et ne tandẽ participes sim⁹ in pęna: hoc est secũdũ. Causã aũt huius admonitionis/quare scz fugienda sit babylon/ subdit: quia scz ito possemus infici. Unde dicit: g Quoniam peruenerunt. q. d. propter hoc fugite: Quoniã peruenerunt peccata eius vsq̃ ad cęlũ: id est vsq̃ ad dei cõtemptum. Hiere. lj. b. Peruenit vsq̃ ad cęlos iudiciũ eius: hoc est quando homo contumeliam infert domino blasphemando: vel cultũ eius dimittendo/sacramenta eius indigne tractando. h Et recordatus est dñs iniquitatũ eius: ad puniendum. s. qui modo pie dissimulat vt homines pęniteant et relinquant peccatum. Sap. xj. d. Dissimulãs peccata hoĩm propter pęnitentiã. i Reddite illi. Postq̃ monuit babylonem fugere: agit de eius damnatione: quę p duob⁹ erit. Pro bis. s. q̃ cõmisit i sctõs: ibi: Reddite. Et p bis q̃ in se: ibi: Quãtũ glorificauit. Tria igit debent malis ex eis quę faciunt in sanctos. Primũ est pęna pęnę respondens. Unde dicit: Reddite illi/ vos sancti mei/ dicit dñs. k Sicut et ipsa reddidit vobis. i. pęnã equalẽ ei correspondentem quã in vos intulerunt mali: eis mensurate. Glo. Sicut vindictam meam exercuit in vobis qui purgabimini ad salutem: sic vos iniuriam meam vindicate in illis ad damnationem. Esa. x. b. Uę assur: virga furoris mei et baculus ipse est: in manu eorum indignatio mea. Secundum est vt pro pęna excedente reddant eis pęnam excedentem: vnde dicit. l Et duplicate duplicia. i. punite in corpore et in anima: vel pęnam excedentem pro excedẽti eis redite: quia eternam pro temporali. m Scõm opa eius: id est sicut excesserunt in vos puniendo. Hiere. l. e. Reddite ei ſm opus suuz: iuxta omnia quę fecit facite illi. Vel in hoc q̃ dicit. Duplicia/notatur intranquillitas pęne eterne respectu delectationis terrenę. Prima enim species intranquillitatis est dupla proportio. Ps. Ex vsuris et iniquitate tẽ. Glo. Plus recipiet in pęnis q̃ cõmissum ẽ in peccatis. Tertium est: vt sicut malam habuerunt intentionem in persequẽdo sanctos: sic et eis miscebitur intus impatientia et extra pęna: vnde dicit: n In poculo quo miscuit vobis/temporale. s. tormentum cũ intentione mala. o Misscete illi

Ps. 71.

a Et audiui aliam vocem de cęlo dicentem: Exite de illa populus meus: et ne participes sitis delictorum eius: et de plagis eius nõ accipiatis: Quoniam peruenerunt peccata eius vsq̃ ad cęlum: et recordatus est dominus iniquitatũ eius.
k Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis et duplicate duplicia fm opera eius. In poculo quo miscuit vobis: miscete illi duplum. Quãtũ glorificauit se et in delitijs fuit: tantũ date illi tormẽtum et luctum: quia in corde suo dicit: Sedeo vt regina/ et vidua nõ sũ et luctũ nõ videbo. Ideo in vna die veniẽt plagę eius mors et luctus et fames/ et igne cõburet: quia fortis ẽ deus q̃ iudicabit illã. Et flebũt et plãgent se sup illã reges terrę.

o lo quo miscuit vobis: miscetẽ
p illi duplum. Quãtũ glorifi
q cauit se et in delitijs fuit: tãtũ
r s t date illi tormẽtum et luctum:
quia in corde suo dicit: Se
v x y z a b c d e f g h i deo vt regina/ et vidua nõ sũ et
luctũ nõ videbo. Ideo in vna
die veniẽt plagę eius mors et luc
tus et fames/ et igne cõburet: quia
fortis ẽ deus q̃ iudicabit illã. Et
flebũt et plãgent se sup illã re-

duplum: id est eternum supplicium reddite cum impatientia. q. d. duplum: id est maiorem pęnam. p Quantum glorificauit se. Hic ostendit q̃ punientur pro bis q̃ commiserunt in seipsis. Quia enim gloriam et delitias sunt secuti: ppterea tormentũ habebunt contra gloriã et luctũ: cõtra delitias: Unde dicit. Quantũ glorificauit se/ per superbiam et vanam gloriã. q Et in delitijs fuit/ per nimiã affluẽtiam et carnis petulantiã. r Tantũ date ei tormẽtũ/ in corpe: s Et luctũ: in mẽte: de q̃ bus Esaię. xxvij. b. In mẽsura cõtra mẽsuram cũ abiecta fuerit iudicabo eã. Tantum/aũt et/ quantum/nõ equalitatẽ/sed ꝓportionẽ dicunt in genere: id est si multum peccauit/multum punietur. Et hoc iustum est: vt in luctu eterno sit qui ad luctum se ꝓparauit. Job. xxj. d. Dulcis fuit glareis coccyci qui est luct⁹ infernalis. t Quia in corde suo dicit sedeo tẽ. Postq̃ monuit nos ad fugam babylonis eiusq̃ fugam ostendit: causam tandẽ quare damnanda sit subiũgit/ dicens: t Quia/dicit/in corde suo/ supbiendo. v Sedeo vt regina/ in trãquillitate et pace magna: vel de honore et dignitate moueri non timeo. x Et vidua non sum: qz multas ꝓsolationes habeo in mũdo. y Et luctũ/id est damnationẽ quã minime nant futurã discipuli christi. z Nõ videbo. i. non sustinebo. Meritis enim suis exigentibus sic excęcant aliquãdo mali/ vt nec se formident spoliari ꝓpris: nec cruciari aduersis. Vel sic: v Sedeo vt regina/ imobilis: q̃ ad bonũ honestũ: qz honor debet regib⁹. x Vidua nõ sũ/ q̃ ad bonũ delectabile: qz delectabili nõ ꝓuabor. y Luctũ nõ videbo/q̃ ad vtile: vt sic notet fornicatio trium virũ. a Ideo/qz se iactat tic. b In vna die. i. simul. c Veniẽt plagę ei⁹. i. vltiões debitę iniq̃tatib⁹ ei⁹. Et tria subiũgit ꝛ tria ꝓdicta. s. mors et luct⁹ et fames. Hę sũt plagę ꝓdictę. d Mors/ꝓtra b q̃ dixit/ se reginã. e Luct⁹/ꝓtra b q̃ dixit: et luctũ nõ videbo. f Fames/ꝛ illud q̃ dixit. Et vidua nõ sũ. Vel/ Mors/ẽ carentia visionis dei. Luctus/ ꝓpter auariciã. Fames/ ꝓpł voluptates quas in mũdo habuit. Vel/mors/in pęnis: Luctus/de omissis: Fames/de recuperãdis. Lucę. vj. d. Uę vob q̃ nũc ridetis: qz plorabitis et flebitis. Et ibidẽ. Uę vobis q̃ saturati estis: qz esurietis. g Et igne cõburet/ęterno. Esa. vltˢ. g. Ignis non extinguet. Nec poterit euadere: b Quia fortis est de⁹ q̃ iudicabit illã: vñ ꝓcib⁹ nõ flectet. Prouerb. vj. d. Zelus et furor viri nõ parcet in die vindictę/nec acqescet ꝓcib⁹ cuiusq̃: nec accipiet p redẽptiõe dona plurima. Hoc totũ sũptũ est de Esa. xlvij. b. Dicis i corde tuo: ego sũ: et nõ ẽ ꝑter me ampli⁹: nõ sedebo vidua et ignorabo sterilitatẽ. Et paulop⁹ subdit: Veniẽt tibi hec duo subito in die vna: sterilitas et viduitas. i Et flebũt et plangẽt tẽ. Tertia pars primę partis capituli. Hęc pars diuidi tur in tres partes. Primo agit de fletu regũ terrę. Secũdo de fletu negociatorum: ibi: Et negociatores. Tertio de fletu nautarũ: ibi: Et omis gubernator. Per hec tria genera hoĩm intelliguñ oẽs mali. Per reges/ mali q̃ nõ laborant: p negociatores/ mali q̃ laborãt i terra: et p nautas/mali q̃ laborãt in mari p necessarijs vite: Vel p reges/ q̃ ꝑsũt in regimie tpali: p nautas/q̃ ꝑsunt in regimie spũali. Per negociatores vtrosq̃ subditi. De ꝑmis dicũt tria. s. q̃ flebũt et plangent et lõge stare vellẽt/et vocaliter lamẽtabunt. Et hec ꝑsũt ad tria referri/cordis/oris et opis. Dicit ẽ. Et flebũt et plangẽt se sup illã reges terrę. Duplex dolor hic describitur/interior. s.

scribik/interiorꝫ ꝛ exteriorꝫ. Dolebūt em̄ de hoc q̄ diuitias amiserūt: vel qꝛ i mūdo relictas nō fidelik despēsauerūt. Dat. xxiij.c. Tūc plāgēt oēs trib⁹ terrę. Propꝛea nūc ad fletum mouemur: vt fletū ꝓcnū fugiam⁹. Joel.j.b. Flete et vlulate q̄ bibitis vinū in dulcedine. Causam flet⁹ subiūgit dicēs. a

Quꝫ.i.quia:illi/ b

Cū illa fornicati sūt ꝛ i delitijs:nō in necessarijs/vixerunt. Amos. v.e. Vocabunt agricolā ad luctū/ꝛ ad plāctū eos qui sciunt plangere. Eccl̄h.xix.d. Planctus est et in planctum erit: id est continuus erit planctus. Et hoc/ c

Cū viderint fumum incendij eius: id est incendium ei⁹ fumosum. Esaię.xxxiij.c. Ascendit fumus in generationem ꝛ generationem. d

Longe stantes propter timorem tormentoꝝ ei⁹. Sed quō longe stabūt cum sint de cadentibus? Soluit Glo. dicens: quia voluntate:non actu. Sed multi dicunt modo illud Job.xiij.c. Manum tuam longe fac a me et formido tua non me terreat: quos tamen decent longe pedes sui ad peregrinandum: sicut dicitur de tyro Esaię.xxiij.b. Sed quid est q̄ dicit: Propter terrorē: deberet enim dicere propter sensum. Solutio. Hoc dicit: quia plus cruciabit eos interius cogitatio de continuatione doloris q̄ exterius sensus tormenti. Unde Esaię.xix.c. In die illa erit ęgyptus quasi mulieres imbecilles: Sꝫ quia tormēta repellere non poterūt/et stupebunt/ ꝛ timebunt a facie cōmotionis domini. e

Dicentes vę vę ciuitas illa magna babylon ꝛ ciuitas illa fortis. Nullum verbū ponit: vt intelligatur omne posse addi. Dolor enim ille inexcogitabilis ē ꝛ inenarrabilis. Eccl̄h.xvj.c. Et accidit post omnem malitiam tuam: vę vę tibi ait dominꝰ deus. f

Quoniā vna hora venit iudiciū tuum/vt mundum perderes/ et intrares infernum. Joel.iij.a. Reddam vicissitudinem vobis cito velociter. Job.xxj.b. Ducunt in bonis dies suos ꝛ in puncto ad inferna descendunt. g

Et negociatores. Secunda pars vbi tria dicuntur. Primo agitur de fletu eorū. Secūdo ostēdit: q̄ mercatores longe vellent stare: sed non poterunt: ibi: Mercatores. Tertio vocalis querela eorum ponitur: ibi: Vę vę ciuitas ꝛc̄. Dicit ergo. Et negociatores terrę. Interliñ. vel ad litteram: vel p̄ terrenis aīam dātes: h

flebūt ꝛ lugebūt super illā: de amissa rerū abundātia et de acquisitione amara. Eccl̄h. xxvij.g. Negociatores populorum sibilabunt super te. i

Quoniā merces eorū nemo emet amplius. Et hęc est causa vna luctus. Zach. vlt.d. Non erit vltra mercator in domo dei in die illa. Hoc verū est ad litteram: vel hoc dicit: qꝛ nō erit ampli⁹ emēdi tēp⁹. i. merēdi vel demerēdi. Et hoc dicit q̄/merces eorum nemo emet: non quia merces habeant tunc ad vendendum: sed quia deficientibus terrenis in quibus in hoc mundo delectati sunt/se videbunt expositos doloribus/vnde ꝛ dolebunt: et hoc est q̄ dicit Interliñ. quia illa perire dolebunt in quibus suam reputabant prosperitatem. Quia Prouer.xj.a. Non proderunt diuitię in die vltionis. Et Eccl̄h.vij.e. Argentum eorum ꝛ aurum non valebunt liberare eos. Et enumerat merces in quibus delectati sunt. Primo eas in quibus abusi sunt: ꝑm sensus: ibi: Mercem auri ꝛc̄. Secūdo eas quibus abusi sūt ꝑm totum corpus: ibi: Et iumentorū ꝛc̄. Dicitur autem de his q̄ pertinēt ad vsū. k

Mercē auri ꝛ argenti.s. nemo emet et lapidis p̄cios⁹: id est carbūculi. l

Et margarite et byssi: q̄ est linum ęgypti cādidissimū. m

Et purpurę ꝛ serici ꝛ cocci ꝛ oē lignū tinū.i.cedrinū nemo emet. n

Et oīa vasa eboris ꝛ oīa vasa de lapide p̄cioso ꝛ ęramento ꝛ ferro ꝛ marmore: Hę c omnia ad vsum. Deinde subiungit quę pertinēt ad olfactū dicens: o

Et cinnamomū ꝛ amomū/nemo.s.emet. p

Et/supple mercē/ q

Odoramētorū ꝛ vnguenti ꝛ thuris: nemo emet amplius. Hęc omnia pertinēt ad olfactum. Quia in thure significat p̄uaricatio cultus dei: humanis vsibus aptari non debet: sed solum pertinet ad cultū dei. Deinde subdit quę pertinēt ad gustū dicēs. r

Al. ꝑmerces B

Et/supple mercem vini ꝛ olei et similę et tritici/nemo emet. Positis mercibus in quibus particulariter solent fornicari sensus: enumerat eas quę pertinent ad totū corp⁹. Et horū quędā seruiūt toti corpori cibū mīnistrādo/ vel ex seipsis/vel ex operib⁹ suis: vt iumēta: q̄dā vestimenta/vt oues

Moraliter De hypocrit

Mercē auri ꝛc̄. Hoc totū ꝑm Glo. exponit dupliciter. Uno mō moralit de hypocritis: qui quasi venales deferūt merces p̄ciosas. s. virtutes: quas simulāt se habere ꝛ vendūt alijs p̄o vana gloria vel fauore humano. Sed tūc nō erit q̄ emat: quia omnib⁹ apparebit ignominia nuditatis suę. Prętendūt igit ipsi se habere: Aurū/sapię diuię: Argētū/eloquētię spūal⁹: Lapidē p̄cios⁹. i. carbūculū. i. eminētiā christianę p̄uersationis: Margaritā. i. vitę aplicę cādorē ꝛ mundiciā: Byssū/iustificatiōis sanctoꝝ: Purpuraꝫ/martyrū. Sericū/virginitat⁹: Coccū/vel/coccinū/charitatis: Lignū tinū/pstātię ideficiētis: qꝛ ꝺ lignū ē iputribile: Ebur/castimonię: Eꝫ/lōganimitatis: Ferrū/patiētię: Marmoꝛ fortissimę hūilitatis: Cinnamomū/pallo⁹is: propter cursum tribulationum ꝛ macerationem carnis. Hęc vero species habet colorem subnigrum/ et virgulas tenuissimas: quod enim in ea grossum est despicitur et gracile commendatur: Amomum: bonę famę virtutis ꝛ opinionis: Et odoramenta/oratorum: Unguenta/vnctionis donorum spiritussancti: Thus/ honoris diuini: Uinum/ çeli animarum et feruoris spiritussancti. Uinum enim inebriat: sic et çelus: Oleum/ pietatis: Similam/ puritatis: Triti/ * cum/ firmitatis.

Aliter De hęreticis

Mercē auri ꝛc̄. Secūdo exponit Glo. ꝺ hęreticis: q̄ꝛ/ merces/ tā in ꝺ tpe ꝛ cognosci possūt ꝛ vitant a multis: sed in fine seculi a nullo penitus ement. Ipsi igit habēt merces suas. s. Aurum/mūdanę sapientię: Argentū/secularis facundie: Lapides p̄ciosos. s. p̄dicatores falsitatis: Et margaritas. s. doctores errorꝭ: Byssum: id est illos qui inter eos apparent iusti: Purpuram. i. martyres suos: Sericum. i. exteriorē carnis integritatē q̄ palliant mentis corruptionē: Coccum/simulatā charitatem q̄ operiunt crudelitatem: Lignū tinum/ obstinationē in malo: q̄ apparet exterius constantia in bono: Ebur/simulatam virtutum pulchritudinē: qua tegūt spurciciā vitioꝝ: Es/pfidiā p̄dicationis: qua simulant se habere fidei firmę rectitudinē: Ferrū/simulatā patientiā qua palliāt decęptionis acumē: Marmoꝛ/ simulatam obedientiam: qua suam palliant rebellionē: Cinnamomū ꝛ amomū ꝛ odoramenta: exteriorem sedulitatē orationū quib⁹ ꝛ simplices decipiūt ꝛ viduarū domos comedunt: Unguētum/honoris: quē christo homi se exhibere dicunt: Thus/honoris ꝛ reuerentię: quā deitati impēdere se ofidūt: Uinū/intelligētiā noui testamēti q̄ se inebriatos ꝛ plēnos iactāt: Oleum/ spūalis sanctitatis p̄o q̄ infundunt venenū mortis: Similam ꝛ triticū/ doctrinā arrij et cęterorꝫ auctorum suorum: qui tamen palęa

* ꝛ çiçania sue

mēta/vt oues: q̄dā releuādo viaꝝ labores/vt eq̄ t rhēde. i. currus: quēdā in custodiēdo sicut mancipia et animę hominum. Et cum his duobus vltimis magis fornicatur anima q̄ corpus superbiendo scz de dominio hominum suo seruitio subiectorum. Dicit ergo: a Et/ supple mercem: iumentorum t ouium t equorum et rhēdarū: id est curruum. b Et mācipiorum t animaꝝ hominū/ nemo emet. Sunt autē mancipia serui: qui tm̄ corpore seruiunt t nō mente: sicut pharaoni/ Ioseph fuiebat corpore: mente autē deo cęli. Animę vero hominū qui seruiunt t corpore t mente. Vel mancipia sunt serui qui ad tempus vendunt: animę hominū/ illi qui simplicit: id est per totā vitā suā. c Et poma. Hęc est alia causa flet⁹. s. ablatio oīs gaudij t delectatiōis eorum: vnde dicit: Et poma desiderij animę tuę: id est delectationes tuę t gaudia quę fuerūt desideria animę tuę: id est quę tota anima. i. volūtate desiderabas: ꝑm illud Eccēs. ij. b. Nec ꝓhibui cor meū quin omni voluptate fruerer t oblectaret se in his quę parauerā. Hęc inquā discesserunt a te. Eccēs. ij. b. Vidi in oīb⁹ vanitatē et afflictionem animi t nihil ꝑmanere sub sole. Vel/ poma/ ꝑm Glo. quęcunq̄ minima/ ꝓ quibus etiam si eis immoderate inherent damnabuntur. d Et omnia pinguia/ quo ad delectationem in ꝓprio subiecto. e Et pręclara/ quo ad ostentationem. f Derierunt a te. Sap. v. b. Transierunt hęc omnia tanq̄ vmbra. Et si ergo prēteribit ipsa rerum delectabilium ꝓsentia tamē in mente malorū remanebit prauę delectatiōis pungēs memoria: quā potuissent euasisse. Unde dicit Glo. sup illud Jacobi. v. a. Et erugo eorum erit vobis in testimonium. Glo. Quia intelligēt male se cōgregasse ea quib⁹ nō indigebāt ad vsū vitę: t ꝓterea grauiꝰ punīētur. g Et amplius illa iam nō venient: id est non vendent: qz ꝓ bis vilib⁹ iam ampli⁹ nō dabunt animas suas exponēdo se peccatis: neq̄ enim tunc erit locus peccandi: sed ꝑ peccatis pęnas luendi.

Mozalter * De hypocrit

cum/ firmitatis. Jumenta/ laboris spiritualis: quia dicunt se laborare in agro domini. Oues/ simplicitatis. Equos/ fortitudinis: fortes enim se dicunt ad portandum onera ecclesię. Rhędas/ supportationis infirmorum: dicunt em̄ se trāsportare infirmos per mare huius mundi. Mancipia/ mutui seruitij et administrationis. Animas hoim: id est/ compassionem cordis. Poma/ consolationis paruulorum: quā desiderare se dicunt. Et omnia pinguia/ deuotionis intrinsece. Et pręclara/ bonę conuersationis extrinsecę. Hęc omnia amplius post diem iudicij: non vendentur/ quia omni hypocritarum malicia in conspectu omnium reuelata: omnia quę egerunt simulata fuisse ostendent: nec in eis amplius homines decipientur.

De hereticis

* et ciçania fuerūt; Quos t iumēta dicūt: q̄si electos a deo vt in sua ecclesia laborarēt. Et oues/ illas eos fuisse dicunt: de quibus dicit dns/ Matth. x. b. Ecce ego mitto vos sicut oues ꝛc. Ipsos etiam dicunt esse/ equos et rhędas: id est p̄dicatores qui sermonem domini per orbem portantes/ velociter currere faciunt. Mancipia t animas hominū/ dicūt illos esse: qui inter ipsos scz suā doctrinā et corpore t mente deo seruire se credūt. Poma/ simulata conuersatio t virtutes sanctoꝝ quos se imitari dicunt. Sed hęc omnia hereticī ꝓ magna parte iam lugent se amisisse/ t iam paucos ab ipsis emere: sed in die iudicij vehementius lugebunt: cum in pena positi hęc veraciter cognoscent et sentient erronea t falsa fuisse. Sequit. h Mercatores horū. Secūdū qđ dr in hac parte. s. q̄ illi q̄ in turpib⁹ mercimonijs ciuitatis babylonię fuerunt libenter se elongarent ab illa vel a pęna q̄ dabitur ipsis ꝓ illis: sed tamē nō potuerūt: qz tunc nō erit tempus: sicut supra eodem dictum est de regibus qui cū ea fornicati sunt. Vñ dicit: Mercatores horū/ prędictarū. s. mercium: q̄. s. vel ad ſram p̄dicta ꝓgregaue/

i lōge stabunt ꝓpter timorem tormentorum eius: flentes m et lugentes n ac dicentes: o Uę vę ciuitas illa magna q̄ amicta erat byſſo et purpura et cocco et deaurata est auro t lapide pręcioso t margaritis: quoniam vna hora destitute sunt tantę diuitię.

runt per q̄uaricationē aię t corporis t suoꝝ sensuū. Vel moralit ab hypocritis t hęreticis mercādo talia ꝓ imitatiōnē. s. eoꝝ: vel q̄ in p̄dictis hęreticis crediderūt ꝓpter q̄ se putabāt eē diuites. Vñ t sequit. i Qui diuites facti sūt: sua reputatiōe cū reuera essent pauperes. k Ab ea: id est a negociatiōib⁹ t mercimonijs factis in ea. Vel incīt

l Lōge stabūt: ad ſram: qz talia ampli⁹ nō exercebūt Vel/ lōge stabunt. i. si possent libēter starēt longe a pęna quā ꝓ eis meruerūt: sed reuera nō poterūt. Vel/ lōge stabunt/ volūtate. i. volebūt q̄ nō steterūt lōge a cōmissione pctoꝝ: qñ. s. potuerūt. Et q̄re hoc: Propt timorem tormētoꝝ eius. Et hoc dicit: qz pl⁹ timebūt ꝓtinuationē pęnarū q̄ etiā sensum earū. Ergo amatores mūdi a deo in pēna longe stabunt: qz timēt ab eo flagellari. Audiunt enī illud. ij. Timoth. iij. c. Oēs q̄ pie volūt viuere in christo iesu psecutionē patient. Pō. Lōge a peccatorib⁹ sal⁹: qz iustificationes tuas nō exquisierunt. Sed effugere nō potuerunt: quia Job. vj. c. Qui timet ꝑuinā irruet sup eum nix. Et idē. xx. d. Fugiet arma ferrea t irruet in arcum ęreū. Vel amator mundi audiens damnationē multi eris longe stabit a pctō/ ne ipe in eandē dānationem mortis incurrat. Esa. xxiij. b. Ducent eam pedes sui lōge ad peregrinandum. Dico q̄ longe stabunt. Ipsos dicō. m Flentes/ ꝓ cōmissis. n Et lugentes/ ꝓ omissis. o Ac dicētes: vę vę. Et est tertiū qđ hic dicit scz expressio vocalis querelę ipsoꝝ. Et dicunt. p Uę vę/ bis ꝓ pęna corporis t animę: t ꝑ pęna sensus et damni. Ezech. xxx. a. Ululate vę vę diei: quia iuxta est dies. q. d. duplici miseria percussa est. q Ciuitas illa magna. Hoc expositum est supra. r Quę amicta erat byſſo/ ad litteram. s Et purpura et cocco et deaurata est auro t lapide pręcioso t margaritis. Sed si hoc/ ergo aliqđ bonū est in inferno. Solutio. Multum bonum est ibi saltem delectabile. Et q̄ dicit. De/ aurata: id est signa habens deaurationis t nō res. Dabi enim retinebunt in inferno signa felicitatis eternę quam habuerunt in mundo: et hoc erit eis in augmentum et cumulum pęnę. Hęc enim signa vel notę/ nihil aliud erunt q̄ maculę quas ex abusione terrenoꝝ rerū cōtraxerūt. Unde signanter postq̄ locut⁹ est de miseria eoꝝ et pęna: ponit eorum felicitatem: vt sic maior ostendatur eorum pęna: quia vt dicit Gregorius: Non est tanti honoris ex celsa tenuisse: quanti doloris est de excelsis cecidisse. Cuius mysterium docet dominus Luc. xvj. c. per diuitem epulonē: qui in hac vita indut⁹ purpura et byſſo: tandem sepultus est in inferno: Propter q̄ Luc. vj. d. dr Uę vobis diuitibus qui habetis hic ꝓsolationē. Bene dixi vę: t Quoniam vna hora: id est cito/ destitute sunt tantę diuitię. In duobus ergo pęnam illius aggrauauit: t quia pristin felicitatē ad memoriā reduxit: t q̄ illam

velociter et cito

Ps. 118.

velocit ęt cito defecisse ostdit. a Et ois gubernatoꝛ. Hęc est tertia pars tertię ptis illi⁹ q̄ ē tria pmę partis capituli: in qua agit de fletu nautarum. Hos autem nautas prelatos ecclesię qui male eam rexerunt possumus appellare. Et dicit hic tria. Primo ostendit simpliciter eoꝝ pnam. Secūdo causā pne. s. concupiscētias terrenoꝝ: ibi: Et miserūt ꝛc. Tertio vehemētiam et excessum pnę per hoc q̄ vocalē quęrimoniā eoꝝ exprimit: ibi: Et clamauerunt ꝛc. Isti aūt rectoꝛes ecclesię sunt/ aut prelati/aut prędicatoꝛes. Si prelati/aut maioꝛes/ sic episcopi: de q̄b⁹ dicit: Et ois gubernatoꝛ. i. episcop⁹ vel q̄libet maioꝛ q̄ p mare hui⁹ mūdi regere debet nauē ecclesię. Petr⁹ em̄ nauē habuit in qua frequēter dñs sedit. Lucę. v. a. Ascendēs autē in vnam nauim q̄ erat simonis/ rogauit eū a terra reducere pusillū: ꝛ sedēs in naui cula docebat turbas. Sic prelati debēt facere/ vt a terra semoti terrena non quęrāt: ꝛ sic turbas de via dei doceant. Aut sunt medij: vt archidiaconi ꝛ decani et huiusmodi: q̄ ad ep̄atus aspirantes nunq̄ peruenerunt: sed quasi in lacu .i. in statu inferioꝛi steterūt: ꝛ sic a morte pręuenti sūt: ꝛ de his dicit: b Et omnes qui in lacū nauigāt/ fluctuando. s. ꝛ aspiꝛando semp ad maioꝛa: ꝛ tamē semper stant. Aut sunt minoꝛes: sicut plebani ꝛ rurales decani: de quibus dicit: c Et nautę. Et de prędicatoꝛibus dicit: d Et qui operant in mari. i. prędicatoꝛes qui descēdūt mare. i. mundū in nauibus sacri eloquij/ facientes operationes in aquis multis. i. negociationes de talento domini in populis multis. Lucę. xix. b. Negociamini dum venio Hi oēs male implentes sua officia: e Longe steterūt: id est longe stabunt a suis prelationibus depositi ab eis et in infernū detrusi. Ezech. xxvij. f. A sonitu clamoꝛis gubernatoꝛum tuoꝛum conturbabuntur classes: et descendēt de nauibus suis omnes qui tenebāt remum. f Et clamauerūt: prę timoꝛe: g Videntes locū incēdij ei⁹/ succēsū igne ꝛ sulphure. j. xxj. b. b Dicētes: q̄ similis ciuitati huic magnę: q. d. cui⁹ pna tāta ē quāta huius? Simile Ezech. xxvij. g. Quę ē vt tyrus q̄ obmutuit in medio maris? i Et miserūt puluerem. Hoc est secundū vbi determinat causam pnę. s. concupiscentias terrenoꝝ: quę terrena significantur per puluerem: quia l Super capita: id est mentes mittuntur q̄n terrena cęlestibus ꝓponunt. Vel/ Miserūt. i. mittēt. k Pulueꝛem/ desperatiōis: q̄ maxime facit abiectum ꝛ vilē. l Sup capita sua: id est sup mentes. Vel/ miserūt puluerem ꝛc. ad similitudinem pnitētis: vt dicit Interlin. sed tamē inutiliter: qꝛ nūc loc⁹ pnitentię non erit. Ezech. xxvij. f. Superiacient puluere in capitibus suis et cinere cōspergent. m Et clamauerūt. Hoc ē tertiū vbi ostēdit vehementiam doloꝛis ꝛ excessum. Et clamauerūt: id est clamabūt. Ezech. xxvij. f. Nautę ꝛ vniuersi gubernatoꝛes maris in terra stabūt: et eiulabūt sup te voce magna ꝛ clamabūt amare: n Flētes ꝛ lugētes. Ezech. xxvij. g. Plozabūt te in amaritudine aię plozaru amarissimo: ꝛ assument super te carmen lugubꝛe: ꝛ plangent te. o Dicētes vę vę ciuitas illa magna in qua diuites facti sunt/ quondam: omnes qui habebāt naues in mari/ et hoc/ de pręciis eius: id est de mercibus: q̄ in ea pręcio emebant. Tunc quidē fuerūt diuites/ sed modo pauperes. Nota habentes naues in mari/ sunt rectoꝛes ecclesię: qui ad Ihām modo ditantur de pręciis. i. de diuitijs huius mundi. Ezech. xxvij. g. In multitudine diuitiarum tuarum et populoꝝ tuoꝝ ditasti reges terrę: id est principes ecclesię. Unde ipsi dicunt illud Zach. xj. a. Benedictus dominus diuites facti sumus. Sed reuera pauperes sunt ꝛ miseri: quia iste diuitię cito deficient et peribunt in afflictione pessima: Eccs. v. c. p Quoniam vna hoꝛa desolata est. Job. xx. a. Hoc scio a principio ex q̄ homo positus est super terram q̄ laus impioꝝ breuis ē: ꝛ gaudiuꝝ hypocrite ad instar pūcti. Et idez. xxj. b. Ducūt i bonis dies suos et in puncto ad infer

a Et ois gubernatoꝛ/ ꝛ oēs qui
b in lacum nauigant ęt nautę ꝛ
c qui in mari ꝓperantur lōnge
f steterunt/ ęt clamauerunt vi
s dentes locum incendij eius/
b dicētes: Quę similis ciuitati
i hinc magne? Et miserūt pul
k uerem sup̄ capita sua: ꝛ cla

m mauerūt flentes et lugentes:
o dicentes: Uę vę ciuitas illa
magna in q̄ diuites facti sunt
oēs qui habebāt naues i ma
p ri de pciis ei⁹ q̄m vna hoꝛa de
u solata ē. †Exultāte sup eā †cęli
s ęt sancti apli ꝛ ppbe: q̄m iudi
v cauit de⁹ iudiciū vestꝝ de illa.

Ar. †Exulta
Ar. †celum

na descēdūt. Hoꝛaliter pōt exponi ab illo loco. a Et ois gubernatoꝛ ꝛc. De ꝑsenti et in bono sic. Tuc ꝓdicatoꝛes et ꝓlati/ e Longe stāt/ cū p vitę sanctitatē oēm populū superant. Unde. j. Regl. ix. a. legit q̄ saul ab humero et supꝛa supeminebat toti populo: Quia vt dicit Greg⁹. Talis debet esse prelat⁹: cui⁹ cōparatione populus grex dicat: m Et clamauerūt: qō ipsi faciunt cū ex cęlo prędicant. Sicut ille qui dicebat Job. j. c. Ego vox clamantis. Esa. xviij. a. Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam et annūcia populo meo scelera eoꝝ. g Videntes locū incendij. Hoc est qō maxime cęlum prędicationis excitat cōsideratio incēdij gehennalis. Esaię. xliij. c. Uah calefactus sum: ecce cęlus: vidi focum: id est ignem inferni: ecce excitatio cęli. Et dicunt. b Quę similis huic ciuitati magnę. Hoc facit̄: quando omni pne tempoꝛali incomparabilem et imꝑtabilem esse ostendunt minimam etiam pnam inferni: Quia Esaię. v. d. Dilatauit infernus animam suam: et aperuit os suum absq̄ vllo termino. i Et miserunt. Hic effectus est totalis prędicationis q̄ audientes mittant puluerem pnitentię vilitatis et abiectionis. k Super capita sua ꝛ clament ad dominum flentes ꝛ lugentes/ peccata: Actꝝ. ij. f. His auditis compuncti sunt coꝛde ꝛ dixerūt ad petrū/ et ad reliquos apostolos: Quid faciem⁹ viri fratres. Petr⁹ vo dixit ad illos: Pnitētiā agite ꝛ baptizet vnusquisq̄ vꝝm in noie ihesu christi. Et paulop⁹ dī: q̄ apositę sūt in illa die aię circiter tria milia. q Exultate sup eā cęli. Secūda ps capli: in q̄ agit ō exultatiōe bonoꝝ ꝓ sepatiōe eoꝝ a malis. Et dicunt h tria. Primo ꝓuocat sctōs ad exultationē. Secūdo vt magis ꝛ pleni⁹ exultēt oūdit eis modū punitiōis maloꝝ et sepaꝛatiōis ab eis: ibi: Et sustulit vn⁹. Tertio vt ad hoc abūdāti⁹ gaudeāt de euasiōe pnę et societatis maloꝝ: oūdit eis q̄ oīs ꝓsolatio subtrahet a malis: ibi: Et vox citharędoꝝ ꝛc. Dicit g. Exultate sup eā cęli: id ē sancti secretoꝝ dei cōscij. Exultate/ concoꝛdantes diuino iudicio: vel quia his damnatis sequitur nostra remuneratio: vt dicit Glo. Ps. Letabitur iust⁹ cum viderit vindictam. Et subdiuidit qō dixerat. Cęli/ vt per partes ostendat. r Et: id est: s Sancti apostoli/ maioꝛes sancti. t Et pphetę: id ē minoꝛes. Omnes illi prophetę possunt dici: qui mala pręuident per circumspectionem ꝛ cautelā et pręuisa cauent. Sed heu hodie iam non est ꝓphęta: sicut dicit Ps. Fere enim omnes curant et quęrūt pręterita: id est tempoꝛalia quę in pręteritione sunt. j. Corinth. vij. f. Pręterit figura huius mundi. Et pauci vel nulli futura querunt in stabilitate: Dico exultate: v Quoniam deus iudicauit iudicium vestꝝ de illa/ hoc dicit: quia enim illa sanctos oppressit iniuste: ꝓpter hoc iuste erit a deo condemnanda. g. eodem. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis.

Ps. 57.

Ps. 73.

Hoꝛaliter

☞ Et sustulit vnus

a (Et sustulit vn⁹ āgel⁹ ⁊c. i. christ⁹. Hic ē secūdū: vt s. magis exultent sancti ⁊ certiores sint de p̄dictis: et ondi/tur modus damnationis malorum. Dicit ergo: (Et vnus angelus id est christus: qui est magni consilij angelus: Esaię. ix. b. b (Fortis: quia aereas potestates deuicit. Job. ix. b. Si fortitudo queritur/ robustissim⁹ est. Sustulit: id ē sustol/li. i. eleuari in altū permisit. c (Lapidē quasi molarem magnū: id est malos q̄ sūt magni ꝓpter mlitudinē: lapis ꝓpter rigidā obstinatiōis: molarē: q̄ vt mola voluūt circa tpa/lia. Pō. Inclinā tu impij ambulāt. Itē magni dicunt ꝓpter superbiā. Zach. xij. a. Ponā hierusalē lapidē onerīs.

B Hiere. 51.

† Pō. 11.

a Et sustulit vnus angelus fortis lapidē q̄si molarē magnū: b et misit i mare /dicēns: Hoc c impetu mittetur babylon ci/uitas illa magna: et vltrā iam d non inuenietur. Et vox citharedorum ⁊ musicorum ⁊ tibia canentium /⁊ tuba non audie/tur in ea amplius. Et omnis e artifex omnis q̄s ars non inue/nietur i ea amplius: ⁊ vox mo/le non audietur in te amplius.

(Et misit in mare. i. in amaritudinē inferni. e (Dicēs: hoc impetu mittetur /in infernū. s. babylon ciuitas illa magna. i. sic vides lapidē in mare ꝓiici: sic mali erūt in inferno proiecti. Vel/ hoc impetu: id est sicut lapis eleuatus cum maiore impetu descendit: sic mali permittuntur modo eleuari vt deijciantur citius/ ⁊ grauius puniant.

Pō. 72. Pō. Deiecisti eos dum alleuarentur. Et quidam tollunt in altum/ vt lapsu grauiore ruāt. f (Et vltra. s. post q̄s ceciderūt i infernum: g (Nō inuenie⁊/ de omnibus aliquis qui redeat ad pnitentiā. Contra quosdā hereticos qui sic exponunt hoc verbū. f (Et vltra/ scz mille annos: nō inuenientur. s. in inferno: pnitebunt em̄ tunc et liberabuntur sicut ipsi dicunt ⁊ mentiunt. Et hoc est q̄ dicit Interliū. Sicut quidam hereti/ci putant q̄ debeant. s. penitere et liberari. Sed decipiunt: quia Job. iij. d. De mane vsq̄ ad vesperam succidentur: et quia nullus intelligit: in eternum pibūt. Et Matth. xxv. d. Discedite a me maledicti in ignē eternum. b (Et vox citharedorum ⁊c. Hoc est tertium: vbi ostenditur q̄ omnis cōsolatio subtrabetur a malis: Et hoc facit primo. Secundo ostēdit causam huius exclusionis: ibi: (Quia mercatores tui ⁊c. Quia vero consolatio est solum in delectabili: propter hoc omne delectabile ab ea excludit. Primo delectabile vel consolatoriū audi/tus: cum dicit/ (Et vox citharedorum et musicorum ⁊ tibia canentium ⁊ tuba non audiet in ea amplius. Deinde remouet delectabile animę interius: q̄ est duplex: aut virtus quę pficit practicū intellectū: aut scientia quę perficit speculatiuū. De primo dicit. (Et omnis artifex. s. virtutis. De secundo/ omnis q̄s ars: id est scientia. (Non inuenietur in ea amplius. Argumentum q̄ philosophi non habent scientiā in inferno. Et hoc est satis ꝓbabile: quia si adhuc viuente homine aliqua infirmitas facit eum amittere scientiam: multo ergo fortius pena inferni quę omnem corporalem infirmitatē excedit. Eccls. ix. c. Nec scientia nec sapientia erunt apud inferos. Tamē hoc non asserimus. Unde si habent scientiam ibi: tunc exponitur sic. i (Omnis ars. i. scientia. k (Nō inuenie⁊ in ea. Verum est ad cōsolationem/ sed potius ad dolorē: Eccls. j. d. Qui addit scientiam addit et dolorem. Deinde excludit delectationē gustus/ dicēs: l (Et vox molentis: quę est ad victualia pparāda. m (Non audietur in te amplius. Et diuertit mō sermonem suum ad illā: vel ad maiorē ipsi⁹ confusionē demōstrādā ipsi⁹ miserię cōdolēs et mō ad audientes vt fideles exhortet. Deinde excludit cōsolationē visus: dicēs/ n (Et lux lucernę nō lucebit in te amplius/ ne oculi tui in aliq̄ delectēt: q̄ Eccls. xj. c. Dulce lumē ⁊ delectabile oculis videre solē. Deide excludit delectationē in tactu/ dicēs. o (Et vox sponsi ⁊ sponsę nō audiet adhuc in te/ sic̄ pius audiebat amplius. p Quia mercatores ⁊c. Hic ondit ire p̄dicta subtrahēt ab ea. Et ponit ad h̄ triplicē causā. Prima ē: q̄ ipsa nō elegit pnci pes nisi q̄ frena amabāt ⁊ grebāt: vel q̄ mala suadebāt/ dicēs: Quia mercatores tui. q. d. iō pateris p̄dicta: q̄ mercatores tui terrena ad litterā multiplicātes grēs ⁊ amātes erāt pncipes trę. Vel/ Mercatores/ veneficiis psuasionib⁹ multa mala concinnantes. q (Erāt pncipes trę/ tuę. i. q̄si tales in pncipes eligebas: vñ accidit tibi illud. Eccls. x. c (Uę tibi terra cui⁹ rex puer ē ⁊c. Tales sūt amatores

n Et lux lucernę non lucebit in
o te amplius: ⁊ vox sponsi ⁊ sponsę nō audietur adhuc in te: q̄
p mercatores tui erāt pncipes
q terrę: quia in veneficijs tuis
r errauerūt omnes gentes. Et
s in eā sanguis prophetarum
t ⁊ sanctorum inuentus est: et
omnium qui interfecti sunt in
terra.

v p. 5 (Post hec (Ca. XIX audiui q̄si vocē magnā

A

trenoz. Eccli. xix. a. Leo factꝰ ē ⁊ didicit capere p̄dā boinesq̄ comedere. Secūda cā ē: q̄ p malū exēplū corrūpit alios: vñ dicit. r (Quia i veneficijs tuis. i. ad exemplū tui qui multa mala ꝓpetrasti. s (Errauerunt/ te per inuia sequētes. t (Oēs gentes. i. de oibus quidā: vt sit distributio p generibus singuloz ⁊ nō p singulis generū. Tertia causa est effusio sanguinis et bonoz ⁊ maloz sine causa: vñ dicit. v (Et in ea sanguis pphetarum ⁊ sctōz/ alioz. s. inuentus est/ ab ea effusus cui⁹ vindicta a deo requirit: ⁊ ideo puniendi sunt. Effusio em̄ sanguinis iniusta clamat ad dñm et petit vindictā: sicut legit Gen. iiij. b. Vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Et non solū sctōz et bonoz sanguis in te inuētus est: imo/ x (Et oim/ eoz/ q̄ iterfecti sūt i terra. q. d. etiā maloz sanguis a te requirit: q̄s vt iniuste occidisti: etiā si ipi digni erāt occidi: q̄ vt dicit Glo. si malꝰ malū occidit occisorē nō excusat ne/

p (Post hec (Expo. Ca. XIX (quitia occisi. audiui q̄si vocē magnā ⁊c. In p̄cipia pte huiꝰ visionis: q̄ inquā prima ps incepit in principio .xvij. capituli: ⁊ durat vsq̄ ad illud. Et vidi bestiam ⁊ reges terrę ⁊c. in fine huius .xix. capituli agitur de casu babylonis principaliter. Et diuisa fuit in tres partes. In q̄rū p̄ma actū est de casu ipsi⁹. In secunda de exultatiōe sctōz pgratulantiū deo de vindicta assumpta de malis. Et hę due terminatę sunt in p̄cedēti capło. In tertia agit de grārūactione in quā prumpūt sancti p eo q̄ sepati sunt a malis et hoc in isto capło. Et ſm hoc iam patet q̄ hoc capłm habet duas partes: in q̄rū p̄ma ponit grārūactio sctōz. In secūda agit de pna antichristi: ibi: Et vidi bestiā ⁊c. Item p̄ma pars habet tres: q̄ primo agit de grārūactione p vindicta assumpta de malis. Secūdo grās agūt sctī pro sua bitudine: ibi: Gaudeam⁹. Ubi aūt ostēdat quātus est ille cui debēt grās agere: ꝓpter h̄ctio agit de iudicio: vbi maxie suę magnitudo ⁊ prās apparebit: ibi: Et vidi celū aptū ⁊c. Itē in p̄ma parte harū triū sic pcedit: q̄ primo ponit laus minor: ibi: Post hec audiui q̄si vocē ⁊c. Secūdo laus maior: ibi: Et cecidert viginti q̄ttuor seniores. Tertio agit de mutua eor̄ puocatione ad laudandum: ibi: Et vox. Quarto ponitur ipsa laudatio: ibi: Et audiui quasi vocem turbę. Ago ergo de laude minorum dicit. Post hec audiui ⁊c. Et dicunt hic q̄ttuor. Laus p̄ma: ibi: Post hec. Secūdo causa laudis: ibi: Quia va ⁊ iusta. Tertio ondit iudicia dei ee vera: ibi: Qui iudicauit. Quarto ondit iudicū factum de meretrice: ibi: Et fumꝰ eiꝰ ⁊c. Dicit g. v (Post hec. i. post cōpletā damnationē malorum.

5 (Audiui quasi vocē magnā. Hoc dicit: q̄ ⁊ vox

g confessionis et peti

cōfessionis pcī parua est.i.occulta et vox oratiōis parua ē:sed vox laudis ipsa est magna.i. manifesta. Zach.ij.c. Lauda t lętare filia sion: qz ecce ego venio et habitabo in medio tui/ dic dns. Esa.xij.d Exulta t lauda habitatio sion:qz magn9 tc. a Tubarum:id est sanctorum :qui dicuntur tubę: qz in przsenti nos inuitant ad spirituale bellum : et in futuro ad solennitatem epularum. Dich.iij. a. Venite ascendamus ad montem domini / scz ad pnitentiam:ecce primum: et ad domum dei iacob: id est cęlestem patriam: ecce secundum. b Multarum: per hoc notatur q hęc vox est minorum sanctorum qui sunt in multitudine. Audiui ergo in cęlo: id est in ecclesia. Quasi vocē magnā tubarū multarū dicentiū alleluia. Laus est quę humanis verbis explicari non pōt: vt dicit Glo. Et est verbū grecum: vt dicit Beō. qō idē ē qō laus: Interpretat enim laudate deus: quare ergo hic ponitur laus cum idē sit alleluia / qō prius positū est:-Solutio. Ad significandum q duplex lingua greca videlicet et latina deū erat laudatura:tacēte tertia .s. hebrea.

a tūbarū multārū in cęlo dicētiū ālleluia. Lāus t glōria ēt virt9 dēo nostro est:qz vēra t iusta iudicia ei9 sunt qui iudicauit dē meretrice magna : q̄ corrupit terram in prostitutione sua: t vindicauit sanguinē seruorum suorum de manib9 eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus eius ascendit in scla sęculorū. Et ceciderūt seniores vigitiq̄ttuor t q̄ttuor animalia t adorauerūt deū sedēti sup thronū / dicētes: Amē alla. Et vox de throno exiuit dicens: Laudē dicite deo nr̄o omnes ecclesię iudices / ceciderunt. animalia:id est vniuersi dōctores. Apoc. v.b. Et cum aperuisset librum quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et phialas aureas. t Et adorauerunt deū sedentem super thronum. Apoc. iij.c. Et cum parent illa quattuor animalia gloriam et honorem et benedictionem sedēti super thronum viuenti in sęcula sęculorum: procidebāt viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viuentem in sęcula sęculorum. v Dicentes amen alleluia. Confirmatio pertinet ad minores: vnde dicit: Amen. Laus ad maiores: vnde dicit: Alleluia. Maiores enim et seniores laudare debent t non prohibere confirmare. Unde in ecclesia charnotensi canonici in choro nō rīdēt / amē:ne videāt minores vel idiotę. j. Cor. xiij.c. Qui supplet locū idiotę:quō dicet amen sup tuā bñdictionē? Vel sm Glo. Amē alleluia / totū refert ad minores. q. d. Verum est q deus ita glorioſus est / t sic vere laudandus est:qz ita punit inimicos nostros: vt dicit Glo. Notandum q etsi vtrūq̄.s. et cadere et adorare de vtrisq̄ dicatur.s. et de seniorib9 et animalibus. Tamē cadere prohibitum est seniorum: id est iudicum: t adorare animalium: Propter duo. Cadere enim est humiliari: et hoc conuenit prælatis : quia etsi iudicent: tamen debent esse inter alios humiles: sm illud Eccli. xxxij. a. Rectorem te posuerunt: noli extolli / esto in illis quasi vnus ex illis. Prædicatorum vero est orare: et ante prædicationem t post. Ante quidem / vt gratia cōferatur et sibi et auditoribus: Post vero vt in audientibus verbum capiat et firmetur: etsi q̄d venialiter deliquit in verbo / per orationem purgetur. Itē quia iudicium sine nouo dono potest recte exerceri : propter hoc iudici non ita competit orare sed prædicatori : quia prædicationis effectus sine gratia nō potest fieri nec haberi. x Et vox de throno. Hic tertio agit de mutua prouocatione eorum ad laudem / dicens. Et vox: id ē admonitio. y Exiuit de throno: id est de ecclesiasticis viris: qui sunt thronus et sedes dei. z Dicens / ad audientiam omnium. a Laudem dicite: quia ad hoc scz ad laudandū facti estis. Deut. xxvj.d. Quos creauit in laudē et nomen et gloriā suā. b Deo / qui creauit. c Ro / q redemit. Eccli. xlij.d. Exaltate illū q̄tū potestis: maior est em omni laude: exaltate eū t replebimini fortitudine.

Esaię. xlij.b.

perſequendo: quia sicut dicit Eccl9. xij.a. Impijs et peccatoribus reddat vindictam: custodiens eos in die vindictę. o Et fumus. Hic ostenditur modus pnę cum dicit: Et fumus. q. d. vindicauit / et fumus eius: id est pęna. p Ascendit: hoc dicit: quia nunq̄ remitteretur saltem post diem iudicij. q In sęcula sęculorum: id est in eternum. Unde Interlin. Eternaliter puniti sunt. Per fumum autem designatur pęna: quia sicut fumus relinquitur ex applicatione ignis ad ligna : sic pęna relinquitur ex applicatione ignis inferni ad peccata. Per hoc igitur q fumus semper est continuus igni / designatur q pęna malorum semp est eterna. Apoc. ix.a. Ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magnę. Gen. xiij.c. Et fumus tormentorum eorum in sęcula sęculorum ascendet. r Et viginti quattuor seniores. Hic secūdo agit de laude malorum. Per seniores / ergo intelliguntur prælati / les: quorum est iudicare: Per ania / l ta prædicatores: quorum est alios docere. Dicit ergo. Et viginti quattuor seniores: id ē s Et quattuor animalia: id est vniuersi dōctores. Apoc. v.b. Et cum aperuisset librum quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderunt coram agno habentes singuli citharas et phialas aureas. t Et adorauerunt deū sedentem super thronum. Apoc. iij.c. Et cum parent illa quattuor animalia gloriam et honorem et benedictionem sedēti super thronum viuenti in sęcula sęculorum: procidebāt viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viuentem in sęcula sęculorum. v Dicentes amen alleluia. Confirmatio pertinet ad minores: vnde dicit: Amen. Laus ad maiores: vnde dicit: Alleluia. Maiores enim et seniores laudare debent t non prohibere confirmare. Unde in ecclesia charnotensi canonici in choro nō rīdēt / amē:ne videāt minores vel idiotę. j. Cor. xiij.c. Qui supplet locū idiotę:quō dicet amen sup tuā bñdictionē? Vel sm Glo. Amē alleluia / totū refert ad minores. q. d. Verum est q deus ita glorioſus est / t sic vere laudandus est:qz ita punit inimicos nostros: vt dicit Glo. Notandum q etsi vtrūq̄.s. et cadere et adorare de vtrisq̄ dicatur.s. et de seniorib9 et animalibus. Tamē cadere prohibitum est seniorum: id est iudicum: t adorare animalium: Propter duo. Cadere enim est humiliari: et hoc conuenit prælatis : quia etsi iudicent: tamen debent esse inter alios humiles: sm illud Eccli. xxxij. a. Rectorem te posuerunt: noli extolli / esto in illis quasi vnus ex illis. Prædicatorum vero est orare: et ante prædicationem t post. Ante quidem / vt gratia cōferatur et sibi et auditoribus: Post vero vt in audientibus verbum capiat et firmetur: etsi q̄d venialiter deliquit in verbo / per orationem purgetur. Itē quia iudicium sine nouo dono potest recte exerceri : propter hoc iudici non ita competit orare sed prædicatori : quia prædicationis effectus sine gratia nō potest fieri nec haberi. x Et vox de throno. Hic tertio agit de mutua prouocatione eorum ad laudem / dicens. Et vox: id ē admonitio. y Exiuit de throno: id est de ecclesiasticis viris: qui sunt thronus et sedes dei. z Dicens / ad audientiam omnium. a Laudem dicite: quia ad hoc scz ad laudandū facti estis. Deut. xxvj.d. Quos creauit in laudē et nomen et gloriā suā. b Deo / qui creauit. c Ro / q redemit. Eccli. xlij.d. Exaltate illū q̄tū potestis: maior est em omni laude: exaltate eū t replebimini fortitudine.

Esaię. xlij.b.

Laus / pro operibus creationis. e Et gloria / pro operibus recreationis. Luc. ij.b. Gloria i altissimis deo. f Et virtus / in iudicio: quia tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cęli / cū fortitudine multa t maiestate. g Deo nostro est. Vel / d Laus est deo nostro / pro operib9 ppijs. e Gloria / p operib9 quę p nos facit: f Et virt9 / pro vtrisq̄. Esa. lj.b. Gaudium et lętitia inuenient in ea: gratiarū actio t vox laudis. Vel sic: Deus noster / christus est. Esa. ix.b. Et filius datus est nobis. c Alleluia / igitur ipsius est ppria inctum est deus: tria quę sequunt inctū est homo. d Laus / in ascensione: t spiritussancti missione: q corpora nra solidauit ad patiēter sustinendū omnia p christo: corda impleuit deuotione ad eructandū verbum bonum / et ora aperuit ad laudandum. Sap. x.d. Sapiētia aperuit os mutor. e Et gloria / immortalitatis t impassibilitatis in resurrectione: quando deposita vetustate / caro ei9 refloruit. f Et virt9 / in passione : quādo diabolū deuicit. h Quia vera. Hic ostendit causam laudis: Quia vera / in reddēdo promissa. i Et iusta sunt iudicia ei9 / retribuendo vnicuiq̄ scōm merita. Primū facit in pnti: secundum faciet in futuro. Unde Esa. xxix.c. In loquela labij qō facit in pnti / t lingua altera loquet ad populum istum: hoc erit in futuro / vbi loquet lingua altera: qz lingua facti. k Qui iudicauit. Hic ostendit quomodo iudicia dei sunt vera: per hoc q dicit: Qui iudicauit. i. iudicabit iudicio cōdēnationis. l De meretrice magna. i. babylone. Hiere. lj.f. Uastauit dns babylonem / t perdidit ex ea vocem magnam. Deinde ostendit q iusta sunt iudicia dei de ea / pter tria. Primo / quia malo exemplo alios perdidit: Unde dicit. Quę corrupit terram. Secundo quia in seipsa vilis t mala fuit. Unde dicit. In prostitutione sua: vel q̄. s. fuit cuilibet in seip9: vel quā ali9 in alio exercuit dicit Glo. Tertio qz psequebat sanctos. Un dic. Et vindicauit. i. vindicabit. m Sanguinē seruor suor de manib9 eius: requirēs eū / dicit Glo. Interlin. Unde Eccli. xij.e. Sanguinem autem eius de manu tua requirā. Deut. xxxij. f. Sanguinē seruorum suorum vlciscetur. Ezech. xvij.c. vbi loquitur de filio latrone t effundēte sanguinem dicit: Sanguis ei9 in ipso erit. n Et iterū dixerūt alleluia. Per hanc iterationem debemus intelligere laudem esse eternam / vt dicit Glo. Interlin. Vel primo dictū est pro vindicta peccatorū illor quę fecit / vel se prostituēdo vel malo exemplo alios corrūpendo. Secūdū dicit pro vindicta eorū quę fecit sanctos

Esaię. xlij.b.

Esaię.xlij.b. Cantate domino canticum nouum: laus eius ab extremis terrę. Et q̄ debent laudare deū: a Oēs sancti eius/ vel /serui: Eccl̄i.xv.c. Nō est speciosa laus in ore pec/
Pś.49. catoris. Pś. Peccatori aūt dixit dē⁹ ꝛc. b Sācti/ iam confirmati: i quib⁹ nō est timor sepationis. Ro.viij.f. Quis nos separabit a charitate dei: c Et q̄ timetis deū/ casto amore nōdū tm̄ est: ita pfecti. d Pusilli ꝛ magni. Ex hoc patet q̄ hō est mutua ꝓuocatio ꝛ admonitio maiorꝫ ꝛ minorꝫ. Esa.xlij. b. Laus eiꝰ ab extremis trę. Hęc extrema sūt magni ꝛ parui sancti ecclię. Eccl̄i.xxxiij.a. In multitudine electorū habebit laudē. Multitudo simlr̄ magnorꝫ ꝛ paruorꝫ. e Et audiui.

Hic quarto subiūgi/
Ar. Hierui tur cōmunis et mutua laus: quę recte sequitur ad ꝓuocationem: laus aūt ista triplicit̄ nominatur ꝛ dicitur quasi vox tube: quia vocat ad sobrietatem spūalē: Unde dicit: Et audi/
B ui q̄si vocē tubę: id est eorꝫ qui vt tuba exaltauerūt vocē suam: prędicātes in mūdo: et nūc iam exultant in cęlo: vt dicit Glo. Tubę/ singulariter/ non tubarum: ad innuendū q̄ oēs communiter laudant. Hic expressius ponit laudem maiorū: sicut in principio posuerat expresse minorum sanctorum. s. eodem: cum laudabāt omnes non dixit/ tubę: sed tubarum: ibi: Post hęc audiui quasi vocem tubarum multarum: Tubę dico/ f Magnę: quia dei potentiam vel benignitatem respicit. Esa.xlij.d. Populum istum formaui mihi: laudem meam narrabit. Item secundo vocatur vox tubarum ad significandū q̄ ex multis ꝑsōs sūt collecti. Un̄ dicit: g Et sicut vocē aquarū multarum. Matth̄. viij.b. Multi ab oriente ꝛ occidente venient ꝛ recumbent cum abraam/ isaac ꝛ iacob. Item tertio vocatur vox tonitrui: ad significandum q̄ ipa est terribilis malis. Un̄ dicit: h Et sicut vocē tonitruorꝫ magnorꝫ. j. Regl̄. iiij. b. Timuerūt philistei dicentes: venit deus in castra: ꝛ ingemuerūt dicentes: Uę nobis. Sap̄. v.a. Uidētes turbabunt timore horribili. Geñ. xxviij. d. Q̄ terribilis est locus iste. i Dicentium alleluia: id ē laudare debem⁹. k Q̄m regnauit/ nūc aperte: licet ante occulte/ ꝛ videbant impij regnare/ Dominus de⁹ noster oīnipotēs. Quater aūt ponit/ alleluia/ in hoc capitulo: ꝛ hoc fm triplicē laudē sanctorꝫ: minorꝫ. s. et maiorꝫ ꝛ cōmunis laudis simul oim. Primo aūt duplicauit Alleluia/ ad significādū q̄ oēs laudes eorꝫ durabūt in ęternū: et sic q̄druplicit est positū. Uel posuit q̄ter/ ꝓpter laudē trinitatis et vnitatis: Uel q̄ttuor effect⁹ eius circa nos: qui respōdēt quattuor nominib⁹ quę subiungit dicēs: k Q̄m regnauit dñs: q̄ creauit: l Deus/ qui gubernare nō desistit. m Noster/ qui nos redemit. n Omnipotēs/ qui iudicabit omēs. Tūc em̄ apparebit sua potentia: ꝛ ꝓpter hoc dies iudicij dicit dies dñi. Sequit: o Gaudeamus. Secunda pars primę partis capli: in qua agūt gratias sancti ꝛ laudāt ꝓ sua beatitudine: sicut in przcedenti laudabant ꝓ malorꝫ vltione. Dicunt aūt hic quinq̄. Primo ponit laus de particulari singulorꝫ beatitudine. Secūdo de cōmuni oium glorificatiōe: ibi: Quia venerūt. Tertio ꝓcipit iohāni vt ad illā beatitudinē inuitet/ ꝛ inuitationē scribat: ibi: Et dixit mihi scribe. Quarto ꝓ tāto officio revelatiōis dñi: iohānes obnoxi⁹ reuelanti cadit vt eum adoret: ibi: Et cecidi. Quinto prohibetur hoc facere eiq̄ ostēditur quē debeat adorare/ ꝛ quare: ibi: Et dixit mihi: vide nefeceris. Dicit ergo. Gaudeamus: ꝓpter dotes animę. p Et exultemus: ꝓpter dotes corporis. q Et demus: ꝓpter prędicta. r Gloriā ei: q̄d facimus/ si totū bonum q̄d habemus ei attribuim⁹ vt auctori. Esaię.xxvj.c. Oia opera nostra operat⁹ es in nobis domine. Glo. Nos habere oia a deo reputem⁹. j. Corl̄.

a Oēs sancti eius: et
b stri omnes ꝛ sancti eius: et
c qui timētis deū pusilli et mā/
d gni. Et audiui quasi vocem
e tubę mągnę: et sicut vocem
f aquarum multarum: et sicut
g vocem tonitruorum magnorum/ dicentiū alleluia: quōniā
h regnauit dominus deus nō/
i ster omnipotēs. Gaudeam⁹,
k et exultemus ꝛ demus glōriā
l ei: quia venerunt nuptię agni
m ꝛ vxor eius ꝓparauit se. Et
n datum est illi vt cooperiat se
o byssino splendēti ꝛ candido.
p Byssinum enim iustificatio/
q nes sunt sanctorum. Et dixit
r mihi/ Scribe: Beati q̄ ad cę/
s nā nuptiarū agni vocati sūt.

lij.b. Quid habes q̄ nō accepisti: Hic ergo ponitur laus de particulari singulorꝫ beatitudine. s Quia venerūt: Secūdū q̄ dicit hic ē laus de cōmuni oim beatitudine. Et bz tres particulas. Primo enim dicitur de cōmuni gaudio communis beatitudinis. Secundo ostenditur vnde ista cōmunis beatitudo: quia ex ꝓparatione vxoris: ibi: Et vxor ꝛc. Tertio ostendit vnde ꝓparatio vxori: quia non a se: sed hęc etiam data est: ibi: Et datū est illi ꝛc. Dicit ergo: Quia venerunt ꝛc. q.d. etsi ꝓ particulari beatitudine nostra est gaudēdū: magis adhuc tamē ꝛ ꝓ cōmuni: Quia venerunt nuptię agni: id est coniuncta est ecclesia christo. Harum nuptiarum spōsalia sunt contracta in incarnatione filij: solennitas celebrata est in passiōe per causam: et in ascensione per effectum: modo vero colligitur sponsa in thalamū spōsi particulariter: sed in fine seculi vniuersaliter. Hę nuptię significatę sūt Hester. ij. d. quando rex asuerus cōiuncta sibi hester/ requiē dedit vniuersis prouincijs ac dona largitus est iuxta magnificentiam ꝑncipalem. Sed modo celebrantur nuptię in chana galilee: Joh. ij. a. Chana: celus vel possessio ītерpretatur: galilea volubilis vel rota. Modo enim homines maritali affectu diligunt temporalia. Unde viri diuitiarum dicunt a Pś. Sed ibi deficit vinum/ nec habetur nisi per mariam: id est per vexationem et pœnitentiam. Uertat iesus aquā tribulatiōis in vinum contritionis. Esaię.xxviij.e. Sola vexatio tm̄modo intellectum dabit: Alioquin vertentur nuptię in luctum. j. Macha.ix.d. t Et vxor. Hic est secundū vbi ostendit vnde ista cōmunis beatitudo: quia ex ꝓparatiōe vxoris. Unde dicit. Et vxor eius: id est ecclesia. v Ꝓparauit se: id ē se fecit idoneam: vt ab eo reciperetur. Amos. iij. d. Prępare in occursū dei tui. Hęc ꝓparatio est per libertatem arbitrij. Matth̄. xxv. a. Quę paratę erant intrauerunt cum eo ad nuptias ꝛ clausa est ianua. Et hoc/ vt sit cōtinuū gaudium in cęlo: quia boni inde non exibunt nec mali intrabūt. j. xxj. g. Non intrabit in eā aliquid coinquinatum nec abominationē faciens. Sed quia liberum arbitrium non sufficit ad hoc: ꝓpter hoc sequitur. x Et datū est illi. Et est hic tertiū vbi ostendit vnde ꝓparatio fiat illi: quia a deo. Unde dicit. Et datum est illi/ a deo a quo omne datum optimum ꝛc. Jacobi. j. c. Quia. j. Corl̄. iiij. b. Quid habes q̄d non accepisti: y Et cooperiat se byssino splēdēti. Deut. x. d. Amat peregrinum et dat ei victum ꝛ vestitum. In signum huius rebecca tollens pallium cooperuit se: Geñ. xxiij. g. Byssinum autem est vestis de byso lino ęgypti candidissimo. Est ergo operimentum vxoris agni in se candidum: sed ad alios splendidū. Esa. xxxv. a. Gloria libani data est ei: id est iustificatio animę: ꝛ decor carmeli: hęc est bona conuersatio exteriorꝫ. In primo notatur candor in se: in secundo splendor ad alterū. Exponit aūt q̄d sit byssinū/ dicēs: z Byssinū em̄ ꝛc. quasi bene dixi q̄ cooperta est sponsa byssino splendēti. Byssinum enim iustificationes sanctorum sunt. Nullis em̄ maculis fuscatur sanctorum conscientia. Sequit. a Et dixit mihi: scribe ꝛc. Hic tertio prącipitur iohanni vt inuitet ad nuptias ꝛ inuitationē scribat/ dicēs: b Scribe. Et quid? Hoc/ c Beati qui ad cęnā nuptiarū agni vocati sunt: vocatione scz prędestinationis. Lucę. xiij. d. Beatus qui māducabit panem in regno dei. Et signāter dicit. Ad cęnam: quia de cęna nullus excluditur sed de prandio expelluntur multi. Matth̄. xxij. b. Amice quomodo huc intrasti nō habēs vestē nuptialē. Prandiū est gra ecclię: ꝛ cęna erit gloria cęlestis patrię. Et dicit/ Agni: non hero/dis: vbi decollat⁹ ē iohānes: Marci. vj. d. et Matth̄. xiij. b.

Matth. 22. a. Luc. 14. d.

Pś. 75.

Et dixit mihi: Quia

a Et dixit mihi. Quia scribere ꝓcepérat/ꝛ quid esset scri/
bendū dixerat: ꝓter hoc adhuc ostendit/quare scribendum:
quia b hec verba dei vera sunt. Quia igit/vera/scri/
benda:et qz dei sunt vera. Matth.xxij.b. Magister scimus
qz verax es ꝛ viam dei in veritate doces. c Et cecidi. Hic
quarto iohānes vult
reddere gratiā ꝓ gra
tia/dicēs: Et cecidi
ante pedes ei⁹ vt
adorarez eū.q.d.
ſ.22.b. ei quē me maiorē in/
tellexi obedire volui:
ſm illō: Maiori ce
de. Leuit.xix.f. Co/
rā cano capite cōsur/
ge/ꝛ reuereāris ꝓsonā senis/ꝛ time deum deū tuū. Hoc exem/
plo monuit nos obedire maioribus nostris: sicut ꝛ dominus
Luce.ij.g. Et erat subditus illis. Eccs.iiij.d. Melior est obe/
dientia cū stultox victimis:q̄ nesciunt quid faciūt mali. d Et
dixit mihi vide. Hic quinto ꝓhibet iohannes adorare an
gelū:q̄ b ei ostendebat: ūn dic: e Vide ne feceris/qđ ꝓ/
posuisti.i.ne me adoraueris. Et q̄re hoc ꝓhibet ondit dicens:
f Conseruus tuus sum ꝛ fratrū tuox:quasi ego et tu
ꝛ fratres ꝛ vnius dei serui sumus. Sed qz sunt fratres natura:
ꝛ fratres gr̄a/subiungit de quib⁹ intelligit.s. de illis qui ꝓ gra/
tiā sunt frēs/dicēs: g Habentiū.s.fratrū/testimoniū ie
su.i.gratiā q̄ testificat ipsos esse seruos iesu. Et notandū q̄ in
veteri testamēto angeli ꝓmiserunt se adorare:sicut legit Jo/
sue.v.d.q̄ iosue adorauit angelū ꝛ dixit ei:Noster es/an ad/
uersariox:sed i nouo nō/sicut patet hic. Et q̄rit:q̄re hoc:So/
lutio. Quia iā videt nostrā naturā sup se in christo homine ex
altatā: vñ et timent ab hoste adorari. Quia vero se adorari ꝓ/
hibuit angelus:statim ostēdit q̄s sit adorandus:qz deus:ꝛ in
hoc quodāmodo causā exprimit/quare se nō ꝓmisit ab homi/
ne adorari/dicēs: h Deum adora: quē omnipotentē et
dēmones adorāt. Matth.iiij.b. Dñm deū tuū adorabis ꝛ il
li soli seruies. Et subdit causam quare deus sit adorandus: i
Testimoniū eñ iesu est spiritus ꝓphetię.i.quicqđ di
xerunt ꝓphetę testimoniū ꝓhibet de christo. Unde.ij.Petri.
j.d. Firmiorē habemus ꝓphetīcū sermonē:cui benefacitis at
tendentes. Et paulo post. Nō eñ volūtate humana allata est
aliquādo ꝓphetia:sed spūsancto inspirati locuti sunt sancti dei
homines. Et spūssanctus ō iesu testimoniū ꝓhibet. Joh.xv.
d. Cū autē venerit spiritus veritatis:ille testimoniū perhibe/
bit de me. k Et vidi cęlū aptū ꝛc. Tertia pars primę
partis capituli:in qua agit de iudicio/vt ostēdat quātus est il/
le cui gratię sunt agendę.s.christus:cui⁹ potestas tūc maxime
apparebit. Ut aūt quātus sit veri⁹ apparebit/agit primo ō po/
testate quā habuit in primo aduentu. Secundo de potestate
quam habebit in secundo aduentu:hoc est in iudicio:ibi: Et
de ore eius procedebat gladius ꝛc. Tertio monentur
fideles vt christo adhęreant/vt sic possint vitare pęnas malo/
rū ꝛ adipisci gaudia sanctorū:ibi: Et vidi vnū angelū stā
tem in sole ꝛc. In prima pte dicūt quattuor. In primo po
nit effectus aduentus christi in carnē. Secūdo commendat
christus qui cōsecutus est hunc effectū:ibi: Et ecce equus
albus ꝛc. Tertio ostendit ꝓ quid cōsecutus est:qz ꝓ meritū
passionis:ibi: Et vestitus erat. Quarto qui sunt ꝓncipes il
lius effectus:ibi: Et exercitus qui sunt in cęlo ꝛc. Di/
cit ergo: Et vidi. Cōtinuat pars ista ad ꝓcedentia:quia hic
agit de potentia christi: vt sic ostendat quantus et qualis est
cui debent gratię agi/vel qui debet laudari:et sic magis exci/
tent ad laudē. Vel ſm Glo. cōtinuat ad sequētia sic: Quia di/
ctum⁹ est de damnatione antichristi ꝛ suorū:posset aliqs quę/
re quare damnabunt: Respondet Glo. Quia pugnauerunt
contra christum:qui tam potens est q̄ eos deuicit:ꝛ ꝓpter ō
ipsius potentiā hic describit. Et vidi cęlū apertum ꝛc.
Ad litterā ianuam cęli apertam quę prius fuerat clausa. Gen.
iij.d. Et collocauit ante paradisum voluptatis cherubin:ꝛ flā/
meum gladium atq̄ versatilem. Per hoc q̄ cherubin:qui in/

a Et dixit mihi: Hęc verba dei
b vera sūt: Et cecidi añ pedes
c ei⁹ vt adorarē eū. Et dixit mi/
d bi: Vidē ne feceri. Cōserv⁹ tū
e us sū ꝛ fratrū tuox hābētiū te
f stionū iesu. Deū ādora. Tę/

terptat plenitudo sciētię/ponebat ante paradisū:significatū ē
q̄ ianua nō aperiret nisi per filiū dei q̄ est patris sapiētia. Itē
qz gladi⁹ flāme⁹/significabat q̄ nō nisi p charitatē aperet. Vel
celū/sctōs i q̄b⁹ sūt dei mysteria in q̄si ęzlo cęlata. Ecclī.j.
a. Cum essem iuxta fluuiū chobar aperti sunt cęli. Glo. My/
steria reuelata q̄ ho/
mo possit ascendere
cęlum ꝛ cognoscere de/
um. Et concordat ꝓ/
mę expositioni. Sed
q̄s aperuit: Christ⁹.
Unde sequit: l Et
ecce equus alb⁹. ſ.1.c.et.2.c.
Hic dicunt quattu/
or. Primo describit

kimnopqrstv

christ⁹ a cōditiōe vtriusq̄ naturę/b̄ianę scilicet ꝛ diuinę. Se/
cundo a potentia quā habet ſm vtrāq̄ naturam:ibi: Et cuz
iustitia iudicat. Tertio ostenditur vnde habet hanc poten
tiā:ibi: Et in capite eius diademata multa ꝛc. Quar/
to q̄ ipse singulariter habet hanc potentiam: ibi: Habens
nomen scriptum ꝛc. Dicit ergo: Et ecce equus: id est
caro christi portans ad bellum contra diabolum verbum dei:
quia Esa.xix.a. Ascendet dominus super nubem leuem.i.sup
carnē:sicut sup equū. m Albus: quia sine fuscatiōe pecca/
ti. Cantī.v.c. Dilectus meus candid⁹ ꝛc. De hoc equo Pro/
uerb.xxj.d. Equus parat ad diem belli: dominus autem sa/
lutem tribuet:id est diuinitas. n Et qui sedebat super
eum.s.diuinitas sup carnē. Et in hoc ostendit q̄ ipse ſm diui
nitatem maior est se ipso ſm carnem. o Vocabitur fide/
lis:in primo aduentu. p Et verax. Hoc magis in secun/
do:qz tūc plene faciet retributiones meritorū/tā bonis scilicet
q̄ malis. Tamē vtrūq̄ referri pōt ad vtrūq̄ aduētū. Deut.
xxxij.a. Dei⁹ fidelis ꝛ absq̄ vlla iniquitate iust⁹ et rect⁹. Job.
iij.d. Qui aūt acceperit ei⁹ testimoniū:signauit qz deus verax
est. Fidelis. Glo. Quia ꝓmissa implet. Et verax: quia ipse
veritas ꝛ veraces facit. q Et cum justicia. Hic describit
vel commendat christum a potentia quā habet ſm vtranq̄
naturam. Et primo determinat quid possit ſm diuinam natu/
ram dicens: Et cum iustitia iudicat. Glo. Unicuiq̄ red/
dit iuxta opera sua. Ex vi associatiuę ꝓpositionis potest con/
cludi q̄ in iudicio eius iustitia non erit sola. Et hoc est verum:
quia etiam in inferno erit misericordia relaxans/ꝛ si non libe/
rans. Sed qz magis apparebit ibi iustitia q̄ misericordia:pro
pter hoc ponitur in associatione ꝛ cum iustitia nominat. Ro/
ma.ij.a. In die irę et reuelationis iusti iudicij dei. r Et
pugnat: modo pro membris suis. Exo.xiiij.f. Fugiamus
israelem: dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et in eo/
dem.d. Dñs pugnabit pro vobis et vos tacebitis: id est dia/
bolo loquenti vobis non respondebitis. Loquitur eñ diabo/
lus homini suggerendo malum:sed homo respondet ei quan/
do consentit. Vel pugnat.i. pugnabit in die iudicij contra
malos condemnando ipsos.s. j.d. Et de ore eius gladius
ex vtraq̄ parte acutus exibat. Sap.v. d. Pugnabit pro eo
orbis terrę contra insensatos. s Oculi autem eius. Hic
determinatur eius potentia ſm humanam naturam:quę po/
tētia est plenitudo gratię. Unde dicit: Et oculi eius: id est
dona spiritussancti/vel gratia sunt: t Sicut flamma ig/
nis:comburens vitia: accendēs affectum ꝛ illuminans intel/
lectum. Zach.iij.d. Super lapidem vnum septem oculi sunt.
De hoc.s. j.c. Oculi eius tanquā flamma ignis. Vel oculi/
sunt prelati:qui debēt alios pręuidere: sicut oculus ꝓuidet to/
ti corpori. Cantī.v.c. Oculi eius sicut columbę super riuos
aquarū. Ibi eñ est columba vt bibat:et a rapacib⁹ auibus si/
bi ꝓuideat:et riui aquarum/sunt flumina scripturax. v Et
in capite eius. Hic tertio ostendit vnde principaliter ha/
bet hanc potestatem:quia a diuinitate quę est caput christi. j.
Corinth.xj.a. Caput christi deus. Et quicūq̄ aliquid possūt
ab ea habent quod possunt. Sap.v.c. Accipient regnum de/
coris ꝛ diadema speciei de manu dñi. Sap.xviij.d. Magni/
ficētia tua in diademate capitis illi⁹ scpta erat. Dicit g̃: Et in

& capite eⁱ⁹.i.ī diuīrate/ a Diademata mlta:qz vexit pugnare ꝯ bestiā quę habebat capita septē ꝛ decē diademata.ē. xij.a. Et.xiij.a. Sup cornua eⁱ⁹ decē diademata. Hāc bestiā christus in sua passione deuicit:ſm qō significatum est.j. Paral'.xx.b. Tulit dauid coronam de capite melchon:qui interpꝫatur rex eorum/et significat diabolus: quē humiliauit christus/et inuenit in ea
Esa.62.a. auri pondo talentū ꝛ pciosissimas gemmas/ꝛ fecit inde sibi diadema. Quasi coronam sibi fecerat diabolus de his quos sub seruitute tenebat:qui tulit ab eo dñs/quādo sua passione genus humanū liberauit:ꝛ multos iuenit feruentes auro charitatis ꝛ fulgentes pciositate ceterarum virtutum:quos omnes i filios adoptauit/ꝛ sic quasi diadema sibi fecit. Prouer. xvij.a.Corona senum filij filiorum. Et dicit pluraliter. Diademata multa: ppter sanctos diabolum deuincentes per auxilium et virtutem dei:quorum singuli sunt ei diademata et coronę. Cantī.iij.c. Coronaberis de capite amana /qui interpꝫatur iniquus: de vertice sanir/qui interpꝫatur deus luminis vel nouitatem extollens: et hermon/q interpꝫatur anathema mꝫoris vel tristicię:ꝛ significāt hęc omīa diabolū: de cuius capite coronant sancti/quando caput eius conterunt et peccatores ei auferunt. b Habens nomē. Hic ostendit q christus singulariter pdicram habet potestatem:nec a christo eius membra excludunt. Unde dicit:habens nomen: qō est deus homo emanuel. Esa.vij.c. Et vocabit nomen eⁱ⁹ emanuel.i.nobiscū de⁹. c Scriptū. Nomē em̄ dei scriptū fuit ī carne/qm̄ xp̄s caro factū ē: Joh.j.b.qō scpsit beata virgo:cū dixit:ecce ācilla dñi ꝛc. Lucę.j.d. Statim em̄ ad ꝟbū format⁹ est verus hō christ⁹ in suo vtero ꝛ deⁱ⁹ vnitus hūa-
Ps.44. nitati. Unde ipsa ppꝛie potest dicere illud Ps. Lingua mea calamus scribę velociter scribentis. Hanc velocitatē scribendi nō habēt alię mulieres in cōceptu suo:quia virtus informatiua figuram conferens pueri ante quintam septimanam post receptionē seminis in matrice non agit in ipsum semen ad informationē. Et hoc verum est si puer debeat nasci in septimo mēse:qz si i nouo vel decimo debeat nasci/nō incipit informatiua agere vsqz i septima septimana:sic dicit Macrobi⁹. Nomē dico/ d Qō nemo/ifidelis/ e Nouit:vere degustādo eⁱ⁹ sapoꝛis dulcedinē: f Nisi ipe:ꝛ sui p eū. Uel nemo nouit/plene/nisi ipse Gen.xxxij.g. Cur quęris nomen meum quod est mirabile. Esa.liij.c. Generationem eius quis enarrabit:

a eⁱ⁹ diadēmata multa :hābēs
b nomē scriptū qō nēmo nōuit
c nisi ipē. Et vēstitus erat veste
d aspsa sāguie ꝛ vocabat nomē
e eⁱ⁹ verbū dei. Et exercit⁹ q̄ sūt
f i cęlo sequebāt eū i equis albis:
g vēstiti byssino ālbo ꝛ mūdō:
h ꝛ de ōre ipsi⁹ pcedit gladi⁹ ex
i vtraqz pte acut⁹:vt i ipō pcuti
k at gētes. Et ipē reget eās i vga
l ferrea:et ipse calcat tōrcular
m vini furoꝛis irę dei oipotētī.

g Et vestitus. Tertia pticula tertię ptis hui⁹ totius. Et vidi cęlum ꝛc. vbi ostendit per quid christus hūc effectum est cōsecutus:quia merito passionis. Unde dicit: Et vestitus erat veste aspersa sanguine:Ad litteram passa carne. Esa.lxiij.a. Quare rubrum est indumentū tuum: Et respōdet Esa.lix.d. Indutus est vestimentis vltionis:et hoc fuit in incarnatiōe:ꝛ opert⁹ est quasi pallio cęli:hoc fuit i passione. Uel Uestem aspersam sanguine: vocat martyres:
Ps.78. qui suum sanguinem fuderūt ꝓ domino. Ps. Effuderunt sanguinem ipsoꝝ ꝛc. Et Gen.xlix.b. Lauabit in vino stolam suam ꝛ pallium suū in sanguine vuę. h Et vocabat nomen eⁱ⁹ verbū dei:quo deus pater omnia fecit. Hoc ē verbum quod dixit:ꝛ facta sunt omnia.ſ.per ipsum: Joh.j.a. Itē hoc est verbum qō patrem occultum nobis nunciauit: Joh. j.b. Unigenitus filius qui est in sinu patris nobis enarrauit illū. Et Joh.xvij.a. Pater manifestaui nomen tuū hominib⁹ quos dedisti mihi de mundo. i Et exercitus. Quarta particula :vbi ostendit qui sunt participes illius effectus dicens:Et exercit⁹/martyrū vel oīm fideliū: k Qui sunt in cęlo.i.ī ecclesia ꝛ numero ꝛ merito. Uel i Exercit⁹:nō qui sunt in pace ꝛ requie ꝛ ocio:sed sūt in militari exercitio/pugnantes contra mundum/carnem ꝛ diabolum:ꝛ hoc non pro terrenis vel vanis:sed k Qui sunt in cęlo.i.ꝓ cęlestib⁹ habendis:quia regnum dei vim patit ꝛ violenti rapiūt illud: Matth.xj.b. Hi inquā/ l Sequebant eum/per viam paupertatis/humilitatis ꝛ māluetudinis:sedentes supple in Jn equis albis.i.seruantes summoperē mundiciam carnis.ē.xiij.a. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati :virgines enī sūt: et sequuntur agnum quocunqz ierit. Uel
ē.1.d. De pfalle.c. ex ore
Jn eās albis. i. ad exemplū equoꝝ: sanctorum videlicet apostolorum:qui fuerūt equi domini frenati per obediēniā: sed albi per innocen-
ē.2.g. Ps.2.

tiam ꝛ mūdiciam. Zach.x.b. Uisitauit dominus exercituum gregem suum/domum iuda:ꝛ posuit eos q̄si equū glorię suę in bello. n Uestiti byssino.i.corporibus ad iusticiam pparatis. o Albo.i.albatis per mundiciam. p Et mundo.i.mūdis per intentionem rectā. Sequit: q Et de ore eⁱ⁹. Hęc est secunda pars illi⁹ totī⁹: Et vidi cęlum ꝛc. in qua agit de potestate quā habiturus est christus in secūdo aduētu.ſ.ī iudicio. Et dicunt h duo. Primo describit quā potētiam habebit tunc christus. Secundo ostendit q nō solum in diuinitate/sed in humanitate habebit eam:ibi:Et ipse calcat ꝛc. Dicit ergo: s Et gladi⁹ ex vtraqz parte acutus.i. sententia diuina incidēs animas ꝛ corpora. r Procedit.i. procederet in die iudicij/ de ore ipsius christi.ſ. Ezech.v.a.Sume tibi gladium acutum radentem pilos.Et Ezech.xxxj.b. Gladius exacutus est. Bis dicit gladius:qz in malis:punientur ꝛ male cogitationes mentis et prauimotus corporis/vt dicit Glo.Uel hic gladius/ ſm Glo.est scientia vtriusqz testamenti. t Et in ipso percutiat gētes: in presenti:quosdam quidem ad mortem:quosdam ad vitaz: vt dicit Glo.Et hoc cōpetit vtriqz expositioni ꝓmissę:quia ꝛ gladi⁹ scpturę et gladi⁹ extremę sentētię:q̄sdā pcutit ꝛ facit timere:et ꝓpter hoc corrigunt:q̄sdā pcutit/sed pcussi non timēt sed negligūt/occidunt. v Et ipse reget eos i virga ferrea:id est inflexibili iusticia. Hoc refertur ad futurum: Eccls. xj.b.Si ceciderit lignum ad austrū aut ad aquilonem:in quo cunqz loco ceciderit ibi erit. Modo quidem virga christi lignea est vel viminea:sed tunc erit ferrea. Uel potest exponi ō Moraliter
pręsenti moraliter: vbi sancti ducunt de virtute in virtutem ꝓ diuinā correctionē:mali vero de vitio in vitiū. Unde flagellū domini quo hic regit/sanctis est virga correctionis:sed malis ferrum obstinationis. x Et ipse calcat ꝛc. Hic ostendit q hanc potentiam habebit christus etiam in humanitate/ostendēs primo causam huius: quę est: quia moriens in carne mortem destruxit/et resurgens vitam reparauit. Per torcular/autem/ vini furoꝛis ꝛ irę/intelligitur pęnalitas opprimens:quam contrahimus a peccato primi hominis. Et hęc est duplex:scilicet moꝛs ęterna ꝛ moꝛs temporalis. Prima est vinum furoꝛis:sed secūda vinum irę. Primam destruxit re:quia modo sancti euolant in cęlum. Secundā destruxit dupliciter: Jam re in seipso:sed spe in nobis. Dicit ergo: ꝓ
Et ipse calcat. Potest continuari ad pręcedens sic:merito puniet tunc malos:qui in pręsenti potuissent euasisse mortem si voluissēt: Et.i.quia:ipse calcauit/destruxit.ſ.aut re aut spe. y Torcular vini furoꝛis irę:id est moꝛtē ęternam: quę dicit furoꝛ. Et moꝛtē temporalē:quę dicitur ira. z Dei omipotentis. Hoc dicē quia iusto iudicio ex pcto ꝓmi hois venire iudicauit. Uel torcular potest dici fomes peccati:et hoc quia animaz deprimit: vnde dicitur lex membroꝝ. Et dicit vini:quia per aliquam delectationez trahit et decipit/ per cuius dominium continuata fuit ira dei in totum genus humanum. Et furoꝛ/ ſm Glo.cōtinuatio est irę donec ipsum calcauit dominus debilitādo per virtutem passionis sue. Un Moraliter
de Esa.lxiij.a.Torcular calcaui soꝝ. Moraliter aūt Torcular.ſm Glo.dicitur tribulatio/ ī qua dominus dum positos sanctos calcat/in gratia eos ampliat :vt de vino furoꝛis
& et irę fiant vinū repo-

¶ et ire fiant vinum reponendum in cellario dei. a ¶Et habet in vestimento suo. Hic ponit effectum cause quā premisit: et quasi concludit: q̄ qz sic torcular calcauit: meruit in humanitate habere potestatē iudicādi. Unde dicit: ¶Et habet in vestimēto: id est in hūanitate: b ¶Et: idē c ¶In femore suo. i. in carne vel hūanitate: quā habuit ꝓpagatā ex patrum progenie quę per femur significatur: habebat: d ¶Scriptum: indelebiliter hoc quod sequitur. e ¶Rex regum et dominus dominantiū: quasi ꝑm humanitatem rex et dominus ē omnium dominorū. Un

a Et habet in vestimēto z in fē
b c more suo scriptū: Rex regū
d e et dominus dominantiū. Et
f g vidi vnum angelum stantem
h i in sole: et clamauit voce ma
k l gna dicens omnibus auibus
m n quę volabāt per mēdium cę
o p li: Venite z cōgregamini ad
q cenā magnā dei: vt mādūce

r s tis cārnes regum z cārnes tri
t bunorum z cārnes fortium z
v cārnes equorum ēt sedentiuz
y in ipsis: z cārnes omniū libe
z a rorū ac seruorum ēt pusillor
b c ac māgnorum. Et vidi bestiā
d e et rēges terre z exercitus eor
f cōgregatos ad faciēdū ꝓliuz
g h cū illo q sedebat i eq̄ z cū exer

S.17.d. 1.Timo.6.c.

Ps.49.

Moraliter

gredi in illam requiem: aspirātes ad martyrium: vt sic ꝑ multas tribulationes sequant dominum: et tandem introducant in regnum. Hec tria detulerunt explorantes de terra promissionis ad populum qui erat in pharan: sicut legitur Numeri xiij. Vel q̄ volāt: spūali intelligētia: per mediū cęli: id est ꝑ concordiam noui et veteris testamenti: sicut faciunt sancti p̄dicatores: quia hęretici sunt in extremis. Unum tamen extremum tenent iudei: q̄ non recipiunt nouū testamētū. Aliud extremum tenent hęretici: qui non recipiūt vetus. Unde qz sunt in extremis: cū virt⁹ sit in medio: extrema eorū luct⁹ occupabit: Prouerb. xiiij. b. Et q̄d dicūt p̄dicatores: vl q̄d dic angel⁹: Hoc. s. n ¶Venite: ꝑ fidē: o ¶Cōgregamini: per bonā opationē: Vel n ¶Venite: bñ operādo. Jaco. iij. b. Appropinquate deo. o ¶Et cōgregamini: ꝑ fidei et spei z charitatis vnitatē. p ¶Ad cenam magnā †dei: intransitiue: id est ad ipsum † deū qui erit cęna z refectio magna vobis. Ipse em̄ est panis viuus qui de celo descendit Joh. vj. d. q ¶Ut manducetis: delectādo: non in pęna: sed in dei vindicta. r ¶Carnes regum: id ē maiorū i dignitatibus sęculi: s ¶Et carnes tribunorum: inferiorum in potestate z nobilitate. t ¶Et carnes fortium: in corpore vel mediocriū in potestate. v ¶Et carnes equorum. i. subditorum alijs. x ¶Et sedentium in ipsis: scilicet ꝓlatorum ecclesiasticorum. y ¶Et carnes liberorum: id est eorū qui a iusticia sunt liberi: quales sūt multi clerici qui faciunt suam libertatem velamen malicię: z ¶Ac seruorum peccati scilicet. a ¶Et pusillorū. i. accidiosorum: quales sūt multi religiosi. b ¶Ac magnor⁹: per elationē superbię: aut sua reputatione. Et hoc totū sumptū est de Ezech. xxxix. d. Dic omni volucri cęli z vniuersis auibus cūctisq̄ bestijs agri: Conuenite: concurrite: ꝓperate vndiq̄ ad victimā meā: quā ego immolo vobis: victimam grandem super montes israel: vt comedatis carnes z bibatis sanguinem: carnes fortium comederis et sanguinem principum terrę bibetis: arietum: agnorū: taurorum z altilium z pinguium omnium: z comedetis adipē in saturitate: z bibetis sanguinem in ebrietate de victima quā ego immolabo vobis: z saturabimini sup mensam meā de equo et de equite forti: et de vniuersis viris bellatoribus: ait dominus deus. c ¶Et vidi bestiam z̄c. Hęc est secunda ꝑs huius capituli: et etiam secunda pars huius visionis quę incępit. xvij. ca. Et agitur in hac parte specialiter de pęna antichristi z suorum. Et dicuntur hic quatruor. Primo causa pęnę antichristi et suorum: quę est pugna eorum cōtra dominū. Secūdo pęna quę est mors ęterna: ibi: Et apprehensa est bestia z̄c. Tertio modus pęnę: qui est q̄ viui sunt cruciati: ibi: Viui missi sunt hi duo in stagnū z̄c. Quarto gaudium sanctorum de eorum dānatione: ibi: Et omnes aues saturate sunt carnib⁹ eorum. Dicit ergo: Et vidi bestiam: id est antichristum crudelem et effrenatū. d ¶Et reges terrę: id est apostolos et⁹ sola terrena quęrentes. e ¶Et exercitus eorum: id est oēs ei seruientes. f ¶Congregatos ad faciendum ꝓlium cum illo. i. contra illum. g ¶Qui sedebat in equo: id est contra christum. h ¶Et cum exercitu eius: id est contra exercitū eius: scilicet contra sanctos. Dan. xj. f. Magnificabitur aduersus omnem deum: id est aduersus sanctos: z aduersus deum deorum loquet magnifica: et dirigetur donec compleatur iracūdia. Hoc autem pęlium erit per tria: scilicet blasphemias/persecutiones et miracula: Matth. xxiiij. b. Surgent enim pseudo christi et pseudo prophetę: et dabunt signa magna et prodigia.

Ar. magni Ar. magnū dei

a Et apprehensa est. Secunda pars vbi dicitur pena. b Et apprehēsa est bestia: id est ꝛternaliter punita. b Et cum illa pseudo pphete: qui bona futura promittebant credentibus in bestiā. c Et qui fecit signa coram ipo. id est quicunq. Et dicit singulariter ꝓpter vniformitatē intētionis prauę: quā habebunt oēs illi. Unde ꝛ sequit: d Qui/bus/signis. s. seduxit. i. seorsum a via vitę duxit: eos qui acceperūt characterem bestię/credentes in eā. e Et qui adorauerūt imaginē eius: sicut iudęt: qui eum recipient ꝛ dicent esse messiam suum: scōm qđ prędixit eis dominus Joh. v. g. Si alius venerit in nomine suo/illum recipietis. De huius pena dicit Hiere. lj. c. In persona domini: Ecce ego ad te mons pestifer ait dominus: qui corrumpis vniuersam terram: extendam manum meam super te ꝛ euoluā te de petris/ꝛ dabo te in mōtem combustionis/ꝛ nō tollam de te lapidem in angulum ꝛ lapidem in fundamento: sed perditus eris in ꝛternum/ait dominus. f Uiui missi sunt. Tertia pars vbi ostenditur modus pnę: quę maior erit ꝙ aliorum/ad similitudinem illius qui viuus comburitur. Dicit ergo: Uiui missi sūt hi duo: scilicet bestia et pseudo ꝓphetę: vel illi qui ꝓuidebant futura: et illi qui facient mirabilia. Missi sunt viui: Ecce modꝰ pnę ꝛ immensitas. g In stagnum: Ecce pnę imobilitas. h Ignis: Ecce ardor ie extinguibil. i Et sulphuris: Ecce fetor intolerabilis: Et per hęc duo: ignē. s. ꝛ sulphur notatur pnę ꝛternitas: qz sulphur habet potentiā ꝓximā igni: Et vnde igni cōiunctū sulphur ꝙsi semp ardet. Uiui itaq dicunt eē missi: qz ex certa malitia illi maiores peccabūt. k Et cęteri ꝛc. Deinde subiūgit de pena minorū: ꝙ qđē minor erit: quia minus peccauerunt. Et recto ordine ligat fortem. i. antichristum/et deinde diripit vasa eius: Matth. xij. c. Quomodo potest quisq intrare in domum fortis ꝛ vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem et tunc vasa diripiet. Dicit ergo: Et cęteri/scilicet sequaces eius. l Occisi sunt: id est occidentur in gladio: id est in ictu gladij. n Sedentis super equum qui/gladius scilicet procedit de ore ipsi: id est sententia: quā in die iudicij ꝓferet christ. Uel ꝝm Glo. k Cęteri/scilicet q non adhęrebūt ei: l Occisi sunt: bona occisiōe: qz mūdo mortui sūt ꝛ viuūt deo. m In gladio: id est pro timore gladij: id est sententia iudicij: ne cadat super eos. Job. xix. d. Fugite a facie gladij: quoniā vltor iniquitatum est gladius. o Et omnes aues. Hoc est quartū vbi ostendit gaudium sanctorum de vindicta malorū/dicens: Et oēs aues: id est sancti oēs p Saturatę sunt de carnibus eorum: id est delectati sunt videndo pnas eorum: non inquātum pna sed inquātum dei vindicta. Ps. Letabitur iustus cū viderit vindictā ꝛc. Ps. 57.

a citu eius. Et ꝓprehensa ē bestia/ꝛt cū illa pseudo prophęta/et qui fecit signa coram ipso/quib⁹ seduxit eos qui acceperūt characterem bestię: ꝛ qui adorauerunt imaginē ei⁹. f g h i Uiui missi sunt hi duo in stagnum ignis ardētis ꝛ sulphū k l m n o p q r s t v ris: ꝛ cęteri occisi sunt in gladio sedētis sup equū q̄ pcedit de ore ipsi⁹: ꝛ oēs aues saturatę sūt carnib⁹ eor⁹.

Expositio Ca. XX

T vidi angelum descendentem de cęlo ꝛc. Tertia pars huius visionis sextę: in qua agitur specialiter de damnatione diaboli. Et diuiditur hoc capitulum in quattuor partes. In prima ostendit a quo damnabit diabolus/quia a christo: quia qui in humili aduentu potuit illum ligare quātum voluit/glorificatus eundem omnino destruere poterit: sicut dicit Glo. In secunda parte ostendit causam damnationis eius qui est abusus potestatis: ibi: Et cum consummati fuerint ꝛc. In tertia ostendit specialiter dānationem et pnā quam ex hoc sibi acquiret: ꝙ et antichristū et eius satellites et exercitum ad persequendum ecclesiam et congregabit ꝛ armabit: ibi: Et descēdit ignis a deo ꝛc. In quarta generaliter ostendit eius damnationem et totius corporis sui pnam quam ex hoc consequetur/quia communiter omēs decipit: ibi: Et vidi thronum magnum ꝛc. Et modo coniungitur in pena cum bestia et pseudo prophetis: modo cum omnibus alijs/quia magis luet et sustinebit cunctis: quia ipse omnes decepit. In prima parte sic procedit: Primo agit de ligatiōe diaboli facta a christo in primo aduentu: quādo. s. venit humilis ostēdens ꝙ quid et quā to tempore eū ligauit. Secūdo oñdit q̄nta libertas bonorū secuta sit hāc alligationē diaboli: ibi: Et vidi sedes ꝛc. Prima ps habet duas. Primo enim ostendit christum in humilitate aduentus primi habuisse potentiam alligandi fortem: secūdo vsum vel effectum illius potētię subiūgit: et hic vsus fuit alligatio diaboli: ibi: Et apprehendit draconem serpentem antiquū ꝛc. Dicit ergo. q Et vidi angelum: id est christū/ r Descendentē de cęlo: id est intantum se humiliantem/vt de solio maiestatis suę veniret induere saccum mortalitatis nostrę. Hic est ros in vellus gedeonis descendens/area sicca manēte: Judic. vj. g. Hoc vellus fuit beata virgo: quę plena fuit humore gratię et sicca ab humore culpę. Hic descensus significatus est Dan. lij. e. per angelum descendentem in caminum ignis/qui tres pueros illęsos conseruauit ab exustione ignis/faciens mediū fornacis q̄si ventū roris flantē. Fornax erat infirmitas nostra ꝛ pęnalitas quā christus assumēs oēs fideles qui significantur per tres pueros a temptatione peccati sufficienter cogente liberauit. Primum autem fornacis: id est tribulationis fuit asperitas: vltimum cōtinuitas: sed medium spes/quę asperitatem coniungit continuitati: quia propter spem futurę retributionis libenter patimur continue: hic ros id est spes futuri obuians homini in tribulatione lassato confortat eum et humilem reddit. Eccli. xliij. c. Obuians ros ab ardore venienti: humilem efficiet eum. Sequitur: s habentem: quasi sic vidi christum humilem: et tamen/habentem clauē: id est potestatez abyssi: id est super abyssum. i. super diabolum. Et hęc potestas est: quia nō potest ꝛquire diabolus nisi quātū deus ꝓmittit. ē. ſ. d. Et habeo claues mortis ꝛ inferni. Habentem per se: quia naturaliter: sed nō a se: quia q̄cq̄d habet filius habet a patre. Diabol⁹ aūt potestatē habet sed nec ꝓ se nec a se. Unde ē. ix. a. Vidi stellam de cęlo cecidisse: id ē diabolum: ꝛ data est ei clauis putei abyssi. Crux etiam clauis dicit. Esa. xxij. f. Dabo clauem dauid super humerum eius: et hoc quia aperuit paradisum et clausit infernum. ē. ij. c. Qui aperit ꝛ nemo claudit ꝛc. Nec solum super diabolum habuit christus potestatem: imo ꝛ sup omnia. Unde sequitur: Et habentem. s. t Catenam magnam. i. ineuitabilem potentiam qua constringit omnia/sicut dicit Glo. v In manu sua: id est in operatione passionis: vbi absconde batur fortitudo sua et potētia/qua tū diabolus latenter ligabatur. Unde Habacuk. iij. a. Ibi. i. in cruce abscondita est fortitudo eius: ꝛ ante faciem eius ibit mors: id est diabolus: quē non latuit virtus passionis: quia per eā religatus fuit sicut statim dicitur hic. ꝛ Et apprehendit ꝛc. Notādū ꝙ ē triplex catena. Prima ineuitabilis dei potētia vt hic: Habentem clauem abyssi et catenā magnam. Item per catenas significant peccata. Leuit. xxvj. b. Confregi catenas ceruicum vestrarum vt incedere tis erecti. Item pęnitentia. Hiere. xxxij. d. Catenas lineas contriuisti: ꝛ id est pęnitentiam leuem facere noluisti: facies pro eis catenas ferreas: id est incurres pęnam durā et indissolubilem inferni. Et apprehendit ꝛc. Ostensa

De pe. dist. 2. si enim añ. f. ibi: de celo cecidit lucifer

Ā

ē christi potentia:

christi potentia quam tam supra diabolū q̄ supra omnia: ponit vsum illius potentię/scilicet alligationem diaboli quam fecit in primo aduentu dicens: Et apprehendit/christus.s.i. peccasse ostendit dum se īmunem a peccato diabolus occidit/ vt dicit Glo. a Draconem: propter violentiam nocendi quam pr̄ habuit. b Serpentem: ppt fallaciaz/qua modo vtit. c Antiquū: quia a principio nocere incepit. Job. viij. f. Ille bomicida fuit ab initio. d Qui est diabolus: fluens in eos q̄ sunt deorsū/nō quę rentes quę sursū sūt: sed quę super terrā. e Et sathanas: semper homī aduersans. Unde quinq̄ nominibus hic nominatus est/propter quinq̄ sensus quos ipse corrumpit. Dicit. ix.f. Mors intrauit per fenestras. f Et ligauit eum: id est priorem potestatem diminuit. g Per annos mille: id est vsq̄ numerus electorum sit completus. Totum enī tempus electorum significatur per mille. Componit enim ex denario triplici. Est enī mille decies/decē deciēs: t significat electos: qui in statu triplici impleuerunt decalogū: scilicet vel in lege naturę vel in lege scripta vel in euāgelio. Sed contra hāc expositionē videtur esse illud q̄d dicit iam statim: q̄ oportet illum solui modico tempore/scilicet tempore antichristi: et tūc nondum erit impletus numerus electorum. Solutio. Tempus quo soluetur erit modicum respectu totius temporis quo numerus electorum completur: propter hoc potest dici q̄ pars illa modica non facit compositionem cum toto. Sic enī solet facere scriptura vt p synecdochen a maiori parte denominet totum t aliquando a minori. Hoc significatum fuit Tobię. viij. a. vbi raphael alligauit demonium in superioribus partibus deserti. Raphael christus: qui est omnium medicina. Eccī. xxxviij. a. Altissimus de terra creauit medicinā: id est de beata virgine christum: quę fuit terra dās fructum su-
Ps. 1. um sicut dicit Pſ. Dedit quidē non reddidit: quia terra quę semen recipit/non dat fructum/sed reddit: ipsa vero sine virtuli semine t concepit et peperit. Eccī. xliij. c. Medicina omniū in festinatiōe nebulę. h Et misit eum in abyssum: Hoc est q̄ electus a fidelibus cēpit atrocius dominari in malis: vt dicit Glo. Unde Matth. viij. d. Si eijcis nos hinc/mitte nos in porcos. i Et clausit: id est licentiam egrediendi ei prohibuit: nisi occulto iudicio viam egrediendi concedat. Job. xxxviij. a. Quis conclusit quasi ostijs mare: id est diabolum: Christus cuius primū ostium fuit incarnatio: secundum ascensio. k Et signauit: id est signum crucis posuit quo a fidelibus repellit. Deu. xxxij. c. In baculo meo. s. crucī transiui iordanem istum/scilicet impetum passionis: t nūc cū duabus turmis regredior/vna. s. angelorum t alia hominum quā abstulit diabolo. Vel signauit: quo ad sciētiam: quia ante passionem christi sciebat de omnibus q̄ descenderent ad infernum/modo autem nescit: quia etsi multos videat esse in peccatis: tamen ignorat vtrum eos habebit. Signauit dico/ t hoc l Super illū: hoc dicit vt ostēdat illū nihil omnino posse nisi ex dei p̄missione. m Ut non seducat amplius gentes/donec consūmentur mille anni: id est vsq̄ ad illud tempus quo veniet antichristus. Sed nonne modo seducit multos? Solutio sic: Sed occasionaliter tm̄ et non causaliter. Non enim potest super homines aliquid nisi ipsi velint: Sed ante aduentum christi sic seducebat omēs/q̄ nullus erat qui non descenderat ad infernum propter peccatum primi hominis. n Et post hoc oportet: quia sic deus constituit t voluit illum solui: id est eius potestatem sicut prius habuit sibi relaxari: sed tamen modico tempore: non est ergo timendus dicit Glo. o Et vidi sedes t sederūt super eas t iudicium datum est illis. Secunda pars primę partis capituli: in qua ostendit quanta libertas data est ecclesię post alligationem sathanę. Ipso enim ligato soluta est nostra ligatura. Quę erat duplex. Prima quia nō poterant
B
bñ opari sicut post. Secunda quia omnes descendebāt ad infernuz. Et sm hoc hęc pars habet duas ptes. Primo enī ostendit q̄ ecclię reddita est libertas bene operandi. Secundo q̄ eidem est reddita libertas in paradisum intrādi: ibi: Et animas decollatorum ppter testimoniū iesu. Libertas autem bene operandi consistit in bona ordinatione p̄latorū ad subditos: t ecōuerso: quę. s. ordinatio est quando bene iudicant et regunt p̄lati: et econuerso prompte et humiliter obediunt subditi. Unde dicit: Et vidi ligato scilicet draconē/ p Sedes. i. fideles sbditos/paratos portare maiores/ et obedientiā. q Et sederūt super eas/ maiores. s. et p̄lati bene regendo. r Et iudiciū: id est auctoritas iudicandi. s Datū est. i. data p̄latis. s. a deo. Roma. xiij. a. Non est enim potestas nisi a deo. Vel iudicium datum est: id est discretio et executio iudicij iusti. Si sic ordinata esset nostra ecclesia/ipsa terribilis esset vt castrorum acies: Cant. vj. a. Sic fuit tempore moysi pro magna parte. Sic etiam fuit in primitiuo statu gratię. Unde Cant. j. c. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilaui te. Si sic se haberent adinuicem p̄lati et subditi/ posset dici ecclesia equitatus domini: armata et ordinata contra currus pharaonis: id est diaboli. Sed quia p̄dicta in multis deficiunt: propter hoc frequenter aut non pugnant aut in pugna deficiunt. t Et animas. Hic ostendit secundam libertatem: quę est/q̄ animę sanctorum modo possunt intrare cęlum q̄d non erat prius. Unde dicit: Et vidi/animas decollatorum ppter testimonium iesu: id est quod perhibuerūt humanitati christi: contra arrium. v Et ppter verbum dei: id est propter testimoniū q̄d phibuerūt verbo dei: id est diuinitati christi: cōtra sabellium. Hi sūt maiores sancti. s. apli et martyres: q̄ añ reges t p̄sides ducti sunt in testimoniū iesu christi. s. t hoc illis. i. ꝫ illos q̄ ducebāt eos. vl ꝫ reges añ q̄s ducebant: et gentib⁹. s. alys. Et licet sic testificati sūt: tm̄ nō sunt recepti. Unde in p̄sona eorum dicit dominus: Joh. iij. b. Quod scimus/experimēto fidei loquimur: t q̄d vidimus testamur: t testimonium nostrum nō accipitis. j. Joh. j. a. Q̄d fuit ab initio: quod audiuimus q̄d vidimus oculis nostris: q̄d perspeximus t manus nostrę contrectauerunt de verbo vitę: t vita manifesta est: t vidimus t testamur t annūciamus vobis vitam eternam. x Et qui non adorauerunt bestiam. i. antichristū in se: eorū iuple vidi animas: y Nec imaginem eius. i. ipsius apostolos. z Nec acceperunt characterem eius: id est signuz in frontibus: vel litteras eius quibus quasi inducti aperte recognoscerēt se ei⁹ fideles esse. a Aut in manibus suis: id ē qui operatione non se gesserūt seruos suos et fideles bestię. Hi sunt sancti qui non transierūt per martyrium. Horum. s. et maiorum sanctorum et minorum vidi animas. Et quid vidisti de eis? Hoc. s. vidi: quia b Et vixerunt/vita glorię. c Et regnauerunt: in regno q̄d est sine fine: et hoc a Mille ānis: id est in eternum. Per hoc enim non excludit maiorem numerum. De hoc enī obiciūt iudei/q̄ si verum dicit Johannes ergo post mille annos terminabitur regnum christi. Solutio: Expone sicut tā dictū ē. Vel potest dici et melius/q̄ loquitur hic de gloria animarum tm̄ quā habent ante receptio/

 nem suorum corpo/

nem suorum corpoꝝ: quę recipient quādo erit impletus numerus electoꝝ. Totum autem tempus quo debet impleri numerus electoꝝ significat̄ per mille; sicut supra diximus.

a **Cum christo**: non dicit sub christo: vt maiorem gloriam sanctoꝝ exprimat. Reuera em̄ erunt sub christo: ꝛ hoc erit maxima gloria eis subiici cui debent/ et sicut debebunt sine pugna ꝛ repugnantia animarum ꝛ coꝝpoꝝm. Tunc vere poterūt dicere illud Ps. 83. Ps. Coꝝ meum et caro mea exultauerunt in deum viuum: **Vel cum christo**: id ē quādiu christꝰ: ꝛ sic significatur perpetuitas regnandi. Et notandum q̄ non dixit: Viuent ꝛ regnabunt in futuro: sed **vixerūt ꝛ regnauerunt**/ vt dicit Glo. quia iam p̄sentialiter cum christo regnant et viuunt in animabus/ ex eo tempore quo p̄o christo interfecti fuerunt. Et hoc contra quosdam hereticos qui dicunt q̄ nullus intraturus est/ nec in paradisum nec infernum ante diem iudicij. Vel **vixerunt ꝛ regnauerunt**/ referunt ad p̄sens seculum: vbi cum christo vixerunt vita fidei et gratię. Job. xj. c. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit opinione malorum: qui reputabant fidem stulticiam/ in primitiua ecclesia. j. Corinth. j. c. Gētibus autem stulticiam: Sicut modo multi bonam operationem reputant stulticiam: tamen etsi aliter reputetur a malis: viuēt vita gratię in p̄senti/ ꝛ vita glorię in futuro. **Et regnauerūt**/ diabolum mundum ꝛ carnem deuincendo. Heb. xj. f. Sancti per fidem vicerūt regna. Unde q̄ dicit Glo. Ex quo interfecti sūt ꝛc. exponendum est nō ex quo tempore vt prius diximus: sed sic: Exquo interfecti sunt: id est hoc apparet ex hoc q̄ p̄o christo interfecti sunt. Et

b **Ceteri mortuorum**. i. illi inter mortuos qui non fuerūt de p̄dictis. c **Non vixerunt**: Dinus dicit ꝛ plus intelligit: id est pena ęterna puniti sunt in animabus tm̄. d **Donec consumentur mille anni**: id est tempus totum quo debet numerus electoꝝ impleri: et tunc resument coꝝpora vt puniātur in ęternum cum illis: ſm q̄ dicit Amos. iiij. a. Per aperturas exibitis altera contra alteram: id est anima contra coꝝpus: et p̄cipietis in armon. i. in penā ęternā. Et ſm hoc li donec ponitur exclusiue. Vel p̄t poni inclusiue sic: **Ceteri mortuorum**: id est qui modo sunt mortui in anima per peccatum. **Non vixerunt**: id est punient: **Donec consumētur mille anni**. i. ꝛ tunc et post pęnę eoꝝ non cessabunt. Simile. j. Reg. iij. a. Heli nō poterat videre lucernā dei ante̅ę extingueretur: id est nec tunc nec post. Et Matth. j. d. Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: id est nec ante illud tempus nec tunc nec post illud. Hic autem ostendit qui sunt qui carebunt illa libertate: illi videlicet qui nec morientur martyrio nec in fide: sed contrarij erunt vtriq̄.

e **Hęc est resurrectio prima**: id est talis vt dictum est. s. ligato diabolo boies possunt a peccato resurgere per pęnitentiam: et qui bene viuunt per gratiam in fine euolant ad cęlestem patriam: ꝛ tunc in anima statim fruunt beatitudine ęterna: sicut dicit Glo. In prima ergo resurrectiōe ās tria sūt. Exitꝰ a pctō per pęnitētiā vel p̄incipientē gratiā. Itē p̄fectꝰ in bono vel exitꝰ a difficultate peccati ad facultatē bñ opandi p̄ p̄ficiētē gr̄am: vel exitꝰ a mūdo vel a carcere coꝝpis per consummantē gratiam: quādo. s. anima recipitur in cęlo. Quo ad duo: primo est liberatio non in toto/ sed solum in anima: nec a toto/ quia a culpa ſ nō a pęna. Quo ad tertiū est liberatio a toto: quia ꝛ a pęna ꝛ a culpa: sed nō in toto: quia nō dum in coꝝpore/ sed solum in anima. Secunda resurrectio erit in die iudicij ꝛ tunc erit plena liberatio: quia et in toto. s. anima et coꝝpore: ꝛ a toto: quia ab omni ꝛ culpa ꝛ pęna.

f **Beatus ꝛ sanctus**. Hic determinat dignitatem resurrectiōis dicens: Beatus: ꝓpter gloriam beatitudinis ęternę: quā iā consecutus est: et sanctus/ ꝓpter securitatem non amittendi quod habet. Beatus inquam et sanctus est ille/ g **Qui habet partem in resurrectione prima**: ipse em̄ iam securꝰ est de secunda. Et bñ dicit partem: quia illa resurrectio scilicet prima est ſm partem: quia ſm animam tm̄. Secunda autem fiet ſm totum: quia ſm coꝝpus et animā. Quare autem beatus et sanctus ostendit dicēs: h Et in his: quasi vere beatus ē: quia in his qui tales sunt q̄ habēt ibi partē: i **Secūda mors nō habet potestatē**: id est mors gehēnę quę sequitur ad mortem culpę sicut ēt causa effectus. Prima igitur mors ēst culpa in qua homo obligat pęnę: ꝛ secunda est gehenna in qua cruciabitur sine fine: ꝛ hęc mors nō naturę erit defectus/ sed glorię. Pęna em̄ cōtinue contra naturā pugnabit intantum q̄ desiderabit natura mori et deficere: sed non poterit. Unde. ē. ix. a. Et datum est illis ne occiderent eos: sed vt cruciarent mensibus quinq̄: ꝛ cruciatus eoꝝ vt cruciatus scoꝝpij cum percutit hominem. k **Sed erūt**

Ezech. 38. c.

Ecce alia causa quare beatꝰ et sanctꝰ. s. laus dei continua ꝓ adeptione gloręę ęternę: sicut prima fuit fuga mortis ęternę cōtinua. Quasi nō nocebit eis mors ętna: **Sed** ecōuerso **erūt sacerdotes dei ꝛ christi eiꝰ**: id ē deo laudes offerēt tanq̄ salutis ęternę auctori: ꝛ christō homini tanq̄ ministro nostrę redemptionis. Hec solum laudabunt vel ad tempus laudabunt: imo/ l **Et regnabūt cū illo mille annis**. i. in ęternum: quia per mille potest intelligi ętternitas ad quā peruenitur post cōsummationem iusticię. Vel ſm Glo. quę hoc exponit de p̄senti. **Regnabunt cum illo**. i. cum deo homine seipsos bñ regentes ꝛ alios: m **Mille annis**. i. toto tē poꝛe a passione christi vsq̄ ad finem seculi/ vel vsq̄ ad aduentum antichristi. Vel hoc intelligitur de regno ꝛ fęlicitate animarum: que vsq̄ in finem seculi tm̄ erit in gloria sine suis coꝝpoꝝibus: et postmodū cum coꝝpoꝝibus in ęternū. n **Et cū cōsūmati fuerint ꝛc̄**. Secunda pars huius capituli in qua ostendit causam damnationis diaboli: quę est abusio collatę sibi p̄tātis. Et dicūt hic tria: Primo de relaxatione potestatis diaboli/ cū dicit: **Soluet**: Secundo de abusione relaxatę potestatis: ibi: **Et exibit**. Tertio q̄ in sanctos nō permittet p̄ęualere nec dominari/ sicut ipse desiderabit: ibi: **Et circūierunt castra ꝛc̄**. Dicit ergo. **Et cū cōsummati fuerint mille anni**: id est tempus p̄sentis seculi: o **Solue ſ sathanas de carcere suo**. i. relaxabit eius potestas quę modo ligata est in coꝝdibus reꝛoboꝝ qui eiꝰ sunt carcer ligatꝰ est/ ne tm̄ noceat ēctū vellet. Sed quid est qō dictū est: Mōne ipse soluet in tpe antichristi/ Cōstat q̄ sic: Ergo saltez tribus annis et dimidio ante finem seculi: quomodo ergo expositū est post mille annos. i. post finē seculi: Sol. Uerus est q̄ soluet tpe antichristi saltē tribus annis ꝛ dimidio ante finē mundi: sed quia illud tēpus est parua pars tpis totius seculi: ꝓpter hoc nō excipit illud Iohannes: ſm morē scripturę quę sic consueuit facere. s. non excipere vbi est paruus nūerus respectu maioris. Ita videt Aug̃ dicere: i. xx. libro de ciuitate dei: capꝰ. xiij. p **Et exibit**. Hoc est secundū vbi ostendit abusū potestatis diaboli relaxatę. Primo i occulto. Secūdo in publico: ibi: **Et ascenderunt ꝛc̄**. Dicit ergo. Et solutꝰ exibit/ in actū potestatis exercēdo populos. Miere. iij. b. Dicē dit leo de cubili suo/ ꝛ p̄do gentiū se leuauit: egressus est de loco suo/ vt ponat terrā tuā in solitudinē. q **Et seducet**. i. a christo ad se ducet. r **Gētes quę sūt sup ātuor angulos terrę**. i. aliqs de gētibꝰ: sic cū dr̄ oēs. i. de oibꝰ aliqs. s **Gog ꝛ magog**. de his Ezech. xxxviij. a. Et sūt diuersę opiniones de istis

nones de istis. Dicunt enī quidam iudeorum q̄ sunt duę gentes quę habitant in oriente: quę in fine ſeculi venient cōtra hierusalem vt expugnent eam: sed a suo messia deuincent: & tunc reędificabit hierusalem ciuitatem auream. Alii dicunt q̄ sunt decem tribus vltra montes caspios incluſę: nō ita tamē quin bene possent exire si pmitterent: sed non permittunt a regina amaçonum: sub cui⁹ regno et dicione viuūt. Has dicunt iudei in fine ſeculi exituras & venturas in hierusalem: & cū suo messia eccleſiam destructuras. Et bene decem tribus per gog et magog designantur: quę primo fuerunt de tecto quarum tribuū: quādo adhuc eis erāt vnitę: sed diuiſę ab eis exierunt de tecto earum & fecerunt sibi tectū. Dicunt et tertiū q̄ per has intelligit exercitus antichriſti: qui in fine ſeculi veniet expugnare eccleſiam. Per gog: illi qui habitant in tabernaculis: per magog: illi qui in ciuitatibus. Scōm Glo. per gog: illi p quos latenter diabolus perſequit fideles. Per magog: illi per quos aperte: vel idem qui tempore antichriſti prius occulte & postmodū aperte eccleſiam perſequēt. Scōm Aug⁹. Gog refertur ad gentes: et magog ad diabolū. Gog enī interpretatur tectum: & magog: de tecto. Tectum autem & domus diaboli sūt gentes malę: et ipſe diabol⁹ quodāmodo erit extens & ſeſe efferens de domo: vt gētes sint tectū et ipſe diabolus de tecto. Ait enī Aug⁹. xx. libro de ciuitate. ca. xj. Gentes iſte quas appellat gog et magog: non sunt sic accipiendę tanq̄ sint aliqui in aliqua parte terrarum barbari cōstituti: siue quos quidam suſpicant getas & maſſagetas ꝓpter litteras horum nominum primas: siue aliquos alios alienigenas: sed per interpretationes nominum: gog tectum: magog de tecto: itelligimus gentes toto orbe terrarum diffusas. Et hoc patet per ꝟ q̄ dicit: **Super quattuor angulos terrę.** Gog enī tectum dicit: & **magog** de tecto tanq̄ domus et ipſe qui procedit de domo. Quobus igit modis vltimis potest hoc exponi. ſ. vel ſm augustinū vl⁹ de exercitu antichriſti. Et hoc verius ſm Augustinū sic construe litterā. **Seducet omnes gētes quę sūt super quattuor angulos terrę.** i. de omibus aliquos: quos faciet **gog**: id est in quib⁹ prius latitabat occulte p eos perſequendo bonos: et tandē **magog** de eis aperte procedēs et exiēs: quādo per eos aperte perſequetur bonos. Vel de exercitu antichriſti sic: et redit ad idem fere: Antichriſt⁹ de toto mūdo fere sibi acq̄ret aliquos: vel per suā ꝓsentiam: q̄ dicti sūt supra adorare bestiā: vel per apl̄os suos seductoſ: q̄ dicti sūt supra adorare imaginē bestię: vel per litteras: et illi dicti sūt habere signum eius: vel in frontibus vel in manibus. ꝟ. eodem: et. ꝟ. xiiij. a. **Hos ergo quos** sibi acquiret faciet gog & magog: quia per quoſdam eorum occulte: per quoſdam vero publice perſequetur ſanctos: vel per eoſdem: primo occulte & postea publice: Et hoc est quod sequitur: a **Et congregabit eos in prelium**: contra eccleſiam: primo occulte odiendo ipſam et detrahendo. Et hoc est q̄ dicit Glo. nō localiter: sed mēte. b **Quorum**. ſ. gog et magog: c **Numer⁹ est sicut arena maris.** Hoc dicit ꝓpt multitudinē & sterilitatem. Eçech. xxxviij. c. Ascendens autem quasi tempestas venies: ecce sterilitas: & quasi nubes vt operias terram: tu & agmina tua & populi multi tecum: ecce multitudo. Et loquitur ꝓpheta ad antichriſtum. d **Et ascenderunt.** Hic ponit apertus & manifestus abusus potestatis eius. **Et ascenderunt**: superbientes & aperte debacchantes: id est ascendens super latitudinem terrę: id est in omni orbe impugnabūt fidem & charitatem eccleſię. Joel. j. b. Gēs ascendet super terram meam: fortis et innumerabilis: dentes eius vt dentes leonis: et molares ei⁹ vt catuli leonis: et posuit vineam meam in desertū: & ficum meam decorticauit. e **Et**

k a deo ꝺ cęlo & deuorauit eos: l m & diabol⁹ q̄ seducebat eos missus ē in stagnū ignis & sulphuris vbi ēt bestia ēt pseudo ꝓpheta crucia bunt die ac nocte in ſecula ſeculoꝝ. Et vidi thronum

circūierunt. Hic ostēdit tertio q̄ ſm desiderium suū nō permitteretur dominari in sanctos dicēs: **Et circūierunt**: quasi inuadentes: sed intrare non potuerunt: vt dicit Glo. f **Castra sanctorū**: id est paratos ad bellū: Ecce cā ꝙre intrare nō potuerūt ad eos: q̄ sūt dispositi et virtutū armis muniti. Prouer. xxiiij. a. Cū dispositiōe inīt bellum. Unde Beñ. xxxij. a. Castra dei sunt hęc. Numeri. xxiiij. a. Q̄ pulchra tabernacula tua iacob: et tētoria tua isrł. g **Et ciuitatē dilectam**: a deo. ſ. Hic tanguntur duę alię causę: quare mali non possunt ad eos intrare: vel eis prędalere. Una est vnanimitas volūtatū: cum dicit: **Ciuitatem**. Alia est diuinum subsidium: cum dicit: **Dilectam**. Dicit ergo: **Ciuitatem**. i. eosdem sanctos in hoc bello vnanimes: vt dicit Glo. Sciūt enī q̄ sicut dicit Greg⁹. Omnis pugna vnanimiter aggressa victoriā parit. Hęc est ciuitas dei: de qua gloriosa dicta sunt: vt dicit Ps. Et quę gloriosa: Omnia scilicet quę dicunt in canticiscanticoꝝ. h **Dilectā**. Hoc sequit ex duabus premissis: quia enim: castra: et quia ciuitas: propter hoc a deo dilecta. Hiere. xxxj. a. In charitate ꝑpetua dilexi te. Osee. xj. b. In funiculis adam trahaam te: id est pęnalitates quas tu o eccleſia contraxisti ab adam assumam pro te: et sic trahaam te i vinculis charitatis: id est passiōis meę quā ex maxia tui charitate sustinui. Joh. iij. b Sic deus dilexit mūdū: vt filiū suū vnigenitū daret. Roma. viij. f. Proprio filio suo non pepercit de⁹: sed ꝓ nobis omnibus tradidit illum. i **Et descendit**. Hoc est tertia pars capituli: in qua ostendit damnationem quā habebit diabolus ex hoc q̄ antichriſtum & suos satellites contra eccleſiā & cōgregabit & armabit. Unde dicit: **Et descēdit**: quasi subito: Et est hęc cōsolatio bonorū qui in illa pſecutione erūt. q. d. non debetis eos timere vos boni: quia cito deficient et peribunt: vt dicit Glo. Unde dicit: **Et descendit ignis**: id est grauis pęna: quę significatur per ignē: quia sicut igni nihil resistit: sic nec illi pęnę. k **A deo de cęlo**. Ps. Ignis ante ipſum prędęcedet & inflammabit in circuitu inimicos eius. Unde sequitur: l **Et deuorauit eos**: id est totos vndiq̄ occupabit. Matth. xxv. d. Ite maledicti in ignem ęternum. Et q̄asi repentinus erit. j. Theſſal. v. a. Cum dixerint pax et securitas: repentinus eis superueniet interitus. m **Et diabolus qui seducebat eos missus est**: id est mittetur in stagnum ignis & sulphuris. Fraus enī sua & dolus non patrocinabitur ei quin etiam grauius puniat q̄ alij. Eçech. xxxviij. g. Ignem et sulphur pluam super eum et super exercitum eius: & super populos multos qui sūt cum eo. n **Ubi et bestia**: id ē antichriſt⁹: o **Et pseudo ꝓphetę**: id est complices eius & apostoli. Diabolum autem & suos contūgit in pęna: vt omnem hominē deterreat et a seruitute diaboli retrahat: et p **Cruciabuntur die ac nocte**: id est cōtinue. ſ. sine interpolatiōe: Et hoc q̄ **In ſecula ſeculoꝝ**: id est in perpetuum et sine fine. ꝟ. xiij. c. Et fumus tormentorum eorum ascendet in ſecula. r **Et vidi thronum magnū** ꝛc. Quarta pars capituli: in qua generaliter ostendit damnationem diaboli: & totius corporis sui: vel potius pęnam quā ex hoc consequet diabolus: quia omēs decepit. Et dicuntur tria in hac parte. Primo ea quę pertinent ad diaboli confusionem. Secundo resurrectio omnium qui ad iudicium venient et iudicabuntur ſm suam operationē: ibi: **Et dedit mare mortuos suos**. Tertio subiūgitur damnatio diaboli cū toto corpore suo: ibi: **Et infernus et mors**. Tria igitur sūt quę multum

 ꝟ faciēt ad cōfusionē

Ps. 96.

& faciēt ad cōfusionē diaboli: scilicet destructio mūdi in quo ipse principatū habuit. Itē manifestatio cordiū i quib⁹ dormiunt et latuit. Itē aperta christi potestas sup ipsū et eius membra quē ipse impugnauit. Et de his trib⁹ dicit in hac prima parte huius 3 quartę partis. De primo hic: Et vidi thronum magnū candidū ꝛc.

De secundo: ibi: Et vidi mortuos magnos ꝛc. De tertio: ibi: Et alī⁹ liber Mundi igitur dictu rus destructionez p̄ mittit a quo b̄ fieri poterit: quia a sedente super thronum. i. a christo ecclesiā gubernante et regente.

a num mágnum candidū/et
b sedèntem super eum: a cū/
c ius cōspectu fugit térra ꝛ cę
d lū ꝛ locus non est inuentus
e ab eis. Et vidi mortuos ma/
f gnos ꝛ pusillos stantes in cō
g spectu throni: ꝛ libri apti sūt:

p ꝛ alius liber apertus est qui ē
q vitę ꝛ iudicati sunt mortui ex
r his quę scripta erant in libris
s sm ops ipsorū. Et dedit ma/
t re mortuos suos qui in eo erāt:
u et mors ꝛ infernus dederunt
b mortuos suos q̄ in ipsis erāt:

Unde dicit: Et vidi thronum. i. ecclesiā. c Magnū ppter multitudinem saluandorum: qui reuera multi erunt et si pauci dicantur comparatione damnatorū. Uel magnū: quia p desiderium ascendit a terra vsq; ad celum. Phil. iij. d. Nostra conuersatio in cęlis est. b Candidum in p̄senti: quia sine macula immundicię. Cant. iiij. c. Veni de libano: propter mentis mundiciam. Veni de libano ppter corporis puritatem. Dan. vij. c. Vestimēta eius candida sicut nix. Uel candidum: tam per immortalitatem ꝛ impassibilitatem: vt dicit Glo. Et immortalitas inferk ad dotes corporis: et impassibilitas ad dotes animę. Vidi/dicit Aug⁹. Nō tunc. s. quādo diabolus missus est in stagnum/sed post: peracto enim iudicio tunc esse desinet hoc celum ꝛ hec terra ꝛ mundi huius p̄terit figura non natura. d Et sedentem super eum/vidi: id est christum ecclesiam regentem a quo fiet mūdi destructio. Cant. iij. c. Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani/Ecce virgines in eccla. Columnas fecit argēteas/Ecce prędicatores et prelati prout sunt in actione. Reclinatorium aureū: hi sunt viri cōtemplatiui: sic claustrales: Ascensū purpureū/Ecce martyres: Media charitate constrauit: quia omēs istos sibi ex amore vehementi cōiunxit: ppter qō medium et communem se fecit. iij. Reg. x. c. Fecit salomon thronum de ebore grandem. e Cuius. s. christi/ f Conspectu: id est p̄sentia/ g Fugit terra/a specie quā nūc habet h Et cęlum. i. aer: quia cęlū empyreū stabit et non deficiet. Job. xxxvij. c. Qui solidissimi q̄si ere fusi sūt. Et sup illud Matth. xxiiij. c. Cęlū et tra trāsibūt. Glo. Cęlū aereū. i Et loc⁹: id est circumscriptio: et nō sicut locus dicit superficies corporis ambientis. k Non est inuentus ab eis: id est a cęlo et a terra. Verum est sm priorem statum. Per hoc autem q̄ dicit/fugit/notat q̄ oīno nō peribūt/sed in meli⁹ mutabunt: sicut q̄ fugit aliquē nō ppter hoc perit: sed a visu eius quē fugit subtrahit. Item per hoc idem notat facilitas. Et per hoc q̄ dicit/a cōspectu/notat discretio iudicantis. l Et vidi mortuos. Hoc est secundū qō facit ad confusionē diaboli. s. manifestatio ꝛ apertio cordium: in quibus ipse dormiuit ꝛ latuit: quia tūc plane reuelabit sua iniquitas. Et vidi mortuos. s. malos/ m Pusillos ꝛ magnos/tā minores. s. q̄ minores/ n States/i corpib⁹ resūptis: o In cōspectu throni. i. sctōr qui merita eorū ꝛ videbūt ꝛ iudicabūt. Sap. iij. b. Judicabunt sancti nationes. p Et libri aperti sūt. q. d. sic videbunt sancti malorum demerita: quia libri conscientiarum vel cordium aperti sunt: vt in eis possint legere sancti. Dan. vij. c. Judicium sedit: ꝛ libri aperti sūt. Uel libri sunt p̄cepta dei quę modo clausa sunt multis: quia non attendunt quid sequitur ad impletionem eorum vel transgressionem: sed tunc aperti erunt libri: quando videbunt se puniri: quia p̄cepta dei dimiserunt. q Et alius liber apertus est. Hoc est tertium qō pertinet ad cōfusionē diaboli: scilicet aperta ꝛ euidens christi potestas super diabolum ꝛ eius membra. Unde Et alius liber: id est christus apertus est: quia tunc omnibus apparebit potens: qō modo adhuc occultū est. Liber dico: qui est vitę collatiuus. Eccl. xxiiij. c. Hęc omnia libri vitę. Job. v. e. Sicut pater habet vitam in semetipso: sic dedit et filio vitaz habere in semetipso. Uel Liber vitę/est dei p̄scientia quę modo nos latet: sed tunc erit omnibus aperta: quia videbunt omnes qui saluandi et qui dānandi: Scōm Glo. sic exponit/ vt dictū ē. Scōm Aug⁹ de ciuitate dei. xx. libro/ca. xiij. Libri intelligendi sunt sancti ꝛ veteres ꝛ noui: vt in illis ostenderet cui domin⁹ sua p̄cepta fieri iussisset: sed quędam vis diuina est intelligenda qua fiet vt cuiq; opa sua vel bona vel mala cūcta in memoriaz reuocentur. Quę nimirum vis diuina/libri nomē accepit. In ea quippe quodāmodo legit quicquid ea faciente recolitur. Sic ergo patet q̄ Augustin⁹ libros appellat sanctos: ꝛ librum alium vim diuinam qua recolun⁹ facta nostra. q Et iudicati sunt mortui: id est mali a sanctis. s. sententiam latam de ipsis approbātib⁹. r Ex his quę scripta erant in libris/ conscientiarum vel p̄ceptorum vel sanctorum: quia mali comparatione eorum damnabuntur. Legēt enim in sanctis: quę ipsi facere noluerunt: vt dicit Glo. Sed nūquid equalis erit eorum pęna: Non: sed/ s Scōm opera ipsorum: vt maioribus/maior ꝛ minoribus minor infligatur pęna. 5. xvij. b. Quantum glorificauit se et in deliciis fuit: tantū date illi tormentum et luctum. Sap. vj. b. Fortioribus fortio: instat cruciatio. Si p delicias dabitur tormentum/ꝛ luctus: quid dabitur pro malicijs ꝛ nequicijs: t Et dedit mare. Hęc est secūda particula/quartę partis capituli: i qua agit de resurrectiōe corporum ꝛ de iudicio omnium. Et licet iam de hoc dixerit: ibi: Et vidi mortuos ꝛc. adhuc tamē ꝛ hic repetit: vt lucidi⁹ ostēdat corpora mortuoz quantūcūq; fuerint delecta in illo iudicio viuificari: ꝛ hoc quia quidam negant hoc/ vt dicit Glo. Matth. xxij. c. Accesserunt ad iesum saducęi: qui dicunt resurrectionem non esse. Dicit ergo. Et mare: ad litteram/ dedit mortuos suos: id est corpora mortuorū. i. illi q̄ in mari mortui sunt resurgent: de quibus tamē minus videtur: ꝛ sic p locum a minori/ pbat q̄ omnes resurgent. u Qui in eo erant/submersi. s. et proiecti: Tamen sm Aug⁹. de ciuitate dei. xx. ca. xv. sic exponit. v Et dedit mare. i. hoc sęculū. w Mortuos suos/et bonos et malos: qui tunc viuent. Boni autem dicuntur mortui: id est peccato. Unde Col. iij. a. Mortui estis ꝛ vita vestra abscondita est cum christo in deo. Item mali dicunt mortui: quia separati sunt a deo qui vera vita est. Matth. viij. c. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Uel tunc viuentes dicuntur mortui: quia adhuc gerunt corpora mortalia. Scōm hanc expositionē pōt distingui hoc qō b̄ dicit ab eo qō p̄⁹ dictū est. s. et vidi mortuos: quia hic loquitur de his quos iudicium inueniet in mundo adhuc viuos vita naturę siue bonos siue malos vt dictum est: supra ibi: Et vidi mortuos/agit de his qui iam erunt mortui quando iudicium veniet. Sed scitur: x Et mors: id est diabolus. y Et infernus: id est locus tenebrarum. a Dederunt mortuos suos: id est animas mortuorum: b Qui in ipsis erant: id est quas tenebant vt ad sua corpora redirent et iudicarentur in ipsis. Uel sm expositionem Augustini: Mors et infernus dederunt mortuos suos: quia sicut inuenti sunt affuerunt: id est aderunt ad iudicium: Hoc est si digni morte corporali tm̄ et non eterna: vel si digni inferno. Sic primo morientes instante iudicio: secundum ignem qui precedet faciem iudicis apparebunt postea in iudicio/sicut inuenti fuerunt. Unde mors dicitur propter bonos: qui tantum poterunt perperi mortem ꝛ non infernū. Infern⁹/vero ppter malos q̄ etiā apud inferos pęnas senciēt.

& Et iudicatum est

a ¶ Et iudicatū est de singulis ſm opera ipſorum. Sap. vj. b. Non enim ſubtrahet perſonam cuiuſq; dominus: qui est omnium dominator: nec verebitur magnitudinem cuiuſq;. b ¶ Et infernus t mors missi sunt in stagnum ignis. Tertia particula quartę partis capituli: vbi ostendit damnationem diaboli cum toto corpore ſuo/ vel pęnā quaz habebit ex hoc q̄ omnes decępit. Dicit ergo: Et infernus t mors: id est diabolus: qui vtroq; nomine censet/ ſm Aug⁹. xx. libro de ciuitate dei: cap̄o. xv. Dicit enī infernus: qz p̄ncipaliter et ꝓprię pęna inferni ei debet: quia Esa. xxx. g. Preparata est ab heri topbet. i. pęna inferni creata a prima die quę habuit heri: hęc fuit secunda dies/ in qua dicit angelus peccasse. Item dicitur mors: quasi mortis auctor. Sap. ij. d. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Vel infernus. i. omēs impij qui fecerunt de corpibus suis loca tenebrarū in quibus diabolus dormit. Job. xl. c. Sub vmbra dormit. c ¶ Et mors. i. diabolus eorum caput. d ¶ Missi sunt: simul vtriq;. s. t mēbra t caput. e ¶ In stagnū ignis. Per stagnum ſtabilis et ꝓpetuitas pęnę ſignificat: per ignem acerbitas. Esa. xxxiij. b. Quis poterit habitare de vobis cū igne deuorante: ecce acerbitas. Aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis: ecce diuturnitas et ꝓpetuitas. f ¶ Hęc est mors secūda. q. d. Cauete vobis a morte prima: quia ex illa sequit secūda. Mors prima est peccatum: mors secunda ęternum ſupplicium. ℣. ij. c. Esto fidelis vsq; ad mortem t dabo tibi coronaz vitę. Et paulo p⁹: Qui vicerit nō lędet a morte secūda. Hec solū diabolus missus est ibi: immo: g ¶ Et qui nō est inuētus scriptus in libro vitę. s. in pagina ꝑdestinationis. b ¶ Missus est in stagnum ignis: sicut t diabolus t sui angeli: Qui bene possunt intelligi p̄ infernū: vt sic ſiat distinctio: q̄ per mortem ſignificet diabolus: p̄ infernum mali angeli: p̄ eos qui nō sūt inuenti in libro vitę/ omnes mali: qui omnes simul damnabunt in pęna inferni. Matth. xxv. d. Discedite a me maledicti in ignem ęternum/ qui paratus est diabolo t angelis eius.

¶ Expoſitio Ca. XXI

¶ Et vidi cęlum nouum tc̄. In hac ſeptima t vltima viſione agit de innouatione elementorum t glorificatiōe ſanctorum/ deſcribens merita p̄ quę ſancti ita glorificādi sūt/ vt dicit Glo. In p̄cedēti enī viſiōe egit de his q̄ circa iudiciū t in iudicio t p⁹ iudiciū sūt futura circa malos: in hac notat de his q̄ poſt iudiciū sūt futura circa bonos. Cōtinet autē hęc viſio duo capitula: Et diuidit i quinq; partes. In quarū prima agit de gloria ſanctorū. In ſecūda de dignitate cęleſtī hieruſalē: ibi: Et venit ad me vnus de septē angelis tc̄. In tertia parte de refectione cęleſtis patrię: ibi: Et oſtendit mihi flumen. ℣. xxij. cap̄o in principio. In quarta ad maiorem operis auctoritatem commendat opus t viſio tota a fidelitate t veritate: ibi: Et dixit mihi: hęc verba fidelissima sunt. In quita/ vt opus ſolliciti⁹ amplexet t puri⁹ et ſinceri⁹ ſine diminutiōe vel augmēto cuſtodiat: ſubiūgit excōmunicatiōē aliq̄d imutāti: ibi: Cōteſtor enī tc̄. Et ſm hoc iam patet q̄ hoc capitulum. xxj. habet duas ptes. In quarum prima agit de gloria ſanctorū. Et dicuntur octo in ipſa. Primo oſtenditur gloria exterior ſanctorum: quā ſcilicet habebunt de innouatione mūdi: quia eo benevſi ſunt. Secundo deſcribitur gloria ſanctorum/ quā in ſeipſis habebūt: ibi: Et ego iohannes tc̄. Tertio ne hoc incredibile videret/ cōfirmat auctoritate ſanctorum patrū qui hoc p̄dixerūt: ibi: Et audiui vocē tc̄. Quarto vt huiꝰ rei teſtimoniū firmius t certius habeat/ cōfirmatur hoc idem auctoritate dei: ibi: Et dixit qui ſedebat in throno. Quinto p̄cipit iohānī vt hęc ſcribat ad vtilitatē ſequentiū qui ea ſunt viſuri: ibi: Et dixit mihi ſcribe tc̄. Sexto ne cōtemnat t poſtponatur q̄ ſcripſerit/ oſtendit ei q̄ cito cōplebunt hęc oia: ibi: Et dixit mihi: factū est. Septimo vt oīs dubitatio amoueat: ꝓbat hoc idē p̄ locum a minori/ ſumptū a potentia dei: qz qui creare potuit/ poterit t innouare: ibi: Ego sum alpha tc̄. Octauo ſubiungit exhortationē p̄ cōparationē pęnę t p̄mij: vt oēs ad hāc innouationē laborēt: ibi: Ego ſitienti dabo tc̄. Dicit ergo: i ¶ Et vidi cęlū nouū: q̄ſi aerē innouatū/ k ¶ Et terrā nouā. i. innouatā. Hęc aūt innouatio fiet p̄ illū maximū ignem qui p̄cedet faciē iudicis: ſm q̄ dicit Glo. ſup. ij. Petri. iij. c. Elemēta quattuor q̄bus mūdus cōſiſtit ille maxim⁹ ignis abſumet. Quid autem ſit ille maximus ignis/ dicit Aug⁹ xx. libro de ciuitate dei: ca. xvj. q̄ ille ignis erit conflagratio mundanorum ignium. i. mūdani ignes cōflagrati. i. ſimul ardentes: ſicut diluuiū fuit inundatio mundanarū aquarū. Omnes enī materię ignibiles tūc incendent t cōburent. Ex hoc videt q̄ aqua omino peribit: qz cū aqua nō ſit cōbuſtibilis/ ſed potius p̄ ignē euaporabilis/ videt q̄ tūc nō erit. Preterea Aug⁹. xx. de ciuitate dei: ca. xvj. dic̄: Cęlū quippe nouū et terraz nouā futuram legimus: de mari autem nouo aliq̄d me vſpiam legiſſe non recolo. Item hoc idem videt de igne: quia ſubtractis et cōſumptis materiebus ignibilib⁹ deficiet ignis: ſm illud: Subtrahe ligna foco protinus ignis abeſt. Sed hoc fiet in illa conflagratione igniū: qz aliter ſemper arderet ille ignis niſi conſumeretur materia ignibilis. Sic ergo videtur/ q̄ duo elementa ſcilicet ignis et aqua omnino cōſumētur. Et hoc videt expreſſe dicere Glo. ſuper. ij. Petri. iij. c. Quę talis est. Hec cuncta intantum abſumet ille maximus ignis vt non ſint: ſed duo in totum conſumet: duo vero in meliorem reſtituet faciem. Solutio. Omnia elementa innouabuntur t manebunt innouata ſm ſubſtantiam ſuam: etſi pręteribit et deficiet eorum figura. Qualitates etiam eorum manebunt inquātum ſunt. ſ. et non inquātum ſunt agentes vel patientes. Hoc enim. ſ. agere eorum et pati competit hominibus exiſtentibus in ſtatu vitę huius mortalis q̄diu indigent elemētis t qualitatibus ſuis: ſed tunc non indigebūt eis. Et hoc est qđ dicit Aug⁹. xx. de ciuitate dei. ca. xvj. Elemētorum corruptibilium qualitates quę corporibus noſtris corruptibilibus congruebāt/ ardendo penitus interibunt: atq; illa ſubſtantia eas qualitates habebit q̄ corpib⁹ imortalib⁹ mirabili mutatione cōuenīūt: vt mund⁹ in meli⁹ inouat⁹: apte accōmodet hoib⁹ etiā carnes meli⁹ inouatis. De hac materia ſat⁹ habes ſup. ij. Petri. iij. c. ¶ Primū enī: q̄ſi bñ dixi q̄ innouata sūt cęlū et tra: in ¶ Enī. i. qz: Primū cęlū et p̄ma tra abijt: a p̄ori ſtatu: qz iā ille neceſſari⁹ nō erit. Sed q̄re nihil dicit de igne: Solutio. Quia ignis minus habet corruptiōis. n ¶ Et mare iam non est. Verū ē ſm priorem ſtatum: quia amaritudo aquę t groſſitudo auferetur t remanebit in primo ſtatu ſuo/ meliorato tamen t innouato. Sed per quid innouabitur ignis: cum plus non aſcendat ille maximus ignis/ q̄ aſcendit aqua diluuij: et illa nō aſcēdit vſq; ad ignē elementū: quia vſq; ad illū nō aſcenderāt opa hominū. Itē per q̄d purgabit aqua: cū ipſa nō ſit ignibilis/ ſz poti⁹ euaporabilis per ignem: Solutio. Forte ignis elementum ſeipſo purgabitur et innouabitur: ignis enim virtutē habet purgatiuam. De aqua vero dicit Glo. hic q̄ est dubium dicens: Immutatio aeris et terrę dubitabilis non est q̄n per ignem fiet: ſed de aqua dubitatur: nam purgationem in ſeipſa habere credit. De hac innouatione tamen loquens petrus. ij. Canonica. iij. c. dicit: Elementa caloze ſoluentur. Per hoc videtur q̄ omnia per ignem debeant innouari et aqua et alia. Scōm Aug⁹. moraliter: per mare. ſignificatur mundus: qui ſicut dicit. xx. de ciuitate dei: ca. xvj. Noīe maris ſignificauit hoc ſęculum turbulentum t procelloſum. Pſ. Hoc mare magnū et ſpacioſū manib⁹: illic reptilia q̄rū nō est nūerus. Moraliter Pſ. 103.

¶ Et ego iohannes

a t iūdicatū est de singulis ſm
b opera ipſorum. Et infernus
c t mors missi sūt in stagnum
d ignis: Hęc est mors secūda.
e Et qui nō est inuentus in li
f bro vitę scriptus: missus est i
g stagnum ignis.

¶ Ca. XXI

i ¶ Et vidi cęlum nouum
k t terrā nouam. Pri
l mum enim cęli t pri
m ma terra abijt t mare iā nō ē.

a Et ego iohannes. Ostensa gloria exteriori sanctorum/ quam.s. habebunt de innouatione mundi: ostendit gloriam quam sancti habebũt in seipsis. Dicit ergo: Et ego iohannes vidi hierusalem.i.ecclesiam in omni quiete et pace positam: z deum qui est pax vera videntem Hierusalem/ di/co/ b Ciuitatem/sub vna ciuiuz suozum lege viuentem/in vno libzo vite legentem. Job. vj.e. Et erunt omnes docibiles dei. Tunc enim domin⁹ dispersiones israel congregabit: vt sit hierusalem que edificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipsum. c Sanctam/tunc vere: quia modo nullus est securus: sed tunc erit sancta: id est firma z secura: quia non poterit separari a sponso/nec in vniuersali nec in singulis personis. Uñ Esa.xxxv.d. Nõ erit ibi leo: z mala bestia nõ ascendet per eam: nec inuenietur ibi: d Nouam: quia tunc plenarie auferetur omis vetustas tam pene q̃ culpe. Esa.xxxv.d. Et ambulabunt/secure scilicet qui liberati z redempti fuerint a domino: conuertentur z venient in sion cum laude: et letitia sempiterna super caput eorum. e Descendentem de celo: per timorem reuerentie: qui permanet in secula seculorũ: vt dicit Pñ. Que in suã paruitatem descendet ecclesia a dei magnitudine: vt sic altius laudet deum de sua exaltatione. Eccl.j.c. Plenitudo sapiẽtie ẽ timere deũ: Et ꝫ intelligit de timore reuerẽtie. Modo em timor initialis est ꝓncipiũ sapiẽtie: vt dicit Pñ. Initium sapientie timor domini.s. initialis: sed timor reuerentie tunc erit plenitudo. Uel descendentẽ de celo: id est a deo/nõ sibi suam gloriam attribuentem. s. iiij.d. Procidebant viginti quattuor seniores ante sedentem in throno: et adorabant viuentem in secula seculorum: et mittebant coronas suas ante thronum. Aug⁹. lib. xx. de ciuitate dei: ca. xvij. sic expone: De celo descendere ista ciuitas dicit: quoniam celestis est gratia/qua deus eam fecit. Et de celo quidem ab initio sui descendit: quãdo per huius seculi temp⁹ gratia dei desup veniente per lauacrũ regenerationis in spiritusancto misso de celo/subinde ciues eius accrescunt. Unde Descendentẽ de celo/nõ modo cum iam est in gloria: sed prius per infusionem gratie in baptismo. f A deo paratam/fide z ceteris virtutibus z bonis operibus. g Sicut sponsam ornatam viro suo. i. ad honorẽ viri sui: vel ꝑm qõ decet virum suum. Huius autẽ ornamẽtũ ostendit petrus j. Petri. iij. a. dicens: Non sit extrinsec⁹ capillatura aut circũdatio auri z indumenti vestimentorum cultus: sed qui est absconditus homo cordis i incorruptibilitate quieti z modesti: spiritus qui est in conspectu dei locuplex. Pñ. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato: circũdata varietate/interiori scilicet pulchritudine. Hoc significatum est Hester. xv. b. vbi hester induta gloria sua/volens ad asuerum ingredi/duas assumpsit ancillas: quarum vna defluentia in humum vestimenta sustentabat: altera eam super se quasi ꝑ delitijs innixam supportabat. Hester ecclesia: vna eius famula que eaz sustentat est operatio bona: altera est confessio/que opera min⁹ pura per pnitentiaz a terra releuat. Sed queritur hic: quare loquens de gloria sanctorum in seipsis iohannes/nomen suum apponit qõ non fecit quãdo alia vidit: Solutio: Ad inuẽdum q ad illam ciuitatem sanctam non veniet aliquis qui hic prius non habuit gratiam. Unde Pñ. Letatus sum in his que dicta sunt mihi: in domũ domini ibim⁹. Et quare: Quia stantes erãt pedes nostri in atriis tuis hierusalem. Atria hec sunt gratia: que in ꝑsenti habẽt/que introducit in aulam. Sicut enim nõ intratur in domum nisi per atriũ vel per porticũ: sic non intratur in patriam celestem nisi per gratiam presentem: Nõ enim licitum est ibi intrare aliquem indutum sacco: id est peccato mortali: Hester. iij. a. Notandum est q septẽ

Pñ.146.

Pñ.121.

Pñ.18.

Pñ.110.

Pñ.44.

Pñ.121.

a Et ego iohannes vidi ciuitatem sanctam hierusalem nouam descendentem de celo/a deo paratam: sicut sponsam ornatam viro suo. Et audiui vo-

k cem magnam de throno dicẽ-
l tem: Ecce tabernaculum dei
m cum hominibus/et habitabit
n cum eis. Et ipsi ppli ei⁹ erũt
o p q z ipe de⁹ cũ eis erit eorũ de⁹.

discuntur hic de ecclesia ad ipsius gloriam pertinentia: quattuor que habebit in futuro permanentia: et tria que in presenti habet/p q̃ venit ad futura: vt vere de ipa dicat: Et tercio quatercio beata: Quartuor q̃ habebit i celo sũt, vnanimitas et cõformitas i desideriis z appetitibus: vnde dicit: Ciuitatem. Item securitas ab incursu hostium/q̃ ad ea que possidebit: vnde dicit: sanctã: id est securam. Item pax a pertur bationibus/quo ad conuictum sanctorum: vnde dicit: hierusalem. Itẽ gloria dotium quo ad ꝰpsius in se ornamentum: vnde dicit: Nouam: id est innouatam: quia immortalem impassibilem/vt dicit Glo. Et primum refertur ad dotes corporis: secundũ ad dotes anime. In his quattuor consistit plena gloria: que sunt vniformitas in appetendis: securitas in possidendis: pax quo ad regni consortes: et nouitas in se quo ad dotes. Deinde sequuntur tria que in presenti habita/ducunt ad quattuor predicta. Primum est gratie infusio: que etiam in eam quotidie in baptismo descendit: vnde dicit: Descẽdentem de celo. Secũdum est multiplicatio bonorum operũ: qua se i progressu vite preparauit: vnde dicit: A deo paratam. Tertium est omnium virtutum decora compositio omnium virtutum quibus in exitu vite obuiatura sponso se ornauit: vnde dicit: Sicut sponsam ornatam viro suo. b Et audiui vocem z̃c. Tertia pars ꝓme partis capituli: vbi beatitudo sanctorum cõfirmatur auctoritate sanctorum patrum: sicut dicit Glo. Dicit ergo: Et audiui vocem: id est ꝓphetican annunciationem. i Magnam: quia de secretis celestibus. k De throno. i. de ecclesia, ꝓcedentem: l Dicentem: ecce tabernaculum dei cum hominibus: quasi qõ audiui a patribus sanctis ꝑ dictum esse sciui. Quid autem illud fuerit subiungit dicens: Ecce tabernaculum z̃c. Perhibet igitur iste testimonium z de visu z de auditu. Scimus ergo/q verum est testimonium eius. Joh. vltẽ. g. Duo igitur audiuit a sanctis patribus: in quibus cõsistit totaliter beatitudo sanctorum: que sunt affluentia omis boni: vnde dicit: Ecce tabernaculum. Et defectus omnis mali: vnde dicit: Et abstulerget de⁹. Dicit ergo: Ecce tabernaculum dei cum hominibus. q. d. in euidenti est et apparẽti q christi humanitas secum ditabit eadem gloria quã ipse habet homines qui eum fuerint imitati. m Et spiritussanctus habitabit cum eis. Immobiliter enim gloriã possidebunt sancti. q. d. sicut christus in humanitate militauit in mundo et iam est in gloria: sic etiam patet q homines qui eũ imitant ꝓ militiã spualẽ/eadẽ q̃ ipse/fruent cum eo et spiritusancto: et sequuntur eum in celo. Eçech. vltẽ. d. Nomen ciuitatis ex illa die dominus ibidem/amen. Dicit autez tabernaculũ/non quia ibi sit tempus militandi: sed ad significandum familiaritatem que erit inter deũ et homines: sicut solet esse inter cõtubernales q̃diu simul i tabernaculis et expeditionibus viuunt. Esa. xxxiij. d. Oculi tui videbunt hierusalem ciuitatem opulentam: tabernaculum quod trãsferri nequaq̃ poterit: nec auferentur claui eius in sempiternũ/et omnes funiculi ei⁹ non rumpent: quia solummodo ibi magnific⁹ dñs deus noster: n Et ipsi populꝰ ei⁹ erũt. in nullo eum offendentes: qõ hic omnino esse non potest. o Et ipse deus/ꝑm diuinitatem: et existens p Cum eis/ꝓsentialiter: q Erit eorum deus: id est maxime tunc apparebit: quia nunq̃ ab eis de cetero repelletur: nec ipsi peccabunt amplius: propter qõ deus ab eis debeat elongari. Hoc totum sumptum est ó Leuitꝰ. xxvj. b. vbi sic dicitur: Ponam tabernaculum meum in medio vestri: z nõ abiiciet vos anima mea: ambulabo inter vos z ero de⁹ vester: ꝙ vosq̃ eritis mihi

¶ vosq; eruisq; mihi popul⁹. a Et absterget deus. Posita omnis boni affluentia/ quę erit in gloria: ⁊ in quatuor cōsistit. Primo quia sancti ibi habebunt iocundam christi hominis societatem: (Quanta aūt erit gloria videre hominem hominis cōditorē: vt dicit beat⁹ Bern̄.) ibi: Ecce tabernaculū. Secundo q; ipsi habebūt eiusdē glorię quā ipse habet cōmunitatem firmā et stabilem: Unde dixit: Et habitabit cum eis. Tertio q; non habebūt peccādi potestatē: Unde: Et ipsi populus eius erūt. Quarto q; facie reuelata intuebunt diuinitatē: Unde: Et ipse deus cum eis. Post hoc ostendit omnis mali defectum ibi esse/ dicēs: Et absterget deus omnē lachrymā ab oculis eorū. q. d. ibi erit tanta gloria quāta p̄dicta est: ⁊ cum hoc nulla miseria: q; absterget deus omnem lachrymam: ḡ. ſ. potest esse quacūq; de causa. Bern̄. Felices lachrymę: quas manus conditoris absterget. Et quia dixerat: omnem subdiuidit ostendens q; solū quattuor modis possūt esse lachrymę quas oēs absterget: quia aut p necessitate moriendi: quod remouet/ cum dicit: Et mors. i. dissolutio corporis ⁊ animę: Ultra non erit: quia j. Corinth̄. xv. g. Absorpta est mors in victoria sanctorum. ſ. qui recepti in aula regia/ omnes incursus peccatorū ⁊ dęmonum vicerūt. Aut p̄ peccatis p̄priis vel alienis: qō remouet/ cum dicit: Neq; luctus. Aut p̄ incolatu huius miserię: qō remouet/ cā dicit: Neq; clamor: aliqua scz inq̄etatio. Aut p̄ desiderio cęlestis patrię: quod remouet/ dicens: Neq; dolor. Esa. lxv. d. Non audietur in ea vltra vox fletus ⁊ vox clamoris: Sed sedebit popul⁹ meus/ viuens. ſ. qō est contra mortem: in multitudine pacis/ contra clamorem: in tabernaculis fiducię/ contra luctum: in requie opulenta/ ⁊tra dolorem: Esa. xxxij. d. f Quę p̄ma. ſ. ḡttuor/ g Abierūt recedēdo ab aula. Et est hic argumētum q; non venit ad gloriam nisi per ista. Venientib⁹ em̄ p̄ma sūt. Eccl̄s. iij. a. Tempus flendi p̄rius in hac vita: et tempus ridēdi post fletum. ſ. in futura. Vel ſm Glo. Quę p̄ma abierūt: q; cā horū. ſ. pcm̄ nō erit ibi: vñ nec ista erūt ibi: Et tūc sic p̄riūgit lr̄a. q. d. illa ḡttuor recesserūt. f Quę p̄ma. i. affectētia et etiā eorū cā. g Abierūt. ſ. pcā. Ibi em̄ iā boies peccare nō potest: ⁊ ita nec mori/ nec clamare/ nec lugere/ nec dolere. Vel b̄ dicit: q; tāta erit ibi affluētia bonorū q; miserię p̄sentis sęcl̄i ⁊ molestię q̄s sustinuerūt sancti obliuiōi tradent. Ūñ Esa. lxv. c. Nō erunt in memoria p̄riora ⁊ nō ascendēt sup cor sed gaudebitis ⁊ exultabit⁹ vsq; in ęternū. Et ibidē paulo añ: Obliuiōi datę sūt angustię p̄sentes: et q; absc̄ditę sūt ab oculis vīs. Hoc totū qō ibi dī: Et absterget ⁊c̄. sumptū ē de Esa. xxv. c. vbi sic dī: P̄cipitabit mortē in sempiternū: et auferet oēm lachrymā dñs deus ab omni facie ⁊ opp̄obrium populi sui auferet de vniuersa terra: quia dominus locutus est. Per hoc q; dicit hic: Absterget deus omnē lachrymā ⁊c̄. ⁊ post: Neq; luctus ⁊c̄. dicit Aug⁹. xx. lib. de ciuitate dei ca. xvij. q; hęc nō possunt intelligi de ecclesia militante/ sic inquiens: Quis enim ita vesanus qui audeat affirmare in hui⁹ mortalitatis erumnis: nō dico populū sanctū/ sed vnūquęq; sanctorū qui hanc vel ducat vel ducturus sit vel duxerit vitā: nullas habentē lachrymas vel dolores/ cū potius ḡto est quisq; sanctior ⁊ desiderij sancti plenior: tanto sit eius in orando fletus vberior. Vel sic possūt distingui quattuor p̄dicta moraliter. a Absterget deus ⁊c̄. Hic supponitur amotio oīs laboris mali. Supra. xiij. E modo iā dicit spūs vt requiescāt a laborib⁹ suis. b Et mors vltra nō erit. i. particularis vitę dissolutio: ḡ fit per quotidianā ⁊ continuam dep̄ditionem ⁊ fluxū nature: sed ibi erit vita indeficiens p̄manēs ⁊ ęterna. c Neq; luctus/ p cōsciētia peccati. d Neq; clamor. p iniuria illata ab alijs. e Neq; dolor. p pęna. Esa. xlij. b. In die silla cū requiem dederit tibi dñs a labore tuo: ⁊ a p̄cussione tua ⁊ a seruitute dura q̄ ante seruisti: sumes parabolā istā ⁊tra regem babylonis et dices: quō cessauit exactor ⁊c̄. b Et dixit qui sedebat ⁊c̄. Quartū vbi cōfirmat beatitudo sanctorū auctate christi. dicē ḡ: Et dixit q̄ sedebat in throno. ſ. christus. i Ecce noua facio oia/ p̄dicta. ſ. Esa. lxv. c. Ecce ego creo nouos cęlos ⁊ terrā nouā quo ad statum p̄zē. Et paulo post: Ecce ego creo hierusalē exultationē ⁊ populū eius gaudiū. Et Esa. vlt̄. g. Sicut cęli noui ⁊ terra nova q̄ ego facio stare cora me dicit dñs: sic stabit semen vestrū et nomē vestrū. k Et dixit mihi: Scribe/ hęc quę vidisti et audisti ad aliorū p̄fectū ⁊ vtilitatē. Et est hoc quintū qō dicit in hac parte. Et quare scribenda sūt hęc/ ostendit dicēs: Quia hęc v̄ba fidelissima sūt et vera. i. ad hoc habilia vt fides habeat. Sed q̄re nō dixit/ verissima/ sic fidelissima: Sol. Quia fidelissima cōparationem habent ad nos/ respectu quorū potest fieri cōparatio: sed vera/ refert ad deum in quo nulla cadit comparatio. Notandum q; verba quę sunt de contemptu mundi sunt fidelia. Itē ḡ sunt de declinatione mali ⁊ admonitione boni sunt fideliora: Sed quę sūt de innouatione mūdi sūt fidelissima: q; sūt de ęternitate. m Et dixit mihi. Sextū est vbi ostēdit cito esse hęc verba cōplenda: Unde dicit: n Factum est. i. cito fiet quicq̄d p̄dictū est/ et cōplebit: q; adhuc vnū modicū ⁊ ego moyebo cęlū ⁊ terrā: ⁊ veniet ad iudicium. ſ. desideratus cunctis gentib⁹. ſ. christus ad complendum omnia: Aggei. ij. b. quia Matth̄. v. c. Jota vnum aut apex vnus non p̄teribit de lege donec omnia fiāt. o Ego sū alpha. Septimū: vbi p̄bat p̄dicta omnia vera esse per locum a minori/ sumptum a potentia dei: quia qui potuit creare: multo fortius poterit et recreare. Unde dicit: Ego sum alpha ⁊ o. q. d. qui potui creare/ potero innouare: quia in me omnia cōsūmabunt. Ponit aūt litteras grecas: p̄mā ⁊ vltimā/ ad inuendū q; ipse est finis ⁊ p̄nciplū oīs cognitionis. A grecis em̄ deriuatur ad nos cognitio ⁊ sapientia. p Initiū ⁊ finis. Hoc dicit ad innuendū q; ipse est finis ⁊ principium oīs operationis. De hoc require. ē. j. d. q Ego sitiēti. Octauū vbi subiūgit exhortationem q̄ inuitat ad hanc innouationē per cōparationem p̄mij et pęnę. Primo ergo de p̄mio dicit: r Ego dabo sitienti: Qui hic nō vult impleri sed sustinet defectus vt ad illā veniat innouationem ⁊ tunc impleat/ Matth̄. v. b. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiā quomodo ipsi saturabūt. Esa. lxv. b. Serui mei bibēt ⁊ vos sitietis. Vel sitiēti. i. desideranti. s De fonte aquę viuę. ſ. quę facit viuere. ſ. meipsum: qui do vitam mūdo. Joh̄. vj. d. et. iiij. b. Qui biberit ex aqua quā ego do ei nō sitiet in ęternum. t Gratis quo ad radicem meriti. ſ. charitatē: quā gratis infundit: vt cesset obiectio: Vel gratis/ quia super merita remunerabit. Lucę. vj. f. Mensuram bonam et confertam ⁊ coagitatam ⁊ supefluentem dabunt in sinum vestrum. Sed quia non sufficit seruire ad horam nisi perseueret in desiderio: p̄pter hoc subiungit: v Qui vicerit/ omnia vincenda/ ⁊ vniuersaliter quo ad numerū ⁊ temp⁹ vincendorū: x Possidebit hęc. i. firmiter ⁊ imobiliter deū imortalē in p̄mio tenebit. ē. ij. b. Vincenti dabo edere de ligno vitę qō ē in paradiso dei mei. Et. ē. iij. g. Qui vicerit ⁊ custodierit vsq; in finē opa mea/ dabo illi potestatē sup gētes. y Et ero illi deus/ spāliter me illi ostēdēs in glia mea/ ⁊ satiās meipso in mēsa mea. Lucę. xxij. c. Vos estis q̄ p̄mansistis mecū in tēptationib⁹ meis: ⁊ ego dispono vobis ⁊c̄. z Et ille erit mihi filius/ casto timore me timēs ⁊ filialiter amplectēs. Joh̄. j. a. Dedit eis p̄tatē filios dei fieri. Itē idē est b̄ filius qō supra dixit p⁹.

¶ Timidis autem

a ¶ Timidis autem ꝛc. Hic subiungit pnam nō desidera/
tium/nec laborantium ad hoc vt hanc inouationē habeāt. Et
ponit octo quę sūt ꝫ octo beatitudines: de qb⁹ Matth. v. a.
dicens: Timidis aūt. i. bis qui ꝓpter timorem malum vel
humanum. ſ. vel mundanum/fidem non recipiūt: qđ est cōtra
paupertatē. b ¶ Et incredulis. i. de/
sperātibus de hac in
nouatione: qui. ſ. fi/
dem nō recipiunt qđ
est contra mititatem:
mites enim humili/
ant intellectuz in ob/
sequiū fidei. c ¶ Et
execratis. i. excō/
municat⁹ vel aperte
peccātibus contra il/
lud: Beati q̄ lugent.
Illi em̄ lugere ꝓtem/
nunt. Eccli. j. c. Exercratio peccantibus sapientia. d ¶ Et ho/
micidis: qui. ſ. peccant contra ius naturale ꝛ etiam cōtra iu/
sticiam positiuam: vnde non esuriunt/neq; sitiunt iusticiam.
e ¶ Et fornicatoribus: qui. ſ. ꝓpter amorem ꝛemporalium
deum relinquunt. Et hi sunt imisericordes: quia vel male acq̄
runt/vel male expendunt/vel vtrūq; : Et ſm hoc accipit for/
nicatio large. f ¶ Et veneficis: qui verbo vel exemplo ve/
nenū corruptionis immittūt: qđ est contra illud/Beati mūdo
corde. g ¶ Et idolatris. Hi sūt q̄ in ecclesiꝫ mouēt disse/
siones: et est contra illud/Beati pacifici. h ¶ Et oīb⁹ men/
dacibus: qui ne aliquid patiant mali/parati sunt affirmare
et iurare ꝛ negare: ꝛ est contra illud: Beati q̄ persecutionē pa/
tiunt ꝓpter iusticiā. His oībus sic fiet/q̄ i ¶ pars illoruz
erit in stagno ardenti igne ꝛ sulphure: qđ est mors
secunda. Et dicit pars: quia vnusq̄sq; participabit ibi ſm
quātitatē culpę plus vel minus recipiens: ſm qđ innuit. Pſ.
pſ. 10. Ignis/sulphur spiritus ꝓcellarum ꝛc. Sequit: k ¶ Et ve/
nit vnus de septem angelis ꝛc. Secunda pars capitu/
li/ꝛ totius visiōis: vbi dignitatem ostēdit hierūm cęlestis spō/
sę agni. Hęc autem dignitas ad similitudinem ciuitatis mate/
rialis in duodecim cōditionib⁹ cōsistit: a quibus hic per ordi/
nem describit et comēdat. Et ſm hoc pars ista habet duode/
cim. Primo em̄ describit dignitas ciuitatis a situ: ibi: Et su/
stulit me. Secundo ab artifice: ibi: Et ostendit mihi ci/
uitatem. Tertio a firmitatis clausura et munimine: ibi: Et
habebat murum. Quarto a fundamētorum positione: ibi:
Et murus ciuitatis ꝛc. Quito a dispositionis qualitate:
ibi: Et qui loquebat. Sexto a mensurationis quantitate:
ibi: Et mēsus est ciuitatē. Septimo a ꝓciositate materię:
ibi: Et erat structura eius ꝛc. Octauo a mūdicia platęa/
rū: ibi: Et platęę ciuitatis. Nono a regis bonitate ꝛ potē
tia: ibi: Et templū nō vidi ꝛc. Decimo a seruientiū ei sol/
licitudine ꝛ industria: ibi: Et ambulabūt gentes ꝛc. Un
decimo ab omnimoda ꝛ plena securitate: ibi: Et portę eius
nō claudent. Duodecimo a ciuiū mundicia ꝛ puritate: ibi:
Et afferent gloriā ꝛc. Hęc omia mystice sūt intelligenda:
quia impossibile est vt ad litteram essent vera. Situs igit loci
mons magnus est: hic est fides christi. Itē artifex deus: mu/
rus christus et sancti eius: fundamenta patriarchę ꝛ apostoli.
Item qualitas ꝛ dispositio quadratura virtutū ꝓncipaliū.
Item desideriū sanctorū ꝛ ꝓ bona opera currentiū ad brauiū
um: vel potius fructus bonorum laborū. Item materia/cęte/
re virtutes minores: q̄ ꝓ duodecim lapides ꝓciosos sīgnificā/
tur. Itē platęę/cōiugati boni. Itē rex christ⁹. Itē seruientes/
sancti vel homines vel angeli q̄ modo sollicite seruiūt illi ciuitati
vel regi: vt de suo seruitio tandē coronēt ad plenū. Item secu/
ritas: quia null⁹ amittere poterit bonū qđ ibi habebit. Itē ci/
uium puritas: quia null⁹ ibi cū peccato intrabit: imo nec quis
ibi peccare poterit. Hanc igit ciuitatem descripturus iohan/
nes/ostendit primo quo monstrāte ꝛ auxiliante hoc facere po
terit: ne. ſ. fictum a seipso vel inuentum putaretur. Dicit ergo.

a ¶ Timidis autē ꝛ incrēdul⁹ ꝛ
execrātis ꝛ hōmicidis ꝛ forni
cātoribus ꝛ venēficis ꝛ idōla
tris ꝛ ōmnibus mendacibus
pars illorū erit in stagno ar/
denti igne et sulphure: qđ est
mors secunda. Et vēnit vn⁹
de septē angelis habentibus
phialas plenas septē plagis

Et venit ad me/docendum. ſ. se coaptauit. Vel venit/
missus q̄ ꝓ luminū de cęlo. l ¶ Un⁹ de septem angelis
habētib⁹ phialas plenas septē plagl nouissimis.
De his. ē. xv. et. xvj. in quinta. ſ. visione: quę sūt ꝓdicatores
boni qui pnas malorū superius nūciauerūt infligēdas: q̄dā
modo dignitatem cę
lestis hierūm iohāni
nunciant. Unde est
sensus: vniuersitas ꝫ
dicatorum in hoc cō
cordat/vt talis sit di/
gnitas hierūm cęle/
stis quā nunc descri/
bo vobis. Vel Un⁹
de septem/christ⁹
est: cuius inspiratio/ Exech. iii.
ne hęc quę dicturus
sū cognoui. m ¶ Et
locutus est mecū

m nouissimis: ꝛ lōcut⁹ est mecū
n dicēs: Veni ꝛ ōstēdā tibi spō
o sam vxōrem agni. Et sūstulit
p me in spiritu in mōtē māgnū
q ꝛ altū: ꝛ ōstēdit mihi cīuitatē
r sanctā hierūm descēndentem
t dē cęlo/hābētē claritatē dei.
v Et lumē ei⁹ simil⁹ lāpidi ꝓcio
x so tāq̄ lāpidi iaspidis sic cry/

dicens: veni. i. ardente audi. Eccs. iiij. d. Custodi pedē tu/
um ingrediens domū dei: ꝛ appropinqua vt audias. n ¶ Et
ostendam tibi sponsam/prius. ſ. ecclesiaz: quę sponsa est
quādiu est in peregrinatione hui⁹ vitę mortalis. o ¶ Uxo/
rem agni: eandem ecclesiam q̄ i futuro erit vxor quādo erit
traducta in amplexus sponsi. De primo Joh. iij. d. Qui ha/
bet sponsā spōsus est. De secūdo. Epb. v. e. Uiri diligite vxo
res vestras sicut ꝛ christ⁹ dilexit ecclesiaz. p ¶ Et sustulit
me. Hic incipit describere ciuitatem. Et primo describit eam
a situ: qz. ſ. est in monte posita. Unde dicit: Et sustulit. i. sur/
sum tulit/me in spiritu. i. in mentis excessu. Simile. ē. j. c.
Et fui i spiritu in dñica die. q ¶ In montē magnū ꝛ altū.
Mons iste christus est: qui est ¶ magnus⁹ humanitate ꝛ altus
diuinitate. Joh. iij. b. Pute⁹ altus est q̄. ſ. fossus est in ꝫ mon/
te. Item mons/eminētia vitę. Magnus: qz replet oīa in di/
uinitate. Altus: qz īsupabilis potestate: sicut dicit Glo. De ꝫ
monte. Esa. ij. a. Erit in nouissimis diebus pręparatus mons
domus domini in vertice montium. Bene mons domus do/
mini. i. ecclesię dicit: quę fūdata est sup ipsum. Matth. xvj. c.
Et sup hanc petram ędificabo ecclesiā meam. r ¶ Et osten
dit. Hic secūdo describit ab artifice: a quo ecclia recipit tria
. ſ. descēsum infusionis gratię: claritatem cognitionis diuinę/
ꝛ lumen opationis bonę: sicut artifex domus/ad litteram pri/
mo descēdit fundamenta faciendo: deinde opus in lucē ꝓdu/
cit fundamēta de terra educēdo/ꝛ tertio pficit suis locis lapi/
des cōmode coaptādo. De primo dicit: Et ostendit mihi/
sup istum montē fundatū: s ¶ Ciuitatem sanctā hierusa
lem. Hoc expositū est. ē. t ¶ Descēdentē de cęlo. i. reci
pientē infusionē gr̄ę in baptismo. Gr̄ę dico missę sibi. v ¶ De
cęlo/ꝛ hoc a deo: Ecce artifex. De secundo dic. x ¶ habētē
claritatē dei. i. cognitionem de deo. Baruch. iij. a. Beati
sumus israel: quia quę deo placent nobis manifesta sunt. De
tertio dicit: y ¶ Et lumen eius. i. opera luminosa. Matth.
v. b. Sic luceat lux vestra coꝝ hominib⁹ vt videant opera ve
stra bona: ꝛ glorificent patrem vestrū qui in cęlis est. z ¶ Si/
mile lapidi ꝓcioso. i. christo: quē ꝓ modulo suo ecclesia in
oper⁹ imitat: q̄ fuit lapis ꝓciosus/firmus in ꝓposito ꝛ lucēs
i virtutib⁹: a ¶ Tāq̄ lapidi iaspidis: in quo significat fir/
mitas ꝛ viroꝝ fidei/in qua debent fieri opera. Sed qz nō om/
nino pura sunt opera ꝛ clara/ꝓpter hoc purgatorū est neces/
sariū qđ est confessio pura: q̄ significat ꝓ crystallū: qđ trāspa/
rens ꝛ lucēs est: sic pura cōfessio nihil celat: vt dicit Glo. Un/
de dicit: Et. ſ. lumen eius est: b ¶ Sicut crystallum. Pſ. pſ. 95.
Confessio et pulchritudo in conspectu eius. Tria ergo dixit
de operibus: qđ. ſ. debēt fieri quātū possum⁹ ad imitationem
christi/ꝛ in similitudine ꝛ in firmitate fidei/ꝛ q̄ in eis impurū ē
clarificari in fullonia cōfessionis. ē. iij. a. Et qui sedebat simi/
lis erat aspectui lapidis iaspidis ꝛ sardini. Et in eodē infra. b.
Et in conspectu sedis tanq̄ mare vitreum simile crystallo. Et
hęc sunt duo lauacra ecclesię: baptismus. ſ. qui per mare vitre
um: ꝛ pnitentię siue cōfessio quę per crystallum significatur.

¶ De hac ciuitate

¶ De hac ciuitate dicit ꝓ oībus iustis in ꝑsona abraā. Heb. xj.c. Expectabat enim fundamenta habentē ciuitatē cui⁹ artifex ⁊ cōditor deus. a ¶Et habebat murū. Hic tertio describit ciuitatē a clausura ⁊ munimine. Et dicūt hic tria. Prio qualis ⁊ ꝙntus ē murus. Secūdo muri describit ornatus qui est in portis: ibi: Habētē portas. Tertio dispositio portaꝝ: ibi: Ab oriēte tē. Per murū/christ⁹. Per portas ⁊ portaꝝ angulos ꝓphetas ⁊ apl̄os. Per dispōsitionē portarū ternarū in ꝙttuor partib⁹ ciuitatis/significat ꝙ in regnū cęleste intrant hoies ꝓ fidē trinitatis de ꝙttuor partibus mundi. Dicit ergo: a ¶Et habebat murū: christum. s. ecclesię defensorem. b ¶Magnū/apud hoies ſm humanitatē. c ¶Et altū: apud patrē ſm diuinitatem. Esa. xxvj.a. Saluator ponetur in ea murus. Dozaliter. Murus Dozaliter sunt prælati ⁊ defensores ecclesię Eęch. xlij.a. Nō ascēdistis ex aduerso neq; opposuistis murū ꝓ domo israel vt staretis in ꝓlio in die dñi. Hic mur⁹ pl⁹ ecclesiā bonū⁹ ⁊ bestiꝫ exponit hodie q̄ custodiat. Per auariciā em̄ totus ē destruct⁹ ⁊ dissipatus. Hiere. vj.c. Oēs auaricię studēt: a ꝓpheta vsq; ad sacerdotē cuncti faciunt dolū. Vñ Threñ. ij.c. Mur⁹ piter dissipatus ē. d ¶habentē portas. Hic describit ornatū muri dicēs: Habētem portas duodecim. s. patriarchas duodecim: ꝓ quoꝝ exēplū ad fidē introierunt multi/quoꝝ etiā fidē ꝓdicauerūt ⁊ tenuerūt apl̄i ⁊ tenem⁹ nos moderni. Vñ sequtur: e ¶Et in portis. i. in fide ⁊ operibus ꝓphetarū: habentē. s. f ¶Angulos duodecim. i. apl̄os qui dicūtur anguli: q; sicut angulus duos parietes cōiungit: sic post christū duos ꝓpl̄os vocauerūt ad vnitatē fidei. Item quia duo ꝓdicauerūt. s. mozes ⁊ fidē. Item q; duo ꝓcepta charitat⁹ seruauerūt: ꝓpter ꝙ missi sūt discipuli a dño bini et bini ante faciē suā in oēm ciuitatē ⁊ locū quo erat ipse ventur⁹. Luce. x.a. Vel pozę sūt apl̄i: anguli ꝙo sūt subditi: quos ipsi instruxerūt ⁊ loco angulorū instituerūt: sicut paul⁹/timotheū et titū ⁊ multos alios. Et petrus marcum et multos alios epōs Dozaliter ordinauit q̄ regerent populū dei. Dozaliter: portę sunt prælati ecclesię: quoꝝ officiū ē apiendo se bonos introducere i ecclesiā ⁊ claudēdo malos eūcere. Sꝫ hę portę hodie i terrā sic defixę sūt q; nec claudi pōt nec apiri. Plenis em̄ amāt frena. Vñ Threñ. ij.c. Defixę sūt i terra portę ei⁹. Et Eęch. xlj.c. Terra erat vsq; ad fenestras. g ¶Et nomia inscripta .s. in portis. b ¶Quę sūt nomina duodecim tribuū filioꝝ israel. Hęc nomina sunt memoria patrum veteris testamenti: ⁊ eoꝝ auctoritas ⁊ exemplū quę tenēt apl̄i ⁊ apostolici viri dū implēt ⁊ ꝓdicāt qđ illi ꝓdixerūt futurū. Heb. x.a. Umbrā habēs lex futuroꝝ nō ipsam imaginē rerū sed christ⁹ ⁊ apostoli veritatē sub vmbra latentē aperuerūt. Vñ Joh. j.b. Lex ꝙ moysen data est: gr̄a ⁊ veritas ꝙ ihesum christū facta est. Propt̄ ꝙ dñs dicit apl̄is Joh. xvj.c. Alij laborauerūt ⁊ vos in labores eoꝝ introistis: Sequunt em̄ apl̄i fidē ⁊ scripturas patrū antiquoꝝ. Dedit em̄ eis dñs cisternas q̄s nō effoderūt vineta et oliueta quę nō plantauerūt: Deut. vj.b. i ¶Ab oriente. Hic describit dispositionē portarū/dicēs: Ab oriente portę tres: ⁊ ab aq̄lone portę tres: ⁊ ab austro portę tres: ⁊ ab occasu portę tres: Hoc ē q; per fidē trinitatis quā tenuerūt patres veteris testamēti ⁊ quā ꝓdicauerunt apl̄i ex oībus partib⁹ mundi intrabunt hoies in regnum dei. Vñ Matth. viij.b. Multi ab oriente ⁊ occidente veniēt ⁊ recūbent cū abraam isaac ⁊ iacob in regno cęloꝝ. Et Esa. xlij.a. Dicā aquilonī da⁹ austro noli ꝓhibere. Glo. tamen vna sic distinguit: Ut per orientem/iudęi a quibus sol iusti-

a stallum. Et habebat murum
b magnū ⁊ altum habentē poz-
c tas duodecim: et in portis an-
s gulos duodecim: ⁊ nomia an-
b scripta q̄ sunt noia duode-
cim tribuum filioꝝ israel. Ab
p oriente portę tres: ⁊ ab aq̄lo-
ne portę tres: ⁊ ab austro poz
tę tres: ⁊ ab occasu portę tres.
k l Et mur⁹ ciuitatis habēs fun-
m damenta duodecim: et in ipsis
duodecim nomia duodecim
n apl̄oꝝ agni. Et q̄i loqueba
o p q tur mecū habebat mensuram
arundineā auream vt metire-
r tur ciuitatem ⁊ portas eius ⁊
s t murum Et ciuitas in quadro
posita est et longitudo eius
x tanta est quanta et latitudo.

cię natus est: q̄bus fides trinitatis primo ꝓdicata est ab apostolis: ecce portę tres ab oriente. Per aquilonem/gentes frigidę in pctis/q̄ fidē trinitatis receperūt. Itē/ Per austrū/tpa p̄mitiuę ecclesię q̄n apl̄i fuerūt igne spūs sancti accensi. Vel totum tēpus aduētus christi vsq; ad antichristum: vbi ab ecclesia tenetur fides trinitatis. Per occasum tempus post antichristū vel sub antichristo vbi prędicabitur eadem fides ab helia et enoch. Supra. xj.a. Dozaliter. Oriens est natiuitas hois quę est cū fę/ditate et dolore ⁊ cū ibecillitate: ecce portę tres: ab occasu. Inter hos duos terminos est vita hois: quę ante est in ꝓsperitate: ⁊ sic auster cuius sunt portę tres: quia ois ꝓsperitas terrena/vana ⁊ breuis ⁊ timore plena: aut⁹ aduersitate/⁊ sic aquilo a quo sunt portę tres: quia aduersitas et purgat animaꝝ a pctis ⁊ p̄mittit corpus ne defluat in desideriꝫ: ⁊ pungit totū hominem vt currat ⁊ accęleret in via mādatoꝝ dei. k ¶Et mur⁹ ciuitatis. Hic q̄rto describit ciuitatē a parte fundamēti dicēs: Et mur⁹ ciuitatis: q; ē fides christi: q̄ ecclesiā munit ⁊ tuet. l ¶habēs fūdamēta duodeci. s. ꝓphetas ſm q̄s facta ē ꝓmo cōfessio fidei. m ¶Et i ipis. i. sup/duodeci noia apl̄oꝝ: q; apl̄i eādē fidē quā tenuerāt ꝓphetę ꝓdicauerūt. n ¶Et agni. s. nomē erat in eis. i. christi: quia quē ipsi crediderunt venturū/⁊ apostoli venisse nunciauerunt. o ¶Et qui loquebat. Hic q; de patrib⁹ veteris testamēti et de patribus noui cōmuniter locutus fuerat: ne aliquis crederet omnes esse ęquales inter se/oñdit q; nec ęquales sūt oēs in meritis nec pares in premiꝫ/ dicens: Et qui loquebatur: scz angelus in ꝑsona christi. p ¶Mecum/ ad bnplacitū meū. q ¶Habebat mensurā arundineā auream vt metiret ciuitatē: id est minores q̄ in ciuitate erant ⁊ ostēderet eis ſm capacitatem suam dari in ꝓsenti scripturarū intelligentiam ⁊ in futuro cognitionē diuinam. r ¶Et portas: id est illos qui sunt maiores ⁊ ad fidem introducunt minores: hi sunt prælati. s ¶Et murum. Hi sūt defensores ecclesię: quales sūt prędicatores qui eam spiritualiter defendūt: et domini terreni/sicut milites qui temporaliter. Horum omniū ⁊ in ꝓsenti mēsurata ē gr̄a: nō em̄ mēsura gr̄ę est q̄lis nec mēsura ē quāta: ⁊ ſm mēsurā gratię dabit et gloria: nec oēm vita vna: sed ſm capacitatē vasoꝝ: alij minor: alij maior est data. Ro. xij. b. Unicuiq; sic de⁹ diuisit mēsurā fidei. Sile Eęch. xl.a. Ecce vir cui⁹ erat species q̄si species ęris: et funiculus lineus in manu ei⁹: ⁊ calam⁹ mēsurę i manu ei⁹. Nō dicit tamē q; calamus ei⁹ sit aureus: q; loquebat de ecclesia militāte: vbi multi sunt sicut calam⁹: scilicet exterius formosi et plani: sed interius vacui. Hic autem est sermo de ecclesia triumphante: vbi omnes erūt solidi. Eccī. l.b. Quasi vas auri solidum. Et ꝓpt hoc dicit q; ¶Habebat mēsurā arundineam auream. t ¶Et ciuitas. Hic quinto describit ciuitatem a dispositione vel a qualitate dicens. Et ciuitas in quadro posita est: cuius quadratura sunt fides/spes/et charitas/⁊ bona opera: q; vt dicit Glo. Ipsa est robusta fide/longanimis spe/amapla charitate/efficax operatiōe. Et exponit Glo. quod dixit: dicens: v ¶Longitudo eius: scz fides: x ¶Tanta est quanta ⁊ latitudo: id est charitas quia quantū credit tantū amat. Glo. Quantū credit quis/ tantū sperat: quantū spe/rat/ tantū diligit: quantū diligit/ tanntū operat. Vel hanc q̄draturam faciunt quattuor virtutes cardinales: quibus nihil vtilius est in vita hominibus: Sap. viij.b. Quarum vna non debet aliam excedere in homine vt dicit Glo. Prudentia appetendi boni et vitandi mali: quam sequitur temperantia vt a

voluptatib⁹ homo se retrahat: post hanc fortitudo vt qō intellexit operetur: debinc iusticia vt sic suos actus temperet ne nimis iust⁹ vel sapiens sibi videatur. Eccēs. vij. c. Noli esse iustus multum: nec plus sapias q̄ necesse est ne obstupescas. Hęc autē quadratura virtutū cardinaliū in patria remanebit: sed non ſm vsus suos omnes: sed ſm aliquos principales. ſ. z nō secūdarios. Prudētię em̄ duplex est vsus: p̄cauere insidias: z hic vsus est secūdarius qui euacuabit: quia nullę insidię erunt ibi. Item alius nullū deo p̄ponere vel equare: z hic vsus est principalis: z in patria erit. Item temperantię duplex. ſ. delectationes p̄ua cohibere: hic secūdari⁹ est z euacuabitur: alius nullo motu noxio delectari. i. in ꝺ delectari q̄ nullum noxium appetit: z est fere idem q̄ omnē motum carnis illicitū detestari. Sed tūc notādū q̄ detestari tripliciter sumit a sctis. Uno modo idē ē qō iudicare illicitū esse: z sic est vsus temperantię ap̄ius z principalis q̄ in patria remanebit. Judicabit em̄ omnē motum carnis illicitum. Secūdo modo idem est qō insurgere cōtra mot⁹ noxios: z sic est irascibilis: z est motus celi vel irę p celū: z sic non erit in patria. Tertio modo idem est qō fugere motus noxios: z sic est cuiuslibet virtutis: z contrahit ſm diuersitatē materię. Unde fugere p̄priam excellentiam humilitatis est: z fugere delectationes carnis tēperantię: z sic de aliis. Itē fortitudinis duplex est vsus. Un⁹ perferre molestias: hic est secūdarius: z nō erit in futuro: quia ibi nulla erit molestia: Alius deo firmiter adhęrere: z hic remanebit. Sed tūc notandum q̄ est duplex adhęsio. Una p modū amplexantis: sic adhęret charitas sūmo bono z fides summo vero. Alia per modum detinentis: sic adhęret fortitudo quasi detinēs deum ne ei auferat vel p̄speris vel aduersis: z hęc adhęsio nihil aliud est q̄ quędā fiducia mentis / cui opposita est accidia: qua homo diffidit posse habere quod vellet cui tristicia annexa est. Itē vsus iusticię est duplex. Un⁹ subuenire miseris: z hic ē secundarius z euacuabit: qz nulla erit ibi miseria nec vllus miser. Alius p̄incipalis. ſ. deo regenti subditū esse: z hic etsi sit in via tamē remanebit in patria z subditū esse deo infallibiliter tam in se q̄ in alios suis: z ex hoc volo ei reddere quod suū est et in se et in suis. Unde patet q̄ reddere vnicuiq̄ quod suū est non est primus vsus iusticię: sed sequitur ad aliud: subditū esse deo. Et ex hoc etiā patet q̄ non teneor primo inquantū est hoc vel illud: sed inquantū est creatura dei: z ita creaturę teneor reddere quod suum est: Suū dico inquantū creatura / non inquātū hō ille vel ille. Sicut p̄lato nō teneor subijci inquantum est homo vel ille: sed inquantū minister dei constitutus a deo. a ¶Et mensus est ciuitatem. Hic sexto describit ciuitatē a quātitate debita. Et dicunt hic duo. Primo de q̄ntitate ciuitatis. Secūdo de q̄ntitate et altitudine muri: ibi: Et mensus est muros tē. Dicit ergo. Et mensus est. Hęc quantitas ciuitatis ac murorum nihil aliud est q̄ profectus virtutum et minorum et maiorum: quia per ciuitatem minores / per muros maiores designantur. Et vtrięq̄ mensurantur.

b ¶De arundine aurea: qz vtrisq̄ p̄mittit beatitudo eterna. c ¶Per stadia / ergo / duodecim milia / significati sunt minores: qui de quattuor partibus mūdi stant firmi in fide trinitatis: z seruant decalogum mandator̄ ad honorē dei et meritū sui et ad cōmodū p̄rimi: qō significat / p duodecim milia: et sic currūt ad brauiū ętnę beatitudinis. p̄seuerādo in firmitate fidei: etsi nondū sint in fortitudine operādi vel aggrediendi ardua. ſ. consilia. Duodenarius enim componit ex quattuor et tribus: et significat quattuor partes mundi cū fide trinitatis. Per mille p̄fectio significat cum obseruatione decalogi: est enim numerus cubicus habens tres dimensiones: quia decies decem decies / faciunt mille. Dicit ergo:

a Et mēſus est ciuitatē de arūb dine aurea p stadia duodeci c milia et lōgitudo z lātitudo d et altitudo eiūs equālia sunt: e Et mēſus est muros eius centūm quadragintaquattuor cubitorum: mēnſura hominis f quę est angeli. Et erāt structura mūri ei⁹ ex lāpide iaſpide: g

Et mensus est ciuitatem de arundine aurea: id est mi-

noribus in ecclesia beatitudinem et vitam eternam p̄ro misericordia ostēdit dandam vel iam datā. Et hoc / per stadia duodecim milia: id est quia ipsi in quattuor partibus mūdi collecti seruauerunt fidem trinitatis cum obseruatione decalogi integra et perfecta: Quia Jacobi. ij. b. Qui totā legē seruauerit / offendat autem i vno factus est omniū reus. Et quia fides sine spe z charitate non est sufficiens nec plena: ꝑpter hoc subiungit: Longitudo tē. Quia aliqs q̄reret mensurauit z q̄d ibi inuenit: Rūdet: hoc scz q: d ¶Longitudo: id est fides vel perseuerantia. e ¶Et latitudo: id est charitas. f ¶Et altitudo: id est spes vel contemplatio. g ¶Eius id est ciuitatis. b ¶Equalia sunt: quātū sperat et diligit: quantū credit. Vel / Equalia / dicuntur p̄propter perseuerantiā vsq̄ in finē: qz nō valet fides inuenta in hoie in morte nisi z coęquata sit ei charitas et spes vsq̄ in finez vitę. Jaco. ij. d. Fides sine operibus mortua est in semetipsa. Et quod mortuum est nō viuificat. Unde p̄ro tali fide nullus habebit vitam eternam. i ¶Et mensus est muros eius tē. Per muros significant maiores / qui se habent opponere p̄ro ecclesia vt dictum est supra eodem. Et debent esse perfectiores q̄ alij: qz semper debent habere oculum cordis et intētionis in eterna beatitudine: quę significatur per centum: quia ſm Bedam / de lęua transit in dexteram. Item debent obseruare mādata decem sicut minores: et p̄ter hęc q̄ docent ꝝttuor euangelia: quor̄ vtrunq̄ significat p q̄dragintā: qz q̄dragita ꝓstat ex quattuor z decē. seinuicē multiplicātes. Itē cū his oibus debēt esse perfecti in operibus vt vsum habeant et exercitium quattuor virtutum cardinaliū p̄dictarū: qō significatur p quattuor: Dicit ergo. Et mensus est muros eius: id est maiorib⁹ similiter beatitudinem eternam p̄promisit et dedit / p̄ro hoc q̄ mensura eorum inuēta est fuisse / k ¶Centum quadragintaquattuor cubitorum: id est quia oculum habētes in celestibus obseruauerunt decalogum et p̄dicauerunt euangelium perfecti in exercitio et vsu virtutum et operatione: quę operationes significantur per cubitum. Et hoc apple fuit. l ¶Mensura hominis: qui mihi apparuit. m ¶Quę / dico mensura est angeli: quasi ille qui sic mensurabat in specie hominis mihi apparebat: sed erat angelus. In hoc igit ostendit q̄ ille qui per illum angelum significabatur: scilicet christ⁹ verus est deus z verus homo. n ¶Et erat structura. Hic septimo describit et commendat ciuitatem a pretiositate materię. Primo ostendit qualis fuit materia muri. Secundo qualis fuit materia ciuitatis: ibi: Ipsa vero ciuitas tē. Tertio qualitas fundamenti: ibi: Et fundamenta muri tē. Quarto qualitas portarū: ibi: Et duodecim portę: Glo. Et erat. Dixerat in hac ciuitate esse muros z portas et fundamenta: et ipsos inter se alios maiores: alios minores: hic exequitur / murus ipse qualis sit et qualis ipsa ciuitas et fundamenta et portę / dicens: n ¶Et erat structura: id est materia o ¶Muri eius: id est ciuitatis. p ¶Ex lapide iaspide: id est quicunq̄ est defensor ecclesię: hoc habet ex fide quam p̄dicat et tenet firmiter. Sicut dicit Glo. per iaspidem significatur fides p̄propter eius virorem. Siccus enim est qui non habet fidem et ideo nulli alij q̄ igni congruus. Et loquitur hic de defensione p̄dicationis vel disputationis: quę merito fidei datur z augetur homini. Fidei dico aut eius q̄ p̄dicat vel disputat aut eorum qui audiunt. Unde sup istud Roma. xij. b. Siue p̄propheciam ſm rationem fidei: dicit Glo. id est ſm exigentiam: quia vt exigit fides eorū. ſ. p̄dicator̄ vel auditorum datur ꝑpheria. ſ. disputatio vel p̄dicatio. Cant. vlt. c. Si murus est ędificemus super eum p̄propugnacula argentea: id est si aliquis talis inuentus est qui defendere possit ecclesiam obtundendo militiam impior̄

Etiam implorum/vel naturalis ingenij industria/vel edoct⁹ scientia philosophica armet pri⁹ informati eloquio dei: vbi semper debet fides esse indēnis ⁊ illesa: ⁊ supponi debēt oēs articuli quasi artis ꝓncipia. Structura igitur muri/debēt eē articuli fidei a qb⁹ habet vt sit mur⁹ vel defensor paratꝰ semper ad satisfactionē omni poscēti se rationē de ea q̄ in ipso ē fide et spe. Alit enim nec mur⁹ ē nec defensor ꝙ pot⁹ hereticꝰ ⁊ destructor. a Ipsa vo ciuitas. Hic ostēdit q̄lis ē materia ciuitatis. i. minor: qz fides cordis cum ꝓfessiōe oris. Ūñ dicit: Ipsa vo ciuitas. i. minores i ecclesia. b Murū mūdū/erat ꝙ sapiam dei q̄ corde credūt q̄d quid ē credēdū: ⁊ fides mūdificat cor. Act̄. xv. b. Fide purificans corda. Sed qz non sufficit in cali fides cordis nisi ⁊ assit ꝓfessio oris: ꝓpt̄ h̄ sequit: c Simile vitro mūdo/ qō celat nec retinet colorē ei⁹ liq̄ris quē ꝓtinet. Ūñ ꝙ h̄ significat cak ꝓfessio fidei q̄ est in corde: quia Roma. x. b. Corde creditur ad iustitiā: ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. Vel per aurum fulgor charitatis. Per vitrum mūdum innocētia baptismalis ⁊ charitatis cū innocētia baptismali vt frequēt⁹ iuenit in miorib⁹: et simplicibus et idiotis q̄ in prudētib⁹ sēculi. Ūñ Prouerb. iij. d. Cū simplicib⁹ sermocinatio ei⁹. d Et fundamēta muri. Hic ostēdit q̄ preciosa sit materia fundamenti dicens. Fundamēta muri. i. ꝓbetę: dicit Glo. e Ciuitatis/erat subaudi: f Ornata oi lapide ꝑcioso. i. oi genere frutū ⁊ bonoꝝ operū. Nec solū ꝓbetę fundamēta sūt ecclie ſ etiā imitatores eoꝝ q̄ vitę exēplo ecclām decorauerūt. Ps. 86. Ps̄. Fundamēta eius in mōtib⁹ sanctis. Itē quia vo patriarchę ⁊ ꝓbetę ⁊ imitatores eorum nō gratia ꝓsonarum sed per operationē virtutum ecclesiā fundauerūt. Propter hoc ostēdit q̄bus virtutibus ipſi in ecclesia luxerūt/reponens eos sub duodenario numero lapidū ꝑciosoꝝ vt sic oñdat eos i omib⁹ splēduisse frutib⁹. Ipse ei ē numer⁹ vniuersitat⁹: qz ex ptib⁹ septenarij ꝓstituit. Unde dicit: g Et fundamētū primū iaspis. Hęc est fides q̄ nunq̄ in sanctis marcescit: sed semp ꝑmanet i viroꝛe boni oris. In illis quidē marcida ē imo mortua: qui fidem habent ⁊ non fidei opera. Unde Greg⁹ in persona dñi. A me fide discrepat qui operibus non concordat. Hęc est prima in edificio spirituali: quia sine fide impossibile est placere deo: Hebr̄. xj. a. Et nihil retinet qui fidē perdidit: vt dicit Seneca. Et illud Prudentij. Pria petit campū duobia sub sorte duelli Pugnatura fides. Dicitur aūt̄ prima fides: quia ex ipsa cęterę generant frutes. Scōm q̄ dicit Glo. super illud Matth̄. j. a. Abraam genuit Isaac/Isaac genuit Iacob. Glo. id est fides spem: spes charitatem. Et hoc intelligēdum est non de habitib⁹ qui simul omnes infundunt a deo ſ de motibus quorum vnus generat ab alio. b Secūdū/ fundamentū. ſ. erat. i Saphir⁹. Hęc ē spes sanctoꝝ: q̄ per cęlicam cōuersationē cęlo sereno sunt similes/sicut saphirus: et veri solis radijs percussi sūt: qui radij sunt amoris insignia q̄ in sua ꝓuersatione ⁊ in sua passione/ resurrectione ⁊ ascēsiōe oñdit dñs i se: scīt̄ q̄ ꝓtēplatiui oēs terrenitatē reꝑmūt ⁊ fulgorē ęternitatis emittunt: dicentes cum apl̄o Phil̄. iij. d. Nostra conuersatio in cęlis est. Et ad idem alios trahunt: dicentes illud Esa. ij. a. Uenite ascendamus ad montem dñi ⁊ ad domū dei Iacob. Unde Eccl̄j. xliij. a. Tripliciter sol exurens mōtes radios igneos exufflans ⁊ refulgens ⁊ radijs suis obcęcat oculos. Montes ecclesię: id est p̄dicatores tripliciter exurit sol iusticię: dum ad tria facit idoneos. ſ. ad fidem ⁊ ad operationē ⁊ ad prędicationem vtriusq̄: ⁊ exufflat ab eis ignē cōcupiscentię ⁊ refulget in eis radijs amoris qui excęcant oculos noctuę: id est malorum. k Tertium calcedonius: Ut dicit Isidorus eiusdē frutis est cuius liguri⁹: sed tñ vilioꝛ: ⁊ est ex lapidibus ardentib⁹ similis pallēti lucernę: vt dicit hic Glo. Calefactus a sole vel digitoꝝ attritu paleas ⁊ chartarū folia ad se rapere dicitur/ ⁊ celaturis resistit. Hęc ē charitas sanctorū: quę ab ipsis celata quasi pallet in lucerna: sed cum ad aliorum vtilitatem exire cogitur lux eius emicat: quę non sculpitur: quia aduersis non secatur. j. Corl̄. xiij. b. Omnia suffert ⁊ vanam gloriā nec recipit nec retinet. Hęc amore christi accensa et digito: id ē spiritussancti igne inflammata peccatores sibi conīungit. Matth̄. xiij. c. Paleas aūt̄: id est peccatores comburet igni inextiguibili. l Quartū smaragdus/ A nimia viriditate dictus smaragdus. ſ. quia oē satis viride smaragdū dicitur: vt dicit Isidorus. Omnes herbas ⁊ frondes viriditate superat: aerē etiā victū ex repercussiōe virescere facit. Illa gēma gratioꝛ oculis: Cuius corpus extensū sicut speculū imagines reddit. Quippe nero cęsar gladiatoꝝ pugnas in smaragdo spectabat: vt dicit Isidorus. Hunc gripbes qui corpus ⁊ pedes et caput habent leonum/ currētes super terram vt leones: ⁊ alas habent aquilę quibus volant in aere/auferūt hominibus: sed arimaspus populus. ſ. vnum habens oculum /pugnās cōtra eos eis aufert. Hęc est castitas vel virginitas quę virorē carnis integre seruat ⁊ in amaritudine pęnitentię motus malos castigat. Hęc est gratioꝛ angelis ⁊ oculis christi. Hi enim sequuntur agnum quocunq̄ ierit. ē. xliij. g. Et in se portant imaginem angelorum ⁊ christi. Hanc dęmones multum nituntur auferre: sed mens et intentio indiuisa adeo resistit et eam custodit illęsam. Qui enim tales sunt /indiuisi sunt: sicut dicitur. j. Corl̄. vij. f. Non enī habent duos oculos: vnum in terrenis ⁊ alium ad deum: sed vnum tñ: et illum figunt in deum: vt dicant illud Ps̄. Sicut oculi ancillę in manibus dñę suę ⁊c. Et hic lapis bene quartus dicitur: quia virginitas in quattuoꝛ euangelijs primo cōmendata legitur. Ps. 122. m Quintum sardonyx. Hic ex duoꝝ nominū societate est vocatus: vt dicit Isidor⁹. Habet ei candorem: sicut onyx ⁊ rubor em sicut sardius: ⁊ est tricoloꝛ subterius niger/ī medio candidus/superi⁹ minius: id est rubens. Hic sol⁹ in signando nihil cęrę auellit. Per hūc patientia sanctorum significat per quā ab inferioribus: id est a mundanis hominibus sunt in despectu: candoꝛe tñ conscientię sunt in corde suo lucidi: sed ardoꝛe martyrij quo citius ad superna perueniant rubei. Hęc etiam nihil auellit: quia suis persecutoribus plene ⁊ ex toto corde remittit/ sciens q̄ dicit dñs Luc̄. vj. f. Dimittite ⁊ dimittemini. Eccl̄j. xxviij. a. Relinq̄ proximo nocenti te ⁊ tunc deprecanti tibi peccata soluētur. Hęc bene quinta dicitur: qz molestię circa quā est virtus patientię coꝛpus exponit qō quinq̄ sensibus agitur. n Sextum sardius/sic dict⁹ eo q̄ repertus sit primo a sardis. Rubrū habet coloꝛem ⁊ marmoꝛibus prestat: sed inter gēmas vilissima ē: vt dicit Isidoꝛus. Et significat martyrum constantiam: qui rubri fluido sanguie laureis ditantur bene fulgidis. Lauerunt enī stolas suas in sanguine agni. ē. vij. d. Et bene sexta hęc gēma ponit: qz christ⁹ sexta ętate ⁊ sexta die martyriū/sua passiōe/ ꝓsecrauit. Vel sicut dicit Glo. super illud Exo. xxviij. c. In primo versu erit lapis sardius/ qui vt aiunt terrę rubeę ē similis. Et ꝑm hoc significat sollicitudinem sanctorum de custodia sui: qui exemplum adę qui terra rubra dicitur semper habentes in mente: ardent ante deum charitate pro suę passionis ruboꝛe: ⁊ terrā propriū coꝛporis laboꝛib⁹ ⁊ disciplinis non cessant excolere: vt dicere possint illud Zach̄. xiij. c. Homo agricola ego sum: qm̄ adam exemplū meum ab adolescētia mea. Et bene sexta dicitur: quia adam factus est: sexto die et peccauit eodem die et ejectꝰ fuit: o Septimū chrysolithus. Hic auro similis est cum martini coloris similitudine: vt dicit Isidoꝛus. Et sic dicit h̄ Glo. videtur scintillas ardentes emittere/ dictus a chrysis qō est aurū. Per hūc potest intelligi innocentia baptismalis. Mare enim significat baptismū. ē. iij. b. In conspectu eius tanq̄

a thus/octauũ beryll⁹/ nonũ to
b pazi⁹/ decimũ chrysopassus/
c yndecimũ hiacynth⁹/duodecimũ amethist⁹.Et duodecim
d portę/duodeci margaritę sũt
e singulas.Et singule portę
f erant ex singulis margaritis:

ſ tu el⁹ tãq̃ mare vitreũ. Ibi ſiḋē dicti ſum⁹ de cupro vel de plumbo aurum ꝓbatũ:quia de filijs ire filij gratię: Eph̃.ij.a. Quã multi ſanctorũ illęſas ſeruantes ſcintillas boni exẽpli/ alijs per exhortationes bonas emiſerunt:quibus eos ad amorem dei ꝛ proximi accenderunt. Qui bene ponit ſeptimo loco ꝓpter dona ſpiritusſancti quę collata ſunt i baptiſmo. Glo. tñ dicit q̃ per auri fulgorem cum ſcintillis ſignificatur prędicatio ſanctoꝝ cum miraculis. Sap̃.iij.b. Fulgebunt iuſti/ per cãdorem baptiſmal' innocẽtię:ꝛ tãq̃ ſcintille i arũdineto diſcurrent. a Octauũ beryll⁹. Hic gignitur in india nomen habẽs a lingua gentis ſuę ſimilis ſmaragdo in viriditate: ſed tñ cũ palloꝛe. Politur ab indis in ſex angulares formas vt bebetudo coloris repercuſſu angulorũ excitetur: Aliter politus non habet fulgorem: ꝛ ſignificat ſanctos vitę actiuę deſeruiẽtes in q̃ ſeruat' viroꝝ gratię:ſed tñ cum palloꝛe:q̃ hoc exerceri non poteſt ſine aliquorum venialium obfuſcatiõe: ſed per ſex opera miſericordię quibus inſudant:ex charitate colorem recipiunt:quia in fructu recompenſatur lippitudo lię. Geñ.xxix. d. Et bene ponitur octauo loco: quia iſti mercedem hic non recipiunt ſed expectant in octaua reſurrectione: ſm conſilium domini Luc̃.xiij.c. Cum facis conuiuiũ/ voca pauperes/ debiles/claudos/cęcos:et beat⁹ eris:q̃ nõ habent vñ retribuant tibi:Retribuetur eni tibi in reſurrectione iuſtorum vel retributione. b Sonum topazius. Hic ſm Iſidorum ex virenti genere eſt:omniq̃ colore reſplendens: inuent⁹ primo atroglodytis prędonibus in inſula arabię vbi fame ꝛ tẽpeſtate feſſi effodiebant radices herbarum. Unde ex cauſa nomen acꝛepit: Nam topazion lingua troglodytarũ ſignificatione habet quęrentis. Et eſt gemmarũ amplißima quę ſola nobiliũ limã ſentit. Glo. ſuper Exo.xxviij.c. dic̃:q̃ cũctis ſit omnium colorũ/ maxie tñ eſt aurei ꝛ aerei. Et dicit topazion quaſi topãdion: id ẽ omnium colorum/ a pan qõ eſt totũm. Scõm Glo. hic/ inuenitur in inſula ęgypti quę dicitur topazon. Scõm Glo. Hic duos maxime habet colores: aureum ꝛ ęthereum. Cum ſplendore ſolis tangitur:omniũ gemmarum claritates ſuperat. In aſpectum ſuum ſingulariter prouocat aſpiciẽtes: Quẽ ſi plus polis/ obſcuras: ſi naturę relinquis/ clarior eſt. Et nihil charius regibus inter diuitias:qui quo rarior eſt eo precioſior. Per hunc ſignificatur vita contemplatiua:quę ex charitate eſt aurea/ ex dulcedine ętherea: vbi deus limpidius videtur:ad quam homo ſingulari⁹ trahitur. Et qui tales ſũt ſi honoribus ſeculi poliuntur vel ornantur/obſcurantur: quia turbantur erga plurima ſicut martha: nã vnum iam tenent qõ eſt neceſſarium ſicut maria: Luc̃.x.g. Qõ hic lapis omni coloꝛe reſplendet:hoc eſt q̃ qui tales ſunt omniũ virtutũ lucẽ gerunt ad exemplum tabernaculi qõ eis monſtratũ eſt in mõte:Exo.xxv.d. Omnia fac ſm exemplar qõ tibi monſtratũ eſt in mõte. Hęc ẽ gẽma maxie latiſſima: quia charitas maxie coꝛ dilatat. Bene autem nono loco ponitur: quia qui tales ſunt angelis quorum ſunt nouem ordines ꝓ ſuo modulo in dei contemplatione aſſimilãtur: de quibus Matth̃.xviij.b. Angeli eoꝝ ſemp̃ videt̃ facie patris. c Decimũ chrysopaſſus. Hic ſm Iſidoꝝ/indicus eſt coloꝛe poꝛri ſucum referens aureis iteruenientib⁹ guttis. Unde ꝛ nomẽ acꝛepit:quaſi paſſim habens aurum. Per hunc in auro ſignificatur deſiderium cęleſtis patrię: per colorem ſo perpeſſio tribulationum: quia quanto plus ſancti patiuntur ꝓpter dominum: tanto plus accenditur ꝛ inflammatur eorum deſiderium:quia vt dicit Greg⁹:qõ flatus carboni: hoc tribulatio charitati. Et bene decimo loco ponitur ꝓpter obſeruantiam decalogi: vl' quia iſti feſtinant venire ad decimũ ordinem angelorum: qui ex hoibus reparãdus eſt. Et dr̃ decim⁹ ordo cecidiſſe/non q̃ vnq̃ fuerint decem ordines:ſed quia tot de diuerſis ordinib⁹ ceciderunt qui poſſent facere vnum ordinem. d Undecimũ hiacynthus. Ut dic̃ Iſidorus/ex nominis ſui flore vocat⁹. Hic i ęthiopia iuenit ceruleũ habẽs coloꝛẽ:optimus:q̃ nec rarus eſt nec denſitate obtuſus ſed ex vtroq̃ tẽperamẽto lucet/ purpuraq̃ refulgẽs:ſereno perſpicu⁹ atq̃ gratus nubilo coꝛam oculis euaneſcit atq̃ marceſcit: In os miſſus frigidus eſt:in ſculpturis duriſſimus:nec tñ inuictus: Per hunc ſignificat diſcretio ſanctoꝝ ꝛ compaſſio qua ſm deum omnibus ꝛ in omnibus ſe cõformant/ vt omnes lucrifaciant.j. Cor̃.ix.d. Omnibus omnia fact⁹ ſum vt omnes lucrifacerem. Uel compatiũtur omnibus: vt Roma.xij. c. Gaudere cum gaudẽtibus/flere cum flentib⁹, Significat etiam circumſpectionẽ doctoꝝ ꝛ prędicatoꝝ:qui attẽdunt quid quibus eſt prędicãdũ/ vt maioribus maiora et paꝛulos lacte potẽt minoꝝ. e Duodecimũ amethiſtus. Iſidorus: Inter gemmas purpureas principatũ amethiſtus iudicus tenet. Purpureus eſt permixto violaceo coloꝛe: et quaſi roſe nitoꝛe et leniter quaſdam flammulas fundens. Cauſam eius nominis aſſerunt:quia ſic quiddam in purpura illius non ex toto igneum:ſed †vini coloꝛem habẽs. Eſt autem ſculpturis facilis. Alst minus Per hunc deſignatur humilitas ꝛ contemptus mundi: cũ deſiderio tñ martyrij: ſicut fuit in confeſſoribus: quoꝝ multi non defuerunt martyrio:ſed martyrium defuit eis: Sicut legitur de beato martino:qui et ſi martyr non fuit/ palmam tamẽ martyrij non amiſit. Unde ſancti infundunt flammulas conſolationis et viſitationis infirmoꝝ/ viduarum et pupillorum largitionis elemoſynarum:quib⁹ inflammant alios ad amoꝛem chriſti. Dc primo Eſa.lxj.a. Ut conſolarer omnes lugentes/ ꝛ ponerem fortitudinem lugentibus ſion. De ſecundo Jaco.j.d. Religio munda ꝛ imaculata hec eſt: viſitare pupillos ꝛ viduas in tribulatione eorum:et immaculatum ſe cuſtodire in hoc ſeculo. De tertio Luc̃. xj. f. Date elemoſynam ꝛ omnia munda ſunt vobis. Uel ſm Glo. Flammulę ſignificant virtutem illam qua ꝓ inimicis oꝛatur:quę eſt virtus virtutum. Coloꝝ varietas/ virtutum multiplicitas. Matth̃.v.g. Oꝛate ꝓ perſequẽtib⁹ ꝛ calũniantib⁹ vos. Et bene vltimo loco ponitur: q̃ cuſtodia virtutum eſt humilitas:quia vt dicit Greg⁹. Qui cęteras virtutes ſine humilitate congregat:quaſi puluerẽ in ventum poꝛrat. Unde ꝛ paulus quj interpretatur modicus vl' humilis/ thronum duodecimum meruit obtinere.

Sequitur: f Et duodecim portę ꝛc̃. Hic oſtendit q̃lis eſt materia poꝛtaꝝ dicẽs: Et duodecim portę/ cũ ſint in ciuitate ſicut dictum eſt. g Duodecim margaritę ſunt per ſingulas: id eſt multi qui inſtructiones ꝛ fidem patriarcharũ duodecim ſunt imitati/ candidi ſunt ꝛ lucidi. Threñ.iiij.b. Candidiores naçarei eius niue nitidiores lacte/rubicũdiores eboꝛe/antiq̃ ꝛc̃. Et dicit Iſidorus:q̃ margarita prima eſt cãdidarum gemmarum quã inde margaritam aiunt vocatã q̃ in cõchulis maris hoc genus lapidis inueniatur. Ineſt enim in carne cochleę calculus natus ſicut i carne oſtreę precioſiſſima margarita reperiri dicit: vel ſicut i cereꝛo piſcis lapillus. Ex q̃b⁹ margaritis quędam vniones vocantur: quia tãtũ vna nunq̃ duę vel tres ſimul inueniuntur. Meliores enim ſunt candidę q̃ quę flaueſcunt. Illas enim aut iuuentus aut matutini roris conceptio reddit candidas: has vero ſenectus aut veſpertinus aer gignit obſcuras. Gignitur autem margarita de cęleſti roꝛe quem certo anni tempoꝛe cochleę hauriunt. h Et ſingulę portę erant ex ſingulis margaritis: quaſi ipſi ꝓphetę ſimiliter virtutib⁹ erant ſplẽdidi. Hoc enim a prælato exigitur ꝛ prędicatoꝛe vt ſit ſplẽdidioꝝ vitaꝝ ſcientia q̃ alij qui ab eo docent. Talis eni debet eſſe ꝑlat⁹ cui⁹ cõpatiõe ſubditi grex dicãt/ vt dic̃ Greg⁹.

ſ Et platę

a Et platee ciuitat. Hic octauo describit ciuitatē a mū/dicia platearum: qui est ornatus interior. Hę platee sūt cōiu/gati: qui quasi in maiori vitę latitudine sūt ꝙ alij/ clarius hoc mundo vtunt: veruntamen tanꝙ non vtentes: sic dicit. j. Co/rinth. vij. f. Dicit ergo: Et platee ciuitatis. i. cōiugati/ sūt

b Aurum mūdū: Aurū quidem p sa/pientiam dei: mun/dū/ a peccato mor/tali. c Tanꝙ vi trum perlucidū.

B Hoc dicit: quia fre, Esa. 60. d. quentius confitētes nihil celāt qđ eos de beat vel possit aggra uare: Sicut ille de q̄ dicit Job. xx. b. Cū eē dulce fuerit in ore eius malum/ absconder illud sub lingua sua/ parcet illi ⁊ nō derelinquet illud: et celabit in gutture suo. Vel dicit eos esse vitrū: quia in ipsis tanꝙ in speculo possunt mali cognoscere maculas suorum criminū. d Et templū. Hic nono describit ciuitatē a bonitate regis ⁊ a potētia. Hāc autem dei bonitatē in duobus ostendit: quia ⁊ bonis omnib⁹ replebit affectum: et plena cognitione ⁊ veritate illuminabit intellectum. Item nec ibi deerit beatitudo corporum: nec etiam lumen et claritas eorum: quia quod dicit: Dominus eē deus omnipotens ⁊c. pertinet ad felicitatem animarum: qđ vero dicit: agnus/ quodāmodo dat intelligere fęlicitatem corpor. Dicit ergo: Et templum nō vidi in ea. Hic agit de repletione affectus plenitudine omnium bonor. Templum enim locus orationis est et oblationis in p̄senti. Oratio autem est p̄ro duobus tm̄: scilicet aut p̄ro bonis adipiscendis/ aut p̄ro malis amouendis. Ibi nullum malum erit amouendum: quia nullum ibi esse poterit. Item nullum bonum erit adipiscendum: quia omne est adeptum: et sic non habebit locum oratio. Item oblatio tm̄ p̄ro duobus fit: aut in signum oblatiōis corrdium/ aut in necessitatem sustentatio/nis ministrorum/ ibi nulla erit necessitas/ nulla penuria. Item ibi nulla erit obscuritas/ sed immediata cōiunctio animarū no strarum ad deum/ et omniū inuicem manifesta reuelatio cor/dium: quia vt dicit Greg⁹. Uniuscuiusꝙ mentem ab alterius oculis corpulentia corporis non abscondet: ⁊ sic patet ꝙ nec ad signū nec ad necessitatē erit ibi aliq̄d offerēdū. Dicit ergo: Et templū non vidi in ea: Quare: Quia non erat neces/sariū. e Dñs eē deus omnipotēs tēplum illius ē: id est omnimoda requies ⁊ pfecta plenitudo omnium bonor: Ps. 103. ⁊ hoc in animabus quo ad affectum. Quia vt dicit Pś. Tūc omnia replebunt bonitate. Et ne desit fęlicitas corporū/ p̄ro/pter hoc subiungit: f Et agnus/ similiter: templū eius est: id est omnimoda reqes a laborib⁹ corporū. ś. xiij. c. Amodo iam dicit spiritus vt requiescant a laboribus suis. Et hoc dici tur hic quo ad similitudinem corporū sibi intrinsecā. g Et ciuitas nō eget sole ⁊c. Hic agit de illuminatione animę quo ad intellectū/ cum dicit: Et ciuitas nō eget sole neꝙ luna. i. maiori vel minori doctrina: h Ut luceāt in ea. i. vt illuminentur interius ab eo. a. ſ. a maioribus vel minoribus doctoribus ministrata: quia omnes erūt docibiles dei: Joh. vj. c. Unde sequit: i Nam claritas dei. i. totius trinita/tis: k Illuminabit eam/ dando intellectib⁹ nostris pleniſsimā cognitionem: ⁊ ab omni nubilo phantasmatū semotam: Quia. j. Corinth. xiij. d. Nūc cognosco ex parte: tūc autē co/gnoscam sicut et cognitus sum: videmus nūc per speculum in ęnigmate: tunc autem facie ad faciem. Vel ad litteram nō ege/bunt ibi sancti nec sole nec luna ad seruitium dei: sicut faciunt in p̄senti vita: qz deus eos plenissime illuminabit: nō solum in mente sed etiam quo ad corpora. Unde et sequit: l Et lu/cerna eius est agnus: id est christi humanitas continens diuinitatem erit lumen omniū etiam quo ad corporum illu/minationem. Unde dicit Pś. Domine in lumine vultus tui Ps. 35. ambulabūt: Et alibi. In lumine tuo videbim⁹ lumen. m Et

a Et platee ciuitatis. Hic octauo describit ciuitatē a mū/dicia platearum: qui est ornatus interior. Hę platee sūt cōiu/gati: qui quasi in maiori vitę latitudine sūt ꝙ alij/ clarius hoc mundo vtunt: veruntamen tanꝙ non vtentes: sic dicit. j. Co/rinth. vij. f. Dicit ergo: Et platee ciuitatis. i. cōiugati/ sūt ambulabūt gentes: ad fidē christi/ de virtute in virtutē pficiēt: Et b n In lumine. i. p̄ro spe/ vel in spe habendi lumen eius. Uel in lumine eius: id est ad lumē cognitionis ei⁹: quod eis Jesuper infundit. ś. eodē. a. Ui di ciuitatem sanctaz hierusalem nouā de scendentem de cęlo. Et Jaco. j. c. Descē dens a patre luminum. Item maiores erūt solliciti de acqui/sitione aliorum p̄ro quibus coronabunt: vt dicit Glo. Unde dicit: o Et reges: qui et in se ⁊ in alijs intuitu circumspe/ctionis ⁊ sollicitudinis dissipant omne malum peccati: Pro/uerb. xx. b. Et faciunt iusticiam in terra sua/ vt cadant habita/tores eius mali. ſ. motus carnis: de quib⁹ Esa. xxvj. d. Ui in quā reges terrę p Afferent gloriā suā. i. subditos quos cōuerterunt/ et in bonis operib⁹ nutrierunt/ et p quibus gloriabunt. j. Thessal. ij. d. Quę est em̄ spes nostra aut gaudium aut corona glorię: nōne vos ante dominum nostrū iesum chri stum estis in aduentu eius: Uos em̄ estis gloria nostra ⁊ gaudium. Et quia non sufficeret alijs p̄ficere nisi homo se serua/ret sine macula conscientię: ppter hoc subiūgit. q Et ho/norem. i. pprię cōsciētię puritatē afferēt. ſ. r In illā/ ciui/tatē vel p̄dicti reges: vel simul omnes: quia vt dicit Pś. Ue/nientes venient cū exultatione portātes manipulos suos: si/cut victores spolia deferūt in suas vrbes. Esa. ix. a. Letabunt cora te sicut q̄ letant̄ in messe: sicut exultant victores capta p̄/da/qñ diuidunt spolia. Tria igit dicta sunt hic: ꝙ industrij .ſ. sūt minores in opando/ cū dixit: Et ambulabūt. Item ꝙ solliciti maiores in docēdo ⁊ custodiēdo acq̄sitos/ cū dixit: Et reges ⁊c. Item quid vtriꝙ portabūt coram deo: quia ferēt serenitatē cōscientię: vt dicāt cū apostolo simul omnes: Gl̄ia nostra hoc est: testimoniū cōscientię nr̄ę. ij. Cor. j. c. Et b di/cit: ibi: Et honorē ⁊c. Sequit: s Et portę eius. Hoc est vndecimū vbi ciuitatē illā describit ab omnimoda ⁊ plena securitate. Dicit ergo: Et portę ei⁹ nō claudent̄/ ampli⁹ etiā/ p nocte. q. d. tanta erit ibi securitas ꝙ nocte qñ solēt fu/res ⁊ malę bestię incedere/ portę nō claudent̄: qz nullus omni/no hostis ibi timebit: nec aliquid nocumū estimabit nec sentiet. In ecclesia militanti bñ aliquādo oportet claudi portas p̄di/cationis. Mat. vij. a. Nolite sctm̄ dare canib⁹ ⁊c. Ne inimic⁹ homo p nocte introeat ⁊ superseminet ziçania errorię: Matth. xiij. c. Et bñ dixit: p noctem: v Nox em̄/ ad hanc: nō erit illic: sed dies vna q̄ nota ē dño: Zach. xiiij. b. Et Pś. Quia Ps. 83. melior dies vna in atrijs tuis ⁊c. Per nocte. Hęc est vera lra: cū qđā libri habeāt/ p diem. q. d. nō claudent̄ portę p die: qz si deberēt p nocte claudi nō possēt: Nox em̄ non erit ibi: Uel mystice. s Portę/ affect⁹ ⁊ intellect⁹ qb⁹ itur ad amorē boni ⁊ cognitionē veri t Nō claudēt ibi p no/ctem: alicui⁹ obscuritatis vel ignorantię. ſ. vel peccati: quia nox ignorātię vel peccati nō erit ibi: qz vt dicit Greg⁹: Quid est qđ nō videt/ q̄ videtē omia videt: Sed quid est ꝙ dicit: Portę nō claudent̄: Cōtra Matth. xxv. a. Et clausa ē ia/nua. Sol. qđ dicit h nō claudi/ idē est cū eo qđ dicit Matth. ianuā claudi: qz hoc est malos nō posse habere accessum vt in/troeāt ibi. Uel alio modo: Claudent̄ in die iudicij ne intro/eant mali: sed ipsis clausis in carcere inferni/ nō oportebit por tas cęli claudi: neꝙ em̄ erit regressus ab inferis. r Et affe rent gloriā. Hęc est duodecima dignitas ciuitatis cęlestis: ci/uiū. ſ. puritas et mūdicia. Quę in duobus cōsistit. ſ. quia omēs ciues eius erunt et mundi corpore et puri mente. Item quia nulli immundi vel impuri poterunt ibi intrare nec intrabit ⁊c.

⁊ 3 S Dicit ergo: Et

¶ Dic ḡ: Et afferēt ministri eī q̄ ꝓ ea habēda fuerūt: a Glo/riā/gentiū.i. gentes glificatas. b Et honorē gētiū.i.mū/dicia cōsciētiarū/in illā. Primū ptinet ad corpor gloriā: se/cūdū ad beatitudinē aiarū. c Nō itrabit ꝛc. Hoc ē secū/dū.s.q̄ nullꝰ īmūdꝰ ibi intrabit. Nō intrabit ꝛc. Glo. sic cō tinuat: q̄ pꝰ honestatē ciuitatꝭ determinat q̄ nō sūt intraturi: qz sic Ziā iuxta se posi ta magis eluceſcēt/ꝛ tenebre magꝭ cōmē dabilē facīūt lucē: ꝓpt̄ꝫ ꝓmo oñdit q̄ nō intrabūt. dicēs: Nō itrabit. Deinde q̄ itrabūt: ibi: Nihil q̄ scḗpti sī ꝛc. Dic ḡ: Nō itrabit: q̄si nō solūmodo erit tāta glia ciuiū ꝛ mūdicia/imo Nō intrabit ī eā aliq̄d coīnatū.i.cū alīs inq̄/natū ꝓ cōsensū pcti. d Aut aliād fa/A Ar. ¶flumen Ar. ¶vite ciēs abominationē.i.aliq̄d crumina/bile: vt dic Glo. e Et mēdaciū: qđ fa cit q̄ ī mēdacīs iueniēdis delectat: sicut Ezech. 47.c. dicit Glo. Et talis filiꝰ eī⁹ est: de q̄ dicit Joh. viij.f. Ipse mendax est ꝛ pater eī⁹ Vel coīnatū ī se per peccatū. Fa ciēs abominationē: ꝓtra deū: ꝛ mē/daciū/contra ꝓximū. In primo corru/ptio sui. In secūdo ꝓtemptus dei. In tertio deceptio ꝓximi. f Nisi qui scripti: quasi quid dicā ꝓ singula: nullus intra/bit ibi/nisi illi tm̄ qui scripti sunt per gratiam p̄destinationis: g In libro vite.i.in p̄sciētia dei: Qui liber ē/ h Agni.i. christi humanitatꝭ. Ipse em̄ nō solum homo est sed deus qui est vita vera. Unde Joh. xiiij.a. Ego sum via/veritas ꝛ vita. Vel In libro vite agni.i.in fide hūanitatis christi ꝓ quā dat vita: Joh. xj.c. Qui credit ī me etiā si mortuꝰ fuerit viuet. Vel In libro vite agni.i.in imitatiōe vite christi: q̄ se no/bis posuit in exemplū viuēdi. j. Petri. ij.d. Christus passus est ꝓ nobis: vobis relinquens exemplū vt sequamini vestigia eī⁹. Joh. xiij.b. Exemplū dedi vobis: vt ꝛ vos similiꝭ faciat⁊.

Ostendit mihi fluuiū aquē Ca. XXII ꝛc. In hoc capitulo sunt tres ptes: quę adhuc restāt de hac visione. In quarū prima agit de refectiōe cę/lestis patrię: ꝛ hęc est tertia pars totiꝰ visionis: ibi: Et osten dit ꝛc. In secūda parte de operis cōmendatione ꝛ etiā vilio nis huiꝰ extremę: ꝛ hęc ē etiā ps q̄rta totiꝰ visiōis: ibi: Et di/xit mihi: hęc v̄ba ꝛc. In tertia pte huiꝰ capīi q̄ est q̄nta huiꝰ visiōis excōicat oēs illos q̄ ꝓ fouēdis erroribꝰ aliq̄d vel addēt vel diminuēt huic totali operi: ibi: Cōtestor enī om/ni audienti ꝛc. Et hoc facit qz sciebat quosdā esse ī asia sic facturos. In prima aūt parte duo dicit: qz primo describit ea quę ptinent ad refectionē. Secūdo ea q̄ ad refectionis gaudi/um ꝛ exultationē: ibi: Et sedes dei ꝛc. Sed qz in mēsis et refectionibꝰ magnatū: primo solent apponi reficientia corpus ꝛ nutrientia: deinde medicinalia/sanitatis cōseruatiua ꝛ nocti/ui repulsiua: sicut sunt speçes aromaticę q̄ in fine dant. Item qz nutritiua duo sunt/aut potꝰ/aut cibus: ꝓpter hoc in prima parte primę partis dicunt tria. Primo enī describit potū illi/us refectionis. Secundo cibū/cum dicit: Et ex vtraq̄ pte ꝛc. Tertio de medicinalibus agit/cū dicit: Et folia eī⁹ ꝛc. Dicit ḡ: i Et oñdit mihi angelꝰ. s. fluuiū aquę viuę .i. ętērnā beatitudinē: in qua semp̄ viuit sine morte: q̄ per flu/uiū designat: qz p baptismi ablutionē ad eā venit. Joh. iij.a. Nisi q̄s renatꝰ fuerit ex aqua ꝛ spiritu/nō pōt introire ī regnū dei. De hac aqua: Joh. iiij.b. Si scires donū dei: et quis est q̄ tibi loquit: tu forsitan petisses ab eo ꝛ dedisset tibi aquā vi/uam. k Splēdidū: qz ęternaliter fulgebūt iusti sicut sol. Matth. xiij.f. l Tanq̄ crystallum. In hoc notat pspi/cacitas ꝛ trāsparētia: qz tūc cogitationes nostrę alīs appare/bunt. j. Corinth. iiij.a. Nolite ante tēpus iudicare: quoadus/q̄ veniat dns: qui illuminabit abscondita tenebraruꝫ/quo ad malos: ꝛ reuelabit p̄silia cordiū quo ad bonos: ꝛ tūc laus erit vnicuiq̄ a deo. Fluuiū/dico/ Pcedentez de sede dei et agni. Et vbi: m In medio plateę eī⁹. i. de maioribꝰ: q̄ sunt sedes dei/in minores: qui dicunt plateę: qz latiori via et cōmuniori icesserūt: De qb⁹ dicit spōsa: Cant. iij.a. Per vi/cos ꝛ plateas querā quē diligit aia mea. q.d. tūc manifeste ap parebit q̄ ꝓ istructionē maiorꝫ minorez q̄ eis credidert corona būt: Quia: Ro. x.c. Fides ex auditu: auditꝰ aūt ꝓ verbū dei: Vel ꝓcedentē de sede dei ꝛ agni. i. de benigna trāq̄lli/tate dei: qz ī agno benignitas: ī sede q̄es et trāq̄llitas designat. q.d. tunc lucide et aperte videbunt ꝛ maiores q̄ ꝓ sedē signi ficant: et minores q̄ ꝓ plateā/q̄ de fonte sempiterni luminis fluxerūt ī eos dona: ꝛ ꝓ cedent oīa bona: quę habebūt sancti tan/q̄ flumina aquę viuę. Et notantur hic se ptem gaudia: quę habebūt sancti in glo/ria: quādo lętabunt ī cubilibus suis: ꝛ ex/ultationes dei in faucibus eorū. Primus ē copiosa et magna societas saluatorum/ cū dicit: Flumē aquę. Qui bene ꝓ flu/mē designat: quia in omi mundo fluxe/runt ꝓ naturā de ętate in ętatem vsq̄quo venirent ad finē vitę. Item de virtute in virtutem ꝓ gratiā. Item de tribulatione in tribulationem/per patientiā/vt sic dici posset aquę mortuę vl amarę: qz Gen. j. b. Cōgregatiōes aq̄ꝛ. i. sctoꝝ appellauit maria. Sz iā nō sūt aq̄ mortuę sed viuę: ꝛ ī ꝑ notat secūdū qđ ē īmortalitas. Ter tiū ē ętnitas: q̄ notat/cū dicit: Splēdidū: qz sic splēdor nō separat ab igne quādiu ē ignis/sz cū igne sp̄ē: sic nec ab hoīe ętnitas glificato/sic q̄ ꝓ splēdorē notat ętnitas īmortalitatꝭ. Quartū ē soliditas ętnitatꝭ/cū dic: Tāq̄ crystallū: qđ soli dū est. Quītū est pax ꝛ trāq̄llitas soliditatis/cū dic: Proce/dentē de sede dei ꝛ agni. Sextum est tranquillitatis se/curitas: Unde dicit: In medio. Septimū est securitatis cō munitas: Unde dicit: Platęę. Hi sūt septē riui ꝓcedentes de flumine beatitudinis ętern̄ę: ꝛm q̄ dicit Esa. xj.d. Leuabit manū suā sup flumē in fortitudine spūs sui: ꝛ percutiet eū in se/ptem riuos: ita vt ꝓ eum trāseant calciati. n Et ex vtraq̄. Hic agit de cibo refectionis ętern̄ę dicens: Ex vtraq̄ pte fluminis lignum vitę: id est christus qui dat vitā mūdo. Prouerb. iij.c. Lignum vitę est his qui apprehenderint eā/ et qui tenuerit eam beatus. Duę partes fluminis sunt: vita p̄/sens ante iudicium: ꝛ vita futura sanctorum post iudiciū: qua/rū vna citra flumen est/altera vltra: quia ibi dns cum sanctis suis regnabit in ęternuꝫ ꝛ vltra. In hac igit vita quę est citra flumē/ est o Lignum vitę: id est christus per ꝓpriū cor/poris et sanguinis exhibitionē in sacramento altaris. p Af ferens fructus duodecim: quos ponit apostolus Gal. v.d. dicens: Fructus autem spiritus est charitas/gaudium/ pax/patientia/benignitas/bonitas/longanimitas/ mansuetu/do/fides/modestia/cōtinētia/castitas. q Per menses sin gulos reddens fructū suum. Hoc est quia per singu/las ętates reficit ꝛ sanat p̄dictis fructibus sibi seruientes. Vel per singulos menses: quia cum peccator cōuertit ad do/minum/singulis defectibus peccatorum reddit dominus sin gulas perfectiones virtutum. Unde dicit Ps. Deus meus il lumina tenebras meas. i. peccata expelle: ꝛ singulis peccatis virutes oppositas redde. In altera vero parte q̄ est vltra flu/men habebimus: o Lignū vitę/christū p̄sentē/tā nō sub/leuamie: sz sine figura et ęnigmate. p Afferēs fructꝰ duo decim: qui sunt duodecim fercula: quę ipse transiēs ministra bit nobis in mēsa refectiōis ętern̄ę in regno patris sui: Lucę. xij.e. Quę sūt sanitas sine ęgritudine. Ps. Qui sanat ꝓtritos. Esa. xxv.c. Precipitabit mortē ī sempiternū. Plenitudo sine de/fectiōe. Esa. xlix.c. Nō esuriēt neq̄ sitiēt: neq̄ percutiet eos ęst ꝛ sol. Refectio sine fastidio. Eccl. xxiiij.c. Qui edūt me adhuc esuriēt. Sciētia sine ig̃rātia ꝛ dubitatiōe. j. Cor. xiij.d. Uide mus nūc p speculū ī ęnigmate ꝛc. Gaudiū sine tristicia. Ps. Et torrēte voluptatis tuę potabis eos. Et fugiet dolor ꝛ gemit⁹: Esa. xxxv.d. Pax sine perturbatiōe. Esa. xlviij.d. Utinā attendis ses mādata mea: facta fuisset sic flumē pax tua. Securitas sine timore. Ps. Nō timebis a timore nocturno. Adimpletio oīm desideriorū. Ps. Qui

Ps. 118. Mota septē gaudia q̄ habebunt sancti

Ps. 149.

Ps. 146. Duodecim fercula

Ps. 35.

Ps. 90.

desideriorū. Ps. Qui replet in bonis desiderīū tuū. De hac
Ps.102. adimpletione habes super illud .ij. Joh. c. Ut mercedem ple/
nam accipiatis. Gaudium de omni electorum cōgregatione:
qz tunc ioseph omēs fratres suos inuitabat. Gen. xliij. f. Gau/
dium de iusticia dei. Esa. vltī. g. Egredient z videbunt cada/
uera virorum qui p̄uaricati sunt in me. Gaudiū de memoria
bonī: qō fecerunt. ē.
xliij. c. Opera illorū
Ps.127. sequunt illos. Ps.
Filij tui sicut nouel
le oliuarum. Gaudi/
um de visione dei.
Joh. xvij. a. Hec ē
vita eterna vt cogno
scāt te solū deū z quē
misisti iesum christū.
Esa. lx. a. Tunc vi/

singulos reddens fructum su
a b um: z fōlia ligni ad sanitātem
c gētium. Et omne maledictū
d nō erit amplī: sz z sedēs dei z
e agni in illa erūt: z serui ei⁹ ser/
f g uient illi. Et videbūt faciē
b eius z nōmen eius in frontib⁹
i k eorum. Et nox vltra nō erit/ et
l nō egebūt lumie lucernę nę/
m cz lumine solis: quōniam do/
n minus deus illuminabit illos:
o z regnābūt in sęcula sęculoꝝ.

dis et afflues: z mirabilī z dilatabilī cor tuum. Per singu/
los menses reddens fructū suum: quia p̄ singulis de/
fectibus qs hic pro christo sustinuerit reddet eis dominꝰ glo/
riosum fructum. Sap. x. d. Reddet deus mercedem laborū
sanctorum suorum. Et Sap. iij. d. Bonorum laborū gloriō/
sus est fructus. Esa. vltī. g. Et erit mensis/ plenitudinis. f. retri
butionis ex mense. i. p̄ mense. i. p̄ defectu quolibet qui p̄ chri
sto sustinet hic. Vel ſm Glo. Utracz pars flumis significat
omnes illos qui sub vtroz testamēto/ nouo. s. z veteri sunt sal
uati. In cuius signum moyses filios israel vsz ad fluviū ior/
danis adduxit: sed iosue in terraz p̄missionis eos introduxit.
Vel in vtracz parte scripturę. s. et in veteri et in noua lege est
lignum vitę: id est christus: sed ibi in figura/ hic vero in re.
Qui affert duodecim fructus: z hoc ex vtracz parte: quia z in
veteri testamento duodecim p̄phetas/ vel duodecim patriar/
chas: z i nouo duodecim apostolos: qui p̄ singulos men/
ses/ reddunt fructus: quia per quattuor mundi partes fides
trinitatis ab eis z plantata est et rigata. i. Corinth. iij. b. Ego
plantaui/ apollo rigauit/ deus autem incrementū dedit. Vel
sicut dicit Glo. Alia littera: Lignum vite reddens fructum
suū p̄ duodecim mēses: Et exponit. i. p̄ duodecim apostolos
in mūdo fructificantes. Sicut em̄ apli a domino dicunt horę
z christus dies: Joh. xj. b. Nōne duodecim horę sūt diei. Et
Ps.138. ideo dicunt dies in Ps. Dies formabunt et nemo in eis: sic
possunt dici et mēses/ z christus annus. a Et folia ligni.
Hic agit de medicinalibus quę post cibū solent apponi: q̄ ad
duo faciunt. s. ad sanitatis conseruationē/ z ad nociui expulsio
nem. Unde duo dicunt hic. De primo cum dicit/ Et folia.
De secūdo/ cū dicit: c Et omne maledictū. Hęc igitur
folia/ ſm Glo. sunt p̄cepta christi: quę fructum tegunt z or/
nāt: Vel verba christi z doctrina quę sanāt z nociua repellūt.
Uñ dicit: et folia eiꝰ. i. p̄cepta vel verba christi et doctrina.
b Ad sanitatem gentiū: sunt in p̄senti si implent z fiunt.
Sap. xvj. b. Nō herba nec̄ malagma sanauit eos: sed omni/
Ps.106. potens sermo tuus domine qui sanat omnia. Et Ps. Misit
verbum suum z sanauit eos. c Et omne maledictum
non erit amplius. Hoc verū ē maxime de futuro/ vbi nō
poterit subtrahi gratia: sicut modo: vel etiam in p̄senti: quia
per virtutem foliorum: id est p̄ceptorum vel verborum chri/
Ps.36. sti conseruatur homo q̄ laqueis diaboli. Unde Ps. Lex dei
eius i corde ipsi⁹. Glo. Lex in corde custodit a laqueis. Sap.
xvj. d. Sermo tuus qui in te crediderunt cōseruat. Item per
virtutem verbi dei: maledictum expellit/ vt nō sit in corde. i.
peccatū vel dęmonium. Marci vltī. d. In nomine meo dę/
monia eiicient: linguis loquent nouis: serpentes tollēt. Sap.
xvj. b. In memoria sermonum tuorum exterminabant z ve/
lociter sanabant. Et sumptū est hoc totū ò Ezech. xlvij. c. In
ripis eius ex vtracz parte omne lignum pomiferum non de/
fluet foliū ex eo/ z non deficiet fructus eius: per singulos men/
ses afferet primitiua: quia aquę eius de sanctuario egredient:
et erunt fructus eiꝰ in cibū z folia eiꝰ in medicinā. d Sed et
sedes dei. Hęc est secunda pars primę partis/ vbi describit
ea quę pertinent ad gaudium z exultationē cibatorū. Sex em̄

sūt quę faciunt ad exultationem pariter conuenientium. Una
est quando mutuo se diligunt dominus z familia. Secundum
est quando ex vtracz parte nullus inquietat alium: nec do/
minus familiam: nec familia dominum: nec famulus famulū.
Tertium est quando dominus blandum z hilarem facie se ex/
hibet. Quartum quando ò fidelitate familiam laudat. Quin/
tum: quando eis sua
secreta reuelat. Se/
xtum/ quando nō de
bent abinuicem sepa
rari. Ista sex per or/
dinem dicunt hic de
domo dei. Primus
ē mutua dilectio dei
z suę familię. Unde
dicit: Sz z sedes:
quasi non solum reti
cientur ibi: sed etiam sedes dei et agni illa erunt: id
est deus trinitas p̄ amorē et gratiam requiescet in illis: z simi/
liter christꝰ. e Et serui eius: id est familia: Serui nō timo
ris/ sed dilectionis erūt in illa. Vel ecōuerso requiescent in
deo per amorem ex toto corde z ex tota aīa et ex tota mente.
Tūc em̄ implebit ꝺ mandatū plene. Hoc est qō dicit sponsa
in Cant. ij. d. Dilectus meus mihi et ego illi: et ibidē. vij. d.
Ego dilecto meo: et ad me cōuersio eius. Item secūdum est
nulla familię inquietatio: Unde dicit: et f Seruient illi.
Glo. nullo modo inquietati: quia tūc a seruitio dei nec deside/
riis carnis/ nec strepitibus mundi/ nec rugitib⁹ diaboli inquie
tabuntur: sed omnes seruienti ei humero vno. Soph. iij.
b. Propter hoc dicit ter in Cant. ij. b. iij. b. et. viij. a. Adiuro
vos filię hierusalem per capreas ceruosq̄ camporum: ne su/
scitetis nec̄ euigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. q. d.
nunc̄. Tertiū est iocunda et aperta z hilaris ostensio suę fa/
ciei: Unde dicit: g Et videbunt faciem eius: aperte si
cut est/ nō in ęnigmate: qō nō poterit esse sine magna iocūdita
te. Hester. xv. d. Valde admirabilis es domine: et facies tua
plena gratiarū. Job. xxxiij. d. Et videbis facē eius in iubilo.
Quartum erit laus z cōmēdatio aperta de fidelitate familię:
Unde dicit: h Et nomē eius in frontibus eorū: id est
aperte z coram omnibus nominabunt z famosi erunt z lauda/
biles: quia ei fideliter seruierunt. Unde dicit Glo. Sicut in
aperto confessi sunt: sic in aperto dei vocabuntur et agni.
Esa. lxv. c. Seruos suos vocabit nomine alio. Esa. lvj. b.
Hęc dicit dominus eunuchis: qui custodierint sabbata mea/
et elegerint quę ego volui/ et tenuerint fędus meum: dabo eis
in domo mea et in muris meis locum/ et nomen melius a filijs
et filiabus: z nomen sempiternum dabo eis/ quod nō peribit.
Quintum est occultorum reuelatio: vnde dicit: i Et nox:
id est aliqua ignorantia/ vltra non erit. Nihil enim ignora
bunt sancti: qō scire eis valeat ad salutem. Aliter eni non esset
plena z perfecta salus. Esa. xxxv. b. Tūc aperientur oculi ce/
corum/ z aures surdorum patebunt. k Et: supple/ quia nul/
la erit ignorātia: ideo/ non egebunt lumine lucernę: id
est doctrina legis veteris vel alicuius mediocris prędicato/
ris. l Nec̄ lumine solis: id est doctrina nouę legis vel
maioris prędicatoris. Et quare hoc totum? in m Quoniā
dominus deus illuminabit illos. Hoc totum sumptū
est de Esa. lx. d. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per
diem: nec splendor lunę illuminabit te: sed erit tibi dominus
in lucem sempiternam: et deus tuus in gloriam tuam: non oc/
cidet vltra sol tuus: et luna tua non minuetur: quia dominus
erit tibi in lucem sempiternam. Sextū est nulla abinuicē se/
paratio: sed perpetuo simul erūt: Unde dicit: n Et regna
bunt/ cū eo scilicet: qō repugnat/ sicut dicit Glo. ad egere lu/
mine aliorum: quia ipse lucem habitat inaccessibilem. j. Ti/
moth. vj. c. o In sęcula sęculorum. Hoc est in eternū:
Unde illō: O quā pręciosa est mors sanctorum eius: qui assi/
due assistunt ante dominum: z abinuicem nō sunt separati. ē.
xx. b. Erunt sacerdotes dei: et christi et regnabunt cum eo
mille annis; id est semper: Numerus finitus pro infinito.

a (Et dixit mihi hec verba ꝛc. Secunda pars huius capituli ꝛ quarta totius visionis: vbi opus commendat: sicut in ꝓncipio fecit. Et ꝓcedit sic in hac parte. Primo cōmēdat op⁹ ab auctoritate ⁊ageli q̄ sibi hec ostenderat. Secūdo ab auctoritate sui: ibi: (Et ego iohānes ꝛc. Et ne ea q̄ dicta sūt negligant/ostēdit tertio q̄ hec debēt cito impleri: ibi: (Signaueris ꝛc. Quarto vt nullus ab hui⁹ libri receptione excuset/cōmēdat ipm ab auctoꝛitate christi: ibi: (Ego: iesus misi angelū meum ꝛc. Dicit ergo: (Et dixit mihi angelus q̄ cetera ostēdit: b (hec verba: q̄ vel figurl vel ī sono vocis ostēdi tibi. c (Fidelissima sunt: quia sine omni ambiguitate implebunt. Matth. v.c. Iota vnum/aut vnus apex non ꝓteribit de lege donec omnia fiant. d (Et vera. i. talia quibus fides debet adhiberi. Et q̄ ita sit/hoc ꝓbat ibi dicēs: e (Et. i. qz f (Dominꝰ deus spirituū ꝓphetarum: qui in potestate habet dona spiritussancti q̄ quem locuti sunt ꝓphetę. ij. Petri. j. d. Non em̄ voluntate humana allata est aliquādo ꝓphetia: sed spiritusancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Ille inquam dominus: g (Misit angelū suū ostēdere. i. vt ostēderet: h (Seruis suis: nō ex timoꝛe: sz ex amoꝛe. Ro. viij. c. Nō em̄ accepistis spiritum seruitutis iterum in timoꝛe: sed accepistis spiritū adoptiōis filiorū dei: in q̄ clamam⁹: abba pater. Seruis humilib⁹ nō inani philosophia tumidis: quia deus superbis resistit/humilibus autē dat gratiam. Jaco. iiij. b. Item seruis/nō regibus vel dominis: qz Matth. xx. d. Quicūq; voluerit inter vos ꝑm⁹ esse/ erit vester seruus. i (Quę oportet fieri cito. Simile. s. j. d. Et vere cito fient: qz ipse a q̄ debēt hec impleri/dicit: k (Et ecce venio velociter. Act. j. b. Sic veniet quēadmodum vidistis eum ascendentē in cęlū. Et quia cito veniet: (Beatus ꝛc. Vel sic �fm Glo. B dicit: l (Beatus qui custodit verba ꝓphetię hui⁹ libri: opere implendo: vel custodit in arca cordis memoriter tenendo/ne peccet domino. De primo: Luce. xj. d. Beati q̄ audiūt verbū dei et custodiunt illud. De secūdo Ps̄. In coꝛde meo abscondi eloquia tua vt nō peccem tibi. s. j. Beatus q̄ legit ⁊ audit verba ꝓphetię hui⁹. m (Et ego iohānes. Hic commendat opus ab auctoꝛitate sui qui hec audiuit ⁊ vidit: cui bene credendū est: quia est testis omni acceptione maioꝛ. Unde dicit: (Et ego iohannes: in quo scilicet ē gratia dei et spiritus patris vestri qui loquit: Matth. x. c. Non em̄ vos estis qui loq̄mini: sed spūs patris vestri q̄ loquit ī vobis. Uñ sol⁹ nō sū ī hoc testimonio. n (Audiui ⁊ vidi hec: vñ debet⁹ credere: nihil em̄ falsū vel friuolū soleo vobis scribere. o (Et postq̄ audissē ⁊ vidissem/cecidi būiliādo me/vt adoꝛarē añ pedes angeli q̄. i. qz ipse/mihi hec ostendebat: Ecce cā būiliatiōis sue. Et ī hoc nos instruit/vt ipsū q̄ nobis hec tradidit haberem⁹ ī reuerētia ⁊ veneratiōe. Nec solū ipsū imitari debem⁹ hac ō cā: sz oēs q̄ nos ilstruūt ī sacre lectiōis eruditione. p (Et dixit mihi/vide ne feceris. i. ne me adoꝛauer⁊. Sic petr⁹ leuat coꝛneliū ipsū adoꝛare volētē. Act⁊. x. d. Factū est cū itroisset petr⁹/obuiꝰ venit ei coꝛneli⁹: et ꝓcidēs ad pedes ei⁹ adoꝛauit eū: petr⁹ ꝯo leuauit eū dicēs: surge ⁊ ego ipse hō sū sicut et tu. Uñ ⁊ h̄ dicit angel⁹: q (Cōseruꝰ tuꝰ sū: iussa vni⁹ dei seruās: r (Et fratrū tuoꝝ ꝓphetarū. i. ꝓdicantiū. Glo. Non sunt a munere ꝓphetię alieni putādi: q̄ habēt gratiā interꝓetandi. vt Aug⁹. Hiero. Amb. et Greg⁹, s (Et eoꝝ qui seruant verba libri huius. i. qui obediūt ꝓdicantibus. Et est hic argumētum q̄ per obseruantiam verboꝝ huius libri vel scripturę possumus ad ꝓficationem angelorū ꝑuenire. t (Deum adoꝛa: nō me. Matth. iiij. b. Dominum deū tuum adoꝛabis ⁊ illi soli seruies: Et in hoc ostendit/q̄ etsi magistri sūt reuerendi et angeli ueneranda/nō tamen adoꝛandi. (Conseruus tuꝰ sum. Symmachus. In scripturis nescio vtrū vel possit vel facile possit inueniri aperte angelos deos dictos: Si omnino nusq̄ in diuinis eloquijs inuenit/ea mihi potissimū causa occurrit/ne ab hominibus putarēt colendi. Aug⁹. Angeli nos nolūt sibi sacrificare: sed ei pot⁹ cui⁹ et ipsi nobiscū sacrificium esse nouerūt. s. 47. dist. c. quārūlibet trem refertur: ⁊ veri/tate certi/hoc ad filiuz: ⁊ munere sancti/hoc ad spiritūsanctū. Item Aug⁹. Mediatoꝛ dei et hominum homo christus iesus cum in forma dei sacrificium cum patre sumat/cum quo ⁊ vnus est deus: tamē in forma serui sacrificium maluit esse q̄ sumere: ne hac occasiōe quisq̄ existimaret cuilibet sacrificādū esse. u (Et dixit mihi/angel⁹. s. ne signaueris. Cōmendato opere ab auctoꝛitate angeli ⁊ alia ab auctoꝛitate sui/ostēdit q̄ ꝓdicta cito cōplebuntur. In hac igitur parte sic ꝓcedit. Primo ꝓcipitur Iohanni ne claudat libzū/sed magis omnibus aperiat et expandat: et causa subiungitur/ cum dicit: (Tempus em̄. Secūdo q̄ia possit ei dici: em̄ liber aperiat: tñ mali nō coꝛrigunt/vnde eis nō est aperiend⁹: dicit q̄ ꝓter hoc nō dimittat: quia iustū est vt mali soꝛdeāt et tamen sic bonos exerceāt vt meliozes fiāt: ibi: (Qui nocet noceat adhuc: et qui in ꝛc. Tertio ostendit q̄ boni in melius ꝓficiunt ⁊ emendant/cum verba libri audiunt: ibi: (Et qui iust⁹ est. Quarto ꝓbat auctoꝛitate christi/q̄ tēp⁹ ꝓpe est in quo ea que in libro dicta sunt implebuntur: ibi: (Et ecce venio. Quinto ostendit q̄ ipse christ⁹ potest ꝓdicta facere: ibi: (Ego sum alpha. Sexto qz dixerat: (Qui in soꝛdib⁹ est ꝛc. ne diceret aliq̄s malus: ego si pēniterē quid ꝓficerem exquo malos iustū est peioꝛes fieri/ostendit q̄ nō solū qui iusti sunt beati erūt: imo etiā illi q̄ a peccatis resipiscentes q̄ post baptismū cōmiserūt/ lauāt se ꝑ pēnitentiā ⁊ ꝓfessionē: ibi: (Beati q̄ lauant ꝛc. Septimo ostēdit q̄ ecōuerso illi erunt miseri qui nō resipiscūt: qz eycient⁊ vt canes immūdi de aula ⁊ thalamo dei: non qz ibi sint aliqñ: sed qz illic non ꝑmittent⁊ intrare: ibi: (Fozes aūt canes ꝛc. Dicit ergo: (Ne signaueris. i. ne clauseris: sed palā ostēde/verba ꝓphetię libri hui⁹. Simile Abacuk. ij. a. Scribe visum ⁊ explana illū sup tabulas/ vt ꝑcurrat q̄ legerit eū. Et causam subiūgit dicens: (Tēpus em̄ q̄ debēt hic impleri/ ꝓpe est. Uñ. j. Joh. ij. c. Filioli ī nouissima hoza ē. Vel (Tempꝰ ꝓpe est: ⁊ ita solliciti debemus ē/acq̄rere⁊ fratres/ vt dicit Glo. (Tempꝰ em̄ ꝓpe est/ quo ingruente tribulatione et ꝓsecutione nō poterūt acquiri. Eccs. ix. c. Quęcūq; pōt manꝰ tua istāter opare ꝛc. Et Gal. vj. c. Dū tps habem⁹ operemur bonū ad oēs ꝛc. Vel si vniuersaliter tēpus mūdi. i. finis ita ꝓpe nō est/tuū tñ tēpus valde ꝓpe est. Jaco. v. b. Ecce iudex in ianuis assistit. Bonū eēt ḡ nob⁹ vt possem⁹ dicere cū dño illō Matth. xxvj. b. Tempꝰ meū ꝓpe ē: apud te o de⁹ facio pascha cū discipulis meis. i. cū opib⁹ suis. x (Qui nocet noceat ꝛc. et q̄ i soꝛdib⁹ ꝛc. Hic secūdo ostēdit q̄ nō est dimittēda aptio libri ꝓpt̄ hoc q̄ mali nō coꝛrigunt⁊: qz iustū ē vt y (Qui nocet/mala iferendo bonis: z (Noceat adhuc. i. inferat dū tempus est purgationis. Vel adhuc. i. post aptionē et ostēsionē libri. Et q̄ in soꝛdib⁹ est: ꝓpt̄ malicię. a (Soꝛdescat adhuc: vt iustus iudicet. Et hoc dicit/nō optando: sed ꝓdicēdo. q. d. et si mali ꝓpter scripturę aptionē nō dimittant sanctos ꝑse/ (qui nec deserant

Ps̄. 118.

q nec deserat vel expellat a se sordes peccati: Quia debet nihilominus fieri prædicatio verbi dei. Et quare: ex hoc emendantur et proficiunt boni: Unde sequitur: a Et qui iust⁹ est. Et hoc est tertium vbi ostendit quare liber h aperiendus e .s. propter profectum bonor. Et qui iustus ē bona alijs inferens: dicit Glo.

b Justificetur adhuc: id est impensius inferat. c Et qui sanctus ē in se. d Sanctificet adhuc am plius: id est ad hoc laboret vt semp sanctior fiat. Justus ergo dicitur ad alios: sanctus i se. e Ecce venio. Hoc est quartū vbi probat auctoritate christi q tēpus breue est z ideo nō est signādus liber introducēs christū loquētēz dicētē: Ecce venio. q. d. ne applaudatis vob q̄si hec nō cito sint cōplēda: qz Ecce: id est in prōptu. f Venio q̄si in presenti. g Cito sine mora: cum dicat Abacuk. ij. a. Si moram fecerit expecta eum: quia veniens veniet. h Et merces mea mecum est. Eccl. xj. c. Benedictio in merce dē iusti festinat. s. i Reddere vnicuiq; ꝑm opera sua. Hoc dicit: quia vni plus z alij minus est reddendū siue de ꝑmio siue de ꝑna: iuxta qualitatē z quātitatem meritor. Ps. Duo hec audiui quia potestas dei est cē. k Ego sum alpha et o. Hic ostendit quinto: quia ipse christ⁹ poterit hec implere: cum ipse sit omniū dns z finis z principium dicens: Ego sum ne dubitetis de impotentia hoc implendi: quia Ego sum alpha z o. s. j. b. expositum est. l Primus omnium rerum dicit Glo. m Et nouissimus omnium creaturarum. Item Primus dignitate coraz angelis. Nouissimus vilitate coram iudeis. Esa. liij. a. Et desideauimus eum virū despectum z nouissimū virorr. n Principiū z finis. s. j. b. expositum est. o Beati qui lauant. Sextum vbi ostendit q beati erunt peccatores qui per ꝓnitentiam se lauerint a peccatis dicens: Beati sunt. s. p Qui lauant stolas suas: id est seipsos mundificant. q In sanguine agni: id est in fide passionis christi. Fide dico p dilectionem operante. Gal. v. b. Vel In sanguine: id est i ꝓnitentia que effectum habuit a christi passione sicut z cetera sacramenta. De hoc. s. vij. d. Lauant dico ita: r Vt sit potestas eorum in ligno vite: id est vt possint edere s Jn ligno vite. s. ij. b. Vincēti dabo edere de ligno vite: qd̄ est in paradiso dei mei: Jbi require. t Et per portas: id est fidem doctorū intrent in ciuitatem: Et de portis et de ciuitate. s. proximo. v Foris canes cē. Hoc ē septimū vbi ostendit q illi qui non resipiscunt non intrabunt ibi dicens: Foris aūt q̄si ꝓnitentes intrabūt. x Aūt: id est sed: Foris manebunt in procellis vētorum z turbine pluuiarum. y Canes qui. s. post baptismū vel ꝓnitentiā reuersi sunt ad peccatum. ij. Pet. ij. d. Contingit eī eis illud veri prouerbij: Canis reuersus ad vomitum suū. Vel Canes dicūt iudei z detractores. Phil. iij. a. Videte ꝓcisionē videte canes videte malos operarios. z Et venefici: qui ad litterā venena propinant alijs. Abacuk. ij. c. Ve qui potū dat amico suo miscens fel suum z inebrians. Vel Venefici qui alios malo exēplo suo corrūpunt. s. xvij. g. Quia in veneficijs tuis errauerunt omnes gentes. a Et impudici: ad litteram per peccatū carnis. Roma. xiij. d. Non in cubilibus et impudicitijs. b Et homicide: ad litteram vel manu vel consilio vel auxilio vel consensu aut spiritualiter per odiū. j. Joh. ij. b. Qui odit fratrem suū homicida ē. c Et idolis

abcdefghiklmnopqrstvxyzabcdefghiklmnopqrstvx

Esa. 44. a s. 1. b. 7. d.

seruientes: ad litteram vt pagani vel spiritualiter vt auari. Eph. v. b. Omnis fornicator aut immūdus aut auarus qō ē idolorum seruitus non habet hereditatem in regno christi et dei. d Et omnis qui amat libenter audiendo. e Et facit inueniendo: f Mendacium: sicut illi histriones: q fingunt falsa z faciunt cantilenas z dicta luxuriosa. De ꝑmo Prouer. xxix. b. Princeps qui libenter audit verba mendacij omnes ministros habet impios. De secūdo Baruch. iij. c. Confabulatores z exquisitores prudentie z intelligentie: viam autem sapientie nescierunt nec exquisierūt

Alst sponsus Esa. 55. a. 36. di. c. qui ecclesiastic. ℌ. eccs

semitas eius. g Ego iesus cē. Quarta pars secunde partis capli vbi opus commendat ab auctoritate christi dicens: Ego iesus: a quo solo nostra salus. Act. iiij. b. Nec enim est aliud nomē sub cęlo in quo oporteat saluos fieri. Et ꝓpter hoc debetis credere mihi. Ego inquā iesus misi angelum meum testificari vobis hec: id est ad testificandum. h Jn ecclesijs septem: de quibus. s. j. c. Qō vides scribe in libro z mitte septem ecclesijs que sunt in asia: epheso smyrne et pergamo et thiatyre et sardis et philadelphie et laodicie. De hac missione angeli similiter. s. j. a. Apocalypsis iesu christi quā dedit illi deus palam facere seruis suis que oportet fieri cito: z significauit mittens per angelū suū seruo suo Iohanni. Et vt firmius credatur ei commendat se ipsum a tribus. s. a diuinitate: cum dicit: i Ego sum radix: id est sustentamentum. David per diuinitatem. Item ab humanitate cum dicit: k Et genus david. s. sum: id est ab eo genitus ꝑm humanitatē. Matth. xxij. d. Quid vobis videtur de christo cuius filius est: dicunt ei: dauid filij abraam. Item a precipuo z iocundiori opere: qō fecit in humanitate. s. i resurrectione. Unde dicit. l Stella splendida illuminans noctem. m Et matutina. Hoc dicit: quia in mane resurrexit: prius tñ illuminata nocte iferni vnde sanctos patres eduxit. Ps. Eduxit eos de tenebris z vmbra mortis. Esa. ix. a. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. s. ij. g. Dabo illi stellam matutinam. n Et spiritus et sponsa. Quinta pars secunde partis vbi opus adhuc commendat a testimonio trinitatis simul z ecclesie sponse dicens: Et spiritus: id est trinitas que ꝓ puritatis excellentia dicitur spiritus. Joh. iij. d. Spiritus est deus. Vel ꝑm aliam litteram. Sponsus. Joh. iij. d. Qui habet sponsam sponsus est. Et idem sensus est: id est dē. o Et sponsa: id est ecclesia. p Dicunt quilibet. q Veni ad notitiam libri. r Et supple: quia tot sunt inuitatores. s Qui audit. i. intelligit. s. t Dicat alij. v Veni vt et tu intelligas sicut ego non abscondat qō nouit: sed cum sapiēte dicat illud Sap. vij. d. Sine fictiōe didici z sine inuidia cōicabo. Vel s Qui audit dicat veni. i. illectus dulcedine sensus spiritualis: sicut omnes predicti cōmendet opus: sicut saul videns cuneum prophetarum prophetantem: id est laudantem deum: quasi coactus est et ipse cū eis prophetare. s. Reg. xix. d. Etsi ergo multi sūt inuitatores: non tñ quilibet: sed ille x Qui sitit veniat: id est qui credere desiderat. Non enim datur reuelatio visionum: nisi desideranti: sicut patet Daniel. ix. f. Or angelus dixit ei q quia vir desideriorum erat: ꝓpter hoc venerat ei reuelare visionem. Sed ne aliquis crederet q labor magnus esset in habendo subiungit:

y Et qui vult. q. d. sola volūtas sufficit ad hoc vt quilibet:

Ps. 106.

a Accipiat a deo: b Aquam vitę: de qua. ſ. eodem. a Et oſtẽdit mihi fluuium aquę viuę. c Gratis/ ſine pręcio meritorum dicit Glo. Ergo vita ęterna nõ cadit ſub merito: ergo nullus meretur eam. Sol. Verum eſt quo ad principiũ vel radicem meriti: quę eſt gratia vel charitas. Vita autem ęterna aliẽ cadit ſub merito: ſed hoc ẽ ex cõuentione facta ex denario diurno. Unde homo vitam ęternam meretur ex cõdigno. Eſa. lv. a. Omnes ſitientes venite ad aquas: et qui nõ habetis argentũ p/perate: emite et comedite: venite emite abſq; argento et abſq; vlla cõmutationis vinũ et lac. d Contestor eni ꝛc. Tertia pars capituli vbi poſt cõmendationem operis excõmunicationẽ ſupponit: et hoc quia ſciebãt quoſdã eſſe in aſia qui pro ſuis erroribus fouendis aliquid adderent vel demerent: vt dicit Glo. Contestor. Continuatio: q.d. angelus chriſtus trinitas teſtes fideles contestati ſunt mihi hoc opus cõmendando. e Enim: id eſt ſed: ego ſimiliter Contestor: id eſt ſub attestatione et excõmunicatione trado. f Omni audiẽti verba prophetię libri huius: vt. ſ. nullus aliquid vel apponat vel ſubtrahat. Unde ſequitur: g Si quis apposuerit ad hęc: id eſt aliud vel contrarium poſuerit cum his/ vt errorem foueat ſic vel ſeminet. h Apponet deus ſuper illum plagas ſcriptas/ quę ſunt/ in libro iſto. ſ. xv. et xvj. de ſeptem angelis habentibus ſeptem plagas. Et. xvij. de damnatione antichriſti. Et. xviij. de damnatione babylonis. Et in fine. xix. de damnatione diaboli. Propter hoc dicit Eccl. c. Non poſſumus eis quicq; addere: nec auferre quę fecit deus vt timeatur. Et Eccl. xviij. a. Non eſt minuere neq; adũcere nec eſt inuenire magnalia dei, Et Job. xxix. d. Verbis meis nihil addere audebant et ſuper illos ſtillabat eloquium meum. i Et ſi quis diminuerit de verbis libri prophetię huius/ auferet deus partẽ eius de libro/ vel/ de ligno/ vitę: qđ eſt in paradiſo dei vt de illo non edat. k Et de ciuitate ſancta: quę. ſ. xxi deſcripta eſt/ vt in illam non introeat. l Et de his quę ſcripta ſunt in libro iſto. ſ. de gloria et beatitudine ſanctorum: de qua. ſ. xxi. a. Tunc enim tolletur impius ne videat gloriam dei: Eſa. xxvj. b. Quia hic partem ſuam et portionem ante tempus viuendo luxurioſe perdidit et conſumpſit ſi/

a accipiat aquã vitę grãtis.
b Cõteſtor ẽni ómni audienti
c verba prophetię libri huius.
d Si qs ãpposuerit ad hęc: ãp
e ponet deus ſuper illum pla/
f gas ſcriptas in libro iſto: et ſi
g quis diminuerit de verbis li/
h bri prophetię huius: auferet
i deus partem eius de libro vi
k tę et dẽ ciuitate ſancta et ꝺ his
l quę ſcripta ſunt in libro iſto.
m Dicit qui teſtimonii perhi/
n bet iſtorũ. Etiã venio cito:
o Amẽn. Veni dñe ieſu. Gra/
p tia dñi noſtri ieſu chriſti cum
q omnibus vobis. Amẽn.

Explicit Apocalypſis.

bus ſcripta ſunt in libro iſto. m Dicit qui teſtimonii perhibet iſtorũ. n Qui teſtimoniũ perhibet iſtorũ. ſ. chriſtus cuius vera ſunt teſtimonia. Vñ Pſ. Teſtimonia tua credibilia facta ſunt nimis. Ut autẽ citius et diligenti adimpleatur qđ ꝓdictum ẽ: adhuc introducẽ dñm dicẽtẽ ſe cito vẽturũ picens. o Etiã venio cito: et propter hoc magis cauete vobis ne vel addatis aliqđ vel diminuatis. q.d. Vgilia/ † Pſ. 92.

te ergo: qz neſcit' diẽ neq; horã qñ dñs vẽniet. p Amẽ: verbum eſt apoſtoli confirmantis verba chriſti et ipſius aduẽtum deſiderantis: Unde ſequitur: q Veni dñe ieſu/ nũc per gratiam et tempore diffinito apud eum per vindictam. De die enim illa quando domin⁹ ad iudicium veniet cum ſenioribus populi ſui: id eſt cuz apoſtolis et maioribus ſanctis: Eſa. lij. c. nemo ſcit/ niſi ſolus deus: Matth. xxiiij. c. Conſummato ergo libro refert iohãnes gratias de ſua ꝓmiſſione et de ſua reuelatione: et quaſi loco ſigilli ſalutationẽ ſubiungit dicens: r Gratia domini noſtri ieſu chriſti/ cũ omnibus vobis/ ſit vel maneat q̃ nos gratos faciat vt ſibi gratioſi ſemper gratias de collatis bñficijs referam⁹. s Amẽ. Hęc eſt cõcluſio libri. q.d. vera ſũt oia ſic ꝓdicta ſũt. Amẽ em ídẽ eſt qđ veritas: et dicit ab a qđ eſt ſine et mẽne qđ eſt defect⁹. Veritas em̃ nunq; deficit: ſed ſup oẽs eſt: vt dicit in apocrypho Eſdre. iij. libro. iij. ca. d. Iniqu⁹ ẽ rex iniq; mulieres et iniq; oẽs filij hoim et iniq; oia illoꝝ opa et nõ ẽ in ipſis veritas: et in ſua iniqtate ꝑibũt et veritas manet et invaleſcit in ęternũ et vi uit et obtinet i ſęcula ſęculoꝝ: Nõ ẽ apud eã accipe ꝑſonas nec differẽtias: ſed q̃ ſũt iuſta facit oibus: iniuſtis ac malignis: et oẽs benignant in opibus ei⁹: et nõ ẽ in iudicio ei⁹ iniquitas ꝺ fortitudo et ptãs et maieſtas oim ęuorũ: Benedict⁹ deus veritatis. Et noſipſi gratias referam⁹ q̃ nos decurſis tãtis pelagis ꝓduxit ad portũ: orãtes cõmunit vt ſi min⁹ bene dixim⁹ ieſus benigniſſim⁹ idulgeat deliquẽti: et veniã poſtulãti: et lector nõ malicię ꝺ ignorãtię aſcribat et corrigat q̃cq̃d viderit corrigẽdũ.

Explicit Poſtilla dñi Hugonis Cardinalis ſuper Apocalypſim.

Clariſſimo ac prudẽtiſſimo viro/ Antonio Coburger ciui Nurmbergẽſi. Iohãnes Amerbach Baſilieñ. ciuis. S.P.D. Etſi cõpluribus impulſus amfractib⁹ piculoſũ tranauerim mare excuſſiſq; ſcopuloſis verticib⁹/ herculeũ circũægerim ſinũ: Ope tñ diuo/ & opa mea qua lucubrãdo tpe multo defatigat⁹/ iam nũc opis finẽ præſtãtiſſime vir adeptus/ gratię mihi referẽdæ ſũt deo noſtro ieexhauſtæ: qui nõ mõ quod nobis/ ſed quod toti eccliæ noſcię ꝓfuturæ cõſũmare dedit fœliciſſime: vtpote quia tãti tãq; ꝓfũdi excellentiſſimiq; doctoris p vniverſũ diſperſi minuſq; emẽdatis codicibus adhanc tã clarã/ put fide cõſpicię oculata/ formã redigere. Verũ ad hui⁹ venerabilis viri opis caſtigationẽ/ meũ dũtaxat (qđ ſẽtio q̃ ſit exiguũ) vix ſuffeciſſet ingeniũ/ ſi nõ acceſſiſſet peritorũ cõſultatio & ferula diſcretæ directionis: quorũ ſuffragio nixus in cõplurib⁹ cõfragoſis locis/ coopatores habuiſſe ꝓfuit/ ad enauigandũ hoc mare magnũ/ ſirtes ſcylleãq; vitãdo rabiẽ ad portũ deſcẽderẽ optatũ. Cum igit̃ exactæ petitioni deſiderioq; tuo morẽ geſſerim: imo eccleſiæ catholicæ haud parum ꝓfuerim: obſecro te & quoſcũq; hoc op⁹ lecturos/ quatenus nõ leui occaſione ſi qd ꝑſpexerint eorũ iudicio min⁹ emẽdatũ vulnere me feriãt arcuali: ſed ſenſũ cũ lra rationis norma trutinẽt: & nõ quæ falſa ſeu placita/ ſed vera ſũt iuenient. Tu quoq; optime Antoni qui me ob ſtudioꝝ tuoꝝ diligẽtiã hoc op⁹ diui Hugonis elaborare & in palam (qđ ſub modio latebat) ducere feciſti/ accipe nunc lætus expoſtulatũ: & me tibi ſemp facito cõmẽdatiſſimũ. Habes op⁹ plane clariſſimũ alias iuiſũ politione diligẽtiſſima limatũ: quo & eccleſia veniet erudiẽda/ ſal⁹ ꝓficiet animarũ tibiq; laus accreſcet imortalis ꝓpetim duratura. Vale virorũ præſtãtiſſime. Ex Baſilea. VII. Idus nouẽbres. M.CCCCC. II.

Iohannes Amerbach ad lectorẽ.

Aduerte quiſquis es diligẽs lector frequẽti⁹ hũc noſtꝝ Hugonẽ doctorẽ eximiũ/ qui eruditioni quorũlibet intẽdẽs oĩbus ꝓdeſſe ſtuduit: nõ mõ in ſua explanatiõe textũ ſacræ ſcripturæ/ ſed & gloſã magiſtralẽ in ſuis difficultatib⁹ expoſuiſſe: vt & ſtudio ſuo qđ frequens erat efficax præſtaret adminiculũ: & ſtudioſis ſacræ ſcripturæ ꝓfunda alti⁹ inueſtigandi daret occaſionẽ: Quapropt̃ ſi nõnũq; tibi viſa fuerit expoſitio aliena/ & præt̃ litteræ ꝓceſſũ/ noli exiſtimare corruptũ qđ a textu deuiũ putat̃: ſed diligẽti ſcrutamine cõſiderare feſtina quæ difficilia in gloſa magiſtrali/ minus erudito/ videnť & ſcopuloſa/ inueníes hic eaipſa candide luciditſſimeq; ꝓtractata & cõplanata. Vale.